

GÜLDEN BÜLBÜLLERE

Teveccüh Sohbetleri

Abdurrahim Reyhan Erzincani (K.S.)

Dizgi-Kapak
AR Tasarım

Baskı yılı ve yeri

1. *Baskı yılı 2011, Bilge Yayıncılık, Ankara*
2. *Baskı yılı 2012*

ISBN

978-9944-0746-1-2

TAKDİM

Bu eser, Gönüller Sultanı Abdurrahim Reyhan (Erzincanî) Efendimiz Hazretleri'nin, teveccühlerde ikram buyurduğu mübarek sohbetlerinin aslına uygun şekilde yazılı hale getirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Çeşitli zaman ve mekânlarda yapılmış olan bazı teveccühler geniş bir arşiv içerisinde derlenebilmiştir. Gülden Bülbüllere Teveccüh Sohbetleri tasavvuf yolunda önemli bir yeri olan teveccüh konusunda yayınlanmış ilk müstakil eser olması hasebiyle "Teveccüh'ün Tanımı ve Tasavvuf Tarihinde Teveccüh" isimli bir bölüm kitabın sonunda verilmiştir.

Noksanlarımızı tamam eyleyeceklerini umut eder, dualarınızı bekleriz.

Derleyenler Adına:

Mehmet Ali Demirci

Temmuz 2011

İÇİNDEKİLER

<i>“Son Çare: Bu da Sendendir Diyeceksin, Çıkacaksın Aradan”</i> 1985 Dedepaşa Camisi- Bor.....	1
<i>“Her Tarikatta Bu Teveccüh Yoktur”</i> 20.08.1989, Pamuklar-Ankara	17
<i>“Teveccühde Kalplere Zikir Tohumu Ekilir”</i> 25.05.1990 Konya	39
<i>“Teveccüh Kalbi Selim İstiyor”</i> 15.07.1990, Erzurum	67
<i>“Teveccühden Maksat Sobbettir”</i> Bayburt.....	83
<i>“Teveccüh İhvanın Kalbinin Fırçasıdır”</i> 1990, Çankırı.....	105
<i>“Teveccüh Bizim İçin Büyük Ameldir”</i> 26.08.1990, K.Maraş	127
<i>“Hatmelerimiz de Teveccüh Gibidir, Manevi Bayramdır”</i> 03.11.1991, İncek	149
<i>“Teveccüh Demek Allah’a Yönelmektir”</i> 1992, Bursa.....	177
<i>“Teveccüh Ruhun Bayramıdır”</i> 22.12.1992, Hollanda-Amsterdam.....	201
<i>“Teveccühde Esma, Sıfat ve Zat Nuru Tecellî Eder”</i> İncek.....	245
<i>“Rabıta Gönlümüzde Olmasa Neler Gelir Gönlümüze”</i> 20.03.1994, Sultanbeyli.....	261
<i>“Zenginler Bütün Yarışta, Fakirler de Koşuyorlar ki Onlara Kavuşsunlar”</i> 26.06.1994, Samsun	289

<i>“Esas En Büyük Sır İnsandadır”</i>	
28.08.1994, Aşağılori.....	325
<i>“Teveccübte Çok Büyük İhsanlar Olur”</i>	
10.09.1994, Erzincan	359
<i>“Bütün Hataların Başı Dünya Sevgisidir”</i>	
Tepecik	395
<i>“Kelamı Kibarlarda Tenkit ve Okşama Mahiyeti Vardır”</i>	
1.1.1995, Nazilli.....	419
<i>“Teveccübte Ölü Kalpler Dirilir”</i>	
Ocak 1995, Tarsus	443
<i>“Aynı da Değil Gayrı da Değil Ol Buna Ağâb”</i>	
Eylül 1995 Erzincan	469
<i>“Tasavvuf Bilmek Değil, Tasavvuf Bitmektir”</i>	
24.12.1995, Almanya-Merkez.....	515
<i>Teveccüb’ün Tanımı ve Tasavvuf Taribinde Teveccüb</i>	539

“Son Çare: Bu da Sendendir Diyeceksin, Çıkacaksın Aradan”

1985, Dedepaşa Camisi- Bor

Esselamü aleyküm ve rahmetullah. Allah’ın selamı, hidayeti ve bereketi üzerinize olsun. Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefalar getirdiniz, feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz. Allah muhabbetinizi artırsın, sabahı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun.

Teveccühümüz bizim için büyük ameldir, büyüklerimizin amelidir. Biz taklidini yapacağız, tahkiki onlardan doğacak. Ama tahkikinin onlardan doğması için sizin hulûsunuz, ihlâsınız olacak. Bak, ne buyruluyor bir kelimde; bizim için önemlidir o kelam:

Hamdulillâh eriştik nevbahâra

Nevbahardan mana nedir? Nebbahardan mana: İlkbaharda bütün kuru olan bomboz arazi, kuru ağaçlar yeşeriyor, yeşilleniyor, canlanıyor cana geliyor, insanlara neşe veriyor değil mi?

Hamdulillâh eriştik nevbahâra

Açtı gonca femi gül vara vara

Burada gonca femi de, bülbül de, gül de ne zaman canlanıyor? Baharda. Bahar gelince, gül açınca bülbüller ne oluyorlar? Bülbüller de çok neşeleniyorlar, çok keyifleniyorlar, çok sefa sürür görüyorlar.

Burada bütün kelimelerde bülbülden mana müridin ruhudur. Müridi kasteder hep kelimelerde. Kelamı kibarlarda bülbül çok geçer, bülbülün vasfı çok geçer. Fakat bülbülden mana burada mürittir. Bu nevbahardan mana da; baharda nasıl arazi yeşeriyorsa, o boz arazi kuru arazi canlanıyor yeşeriyorsa işte bu gibi amellerde de müridin kalbi yeşerir, neşelenir, bu kelamı kibar bunu ifade ediyor;

Hamdulillâh eriştik nev-bahâra

Açtı gonca femi gül vara vara

Haber verin gene bülbül-i zâra

Hakikat bağmın bâğbâni geldi

Bu kelimeler boşuna buyrulmamış. Bu kelimelerin hepsi anlayana bir mücevherdir. Onun için Allah’a şükür, hamdolsun şükrolsun Cenabı Hak bize yine bir gün ihsan etti. Gün bu gündür. Yani saat bu saattir.

Tabii belki teveccühe katılmayanlar var, katılanlar vardır. Teveccüh de, her zaman yapılmayan ameller de unutulabiliyor. Bu teveccühten mana Allah'a yönelmektir. Peygamber Efendimiz ne buyuruyor? "Allah için bir araya gelin, Allah için konuşun, Allah için birbirinizi sevin."¹ Şimdi buraya da ıraktan yakından bu cemaat toplandı. Ne için toplandı? Allah için toplandı. Allah için bir amel işleyeceğiz ve bu büyük bir ameldir, büyüklerimizin ameli. Bu amel Peygamber Efendimiz'den bize sünnet olarak geliyor. Bu amel öyle bir amel ki, Cenabı Hakk'ın bu cemaate olacak ihsanı hiçbir amelde olamaz. Çünkü bak, niye? Kelamı kibarlar haklıdır:

*Teveccüh olunca herbir ibvâna
Mürde kalblerimiz gelirler cânâ
Murg-ı cânlar başlar âb u figâna*

Ne demek istiyor şimdi burada. İhvanların kalbine teveccüh olunca diyor, onların mürde kalpleri (mürde demek ölü demek)dirilir. Mürde kalp dirilince bu sefer o murgı can da (murgı candan mana da ruhudur) ruhu da uyanır. Onun ruhu uyanır. Ruh uyanınca ruh bu sefer ahu figana başlar.

Bu ahu figandan mana ne? Bu ahu figandan mana da, ruh ayrı düşmüş ayrılığından dolayı ahu figan ediyor. Fakat onun bu ahu figanı onu ayrılıktan kurtaracak. Çünkü nasıl ki başka bir kelamda buyruluyor bak;

Çok çektim ise iftirâk

Çünkü kelamı kibarı bir diğer kelamı kibarın yanına getirdiğin zaman daha güzel anlaşılıyor.

*Çok çektim ise iftirâk
Kalmadı gönümde merâk
Aşkım bana oldu burâk
Görün beni aşk n'eyledi
Âbiri dervîş eyledi*

Demek ki Burak'tan mana nedir? Mîraç.

Ama müridin mîracı nedir? Müridin mîracı da ta ki terki dünya olursa, terki ukba olursa, terki cisim olursa, terki can olursa, mürit de mîracını yapmıştır. Ne yapmıştır? O da ruhunu nimetine ulaştırmıştır. Yani bizim ruhumuz (bu ruh var ki Allah'tan geldi.) o zaman Allah'a ulaşır, Allah'a vasil olur.

Demek ki buymuş müridin mîracı. Burak'tan mana mîracı ifade ediyor. Peygamber Efendimiz Burak'la mîraç yaptı. Ama o cismî mîraç Peygamber Efendimiz'e mahsustur. Ondan hariç bütün peygamberler de cismî mîraç yapmamışlardır. Ruhî mîraç yapmışlardır. Veliler de ruhî mîraç yapmışlardır. Zaten bir insan eğer ruhî mîracı yapmazsa velî olamıyor. Bir insan ruhunu makamına ulaştırıyorsa büyük kâmil insan olamıyor, yetişmiş olamıyor. İşte meşayih demek, kâmil insan demek, mürşit demek, velî demek bunlar hepsi bir anlama geliyor.

¹ Ahmet bin Hanbelin Musnedinde

Bunlar ne yapmışlar, niye bu isimleri bunlara vermişler? Onlar insanlardan seçilmişler. Neyle seçilmişler? Cismen seçilmemişler, cismen yine insanların içerisinde. İnsanlarla teşriki mesailer var, alırlar, verirler, yerler, içerler, konuşurlar, otururlar, kalkarlar. Fakat onların ruhu ne yapmış? Onların ruhu pervaz etmiş. Nereye kadar pervaz etmiş? Onların ruhu şu gökleri geçmiş, melekleri de geçmiş, arşı alaya ulaşmış. Çünkü bak, vardır.

Çok sâlikler seyrân eyler semâda

Kimi müsemâmâda kimi esmâda

Nisbetleri gezer fevka'l-ülâda

Hatta burada salik diyor, meşayih de değil. Demek ki meşayih de değil evliyâullah da değil, salik. Mürit de ne yaparmış? Onun ruhu da mîraç yaparmış.

Çok sâlikler seyrân eyler semâda

Kimi müsemâmâda kimi esmâda

Nisbetleri gezer fevka'l-ülâda

Fevka'l-ülâ: çok yüksek makamlarda. Onun için işte Allah'a şükür, elhamdullillah, bugünümüze çok şükür ki Cenabı Hak bugünü bize ihsan etti. Bir amel işlemek için buraya toplandık. Amelimizin büyük olduğunu bileceğiz.

Çünkü insanları her şeye malik eden ne oluyor? Hulûsu, ihlâsı. İhlâs ne? İnanıcı. Mesela bak, öyle buyuruyor:

Sâlihâ bir kimseye yol alduran ihlâsıdır

Hazret-i şeyhim efendim ehl-i hâsın hâsıdır

Böyle buyuruyor. Öyleyse ihlâsı insanları her nimete ulaştırıyor. Bu ameli eğer büyük görürsek Allah'ın büyük ihsanına mazhar olacağız. Amelin büyüklüğü; niye büyük olmasın, ta ki bizi gafletten uyarıyor, bizim mülevves kalplerimizi temizliyor, bizi burada diriltiyor. Mesela ölü kalbimiz burada diriliyor.

Ölü kalp hangisi? Diri kalp hangisi? Ölü kalp; Allah'ı unutan kalp ölüdür.

Fakat Allah'ı unutmayan, Allah'ı anan kalp diridir.

İşte ne olur? Bu teveccühte, bu gibi amellerde insanların kalpleri dirilir. Zaten nasıl? Bak buyuruyor ki:

Ervelâ derdi kazanıp sonra gel dermân ara

Bir de buyuruyor ki;

Derdi olmayan tabîb dükkânına basmaz kadem

Hasret-i bicrâna yanıp Hazret-i Lokmân ara

Bu da çok derin manalı bir kelimedir. Dert öyle ya, hasta olmayan tabibe gitmez. Tabipten mana doktordur. Metin Bey kelamı kibarda ne buyurdu?

Hayat iksirinin lokmanı geldi

Manevi doktor kim?

Meşayihlerimiz, pirimiz, pirlirimiz manevi doktordur. Onlar buraya gelecekler nasıl ki başka bir kelimada buyuruyor:

Her marîzin derdine göre verirler şerbeti

Yeter ki biz burada mariz olalım, hasta olalım, hastalığımız ne olsun? Hastalığımız da, noksanlığımız, hastalığımız da ayrılığımız. Yani biz firaktayız, ayrılıktayız, ama haberimiz yok.

Niye Peygamber Efendimiz: “İnsanlar uykudadır ölünce uyanırlar.”² buyuruyor. Ne demek yani? İşte burada insanların uykusu o ki; ayrılıktayken olduğunu bilmiyorlar. Ayrılıktayken olsaydı, ahu enin edeceklere. Ahu enin edince ayrılıktan kurtulacaklar.

Ama burada bu nimete malik olamazlarsa işte ahirete bundan mahrum giderler. Onların eyvahları hiç bitmeyecek, ebedi bitmeyecek. Orası sonsuz bir azap yeridir orada eyvah bitmez.

Ama burada eyvah biter. Çünkü burada ayrılığımı bilirse, eyvahi olursa biter. Zaten akşam bir kelimada daha ifade edildi;

Rûz u şeb eylerim âh ile vâhı

Âhuma bir sebep kaldı mı dabi

Yâ kabz et rûbumu ya aç bu râhı

Figânım dergâba yetişmedi mi

Ne demek yani; bak, insanların içerisinde ah eden, işte mürit oymuş, sâlih oymuş, talip oymuş. Cenabı Hak “Talebenâ vecedenâ” buyuruyor. “Kulum iste vereyim.” diyor. Ama biz isteklerimizi bilemiyoruz, isteklerimizde aldanyoruz. Hep isteklerimiz dünya; maddi oluyor, maddiyat oluyor.

Aslında esas isteğimiz; manada, maneviyatta, ahirette de değildir. Ahiret isteği de bir gayedir. Ancak insanlarda istek şudur ki, ayrılıktan, firaktan kurtulsun. Ayrılık-firak sadece dünyada değil ahirette de vardır efendim.

Hasret-i bicrân odundan var mı artık bir azâb

Ki bu cennette de bu ayrılık olacakmış. Çünkü biz ayetin hadisin müslümanıyız. Hadisi şerifte bak Peygamber Efendimiz buyuruyor; “Cennette birden yüze kadar derece vardır.”³ Bu dereceler müsavi mi? Değil. Her bir derece birbirinden farklıdır. İşte ne oluyor? Bu insanlar dünyada bu dereceleri kazanıyorlar. Fakat bunların hepsinin mafevki, yüzüncü derece, hangisidir? En yüksek derece yüzüncü derece ’âlâyı illiyîndir. Cennette ’âlâyı illiyîni diye (ismiyle de anlaşılıyor) bir makam var ki o makama ulaşanlar Cemâlullah’ı müşahede edecekler. O makama ulaşamayanlar Cemâlullah’ı

² İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260

³ Tirmizi, Cennet 4, (2531).

müşahede edemeyecekler. Cemâlullah'ı müşahade edemeyenler de hasretlik, firak azabına düşecekler. Onun için Yunus Emre kelamı boşuna söylememiş:

Cennette sen olmasan vallah nazarım yoktur

Çünkü o sırra vakıf olmuş, dünyada o nimete malik olmuş. Bu da dünyada kazanılıyor, her şey dünyada kazanılıyor. Ahirette kazanç yok, orada kapanıyor. Kazanç buradadır, cennet de burada kazanılıyor, cemel de, Cemâlullah da burada kazanılıyor.

Ama cennetle Cemâlullah'ın çok farkı vardır. Cenneti mesela avam kısmı kazanıyor ama Cemâlullah'ı avam kısmı kazanamaz. Cemâlullah'ı kazanan illaki huzur sahibi olacak ehli huzur olacak. Onun için bak! Kelamı kibarda:

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönümde merâk

Aşkım bana oldu burâk

Görün beni aşk n'eyledi

Âhiri dervîş eyledi

Ne demek oluyor? Firak bizim ruhumuzun gelişi, ama bu geliş ayrılıktır. Burak'tan mana da bizim şeriatımız, tarikatımız, hakikatımız. Veya bizim noksanımızı bilip de noksanımızla beraber Allah'a iltica, sığınma, yalvarma, Allah'a yönelmedir.

İşte bu amel de böyle bir ameldir. Buraya noksanımızı bilerekten gelelim ve bu amelde noksanımızı bilelim. Evet, bunu ifade etmiştik:

Derdî olmayan tabîb dükkânına basmaz kadem

Hasret-i hicrâna yanıp Hazret-i Lokmân ara

Nasıl ki zâhirde birisi hasta olmayınca tabibe doktora gider mi? Mümkün değil gitmez. Ama bu da öyle; bir hastalık ki manevi hastalıktır. Bu bizde manevi bir hastalıktır.

Manevi hastalık ise bizim noksanımız, manevi hastalık ise bizim ulvî bir âlemden ayrılışımız, gelişimizdir. Bunun tabibi kimdir? Bunun tabibi de işte evliyâullah'tır.

Hasret-i hicrâna yanıp Hazret-i Lokmân ara

Bak! Burada hasreti hicrandasın, hicran yine ayrılıktasın. Sen bu ayrılığa olduğunu bil, hicranda olduğunu bil. Hasreti hicran insanlara büyük bir azaptır. Yani bir insanın çok sevdiği bir şey var, fakat bu çok sevdiğini canı kadar, canından fazla seviyor. Aslında hiçbir şey candan fazla sevilmez. Candan fazla sevilen bir tek Allah'tır.

Ama yine de insanlar için bak Mecnun'un hadisesi meydandadır. Mecnun bir Leyla'yı ne kadar sevmiş ki canından fazla sevmiş, kendisi Leyla olmuş, eşya Leyla olmuş.

Onun için burada, bizim hasreti hicrandan mana bizim ayrılığımızdır. Bu ayrılık, bu hicran ateşle yanarsak, bununla ahu enin edersek muhakkak bu ayrılıktan kurtulacağız.

Çünkü Cenabı Hak "Talebenâ vecedenâ" buyuruyor (kulum iste vereyim). Eğer ayrılık bizim için bir hicransa, ayrılık bizim için bir azapsa bundan da kurtulmak için Allah'tan

dileyeceğiz. İşte Allah'tan dilemeye geldik buraya. Bu gibi bizim amellerde hicrandan, ayrılıktan kurtuluyoruz. Onun için buyruluyor bak!

Teveccüh olunca herbir ihvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Fakat bir de buyuruyor ki:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Bakın dikkat edin ihvan kim? İşte bu cemaat. Halkayı Rahman nedir? Halkayı Rahmanda yapılacak bu ameldir.

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Dikkat edin! Ne oldu burası? Bu amel işleniyorsa burası cennet bahçesi oluyor. Yani cennet bahçesi olmaktan mana, bir anlamı da; eğer bu amelden muhakkak feyzyâb olursan, bu amel yapılmca burada tecellî eden nuru kalbin cezbederse, senin kalbin de cennet bahçesi olacaktır.

Sonra teveccüh demek Allah'a yönelmek demektir. Cenabı Hakk'a bakmak, dönmek, yönelmek demektir.

Cenabı Hak bir kutsî hadiste ne buyuruyor? "Kulum bana bir karış gelirse ben ona bir adım giderim; kulum bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak giderim."⁴ bir budur. Bir de "Kulum beni zikrederse ben de onu zikrederim."⁵ öyle mi? Bak! Ayeti kerimeyle sabittir, mevcuttur. Ama Cenabı Hak gitmekten gelmekten münezzehtir.

Yalnız bak! İbrahim Aleyhisselam ulü'lazim bir Peygamber. Peygamberimizden sonra Allah'ın indinde, Allah'ın azametinde en çok makbuliyeti en büyük sevgiyi, en büyük kıymeti kazanan birisidir mübarek. Bizim de Peygamberimizin ceddidir ve biz de milleti İbrahim'deniz. Her Müslüman olan ehlisünnet vel cemaat itikadını taşıyan, yaşayan, milleti İbrahim'dendir. Ehlisünnet vel cemaatten ayrılan dört mezhebin dışında kalan milleti İbrahim'den değildir.

Onun için ne yapmış İbrahim Aleyhisselam? Buyurmuş ki:

—Yâ rabbî sen; gitmekten, gelmekten, yemekten, içmekten, her şeyden münezzehsin ama ben dünya haneme seni davet ediyorum.

İbrahim Aleyhisselam Cenabı Haktan iki şey istemiştir. Birisi:

—Yâ rabbî sen bütün insanları öldüreceksin yine bunlar dirilecek inanıyorum, yok edeceksin yine var olacak. Cinler, insanlar, melekler bunların hepsini yok edeceksin,

⁴ Buhari, Tevhid 50, Zikr 2

⁵ Bakara 2:152

bunları yine var edeceksin, inanıyorum buna. Fakat bir gözüm ile göreyim bana bir alamet göster.

Cenabı Hak buyuruyor ki: “Dört tane büyük kuşun (isimleriyle yâ İbrahim diyor filanca kuş, filanca kuş, filanca kuş, filanca kuş) bunların başlarını kes, bunların vücutlarını gövdelerini dibekte döv, macun et, birbirlerine vücutları karışsın. Her birini bir dağın üzerine koy, dört tane dağda ondan sonra yâ İbrahim bunları isimleriyle seslen.”

Bütün dört kuşun gövdesi macun olmuş birbirine karışmış önünde. Bunları isimleriyle seslendiği zaman gözünün önünde o etlerin ayrıldığını görüyor, macun olmuş birbirine karışmış o etlerin ayrıldığını görüyor. O etler ayrılıyor, kemikleri bütünleniyor, tüyleri takılıyor, başları gelip takılıyor, uçup gidiyorlar. Secdeye kapanıyor.

— Tatmin oldum Yâ rabbî, diyor. Bir budur. Bir de:

—Yâ rabbî sen gelmekten, gitmekten, yemekten, içmekten, münezzehsin ama ben dünya haneme seni davet ediyorum.

Cenabı Hak, bir gün veriyor “Filanca günü geleceğim yâ İbrahim.” diyor. O güne İbrahim Aleyhisselam bütün ne kadar maiyetinde insanlar varsa, çok, kullarının karavaşlarının da sayısı çoktur. Bunları hep seferber ediyor. O gün için ta ki irak noktalarda temizlikler yapıyorlar. Efendim çeşitli çeşitli yemekler hazırlanıyor. Cenabı Hak gelecek diye beklenirken bir ihtiyar geliyor. Ama ne kadar ihtiyar biri, beli bükülmüş değneğe böyle sarılmış dayana dayana geliyor. Gözlerinde çapak akmış, ağzından salaganlar akmış, yüzü kırışmış, hiç yüzüne de bakılacak bir hal yok. Görkemde çok çirkin görünüyor. Bu ihtiyar gelince demiş:

—Yâ İbrahim açım, karnımı doyur. İbrahim Aleyhisselam buna demiş ki:

—Baba, benim çok kıymetli bir misafirim gelecek. Sen buralarda durma, sen ekmek al, git de ye, meşgul etme bizi, demiş.

Bu ekmeği almış gitmiş. Gözlemişler Cenabı Hak gelmemiş. Verilen gün saat geçmiş, Gelmeyince Cenabı Hakk’a müracaat ediyor.

—Yâ rabbî, sen vaadinden hulf etmezsin hâşâ. Gözledik niye teşrif etmedin?

Cenabı Hak “Yâ İbrahim, ben gelmekten gitmekten yemekten içmekten münezzehim. Fakat ben geldim sen bana hiç iltifat etmedin, yüzüme bile bakmadın, bir kuru bir ekmek ile beni savdın.” diyor.

—Aman Yâ rabbî estağfurullah, tövbe estağfurullah, böyle bir şey size karşı, azametine karşı böyle bir kusur işlemedim ben Yâ rabbî, diyor.

Cenabı Hak “Eğer sen, o sizin gözünüze çok kerih, çirkin görünen o ihtiyarı, beli bükülmüş, gözleri çapaklanmış, ağzından salaganlar akıyor, değneğe dayanarakтан o gelmiş idi, eğer ona hürmet etseydin, ona yedirseydin, içirseydin bana hürmet etmiş, bana yedirmiş, içirmiş olacaktın”.

Şimdi buradan maksudımız da şudur. Cenabı Hak “Nahnü akrabü, kulum ben sana şah damarından daha yakınum.”⁶ buyuruyor. Öyleyse buraya gelen insanların hepsi kalplerini Allah’a vermiş gelmişler. Fakat Allah’a vermeyip gelen var ise buraya, Allah’a kalplerini versinler. Kalplerinde olan bütün teşvişleri yani bütün şughulları bütün meşgaleleri kalplerinden çıkarsın atsınlar.

Onların kalpleri nasıldır? Böyle kalbi şughullu gelenler olursa onların kalpleri, kapları doludur. Neyle dolu? İnsanın bir kabı var ama bu kap şughulla dolu.

Mesela çok zengin ikram sahibi, ihsan sahibi bir ağa insanlara ihsan ediyor. İnsanlar da çok ihtiyaçlılar. İhtiyaçlılara diyor ki:

—Kimin ne ihtiyacı varsa gelsin. Fakat kabını boş getirsin, kabı boş olacak, temiz olacak. Kabı boş olan, temiz olan, ihsanını alır gider. Kabı temiz olmayan, boş olmayan alamaz.

Öyleyse oraya giden insanlar kabını temiz ve boş götürürse muhakkak o ağa vaadinden dönmez. O ağa ne yapar? O boş ve temiz kaba nimetini kor. Eğer kabı boş değilse koymaz, tenkit eder. Kabı doluyorsa neresine koyacak.

Onun için mübarek büyüklerimizden Muhammed Beşir Hazretleri teveccüh yaparken kelamı kibar okuyor ve teveccüh yapıyor. Birisinin teveccühünde ise:

—Vay vay vay ki vay vay, Vay vay vay ki vay vay, Vay vay vay ki vay vay.

3 defa böyle demiş. Muhammed Beşir Hazretleri ne demiş? Yani demiş ki ne çare buna. Ben buna ne çare yapayım. Bunun kalbi muhalefet ambarı dolu. Boş yer yok ki ben buna bir şey yapayım da bir şey koyayım.

Onun için şimdi bu teveccühte, bu amelimizde kalbi selim ister. Boş kalp, kalbi selim olursa işte sen temiz ve boş kabını aldın geldin. Ağanın ihsanı senin için helal olur. İhsanını sana verecektir ama kalbin boş değilse, temiz değilse bir şey alamazsın. Onun için bak! Burada kelamı kibarda şöyle geçiyor:

Yar daim sana nazır eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

İzdiham fazla, teveccühümüzü yapalım. Cemaat fazla teveccüh biraz uzun sürer. Onun için şimdi teveccühü tarif edeceğim. Bu teveccühümüz de, her zaman yapılmayan ameldir unutulabiliyor veya hiç karışmayanlar var, yeni karışacaklar var. Teveccüh, bu amel yaklaşık bir saat sürecektir.

Bu amelde dikkat edin. Oluyor, insana gam gelir, gelmez değil. Biz avamız ancak kimin kalbine ibadette şughul gelmez? Zaten ibadet olmadığı zamanlarda onların kalpleri yine huzur sahibidir. Onların kalpleri (huzur sahiplerinin) yani tam manası ile bütün anasını zaddiyetini değişmiştir. Bütün kabız halinden kurtulmuş olanlardır.

Bunlar kimlerdir? Bunlar işte velîlerdir. Onların iki ciheti var. Onların zâhiri halk ile bâtını hak iledir. Onlar iki aklını, aklı maaş ve aklı maad birden kullanıyorlar.

⁶ Kâf 50:16

İnsanlarda akli maaş vardır. Ama bazı insanlar var ki Allah'a sığınırız, onlar hep akli maaşını kullanıyorlar. Bunlar sadece dünyayı biliyorlar, dünyayı düşünüyorlar, dünyayla meşgul oluyorlar. Bunlarda amel yok, ahiret yok, hiçbir şey yoktur. Onlar tamamen hep akli maaşını kullanıyorlar.

Ama Müslümanlar hem akli maaşını kullanır, hem de akli maadını kullanır. Bu akli maad ile kötülük yapmıyoruz, ondan elimizi çekiyoruz. Ama yine de akli maaşımız ne yapıyor, etki yapıyor. Bir ibadeti yaparken yine dünya işleri hatırımıza geliyor. Gelsin mani değildir, onu atmak lazım, onu tutmamak lazım.

Fakat bir de var ki hep akli maadını devamlı kullanıyor. Kimler? Bu huzur sahipleridir. İşte onlar akli maaşını kullandıkları zaman da dünya işinde çalıştıkları zaman da yine onlar akli maadlarını kullanıyorlar. İşte bunların iki ciheti vardır, zâhiri halk ile bâtını hak iledir.

Zâhiri halk ile teşriki mesai ile olduğu müddetçe de yine onun Allah'tan da irtibatı kesilmiyor. Bunların iki yönleri vardır. Biz böyle değiliz ama böyle olmaya çalışalım. Böyle olanları Cenabı Hak bize nasip etmiş. Nasıl ki mesela bak!

Âriflerin kıyâmeti dâimdir

Kulûbu hep mâsivâdan sâimdir

Biz gaflette isek pîrim kâimdir

Birakmaz berzah-ı süflâya bizî

Bu bize bir müjdedir ve bize kâfidir. İşte teveccühte bir saat içerisinde bu yapılacaktır.

Herkesin gönlüne artık çeşitli çeşitli şugulun gelmemesinin imkânı yok, gelir. Artık ne ise şugulu, gayesi, alacağı, vereceği neyse gelir. Bunlar gelmekle beraber mani değildir. Bunları atacak, tutmayacak. Çünkü kalbe gelen tutulursa kalbi mülevves eder. Kalbe gelen tutulmaz atılırsa mülevves etmediği gibi de farz olan bir amelî işliyor, cihadı ekberi yapıyor.

Cihadı ekber ne? Nefis mücadelesi. Nefis mücadelesi neyle oluyor? Nefis mücadelesinde işte kalbe gelen muhalif şeyleri akla nefis getiriyor veya şeytan getiriyor. Eğer onları atarsanız işte mücadele yapıyorsunuz. Bu mücadele namazda da vardır. Bu cihat her amelde vardır. Amelin haricinde de cihat olabilir.

Onun için işte burada kalbinizi selim edin. Selim etmek için de kalbinize geleni atın.

Bak! Bu caminin pencereleri var, dikkat edin, güneş doğduğu zaman bu pencerelerden vuruyor, burayı ışılatıyor. Ama bu pencereler hep kapandığında güneş buraya vurmasa ne olur? Burası karanlıkta kalır.

İşte bu amelde Cenabı Hakkın nuru tecellî edecek; eğer kalbinizi selim ederseniz, yani Allah ile meşgul ederseniz, gaflette olmazsanız, güneşe bir pencere açmış olacaksınız ve muhakkak o pencereden güneş vuracak o binayı ışıatacak.

Onun için bu amel kalbi selim istiyor. Kalbi selim de işte kalbinize geleni bütün atın kalbinizi Allah ile meşgul edin. Rabitanız karşınızda Allah da kalbinizde.

Hatta bak! Rabıta tarifinde niye buyruluyor ki nefsinin bir uyuz siyah köpek suretinde ayaklarının dibine atmışsın, elinde şeriat kamçısı var, tepesinden aşağı vuruyor, terbiye ediyor. İşte burada rabıta bizim kalbimizin bekçisidir. Rabıta karşımızda Allah kalbinizde demek; Allah'ı unuttuğumuz zaman rabıta ne yapıyor? Karşımızda vuruyor, hatırlatıyor.

Evet, bir de teveccühte göz açılmayacak, dikkat edin. Teveccühlerimizde, çok zamanlarda, göz açmayın diye tekrar tekrar ediyoruz. Yine gözü açık olanları görüyorum. Bu da nimetimize manidir. Yani göz açmak burada tecelli edecek Cenabı Hakk'ın feyzine, nuruna mani olur. Hem kendisi istifade edemez hem de buraya gelenlerin feyzine mani olur.

Bak! Buraya çok ıraktan kış dememişler, soğuk dememişler gece gelmişler uykusuz kalmışlar. Bunlar bir arzu üzerine gelmişler. Burada bir şey ummaya gelmişler, bir şey istemeye gelmişler.

Bu nedir ki: “Fe emmel yetime felâ tekhar ve emmes saile felâ tenhar.”⁷ Cenabı Hak bizlere, kullarına ne buyuruyor? “Yetimlere, fakirlere, saillere ihsanda bulunun.” Öyleyse biz de buraya sail olarak geldik.

Kimin saili? Allahın saili, Allahın fakiri.

Kimin fakiri? Peygamberin fakiri.

Kimin fakiri? Mürşidimizin fakiri.

Onlardan bir şey ummaya, istemeye geldik. Bunlar bir şey ummaya istemeye gelirken hani burada bir nimet alayım derken bir de külfet yüklenmeyelim. Bir de mihnet meşakkat yüklenip gitmeyelim.

Ne demek bu? İşte riayet edilemezse hani bir kimse burada bir sevap işleyeyim, bir amel işleyeyim de buradan bir şey alayım derken buradan ne alır? Bir ceza alır gider. Onun için yasak olan bir şeyi işlemek lazım. Göz açmak teveccühümüzde yasaktır.

Ne zaman ki teveccüh başlar, tabii teveccühte oturmanın bir usulü var, onu bilenler oturtturacaklar. Oturduktan sonra ve teveccüh başlayacağı zaman hocalarımız tarafından veya herhangi bir kimse tarafından “Esağfurullaaaaah” diye nida olunacak. Bu “Esağfurullah” nidası olduğunda umumiyetle gözler yumuluyor daha göz açmak yasak. Göz açmayın! Gözlerinizi yumduktan sonra 25 istiğfarı okuyacaksınız. Bunu parmaklarınızla hesabını yaparaktan usul, kendiniz işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzatarak 25 istiğfarı okursunuz.

İstiğfarı okuduktan sonra rabitanız karşınızda Allah kalbinizde, ne zaman ki kalbinize her ne şughul gelirse atın. Bunlar geçmişte gelecekte alacağınız, vereceğiniz, meşakkatiniz, iyi gününüz, yaman gününüz olabilir. Ne gelirse ticaretiniz, borcunuz hep kalbinize geleni atın, korkmayın tutmayın geleni atın. Hem burada cihat yapmış oluyorsunuz.

⁷ Duha 93: 9-10

Bunu ta ki amelimiz sonuna kadar yapılacak ve gözler de açılmayacaktır. Dikkat edin, iki defa “Estağfurullah” nidası burada okunacak. Birisi teveccüh başlarken herhangi bir efendinin estağfurullah ilan etmesidir. Bu sizin için olacak, bunu duyduktan sonra gözlerinizi yumup 25 istiğfar okuyacaksınız. Bir de sonradan bu günahkâr 3 defa “Estağfurullah” diyecek. Âşikâr olarak “Estağfurullaaah Estağfurullaaah Estağfurullaaah”. Sakın bunu okumayın o bize aittir. Bize ait dualar var, namazımız var, kılacağız. Sonra 3 defa istiğfarı aşikâr okuyacağız. İşte burada dikkat edin 3 defa biz istiğfarı aşikârı okuduğumuz zaman siz bu istiğfarı okumayın. Siz ancak gönlünüzü rabitanızla Allah ile meşgul edin ta ki amelin sonuna kadar gözlerinizi de açmayın.

Amel ne zaman tamamlanıyor? İşte burada bize ait olan vazifeler yapıldıktan sonra. Esas bir vazifemizde şudur ki: burada bu cemaati tabii saf saf sıra sıra oturtturacaklar. Bu safların arasında bu günahkâr gezip de kelamı kibarlardan ne ki gönlümüze geldiyse, ne himmet olduysa, dolduysa onu okuyacağız ve sırtlarınıza da el vurulacak.

Niye bu kelamı kibarlar okunuyor, niye bu sırtlara el vuruluyor?

Kelamı kibarlarda öyle bir esrar, ihsan var ki; insanlar, ruhlarını Cenabı Hak halk ettiği zaman “Elestü birabbiküm.”⁸ Cenabı Hakk’ın kudret lisanını duydular. Allah’ın bizâtî kudret lisanını duydular fakat o zaman “Belâ” diyenler oldu “Belâ” demeyenler oldu.

İşte o “Belâ” diyenler, bu dünyada inananlardır. İnsanlarda bu cezbe var ya gayri ihtiyari ağlamalar, bağırımlar, çırpınmalar işte bunlar oradan geliyor. Bu ruh, ilmi ezelfide Cenabı Hakk’ın kudret lisanını duymuş, o tadı tatmış. O tadı tadınca işte bu güzel kelimeler, güzel sözler ifade edildiği zaman, o ruh onu hatırlıyor. Onu hatırlayınca artık, işte bak! Ne buyurdu?

Murg-ı cânlar başlar âb u figâna

Dedi ya kelamı kibarda:

Teveccüh olunca herbir ibvâna

Mürde kalblerimiz gelirler cânâ

Murg-ı cânlar başlar âb u figâna

İşte o ahu figandan mana; ta ki o ilmi ezelfideki Cenabı Hakk’ın kudret lisanını duymuş, onu hatırlayınca onda gayri ihtiyari bir çırpınma, bir hareket oluyor, bir budur.

Bir de evliyaullah’ın velâyet nuru, ruhu ihâta etmiştir. Evliyâullah’ın kelamı (zaten kelamı kibar evliyaullah’ın kelamı) geçtiği zaman, velâyet ismi geçtiği zaman buradan da cezbe alır.

Bu da nedir? Cenabı Hakk’ın esma nuru var, sıfat nuru var, zat nuru var.

Bazı müridin ruhunu esma nuru ihâta etmiştir. Esmâ nuru ile o ruh idare ediliyor.

Bazı müridin ruhunu da sıfat nuru ihâta etmiştir. Sıfat nuru ile o ruh idare ediliyor.

Bazı müridin ruhunu da zât nuru ihâta etmiştir. Zat nuru ile o ruh idare ediliyor.

⁸ Araf 7:172

Onun için burada Allah ismi geçtiği zaman müride cezbe gelir. Peygamberin isminde cezbe gelir. Evliyâullah'ın isminde cezbe gelir. Bunlar tecellî eder.

İşte bu kelamı kibarlar söylendikten sonra sırtlara el vurulur. Bu el niye vuruluyor?

İnsanların, müridin iki dalının, iki küreğinin arasında bir çukur yer var, öyle buyurdu şeyh efendimiz, büyüklerimizin emri, orada kalbe bir pencere varmış, nefse Şeytan aleyhiline oradan vesveseyi veriyor. O el vurmada orası kapanırmış.

Canım peki orası kapanıyorsa, şeytan vesvese veremiyorsa daha bu insanlarda bu vesvese nereden geliyor?

Ama şeytan insanlarda ikidir. Biri surî, biri manevidir. Surî olan İblis'tir, vesveseyi dışarıdan verir. Fakat bir de manevi şeytan bizim içimizde var, nefsimizdir.

Zaten müridin kalbine gelen vesvese veya onun kalbini sıkan, hoş gitmeyen şeyler kalbine geliyor. Gelmesini de istemiyor bu nerden geliyor? Veya bir arzusu veyahut da bir isteği oluyor, bu istek nereden geliyor? Nasıl anlayacağım?

Eğer onu rahatsız eden şey kalbine geliyorsa veyahut da hoşuna gitmeyen bir arzu geliyor buluyorsa, onu kalbinden atıyorsa ve o yeniden gelmiyorsa bu şeytandan olduğu anlaşılıyor. Şeytan bu sefer başka bir şey getiriyor.

Öyle şeytan bir kapı çalarmış, açamazsa başka bir kapı ararmış, o kapıyı da denemiş açamazsa, başka bir kapı ararmış. Mesela şimdi bu caminin on tane kapısı olsa. Büyük camilerde büyük şehirlerde var. Bu caminin bir kapısını çalar, açamaz, gider öbür kapısını çalar, açamaz, gider hepsini çalar, hepsini dolandır.

Fakat nefis öyle değil. Nefis aynı kapıyı açıncaya kadar dövermiş çalarmış.

İşte bir şey kalbinize geldiği zaman atarsınız, o gelmeseyse onun şeytandan olduğunu bileceksiniz. Eğer atarsınız gelir, atarsınız gelir, atarsınız gelir onu nefsinizden bileceksiniz.

Onun için çaresi nedir? İstiğfara devam etmek.

Onun çaresi nedir? Rabıtaya sığınmak.

Onun en son çaresi nedir? Her çareye başvurduktan sonra en son çaresi nedir? Bu da sendendir diyeceksin, çıkacaksın aradan. Kurtuluş budur. Çünkü:

Bilmezem kimden kime şekvâ edem bu gönlümmü

Bak, bu kelam bunu ifade ediyor:

"Lâ"yı gördüm fırkat-i Mevlâ'ya düştüm gel yetiş

İşte kalplere bu ihsan olurmuş, zikir tohumu ekilirmiş. Ama bu anında olur, üç gün sonra olur, beş gün sonra olur, on gün sonra olur, yirmi gün sonra olur.

Mesela rençper olanlar bilirler. Tarlaya tohum ekildiği zaman üç günde biter, bir haftada biter, on günde biter, yirmi günde biter, yeter ki tarla o tohumu bitirsin. Ama o tarla tohumu bitirmeyen bir tarla olursa, erbabı o tarlaya o tohumu serpmez zaten.

Bir de şu vardır ki bizim kalbimize bu tohum ekilecekse, temiz tohumu bitirmeyen tarlaya ekilmediği gibi, kalbimiz eğer mülevves olursa bizim kalbimize de tohum ekmezler.

Bizim kalbimizin mülevves olması nedir? İşte burada dünya şughulu, dünya meşgalesi olursa ve kalbimiz mülevves olursa burada bu tohum bitmez diye ekmezler.

Bir de bizim 79 ahlakı zemimelerimiz, muzır hallerimiz, muzır sıfatlarımız var. Bunlardan da bu amellerde, teveccüh de veya hatmeyi hâcelerde bu muzır sıfatlarımız bizim için çok zararlı olan iç âlemimizde zararlı olan ahlakı zemimelerimizi ne yaparlar? Bu amelde bunlar da izale olurmuş, bunları da değiştirirlermiş.

Nasıl ki mesela bir yabancı ağacı erbabı gider, onun başını keser, ona aş yapar. İşte bu gibi amellerde de ne yaparlar? Bu yabancı ağacın aşılınması gibi işte bizim muzır olan bize çok zararlı olan ahlakı zemimelerimizi de alırlarmış. Hatta en zararlısını en evvel alırlarmış.

O zararlısını alır atarlar, oraya yararlısını bitirirler. Çünkü ahlakı zemime bir giderse onun yerine ahlakı hamide çıkacak. O gitmezse insanlar ahlakı hamide sahibi olamıyor. Ahlakı zemimesini atmadıktan sonra ahlakı hamideyi elde edemiyor. Ahlakı zemime kötü sıfatı, ahlakı hamide güzel sıfatı.

Ta ki teveccühün sonuna kadar bu aralarda gezilir, ebyat yani kelamı kibar okunur, sırtlarınıza el vurulur.

Bu kelamı kibar okunduğu zaman sırtlarınıza el vurulduğu zaman burada bu günahkârı kastetmeyin, deyin ki: “Mübarek Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bize bu teveccühü yapıyor. O bize kelamı kibar okuyor, o bizim sırtımıza elini vuruyor.” burada da tam ihlâsınız olursa yanılmazsınız. İhlâsınız tam olursa da görürsünüz zaten. Çünkü bak! Bir kelamı kibar vardır:

Gâhî şecerden söyler ol gâhî hacerden söyler ol

Gâhî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhânıdır

Bak!

Cevlân eder bu arada bir pertev-i nûr-i Hudâ

Şeyhim Muhammed Sâmî de ol dülber-i rûbânîdir

Öyleyse burada neyi ifade ediyor:

Cevlân eder bu arada bir pertev-i nûr-i Hudâ

Yani burada nedir? Evet, evliyaullahın velâyet nuru vardır.

Peygamber Efendimizin nübüvvet nuru vardır.

Cenabı Hakk'ın zâtının nuru vardır.

Bunlar burada tecellî ederler. Nasıl ki teveccühte okuyoruz, Peygamber Efendimizden başlıyoruz da ta ki bizim şeyh efendimize gelinceye kadar okunan evliyaullahların rûhaniyetleri, ruhları buraya teşrif ederler.

Burada onun için buyuruyor. İşte hacerden mana taş, şecerden mana ağaç, beşerden mana insan. Taş belli zaten taş, şecer ağaç, o da biliniyor, bu beşer insan:

Gâhî beşerden söyler ol

Yani nasıl ki Hz. Musa Kelîmullah'ın asası onunla konuşuyormuş, ona çok insanların yapamayacağı hizmetleri yapıyormuş. Hz. İsa'nın da bir taşı varmış, o taş da tekellüm ediyor, konuşuyormuş. O taş hareketle Hazreti İsa'ya hizmet görüyormuş.

Bak! Nakşibendî Efendimiz Hazretleri (bu büyüklerimizin sohbeti) ihvana hizmet olsun diye kışlık ve yazlık ayrı tekke yaptırmış.

Çünkü mürit üçtür; rabita müridi, hizmet müridi, tespih müridi. Birisinde rabitası çok kuvvetli, birisinde de tespih, çok virdi var. Birisi de hizmet görüyor.

Rabita müridi bozulabilirmiş, tespih müridi de bozulabilirmiş, hizmet müridi bozulmazmış. Rabita müridinde meşgaleden, şugulundan dolayı onda rabita bozulması, rabita hafifliği olabilir. Eğer onu dünya etkiliyorsa, zaman olur meşgalesi çok olur, onda dünya maişet darlığı olur veyahut da çeşitli çeşitli şugullar olur. Bunlar rabitasını ne yapar? Rabitasını hafifletir. Hafifleye hafifleye ne olur?

Tespih müridi bir zaman için çok azimli tespihini çeker. Tespihinde onun bir yabancı olur, çekmez. Sonra çekmez çekmez çekmez, tespihini çekmediği gibi o da kaybetti, terakki edemedi.

Fakat hizmet müridi bozulmazmış. Onun için bak! Şeyh efendimiz buyurdu ki:

—Allah için yapılan hizmetin Allahın indinde habbesi bile zayı olmamış.

Çünkü bak! “Miskâle zerretin hayran yerah miskâle zerretin şerran yerah.”⁹ buyruluyor. Zaten zerre misgal yani zerre kadar hayır Allah'ın indinde zayı olmuyor. Zerre kadar şer yine zayı olmuyor. Onun için hizmet müridinin hizmetinden dolayı (hizmet çok kıymetli) onda hiç asla ve asla tenzil etmek yokmuş, bozulmazmış.

İşte Nakşibendî Efendimiz Hazretleri ne yaparmış? İhvanlara hizmet olsun diye ‘ilkbaharda kışlık yapıları sökün’, diye emredermiş sökermişler. ‘Yaza göre yapın yapıları’, dermiş yaparmışlar. Sonbaharda da ‘bu yazlık yapıları sökün’ dermiş, sökermişler. Bu böyle devam edermiş. Bir ilkbahar söküşünde veya sonbahar söküşünde ihvanlar demişler ki:

—Kurban bir takım kışlık yapalım, bir takım da yazlık yapalım. Yaz olunca yazlıkta, kış olunca kışlıkta kalırız. Mübarek demiş ki:

—Acizleniyor musunuz? Ben size hizmet olsun diye böyle yaptırıyorum. Benim size hiç ihtiyacım yok, demiş mübarek.

Orada bir sele varmış.

—Sizin hizmetinizi bir sele de görür. Git sele, taş, kum getir.

⁹ Zilzal, 99:7-8

Sele yuvarlanmış gitmiş taş kum dolmuş gelmiş. Demiş:

—Size hizmet olsun diye böyle yaptırıyorum.

İşte bu kelamı kibarda onu ifade ediyor:

Gâhî şecerden söyler ol gâhî hacerden söyler ol

Gâhî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhândır

Yani Cenabı Hak hacer'den kuvvet veriyor. Taşı da konuşturuyor, taşa da hareket veriyor. Cenabı Hak ayeti kerimesinde zaten “Tespîh etmeyen hiçbir varlık yoktur.”¹⁰ sizin o cansız gördüğünüz cemâdâtlar, taşlar da bizi zikrederler, buyuruyor. Yani taşı hareket ettiren, taşı konuşturan Allah, ağacı hareket ettiren ağacı konuşturan Allah, ümmi (beşerden mana) bir kimseyi de konuşturur. Onun için burada ifademiz:

Gâhî şecerden söyler ol gâhî hacerden söyler ol

Gâhî beşerden söyler ol

Beşerden söyler demek; yani biliyorsunuz ki bizim ilmimiz yoktur, bir amelimiz de yoktur, bir maharetimiz, marifetimiz de yoktur. Ama bize bir emir olmuş. Bir emir olmuşsa eğer, kul Allah'ın nimet Allah'ın. Ondandır sonra, bu ihvan da pîrimizindir. Biz de pîrimizin kapısında bir gudik olduğumuzu kabul edin. Ama yalnız bize rüyada, halde de gösterdiler, neyse onu söylemeyelim, o kalsın.

Onun için işte burada yapacağımız bu amelde her ne kadar biz gezeceğiz safların arasında, sırtınıza el vurulacak ve kelamı kibar okunacak o zaman şeyh efendimizin elini sırtınıza vurduğunu ve kelamı kibarın onun konuştuğunu, onun söylediğini de itikat edin, inanın. Böyle ihlâs edin, hulûs edin.

Tamam, şimdi başlayacağız amelimize. Amelin sonu da ne zaman? İşte bu amel tamamen saflar bütünü gezildi, kelamı kibar okundu, herkesin sırtına el vuruldu, ondan sonra teveccüh bitiyor, ondan sonra serbest olabiliyorsunuz, gözlerinizi açabiliyorsunuz.

Teveccüh bitince hocalarımızdan bir tanesi bir aşır okur. Mehmet Hoca buradaydı. Biz ona işaret ederiz, o bir aşır okur, aşır okuduktan sonra amel bitiyor, gözler açılıyor.

Ama icap eder ki burada ihvanlardan sesi güzel olanlar, muhabbeti gelmiş beyit söylüyor, söylesin. Beyit söylemekle amel devam etmiyor. Amel bitti, gözlerinizi açarsınız, rahat edersiniz, oturma şeklini bozarsınız.

Bir de teveccühte oturma şekli var. Yalnız iki ayağınızı uzatamazsınız, zaten yer de müsait değil. Ama sakat olanlar için müstesnadır, uzatır iki ayağını. Tek ayağını böyle kibleye veya herhangi bir yere uzatmazsınız. Karşılıklı oturacaklar ya safın biri kibleye gelir, yer müsait değil uzatamaz. Fakat bacağınızın birini dikip birinin üzerine oturabilirsiniz. Bacağınız ağrıdı bu sefer de o dikili olanı yatırın onun üzerine oturun, öbürünü dikebilirsiniz, bunlar müstesnadır müsaade edilmiş. Yani dizlerinizi de

¹⁰ İsrâ 17:44

ağırtmayın burada, kr edeyim derken yine zarar etmiş olursunuz. Mademki burada selim bir kalp istiyor, dizleriniz ağrırsa o dizlerinizin ağrısı kalbinizi yine meşgul eder, yine kabınız boş olmaz, dolu olur. Onun için oturmada müsaade edilmiş. Nasıl rahat ederseniz oyle oturun. Eğer müsaitse yeri genişse mürebbe yani bağdaş da oturabilirsiniz.

Tamam, başlayalım amelimize. Bir de şimdi bu teveccühün oturma usulüne göre oturtturana kadar arzu edenler beyit söyleyebilirler.

şimdi çabucak bir abdest alabilir miyim? Yani abdestimizin zayıından dolayı değil de bu amelin usulü böyle abdest üzerine bir abdest alacağız ki bu teveccühü yapabilelim.

“Her Tarikatta Bu Teveccüh Yoktur”

20.08.1989, Pamuklar-Ankara

Merhaba, cümleten hoş geldiniz. Sefa getirdiniz, feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz.

Allah muhabbetinizi artırsın. Allah feyzinizi, nurunuzu artırsın.

Sabahı şerifleriniz de hayırlı mübarek olsun.

İşleyeceğimiz bu amel de büyüklerimizin büyük bir amelidir. Cenabı Hak sizler için hayırlı mübarek etsin. Feyzinden, nurundan, bereketinden sizi ihya-âbâd etsin.

Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Rabbimizin ihsanına nihayetsiz şükürler olsun.

Büyük ihsanda bulunmuş bize Cenabı Hak. Şu zamanımızda bak, ne gibi nimetler bize ihsan etmiş. Allah'a şükür, hamdolsun, şükrolsun amelimiz büyük.

Büyük olmasaydı bak, ırak yerlerden geldiniz, gece geldiniz uykusuz kaldınız, zahmet çektiniz, rahatsız oldunuz, para harcadınız.

Allah'a şükür, Allah inancınızın neticesine ulaştırsın. Allah aşkınızın, muhabbetinizin neticesine ulaştırsın. Allah hulûsunuzun, ihlâsınızın, bârını, meyvesini yedirsın.

Onun için Cenabı Hak bu amelimizi, sık sık işlemek nasip etsin. Allah zamanımızı, inancımıza göre mutabık etsin de, işleyebilelim.

Tabii ki bir Hak talibine... Hak talebi demek Allah'tan gelen ruhumuzun Allah'a gitmesini istemektir, Hak talebi demek bu demektir. Zaten Cenabı Hak, buyuruyor ya, “Kulum iste vereyim.” (talebena vecedena) diyor. Esas bizim isteğimiz budur. İnsanlarda ruh var, insanlarda ceset var, nefis var. Ama ruhun tek bir isteği var. Ruhun tek bir isteği de budur: Allah'tan gelmiş Allah'a gitmek ister. Diğer arzular diğer istekler bizi aldatıyor. Bakın şu kelam bunu ifade ediyor:

Bu ten kâşu hevâ ile heveste

İnsanların nefsi daima dünya ile... Veya nefis demek ceset demek, bu cisim daima dünya ile... Dünyayı istiyor, dünya ile uğraşiyor. Şu da olsun, bu da olsun; şöyle yaşayayım, böyle yaşayayım, işte hep böyle istekleri var.

Ama bir de ruhun bir isteği var. Ruhun isteği de Allah'tan gelmiş, Allah'a gitmek ister. İşte “Talebena Vecedena”nın anlamı budur, manası budur. Biz bilemiyoruz, kulum iste diyor.

Evet, dünyayı isteyene dünyayı veriyor. Zaten öyle müşrikleri, ehli dünyayı halk etmiş, onların dünyalığını veriyor. Onun için, müşriklerin sıhhatleri bizden fazla, onun için müşriklerin maddiyatları da bizden fazla. Çünkü onları ehli dünya halk etmiş. Rabbi'l-âlemin, rabbi'l-müslimîn değil ki onların da rabbısı. Onları ehli dünya halk etmiş, onların da dünyada bütün arzularını verecek ki bir daha hak sahibi olmasınlar. Cenabı Hak'tan daha başka bir şey isteyemesinler. Zaten Şeytan aleyhillane:

—Yâ rabbî, sen bana kıyamete kadar ömür ver, bir de bana fırsat ver, Hazreti Âdem ve Hazreti Âdem'in evlatlarından ben intikamımı alayım. Onun, Âdem'in yüzünden ben lanetlendim, senin dergâhından kovuldum. Öyleyse ben senden bunu istiyorum, diyor.

Cenabı Hak da fırsat verdi. Kıyamete kadar ömür istedi. O:

—Kıyamete kadar sen bana ömür ver de ahirette en büyük azabı bana yap, dedi.

Allah'tan böyle istedi, pazarlık etti, Cenabı Hak da kabul etti. Onun için burada şimdi, ehli dünya olanlar tabii ehli nardır. Bunlar hep şeytanın aveneleri, şeytanın askerleri oluyorlar, Allah korusun.

Ama işte nefesine uyanlar da şeytanın kulu oluyor, şeytanın kölesi oluyor. Nefsine uymayanlarsa rabbısının kulu oluyor, rabbısının kölesi oluyor. Onun için burada işte:

Bu ten kuşu bevâ ile beveste

Murg-ı cânım feryâd eyler kafeste

Ten kuşu ne? İşte nefsimiz, bu cesedimiz.

Ama murgı can ne? Murgı can da (can kuşumuz) ruhumuz.

O da “feryat eder kafeste”

Öyle, insanlar dünyayı severse, insanlar sadece dünyayı düşünürse, dünya ile uğraşırsa, ruhunu hapsedilmiş olur, onun ruhu zindanda olur. Hapsedilen bir insanın; hem de karanlık, çukur, derin bir yerde hapsedilmiş; ne gücü olabilir; ne mahareti, marifeti olabilir? O da karanlık yerden, o zindandan çıkacak ki maharetini, marifetini, ne ise, arzularını işlesin. Ticaretini, ibadetini, her arzusunu yerine getirsin. Onun için yalnız ruhun tek bir arzusu vardır. Onun için, nefis arzularını yerine getirince ruh arzusuna ulaşamıyor.

İşte Cenabı Hak insanları; ehli dünya, ehli ahiret, ehli huzur halk etmiş. Hatta bak Cenabı Hak buyuruyor ki: “Eğer o Müslümanlar, bana inananlar o müşriklere yerinmeselerdi, biz onların tavanlarını altından, oturmuş olduğu evlerinin...” ayeti kerimenin mealidir bu: “Biz onların oturmuş olduğu evlerinin tavanlarını altından, tabanlarını gümüşten halk ederdik.” Onun için Allah bizi Müslüman halk etmişse biz dünyayı istemeyelim, dünyayı sevmeyelim ve onlara da yerinmeyelim, çünkü onlar ehli dünya, ehli dünya olan ehli nardır. Bak, iki kelam vardır. Bir kelamı kibar şudur:

Verir kullarına müblet velâkin eylemez ibmal

Hâşâ Estağfurullah Cenabı Hak Erhamerrahimîn, Cenabı Hakk'ın Rahim sıfatı var. Rahim sıfatı ahirette tecellî edecek. Herkesi itaat edenlerin itaatine göre

mükâfatlandırarak veya isyan edenlerin isyanına göre cezalandırarak. Onun için burada işte, *Verir kullarına mühlet...*

İnsanlar bu dünyaya ne için gelmişler?

Ahireti kazanmak için gelmişler.

Ama ahireti kazanmıyor da dünyayı seviyor, dünya ile uğraşiyor dünya ile meşgul oluyor. Bunlar ahireti kazanamıyorlar, ahireti kaybediyorlar. Zaten Cenabı Hak insanları ehli dünya, ehli ahiret halk etmiş. Dünya ehline ahireti haram kılmıştır.

Eğer bir insan, dünyayı istediyse, dünya ile uğraştıysa ve bu insan; günah bilmez, sevap bilmez, hayır bilmez, şer bilmez, helal-haram bilmez; yani ibadeti-itaati yok ve isyanı çok olursa; kim olur?

İşte bu insan ehli dünyadır, ehli nardır. Ama isterse hangi milletten olursa olsun, isterse de adı Müslüman olsun bu böyledir.

İslam dini, çok duymak işitmek dini değil tatbikat dinidir.

Bak iman ne?

İman; ikrar ve tasdiktir.

İkrar demek dili ile “Lailahe İllallah Muhammedur Resulullah.” demektir. Zaten İslam'ın şartı beş değil mi?

Bunlar; savm (oruç), salât (namaz), hac, zekât ve kelimeyi şahadet “Eşhedü en lâ ilâhe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resulühü”dür. Peki, bunları dili söylüyor, ikrar budur, ama kalbi de inanacak tasdik edecek.

Eğer kalbi inanmazsa, o ne etmiş oluyor? Kendisini aldatıyor.

Allah aldanır mı? Allah aldanmaz. Çünkü buyruluyor ki: “Allah, insanların kalplerine nazar eder. Boylarına, soylarına, güzelliklerine, zenginliklerine hiçbir şeyine bakmaz; ancak kalplerine bakar.”¹ Bir de buyruluyor ki: “Allah kullarının amelini kalbindeki niyetine göre kabul eder.”² Onun için burada:

Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal

Allah insanları halk etmiş, insanlara akıl bahşetmiş. Cenabı Hak, insanlara vermiş olduğu bu akli bin bir esmanın nurundan halk etmiş. Onun için insanlar bak, neler icat ediyorlar, onun için insanlar bütün mahlûkatın mâfevki oluyor.

Ama bu akıl ikidir: Akli maaş var, akli maad var.

İnananlarda da böyle; maddiyatta icat etmek, mesela maddiyatı kazanmak efendim böyledir. Çok tahsil yapmak, çok şeyler icat etmek, maddiyatı yani dünyayı imar etmek vardır. Bunlar akli maaş ile oluyor. Ama ahiret de akli maad ile kazanılıyor.

Cenabı Hak her insanda bu iki akli halk etmiştir. Bugün müşrik olup da akli ile Allah'ı bulanlar oluyorlar. Çünkü Cenabı Hak, akıl ile kaimdir, hak ile kaimdir.

¹ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 83

² Fedâilü'l-Cihâd 16

Evet, aklı ile Allah'ı bulanlar oluyorlar, mesela çok şeyler icat ediyorlar, onlar da Şu Şöyle, bu böyle diye bir şeyler arıyorlar. Bunlar neticede, hakiki mabudu buluyorlar. Bulanlar çokmuŐ, tarihler boyunca olmuş ve olur da.

Onun için demek ki insanlarda akıl ikidir: aklı maaş, aklı maad.

Aklı maaş nefsin aklı, bu dünya ile ilgilidir.

Aklı maad ise ruhun aklı, bu da ahiret ile ilgilidir.

Müslüman, inanan için iman; ikrar ve tasdiktir. İkrar dil ile sylenesidir. Tasdik ise kalbi ile inanacak. Eğer dili söyledi, kalbi inandıysa onda tatbikat vardır. Dili söyledi de kalbi inanmadıysa onda tatbikat olamaz.

Canım bu tatbikat etmeyenlerin imanı sade ikrar mıdır? Yani bunların kalbinde hiç inancı yok mu?

Var ama zayıf, güçsüz. Bunlar icraatını yapamıyor. Bu zayıflık onlara icraat yaptırıyor.

Burada aklı maaş ile insanlar, dünyayı dŐnyor, dünyayı kazanıyor. Aklı maad ile de ahireti dŐnp ahireti kazanıyor. Cenabı hak bu aklı vermişse insanlara, onun için dünyaya da çalışın ahirete de çalışın, buyruluyor.

Dünyaya sadece çalışıp da ahirete çalışmayan ne oldu? Allah'ın emrini tuttu mu? Tutamadı.

Ahirete sadece çalışıp da dünyayı bırakan, bu da Allah'ın emrini tutmuş değil. Çünkü evvel beden ilmi var.

Yalnız, eğer bir adamın beden ilmi yerini bulmuŐsa yani; atadan, babadan, ceddinden kalmış bir varlığı var ise veyahut da genç zamanlarında bir zaman Allah fırsat vermiş, Cenabı Hak işini rast getirmiş, az zamanda yakın zamanda çalışmış zengin olmuş, daha çalıŐmaya ihtiyaı yoktur. Bu sefer de ibadet yapıyor, kendisini ibadete vermiştir; bunlar sadece ahirete çalıŐabilir.

Ama ihtiyaçlı bir insanın sadece ahirete çalışması olmaz, bu da makbul bir insan değildir. Çünkü dünyaya da çalışın ahirete de çalışın, buyruluyor.

Burada Şimdi ehli dünya olan sadece dünyaya çalışıyor, bunlar ahireti kaybediyorlar. Allah'ın emrini tutmuyorlar. Ahirete çalıŐmıyorlar ya, onun için burada:

Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal

Kfirlere veya ehli dünya olanlara, sadece dünyaya çalıŐanlara ne olacak?

Bunlara Cenabı Hak mühlet vermiş, fırsat vermiş ve gayret veriyor. Ama Cenabı Hak evvela insanlara bildirmiş. Sana vermiş olduğu bir akıl var, bin bir esma-isminin nurundan halk etmiş olduğu bir akıl var. Sana vermiş bu akıl... Bir de irade vermiş, cüzi irade vermiş. Akıl vermiş ki senin için hayır nedir, Şer nedir, bilesin. Yani daha da bunun cümlesi, senin için yararlı neler var, zararlı neler var bunları bilesin. Aklı vermiş ki senin için yemende imende, giymende, gezmende tozmanda, yaŐantında zararlı neler varsa bilesin. İradeyi de vermiş ki zararlı Şeylerden kurtulasın; yararlı Şeyleri elde edesin. Demek ki Cenabı Hak iradeyi de vermiş, aklı da vermiş.

Onun için insanlar, akli iradesiyle her şeyi kazanıyorlar. Ahireti de akli iradesiyle, dünyayı da akli iradesiyle kazanıyorlar. İradesini sadece akli maaşına göre kullananlar bunlar ehli dünya oluyorlar. Ama bu iradesini akli maadına kullananlar bunlar ehli ahiret oluyor. Hem dünyaya hem ahirete çalışın, buyruluyor.

İşte akli vermiş insanlara, iradeyi de vermiş insanlara. Bu insanlara akli vermiş ki kârını zararını bilsin. İradeyi de vermiş ki kârını işlesin; zarardan da kaçınabilsin, korunabilsin.

Bakın şimdi dikkat edin! İnsanlar maddiyatta maddi zararlardan kaçıyorlar. Cenabı Hak zaten zararı da emretmemiş. Ama insanlar maddi zarardan ne kadar kaçarsa kaçsınlar, Allah'tan gelen zarardan kurtulabilir mi? Çünkü Allah'tan gelen zarar görünerekten gelmiyor ki. Ama geldikten sonra görünüyor. Bundan insanlar kaçıyorlar.

Fakat manevi zararı biliyorlar ondan kaçmıyorlar. Allah bizi inananlardan halk etmiş. İnananlar bilmiyorlar mı ki namazı kılmayınca bunun zararı var? İnananlar bilmiyorlar mı ki oruç tutmayınca bunun zararı var? Veyahut zekâtını vermiyor, sadakasını vermiyor, efendim işte kazancını haramla kazanıyor, helal kazanmıyor veyahut da hileli hurdalı işler yapıyor bunları bilmiyor mu?

Yasak olan şeyleri işliyor, işte haram yiyor, efendim kumar oynuyor, yalan söylüyor çeşitli çeşitli günahlar yapıyor. Bunları bilmiyor mu? Müslüman olur da Müslüman beldesinde doğarsa bunları bilmez mi? Bilir. Ama bak, bunu bile bile işliyor. Ama bunun zararını göremiyor. Bu zararı bilerek işliyor, karşılığını göremiyor.

Bir de var ki maddi zararın karşılığını, geleceğini göremiyor, ondan kaçıyor kurtulamıyor. Maddi zarar geldiğinde daha dünyada iken onu görüyor. Ama bu manevi zararları bilerek işliyor göremiyor.

Onu ne zaman görecek?

Peygamber Efendimiz “İnsanlar uykudadır ölünce uyanırlar.”³ buyuruyor. Evvela buyruluyor ki: “İnsanlar zarardadır.”⁴ Bu zarar hangi zarar?

Bu zarar amel işlemeyenlerin zararı, bu zarar Allah'a itaat etmeyenlerin zararındır. Çünkü Cenabı Hak maddi zararı, zarar saymıyor. Cenabı Hak maddi zararı bize imtihan için veriyor. Eğer o maddi zararlara da biz tahammül ediyorsak o da ahirette bizim için bir kazancımız oluyor. Cenabı Hak niye “Biz insanları, biz kulumuzu havf ile imtihan ederiz, mallarının canlarının ve kazançlarının azalması ile de imtihan ederiz.”⁵ buyuruyor?

Öyleyse demek ki maddi zarar ne ile gelir? Maddi zarar işte malın eksilmesidir. Bir malın eksilmesi ne ile olur? Büyük zararlar gelir insana, insanın malı eksilir. Bu neymiş? Cenabı Hak “İmtihan ederiz.” buyuruyor: “Korku ile imtihan ederiz; mallarının, canlarının ve kazançlarının azalması ile imtihan ederiz.” Bir de Cenabı Hak “Gâlû inna lillahi ve innâ ileyhi râciûn.”⁶; onlar başlarına musibet geldiği zaman biz Allah'tan geldik ona döneceğiz.” derler, öyleyse bize geleceksiniz, ama sabrederseniz sizin için büyük

³ İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260

⁴ Asr 103:2

⁵ Bakara 2:155

⁶ Bakara 2:156

ikramım olacak, diye buyuruyor. Demek ki burada maddi zarar, zarar değil. Maddi zarar da bizim için kârmış.

Demek ki bu zarar “İnsanlar hüsrandır.” manevi zarardır.

Manevi zarar: Allah'a ibadeti yok, itaati yok, isyanı var. Allah'ın emirlerini tutmuyor, yasaklarından da kaçınmıyor. İşte bu zarar manevi zarardır. İşte bu zarar görünmüyor. Bu zarar: “Ölünce uykudan uyanırlar.” ölünce karşımıza çıkar.

Ama Allah'a şükür, elhamdülillah, Cenabı Hak inşallah bizi hüsranda bırakmamıştır.

Yalnız bizim için ne var? Peygamber Efendimizin bizim için bir hadisi var. Buyuruyor ki: “İki günü müsavi olan da zarardadır.”⁷

Öyleyse bizim burada eksikliğimiz ne oluyor efendiler? Biz maddiyatı fazla kazanmak istiyoruz. Hâlbuki Cenabı Hak bizi inananlardan halk etmişse, maneviyatta ahirete inancımız varsa, bizim için önemli olan ahirettir. Dünya geçicidir, ne olacak yani...

Ey gönül sabret bu debrin gamı gavgası geçer

Sabreyle gönül bu da geçer devri beşerdür

Bunlar geçici şeyler; varlık-yokluk, hastalık-sağlık.

Ancak bizim için geçici olmayan nedir?

Bizim için geçici olmayan imanımızdır, amelimizdir. Çünkü onu götüreceğiz. Başka, bu dünyadan kâr-zarar, hastalık-sağlık götüremiyoruz efendiler.

Biz ne götüreceğiz? İmanımızı götüreceğiz.

Ama imanımızı ne ile muhafaza edeceğiz? İmanımızı amelle muhafaza edeceğiz. Çünkü Peygamber Efendimizin emri böyle: “İmanı muhafaza eden ameldir.”

Amelsiz iman neye benzermiş?

Amelsiz iman bir mumun ışığına benzer; el yeli ile söner, üzerine bir katre yağmur düşse söner.

Ama ameli olan iman bir lüks lambası gibi cam içerisinde muhafazalıdır. Onu ne yel söndürür, ne yağış; hiçbir şey onu söndürmez.

İşte burada, sohbetimizin başında:

Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal

Kimlere? Allah'a isyan edenlere, Cenabı Hakk'ın rızası olmayarakta yaşayanlara, bunlara mühlet vermiş. Akıl vermiş işte insanlara ki akli ile kârını zararını bilsin. İrade de vermiş ki o zarardan kendisini korusun, kârı elde edebilsin. Zararsa burada hangi zarar? Manevi zarar, amelsizlik... Öyle ise bir insan bu zararı işliyorsa,

Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal

⁷ Keşfül Hafa C.11 S.233

Cenabı Hak onu ihmal etmeyecektir. O, dünyada yediğinden içtiğinden; gezdiğinden, tozduğundan, bütün işlerinde eğer kitabın sünnetin dışında ise, bunlardan hep sorumludur. Cenabı Hak bunlardan hep soracak, ceza verecek onlara. Bu, inanmayanlar, Allah'a isyan edenler için:

Verir kullarına mühlet velâkin eylemez ihmal

Ama bir de eğer, bizler için ne var? Bizim için işte ne buyuruyor Cenabı Hak? “Eğer Müslümanlar yerinmeseydi o kâfirlerin tavanlarını altından, tabanlarını gümüşten halk edecektik.” buyuruyor. Bize ne var şimdi?

Kâfirin verdi muradın ya senin vermeye mi?

Biz niye dünya ehli olanlara gıpta ediyoruz, niye bizim de olsun, diyoruz?

Bizim de olsun dersek, bizim amelimize mani olur. Biz onu düşünürüz, biz onun peşinden koşarız; ahiretimizi işleyemeyiz.

Öyleyse bizim için ne var? Peygamber Efendimiz “Dünyaya da çalışın, ahirete de çalışın.”⁸ buyuruyor. Allah bize bunu nasip etmiş, bunun tatbikatında bulunalım.

Amelimize ticaretimiz mani olmasın, ticaretimize de amelimiz mani olmasın. Zaten sağlam Müslüman da budur, Allah'ın en makbul kulu budur, ümmetlikte makbuliyet de budur. Bak Peygamber Efendimiz buyurmuyor mu ki: “Dünyaya çalışın ölmeyecekmiş gibi; ahirete çalışın yarın ölecekmiş gibi.” “Dünyaya çalışın dünyada kalacağınız kadar, ahirete çalışın ahirette kalacağınız kadar.” Ama bu hadis rumuzludur.

Bunun rumuzunu inancımıza göre anlayacak olursak; dünya hayatı ile ahiret hayatını karşı karşıya getirdiğimiz zaman, demek ki biz yirmi dört saatin yirmi üç saatini ahirete çalışsak bir tanesini de dünyaya çalışsak yine dünyanınki çok olur ahiretinki az olur. Öyle değil mi? “Dünyaya çalışın, dünyada kalacağınız kadar; ahirete çalışın ahirette kalacağınız kadar.”

Fakat Cenabı Hakk'ın ihsanına bak, Müslüman için yirmi dört saati üçe taksim etmiş. Peygamber Efendimiz, “Sekiz saat maişetiniz için çalışın, sekiz saat ibadetiniz için çalışın, sekiz saat de istirahatınızı yapın.”⁹ emri var. Eğer bir Müslüman sekiz saat de ibadetini yapıyorsa, sekiz saat ibadetini tatbik ediyorsa, onun sekiz saat dünyaya çalışması da muhakkak Allah'ın emri hududunda olur, Allah'ın rızası hududunda olur. Onu da Allah ibadete çevirir. Çünkü beden ilmi farz, evvel beden ilmi sonra din ilmi.

Allah'a şükür bu zamanımızda Cenabı Hak bize büyük nimetler ihsan etmiş, tarikati bize nasip etmiş. Tarikati bilmeyenler var, tarikati başka türlü anlayanlar var. Sanki tarikati -onu başka türlü anlayanlar için- bu zamanımızda İslâm'ın dışındaymış, sanki kitabın, sünnetin dışındaymış gibi anlıyorlar, bunu böyle biliyorlar, çünkü böyle bildirmişler. Bu da ne için böyle oluyor?

İlim olmazsa cihanda

İnsanlar aazar, kalır yabanda

⁸ Camiu's Sağır 2/12,1201

⁹ İlahi Hadisler (Diyaret İ.B.Y) 29

Yarım asır ilim tedrisatı kesildiği için, yarım asır boyunca âlimler tarafından ilim tedrisatı yapılmadı. Bu ilim tedrisatı yapılmayınca, insanlar da bu sefer amelden uzaklaştılar, iman zayıflığı oldu. İman zayıflığı olunca da bütün ehli dünya olup dünyayı düşündüler, dünya ile meşgul oldular, dünyanın peşinde koştular, gittiler.

Onun için, şu zamanımızda Cenabı Hak bizi “ehlisünnet vel cemaat”ten halk etmiş. Bak, Peygamber Efendimiz’in emri var: “Ümmetim yetmiş üç fırka olacak, yetmiş ikisi fırka-i nar bir tanesi fırka-i nâcî.”¹⁰

Kim bu fırka-i nâcîye?

Peygamber Efendimiz buyurmuşsa hâşâ vaadinde hulf olmaz. Ne buyurmuşsa o tecelli etmiştir ve edecektir. Ama zamanı geldikçe tecelli ediyor. Fakat “Yetmiş üç fırka olacak ümmetim.” buyuruyor. Yetmiş ikisi fırka-i nâr bir tanesi fırka-i nâcî.

Fırka-i nâcî demek; ateşten, azaptan kurtulan bir fırka var ki cennete gidecek.

Yetmiş iki fırka, fırka-i nârdır. Eğer bunu rakam olarak büyütecek olursak, yetmiş iki kişiden diğer biri “Lâ ilâhe illallah Muhammedür Rasulullah” diyor ve diyen ümmetidir zaten, demeyen değil. Fakat yetmiş üç kişi olan ümmetin bir kişisi gidecek cennete, yetmiş ikisi ise cehenneme gidecek. Yetmiş üç bin kişide bin kişi cennete gidecek, yetmiş iki bin kişi cehenneme gidecek. Artık rakam büyüdükçe büyüyor.

O zaman ashop sormuş,

—Ya Resulullah fırka-i nâcî hangisidir?

Buyuruyor ki: “Benim ve ashabımın izini izleyenler fırka-i nâcî’dir. Kitaba ve sünnetime sarılanlar fırka-i nâcî’dir. Kitaptan ve sünnetten kayanlar ve benim ashabımın izinden kayanlar, onlar fırka-i nâcî olamazlar, onlar fırka-i nârdır.”

Fakat burada kelamı kibarda ne geçiyor?

Hazreti şeyhimden giymişim tacı

Bu taç zikir tacıdır. Tasavvufta hiçbir meşayih müridinin başına böyle zâhirde bir taç koymamış. Bu taç zikir tacıdır.

Vedduha yüzüdüür velleyli saçı

Bakın, dikkat edin buraya, “Vedduha” demek güneşin en ziyalı, en parlak, güçlü zamanıdır. Ne zamanmış bu? Kuşluk vakti. Yani sabahtan doğuyor öğle yerine gelmeden, öğle yeri ile sabah doğuşunun ikisinin ortasında olursa, oraya gelince güneşin en parlak en ziyalı zamanıdır. Vedduha, bu demektir.

Hazreti şeyhimden giymişim tacı

Vedduha yüzüdüür velleyli saçı

Olmak isteyenler fırka-i nâcî

Ziyâret eylesin pirlerimizi

¹⁰ Ebu Davut: Sünne 1-4596, Tirmizi: İman 18-2640

Bu da ne?

Çünkü bak, şeriat-ı Muhammediye var tarikat-ı Muhammediye var. Ümmetlikte makbul olanlar muhakkak ikisini de yaşamışlar, ikisine de inanmışlar.

Şeriat-ı Muhammediye zâhir, nubüvvetidir.

Tarikat-ı Muhammediye Peygamber Efendimiz'in bâtını, maneviyatıdır.

Bakın, şimdi burada, zâhir nübüvvetinin tasdiki ne? Nübüvvetinin tasdiki Kur'an, Kur'an-ı Mübindir.

Nereden geldi? Semavi kitap, melek vasıtası ile Allah'tan geldi.

Kime geldi? Peygamber Efendimiz'e. İşte bu nübüvvetidir, bu zâhirdir.

Fakat bir de velâyeti var ki velâyeti gizlidir. Öyle herkes bilemedi; bilen bildi, bilmeyenler bilemedi.

Velâyeti demek Allah ile Resulullah'ın arasında melek yoktur, harf yoktur, savt yoktur; harfsiz savtsız, meleksiz vasıtasız Allah ile Resulullah'ın anlaşması.

Öyle değil mi? Bakın ne buyuruyor, doksan bin kelim konuştu. Nerede? Mîraç'ta doksan bin kelim konuştu.

Hazreti Musa Kelîmullah zamanlarca bin bir kelim konuştu. Çünkü yine bildirdiğine göre, Musa Kelîmullah'a Tevrat sekiz seferde gelmiş, yani sekiz seferde Tevrat'ın tamamını almış. Tûr-i Sînâ'ya gidiyormuş. Anlaşıldı mı efendim?

Peygamber Efendimiz'e Kur'an-ı Mübin yirmi üç senede nazil oldu, geldi. Fakat bin bir kelim Musa Kelîmullah çok zamanlarda konuştu. En azından sekiz seferde, Tûr-i Sînâ'ya gidiyor, Tevrat'ı alıyor, Cenabı Hak ile de konuşuyor.

Ama Peygamber Efendimiz bir Mîraç yapmada doksan bin kelim konuştu. Bu doksan bin kelim, Peygamber Efendimiz'in doksan bin kelimini -öyle buyuruyor büyüklerimiz, tasavvuf âlimleri- doksan bin kelim otuz binini aşikâr etmiş. Otuz binini de ehline...

O ehli kim?

O da şöyle, ehli için de şöyle buyuruyor ki: "Rabbim benim sadrına ne doldurduysa onu ben yâr-ı garım Ebu Bekir'in sadrına aktardım, göğsüne aktardım." buyuruyor. Otuz bin kelim da kendisinde kalmış onu da hiç kimseye bildirmemiş.

Onun için âlimlerde bir esrar var ki âlim olmayanlar, avam bilemiyor onu. Zaten Cenabı Hakk'ın emri de öyle değil mi? "Hiç sizin bileniniz ile bilmeyeniniz bir olur mu?"¹¹ buyuruyor.

Ama bu ilim sadece satır ilmi mi? Satır ilminde bu böyledir. Ama satır ilminde olmayan bir ilim var ki o da ledünni ilmidir.

¹¹ Zümer 39:9

Öyleyse demek ki o da satır ilminin mâ-fevkidir, satır ilminden üstündür. İşte onun için âlimlerde bir ilim var ki âlim olmayan, avam onu bilemiyor. Yani bir esrar, sır, ilim esrarı var ki avamlar, insanlar onu bilemiyor.

Fakat velîlerde de bir esrar var ki bir ilim var ki onu âlimler bilemiyor. Bilseler zaten muhalefet etmeyecekler. Ama ne kadar muhalefet ederlerse etsinler, bugün mesela büyük âlimler gelmiş geçmiş arz üzerinden. Kimler? Mesela çok bilinen eserleri ile yazıları ile kitapları ile bilinen kimler var? İmam-ı Rabbanî Hazretleri, Mevlânâ Celalettin-i Rûmî Hazretleri, İmam-ı Gazalî Hazretleri, Necmettin-i Kübra Hazretleri, ondan sonra Abdurrahman-ı Câmî Hazretleri. Bunlar zâhirde de çok büyük eserleri ile tanınmış, bilinmişler. Bak! Bunlar âlimlerdi, çok büyük âlimlerdi daha niye tasavvufa, tarikata girdiler? Yunus Emre bunu ifade ediyor. Ne buyuruyor?

Niceleri gittiler mürşit arayı

Arayanlar buldu derde devayı

Bin kez okur isen aktan karayı

Bir kâmil mürşide varmasan olmaz

Diyor ki evet çok kimseler mürşit aramaya gittiler, arayanlar buldular. Öyle, Cenabı Hak “İste vereyim.”, buyuruyor (Talebena vecedena).

Fakat bu istek tetemmedir, sa'ydır, aramaktır veyahut da işlemdir, tatbikattır.

Bin kez okur isen aktan karayı

Yani senin bin sene ömrün olsa, bin sene medrese ilmi okusan, bin sene bütün fakülteleri bitirsen, efendim ta mesela doçent olsan, profesör olsan; bin sene ilim tahsil etsen yine bir mürşide ihtiyacın var senin, diyor.

Onun için bak! Allah'a şükür, çok şükür bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Cenabı Hak bu zamanımızda bize bu nimeti nasip etmiş. Çünkü tarikatsız olmaz efendiler.

Hani ifade ettik ya ayet-i kerimede “Gâlû inna lillahi ve inna ileyhi râciûn.” Cenabı Hak ne buyuruyor? “Bizden geldiniz dünyaya, yine bize dönüp geleceksiniz.” Ama bu insanlar nasıl gelmişler? Allah'tan gelen insanların ruhudur, Allah'a da giden insanların ruhudur. Cesedi de Allah halk etti ama topraktan halk etti. Cenabı Hak buyuruyor ki: “Biz Âdemi topraktan halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik.”¹²

İşte demek ki Allah'tan gelen ruhtur, Allah'a gidecek ruhtur.

Cenabı Hak cesedi topraktan halk etmiş, ceset toprağa gidecek.

Öyleyse insanların iki türlü yolculuğu var. Bu insanların hepsinin, bütün ne kadar insan varsa, iki türlü yolculuğu var. İnananın, inanmayanın, zengininin, fakirinin, âliminin, cahilinin, sakatının, sağlamının, hepsinin; gencinin, ihtiyarının, koca'sının hepsinin iki türlü gidişi var.

Bir cismî gidiş, bir de ruhî gidiş.

¹² Sad 38:72

Cismî, cesedin dünyaya var olup gelişi ve öldükten sonra toprağa verilip toprakta yok oluşudur. Cismî gidişi, bunu hepsi yapar. Genci, kocası, fakiri, zengini, ağası, kölesi, inanan, inanmayan, bunu hepsi yapıyor. Bu gidişe, şahidiz, bunu görüyoruz.

Ama bir de insanların ruhu var. Bu ruh nereden geldi ve nereye gider? Bunu düşünelim o zaman. Peki, bunu da iki kelimle izah ediyoruz:

Kandan gelir senin yolun

Ya kanda varır menzîlin

Kandan gelip gideceğin

Anlamayan hayvan imiş

Biri budur.

Yani nereden geldin? Allah'tan geldin.

Ne geldi? Ruhun geldi.

Nereye gideceksin? Allah'a gideceksin.

Ama geldiğini de bilmiyorsun gittiğini de.

Geldiğini bilmek, gittiğini de bilmek istersen eğer o zaman şeriatın, tarikatın, hakikatin, marifetin olacak.

İnsanlar sadece şeriatla da Cenabı Hakk'a gidiyor, ama Cenabı Hakk'a ulaşamıyor.

Şeriat bildiriyor ancak tarikat erdendir.

Bil şeriat emri nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat rah-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül

Burada da işte, insanların Allah'tan gelen ruhları tarikatla Allah'a gidiyor.

Tarikat; Allah'a giden bir yoldur.

Bu yolun da yolcusu, delili, bileni meşayihdir. İşte onun için:

Kandan gelir senin yolun

Ya kanda varır menzîlin

Kandan gelip gideceğin

Anlamayan hayvan imiş

Burada evvela; şeriatı bilmeyen, kitabı sünneti tanımayan, bilmeyen, nereden geldiğini de bilmiyor, nereye gideceğini de bilmiyor. O zaman nedir? O, hayvanlar gibi... Çünkü neyi var onun? Yemesi var, içmesi, gezmesi, tozması, zevki, sefası, affedersiniz, daha başka bir şeyi var. Hayvanlarda da var bu. Hayvanlardan insanı ayıran nedir? Kur'an, sünnet. Kur'an, sünnet insanlara geldi. Sünnet demek peygamberimizin hayatıdır. Kur'an, peygamber insanlara geldi. Kur'an'ı, peygamberi tanımayan bilmeyen ne oldu? Hayvan kaldı.

*Kandan gelir senin yolun
Ya Kanda varır menzilin
Kandan gelip gideceğin
Anlamayan hayvan imiş*

Bir böyle, bir de buyuruyor ki:

*Dünyaya geldim gitmeye
İlm ile hilm'e yetmeye
Aşk ile can seyretmeye
Ben in ü amı neylerem*

Öyleyse bizim için de ne var?

Bunlar hep insanlar için ama onlar idrak edemiyorlar. Onlar nereden geldiklerini bilemiyorlar, nereye gittiklerini de bilemedikleri için, onlar hayvanî sıfatta, hayvan olarak kalıyorlar.

Ama biz Müslümanız, inanmışız, Allah'a şükür.

Nereden geldik? Allah'tan gelen ruhumuz yine Allah'a gidecek.

Ne için geldi Allah'tan bu ruh?

“Elestü bi rabbiküm”¹³ fermanı var. “Ben sizin rabbiniz değil miyim?” Biz de, “Belâ” (evet), dedik. Biz sana kulluk edeceğiz.

“Halagtül cinne vel inse illa li ya'budûn”¹⁴ emri fermanı var. “Biz insanları, cinleri halk ettik ki bizi mâbut bilsinler.”

“Küntü kenzen mahviyyen.”¹⁵ fermanı var. “Biz bir gizli hazineydik, aşikâr olmak için insanları halk ettik.” buyuruyor.

İşte onun için, demek ki şeriat bildiriyor, tarikat da bulduruyor. Tarikat olmasa, bilinen bir şey var ama aramıyor, bulunması için aramıyor. Aranmayınca bulunur mu?

Var ama nerede?

Meşhur olduğum yerde.

Hâşâ estağfurullah burada yanlış anlaşılmasın ama Cenabı Hak ne buyuruyor? “Mekândan münezzehim.” diyor.

Âmentü billahi, ben Allah'a inandım. Allah'a inanmak nasıl, nasıl inanacak insanlar Allah'a?

¹³ Araf 7:172

¹⁴ Zariyat 51:56

¹⁵ Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

Allah'ın varlığına inanacak, Allah'ın birliğine inanacak, Allah noksan sıfatlardan beridir. Bilinen, bilinmeyen, akla gelen her şey ne olursa olsun bunlar hepsi mahlûktur, Allah halk etmiştir; Allah bunlara benzemez ve Allah mekânlarla da sığmaz, değil mi? Nerede, Allah yerde mi, gökte mi, nerede? Allah mekânlarla sığmaz, her yerde. Ama her yerde de hazır. Hâzır ve nâzır, mekânlarla da sığmaz.

Allah'a böyle inanmak varsa işte bu şeriati, tarikati, hakikati, marifeti Cenabı Hak insanlara bahşetmiş. İşte onun için bu zamanımızda, bak!

Mürşidi olanların gayet yolu asanmış

buyuruyor. Kim bunu buyuruyor? Niyazi Mısri Hazretleri, evet, bir kelamı kibarda:

Dünyaya geldim gitmeye

İlm ile hilm'e yetmeye

Aşk ile can seyretmeye

Öyleyse bu dünyaya, ilim ve hilm sahibi olmak için, geldik gitmeye.

İlimden maksat Allah'ı bilmektir, Allah'a itaat etmektir.

Hilimden maksat da güzelleşmek. Kim rabbısını bildiyse, rabbısına itaat ettiyse o güzel oldu.

Bu güzellik nedir? Bu güzellikle bir defa kendisini hayvanî sıfattan kurtardı. Hayvanî sıfattan kurtulduysa, ateşten-nardan da kurtuldu.

Ama bak! “Aşk ile can seyretmeye” bu tasavvufa aittir. Bu aşk ile can seyretmeyi, ancak tasavvuf ehli bilir ve tasavvuf ehli bunu elde eder. Onun hakkıdır, bu onun nimetidir. Onun için işte buyuruyor ki:

Mürşit gerektir bildire hakkı sana hakkêl yakîn

Mürşidi olanların gayet yolu asanmış

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Bak! Şimdi burada güman ne? İman var, güman var değil mi?

İman; vardır diye hüküm vermek, olur diye hüküm vermek.

Güman ne? Olur mu, olmaz mı, tereddüt, şüphe, var mıdır, yok mudur, yine tereddüt, şüphe değil mi? Onun için demek ki burada:

Mürşit gerektir bildire hakkı sana hakkêl yakîn

O zaman demek ki insanlar Allah'ı üç türlü biliyorlar: İlmel yakîn biliyorlar, aynel yakîn biliyorlar, hakkêl yakîn biliyorlar.

İlmel yakîn bilen, âlimler.

Aynel yakîn bilenler de abidler, ilmi ile amel etmiş, çok ibadet etmiş Allah'a yaklaşmışlar. Çünkü o da Allah'ın emridir. “Kulum bana nafilâ ibadetle yaklaşır.”¹⁶ buyuruyor.

Hakkel yakîn bilenler de mürşidi olanlar.

Mürşidi olmayanlar Allah'ı hakkel yakîn bilemezler.

Niçin? Varlığı, onu perdeler. Ne kadar bilse de ne kadar ibadetle yaklaşırsa da perde var, perdeyi kaldıramaz, perdeler var.

Ne bu perde? Varlığıdır, kendi varlığıdır, kendi sa'yıdır. Sa'yının, varlığını kaldıramaz ki perdeyi kaldırsın.

Perdeyi kaldıran o varlığından onu kurtaran kim oluyor? Meşayih oluyor.

Sâlih Baba'nın divanından bu anlaşılıyor. Bakın!

Pîr-i Sâmi himmetleri boldurur

Bir gün olur bu Sâlih'i de güldürür

Tekbir alır cenazemi kaldırır

Şeyhim şeyhim sultanım şeyhim

Sensin dertlerimin dermanı şeyhim

Burada “Tekbir alır cenazemi kaldırır.” demek, müridini musalla taşına koymuş, cenazesini kıldırması veyahut da kendi kaldırır değil, hayır efendim bu böyle değil. Başka bir kelâmı bunun karşısına getirince, zaten anlaşılmayan bir kelâmın karşısına başka bir kelâm getirince o zaman çözülüyor, anlaşılıyor. Evet, nasıl cenazesini kıldırıyormuş?

Hazret-i Pîrin yedinden mest edelden Sâlihâ

“Mûtû kable en temûtû” ile tebşîr olmuşuz

Bir meşayihin elinden bir mürit tutuyorsa o, “Mûtû kable en temûtû”¹⁷ emri ile tebşîr oluyor, müjdeleniyor.

“Mûtû kable en temûtû” ne demek? Cenabı Hakk'ın emri: “Ölmeden evvel ölü.” Bize, insanlara, kullarına bir emri var. “Ölmeden evvel ölü.” diyor.

Bu nedir, ölmeden evvel ölmek? Varlığından, benliğinden kurtulmaktır.

Kim kurtarır benliğinden? Meşayih.

Bir insanın kendi ilmi, kendi ameli, kendi say'ı onun perdesidir, onun varlığıdır.

Öyle olmasaydı, Mevlânâ, kendi kendine irşat olsaydı. Niye Şems geldi onu irşat etti? Ama nasıl irşat etti biliyor musunuz? Tabii kitaplarda yazılı, hatta filmleri de var,

¹⁶ Buhari Rikak 38

¹⁷ Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

gösteriyorlar. Nasıl irşat etti? Halka, ilmiyle, kemaliyle bilinen, halka sevilen Mevlânâ'yı onların gözünden düşürdü. Halkın nefretini duyurdu. Halk ne dedi? Hâşâ estağfurullah: "Hocamız dinden çıktı." dediler. Ona mürşidi öyle işler yaptırdı ki aslında o yaptırdığı işler onu ilminden geçirmek için, onu düşürmek için, bir gösterişi.

Ama normalde bu mümkün mü? Hani sen bir maharetinden, ilminden bir şeyinden dolayı halka seviliyorsun, onun tersini işleyebilir misin? Çünkü onun tersini işlersen bu sefer ne kadar sevilirsen o kadar da halkın nefretini kazanacaksın. Halk seni tenkit edecek, lanetleyecek seni. Bunlar böyle efendim...

Teveccühten bahsedelim biraz da. Ondan sonra teveccühümüzü işleyelim. Şimdi teveccühün başlangıcında dedik ki teveccüh yapacağız, teveccühe geldik.

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Bak! Bu da bir kelamı kibardır. İhvanlar toplanın, teveccühe gelin, diyor.

"Halka-i rahman" Allah halkası, Allah'ı zikredenlerin halkasıdır. Allah'ı zikredenler gelir de Allah'ı zikrederse orası "ravza-i rıdvân"dır.

Açıldı ravza-i rıdvân

Ravza ne? Cennet bahçesi.

Rıdvân ne? Cennetteki yetkililer, görevliler, cennet yetkilileri, görevlileri, rıdvân da bunlardır.

Burası, demek ki teveccühte ne oluyormuş? Cennet oluyormuş, cennet bahçesi oluyormuş. Cennetin yetkilileri de buraya geliyorlar. Ama cennetin yetkilileri, görevlileri kimler olur?

Yalnız bunun için başka bir kelam daha var. Bakın, kelamda ne konuşuluyor? Buyruluyor ki:

Arşın iki gölgeleri

Hasan ile Hüseyin'dir

Ol cennetin zîynetleri

Hasan ile Hüseyin'dir

Burada hakikaten peygamberimizin böyle bir hadisi şerifi var. Buyuruyor ki: "Hasan-Hüseyin Efendilerimizin nurları ile Cenabı Hak, arş-ı âlâyı bezetiyor." "Hasan ve Hüseyin Efendilerimizin nurları ile cenneti bezetecek, süsleyecek, ziyetlendirecek."¹⁸

Evet, bizim bu amelimiz olan teveccühü, tabii her zaman da yapıyoruz. Belki bugün teveccühe yeni katılacaklar var, bilmeyenler var. Çünkü on gündür buradayız, hayli

¹⁸ Tirmizî Menâkıb 3778

ders alanlar oldu. Geldilerse onlar teveccühü bilmiyorlar, yeni katılacaklar. Eğer on gündür ders alanları hesap edecek olursak, belki yüz kişi civarında olmuştur. Çünkü her akşam ders alan on kişiden aşağı değil. On gündür biz buradayız, otuz kişinin de ders aldığı akşam oldu. Ama bunların içinde tazeleyen de oldu, yeni alanlar da oldu. Demek ki yeni alanlar teveccüh görmemişler, onlar için bu teveccühü tarif edeceğiz.

Şimdi bizim bu teveccühümüz, büyük ameldir. Böyle bir büyük amel yoktur. Her tarikatta da bu teveccüh yoktur. Bu teveccüh bizim tarikatımızda olduğu için bundan dolayı da, çok büyük bir iftihar, çok büyük şeref, çok büyük bir mutluluk duymamız lazım. Çünkü itimat edin ki inanın ki teveccüh büyük bir ameldir, teveccühe katılanlara da çok büyük ihsanlar oluyor. Bak!

Teveccüh olunca herbir ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Demek ki ne anlaşıyor burada, mürde kalp hangisi?

Mürde kalp, Allah'ı unutan kalptir, ölüdür.

Allah bizi Müslüman halk emiş, ibadetimiz var, amelimiz var. Sadece amelleri işliyoruz, namazımızı kıyoruz. Zikrimizde, fikrimizde Allah'ı zikrediyorsak da yine de dalgah kalbimize çok şeyler geliyor onları atıyoruz, geliyor. Fakat sair zamanlarda yerken içerken, alırken, verirken, gezerken tozarken, konuşurken, çalışırken bak, unutuyoruz.

Hâlbuki Cenabı Hak, ne buyuruyor? “Gıyamen ve guûden ve ala cunûbihim”, “ayakta da beni zikredin, yatarken zikredin, çalışırken, yerken, içerken beni zikredin.”¹⁹ buyuruyor. Cenabı Hak, “Fezkürullahe zikren kesira”²⁰ buyuruyor. Bak, bunlar zikir ayetleri, Cenabı Hak ne buyuruyor? “Beni çok zikredin.”; kesir çok, rakam vermiyor, çok zikredin beni, diyor. Biz bunu yapamıyoruz. O zaman biz bunu yapamayınca, demek ki onun için niye, bizim de kalbimiz tam manasıyla dirilmemiş oluyor.

O zaman diri kalp hangisi? Diri kalp odur ki yerken de Allah'ı unutmayan, içerken Allah'ı unutmayan; gezerken, konuşurken, alırken verirken, bin bir meşakkat karşısında yine Allah'ı unutmayan, uyurken de Allah'ı unutmayan kalp. İşte bu diri kalptir. Bunu nerede elde edeceğiz?

Teveccüh olunca her bir ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Bakın dikkat edin, bu teveccühte işte, en büyük ihsan bu oluyor.

Ondan sonra, yine bunun daha başkaları var. Bizim ahlakı zemimelerimiz var, muzır hallerimiz, muzır sıfatlarımız var. Nerede? İç âlemimizde.

Bunların en büyük zararlısı bizim için hangisi ise, onu alırlarmış. Bir doktora hasta gider hastanın da beş altı türlü hastalığı olur. Ama hepsini birden bu doktor tedavi edemiyor. Diyor ki:

¹⁹ Al-i İmran 3:191

²⁰ Ahzab 33:41

—Senin için en zararlı olan, bu hastalık, bunu bir defa tedavi edelim.

Ameliyat mı olacak, artık ilaç mı verecek, ne edecekse ondan başlar.

Eğer burada sen mücadele yapmadıysan, gelenle cihat yapmadıysan, atmadıysan, senin kalbinde o zaman bir çukura birikmiş bir göl suyundaki gibi atılanlar akıyor, gitmiyor, onda kalıyor. Onu pis ediyor, yosunlandırıyor, kirlendiriyor, paslandırıyor, berbat ediyor. İşte bu, büyüklerimizin sohbetidir, emridir. Böyle misal vermişler. Hem de çok güzel bir misal, çok uyan bir misaldir. Böyledir insanların kalbi.

İşte burada bu amelimizde teveccühümüzde de cihadınızı yapacaksınız. Kalb-i selim olmaya çalışacaksınız.

Kalbinize geleni atın, her bir düşüncenizi sıkıntınızı, alacağınızı, vereceğinizi, bütün neler varsa hepsini kalbinizden atacaksınız.

Kalbinizi Allah ile meşgul edeceksiniz.

Rabıta karşınızda, Allah kalbinizde. Şeyh efendimizin rabıtasını karşınıza alacaksınız, Allah'ı kalbinizden zikredeceksiniz. Allah ile kalbinizi meşgul edeceksiniz.

Bu bizim zikrimiz öyle bir zikir ki bak, Cenabı Hak buyuruyor: “Kalbinizden zikredin.” diyor; “Hafî zikredin.”²¹, buyuruyor. Öyleyse hafî zikir kalpte olan zikirdir. Allah demeye, lisanın, dilin çabalamasına ihtiyaç görmüyorlar, lüzum görmüyorlar.

Onun için zaten günlük dersimiz de öyle değil mi? Ağzımızı yumuyoruz, dişimizi dişimizin üzerine koyuyoruz, dilimizi üst damağa yapıştırıp hareket etmiyor, kalp ile parmak (tespihle) çalışıyor.

Ne zamana kadar sürecek? Teveccühün sonuna kadar.

Teveccüh ne zaman başlar, ne zaman biter? Nasıl başlar, nasıl biter?

Şimdi teveccühün tabii, namazda tahiyatta oturulan saf gibi oturma usulü var. Onu arkalı önlü oturtturacaklar, sıra sıra oturtturacaklar.

Oturduktan sonra teveccüh başlayacağı zaman “Estağfurullah” diye efendilerin bir tanesi nida eder, böyle aşikâr “Estağfurullaaaah”. Yani bu “Estağfurullah” ile amel başlıyor.

Estağfurullah nida olunca gözlerinizi yumarsınız. Bakın dikkat edin, defalarca söylüyoruz. Aksaray'da yapmış olduğumuz teveccühte defalarca tekrar ettim. Yine saflar arasında giderken gözü açık olanları görüyorum. Hâlbuki bu yasak işte, bu feyze, muhabbete mani oluyor. Gelen feyzi kesiyor, geri çeviriyor. Çünkü amelimizde göz açmak yasaktır. Onun için hem kendisine gadrediyor, hem bütün cemaate gadrediyor. Cemaatin bütün hakkına tecavüz ediyor. Çünkü cemaate gelen feyze mani oluyor efendim. Onun için dikkat edin. Yalnız bunu da istirham ederim, eğer yine başka tarikattan gelmiş var ise... Onlar herhalde, tahminim onlardı, Aksaray'dakiler onlardı;

²¹ Araf 7:55

başka tarikattan olanlar her ne kadar söylediysem ehemmiyet etmedi, kıymet vermediler yine açtılar. Teveccüh yaparken üç tane gözü açık gördüm. Şimdi burada da başka tarikattan gelmiş varsa, hangi tarikattan olursa olsun gelsin, girebilir fakat riayet etsin. Önemli olan bir defa gözlerini yumsun, açmasın. Ondan sonra kendi zikrini yapmasın. Hani biz teveccüh yaparken, muhabbeti gelir, kendi zikrini yapar. Hafî zikir varsa, zaten gizli yaparsa bizimki de gizli. Onun bize manisi yoktur. Cehrî zikir yaparsa o da bizim amelimize mani olur. O yapmasın. Böyle birisi varsa ya riayet etsin, otursun veyahut da çıksın gitsin. Bir de bizim yeni ders alan ihvanlar, şuna dikkat edin, göz açmayın, göz açmak yasaktır. Gözünüzü açarsanız siz de feyiz alamazsınız, cemaatin de feyzine mani olursunuz.

Bir defa cezbeyle göz açmayın. Cezbe var, daha demin biri, Allah, diye bağırdı. Yine bağıracak, Allah diye bağıracak, 'Hey, Hay' diye bağıracak. Bu gayri ihtiyaridir, iradesiz oluyor.

Bazı cezbe sahipleri de eğer iradesi ile yapıyorsa, bu da bizim büyüklerimizin emri, günah-ı kebâirdir. İrade ile sesle Allah demek veya bağırarak cezbe yapmak, günahdır, bizde günah-ı kebâirdir.

Bakın, dikkat edin! Cezbe sahipleri de kendilerine sahip olsunlar. Mümkün olduğu kadar kendilerini sıksınlar, cezbelenmesinler. Cezbe haktır, ama en son netice, kendini eyleyemiyor; sıkıyor, sıkıyor kendini eyleyemiyor, tutamıyor ondan sonra silah gibi patlıyor. Cezbe silah gibi patlar. Ama en son çaredir, eğer kendini tutabiliyor, saklayabiliyorsa, onun için cezbeden daha hayırlı olur ki o hâldir, o da geçer.

Köpürüp kapağın atma derviş

Sabreyle pişip kemale eriş

Bak, bu kelimeleri ifade ediyor. Cezbe sahiplerinin cezbesine "Köpürüp kapağın atma derviş" diyor. Cezbelenen bir kimse, pişerken, kaynarken taşan bir yemek veya taşan bir su gibidir. Kapağını da atar, taşar efendim, azalır. İyi değil, maharet, marifet sayılmıyor. Ama bu cezbe sahibi cezbesini sindirirse içersine, ona sabrederse bu onun için çok yararlı, faydalı olur. İşte bak;

Köpürüp kapağın atma derviş

Sabreyle pişip kemale eriş

Cezbe sahipleri için böyle. Fakat sizlerde veya diğer cemaat içinde böyle bir cezbe tecellî ettiği zaman, Allah diye bağıyor veyahut da öyle hıçkırığa hıçkırığa ağlıyor, tatlı bir ağlama ile ağlıyor veyahut da mesela çırpınıyor, hareket ediyor, kendisini duvarlara, yerlere vuruyor. Bunlar cezbedir. Bu kimdir çırpınan, hele açayım, bakayım. Yok, yasaktır! Bu kimdir, Allah diye bağırıyor, hele açayım, bakayım. Yok, yasaktır! Kimdir bu ağlayan, gözlerimi açayım, bakayım. Yok yasaktır! Bunlara dikkat edin, yine tekrar ediyorum.

Evet, işte teveccüh başlarken, teveccüh usulünce oturttururlar. "Estağfurullah" nida olur.

Bu nidayı duyunca gözlerinizi yumarsınız, yirmi beş istiğfar okursunuz parmaklarınızla hesabını yaparaktan. Usulca, kendiniz işiteceğiniz kadar yirmi beş istiğfarı okursunuz ve gözlerinizi açmazsınız.

Yirmi beş istiğfarı okuduktan sonra, yapacağınız bir şey yoktur daha. Yapacağınız bir şey varsa işte rabita;

Şeyh Efendimiz'i karşınıza alırsınız, şeriat kamçısı elinde, tepemizden aşağı, gönlünüzü kaydırdığınız zaman, gönlünüze bir şey geldiği zaman vuruyor. Diyor ki: "At gönlündekini. Niye Allah'ı çıkardın gönlünden."

Kalbinizi Allah ile böyle meşgul edeceksiniz, Allah'ı unutmayacaksınız. Rabita karşınızda, kalbiniz Allah ile meşgul olacak. Ondan sonra bir de gözünüzü, sonuna kadar açmayacaksınız.

Sonu ne zaman teveccühün? İşte "Estağfurullah ile başlıyor, gözlerinizi yumup yirmi beş istiğfar okuyorsunuz. Ondan sonra bu günahkâr teveccüh yapacak, bizim için yapılacak ameller var.

Biz iki rekât namaz kılıyoruz. Namazın peşinden üç defa "Estağfurullaaah, Estağfurullaaah, Estağfurullaaah" deriz, bunu siz okumazsınız. Ondan sonra gizli, aşikâr duaları var, dualarını okuruz.

Ondan sonra teveccüh yapmaya kalkarız. Teveccühte işte bu saflar arasında dolanılıyor. Kelamı kibar nazım ile okunuyor, sırtlara eller vuruluyor. Bunu yeni katılanlar için ifade ediyoruz. Bunu eskiler biliyor, bilenler biliyor. Sırtlarına el vuruluyor.

Sırtlarınıza el vurulduğu zaman kelam okunduğu zaman deyin ki;

—Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bu teveccühü yapıyor. Bu safların arasında geziyor, işte bana da geldi, bana da kelamı kibar okuyor, sırtıma el vuruyor, deyin.

Çünkü bu tarikatın âdâbıdır, usulüdür, kâidesidir. Çünkü niye Sâlih Baba öyle buyuruyor:

Kibrît-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Berberdir Pir-i Tagi Mevlâsı

Bu tarikatın yolu böyle, böyle kurulmuş böyle gidiyor. Böyledir zaten, itimat edin.

Biz hatm-i hâcede silsile okuyoruz değil mi? Bu silsile bu teveccühte de okunacak. Ama nereye kadar? Ta ki biz onu Mevlânâ Hâlid'e kadar gizli okuyoruz. Mevlânâ Hâlid'den sonra aşikâr okuyoruz. Yani zannetmeyin ki bu silsile yarım okunuyor, yine tam okunuyor. Hatmedeki gibi tam okunuyor.

Bu silsile altın zincir halkadır. Bunlar okunduğu zaman, bu ervahın hepsi buraya teşrif ediyor, onlar teşrif edip geliyorlar. Onlar boş gelmezler hediye ile gelirler. Onun için buyuruyor ki;

*İçirip bir kadeh aşkın meyinden
Gedâ iken seni sultan eder şeyh*

Evet burada:

*Haber verir bakâkat illerinden
Sana çok tuhfeler ihsân eder şeyh*

Tuhfe hediyedir, bu hediyeleri nasıl yaparlar?

Bu hediyeler işte hatmelerimizde, teveccühlerimizde bize vermiş olduğu feyiz, almış olduğumuz muhabbettir. Ama bu her feyiz, muhabbet alındıkça bizde bir terakki oluyor. Her feyiz, muhabbet bize geldikçe bizim nefsimizde bir temizlenme oluyor, arınma oluyor; ruhumuzda bir terakki oluyor değil mi? İşte tuhfeler bunlar.

Bu nerede oluyormuş? Hatmelerde, teveccühlerde.

Hatme de teveccühün bir küçüğüdür. Hatmeden de geri kalmayın. Bak, burada hatme okunuyor, her muhitte okunuyor. Herhanginiz hangi muhitte iseniz o muhitin hatmesine karışın.

*Kibrît-i abmerdir şeybin nefesi
Yakar dil şebrinde bırakmaz pası
Beraberdür Pir-i Tâgî Mevlâsı
Dâim cezb ederler me'vâya bizi*

Kim cezbetti buraya bizi; vasıta kim burada? Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri. O olmasaydı birbirimizi tanıyamayacaktık ve buraya gelemeyecektik. Öyleyse o cezbettiyse, biz hepimiz onun manevi evladıyız. Bizde tecellî eden muhabbet ne varsa onların, pirimizin, pirlerimizin nimetidir.

Nasıl ki bakın dikkat edin! Askeriyedir bizim tarikatımız. Şimdi nasıl ki askeriyede teftişler var. Mesela bir alayı, alay komutanı geliyor teftiş ediyor. Bir tümeni, tümen komutanı gelip teftiş ediyor. Hayır, bizim meşayihimiz ne alay komutanı, ne tümen komutanıdır; Mareşal bir generaldir. Biz de generalin erleriyiz, bizi teftişe gelecek. Bu teveccühümüzde bizi teftişe gelecek. Kimi beğenirse ona ihsanını edecek.

*Yar sana daim nazâr eyler
Seni gafîl görürse güzâr eyler*

Onlar da bizden bunu istiyorlar, meşayihimiz de şeyh efendimiz de bizden kalb-i selim istiyor.

Eriş kalb-i selim içre huzura

Mübarek Şah Dedemiz teveccüh yaparken, yani şeyh efendimizin şeyh efendisi (Muhammed Beşir (k.s), teveccühün bir tanesinde:

—Vay vay, ki vay vay demiş, geçmiş.

Niye bunu böyle demiş? Bakmış ki o kişinin kalbi muhalefet ambarı, kalbi çok berbat mülevves. Nasıl teveccüh etsin ona? Yapamaz ki.

Mesela bu neye benzer biliyor musunuz? Bir ağa ihsan edecek, ihtiyaçlılara diyor ki:

—Kabınızı boş ve temiz getirin. Kabı boş ve temiz olanlar alır ihsanını gider.

Ne mesela? Açlıktan bunalmışız o zaman ilan ediyor:

—Açlığınızı gidermek için gelin, kabınızı temiz, boş getirin. Size koyacağım yeme maddesini götürün, yiyeceğinizi gitsin, diyor.

Kabını boş, temiz götüren aldı. Kabı boş ve temiz olmayan bir şey alamadı.

İşte burada da boş temiz kaptan mana ne? Kalbimizden bütün masıvayı, bütün düşünceleri atacağız. Kalbimizi Allah aşkı, Resulullah aşkı ve Mürşit aşkı ile meşgul edeceğiz ki bizim kabımız boş olsun, temiz olsun. Ve bizi de buraya toplamışlar, ilan etmişler istemişler. Gelin buraya alın alacağınızı, ihsanınızı. İşte bunu ifade ediyor.

Haber verir hakikat illerinden

Sana çok tuhfeler ihsân eder şeyh

Evet, işte teveccühün sonuna kadar kalbinizi muhafaza edin. Teveccühün sonu ne zaman? Teveccüh başlarken işte;

“Estağfurullah” nida olur gözlerinizi yumarsınız.

Burada beş on dakika geçer. Biz, teveccüh namazı var, kılarız. Dualar var, okuruz, kalkarız, teveccühe başlarız.

Bütün bu cemaatin safları arasında gezip dolanıp sırtlarına el vurulacak, kelimayı kibar okunacak.

İşte burada en son bittikten sonra, herkesin teveccühü yapıldıktan sonra, yani tamamen bu cemaatin hepsi gezildikten sonra, sırtlarına el vurulup kelimayı okunduktan sonra teveccüh o zaman bitiyor.

O zaman ne yapılır? Hoca efendiler var, hafız efendiler var, bunlardan bir tanesi şiir okur.

Aşirin peşinden “Lillahi fatiha” der. Bu, teveccüh tamamlandı demek oluyor.

O zaman gözlerinizi açarsınız.

Yalnız bu arada gözlerinizi açmayın, dizlerinizi de ağrıtmayın, nasıl rahat ederseniz öyle oturun. Mesela diziniz ağrıdı, yeriniz müsait ise başka bir şekil oturabilirsiniz. Şekil deyince mürebbi oturma var, eksi teverruk var. Mesela bacağınızın birini büküp birinin üzerine oturursunuz, çeşitli oturmalar var. Yalnız ayağınızı, iki ayağınızı veya tek ayağınızı özürsüz kıbleye uzatıp oturmak edebe muvafık değildir. Muhaliftir, edebe uygun değildir. Onun için zaten burada arkalı önlü oturuyorsunuz. Lüzumsuz, ayaklarınızı uzatamazsınız. Ama olur ki sakat olan bir kimse var ise kenara otursun.

Kenarlar var ya duvar kenarları, duvar diplerine, o sakat ayağını uzatabilir. Özürlü olana mani yok.

Evet, teveccühe şimdi başlayacağız, işte dikkat edin, bir daha söylüyorum göz açmayın. Gözlerinizi açarsanız, bütün bu cemaatin feyzine mani olursunuz. Kendiniz de bir amel işleyim derken, bir sevap işleyim derken, günah kazanırsınız, buna dikkat edin.

“Esağfurullaaaah...”

“Teveccühte Kalplere Zikir Tohumu Ekilir”

25.05.1990, Konya

Cümleten hoş geldiniz, safa geldiniz, safa getirdiniz. Sabahı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun, işleyeceğimiz amel de sizin için hayırlı, mübarek olsun; feyzinden, nurundan, bereketinden Cenabı Hak sizleri ihya-âbâd etsin.

Çok şükür, bin şükür, rabbimizin ihsanına nihayetsiz şükürler olsun.

Biz bu amelimizin taklidini yapacağız, biz taklidini yapacağız ama tahkiki onlardandır.

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Yâr-ı sâdik, işte siz.

İlmi ezeliye Cenabı Hak’a ruhlar “Belâ” dedi.

“Elesti bi rabbiküm”¹ emr-i fermanında insanların hepsi “Belâ” (evet) demedi. İnananların ruhu “Belâ” dedi, bizim ruhumuz da “Belâ” diyenlerden.

Fakat bütün “Belâ” diyenlerin hepsi gelip bu “Belâ”nın üzerinde durmadılar, “Belâ”yı bozdular. Ahd-i misâklarını bozdular, noksanlıklar işlediler.

Cenabı Hak insanları noksan halk etmiş. Bu noksanlığı işleyeceklerini bildiği için, Kur’an-ı Kerim’de tevbe ihtar eden ayetinde: “Tûbû ilallahi tevbeten nasuha.”² buyurmuş. Bu ayet-i kerimesinde iki mana var: Birisi: “Kulum tevbe et.” diye emrediyor, birisi de tebşir, Cenabı Allah tevbeni kabul edeceğim, diye müjdeliyor.

“Belâ” bozuluyor. Cenabı Hak, insanı noksan sıfat halk etmiş. Ancak “Belâ” kimlerde bozulmaz? O “Belâ” ancak peygamberlerde bozulmaz. Cenabı Hak onları peygamber olarak getiriyor. Onlardan başka bütün bu “Belâ” bozuluyor. Tekrar bu “Belâ” takviye ediliyor. İşte, tevbe istiğfar var.

Meşayih huzurunda istiğfar bu “Belâ”yı tazeliyor. Tekrar ikinci ahdi misak oluyor. Allah’a şükür bu ikinci ahdi misakı da yaptık. Ahdimizin üzerinde duralım.

Bir kelamı kibar vardır:

Sen makâm-ı kudsîden kurtarmağa geldin bizî

¹ Araf 7:172

² Tahrim 66:8

Kime diyor bunu?

Meşayih emrinde olanlara. Makamı kutsiden, kutsal makamdan geldin. Hepimiz kutsal makamdan geldik ama tekrar, ikinci bir makama gidip gelen asıl kutsal oluyor.

Sen makâm-ı kudsîden kurtarmağa geldin bizi

Kal terabhum çekmeyelim bend-i hüsrân el-meded

Bend-i hüsrân nedir burada?

Bend: Bağ, dünya muhabbeti. Dünya muhabbeti, insanı bağlar.

Bağlanan bir kimse zarara uğramaz mı?

Ticaretini yapamaz, ibadetini yapamaz, bağlanan bir insan zarara uğrar.

Bu dünya muhabbetinden bizi kim kurtarır?

Meşayih, Evliyâullah.

Meşayihî, tarikâtı olmayanda dünya muhabbeti olur. Zahid de olsa, âlim de olsa yine dünya muhabbeti vardır, dünya muhabbeti az da olsa olur.

Ama tarikata girende, tarikâtı anlayan, tarikâtı yaşayan, bir meşayihe inanıp da meşayihe gönül verende, dünya muhabbeti olmaz. Cenabı Hak her şeyi zıddiyetli halk etmiş. İki zıddiyet de birbirinin yanına bağlıdırlar.

Fakat Allah sevgisi, resulullah sevgisi, meşayih sevgisi birdir. Bunlar zıddiyetli değil, bunlar birdir. Çünkü Cenabı Hak “Habibim, seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevmez.”³ buyurmuş. “Benim ümmetimin velîsi, uleması benim varislerimdir.”⁴ buyuruyor.

Bunların haricinde bütün sevgiler, bütün arzular bunların zıddıdır.

İnsanların arzuları neresinde olur? Kalbinde olur. Bunlar vücut gösteren bir şey değil, kalbinde olur.

Bu sevgileri, arzuları insanın kalbinden ne çıkarır, atar? Allah sevgisi. Allah sevgisi olunca, bu sevgi öbürlerini çıkarır.

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Demek ki yar-ı sadık Allah’a şükür sizlersiniz.

Allah’a vermiş olduğunuz ahid bozulduysa; meşayih huzurunda istiğfar, tevbe yapıyor, boy abdesti alıyorsun, bu ahid tazeleniyor.

Hiçbir tarikatta yoktur, boy abdesti almak bizim tarikâtımızda var. Ama boy abdesti almakla, bütün günahlarından soyunmakla, ta ki ne kadar günah varsa hepsi affediliyor.

³ Al-i İmran 3:31

⁴ Camiu’s Sağir 1/384

Çünkü Cenabı Hakk'ın emri: “İnnemel a'mâli binniyât: Kulum ben amellerini senin niyetine göre kabul edeceğim.”⁵ buyuruyor. Cenabı Hakk'ın bize böyle bir emri varsa, yeter ki biz bu ameli, bu boy abdestini iyi bir niyetle, sağlam halis bir niyetle, inanarak yapıyorsak hiç şüphe yok ki tamamen bütün günahlar affediliyor. Hatta mübarek şeyh Efendimiz: “Kul hakkı bile ödenir' buyuruyor.”

Halbuki zâhir ulema farklı diyor. Mesela hacca giden insanlar farz olan bir amele giderler. Fakat zâhir ulema der ki:

—Hacca gidenin her günahı ödenir de kul hakkı ödenmez.

Onlar da doğru tabii, onlar da zâhir şariat memurları, onlar da yine Allah'ın emrini yapıyorlar.

Sonra tarikatta kaza namazı emretmiyorlar. Bir zâhir ulema der ki: “Kazası olan, nafile ibadet kılamaz.”

Bizde ise kaza namazı emretmiyorlar. Yani sen gitmişsin kırk yaşına, altmış yaşına, hiç namaz kılmamışsın, ders aldıktan sonra sana:

—Git yirmi senelik, kırk senelik, altmış senelik kaza kıl, demiyorlar.

Soruyorlar bazı yerlerde.

—Kaza kılacağız mı, kılmayacağız mı?

Kardeşim, siz ders alırken; boy abdesti tarif edildi aldınız, tevbe namazını kıldınız. Peki, boy abdestini alırken, tevbe namazını kılariken hangi niyetle aldınız boy abdestini?

Günahlarınızdan temizlenmeniz için değil mi? Evet.

Günah isyandır. Cenabı Hakk'ın emirleri vardır, yasakları vardır. Yasaklarını işleyen de isyan etmiştir, günah işlemiştir, namazını kılmayan da, ibadetini yapmayan da günah işlemiştir. Çünkü o da Allah'a isyandır. Bir amirin iki tane memuru olsa memurun birine yap dese, yapmasa isyan etmiştir. Birine de yapma dese, yapsa, o da isyan etmiştir. İsyân da müsavidir, fark etmez ki. Sen mesela bir babasın, iki tane oğlun var. Biri senin sözünü tutuyor, biri de tutmuyor veyahut ikisi de sözünü tutmuyor. Nasıl tutmuyorlar? Birisi, yap, dediğini yapmıyor; birisi de yapma dediğini yapıyor. İkisi de sözünü tutmuyorsa ikisi de isyan etmiş oluyor.

Onun için burada, boy abdestiyle tamamen her bir kul hakkı da, kazası da gider, bizim tarikatımızda böyle. İnanan gelsin, inanan girsin, inanan yaşasın.

İşte, yar-ı sadıktan mana ahdini tazeleyenler.

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu cemiyetlerde, bu topluluklarda, tarikat ameli işleniyorsa, tarikat sohbeti oluyorsa, meydan-ı muhabbet burasıdır. Buraya gelenler ne oluyor? Bunlar yar-ı sadık oluyor. Yar'dan mana Allah'tır, sadıktan mana Allah'a vermiş olduğu sözünü yerine getiren kimsedir.

⁵ Sahih-i Muslim, İmaret 155, Ebu Davud Talak 11

*Gelin ey yâr-ı sâdıklar
 Bu meydân-ı muhabbettir
 Bütüin cem olsun âşıklar
 Bu meydân-ı muhabbettir
 Pîrimiz Sâmî Hazrettir*

Divanda Sâlih Baba buyurmuş.

Kimler? Aşıklar, Allah için bir araya gelenler.

Allah'a şükür, elhamdülillah, başka hiçbir maksat var mı?

Buraya gelenler Allah için geldiler, Allah için sevdiler birbirlerini, Allah için tanıdılar birbirlerini.

Gelin dergâha dervîşler

Dergâh neresi? Tarikat amelleri işlenen yerler dergâhtır.

Gelin dergâha dervîşler

İşte sohbetler, hatmeler, teveccühler, bu gibi ameller.

Gelin dergâha dervîşler

Kalâlm zevk ü cümbüşler

Dervîş ne? Dervîş, Allah için, amel için bütün her şughulunu çıkararak, atan, her şeyini atan, sadece Allah sevgisi kalbinde olan ve bütün her amelini, her işini Allah için işleyendir.

Bakın, bu kadar amel işleyenler var. Eğer bu amel işleyenler eğer amellerinden kendilerine bir varlık geliyorsa, amellerinden de yine bir menfaat bekliyorlarsa, bunlar nedir? Bunlar dervîş olmaz, sayılmaz.

Ne kadar amel işlerse işlesin. İşlenen ameller yokluk deryasına atılacak. İşlenen amellerden hiçbir şey beklenmeyecek ki Allah için işlenmiş olsun.

Gelin dergâha dervîşler

Dervîş demek, yani her şeyden geçmiş. Sadece Allah'a gönül vermiş ki Allah'tan başka bir şey daha istemiyor, Allah'tan başka bir şeyi düşünmüyor, Allah'tan başka bir maksadı isteği yoktur, dervîş bunlardır.

Gelin dergâha dervîşler

Kalâlm zevk ü cümbüşler

Bu zevki cümbüş nedir? İşte bak, Allah diye bağırdı.

Niye bağırdı? Zevki cümbüş, tatlı hareketler diyor.

Gelin dergâha dervîşler

Kalâlm zevk ü cümbüşler

Hudâ'nındır kamu işler

Yani bunlar Allah'tandır. Gayri ihtiyari olunca Hak'tan bu tecelli ediyor. Yani irade dışında insanların bağırması, ağlaması, Hak'tandır. Daha da onu Allah bağırıyor, onu Allah ağlatıyor.

Hudâ'nındır kamu işler

Bu meydân-ı muhabbettir

Şefümiş Muhammed'dir (Allahümme salli ala seyyidina Muhammed)

Amenna ve saddockna, şefaatkân, ümmetine şefaate edecektir.

Ümmetine şefaate edecek ama kime edecek bu şefaati?

Ümmeti ona inanmıştır, sevmiştir, muhabbet etmiştir, fakat amelde eksigi var, şefaati ona yapar.

Hem amel yok, hem de sevgisi yok, ona şefaate eder mi? Etmez.

Muhakkak ki onu peygamber olarak kabul edecek ve sevecek, sünnetlerini işleyecek. Eğer sünnetlerini de işlerse zaten makbul ümmet olur ki kendisini kurtarır. Peygamber Efendimiz günahkâr ümmetlerine şefaate edecek. Zaten günahkâr olmayan ümmetlerini orada alıp bağrına basacak.

Şefümiş Muhammed'dir

Yani şefaatkânımız Muhammed'dir. Elhamdulillah bu da Peygamber Efendimiz'in şefaati değil mi ki Cenabı Hak bize bu ihsanı etmiş.

Peşinden diyelim ki:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Bu halka-i Rahman: Rahman, Cenabı Hakk'ın bir ismidir. Halka da işte bizim teveccühümüzde, hatmelerimizde olan oturmalarıdır.

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir ıyd-ı meserrettir

Şimdi burada, eğer teveccübe gelirsiniz, teveccüh veya hatme amellerini işlerseniz, Allah halkası kurmuş olursun, diyor. Çünkü Allah'ı zikredeceksiniz, Allah'ı zikrederseniz, orası ne olur?

Açıldı ravza-i rıdvân

Ravza: cennet bahçesidir. Orası da sizin için cennet bahçesi oldu ve cennetin rıdvânları, hizmetçileri, hizmet görenleri oraya geldi.

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir ıyd-ı meserrettir

Iyd, bayramdır. Yani teveccüh halkasını kurduğunuz zaman, teveccühe oturduğunuz zaman orası cennet bahçesi olur. Rıdvanlar, cennetin hizmetçileri de oraya gelir. Orada çok muhabbetler, çok büyük feyizler alırsınız. Muhabbet, feyiz ruhun gıdasıdır. Başka bir kelimde da:

Aşk u sevdâdır gûdâmız, buyuruyor.

Dâireyiz hem kudûmüz, cismimiz neydir bizim

Ne buyuruyor burada?

Ney; Mevlevilerin zikir aletidir. Kudüm de başka bir cehrî tarikatın zikir aletidir. Nakşiler, hatme veya teveccühe oturdukları zaman daire, halka olurlar, diyor.

Dâireyiz hem kudûmüz, cismimiz neydir bizim

Nakşiler, teveccühe veyahut da hatmeye oturdukları zaman zikir aletlerinden neye, kudüme ihtiyaçları yoktur. Cisimleri, cesetleri kudüm, ney olur.

Dâireyiz hem kudûmüz, cismimiz neydir bizim

Aşk u sevdâdır gûdâmız bağrımız meydir bizim

Virdimiz İsm-i celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim

İsm-i Celâl, lafza-i Celâl'dir. Lafza-i Celâl'i çeke çeke kalbi hay, dirilmiş olur.

Diri kalp hangisidir?

Diri kalp, Allah'ı hiç unutmayan bir kalptir. Yerken, içerken, alırken, verirken, otururken, kalkarken, gezerken, tozarken, çok kimselerle muhatap olsa; alsa verse, o kadar çok bin bir meşakkat bir şuşul içerisinde de olsa onlar, yine Allah'ı unutmaz. Kalbi hay olan bunlardır.

Virdimiz İsm-i celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim

Zikrimiz ihfâ-durur esrâr-ı Kur'an bizdedir

Burada, zikrimiz gizlidir ama bizim zikrimiz Kur'an'ın esrarıdır. Onun için, Cenabı Hak, "Nahnü akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakınlım."⁶ buyuruyor. Öyleyse bu şah damarından daha yakın olan Allah'ı lisana getirmeye, bağırma, çağırma gerek, lüzum görmüyorlar.

Onun için de bir kelam vardır. Gerçi burada sürekli cehrî zikirleri tenkit değil, hâşâ çünkü bizim tarikatımızın reisi Nakşibendî Efendimiz hafî zikri icat etmiş ama cehrî zikri de tenkit etmiyor.

Zâhirdeki şeyh efendisi cehrî zikir yapıyormuş, ama onların zikirlerine oturmuyormuş. Şöyle bir ifade buyurmuş:

⁶ Kaf 50:16

—İnkâr etmem sizin zikriniz de haktır ama ben sizin yaptığınız gibi yapmam, diyor.

Seyyid Emir Külâl Hazretleri onun şeyh efendisidir; hem onu seviyor, hem de onun tarafından seviliyor. Seyyid Emir Külâl Hazretleri ne kadar ihvan varsa hepsi içerisinde onu çok seviyormuş. O da seviyormuş ama zikrini de yapmıyormuş. Şeyh efendisi zikir yapıyor, o da kalkıp gidiyormuş. Bunu anlamıyor ve bilmiyorlar, buna çok da muhalefet ediyorlar. Ne demiş:

—Sizin zikriniz haktır, inkâr etmiyorum ama ben sizin yaptığınız zikri yapmam.

İşte burada da:

*Dâireyiz hem kudûmüz cismimiz neydir bizim
Aşk u sevâdâr gdâmız bağrımız meydir bizim
Virdimiz İsm-i Celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim
Zikrimiz ihfâ-durur esrâr-ı Kur'ân bizdedir*

Bu esrar-ı Kur'an: "Nahnü akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakınum." buyuruyor. Öyleyse, bu şah damarından yakın olan rabbimizi lisana getirmek, Allah Allah diye bağırarak, iradeyle Allah Allah diye zikretmeye bizim büyüklerimiz lüzum, gerek görmüyorlar. Gayr-i ihtiyarı oluyorsa o başka. Zaten bizde iradeyle şimdi bu gibi meclislerde veya herhangi bir yerde iradesiyle Allah diye bağırma yasaktır, suçtur, günahı kebar oluyor. Ama iradesiz olunca suç değil, marifettir. Mevlid-i Şerif'in müellifi:

*Bir kez Allah dese aşk ile lisan
Dökülür cümle günah misli bazan*

Böyle buyurmuşsa eğer, demek ki insan aşk ile sevgiden, aşktan doğup gelen bir Allah derse, ne yapar? Sonbaharda ağaçlar gazelini döker gibi günahlarını döker.

Cezbeden müteveli, şeriata, zâhir şeriata noksan bir iş de işlese, kusurunu örtüyor. Ne buyuruyor?

Olmuşum her bir kusûrun nâdimi Allah için

Bir de böyle buyuruyor. Onları, Cenabı Hak kıyamet gününde, ehli aşkın cezbeden müteveli yapmış oldukları noksanlıklar, zâhire ters düşen bütün hatalarından, şeriattaki eksikliklerinden dolayı gizleyecek.

İnsanın sual melekleri var, hesap gören melekler var. Kıyamette herkesin hesabı görüldüğü zaman, bir grup ayrılacak, Cenabı Hak meleklerle buyuruyor: "Siz onların hesabını görmeyin, onların hesabını ben göreceğim."⁷

Ama burada ne buyuruyor Sâlih Baba:

Kusûrum mahşer ehline duyurma

O kadar aşkın sahibi, o kadar ehl-i dil, ehl-i kelim olduğu halde tabii kendini yine kusurlu görüyor. Yâ rabbî, kusurlarımı mahşer ehline duyurma, kusurlarımı gizle, diyor.

⁷ Fususül Hikem Trc. C.1 S.238

Halbuki Cenabı Hak burada insanların, kusurunu, günahını gizlemiş, öbür tarafta gizlemeyecek. Gizlemeyecek ama bir kısmını, bir grup insanınkini gizleyecek. Muhammediye Şerhi var, o kitapta yazar. Bir grup insan için: “Meleklerim, siz onların hesaplarını görmeyin.”

Herkesin elinde defter var, hesapları görülüyor. “Siz onların hesabını görmeyin, onların hesabını bana bırakın.” buyuruyor. Cenabı Hak ne yapacak onları? Sualsiz, hesapsız “Haydi gidin cennete”.

Kim bunlar? Bunlar ehl-i aşktır.

Onun için burada:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir iyd-i meserrettir

Iyd-i meserret, burada bayramdır diyor.

Niye bu bayramı yapıyor? Ruhlar bu bayramı yapıyor.

Nefsin bayramı ne olacak? Nefsin yüz bin tane bayramındansa, ruhun bir bayramı olması ondan daha hayırlıdır.

Nefsin bayramları nedir? Nefsin bayramı deyince, yine Allah'ın emridir. Cenabı Hak senede iki bayram emretmiş. Ama yine burada nefislerin bayramında, nefisler mesrur oluyorlar.

Esas ruhun bayramı nedir?

Ruhun bayramı işte, bu gibi amellerdedir. Ne zaman ki muhabbet, aşk, feyiz, gelir o aşk feyiz onu tamamen ihya ederse, onu tamamen mest âlemine geçirirse, işte bu nedir? Bu iyd'dir, iyd'se bayramdır. Ruhun bayramı budur.

Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun bu günümüze, bu fırsatımıza, bu nimetimize.

Günümüz bak, mübarek bir gün, çünkü büyük bir amel işleyeceğiz. Bir araya geldik, büyüklerimizin büyük amelini işleyeceğiz. Nimetimizse; daha bundan büyük nimet olmaz. Hiç nimet olur mu bundan ziyade.

Kullara bilinenlerden çok bilinmeyenler vardır. Nimet olarak görünenlerden çok görünmeyenler vardır. Çünkü bu kul dünya âleminde neden faydalanyorsa; bunlar vücudumuzdur, sıhhatimizdir, herhangi bir arızamız yoksa eğer, bunlar büyük nimetlerdir.

Bizim en büyük nimetimiz de mürşidimiz vasıtasıyla bizde tecellî eden Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, Meşayih sevgisidir.

Bundan da daha büyük nimet olamaz çünkü en büyük nimete bununla ulaşacağız. Cenabı Hak, “Kullarım için sayısız nimet halk ettim⁸, kulu ben zâtım için halk ettim.” buyuruyor.

Buradaki anlam nedir?

Bu sayısız nimetlerden kullarım faydalansınlar, bana kulluklarını yapsınlar, bana gelsinler, beni bulsunlar, beni kazansınlar.

Nedir bu da kullar için? Ancak hakikate ulaşmasıdır.

Hakikate insan ne ile ulaşır?

Hakikate ulaşmazsa insan rabbisini hakkal yakîn bilmiş değildir. Allah’ı insanlar ilmel yakîn bilirler, aynel yakîn bilirler, hakkal yakîn bilirler.

İlmel yakîn kimler bilir? Âlimler. Onlar avamlardan üstündürler. Allah’ı ilmel yakîn, âlimler bilirler. Fakat bu âlimler de hep müsavi midir? Ne kadar birbirinden üstün olurlar. İlim bir deryadır, ilmin nihyeti yoktur. Fakat bunlar Allah’ı ilmel yakîn bilirler.

Aynel yakîn bilen de abidlerdir. Abidler: ebrar, ibadet yapanlardır. Onları zaten Cenabı Hak Kur’an-ı Kerim’de methediyor. Ebrarlar, hem ilmi var, hem de ameliyle ilmini değerlendiriyor.

Çünkü ilim bildiriyor. İlmel yakînle biliyor ama arada bir mesafe var, bir uzaklık var. Amel ise o mesafeyi kaldırıyor, yaklaştırıyor. Yani ilim amel ile birleşiyorsa insan Allah’a yaklaşıyor.

Fakat bir de hakkal yakîn bilmek vardır.

Hakkal yakîn bilmek; aslında bakın, dikkat edin!

Allah’ı bildiren ilim, Allah’a onu yaklaştıran amel. Ama bunlar perde oluyor efendiler. İlim de perde oluyor, amel de perde oluyor.

Âlim olur ilminden geçmezse ilmel yakîn bilir, ama hakkal yakîn bilemez.

Abid de amelinden geçmezse, o da aynel yakîn bilir, ama hakkal yakîn bilemez.

Demek ilmel yakîn ne yapıyor, bildiriyor, aynel yakîn yaklaştırıyor, hakkal yakîn ne yapıyor?

Hakkal yakîn birleştiriyor. Seven ve sevilen birleşiyor. Bilen ve bilinen birleşiyor. Hakkal yakîn demek, bu demektir.

Cenabı Hakk’ı kimler hakkal yakîn bilirmiş?

Kim şeyhini Hak bilmedi Hak’ı dahi bilmez

Yok eylemeyen varını maksûduna ermez

Maksut nedir? Maksut, ruhun maksudu, ruhun isteğidir.

⁸ Mutaffifi 83:22-24, İnfitar 82:13

Bizim ruhumuzda bir maksut, bir maksat vardır. Ama ruhumuzu bilmiyoruz ki maksadımızı da bilelim. Niçin?

Nefsimizi bilmiyoruz ki ruhumuzu bilelim.

Nefsini bilen ancak nefsi ile ruhunu seçer, ayırabilir.

Ama ruhtan bahis yoktur. Ruhunu bilen zaten rabbisini bilir.

Ruhtan bahsedenler ve ruhları kelim söyleyenler ne oldu?

Zâhir âlimler onları hazmedemediler. Bak! Muhyiddin Arabi Hazretleri'nin ruhu o kelimaları söyledi, nefsi söylemedi. Ondan sonra Cüneyd-i Bağdadi Hazretleri'nin ruhu söyledi, nefsi söylemedi. Niçin? Nemrut "Ene'l hak." dedi kafir oldu. Mansur "Ene'l hak." dedi de kâfir olmadı? İkisi de aynı kelamı söylemişti.

Kelamı kibarda da zaten geçiyor.

Mansûr "Ene'l Hak" söyledi

Gördü bakâkat dârım

Mansûr değil cân söyledi

Cân içre cânân söyledi

Ol rûb-ı sultân söyledi

Kesf eyleyip esrârını

Nemrut da hâşâ, "Ene'l Hak, ben Allah'ım." dedi, Mansur da bu kelamı söyledi. Ama Nemrut'un nefsi söyledi, küfrü inadı söyledi. Mansur'un nefsi değil, Mansur'un ruhu söyledi. Mansur söylediği kelimadan hiç haberi yok ki bilmiyor ki çünkü Mansur'un kendisi söylemedi.

İşte insanlar, ne zaman ki Fenafillah, Bekâbillah, Seyr-i ilallah olurlar. Yani insan Allah'ta fani olursa ne oluyor?

Allah'ta fani olmak nedir? Allah'ta yok oldu.

Allah'ta yok olan bir insanın, onun da sözü var, kelamı var, şimdi ondan konuşan kim oluyor? Allah'ta fani oldu, Allahın varlığı onda var oldu. Bu kelamı kim konuşur o zaman?

Ruh demek, ne demektir?

Ruh, Allah'tan ayrılmış bir parça, Allah'a birleşiyor yine.

Öyle değil mi? Buna muhalefet edilir mi? Çünkü ne buyuruyor Cenabı Hak "Biz Âdem'i halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik."⁹

Bunu niye ehl-i dil, dile getirmiş?

Te'âlallah ne hâb zâbâ yaratmış kâmil insânı

"Nefabtü fihî min rûbî" deminde kalmış ibsânı

Allahü Teâlâ ne güzel yaratmış kâmil insanı diyor. Niye, ayet-i kerimesinde “Nefahtü fihi min rûhî, biz Âdem’i halk ettik kendi ruhumuzdan ruh üfledik.”, buyuruyor.

Evet, Allah’ı hakkal yakîn bilmek ruhunu bilmektir.

Allah’ı hakkal yakîn bilen bir kimse ne oluyor? O Allah’ta yok oluyor, Allah’ın varlığı onda var oluyor.

İlmel yakîn, demek ki bir mesafe bırakıyor, aynel yakîn yaklaştırıyor, fakat perde var.

Bu perde nedir? Amelidir. Niçin? “Hasenetül ebrâr seyiyetül mukarrebûn” buyrulmuş? Ebrarların sevaptır diye işledikleri amellerini, mugarrepler, günahdır diye kaçarlar.

Bu nasıl anlaşılır şimdi? Ebrar ne yapıyormuş? Mesela namaz kılıyor da, ibadet yapıyor da, mukarrebûn bunu yapıyor mu?

Ebrarların sevaptır diye işlediğini “hasanetül ebrâr”, mugarrebin günah diye kaçarlar onlar. Çünkü ebrar irade sahibi, mugarrebin iradesinden kurtulmuş.

Onun için niye kaçıyor?

Ebrar, ben yaptım, diyor; mukarrebûn, ben yapmadım, diyor.

Ebrar, ben yaparım, diyor; mukarrebûn, ben yapamam, diyor.

Bu ne demek oluyor?

Ebrar, işlemiş olduğu amellerden sevap karşılığı bekliyor, sevap umuyor.

Ama mukarrebûn, sevap beklemiyor da bir de nedamet duyuyor, bir de bir üzüntü duyuyor, bir de bir havf duyuyor. Niçin?

Cenabı Hak beni kulluk yapmak için, onu tanımak için halk etti, ama ben onu tanıyamıyorum, ben ona kulluğumu yapamıyorum.

Bütün mükevvenât kimin için halk edildi? Resulullah Efendimiz için halk edildi.

Cenabı Hak şanına, “Levlâke levlâk ve mâ halaktul eflâk”¹⁰, buyuruyor. “Habibim ben seni halk etmeseydim bu varlıkları halk etmeyecektim.”

Varlık deyince, sadece insanlar değil, melekler, cinler, daha da başka mükevvenâtı diyor.

Mükevvenât ne demek? Mükevvenât, mesela cisim olarak gösteren canlı veya cansız varlıklar. Bir de görünmeyenler var.

Mesela cemadat; yer, yerlerde olanlar.

Semavat, semavatta göklerde olanlar.

Bunlardan bizim haberimiz var mı? Yok.

Evet, yerlerde olanlardan haberimiz var da, yer cisminde olanlardan bildiklerimizden çok bilmediklerimiz var. Neler var yerlerde? Her şey yerden, bütün bitkiler yerden, topraktan bitiyor.

¹⁰ Keşfü'l-Hafa, c.2, s.164

Mükevvenât deyince üçe ayrılıyor. Mükevvenât, Allah'ın halk ettikleri.

Cemadat: yer cinsi, nebatat; bitkiler, mahlukat da canlılar.

Bu canlılar nerede var? Sadece biz miyiz canlılar?

Bütün arz üzerinde en ufak böcekten en büyük hayvana kadar düşünün, bunların hepsi mahlukattır. Denizde, karada, havada da bu canlılar var.

Bunları kim için halk etmiş? Cenabı Hak, “Levlâke levlâk ve mâ halaktü'l eflâk” buyuruyor.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor?

Mîraç yapıyor, Mîraç'ta Cenabı Hak bize ayetle bildiriyor: “Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın.”¹¹, buyuruyor. Fakat Peygamber Efendimiz ne buyuruyor? “Ben bu kadar yükseldiğime rağmen Rabb'imın marifetini bilemedim.”

Biz nereden bileceğiz? Ama bizlerde olan yine ona ait.

Künb-i Zât'ı kimse bilmez bu yola etme beves

Lâl olur dil bu arada bil ki katl olur nefes

Sen mukayyed Zât-ı Mutlak'tan sakın eyleme babs

Fark'ı Cem'i anlamaktır bu muammâdan garaz

Biz ancak fark'ı cemi anlayacağız.

Cemden mana Allah'tır.

Fark'tan mana ise halkiyattır.

Fark, halkiyatta vardır. Ne kadar halkiyat varsa, bunlarda farklılık var. İnsanlarda da farklılık var. Mesela eşyada farklılık var, hayvanatta farklılık var.

Bak, insanlarda hâl görenler var. Eğer tarikatta bu hâl bir müride gösterirlerse, başlangıçtan ta ki nihayetine kadar onda tecelli eden hâller, ona verilen makamlar, onda olan kemâlâtlar, eğer gösterilecek olursa ne kadar farklılıklar çıkar.

Gerçi bizim tarikatımızda bir müride bunu göstermezler. Bizim tarikatımızda bizim büyüklerimizin kârı, kemâlidir. Bizim büyüklerimiz bizi hâlimizden haberdar etmezler.

Niçin hâlimizden haberdar etmezler? Bizi hâlimizden haberdar ederlerse biz hâlimize aldanırız, terakki edemeyiz, yol alamayız, yarıda kalırız. Çocuk gibi oyuncaklarla oynamış ve aldanmış kalmış gibi oluruz.

Mürit, müptedi âleminde çocuktur; müntehi âlemine geçmeyince kâmil olamıyor. Nasıl bir çocuk 15 yaşında balığ oluyor, 15 yaşından sonra kendini biliyor ve mükellef de oluyor. Onun için insanların ruhu da böyledir. Ta ki fenafışeyh olmadıktan sonra o, sabi misalinde, çocuk misalindedir. Öyleyse çocuk ne bilecek, çocuk daima oyuncaklarıyla oynar ve onlarla vakit geçirir.

¹¹ Necm 53:9

Demek ki mürit hâlden haberdar olursa hâlden geçemez. Çünkü hâl zevklidir, tatlıdır.

Ama bilemez ki onun duçar olduğu görmüş olduğu bir şey, onda tecellî etmiş olan bir nurdan başka onun daha büyüğü var, daha bunun üstünü var. O bilemediği için ondan kolay kolay geçemez.

Ama meşayihin yetkisidir, onu ona göstermez ki ondan geçirsin, götürsün. Bak, Reşahat okuyanlar rastlamıştır.

Saadeddin Kaşgari Hazretleri'nin bir macerası var, bir olayı var. Muzaffer Kethüda isminde başka bir tarikatın, Halveti tarikatının meşayihi ile Saadeddin Kaşgari Hazretleri'nin Nakşi halifeleriyle karşılaşmışlar da aralarında bir macera olmuş. Nasıl?

Saadeddin Kaşgari Hazretleri evlad-ı resulden. Otuz iki tane de halife irşat etmiş. Birinde hastalanmış. Halveti tarikatından Muzaffer Kethüda isminde bir meşayih bunun hastalığını duymuş, ziyaretine gitmiş, bu sünnettir.

Peygamber Efendimiz nasıl yar-ı garı Ebubekir Sıddık Ekber Efendimiz'le, hep onla berabermiş, meşayihin de yanında bir tane mürit bulunması sünnettir. Ama yanında iki de olur, üç de olur, beş de olur başka. Muzaffer Kethüda ismindeki meşayih, bir müridini almış beraber, Saadeddin Kaşgari Hazretleri hastalanmış, görmeye gelmişler. Müsaade almışlar, içeri girmişler, ziyaretlerini yapmışlar, hal hatır etmişler. Muzaffer Kethüda, Saadeddin Kaşgari Hazretleri'nden bir müsaade almış, demiş ki;

—Efendim biz Halveti tarikatındanız, biz zikrimizi cehrî yaparız, müsaade eder misin, burada kendi usulümüzce bir cehrî zikir yapalım.

—Yapın, hoş, demiş.

Bunlar müridiyle beraber cehrî zikre başlamışlar. Bir zaman zikir yapmışlar, tamamen istiğrak âlemine geçmişler, zikirden sonra uyumuşlar. Zikri hem hareketle hem de sesle yapıyorlar.

Saadeddin Kaşgari Hazretleri'nin de hizmetinde Alaaddin isminde bir müridi varmış. Yani otuz iki tane irşat etmiş olduğu halifelerin beraberinde, hizmetinde olanların en üstünüdür.

O meşayih de bir müridiyle gelmiş. Şeyhi ile müridi zikri yapmışlar, beyhutluk âlemine geçmişler, beyhutluk âleminden ayıldıktan sonra şeyh şöyle bir ifade de buyuruyor;

—Siz evlad-ı resulden misiniz?

—Evet.

—Bu nesebinizi izhar edeceksiniz, aşıkâra geleceksiniz ki hürmet edebilelim. Size evlad-ı resule hürmet Resulullah'a hürmettir. İnsanlar size hürmet etsinler. Evlad-ı resulü sevmek, Resulullah'ı sevmektir. İnsanlar bilsinler, hürmet etsinler, sevsinler de amel işlemiş, sevap kazanmış olsunlar. Siz bu nesebinizi izhar, aşikâr edecekken niye gizliyorsunuz, demiş.

—Evet, babamdan kalan bana bir evlad-ı resulden olduğuma dair şecere vardı. Tarikata girince baktım ki o bana varlık oluyor. O şecereyi götürdüm varlık olmasın diye bir duvarın deliğine soktum, çamurla kapattım, kaybettim.

Bizim tarikatın büyükleri şöhretten varlıktan kaçınmışlar.

Buyurmuş ki:

—Bizim evlad-ı resulden olduğumuzu nereden bildiniz?

O da diyor ki:

—Ben şimdi bu murakabemde, zikirden sonra beyhutluk âleminde Risaletpenah Efendimiz’le görüşüm. O bana dedi ki, “Saadeddin bizim evladımızdır ve iki taneyi de bize ulaştırmıştır, halife çıkarmıştır.”

Ama bu otuz iki taneyi, şeyh hazretlerinin kulakları ağır işitiyormuş, iki anlamış.

—Lâ, hayır, diyor. Onu hazret fazla söyleyecekti, niye iki olsun fazla söyleyecekti.

O zaman müridi ne diyor?

—Efendim, bizim şeyh efendinin kulakları ağır işitir, ben de duydum. Risaletpenah Efendimiz otuz iki dedi de efendim bunu iki anladı.

—Saddakna, sen doğru söylüyorsun, diyor.

Şimdi, burada Saadeddin Kaşgari Hazretleri’nin otuz iki halifesinin en üstünü, en ileride olanı, ilmiyle, her yönüyle hizmetinde olanın bundan bir haberi yok. Gönlüne geliyor ki,

—Acaba bizim şeyh efendimizin otuz iki tane yetiştirdiklerinde ben de var mıyım, diye düşünmüş.

Zaten öyle, bu tarikatta bütün kârı, kemali her talip rabitasına atfeder. Görmüş olduğu bir şeyleri, ulaşmış olduğu bir şeyleri, kârı, kemali hepsini rabitasına verir.

Çünkü bu yol mahviyet yoludur, varlık yolu değil.

Bizim tarikatımızda; ben şöyle yaptım, ben şöyle geldim, ben böyle yaptım, demek yasaktır. Ya ne denir? Rabitasına atfedebilir. Çünkü niçin?

Medbe lâyük pîrimiz var zemme lâyük nefsimiz

Rabıta methedilebilir, büyütülebilir, onun her kemali söylenebilir. Ama ben söyleydim, ben böyleydim demek yasaktır, olmaz.

Nakşibendî Efendi niçin buyurmuş ki:

—Eğer arz üzerinde Havece Abdulhâlik manevi evlatlarından, yetiştirdiklerinden bir tane bulunsaydı, Mansur’u dar’da astırmazdı, oradan geçirirlerdi.

Halbuki kendisi Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri’nin manevi evladıdır. Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri onun manevi şeyhidir. Onu zâhirden görmemiş, aralarından iki buçuk asır zaman geçmiş. Ama Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri’nin ruhu Nakşibendî Efendimiz’in ruhunu yetiştirmiştir. Dikkat edin;

Mansur için ne diyor:

Mansûr deġil cân söyledi

Cân içre cânân söyledi

Ol rûb-ı sultân söyledi

Kesf eyleyip esrârını

Halbuki, Mansur Fenafırresul âleminde yanmış, nuru nübüvvete dahil olmuş. Peygamber Efendimiz'in nübüvvet nurunda yok olmuş, daha ileri geçememiş. Daha ilerisi vardır tabii, bir de Cenabı Hakk'ın zâtına mahsus bir gayyumiyeti vardır. Cenabı Hakk'ın zâtının nuru vardır.

Peygamber Efendimiz'in nuru da Cenabı Hakk'ın nuru, Evliyâullah'ta da bir nur var, o da Allah'ın nurudur.

Evliyâullah denilince onun beşeriyeti deġildir. Velî denilince biz Evliyâullah'ın beşeriyetini mi anlayacağız? Hayır. Beşeriyeti insandır; ama o beşeriyeti ona perdedir, o beşeriyeti onu perdelemiştir.

Çâr-anâsır perdesini zâtına kalmış nikâb

Çar, dört demektir. Dört anasır; insanların dört maddeden halk edilen, dört maddeyle yaşayan cesedidir. Bu örtmüş insanları. Evliyâullah'ı da örtmüş.

Hayvani sıfatta kalan, ehl-i küfürde kalan birisinin de beşeri bir sıfatı vardır. Halbuki o ehl-i küfürde olan kimseyi o beşer görünür sıfatı ne etmiş? Perde etmiş, örtmüş. Neyini örtmüş? Hayvani sıfatını örtmüş.

İnsanlarda Ruh-u hayvani var, ruh-u sultani var.

İşyan edenlerin ruhları ruh-u hayvani; ama itaat edenlerinki ruh-u sultani, ruh-u nurani de oluyor.

İnsanlar, ruh-u revani, ruh-u sultani, ruh-u nurani oluyor.

Ruhun da üç makamı var, üç rütbesi var. Bu nedir?

Ruh-u revani demek: Fenafişşeyh oluyor. Ama yine bir beşer olarak bir cisimle görünüyor. Beşeriyetten zaten geçmezse ruh-u revani makamına ulaşamıyor. Fenafişşeyh olunca, zaten cüzî iradeden küllî iradeye geçiyor. Ne oluyor? Nefs-i mutmainneye dâhil oluyor.

Cenabı Hak "Ela bi zikrillahi tadmainnül gulub"¹², buyuruyor. Yani ancak sizin kalbiniz ancak neyle doyar? Zikrullah ile doyar. Zikrullah ile doyar, sen veya ben beşer olarak hani yiyeceğimiz bir şey var. Bir maddeyi yedik doyduk, daha yer yok, ikinci başka bir şey yiyebilir miyiz? Yiyemeyiz. Ama her yediğimiz maddeden azar azar yesek, çok şeyler yeriz. Burada şimdi demek ki insanların kalbi ancak zikrettikçe doyar.

¹² Ra'd 13:28

Kalp çok büyüktür, zâhirde bir ufak et parçası ama kalp kadar büyük bir varlık yoktur, kalp kadar büyük geniş bir âlem yoktur.

Ama hangi kalp? Açılan kalp.

Neyle açılır bu kalp? Zikrullah ile açılır.

Demek ki zikrettikçe bu kalp açılıyor, kalp açıldıkça ona Allah'ın, bin bir esmanın nuru geliyor. Bin bir esmanın nuru onu doyuramıyor, bir seferde bir boşluk kalıyor yine. Ondan sonra ne oluyor? Ondan sonra Cenabı Hakk'ın sıfat nurları tecellî ediyor. Bununla bir zaman için yine büyüyor kalp. Çünkü bu da nedir?

Dikkat edin, zâhir ulema, bâtın ulema var. Âlim bir insan ne kadar âlim olursa olsun bir yere kadar bahis var. Hani kelamı kibarda ifade edildi ya:

Künb-i Zât'ı kimse bilmez bu yola etme heves

Allah'ın bin bir isminden ve bin bir isminin nurundan bahis var ve insanlar buna ulaşabiliyorlar. İlimleriyle, amelleriyle bu nurlara ulaşabiliyorlar. Allah'ın sekiz sıfatı var, sekiz sıfatından bahis vardır, ulema bu sekiz sıfatından bahsederler. Bu sekiz sıfatının nuruna insanlar yine ulaşırlar ama Allah'ın zâtının nuru var, zâtının nurunu hiç kimse bilemez ve ondan bahis yoktur, bunun sınırı yoktur.

İşte onun için Peygamber Efendimiz, bu kadar yükseldiğime rağmen ben rabbimi marifet ile bilemedim, buyuruyor.

Demek ki; insanlar ne zaman Allah'ın bin bir esma nuruyla, bir esma ile üç esma ile beş esma ile zikir yapar, ama ahiri o tamamen esmanın nuru onda tecellî ederse, o zaman bin bir esmanın nurunun hepsi onda tecellî eder.

Fakat esma nurundan sıfat nuruna geçiyor, Eğer esmanın nuru o kalbi doyurmuş olsa, doldurmuş olsa, daha niye sıfat nuruna geçiyor? Geçmesin. Bir zaman ondan sonra sıfat nuruna geçince, Cenabı Hakk'ın sekiz sıfatının nuru kalbinde tecellî eder. Bu da doyurmaz, bu da kâfi gelmez. Bir zaman için gelir, ama bir zaman için gelmez.

Onun için burada Fenafişşeyh, Fenafirresul, Fenafillah âlemi var. Onun için burada insanların ruh-u revani, ruh-u sultani, ruh-u nurani makamı var.

Ruh-u revani makamı, meşayih, velâyet makamıdır. Yani bir insan ruh-u revani makamına ulaşırsa, şeyhinde fani oluyor. Kelamı kibarlar haklıdır:

Efendim, sultanım, ruh-u revanım

Vermezem terkibi bir kanım olsa

Ne mümkün ayrılmak çiksa da canım

Âlemde kâinat düşmanım olsa

Ruh-u revani makamına ulaşırsa bir insan, işte müptedi âleminden müntehi âlemine geçiyor. Cüzî iradeden küllî iradeye geçiyor ve Allah'a giden vasıtayı buluyor.

Allah'tan gelen ruhumuzdur, Allah'a ruhumuz bir vasıtayla gider. Cenabı Hak, "İleyhil vesilete"¹³, buyuruyor. Ruhumuz vasıtayla gelmiştir ancak vasıtayla gider. Vasıtasız gelseydi vasıtasız giderdi.

Allah'tan gelen ruhumuza vasıta kim oldu? Annemiz, babamız.

Allah'a götürecektir vasıtamız kimdir? Meşayihimizdir.

Zâhirde bizim annemiz, babamız vardır.

Tarikatta, maneviyatta bizim esas babamız meşayihimizdir.

Nakşibendî Efendimiz Hazretleri mübarek, onun babası sert mizaçlıymış, dergahta hizmet veren dervişlere biraz sert kumanda ediyormuş.

—Gelin, gidin, oturun, kalkın.

Nakşibendî Efendimiz, tabii Evliyâullah'tır, Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşıyor, onda bir merhamet sıfatı tecellî etmiş, babasının bu taziyekine sabredememiş, demiş ki:

—Babacığım bak, bu dervişler Allah için gelmiş burada hizmet veriyorlar, sen bunlara böyle sert olma, biraz yumuşak ol.

Babası celallenmiş mübarek:

—Sen mi benim babamsın, ben mi senin babanım? Sen bana akıl mı öğreteceksin? demiş.

—Evet, zâhirde sen benim babamsın ama maneviyatta da ben senin babanım. Sen benim tenimin babasıdır, ben de senin ruhunun babasıyım.

Onun için burada işte "Ela bi zikrillahî tadmainnel gulub" ayet-i kerimesinde "Sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur, başka bir şey doyurmaz." buyrulmuş.

Cenabı Hak bin bir isimle zikir yapıyor ama bütün bu bin bir isim Allah'ın sıfatlarına mahsus olan isimlerdir.

Allah'ın zâtına mahsus olan isim lafza-i Celal'dir, Allah'tır.

Burada bâtin ulema, Cenabı Hakk'ın gaybiyetteki zâtına mahsus olan bir ismi alıyor.

Neymiş o? Allah'tır. Evet, Allah'ın zâtına mahsus olan isim, Allah.

Fakat bu Allah kelimesinde ne var?

Üç harf var. Bir "elif" var, iki tane "lam" var, iki "lam" bir demektir, bir de "he" var.

Allah denince, burada "elif", "lam", Allah'ı tarife işarettir. Üzerindeki müşeddid üç dişli şedde var ya, o da tarifte mübalağaya işarettir. Esas Allah'ın gaybiyetteki zâtına mahsus olan, o lafzayı celalin ahir gerisindeki "he"dir.

Bu "he" bütün mahlukatta cârî, onsuz hiçbir şeyde hayat yoktur.

İşte, insanlar "Men arafe nefsehu fakad arafe rabbehu"¹⁴ emir fermanı ile nefesinden haberdar olan Allah'tan haberdar oluyor. "Nefsini bilen rabbisini biliyor".

¹³ Maide 5:35

Allah'ın zâtına gaybiyetteki görünmeyen zâtına mahsus olan isim neymiş? O “he” imiş. Onu her alırken, her verirken Allah'ın zâtını düşündüysen, alırken verirken Allah'ın zâtını unutmadıysan işte sen arif oldun.

Ariflik de tarikatın en yüksek makamıdır. Abdülkadir Geylani Hazretleri'nin elkabını şimdi teveccühte okuyacağız, ne okuyacağız? Kutbul Ârifin, “ve ila ruhu kutbul ârifine...”. Âriflerin başı, kutbu.

Ârif kim? Ârif, Allah'tan ayık olan.

Ama nasıl ayık? Her yatarken de, kalkarken de, gezerken de, tozarken, alırken, verirken; o nefesinden haberdar ve nefesi “he” ile çıkıyor, nefesi “he” ile giriyor. Her alırken verirken Allah'ın zâtıyla muhatap.

Bu nimetlere insanlar nerede malik oluyor, işte bu gibi teveccüh denilen büyük amellerimizde malik oluyor.

Teveccüh olunca herbir ibvâna

Mürde kalblerimiz gelirler cânâ

Mürde kalp nedir burada? Ölü kalp.

Teveccühte ölü kalpler dirilir.

Zaten öyle, teveccühte kalplere zikir tohumu ekilirmiş.

Yalnız, mesela ziraatçılar en evvel ekeceği tohumun bitmesi için, o ekeceği araziye, tarlaya bir hizmet görüyor ki o tohumu bitirecek duruma onu getiriyor. Otunu, kökünü paklıyor, sürüyor, hallediyor. Ondan sonra ekıyor, ya değilse tohumu bitirmez. Bu da nedir?

İnsanlarda işte herkeste bu kalp var. Bu et parçası ama insan, zaten her şeyi, bak, hayalde kalbinden geçiyor ve her şeyi kalbiyle düşünüyor.

Eğer bir insan velî oluyorsa, velâyete dâhil oluyorsa ne oluyor?

Onun kalbi açılıyor.

Onun kalbi açılınca ne görüyor?

Neler görüyor, Neyi görüyor, neyi biliyor, neyi buluyor?

Nakşibendî Efendimiz:

—Kalbini bilen, maksudunu bildi, buyuruyor.

O çok âlim olan Yakub-u Çerhi hazretlerinin ayaklarına basmış ve kalp âlemi onda açılmış. Başka bir mürit ona kalbinden bir şeyler söylemiş bu da ona söylemiş ki:

—Hayır, onun kalpten ne haberi olacak, onda tecellî eden ufak bir hal, demiş.

Yakub-u Çerhi hazretlerinin ayağına basmış, ayağına basınca kalp âlemi açılmış. Kalbi büyümüş bütün dünya, yerler, gökler, ay, güneş hepsini almış kalbinin içerisinde, derununda kalbinde seyrediyor.

Korkmuş, çekmiş ayağını, o hal ondan geçmiş, üç defa daha basmış ayağını ve demiş ki:

—Bak, Molla Yakup, işte kalp âlemi budur. O derviş bir ufak halinden bahsetmiş, nerede kalp âlemi? Kalbini bilen maksudunu bildi, kalbini bulan maksudunu buldu, kalbine eren maksuduna erdi, demiş.

Burada maksut nedir?

Bilinecek Allah'tır, bulunacak Allah'tır, ona ulaşılacak Allah'tır.

Zaten Cenabı Hak ne buyuruyor: “Küntü kenzen mahviyyen, biz bir gizli hazineydik, aşikâr olmamız için insanları halk ettik.”¹⁵

Ama bu gizli hazine nerede?

İnsanların kalbinde, başka yerde bulunmaz. O gizli hazine “kenz” başka yerde bulunmaz.

Teveccühte ihsanlar olurmuş. Sonra bu da olmazsa teveccühte yine müridin ruhu bir muamele görüyor, burada bir manevi muamele görüyor.

İnsanlarda yetmiş dokuz ahlakı zemime, kötü sıfatlar var. Bunlar zâhîrde cisim göstermiyor ama kalpte bunların hepsinin bir cismi var.

Teveccühte onlara ne yapılıyor? Onlar ayıklanıyor. Onların en muzır olanları, onların yaramaz olanları, bizim terakkimize mani olan herhangi bu ahlakı zemimelerden bir tanesini veya bir olsun, iki olsun, beş olsun, bunları alırlar.

Bunların hepsini birden niye almıyorlar? Hepsini birden de almazlar çünkü bunlar da nefsin sıfatlarıdır.

Mesela bir insanın vücudunda çok arızalar olur. Hepsinde de bir ameliyat icap ediyor, görünüyor. O doktor bunların hepsini birden alırsa o hasta ölür, öleceğini biliyor ve kanaat ediyor ki:

—Oğlum sende şu hastalıklar, şu dert ve şunlar var. Bak, en zararlı olan da budur. Önce bunu alalım, ondan sonra bu iyileşsin, sonra diğerini alalım, diye böyle sıralamıştır.

Onun için burada, nefis de bir mahluktur.

O ölmez zaten, bu ıslah olur, terbiye olur.

Evlîyâullah, Allah'ın sıfatıyla sıfatlanmıştır. Nefis Allah'ın mahluku olduğu için ona bir merhameti vardır. Ona, yavaş yavaş terbiye yoluyla, ıslah yoluyla muamele ediyor, onu öldürmüyor, kesmiyor, atmıyor.

¹⁵ Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

Zaten nefis ölür m? Nefis ölünce, yemek olmaz, içmek olmaz, beŖeriyet olmaz. Onun için bu nefsi ıslah ediyorlar.

Bu nefsi, senin ruhuna tabî, senin ruhuna mti olacak bir hale getiriyor. Bunu zaman zaman, iŖte bu gibi amellerde, hatmelerde, teveccühlerde yapıyor.

Onun için ‘‘Baba himmet, oğul hizmet.’’ buyrulmuŖ. Bu byklerimizimizin kelamı, hizmetsiz himmet olmaz.

Bizim hizmetimiz nedir? İŖte bizim virdimiz, yirmi dört saat içerisinde yapacağın virdin, salatı evvâbîn namazın, teheccüt namazın, hatmelerin. Hatme de teveccühün bir küçüğüdür.

Teveccüh yapıyoruz ama o da haŖa Estağfurullah, Allah’a sığınırım bize emredilmiŖ, biz yapıyoruz.

Teveccüh emirsiz yapılmaz.

Emirsiz yapılmadığı gibi, hatme teveccühün bir küçüğüdür. Hatmede de aynı amel iŖleniyor, teveccühte de aynı amel iŖleniyor. Hatmeye dikkat edin, hatmesiz olmaz, hatmesiz terakki olmuyor, bizim tarikatımızda hatme büyük ameldir.

İŖte bunları yaptınsa hizmetini ettin, himmetini aldın. Baba himmet, oğul hizmet. Hizmetsiz himmet alınmaz.

Himmet alıyorsan eğer, ne oluyor iŖte? İŖte senin ruhun terakki eder. Her ne türlü muzır, sana mani olan sıfatlar varsa bunları birer birer, ikiŖer ikiŖer senden alırlar. Yalnız sen de...

Evelâ derdi kazanıp sonra gel dermân ara

Derdi olmayan tabîb dükkânına basmaz kadem

Hasret-i hicrâna yanıp Hazret-i Lokmân ara

Bunu biz nasıl anlayacağız Ŗimdi? Bu kelamı kibar ama kelamı kibar haktır. İŖte ayetler de rumuzludur, bazı ayetler var ki rumuzludur. Hadisler rumuzludur. Kelamı kibarlar da rumuzludur. Kelamı kibarsa:

Evelâ derdi kazanıp sonra gel dermân ara

Her bir insan dertten kaçar, dert kazanmak istemez, kaçar. Ama bir dert var ki kazanılacak, aranılacak bir dert var. Onu da bilemez. Onu nasıl bilecek? Onu ancak bak;

Derdi olmayan tabîb dükkânına basmaz kadem

Hasret-i hicrâna yanıp Hazret-i Lokmân ara

Hicran, ayrılık. Senin derdin ayrılığındır, diyor. Bundan haberin yok. Hazret-i Lokman olan manevi bir doktora git ki o senin için büyük derdin ayrılığın olduğunu sana bildirsin.

Bu ayrılık ne? Bu ayrılık, ruhun Allah’tan geliŖi ve bu ruhun Allah’a gitmek isteysiidir. Yine bundan bizim haberimiz yok.

Ama olmuş, Allah'a şükür. İşte siz tarikata inanmış girmişseniz olmuştur.

O zaman demek ki burada tarikata giren bir insanın nefsi ıslah oluyor, bir de ruhu bir eğitim görüyor, yetiştiriliyor.

Ruhun yetiştirildiğinden bizim haberimiz yok, göremeyiz ama nefsin terbiyesinden haberimiz var.

Senin zâhirde işin rast gitmez, hastalıklar gelir, yokluklar gelir, işte şuradan şu bela, şuradan şu dert, büyük büyük zahmetler. Bunlar nedir?

Bunlar işte senin terbiyen, senin nefsini bunlar ıslah ediyor.

Bu nereden geliyor? Bu Evliyâullah'ın, meşayihin parmağıyla, reyile oluyor.

Niçin?

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sendiği deriyi çok çiğner debbâğ

Celâli Baba'da buyurmuş:

Kazayı beladan kurtulmaz başım

Gün be gün artıyor yürekte coşum

Bak, böyle buyurmuş. Allah bana dert, bela iptila verdikçe, benim Allah'a olan sevgim, muhabbetim daha da çoğalıyor, diyor. Diğer bir kelimada da:

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sendiği deriyi çok çiğner debbâğ

Sana hoş, tokat mı vuracak zâhirde? Yok. Sana bir dert verilecek, bir meşakkat verecekler, gönül meşakkatleri verecekler.

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Yani seni birisi kalkıp dövse sever misin? Sevmezsin.

Ama burada seviyecek, burada senin bu dövülmen, bu tokat yemen, Şeyh Efendinden sana gelen bir çiledir. O çileyle seni ne yapıyor?

İşte o dabakçı deriyi nasıl çiğniyor, vuruyor, eziyor, aletleriyle ne yapıyor? Deriyi ıslah ediyor.

Deri ıslah olmazdan evvel nasıldı? Pis idi, affedersiniz. Neyi pis? Sadece temiz hayvanların mı, mesela ayının, bir tek çatal tırnak hıznır'ın derisi dibâğât kabul etmiyor, onun haricinde bütün ne kadar yırtıcı vahşi pis hayvanlar varsa hepsinin derisi dibâğ oluyor.

Peki, bu deride bir pislik var, bu deride bir sertlik var, bu deride bir çirkinlik var.

Deri dibâğata girdikten sonra ne oluyor? Ne sertliği kalıyor, ne pisliği kalıyor, ne çirkinliği kalıyor. Sertliği de gidiyor, pisliği de gidiyor, çirkinliği de gidiyor, güzelleşiyor.

İşte müridin de zâhirde çekmiş olduğu bu çileler, onun nefsinin ıslah ediyor.

*Kakıyıp döğerse artır hubbunu
Sendiği deriyi çok çığner debbâğ
Türlü türlü renklere boyar anı
Taşlara çalar ta olunca dibâğ*

Böyle:

*Meşâyıba gerektir tabi erler
Sülûke giriben tevbe ederler*

Böyle yapar ama meşayih lazımları olan neymiş? Tabi, dibağ eri ki yani dibağâtçıya teslim olan bir deri gibi, bir mürit de meşayihine öyle teslim olacak ki o da ona gerekli işlemini yapsın. Onun için bak;

*Kıyamazsan cana başa Irak dur girme meydana
Bu meydanda nice başlar kesilir biç soran olmaz*

Hangi başı kesiyor?

Babası, İsmail Aleyhisselam'ın boğazına bıçağı sürdü. Cenabı Hak ne buyurdu? “Yâ İbrahim, İsmail'i kes demedim, İsmail'den sevgini kes, İsmail'e olan sevgini kes”. İbrahim Aleyhisselam bıçağı İsmail'in boynuna koydu ki İsmail'e olan sevgisi ondan kesildi. Onu çok seviyordu, Cenabı Hak da İsmail'i çok sevdiğine rıza göstermedi.

Sevilecek Allah'tır, evlat sevilmez, evladı da Allah vermiştir. Allah'ın vermiş olduğu bir evlat, Allah'tan fazla sevilir mi? Sevilmez.

İşte onun da İsmail'e bir sevgisi vardı. Cenabı Hak ona rüyasında “İsmail'i kes, sevdiğini kes, sevdiğini bana kurban et.” Rühayı görüyor, bakıyor, yüz tane koyun, koç seçiyor, içlerinden en iyilerinden, yüz tane koç kesiyor. Yine “Yâ İbrahim sen vaadini yerine getirmedi.” diyor. Vaadi neymiş İbrahim'in? İbrahim Aleyhisselam yaşlanmış, çocuğu yok, olmamış.

-Yâ rabbî! Bana bir oğul ver, ben sana sevdiğimi kurban edeceğim, demiş.

Cenabı Hak da İsmail Aleyhisselam'ı veriyor. İsmail Aleyhisselam olunca onu çok seviyor.

İbrahim Aleyhisselam Peygamber Efendimiz'den sonra çok çile çeken bir peygamber. Cenabı Hak ona “dostum” demiş. Çünkü en çok Allah'ın indinde kıymet kazanan, Allah'a en çok sevilen Halil İbrahim Aleyhisselam'a, Allah, en çok çileyi de ona vermiş. Onunki hep çileyle geçmiş. Ta doğuşundan başlamış çilesi.

Anası doğurdu, götürdü mağaraya attı, mağarada büyüdü. Çünkü doğan çocukları kesiyorlar. Annesi haftada bir defa mağaraya gidiyor. Mağaranın ağzını taşlarla ördü ki dışarıdan bir canavar girip de bir şey yapmasın. Haftada bir defa gidip bakıyor; öldü mü, kaldı mı? Yok, çocuk çok bakımlı, melekler bakıyor, öyle sıhhatli ki yalnız başparmağını ağzında emiyor. Her gittiğinde böyle görüyor. Ta ki üç yaşına girince güçlendi, mağaranın taşlarını atmaya gücü yetti.

Tarttı taşları ve dışarı gece çıkıyor, yıldızları görüyor, rabbim mi? Ayı görüyor, rabbim mi? Güneşi görüyor, rabbim mi? Diye soruyor, Sonra:

—Bunların hepsi mahluk, bunların hepsini halk edendir benim rabbim, diyor.

Allah'ı böyle buluyor. Ondan sonra büyüyor, annesi getiriyor. Azer babası da Nemrut'un en yakın itimat ettiği adamı. Zaten ondan meydana geldi. Azer'e itimat ettiği için ona karşı bir tedbir alamadı, ondan meydana geldi. Nemrut'un tedbiri neydi?

O sene kâhin ilmini bilenler;

—Bu sene doğan çocuklardan senin elinden saltanatını alacaklar. Büyüyecekler, seni öldürüp saltanatını elinden alacaklar, demişler.

Kendi itimat ettiği adamlarından idareciler tayin etti ki beylerini hanımlarının yanına koymuyorlar, ayırıyorlar. Azer, babası, Nemrut'un çok yakın adamı olduğu için, o da idarecilerdendi, o duramadı gitti, onun yanına kendisi gitti. İbrahim Aleyhisselam ondan kaldı.

Doğan çocukları kesiyorlar, onu da kesecekler. Fakat İbrahim Aleyhisselam'ın annesinin hâmile olduğunu Allah bildirmedir. Çünkü hâmile olanlar biliniyor, ebeler var, hane hane geziyorlar, isim isim bakıyorlar, eğer hâmileyse onun başına birisini, bir polis dikiyorlar, doğdu mu kesiyorlar.

İbrahim Aleyhisselam'ın annesi de bunlara hiç görünmedi, bilinmedi. O çocuk dünyaya geldi. O çocuğu öldürmesinler diye mağaraya koydu. Mağarada büyüdü.

İbrahim Aleyhisselam'ı Azer oradan getirdi. Fakat bir zaman Azer babasından İbrahim Aleyhisselam, bihuzur oldu, üzüntü çekti. Babası puthanenin müdürü. Bir türlü bundan vazgeçiremedi, o zaman böyle üzüldü.

Bir zaman Nemrut'un hadiseleri çıktı.

Bir zaman Mısır'ın hadisesi meydana çıktı. Mısır'da Sara validemizi elinden aldılar.

Ondan sonra Hacer validemiz geldi. Ondan sonra Hacer validemizden İsmail Aleyhisselam oldu. İsmail Aleyhisselam'ı, öldür deniyor, Sara validemiz ne diyor?

—Hacer ile bu çocuğu kaybet. Öyle bir yere götür ki görünmesinler, isimleri cisimleri kalmasın, diyor.

Ondan sonra İsmail Aleyhisselam'ın boğazlanması.

Ondan sonra Nemrut'un ateşe atması...

Bütün hayatı çile ile geçmiş.

İşte İsmail Aleyhisselam'la ilgili her rüya gördükçe bakıyor, yüz tane koç kesiyor, yine rüyayı görüyor. Yüz tane sığır boğazlıyor, yine rüyayı görüyor. Yüz tane deve boğazlıyor, yine rüyayı görüyor. Yüz tane at kesiyor, yine rüyayı görüyor. Ondan sonra Cenabı Hak, “Yâ İbrahim! Sen vaadini işlemedin, sevdiğini bağışlamadın. Sana oğlan verdim ama senin bir vaadin vardı, onu işlemiyorsun. Neyi çok seviyorsan, onu benim için kurban keseceksin.” diyor.

İsmail Aleyhisselam'ı çok seviyor. İsmail Aleyhisselam'ı kesmeye götürüyor. İsmail Aleyhisselam'ı bıçak kesmiyor, taşa vuruyor taşı bıçak ikiye yarıyor. Bıçağa celalleniyor;

—Taşı kestir, yumuşak eti niye kesmedin?

Bıçak hal lisaniyla söylüyor:

—Yâ İbrahim, niçin bana kızılıyorsun? Halil, kes, diyor, Celil, kesme, diyor. Niçin bana celalleniyorsun?

Bunda bir esrar vardır, bunun sırrı nasıl aşık olur, diye beklerken Cebrail Aleyhisselam koç ile havadan:

“Allahu Ekber, Allahu Ekber” diyerekten gelirken,

İbrahim Aleyhisselam da:

“La ilahe illallahü vallahü ekber.” diyor.

İsmail Aleyhisselam da, bıçak boğazında, o da:

“Allahü ekber velillahil hamd.” diyor.

Sonra Cenabı Hak; “Yâ İbrahim, ben İsmail'i kes demedim, sana İsmail'e olan sevgini kes dedim.”

Ne zaman İsmail'e olan sevgisi kesildi?

Bıçağı boğazına vurdu ki İsmail'e olan sevgisi kesildi.

Şimdi bunlar niye yazılmamış? Bıçak taşı kesmiş de, eti kesmemiş, bıçak söylemiş de. Tabii beşeriyetin aklı almayacak şeyler yazılmamıştır. Bunlar var mıdır? Vardır.

Cenabı Hak, İbrahim Aleyhisselam değil de, bir Evliyâullah, bir Ehlullah da her eşyayla konuşabilir. Her eşya bir kâmil insanla konuşabilir. Niçin kelamı kibarda buyuruyor:

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle dönen cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Demek ki kâmiller için her eşya zikir yapıyor.

Teveccühü bir tarif edelim de belki yeni ders alanlar, belki teveccühe katılmayanlar vardır.

Teveccüh büyük ameldir ama bu büyük amel ne istiyor bizden?

O ki geldiniz ıraktan, yakından, neyse sabahtan erkenden tatlı uykunuzu bıraktınız, işinizi bıraktınız geldiniz.

Ne istiyor bu amel? Bu amel kalbi selim istiyor. Bu amelde, başlangıcından nihayetine kadar kalbi selim istiyor demek;

Kalbinizi boşaltacaksınız, geleni kalbinizden atacaksınız.

Allah'ı düşüneneceksiniz.

Kalbinizi Allah ile meşgul edeceksiniz. Bu amel bunu istiyor. Çünkü:

Eriş kalb-i selim içre huzûra

İnsanlar huzur isterler ama huzuru kim bulur? Kalbi selim olan.

Kalbi selim kim? Her şeyi kalbinden atmış, boşaltmış, Allah'ı almış kalbine.

İşte, bidayetinden sonuna kadar kalbinizi muhafaza edeceksiniz.

Teveccühün bir oturma usulü var, oturtturacaklar.

Teveccüh başlarken “Estağfurullaaaah” diye bir nida olur, gözler yumulur.

Dikkat edin, bak! Defalarca, tekrar tekrar söylüyoruz, göz açmak yasak. Teveccühte açık gözler görüyoruz. Fakat her kim açarsa gözünü, hem kendine zulmetmiş olur, hem de cemaate kadretmiş olur.

Niçin? Burada bir amel işlemeye geldi, sevap kazanmaya geldi günah kazanıyor. Yasak olan bir şeyi işlerse insan, cezalanmaz mı? Bu da amelimizde göz açmak yasaktır. Gözünü açarsa cezalanıyor. Bunun cezası nedir? Bir tokat yer ama o tokadın nereden geldiğini bilmez. Buradan gelir ama başka yerden bilir. Bir tokat yer. Onun için yasak olan bir şeyi yapmamak lazım. İşte teveccühte de göz açmak yasaktır, gözlerinizi açmayın. Gözünü açan herhangi bir kimse olursa, bir amel işleyeyim, sevap kazanayım derken günah kazanır. Bir de bütün buradaki cemaatin vebalini üstlenir. Göz açılınca feyiz, muhabbet, tecellî eden nur çeker, gider. Feyiz gelmez, muhabbet gelmez. Onun için bak, göz açmak yasaktır.

“Estağfurullah” nida olunca herkes gözünü yumar.

Yirmi beş defa istiğfarı, derslerinde yaparken nasıl okuyorsa öyle başlangıçta yirmi beş istiğfar okuyacak. Usul, kendi işiteceği kadar, sağındaki, solundaki duymayacak şekilde istiğfarı okuduktan sonra, daha yapacağı bir şey yoktur.

Rabitasını alacak karşısına, Allah'ı alacak kalbine, kalbinden Allah'ı unutmayacak.

Kalbine gelen bütün şughul düşünceler olur. Hastanız vardır, borcunuz vardır veya bir ağır işiniz vardır görülecek; alacağınız, vereceğiniz bunlar gelir kalbinize, bunlar gelsin, ama bunları atın, tutmayın.

Bunları atınca ne olacak kalbinizde? Allah, Allah'ı unutmayacaksınız.

Bizim tarikatımızda kalbî cihat var ya, kalbî cihat, cihadı ekber, büyük muharebe, büyük cihattır.

Buradaki cihat ne?

İşte kalbe gelen bütün şughul düşünceleri atıp kalbinle Allah'ı zikredeceksin. Çünkü gönül Allah'ı zikredecek bir yerdir. Cenabı Hak "Hiçbir mekâna sığmam, mümin kulumun kalbine sığarım."¹⁶ buyuruyor.

Ama hangi kalp? Allah'ı zikreden kalp.

Cenabı Hak "Nahnü akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakıным." buyuruyor. Şah damarı nerede? Kalpte. Hangi kalpte bu? Allah'ı zikreden kalpte. Demek ki:

Estağfurullah nidası ile gözlerinizi yumacaksınız, yirmi beş istiğfar okuyacaksınız, ondan sonra daha yapacağınız bir şey yoktur. Kalbinizi Allah'la meşgul edeceksiniz, kalbinize geleni atacaksınız, ta ki amelin sonuna kadar.

Sonu ne zaman?

Sonu da işte siz istiğfarı okuduktan sonra, üç defa sonradan bir istiğfar sesi daha duyacaksınız, onu siz işitmeyin, onu teveccüh yapan bu günahkar yapıyorsa, bunu biz okuyoruz, onu siz okumazsınız.

Hatta yirmi beş istiğfarı okuyoruz da, üçünü aşikâr, yirmi ikisini gizli okuyoruz.

Ondan sonra duaları var, gizli, aşikâr okuyoruz.

Namazı var kılıyoruz, o bize ait, size değil.

Ondan sonra teveccühü yapmaya başlıyoruz.

Teveccühte saflar arasında geziyoruz, gönlümüze ne doluyorsa, ne himmet oluyorsa, kelamı kibar, ehli dilin kelimelerini okuyoruz.

Sırtlarınıza el vuruluyor. İşte teveccühün yapılışı budur.

Bu sırta el vurmak var ya, hikmet-i ilahi, bu büyüklerimizin emri, insanların o iki kürek kemiğinin arasındaki çukur derin olan yerde kalbin bir penceresi varmış, oradan şeytan vesvese veriyormuş, orası kapanıyormuş.

Bu kelamı kibarlar okunduğu zaman, bu kelamı kibarların da hakikati insanların kalbinde canlanıyormuş. Artık tarlana sen tohumu ekiyorsun, onu bitirmek için bir zamanı var, zamanı gelecek ki bitsin.

O tarlaya atılan tohumu çürütmemek lazım, onu muhafaza etmek lazım. Öyle olmazsa zaten bizim say'ımızın bir kıymeti olmaz. Say'ımızın bir kıymeti varsa tabii ki ne var? Tarlaya ekilen tohumu muhafaza etmek lazım.

Bir defa tarlayı tohumu bitirecek hale getirmek lazım. Ektin, bir de ona sahip olacaksın ki bitirsin. Hani artık tohumu ne gibi şeylerden, zarar verecek şeylerden koruyacaksın ki tohum bitsin. Bittikten sonra onu muhafaza edeceksin ki büyüsün. Bir de büyümesi var.

¹⁶ Alusi Ruh'ul Me'ani XX.101

Onun için burada, işte en azından bu teveccühümüzde senin yaramaz sıfatlarından birer ikişer alınır, alacaklar.

Kimler içindir?

İnananlar içindir, niyeti halis olanlar içindir.

Çünkü, “İnnemel a'mâli binniyât” emri fermanı var. Bir de iman demek, inanmak demek, tarikata inanmak demektir. Tarikata inandıysan tarikatın amellerine de inanmaktır.

Burada biz bir de manevi bir ameliyat görüyoruz. Kalbimiz bu manevi ameliyatı görüyor.

Mademki, Peygamber Efendimiz'in kalbi bir ameliyat görmüşse, “Elem neşrahleke”¹⁷ süresi ne için nazil oldu? Peygamber Efendimiz'in kalbinin ameliyat görmesi üzerinedir. Müridin de kalbinin göğsünün yarılması lazım, kalbinin temizlenmesi lazım.

Bu görülmez, ama görenler vardır. Ben şimdi desem ki ben gördüm, işte: “İbrahim beyin şeyh Efendimiz göğsünü yardı kalbini temizledi.” İnanılır mı buna? İnanan da olur, inanmayan da olur. İnanan sadakatindedir.

Niçin Peygamber Efendimiz Mîraç yaptığı zaman:

“Yâ rabbî! Ben Mîrac'ımı söyleyeyim mi insanlara?”

“Söyle Habibim.”

“Kim inanır Yâ rabbî?”

“Sıddık kulum inanır. Kimse inanmazsa o inanır.”¹⁸

Demek ki inanç ne kadar kıymetli bir şey. Cenabı Hak “Sıddık kulum inanır Habibim.” diyor.

Şimdi teveccühe başlayacağız.

Şimdi dikkat edin, bir de cezbe alanlara, yani Allah diye bağırarak, hıçkırığa hıçkırığa ağlayacak ve vücudu şiddetli bir hareket ile sallanacak, icap eder ki belki hoplar, zıplar, kendini duvara vurur, bunlar cezbedir, olur. Sohbetimizin bidayetinde ifade ettik ya:

Gelin dergâba dervîşler

Kalalım zevk ü cümbüşler

Zevki cümbüş demek işte bu demektir. Cümbüş demek, hareket demek, zevktir, tatlı hareket demektir.

Hudâ'nındır kamu işler

¹⁷ İnşirah 94:1

¹⁸ Mustafa Necati Bursalı, Hz. Ebubekir S:41

Bu tatlı hareketler, Huda'dan, Allah'tan gelir, Allah'tan tecellî eder, diyor.

Onun için burada cezbeli olanlara bakmayın. Adam bağırıyor, 'Bu bağıran kimdir?' diye gözünüzü açıp bakmayın. Adam ağlıyor, 'Bu ağlayan kimdir?' diye gözünüzü açıp bakmayın. Adam çırpınıyor, işte kendini vuruyor yerlere, ses Őamata, hareket, 'Kimdir?' diye gözünüzü açmayın, bakmayın, yasaktır.

İşte safların arasında gezilir, sırtlara el vurulur, ondan sonra kelamı kibarlar okunur.

Bu teveccüh bittikten sonra hoca efendilerin bir tanesi bir aır okur. Bu aırın peşinden de "Sadakallahil azim, lillahil Fatiha" der.

O zaman işte bir Fatiha okur gözlerinizi açarsınız.

Estagfurullaaaah....

“Teveccüh Kalb-i Selim İstiyor”

15.07.1990, Erzurum

Vaktin birinde meşayihden ders almış bir tanesi. İlk günden sonra daha ne bir virt yapmış ne de dersini işlemiş. Yirmi sene geçmiş aradan, yirmi sene sonra mübarek ikindi namazında imametteyken arkasında çok cemaat varmış. Cemaat olarak arkasında hocalar, mollalar, müderrisler varmış. İkinci namazını kıldırırken kıyamda “Defol!” demiş, böyle sağ elini sallamış. Bunu hep cemaat görmüş.

Hâlbuki namazda kelam, kelime teşkil eden her şey namazı ifsat eder. “Defol!” demiş, elini de böyle sallamış. Namazı kılıp tamamlamışlar.

Sormuşlar arkasındaki o mollalar, müderris âlimler:

—Seyda kurban, sen namazda böyle dedin. Namaza bir noksanlık, hael gelmedi mi? Demişler.

—Hayır, demiş. Ben onu irademle yapmadım ki gayri ihtiyari oldu, demiş.

Soruyorlar yine:

—Gayri ihtiyari sebep neydi ki kurban? Diyor ki:

—Sebep işte filanca tarihte Van'da akşamdan bir tanesi geldi, bizden ders aldı, gitti. Eve varınca keçisi ölmüş, sabahtan getirdi inabesini geri verdi. Biz namazdayken, onun ömrü tamam olmuş, halet-i nezide, yani can veriyordu. Şeytan aleyhillane gelmiş onun imanını almak istiyordu. Ben “Defol!” diye şeytanı kovdum. “Defol!” dedim, şeytanı onun üzerinden vurdum, attım. Elim ile kovdum şeytanı, onun imanını kurtardım, demiş.

—Seyda kurban, diyorlar, bu inabesini geri verdi, nispetten düşmedi mi, nispetinizden ayrılma mı?

—Evet, inabesini geri verdi, nispetimizden, bizden ayrıldı. Yani bizden bağı koptu, ayrıldı. Ama Nakşî'lerin şanına düşmez ki bir akşam sohbette bulunsun, boy abdesti alsın, tövbe namazı kılsın, bir günlük de dersini yapsın, bunu da şeytana versin. Bu Nakşî'lerin şanına düşmez, diyor.

Onun için bak, buyurmuş ki:

Sermaye bu yolda heman

Teslim olup şeybe inan

Sıdk ile Allah'a dayan

Gör olmaz mı ibsan sana

Yine buyurmuş ki:

Her kim ki şeyhini hak bilmedi Hak'ı dahi bilmez

Ama şeyhini bir mürit nasıl hak bilecek, biliyor musunuz?

Yani meşayihî zâhirde ıraktaysa bile ırakta görmeyecek ve meşayihini her şeyden fazla sevecek. Meşayihini büyük görecektir.

Tarikatın şartlarıdır: Muhabbet, ihlâs, âdâp, teslim. Dört şartı var.

Muhabbet: çok sevecek meşayihini. Her şeyden, canından fazla sevecek. Canından fazla sevmezse kâmil iman sahibi olamıyor. Çünkü:

Bulam dersin eğer ayn-ı imamı

Çalış ki olasın şeyhinde fani

Sana senden yakın olanı tanı

Niçin böyle, nereden geliyor bu?

Çünkü tarikatın her ameli sahabeden, ashaptan, Peygamber Efendimiz'den geliyor.

Peygamber Efendimiz bir gün Hz. Ömer (r.a.) Hazretlerine sordu ki:

—Ya Ömer bizi ne kadar sevebiliyorsun, bize olan sevgi derecen ne kadar?

Hz. Ömer (r.a.) Hazretleri:

—Ya Resulullah, nefsimden maada seni her şeyden fazla seviyorum.

—Yok, ya Ömer senin imanının kemale ulaşmamış. Kâmil iman sahibi değilsin sen, kâmil olamamışsın. Beni nefsimden fazla seveceksin, buyuruyor.

Ondan sonra tabii, Hz. Resulullah öyle buyuruyorsa onların hemen gönlünde o sevgi artıyor, coşuyor. O zaman tamamen kalbini dolduruyor. Kalbini ihâta edip doldurunca diyor ki:

—Ya Resulullah, şimdi bu anda seni nefsimden fazla seviyorum.

—Tamam, şimdi imanının kemali buldu. Kâmil iman sahibi şimdi oldun¹, buyuruyor.

Öyleyse burada:

Bulam dersin eğer ayn-ı imamı

Çalış ki olasın şeyhinde fani

Sana senden yakın olanı tanı

Bu çok manalı bir kelimedir. “Sana senden yakın olanı tanı.” kelamı çok manalıdır. Bunun manası nedir?

Cenabı Hak: “Nahnu akrabu”² buyuruyor. “Kulum ben sana şah damarından daha

¹ Kadı İyaz Şifa-i Şerif C.2, S.19

² Kaf 50:16

yakınım.” Nerede insanların şah damarı?

Kalbinde. Kalbinin merkezinde olan bir damar. Vücuda yayılan üç yüz altmış altı damarı toplamış, birleştirmiş; onların başı. Kalpteymiş bu.

Anlaşıldı mı efendim? “Ben sana şah damarından daha yakınım.”

Ama Resulullah Efendimiz buyuruyor ki: “Sen Allah’tan çok uzaksın. Hem o kadar uzaksın ki yetmiş bin perde var arada, her perdenin kalınlığı da yer ile gök arası kadar”³. Allah’tan bu kadar uzaksın sen.

Öyleyse demek ki bu yakınlığı ne ile biz elde edeceğiz?

Cenabı Hak, yakınım, diyor. Hz. Allah’ın resulü uzaksın, diyor. Öyleyse demek ki bu uzaklığı biz neyle yakın edeceğiz?

Bir vasıta lazım, bir vasıta.

Sen çok uzaktasın, sevdiğin bir nimetin var ondan çok uzaktasın. Nimetin uzakta, ona gideceksin ama gidemiyorsun. Vasıta olursa gidersin tabii. Vasıtasız gidemiyorsun. Burada vasıta ne olur?

Öyleyse bizim ruhumuzun sevdiği, âşık olduğu ne var? Allah, değil mi?

Ta ki ilm-i ezeliye Cenabı Hak “Elestü bi rabbiküm”⁴ fermanını buyurduğunda ruh ona âşık olmuştur. O kelama âşık olmuştur.

Onun için burada bu dünya âleminde böyle sohbetlerde, vaazlarda, nasihatlerde gazel okunduğu zaman güzel sestem, güzel kelimadan insanlar cezbeleniyor. Gayri ihtiyari coşuyorlar, aşka geliyorlar, cezbeleniyorlar.

Bunun esbabı ne?

Ta ki işte o ruh, ilmi ezeliye Cenabı Hakk’ın kudret lisanını duymuş. “Elestü bi rabbiküm.” fermanını, hatırlıyormuş. Onu hatırlayınca bu cezbe insanlarda ondan meydana geliyormuş. Bir böyle.

Bir de cezbe şundan gelir ki: her ne kadar zâhirde o kelimalar konuşuluyor, vaaz nasihat oluyor, güzel kelimalar, güzel sesler duyuyor. Ama aslında bir de ruha Cenabı Hakk’ın nurlarından esma nurundan, sıfat nurundan, zât nurundan bir çarpma, vurma oluyor. Yani Cenabı Hakk’ın nurlarından herhangi bir tanesinin ruha vurmasıyla beraber o cezbe meydana geliyormuş.

Burada da esma nuru, sıfat nuru, zât nuru bunlar da meşayih vasıtasıyla müridin ruhuna geliyor, isabet ediyor. Niçin?

Bakın şimdi, kâinatı aydınlatan bir güneş var ya, şimdi bu sıcak temmuz ayında bak insanı sıcak yakıyor. Isısıyla insanı yakıyor. İnsan beş dakika güneşte duramıyor, gölgeye kaçıyor. Ama güneşin bu kadar harareti varken sıcak senin elbiseni yakmıyor, çaputu yakmıyor. Ama seni isısıyla rahatsız ediyor. Daha sıcak bölgelerde insan güneşin altında beş dakika dursa beyin kanaması oluyor değil mi? Ama yine üzerindeki

³ Ramiz’ul Ehadis, Hadis no: 4156

⁴ Araf 7:172

aputu yakmıyor.

Ama zemheri ayında güneşin ısısı olmayan bir zamanda ısınmak için güneşe çıktığın zaman güneşte duruyorsun. Güneş seni ısıtmıyor ama o zaman senin aputunu yakabiliyor.

Ama burada onu ne yakıyor?

Kristal var, billur var ya. Bu kristali o güneşin en fersiz zamanında tuttuğun zaman o güneş, kristalden geçen güneş, senin üzerinde aputun neresine rastlarsa orayı ateşlendirir, yakar. Ama bu sıcak aylarda kristal olmayınca o güneş senin üzerindeki çaputu yakmaz.

Burada şudur ki:

Kul iken sultan olursun ta ebed

Vanı gitti evbedin kaldı ebed

Bu ayet-i kerimenin meali burada şudur ki:

Seni hayvan iken insan eder şeyh

Gönüller şehrine mihman eder şeyh

Bu da ne?

Mevlânâ buyurmuş ki:

—Ne olursan ol gel, demiş.

Ama “Ne olursan ol gel.” demesi: Yani sen çok günah işledin, çok isyan ettin, ibadetin hiç yok, “Gel.” diyor.

Çünkü isyan eden, günah işleyen bir insan ibadeti olmayan bir insan, insan değil, hayvani sifatta kalıyor.

İşte bir insan ne kadar yaşamışsa, ne kadar isyan etmişse etsin hayvani sifatta oluyor. İşte bir insan meşayihe inanarak tarikata girip de, bu boy abdesti var ya, bu boy abdestini inanarak alıyorsa tamam.

Tamam, ne oldu? Senin tamamen günahların hep gitti. Günahların gidince sen hayvani sifattan kurtuldun. O zaman insan, hayvani sifattan beşeri sifata geçiyor. Onun için burada:

Seni hayvan iken insan eder şeyh

Gönüller şehrine mihman eder şeyh

İirir bir kadeh aşkın meyinden

Geda iken seni sultan eder şeyh

Geda burada kuldur. Kul iken sultan eder, diyor.

Ne ile? Bir kadeh aşkın meyikle.

Bu aşkın meyi ne?

Zâhirde, hoş, bardakla sana herhangi bir içki vermiş değiller. Bu bir Allah aşkı, Allah sevgisidir. Allah sevgisini sana veriyor.

Bu Evliyâullah vasıtası ile geliyor. Evliyâullah olmazsa, işte misalini verdik, kristalden geçmeyen güneş, çaputu yakmıyor, kristalden geçen güneş, senin çaputunu yakıyor.

İşte burada güneşten mana Allah'ın nurudur, feyzidir.

Çaputtan mana senin varlığındır.

Ama kristalden mana da meşayihdir.

İlla bir meşayihe ihtiyaç var. Meşayih olmazsa sen varlığından kurtulamazsın. Seni varlığından kurtaran meşayihdir.

Varlığından kurtulamazsan o zaman ayrılıktan da kurtulamazsın.

Evet, şimdi teveccühümüzden bahsedelim de teveccühümüzü yapalım. Zaten yapıyoruz ama belki teveccühte bulunmayanlar vardır; yeni ders alanlar oldu, teveccüh görmemişlerdir.

Teveccüh büyük ameldir.

İman demek, inanmak demektir.

Şeriat, tarikat hak yoludur.

Şeriat, Peygamber Efendimiz'in şeriatı, nübüvvetidir.

Tarikat da Peygamber Efendimiz'in velâyetidir, velâyetinden geliyor.

Şeriat-i Muhammediye, Tarikat-ı Muhammediye var.

Şeriat-i Muhammediye zâhir, vahiyle geldi. Cebrail, nübüvvetin zâhir olması için, bilinmesi için, Kur'an'ı getirdi.

Vahiy gelmeseydi Peygamber Efendimiz'in nübüvvetine kim inanacaktı? Vahiy geldiği anda yine inananlar oldu, inanmayanlar oldu. Mîraç yaptı, Mîraç'ına inananlar oldu, inanmayanlar oldu. Ta ki kırk gün mucizesini - ayı parmağı ile şak ettiğini ⁻⁵ gördüler. Yine inananlar oldu, inanmayanlar oldu. Bunlar hep zâhir nübüvvetidir.

Fakat bir de Peygamber Efendimiz'in velâyeti var. Velâyeti de gizli. Velâyeti nasıl oluyor?

Velâyeti şu oluyor ki: Mesela hulefayı raşidin zamanında Irak'ta olan bir savaşın askeri kumandanı Sâriye idi. Hz. Ömer (r.a.) Hazretleri Medine-i Münevvere'de hutbe okurken;

—Ya Sâriye ilel cebel- Askeri dağa al, diye seslendi.

Askeri kumandan Hz. Ömer'in sesini de duydu, kendisini de gördü. Irak neresi, Medine-i Münevvere neresi?

Peki, bir başka: Peygamber Efendimiz Tebuk Muharebesinde kendisi kumandanlardan

⁵ Buhari Menakib 27, Müslim Munafikin 8

Hız. Zeyd, Hız. Abdullah, Hız. Cafer ve Hız. Halit bin Velit'e buyurdu ki; "Evvela Zeyd kumandanınız. O şehit olunca Cafer kumandanınız olsun".

Cafer de Hız. Ali'nin kardeşi.

"O da şehit olunca Abdullah kumandanınız olsun. O da şehit olunca Halit kumandanınız olsun." Halit de şehit olursa filanca olsun demedi.

Sahabi bildiler ki bu üç kişi şehit olacak. Bunlar daha giderken bütün aile efratlarıyla, hanımları ile helalleştiler. Hakikaten bunlar şehit oldu. Hız. Halit döndü, geldi, o şehit olmadı.

Tebük'te büyük bir kuvvetle karşılaştılar, Bunlar 4.000 kişi, onlar gelmiş ta 400.000 kişiler. Bunlarla çok uzun savaş yaptılar.

Fakat burada Peygamber Efendimiz, daha tebliğe başlamadan, namaz kılarken Hız. Ali Efendimiz daha küçük yanındaymış. O da onun sağ tarafında namaz kılarken amcası Ebu Talip onları görüncü ne yaptı?

Ebu Talip, Hız. Ali Efendimiz'in büyük kardeşi Cafer ile deve üzerinde giderken, o da terkindeymiş, arkasındaymış. Peygamber Efendimiz'i namazda görüyorlar.

Hız. Ali Efendimiz kendi oğlu ama küçükken Hız. Ali'yi Peygamber Efendimiz'e vermişler, onunla kalıyor. Peygamberimizin sağ tarafında namazda Hız. Ali'yi görüncü diyor:

—Ya Cafer, sen de git amcanın sol tarafında kıl.

Devenin terkinde, arkasından onu da indiriyor, gönderiyor ve onlar namazı bitirene kadar devenin üstünde orada bekliyor, gitmiyor.

Peygamber Efendimiz namazı bitirip sağa selamlıyor, zaten Hız. Ali Efendimiz'i sağında görüyor. Sola selam verip Cafer'i görüncü daha başını döndürmeden evvel; "Ya Cafer, Allah sana şahadetlik rütbesi versin ve şehit olduktan sonra da Allah sana nurdan bir çift yeşil kanat versin, yerden uçarak göklere tayyare olup çıkasın."⁶ diyor.

Ve Tebük Muharebesinde bu zuhur etmiştir. Şehit olduğu zaman, böyle yazılıyor ki: vuruyorlar onun sağ kolu yere düşüyor. Peygamber Efendimiz'in sancağını sol koluna alıyor. O kolunu da düşürüyorlar. Peygamber Efendimiz'in sancağı yere düşmesin diye iki dizinin arasına alıyor. Yine vuruyorlar. Bu sefer şehit olunca bütün kâfir ve Müslüman görüyorlar. Yeşil nurdan kanatlanıyor, cesediyle uçup semaya gidiyor ve bunu Peygamber Efendimiz mescidinde görüyor.

Muharebe esnasında mescidinde bütün bunları böyle aşhabına söylüyor. "İşte şimdi Zeyd muharebe yapıyor. İşte şöyle kırdı böyle kırdı, işte şöyle geldiler." Bunları, hep mübarek kalkıyor, elleriyle de işaret ediyor. Cafer'e yine öyle, Abdullah'a gelince yine öyle, Halit'e gelince şöyle yapıyor... Hep böyle olanları söylüyor.

Demek ki Peygamber Efendimiz'in nübüvveti aşıkâr, zâhirdir; velâyeti ise gizlidir.

Ama nübüvvetinde tabii ki bir cismi var. Ona gelen bir emir var. Ama velâyetinde

⁶M.Fayda Allah'ın Kılıcı Halid B.V., S.168

bunun cismi yok.

Onun için Cenabı Hak böyle buyuruyor: “Kâbe kavseyni ev edna”⁷ Habibim sen bana o kadar yaklaştın ki iki kaşın birbirine yaklaştığı kadar yaklaştın.

Onun için burada kelamı kibarda buyruluyor;

Zât sıfatın aynı mıdır? Değil.

Gayrı mıdır? Değil.

Bir de divanda böyle buyruluyor:

Aynı da değil gayrı değil ol buna agâb

Divanda rastlar size, Sâlih Baba bunu söylüyor.

Aynı da değil gayrı değil ol buna agâb

Kime diyor bunu?

Meşayihe, rabitasına söylüyor.

Yalnız bu Allah mıdır?

Değil, hâşâ!

Ama Allah'tan gayrı mıdır?

Değil, hâşâ!

İşte o zaman demek ki Evliyâullah'ın iki ciheti var.

Zâhiri halk halk ile, bâtını Hak Hak ile.

Öyleyse:

Haktan ayan bir nesne yok

Gözsüzlere pinhan imiş

Niyaz-i Mısri Hazretleri buyuruyor. Ne buyuruyor?

Sağım solum gözetirdim

Yar yüzünü görem diye

Ben taşrada arar iken

Ol can içinde can imiş

Bu büyük bir âlimmiş, hem de iki yönlü. Hem zâhir ilmi hem de tasavvuf ilmini okumuş. Zülcenaheyn, çift kanatlı. Evet, böyle buyuruyor bak!

Sağım solum gözetirdim

Yar yüzünü görem diye

⁷ Necm 53:9

Yardan mana Allah'tır.

*Sağım solum gözetirdim
Yar yüzünü görem diye
Ben taşrada arar iken
Ol can içinde can imiş*

Bak!

*Ben sanardım ben ayıryam
Yar ayırdır ben gayrıyam*

Ben sanıyordum ki ben ayıryım. O ayrı, ben gayrıym, O gayrı.

*Ben sanardım ben ayıryam
Yar ayırdır ben gayrıyam
Benden duyup işiteni
Bildim ki o canan imiş*

Bunları böyle ifade etmiş. Bir de buyuruyor ki:

*Kandan gelir senin yolun
Ya kanda varır menzilin
Kandan gelip gideceğin
Anlamayan hayvan imiş*

Ama bu sadece bizim cismimizin, cesedimizin gelişi gidişi değil, ruhumuzun gelişi gidişidir.

İş bunu anlamaktır. Bunu anlayamıyoruz.

Bunu sana anlatan birisi olacak. Bunu sana bildiren birisi olacak.

Evet niçin? Kelamı kibarda buyuruyor bak!

*Çok muhbire vardım haber almadım
Kandan gelip gideceğim bilmedim
Hergiz bundan eşed bir dert görmedim*

İnsanların çok derdi olur. Ama bir derdi var ki, bilemediği bir derdi var ki en eşeddi o imiş. Bunu da ona bildiren olmamış.

Çok muhbire vardım...

Muhbir haberciler. Çok habercilere vardım. Bu zâhirdir, zâhir ulemalar. Muhbir, haberci demek; o da zâhir ulemalardır. Bunlara vardım diyor.

*Çok muhbire vardım, haber almadım
Kandan gelip gideceğim bilmedim*

Bildiremediler bana;

Hergiz bundan eşed bir dert görmedim

Daha bundan büyük bir dert var mı?

Bunlar benim derdimi bana bildiremediler.

Ama bak, şimdi ne diyor burada. Bu kelamı, şimdi bunun karşısına getiriyoruz.

*Rabıtamda Hazret-i Pîre dedim "Ey Samiya
Geldiğim bilmem ne içindir bu dünyadan garaz"
Hep zuburat pirimindir yazdığım aklamıya
Dedi "ikmal-i meratiptir bu süfladan garaz"*

Ama biz ne dünyayı süfli olarak kabul ediyoruz ne de cesedimizi süfli olarak kabul ediyoruz ki noksanımızı ikmal edelim.

Ne buyurmuş?

Ben rabıta yaptım, rabıtamdan sordum ki bu dünyaya niye geldim?

O diyor ki: "Sen bu dünyaya noksan sıfatla, Cenabı Hak halk etti, geldin. Bu süfli âleme indin ki burada noksanını tamamlayasın, ikmal edesin."

*Hep zuburat pirimindir yazdığım aklamıya
Dedi "ikmal-i meratiptir bu süfladan garaz"*

Evet, bu teveccühümüzde işte... Yalnız bu teveccüh ne istiyor?

Kalbi selim istiyor. Yani burada teveccüh başladıktan sonra artık yarım saat sürer veya bir saate ulaşır ya da ulaşmaz, bu arada teveccüh başladıktan sonra kalbinizi muhafaza edeceksiniz.

Şöyle ki: Zaten gözleriniz yumuk oluyor. Teveccühün bir oturma usulü vardır, onu oturttururlar. Teveccüh başlarken "Estağfurullah" diye bir nida olur. O nidayı duyduğunuz zaman gözlerinizi yumacaksınız. Gözlerinizle kalbinizi muhafaza edeceksiniz.

Dikkat edeceğiniz bir husus bu. Gözlerinizi yumacaksınız, 25 istiğfar okuyacaksınız. Ondan sonra gözlerinizi açmayacaksınız. Ne olursa olsun bağırsınlar, çağırsınlar, ağlasınlar, çırpınsınlar gözlerinizi açmayacaksınız.

Burada cezbe vardır. Cezbe haktır, Hak'tandır. Gayri ihtiyari oluyor. Cezbe sahiplerine de ifademiz şudur: Aman böyle kendinize bir muhabbet, cezbe geldiği zaman kendinizi salıvermeyin. Biraz kendinizi tutun, sıkın. Çünkü evet sen cezbelenirsin ama öbür ihvanları da şugullandırırın, onlarda şugul olur. Her ne kadar gözlerini açmasalar da yine onlarda bir şugul olabilir.

Onun için burada gözü açmak yasaktır. Ağlayan birisine bakmayın. Kimdir hele ağlayan? Açıp bakayım demek, yasaktır. Bağırın bir kimseye bakmayın. Bu kimdir bağırın? Açıp da bakayım. Bu da yasaktır. Çırpınıyor vücut sallanıyor. Öyle cezbe alır ki ihvani öyle sallanır vücudu ki belki binayı sallar.

İtimat edin, vallahi billahi, şeyh efendimizin zamanında onun bir teveccühünde ihvanlardan bir tanesini cezbe aldı. Biz oradaydık, cezbe aldı. O cezbede böyle vücut sallanmasıyla binayı da salladı. Hareket (deprem) oldu diye neredeyse gözlerini açıp kalkıp kaçacaklardı. Hatta teveccühten sonra hep birbirlerine diyorlar hareket oldu, biliyor musunuz? Hâlbuki hareket değil, o salikin vücudunun cezbesi. Sallanmakla o binayı salladı. Olur mu? Amenna ve soddakna.

İşte bu cezbe haktır. Bunun için cezbeyle muhalefet etmeyin. Cezbeyle de vücuduyla sallıyor veyahut da bağırıyor veyahut da efendim ağlıyor, bunlar kim olursa olsun, ‘Kimdir?’ Deyip de gözlerinizi açıp bakmayın, yasaktır.

Bunun iki türlü zararı var. Birisi göz açıp baktığınız için kendinize hem gadredersiniz, yasağı işlediğiniz için günah kazanırsınız, hem de buraya tecellî edecek nura mani olursunuz.

Bu muhabbet, feyiz, manevi nur var ya, hiç leke götürmez.

İşte ona ne yapıyorsun göz açmakla? Sanki orada yanan bir ateşi okuyup üfürüyorsun. Veyahut da mesela oraya gelen herhangi bir nuru, kokuyu büyük bir rüzgâr gelmiş vurup götürüyor. Böyledir.

Onun için burada gözlerinizi açmayın, bakmayın. Yalnız nedir yapacağınız?

İşte “Esağfurullah” nida olunca gözlerinizi yumar 25 istiğfarı okursunuz. İstiğfarı usulca, kendiniz işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzataraktan. Sesinizi sağınızdaki solunuzdaki duymasın, şugullandırmayacaksınız.

Ondan daha sonra sizin yapacak bir şeyiniz yok. Kalbinizle gözünüzü muhafaza edin. Gözünüzü açmayın.

Kalbinize gelen bütün düşünceleri atın. Borcunuz mu var, derdiniz mi var, sıkıntınız mı var, alacağınız mı var, vereceğiniz mi var? Bunlar gelir.

“Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler.”

İnsanların kalbine gam gelmez değil, gelir ama eğlenmez.

İnsan gamı, deme çevirir mi?

Öyle olmasa “Hava’yı Hu’ya tebdil et.” buyrulmazdı. Yani senin gönlünde eğer kâr veya zarar düşüncesi, eğer gönlüne sürur veren veya gönlüne keder, üzüntü duyuran şeyler varsa, gönlünden at.

Bunları daha önce ifade ettik ki bak: ehli dünya, ehli ahiret, ehli huzur var.

Ehli huzura ahireti düşünmek de onlara haramdır. Onların kalplerine ahiret de gelmez.

Ama bizlere ahireti düşünmek, ahireti sevmek, ahiret için amel işlemek bizim için haktır. Ama ehli huzur için onlara dünyayı, ahireti düşünmek de onlar için yasaktır.

Evet, işte kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Kalbinize bütün her ne gelirse gelsin onları atacaksınız. Kalbinizi Allah ile meşgul edeceksiniz.

Bir de rabita karşınızda şeyh efendimiz yüksekte oturmuş bir altın koltuğa, şeriat kamçısı elinde senin tependen aşağıya vuruyor. O, sen her unuttukça, niye

unutuyorsun? diye vuruyor seni ayıktırıyor. Niye unuttun Allah'ı, aklına gelsin hatırla, diyor. Rabitanın anlamı budur.

Çünkü niye? Muhakkak ve muhakkak insan rabitasını unuttuğu zaman Allah'ı unutuyor. Muhakkak ve muhakkak rabitası aklına geldiğinde Allah aklına geliyor. Çünkü rabıtayı Allah için seviyoruz.

Evet, kalbinize gelen bütün düşünceleri atacaksınız, kalbinizde tutmayacaksınız. Ne kadar gelirse gelsin, ne gelirse gelsin atın. Bunları kalbinizden atmak da bir cihattır.

Bak! İnsanların kalbini suya benzetmişler. Ama bir su var ki cârî akan bir nehir, o da su. Fakat bir de göl var, Türkiye'de göller var; o da su, göl de su. Herhangi bir göl veya daha ufak göller var, onlar da su.

Ama şimdi bu insanlar o cârî akan nehre ne kadar zibil atsalar, durmadan affedersiniz pis şeyler atsalar o nehri kirletemezler, nehir hepsini götürür. Ama o göl, duran suya insanlar etrafından ne atsalar o gitmiyor, orada kalıyor. Atılanlar onu pisletir, göl suyu pis olur.

Atılan şeylerle gölün suyu pis olur fakat akan su pis olmaz. İşte mücadele yapan, kalbine her geleni atan bir insanın da kalbi cârî bir nehir gibi pislenmez, kirlenmez. Ama gönlüne geleni kalbinde tutuyorsa onun kalbi bu sefer bir göl suyudur. Atılan orada kalır, onu pisletir.

İşte bu amelimizin sonuna kadar gözlerinizle kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Gözlerinizi açıp ağlayana, bağırana, çırpınana bakmayacaksınız.

Kalbinizden de Allah'ı unutmayacaksınız. Şeyh efendimiz şeriat kamçısıyla karşınızda, Allah'ı unuttuğu zaman hemen tepenizden aşağıya vuruyor, niye unuttun diyor. Kalbinize gelen bütün düşünceleri atın, yine Allah'ı hatırlayın. Ta ki, ne zamana kadar? Amelin sonuna kadar. Çünkü bundaki esrar bak, şöyledir:

Bir gönülde kenç açılmaz ta ki pür nûr olmadan

Padişah konmaz saraya hane mamur olmadan

Bu kelâmı kibardır ama çok manalı bir kelâm.

Bir gönülde kenç açılmaz ta ki pür nûr olmadan

Pür nurdan mana? Yani bu kalpten her şeyi, bütün masıvayı kalbinden atacak, kalbini kirletmeyecek. Masıva hatta bak, bu kelâmı:

Dünyayı koy, ukbayı koy, var ol kuru davayı koy

Demek ki dünya da kuru dava, ahiret de huzur sahibine göre kuru dava.

Dünya, ahiret ehline göre kuru dava. Ama ahiret de huzur sahibine göre kuru dava.

Onun için burada evet, pür nurdan mana kalbinizi temizleyin. Kalbinizi temizleyin ki hazine aşık olsun, diyor.

Padişahın mana Allah'ın feyzidir, Allah'ın sevgisidir.

Hani kalbinde senin bir masıva varken dünya, herhangi bir arzu varken, Allah hatırına geliyor mu? Gelmiyor.

İşte öyleyse demek ki bunları hep atacaksın ki kalbin de nurlansın. Bunları kalbinden at ki Cenabı Hakk'ı hatırlayabilesin.

Bir gönülde kenz...

Kenz'den mana "Küntü kenzen mahviyyen."⁸ fermanı var ya. Cenabı Hak buyuruyor "Biz bir gizli hazine idik, aşikâr olmamız için insanları halk etik."

Madem bu gizli hazine aşikâr olacaksa nerede olacak?

İnsanların kalbinde.

Bu gizli hazineyi insanlar kalbinde buluyorlar, aşikâr oluyor. Onun için kalam divan'da vardır. Bak, buyuruyor ki:

Dest-i kudretiyle tuttu elimden

Mâsivâlar ref' olundu dilimden

Nerede? Kalbinde.

Hani Evliyâullah'ın dest-i kudreti, Evliyâullah'ın elidir. Oradan tutunca diyor, oradan bir sevgi, onun vasıtasıyla bir sevgi, insanın, müridin kalbine geliyor. Allah sevgisi geliyor. Allah sevgisi gelince masivâyı, dünya arzularını, dünya sevgisini, atıyor, kalbinden çıkarıyor.

Dest-i kudretiyle tuttu elimden

Mâsivâlar ref' olundu dilimden (gitti, silindi)

Dil insanların kalbidir. Evet!

Halâs oldum ayrılıktan ölümden

Katre iken bahr u ummân eyledi

Katreden mana bizim cüzi irademiz.

Katreden mana bizim Allah'tan ayrılmış gelen ruhumuz.

Ummandan mana da Cenabı Hakk'ın zâtıdır. Ummandan mana küllî iradedir.

Anlaşıldı mı efendim? Bir, peki peşinden:

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zâti, sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

Evet, demek ki:

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

buyuruyorsa bu sırrı nasıl anlayacağız?

⁸ Fususül Hikem Trc. C.1, S.43

Kuvve-i kudûsiden edîp imdadı

Yani kutsal kuvvetleri, kutsal himmetleri ile imdat etti, yardım etti.

Biçe haber verdi zâtı, sıfatı

Zâttan mana Hz. Allah'tır.

Sıfattan mana Resulullah'tır.

Şimdi onun için,

Zât; sıfatın aynı mıdır? Değil.

Gayrı mıdır? Değil.

Hani Peygamber Efendimiz ne yaptı? Mîraç yaptı. Cenabı Hak ayet-i kerimede “Kâbe kavseyini ev edna.” buyurdu. “Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın.”

Bazı kaşlar var ki bitişik. Hiç arasında mesafe yok. Anlaşıldı mı efendim. Yaklaştın.

Niçin?

Allah'ın zâtından gelen ruh Allah'a ulaşmış.

Ruh mahlûk değildir, ruh Allah'ın zâtına karşı mahlûktur. Mahlûkata karşı ruh mahlûk değildir.

Çünkü niçin? Eğer mahlûk olsaydı Peygamber Efendimiz bahsedirdi. Peygamber Efendimiz niye ruhtan bahsetmedi?

*Sordular râhıdan Resulullah cevâbın vermedi**Ol Ebü'l-Ervâh iken setr ettiği bemyâna bak*

Ruhların babası olduğu halde ruhlardan söylemedi, setretti, gizledi. Ama Cenabı Hak ne buyurdu? “Habibim o ruhtan soranlara söyle ki ruh Rabbimin emrindedir.”⁹

Evet, işte teveccühün sonuna kadar gözlerinizi açmayın. Teveccüh başlarken, Estağfurullah, nida olunacak. Gözlerinizi yumar, 25 istiğfar okursunuz. Daha başka yapacağınız bir şey yok.

Rabıta karşınızda, şeyh efendimiz yüksekte Allah'ı unutursan elinde kamçıyla tepenizden aşağıya vuracak. Allah da kalbinizde, unutmayacaksınız. Kalbinizden, Allah, Allah, diyeceksiniz lisanı getirmeyin. Ağzınızda diliniz çabalamasın. Teveccühün sonuna kadar bununla meşgul olacaksınız. .

Teveccüh başlarken teveccühü bu günahkâr yapacaksa bizim de tabii bir icraatımız var. Allah taklidimizi tahkik etsin.

Nedir bizim icraatımız? Namazı var, kılıyoruz. Namazdan sonra üç defa Estağfurullah, Estağfurullah, Estağfurullah diyoruz. Bunu siz okumayacaksınız. Ta ki başlangıçtaki Estağfurullah'ı efendilerden bir tanesi nida edecek yirmi beş istiğfarı okuyacaksınız, daha başka yok. Sonradan okunan istiğfarları siz okumayın.

⁹ İsra 17:85

Daha başka duaları var, gizli aşikâr okunuyor. Bunları da okuduktan sonra namazı var, kılınıyor ve teveccühe başlanıyor. Teveccühe başlanıldığı zaman kalkıyoruz.

Teveccüh oturuşu namazda tahiyattaki saf gibidir. Namaz safı gibi oturttururlar. Ama arkalı önlü tabii. Namazda arkalı önlü oturulmaz, mesela bir saf onun arkasında bir saf öyle değil. Bir saf oturduğu zaman ikinci saf onun arkasına gelecek. Üçüncü saf onun önüne geliyor, dördüncü saf onun arkasına geliyor. Böyle oturuluyor teveccühte böyle oturttururlar.

Teveccühte, Estağfurullah, nida olunca yirmi beş istiğfarı okursunuz. Daha başka teveccühün sonuna kadar yapacağınız bir şey yok. Biz de işte namazımızı kılarız, dualarımızı okuruz, kalkarız teveccüh yapmaya. Safların arasında geziyoruz, kelamı kibar okuyoruz. Sırtlara el vuruluyor.

Bu kelamı kibar okunduğu zaman, sırtlara el vurulduğu zaman bu günahkârı kastetmeyin. Deyin ki: “Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bizim bu teveccühümüzü yapıyor. Sırtımıza da o elini vuruyor.” Yanılmazsınız bu böyle. Çünkü;

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

buyuruyor.

Kibrût-i abmerdir şeybin nefesi

Yakar dül şebrinde bırakmaz pası

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Bunu Pîr-i Sâmi Hazretleri’ne söylemiş. “Pîr- i Tâgî Mevlâsı”nda bu mevla, “efendim” manasınadır.

Bu efendimin manası nereden geliyor? Peygamber Efendimiz’den.

Nereye gidiyor? Yine Peygamber Efendimiz’e gidiyor.

Çünkü Efendimiz’in efendisi, Efendimiz’in efendisi, Efendimiz’in efendisi yine gidiyor Peygamber Efendimiz’e.

Onun için burada;

“Beraberdir Dede Paşa Mevlâsı.”, mevla efendimiz, onun himmetidir.

Müridin bir tanesi camiye süpürüyormuş, camide hizmet görüyormuş. Hızır (a.s.) geçmiş karşısına demiş ki:

—Bak yüzüme.

Mürit demiş ki:

—Benim bakacak yüzüm var, o da:

—Ben Hızırım.

—Hızırsan Hızır ol, demiş.

—Ben senin şeyhine feyiz veriyorum.

—Ben şeyhimden alıyorum, şeyhim nereden alırsa alsın, bana fark etmez. Ben

şeyhimden alıyorum, demiş.

Onun için burada da şimdi böyle. Biz mesela muhabbeti nereden alıyoruz? Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri'nden. Çünkü O, zamanımızın büyük bir velîsiydi.

Onun velâyetinin büyüklüğüne hiç şüphemiz yoktur. Neden?

Çünkü deliller var. Çok deliller var. Çok kimseler bulunduğu velâyetini aşikâr görmüşler. Böyle bunlar inanç değil, aşikâr görmüşler, gördükleri için daha başka çok deliller var. Onları size izah etmek için zamanımız yoktur.

Teveccühümüzün vakti var, onu da geçirmeyelim eftal saati vardır. Vakit geçiyor ama olsun sohbet olduğu için.

İşte büyük bir müşittir. Onun daima feyzi nispeti bizimle beraberdir. Bizzat kendisi mübarek hayatında buyurmuştur ki:

—Eğer ben sizin dediğiniz adamsam beni öldükten sonra görürsünüz.

Yani öldükten sonra daha çok bizim nispetimiz büyür, demiştir. Nispeti hem yürümüş hem de büyümüştür.

Niçin böyledir?

Bir misal verecek olursak eğer. Erzincan'da Üzümlü var, Cimin nahiyesi, şimdi kaza oldu. Bunlar tarikata o kadar muhalifti ki Erzincan'dan gelen üç tane büyük meşayih hiç oraya girmemiş ve Ciminliler de tanımamış onları.

Pîr-i Sâmi Hazretleri, ondan sonra bizim şeyh dedemiz Muhammed Beşir Efendi Hazretleri, bizim tarikattan sonra da Hacı Abdurrahman Efendi. Bir zaman da onun zamanıydı. Onu da tanımadılar, gelmediler, girmediler. Daha başka tarikatlardan da var. Kadiri'den de var, ama hiçbirine giren olmamış.

Ama itimat edin ki oraya mübarek Paşam Hazretleri bir nazar etti. Orada işte onun zamanında 4-5 tane ihvan oldu. Onu gördüler, ama koymadılar tabii.

Ondan sonra bizden ders aldılar ama hepsi bir nedamet, bir ahuenin duydular.

—Biz niye Dede Paşa'ya kavuştuk da gördük de ondan el almadık?

Diye nedamete düştüler. Ve bugün nispetimiz çoğalmıştır, büyümüştür, yürümüştür. Daha da çoğalmakta yürümekte.

Bor da öyle. Daha başka yerler de var. Hâşâ Estağfurullah Allah'a sığınırım. Hepinizin ben kölesiyem. Hepinizin ayağının turabıyam. Bunu samimi konuşuyorum. Fakat muhakkak ki muhakkak bu onun himmetidir.

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Bize diyor sade bana değil, hepimize bak!

Şâb-ı Nakşibendî ser-bünkâr iken

Seyyid Tâhâ Sıbgatullah var iken

"Kâbe kanseyn"e deki seyrânımız var

Seni göreyim “Kâbe Kavseyn”e dek yol açık, gidebiliyorsan git. Gidemezsin ama gidebildiğin kadar git. “Kâbe Kavseyn” Peygamber Efendimiz’e verilen bir makamdır. Oraya kadar yol açık, kapalı değil. Oraya gidebiliyorsan git. Ama tabii gidemezsin ama ne kadar gidersen, o kadar kârın var.

Buraya da ne ile gideceksin? Ancak rabıta ile. Çünkü bizim tarikatımızda:

En kuvvetli vasıta rabıta,

En emniyetli vasıta rabıta,

En süratli vasıta yine rabıtadır.

Çünkü cezbe nereden geliyor. Rabıtadan geliyor. Mademki cezbe ile bir mürit yol alıyorsa, hem bu yolu çabuk alıyor.

Nefî ispatla terakki eden bir mürit ise yetmiş bin ders çekiyor. Yıllar boyu bunu çekiyor.

Cezbe sahibi olan bir mürit hiç dersi olmadığı halde onla beraber gidiyor, terakki ediyor. Onun için, “Aşkım bana oldu Burak.” Bak!

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönümde merâk

Aşkım bana oldu burâk

Görün beni aşk n'eyledi

Âhiri dervîş eyledi

Âşıklar böyle. Meşayihe olan sevgi bu.

Evet, teveccüh olunca kelâmı kibar okunduğu zaman sırtınıza el vurulduğu zaman Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bizim teveccühümüzü yapıyor. Bize gazeli o okuyor. Sırtımıza eli o vuruyor. Böyle inanın itikat edin, kârınız olur, çok daha kârınız olur.

Çünkü niçin? Onların revhaniyetleri geliyor amenna. Ta Resulullah Efendimiz’in revhaniyeti buraya geliyor. Silsile okunuyor ya. Onların revhaniyeti gelecek. Nakşibendî Efendimiz’in revhaniyeti gelecek, bütün büyüklerimizin revhaniyeti gelecek.

Bizim silsilemiz altın zincir halkadır. Hatta bak, misali şöyledir:

Bir saatin halkası var, mesela şu saate bak. Saat var, halka var, bu zincir halkaları var. Bir halkaya dokunduğun zaman saat oynar. Ama yeter ki bu halkaya dokunasin.

Bu halkadan mana senin tutmuş olduğun el. Buna dokununca saat oynar. Saatten mana Peygamber Efendimiz. Zincir halkalardan mana ervahtır.

Evet, ben şimdi bir abdest alacağım. Abdest alana kadar hazırlanın teveccühümüzü yapalım.

“Teveccühten Maksat Sohbetir”

Bayburt

Esselamü aleyküm ve rahmetullah. Allah'ın selamı, hidayeti ve bereketi üzerinize olsun. Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefalar getirdiniz, feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz. Allah muhabbetinizi artırsın, sabahı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun.

Yapacağımız, işleyeceğimiz amel büyüklerimizin büyük ameli ama biz taklit edeceğiz. Tabii büyüklerimizin büyük ameli sizler için de hayırlı mübarek olsun. Bu amelimizin feyzinden, nurundan, bereketinden sizleri ihya, âbâd etsin. Allah emeklerinizi zayi etmesin. Cenabı Hak kalbi selim versin. Ama bu amelimiz kalbi selim istiyor tabii. Zaten kelamı kibarda da:

Eriş kalb-i selim içre huzûra

Huzur insanlarda neredeymiş? Huzur isterler insanlar. Herkes huzurlu olmak ister. Zenginlik insanları huzurlu etmez. Sihat insanları huzurlu etmez. İnsanlar dünyada huzurlu olmak isterler. Çok zenginler, varlıklılar var ki huzurlu değiller. Çok sıhhatliler var ki onlar da huzurlu değiller. Ama huzur neredeymiş:

Eriş kalb-i selim içre huzûra

Kalbi selim olan huzurluymuş. Kalbi selim ne demek? Kalbi selim demek Allah ile kalbini meşgul etmek. Hiçbir şey onun kalbine daha girmiyor, kalbi selim budur.

İşte bu amelimiz de bunu istiyor. Bu amel kalbi selim istiyor. Eğer kalbi selim olmazsanız bir şey istifadeniz olmaz. Mademki burada büyük bir amel işlenecekse, bu amelin bir feyzi varsa, nuru varsa, bu feyiz, nur nereye dolar? Selim kalplere, boş kalplere dolar. Dolu kalplerden vurup geçecek.

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Burada yardım mana Cenabı Hazreti Allah'tır. Ama mekândan münezzeh olan Cenabı Hazreti Allah her yerde hazır ve nazırdır. Ama nasıl hazır ve nazır?

Cenabı Hakkın nuru zerreden kübrayı, deryadan katreyi ihâta etmiştir. Cenabı Hakk'ın nurları; esma nuru, sıfat nuru, zât nuru.

Ama bunlar ayık olanlar için. Bak, burada bir ayeti kerime var: “İrcî ila rabbiki razıyeten marziyye”¹ Cenabı Hak bu ayeti kerimenin bir mealinde ne buyuruyor? “Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim.” buyuruyor. Ama bu yetmiş defa olan nazarı insan ayık olursa cezbeder. Bu kelamı kibarda işte onu ifade ediyor.

Yar daim sana nazar eyler

Seni gafıl görürse güzâr eyler

İnsan bütün 24 saat ayık olacak ki yetmiş defa o nazarı cezbedebilsin. Ne kadar ayık olursa o kadar cezbedebilecek. Ama bunun yalnız bir eşref saatleri var tabii. 24 saatte eşref saatler vardır. Ama eşref saatlerin hepsi 24 saatin içerisinde.

Hangi saatler var. Mesela seher vakti eşref saatidir. Güneş doğarken, güneş batarken eşref saatleri bunlar. Cenabı Hakkın nuru sade bu eşref saatlerde mi tecellî eder? Yok, günde yetmiş defa bir kuluma ben nazar ederim buyuruyor. Ama kul eğer ayık olursa işte bu yetmiş nazarı cezbeder. Ayık olmazsa cezbedemez.

Ama ne kadar ayık olmuşsa, bu ayık olması ile bu nazarlara da isabet edecek mi acaba yoksa etmeyecek mi? O da bilinmiyor. Demek ki burada yetmiş defa bilinmediğine göre yetmiş defa nazarı cezbetmek için biz bütün ayık olmamız lazım.

Şimdi burada muhakkak ki bu büyük bir amel ise burada Cenabı Hakk’ın esma nuru, sıfat nuru, zât nuru tecellî edecektir. Ama bunu kim cezbedecek? Ayık olanlar, uyanık olanlar. Yani kalbi selim olanlar, kalbinden her şeyi çıkarmış atmış kalbini Allah’a vermiş. Allah ile kalbini meşgul ediyor. İşte bu kimse burada faydalı, yararlı olacaktır. Böyle olmayan yararlı olamaz ancak sevabını alır.

Gerçi buraya gelmiştir. Bu amele inanmıştır. Büyük bir amel olduğuna inanmış gelmiştir. Iraktan gelmiş, yakından gelmiş, nereden gelmişse gelmiştir, onun sevabını alabilir. Ama sevap önemli değil. Avamlar için önemlidir, müptediler için sevap çok önemlidir. Ama mukarrebler için önemli değil. “Hasanetül ebrar seyyiatül mukarrebın.” buyuruyorlar. Hasanetül ebrar; ebrar, hasene için sevap işlemesi. Yani ebrar için önemli, mukarreb için sevap işleme önemli değildir.

Âşık’ın bir tanesi, mukarrebının bir tanesi buyuruyor ki:

—Sevabıma estağfurullah, günah benim amelimdir, demiş.

Bak, şimdi bu nasıl anlaşılıyor. Bu anlaşılıyor ki bu adam hiç bir sevap işlememiş. Sevabıma estağfurullah diyor ama hep günah işlemiş. Hayır, bu böyle değil. Diyor ki:

—Sevap için ben bir şey işlemedim. Allah’tan bir sevap umaraktan bir şey işlemedim. Kulluğumu yaptım, kulluğumu yapmak istedim. Kulluğumu da yapamadım yerine getiremedim, diyor.

İşte onun için “Hasanetül ebrar seyyiatül mukarrebın.” buyuruyorlar. Ebrarın sevaptır diye işlediklerinden mukarrebler günah diye kaçarlar. Anlaşılmasın ki ebrar namaz

¹ Fecr 89: 28

kılıyor, oruç tutuyor, ibadet yapıyor da mukarrebler bunu işlemiyor. Bu değil, ebrar amelini sevap için işler ama mukarreb sevap için değil. Ameli işler, ama der ki:

—Yerine getiremedim, ben yapamadım, ben yerine getiremedim.

Sevabından kaçıyor, sevap istemiyor, bu demek oluyor.

Onun için zaten de hadisi şerifte Peygamber Efendimiz buyuruyor ki “Allah’ın fazlu (yani bağıışı) keremi, kişinin mertliği kişiyi cennete sokar, kişi ameli ile cennete giremez.”²

İşte demek ki bizim bu amelimiz için büyük olarak inandınız geldiniz. Allah bu amelin feyzinden nurundan bereketinden sizi ihya-âbâd eylesin. İşte onun için burada bu amel kalbi selim istiyor. Kalbi selim demek; kalbinizde olur, bu cemaatin içerisinde ağır hastası olanlar vardır, borcu olanlar vardır. Daha başka çeşitli sıkıntıları olanlar vardır, daha da başka alacağı vereceği olanlar vardır. Bunların hepsi bu cemaatte var şimdi. Bunlar insanların kalbine gelecek, gelir.

Gam gelmez dememişler, Gam eylemez demişler

İnsanların kalbine şughul gelir. Peygamber Efendimiz cihadı ekber diye bize niye buyuruyor. Cihadı ekber neymiş? Nefis mücadelesi, kalp cihadı, kalple cihat etmek. Çünkü insanların kalbine iki şey geliyor, biri Hak’tan geliyor, biri Şeytan’dan. Cenabı Hak öyle halk etmiş.

İnsanlarda mesela kalp birdir. Fakat kalbin sağ köşesinde ilham isminde bir melek var. Görevli, sol köşesinde de vesvese isminde bir şeytan varmış, o da görevli. İki de kalbe atıyor. Biri hayırları atıyor. Biri şerhleri atıyor. Biri sevap işlemek için yani güzel amel işlemek için veya iyi niyetli olmak için atıyor, gönlüne getiriyor. İnsanların kalbine gelen işte o hayırları, diğeri de kötü niyetleri kötü şeyleri atıyor.

Cenabı Hak mademki bizi inananlardan halk etmiş, akıl da vermiş ise hayrı istemek lazım. Bak, akıllı için deliler her şeyden muaf. Deliler hayırdan, şerden, günahattan, sevaptan muaf. Onların ne şerri var, ne hayrı var. Ne sevabı var, ne günahı var. Bunun için akıllı olanların mükellef olduktan sonra hayrı vardır; şerri vardır, günahı vardır, sevabı vardır ve bunlar helali, haramı araması lazım.

İşte bu kalbî cihat için gönlüne atılan bir şeyi kitaba, sünnete tatbik etsin. Ölçü burada kitap sünnettir. Eğer kitap kabul ediyorsa, kitaba ve sünnete uygun ise fiiliyata, icraata getirecek. Eğer kitaba sünnete uygun değilse icraata getirmeyecek. İşte kalbî cihat budur, bu da cihadı ekberdir. Şimdi burada da gelir gönlünüze, bu kalbî cihadınızı yapın.

İfade ettiğimiz gibi âcizane, borçlular vardır, borçları gelir kalplerine; hastaları vardır, hastaları gelir gönüllerine. Daha başka alacakları, verecekleri bunların hepsini gönlünüze geleni atın tutmayın ki bunda bir istifadeniz olsun. Onun için burada gelmesi mani değil, tutmak manidir.

² Buhari Edebiyatı 69

Çünkü muhakkak ve muhakkak ki irade sahibinde yani müptedi âleminde (hani irade sahibi kendi varlığından kurtulmamış, kendi iradesinden kurtulamamış) onun gönlüne öyleyse her şey gelir. Fakat bu iradesi dâhilinde hayır mıdır, şer midir; günah mıdır, sevap mıdır diye bunu kendisi seçip ona göre tatbikatına geçmesi lazım. Şer ise işlemez, hayır ise işlesin. Bu kalbî cihat, cihadı ekberdir. İşte evet.

Gam gelmez dememişler, Gam eylemez demişler

Yani gam gelir insanların gönlüne, ama gam eylemez, atabilir insan. Bu da işte cihat ister, bu cihatla olur. Bak, cihadı yapan kalp cârî bir nehir gibidir. Cihat yapmayan bir kalp ise bir göl suyu gibidir. Yani bunu misal veriyorlar. Cihat yapan bir kalp cârî nehir kirlenmez. Bak, memleketinizde Bayburt'un içerisinde Çoruh nehri akıyor. Bu Bayburt'un halkı bütün sokak zibillerini, ev zibillerini Çoruh'a ne kadar atsalar, Çoruh'u kirletebilirler mi? Kirletemezler nehir alır götürür. Ama burada bir göl olmuş olsa, göl suyu ne kadar büyük olursa olsun ona atılan orada kalır. Ona atılan orada kalınca onu kirletir, yosunlandırır, mülevves eder.

Burada işte bizim için cihat çok önemlidir. Cihadımızı sadece burada değil, her zaman cihadımızı yapacağız. Ama burada da çok ciddiyetle, çok samimiyetle, çok sa'y ederekten cihadımızı yapacağız. Gelenleri gönlümüzden atacacağız.

Bak! Buyuruyorlar ki: "Halinizi düşünmeyin, filinizi düşünün".

Sonra mürit; hali, fiili, ameli ile terakki edermiş.

Füliyatı, ameliyatı müridin iradesine eline verilmiş. Hal iradesi müridin iradesine bağlı değildir. Hal ise gönlüne istemeyerekten gelen şeyler kötü şeyler veya iyi şeyler. O da gelir birisi Rahmanî, Hak'tan geliyor; birisi şeytandan geliyor. Şeytandan geleni ve Hak'tan geleni biz nasıl bileceğiz?

İşte Cenabı Hak bir kudsi hadiste buyuruyor ki: "Herkes bildiğinin âlimidir, herkes bildiğiyle amel ederse, bilmediklerini biz Azimüşşan ona öğretiriz."³ Eğer sen şer olanlardan on tane şerrin bir tanesini biliyorsan, o bir tanesi gönlüne geldiği zaman onu işleme. Ondan sonrası dokuz tanesini de öğrenmek senin için mümkün olabilir. Bir şerrin bir tanesini veyahut günahın bir tanesini biliyorsun. Ondan kaçtın, onu işlemedin, diğerlerini öğrenirsin. Bir de karşılaşmış olduğun bir şeyin, gönlüne gelmiş olan bir şeyin acaba ben bunu işlersem bu günah mıdır, sevap mıdır diyecek olursan onu da öğrenirsin. Fakat bilmiş olduğun bir günah işlediğin zaman bilmediklerini hiç sormaz öğrenmezsin. Bilmiş olduğun bir şeyden kaçmadıktan sonra bilemediklerini hiç öğrenmezsin, sormazsın. Amelde de böyledir. Bilmiş olduğun bir ameli işlersen bilmediklerin sevapları hayırları da sorar öğrenirsin.

Ama şimdi insanların gönlüne isteyerek gelen var, bir de istemeyerek gelen var. Bu isteyerek gelen şerleri kendi isteği ile yapanlar zaten ilimden, amelden, ibadetten kopmuşlar, uzaklaşmışlar. Onlar için tamamen Hak diye bir şey yok, hep şeytana tâbî olmuşlar. Onların gönlüne hep şeytandan geliyor. Onlar kim? Hiç hayır işlemeyip de bütün şer işleyenler; hiç sevap işlemeyip de bütün günah işleyenler. Ama bir

³ Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342

Müslümanın hayrı da vardır, şerri de vardır deyince; hayır da gelir gönlüne, şer de gelir. Ancak şerri işlerse vardır, şerri işlemezse yoktur, hayrı işlerse vardır, işlemezse yoktur.

Ama evvela bunlar insanların gönlüne gelir. İşte bunlar gönlüne gelince burada ölçü, terazi; kitap, sünnettir. Bir insan gönlüne geleni kitaba sünnete tatbik eder. Eğer konuşulacaksa, kitaba sünnete uygunsu konuşur. İşleyeceği bir şeyi kitaba sünnete uygunsu onu işler uygun değilse işlemez.

Evet, büyüklerimiz halinizi düşünmeyin, filinizi, amelinizi düşünün, diyor.

Füliyat bizim icraatımızdır, yaşantımızdır; almamız, vermemiz, yememiz, içmemiz, konuşmamız, işte bunlardır.

Amelimizde ibadetlerimizdir. Emredilen amel bizim ibadetlerimizdir. Şeriattaki olan amellerimiz; namazımız, orucumuz, emredilen amellerimiz. Tarikatta olan hizmetlerimiz de amellerimizdir. İrademize bağlanmıştır, irademize verilmiştir. Füliyatta elimizde, irademizde.

Fakat hal irademizin dışında bu nasıl oluyor?

İşte senin gönlüne istemeyerekten gelen bir şey varsa, hayır olmadığını da biliyorsun ama geliyor. İstemeyerekten geliyor. Bunu çalışıp sa'y edip füliyata getirmemek lazım. Bu da müritte ikidir: kabız hali, basit hali. Kabız halinde bulunanlara çok şerler gelir. Kabız halinde hep kötü niyetler, buğuz, haset, kibir, kimseyi sevmemek, istememek bunlar gelirmiş.

Ama basit halinde çok merhametli, çok hürmetli, gözü yaşlı olur, kalbi yumuşak olur, iyi niyetli olur; kalbine hiç kötü şeyler gelmez. İnsanlara karşı da kim olursa olsun böyle çok tevazulu, hürmetli olur; insanları sever, insanları kıskanmaz, insanlara buğuz etmez.

Kabız halinde biri senin karşında ne söylese o sana kötü gelir, iyiliğine söylese ondan nefsin kötü anlıyor. Ondandır bile gıcık alıyorsun, kabız halinde oluyor bunlar. Ama basit halinde adam sana ne kadar itâle de etse ona yine gadaplanmıyorsun, hırslanmıyorsun. Ona karşı gelmiyorsun, ona yine hürmetini, tevazunu gösteriyorsun.

Zaten bu da böyle olacak tevazu bizim tarikatımızın amelidir. Şeriatta da böyle, şariat Cenabı Hakkın emri değil mi? Cenabı Hak ne buyuruyor? Buyuruyor ki: "Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz; her kim ki tekebbür sahibi olursa biz onu hakir ederiz"⁴ buyuruyor. Tevazu, alçalmak.

Ne demek tevazu ehli olmak?

Zaten, tevazu fetheder fettah babını, diye büyüklerimizin emri, kelimeleri vardır. Fettah babı yani fetih eden de ne demek? Açılmayan kapanmış kapıları, açılmayan kapıları tevazu açar. Dügümlenmiş çözülmeyen düğümleri tevazu çözer.

Tarikatımızın en büyük ameli tevazudur.

Tarikatımızın en büyük kerameti de takva, havftir.

⁴ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Tarikatımızın en büyük kemlti da mahviyettir, yokluktur.

Çünkü mahviyete düşmeyen kemle ulaşamıyor, kemal sahibi olamıyor. Niçin?

Kemal sahibi demek; Allahın sıfatları ile sıfatlanmaktadır.

Bu ancak kişi varlığını yitirdikten sonra olur. Kişi varlığını yitirmeirse Allah'ın sıfatları ile sıfatlanamaz. Onun için kelimde buyuruyor ki:

Âşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Diyor ki eğer sen Allah'ı seviyorsan, o kadar sev, o sevgiyi çoğalt ki o sevgi seni tamamen yok etsin, her varlığını ortadan kaldırsın. Her varlığın senin ortadan kalkınca sende bir varlık tecellî eder.

Niçin bak! Cenabı Hak zerreden kübrayı ihâta etmiştir. Cenabı Hak katreden deryayı ihâta etmiştir. Evet, nasıl ki "ment billahi" ben Allah'a inandım. Allah'a biz nasıl inanacağız? İnanmak nasılmış? Bize ulema nasıl tavsiye ediyorlar?

Allah'a inanmak: Allah vardır, amenna birdir. Amenna şeriki, neziri yoktur. Noksan sıfatlardan münezzehe, kemal sıfatlarla muttasıftır. Mekândan da münezzehe, mekânlara sđmaz, her yerde hazır ve nazır, her yerdedir.

Öyleyse demek ki, Cenabı Hak zerreden kübrayı; katreden deryayı ilmi ile ihâta etmiştir. Yani en küçük bir cisimde dahi Allah'ın nuru mevcuttur. En büyüğünde de mevcuttur, vardır. Öyleyse burada bizim varlığımız onu göstermiyor. Eğer varlığımız yok olursa, o nuru her zerrede de göreceğiz; kbrada da göreceğiz. Byğnde de kğnde de göreceğiz. Bak! Ne buyurmuş?

Bihamdillah kamu varım sen oldun

Her eşyâda taleb-krım sen oldun

Ne ye baksam seni anda görürem

Bu manâdan meded-krım sen oldun

Demek ki, bir insan bütün eşyayı mirat edecek olursa Allah'ı görür.

Allahın varlığına mahviyetle ulaştıktan sonra (yokluğundan varlığından geçer) onda bir varlık tecellî eder, o varlık hal tecellî ettikten sonra da bütün eşya o varlıkta yok oluyor.

Allahın varlığında, Allahın zâtında bütün eşyanın yokluğu müşahede ediliyor. Bütün eşya Allahın zâtına mirat olup, bütün eşyada da Allah'ın zt müşahede ediliyor. Hakikate ulaşanlar için bu böyledir. İşte onunun için Niyazî Mısrî Hazretleri buyurmuş ki:

İşit Niyazî'nin sözün

Bir nesne örtmez hak yüzün

Haktan ayan bir nesne yok

Gzszlere pinhan imiş

Ne demek oluyor? Nesne demek; bütün cisim olarak canlı veya cansız ne kadar cisim varsa büyük küçük canlı cansız bunların hepsi birer nesnedir. Yani bunlar görünüyor da Allah niye görünmüyor? Allah “zâhir de benim”⁵ diyor. Zâhirde olan bütün cisimler görünüyor da Allah niye görünmüyor? Görünmez. Çünkü onu görecek göz ayırdır. Bu göz görmez onu. Yunus Emre söylemiş:

Yunus bu göz anı görmez

Görenler hod haber vermez

Bu menzile akal ermez

Bu kurduğün serap nedir

Bu göz göremez. Ama sende onu görecek bir göz var, aç ki göresin. Açarsan görürsün.

Onu sen yalnız açamazsın. Onu bir açan var. Açanı bileceksin, açanı bulacaksın, açana teslim edeceksin ki o senin gözünü açsın.

Bu da işte; şeriat, tarikat, hakikat, marifet iledir. Hakikate ulaşanların o gözü açılır. Cenabı Hak zaten o gözü bize bildiriyor. “Biz insanlarda dört tane göz halk ettik, ikisi başının gözü; ikisi de kalbinin gözü.”⁶ buyuruyor.

İşte kalp gözü açılırsa görür. Ama bu kalp gözü nasıl açılır?

İnsan varlığından kurtulursa, iradesinden kurtulursa o zaman insan ne oluyor? Kalp gözü o zaman açılıyor. Bâtın dili o zaman açılıyor. Bâtın kulağı o zaman açılıyor. İnsanın bâtın kulağı var, bâtın dili var, bâtın gözü var, bâtın eli var, bâtın ayağı var. Değil mi bunlar var insanlarda.

O zaman bunlar ne olur? Bâtın dili, bâtın kulağı, bâtın gözü açılırsa işte Allah’ın sıfatları burada tecellî ediyor. Buna vahdet-i vücut deniliyor.

Bunun sözü söyleniyor özünü bilen yok.

“Bilen demez, diyen bilmez.”

Evet, ama özünü yaşayan var mıdır? Vardır, amenna ve saddakna. Zaten yaşanmasaydı bu söz söylenmezdi. Bilinmezse söylenmezdi. Bilinmesi de zaten yaşanılmazsa bilinmezdi. Evet, ne zaman ki:

İşit Niyazi’nin sözün

Bir nesne örtmez bak yüzün

Haktan ayan bir nesne yok

Gözsüzlere pinhan imiş

Allah’tan aşikâr hiçbir şey yok, aşikâr olanların hepsinden Allah daha aşikâr. Ama gözsüzler onu göremezler. Elimizde mevcut bulunan divanda Sâlih Baba Hazretleri de öyle buyuruyor:

⁵ Hadid 57:3

⁶ Ahzab 33:4, Beled 90:8, Araf 7:203

Sâlib ne yatarsın uyan dediler

Sıdk ile Allah'a dayan dediler

Hak gizli değildir ayân dediler

Çok ibsân var bu ibsândan içeri

Hak gizli değil ayan, diyor. Ama tabii ki gözü açık olanlar onu görüyor. Gözü kapalı olanlar onu göremez. Bizim her ne kadar bu ten gözümüz açık ama bu ten gözüyle o görülmez. Kalp gözü ile o görülür, kalp gözü açılırsa o görülür. Kalp gözü neyle açılacak? Şeriat, tarikat, hakikat, marifet. Bunlar olmazsa kalp gözü açılmaz.

Şeriat ancak insanı, hayvanî sıfattan kurtarıyor.

İnsanı beşerî sıfattan geçiren tarikattır. Bir insan beşerî sıfattan geçmedikten sonra, tarikattan hakikate geçmedikten sonra, o bâtın gözü de açılmaz, bâtın kulağı da açılmaz, bâtın dili de açılmaz. O zaman bâtın gözü açılırsa ne olur?

Gören ve görünen ol can değil mi, diye kelamı kibarda buyuruyor.

Gören de O görünen de O.

Bunun anlamı ne oluyor? Sen yok oldun. Allahın varlığı sende tecellî etti. O kendi kendini görüyor. Sen yoksun. Zaten başka kelimada:

Kendini kendi göre kendi bile

Bâkâsin eydemezem gelmez dile

Bu da “Küllü şey’in halikun illa vecheh”⁷ ayeti kerimesinin mealini Aşık Paşa isminde Kırşehir’de Evliyaullah’tan bir tanesi bunu nazımla, dile getirmiş:

Orta yerden götürürler seni beni

Şimdi “Küllü şey’in halikun illa vecheh” ayetini yazmış, altına da manalarını, mealini dile getirmiş, bir sayfadır.

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garka vara canı ten

Kendini kendin göre kendin bile

Bakâsın deyemezem gelmez dile

Aşk anındur âşk oldur maşuk ol

Ahîr andan ana varır cümle yol

Âşk imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Kul iken sultan olursun ta ebed

Vavi gitti anbedin kaldı abed

⁷ Kasas 28:88

Burada Vav'dan mana senin varlığın, kulun varlığıdır.

Ahed'den mana Cenabı Hakk'ın azameti zâtıdır.

Senin varlığın onu göstermiyor. Senin varlığın yok olunca bütün eşyanın varlığı da yok olur.

Eşyanın varlığı yok iken,"Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın"⁸ bu eşya yok iken, bu halkiyat yok iken, kim vardı? Allah vardı.

Değil mi? İnançımız, imanımız bu. Peki, bu bütün halkiyat yok olacak, kim kalacak? Yine Allah kalacak.

Ama Cenabı Hak tekrar insanları, cinleri halk edecek. Daha bütün bu sayılmayacak kadar geçmişte, gelecekte, semada, karada, denizde ne kadar varlık var ise bunların hiçbirini Allah bir daha halk etmeyecek. İnsanlarla cinleri halk edecek. İnsanlarla cinleri niçin halk edecek? Çünkü Allah'ın şeriatı, emri insanlara, cinlere olduğu için. Allah'ın emrini yerine getirenleri, tutanları mükâfatlandırarak, tutmayanları da cezalandıracak. Onun için insanları, cinleri halk edecek. Çünkü diğer mahlûkatın, insanlardan cinlerden başka, hiçbir varlığın hayrı yok, şerri yok; onlar mükâfatlanmayacak, mücazatlanmayacaklar.

Onun için bak! Cenabı Hak buyuruyor ki: "Legad haleknel insane fi ahseni takvim, sümme radednahu esfele sâfilîn"⁸ "Biz insanı çok güzel halk ettik, kıymetli halk ettik. O çok güzel halk etmiş olduğumuz insanı cehennemde esfele sâfilîne düşürürüz". Hadisi şerifte de Peygamber Efendimiz: "İnsanlar ulvidir; insanlar süflidir.", buyuruyor. Ulvînin manası, insanlar gökleri aşar melekleri geçer; süflînin manası, insanlar hayvanlardan aşağı düşer. Dikkat edin niye böyle oluyor bu insanlar? Bunlar mükellef olan insanlardır.

Büyüklerimizden Azizan Hazretleri Aliyir Ramiteni geçer "Ve ila ruhi vâlihi fi muhabbeti mevlâhül ğaniyyül maruf bi Hazreti Azizan Havace Aliyir Ramiteni." biz bu mübarek zâtı daima her gün hatmemizde okuyoruz. Onun zamanında zâhir ulema buna bir sual açıyor. Nasıl bir sual açıyor? Diyorlar ki:

—Cenabı Hak ilmi ezeliye ruhları halk etti. Onlara "Elestü bi rabbiküm"⁹ fermanı oldu. Ben sizin rabbiniz değil miyim?, diye Cenabı Hakk'ın ruhlara bir emri oldu. Ruhlar da cevap verdiler. Bir takım ruhlar, küftuku, cevap verdiler. Ama ahiri ervahta, bu ruhlar bütün dünyadan gelip geçtikten sonra, artık hiçbir canlı kimse kalmayacak. Ondan sonra bu sefer de "li menil mülkül yevm"¹⁰ "Hani bu mülke benim diyenler?" emri olacak. O zaman cevap yok, olmuyor da. Cenabı Hak kendi sorusuna kendisi cevap veriyor, "lillahil vahidil kahhar"¹⁰. Cenabı Hak halk ettiği zaman ruhlar "Elastikü bi rabbiküm" fermanına cevap verdiler de ama insanlar yok olduğunda ruh yok olmuyor. Çünkü var olan ceset, yok olacak ceset. Evet, dünyadan insanlar geçtikten

⁸ Tin 95:4-5

⁹ Araf 7:172

¹⁰ Mümin 40:16

sonra Cenabı Hakk'ın “li menil mülkül yevm” emri var. Niye o zaman cevap vermediler de Cenabı Hak kendi sorusuna kendisi cevap verdi?

Böyle bir soru açıyorlar. Diyor ki:

—Ezeli ervaht, tekellüf-ü ilahinin başlangıcıdır. Ahir ervahta ise tekellüf-ü ilahinin emri kalkmış idi. Yani Allah'ın emri o zaman ruhlara o başlangıcı emr-i ilahi teklif edildi. Ama ezeli ervahta Allah'ın emr-i ilahi kalktı.

Değil mi? Ölülerde şimdi namaz, oruç, abdest, ibadet var mı? Hayır. Şer, günah, haram, var mı onlarda? Yok. Ama biz onları yok oldu mu diyeceğiz? Yok oldu dersek o zaman ahirete olan inancımız yok olur.

İnsan öldükten sonra yok olur denirse “vel basu badel mevt” Âmentünün bir şartını inkâr etmiş olur. Bunu inkâr edince küfüre gider. Onun için burada ahirete inanmak da imandandır. Ahirete inanmayan “vel basu badel mevt” öldükten sonra dirileceğine inanmayan, Müslüman olamıyor.

Evet, Allah'a şükür Cenabı Hakk'a çok şükredelim ki biz mutluyuz, mutlu da olabiliriz. Neden dolayı mutluyuz? Allah bizi Müslüman halk etmiş. Şu zamanda ehl-i küfürden halk etmemiş. Bak! ehl-i küfür çoğunluktadır.

Zaten kelamı kibarda geçiyor:

Bu halkın çoğu kâl ehli

Kâl ehli ne demek? Ameli yoktur, ameli yoksa hayvanî sıfatta kalıyor. Hayvanî sıfatta kalıyorsa “ila cehenneme”. Zaten Peygamber Efendimiz de hadisinde buyurmuş “Benim ümmetim bir taraf, ehl-i küfür bir taraftır”. Zaten “Lailaheillallah Muhammedün Resulullah” diyen ehl-i İslam oluyor.

Fakat bunlardan Peygamber Efendimiz:“Ümmetim yetmiş üç fırka olacak.” buyuruyor. Kim bunlar? İşte “Lailahe illallah Muhammedün Resulullah” diyenler. Zaten demeyenler ümmeti değil. “Ümmetim yetmiş üç fırka olacak, yetmiş iki tanesi fırkayı nâr, bir tanesi fırkayı naci”¹¹ buyuruyor. Fırkayı naci demek bir tanesi ateşten, cehennemden kurtulacak. Ümmetin yetmiş ikisi ise “ila cehenneme” yani cehenneme gidecek. Yani burada yetmiş üç kişiden bir kişi cennete gidiyor, kurtuluyor, yetmiş ikisi cehenneme gidiyor. Rakam büyüdükçe bu ayırım yapılıyor. Yetmiş üç bin kişide bin kişi cennete gidecek, yetmiş iki bin cehenneme gidecek. Yetmiş üç milyonda bir milyonu cennete gidecek, yetmiş iki milyonu cehenneme gidecek.

Ama kim bu fırkayı naci? Zamanımızda şimdi hepsi fırkayı naciye olmuşlar, hepsi diyor ki: “Biz fırkayı naciyiz.” Onun için divanda da Sâlih Baba buyuruyor:

Yetmiş üç fırkanın ser-tâcı benem

Kangısına sorsam der “nâcî benem”

Bildim ki cümlelerin muhtâcı benem

¹¹ Ebu Davut: Sünnü 1-4596, Tirmizi: İman 18-2640

Evet, sizi göreyim bu yetmiş üç fırkanın naciye olan fırkasından olalım. Bunu da Allah bize nasip etmiş. Delilleri var, işaretler var. Niçin?

Hazret-i Sâmî'den giymişem tâcı

Bu taç bir padişahın tacı değil. Ya, zikir tacıdır. Her kim ki meşayihe inanmış ondan zikir tarifi almışsa, onun başına zikir tacı koyulmuştur.

Hazret-i Sâmî'den giymişem tâcı

“V'e'd-Dubâ” yüzüdür “ve'l-Leyli” saçı

Olmak isteyenler fırka-i nâcî

Ziyâret eylesin pîrlerimizi

Demek ki zaten öyle Peygamber Efendimiz'den de sordular.

—Ya Resulallah, bu fırkayı naci hangisidir?

“Fırkayı naci kitaba ve sünnetime sarılanlar. Kitaptan ve sünnetimden kayanlar fırkayı naci değildir. Benim ve ashabımın iziyle gelenler fırkayı nacidir, benim ve ashabımın izinden ayrılanlar fırkayı naci değildir.”

Allah'a şükür biz inanıyoruz ki Resulallah'ın ve ashabının izinde gidenler bizim velilerimiz. Biz de onların izindeyiz, peşindeyiz. Onların peşinden ayrılmayalım. Zaten kelamı kibarda da geçer:

Bırak bu mâsivâ ile bevâyı

Pîr-i Sâmî gibi bul reh-nümâyı

Delîl eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzâh âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

İşte bak, anlaşılıyor demek ki fırkayı naci kimmiş?

Fırkayı naci; bir hak tarikata, bir hak yola girip bu hak tarikatta kâmil mükemmil meşayihi bulup ona teslim olmaktır. Onun eteğine sarılmak, onun izini takip etmektir.

İşte şimdi bu zamana kadar bir evvel sohbetimizde dedik ki gönlümüze gelen bizde kabız hali var, basıt hali vardır. Basıt halinde güzel şeyler geliyor. Kabız halinde kötü şeyler geliyor. Ama bunları kitaba, sünnete tatbik edeceğiz. Eğer söylememiz icap ediyorsa, bu kitaba, sünnete uygun mu diye düşüneceğiz, uygunsu söyleyeceğiz.

Hadi bu kitabı, sünneti bilen kimlerdir? Âlimler.

Ümmilere cahil demeyelim; cahil isyan edendir, cahil günah işleyendir. Ümmi olan bir insana, eğer Allah'ın havfını korkusunu çekiyorsa bildiği kadar da amelleri işliyorsa, zaten Cenabı Hak bilmediklerini ben ona öğreteceğim, buyuruyor. Cenabı Hak “Her

kim ki bildikleri ile amel ederse, bilmediklerini biz azimüşşan ona öğretiriz.”¹² buyuruyor. Bir insan ümmiyse kitabı, sünneti bilmiyorsa bak! Ne buyuruyor?

Delîl eyle O zâât-ı evliyâyı

Buyuruyor. Burada ilmi olmayanlar için ancak onların kitabı, sünneti meşayihdir. Yanlış anlaşılmasın, hâşâ, yani o bilmiyorsa bilenin peşinde olsun. Meşayihinden ne gördüyse onu yaşasın. Ne işitti ise onu söylesin. Nasıl yiyor, nasıl içiyor, nasıl konuşuyor, nasıl yaşıyor, kendisini ona insibah etsin, benzetsin. Zaten bak! Kelamı kibarda öyle:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlib'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlib'i

Taklîd'den tabkâke döndür Sâlib'i

Affeyle bizmette noksânımız var

Buyuruyor. Demek ki bizim hizmette noksanımız denilince, yine yanlış anlaşılmasın. Çünkü bir mürit müptededir, irade sahibidir. Ne kadar amelinde dikkat etse (ki ihlâs ile amelini yapıp güzel işleyim dese bile) bir Evliyâullahın ameli ile beraber olamaz, mümkün değildir. Çünkü iradeyle yapılan amel ile küllî iradeye geçmiş olanın ameli mukayese edilecek olursa birisi taklit, birisi tahkik oluyor. Evliyâullahın ameli tahkiktir. Ama müridin ameli taklittir ama meşayihin amelinde karşı taklittir. Yoksa hâşâ estağfurullah şimdi burada:

Taklîd'den tabkâke döndür Sâlib'i

Affeyle bizmette noksânımız var

Buyurmuş da bu taklidi biz nasıl anlayacağız. Taklit ikidir. Bir taklit var ki tarikâtı hicvedenlerin, alay edenlerin taklididir. Allah korusun onların hakkında:

Kavm-i Nemrûdîler istemez bizî

Buyuruyor. Demek ki tarikâtı zem eden, tarikâtı alaya alanlar ne oluyor? Kavmi Nemrut'tandır, bunlar Nemrut kavmindedir, diyor.

Evet, çünkü tarikâtı haklıdır. Tarikatı inkâr küfürdür.

Evet, meşayih, Evliyâullah haklıdır. Onu inkâr etmek küfürdür.

Ama biz inkâr eden alay edenlerden değiliz. Biz insibah edenlerdeniz. Biz de çalışacağız ki meşayihimizin, şeyh efendimizin ameli gibi amelimizi işleyelim.

Ama bunu çalış çalış, yapı yapı, her yaptıkça özelleşiyor. Her yaptıkça özelleşe özelleşe sende de olacak. Ne zaman sende fenafişşeyh olursan şeyhinde fani olursan, şeyhinin sıfatları sende tecellî ederse o zaman senin amelin de şeyhin ameli ile beraber olur. Yoksa (o zamana kadar) yüz bin tane müridin ameli, bir meşayihin ameli ile beraber olamaz. Buradaki anlayacağımız budur.

Taklîd'den tabkâke döndür Sâlib'i

Afv eyle bizmette noksânımız var

¹² Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342

Evet, Allah'a şükür, bak şu zamanda evellallah pirlerimizin sayesinde, umutsuz olmayacağız. Zaten umutsuzluk küfürdür. Ama emin de olmayacağız, emin olmak da bizi felakete düşürür.

Onun için burada niçin umutsuz olmayacağız? Allah'a şükür, pirimiz var. Bak! Ne buyuruyor:

*Âriflerin kıyâmeti dâimdir
Kulûbu hep mâsivâdan sâimdir
Biz gaflette isek pîrim kâimdir
Bırakmaz berzah-ı süflâyâ bizî*

Yetmez mi bize bu müjde?

Biz gaflette isek pîrim kâimdir

Eğer hepimiz gafleti atabilesek o zaman hep velî oluruz. Hiç kimse kalmaz daha mürit kim olacak? Bütün tarikata girenler hep velî olurlar.

Onun için burada gaflet nedir biliyor musun?

Buradaki ayıklık, Allah'ı hiç unutmuyor. Eğer Allah'ı unutuyorsa onda gaflet vardır. Bir gaflet var ki Cenabı Hakk'a isyan ediyor. Öyle bir gaflet ki günah, sevap, helal, haram bilmiyor. O tamamen bir zifiri karanlık içerisinde, zulmet içerisinde, o hiç aydınlık görmüyor.

Ama bizdeki gaflet, mesela parçalı bulutlu havada güneş buluta girer, bizim gafil olma zamanımız. Buluttan çıkar veya ay buluta girer, buluttan çıkar, işte o ay buluttan çıktığı zaman bizim ayık olma zamanımız. O buluta girer bizim gafil olma zamanımız. Bunlar olur. Bizde öyle çalışalım ki tamamen o ay'ı, o güneşi kaybetmeyelim. Bulutun içerisinde tamamen kalmayalım, zulmette tamamen kalmayalım.

İşte bir gaflet daha var ki günah, sevap, helal, haram bilmeyenlerin. Zulmet içerisinde hiç bunlar aydınlık görmezler.

Ama bizim için bir gaflet de var ki günahı, sevabı, hayrı, şerri, helali tatbik ediyor. Şeriati, tarikati var. Onda işte kabız, basıt hali var. O kabız halinde değişir, karanlığa giriyor. Basıt halinde aydınlığa çıkıyor. Bu aydınlıkta misal hani diyelim ki bulutlu bir gölgeye girdin üşüyorsun. Orada durduğun müddetçe üşürsün. Eğer o gölgeden çıkarsan üşümezsin. Bir güneşe çıktın yanıyorsun, o güneşe çıkmakla ısınıyorsun, ne kadar kalabilirsen o güneşte o kadar ısınabilirsin.

İşte bizde kabız hali, basıt hali bunlar nöbet değişiyor. Kabız hali geldiği zaman kabız halinden kurtulmamız için istiğfara devam edeceğiz. Rabıtaya yalvaracağız, rabıtaya sığınacağız.

—Aman şahım sen bilirsen, bu halimden bundan beni kurtar.

Çünkü kabız halinde envayi çeşitli, çok şeyler insanın kalbine gelir. Öyle bir sıkıcı, öyle bir bunaltıcı haldir. Ama basıt hali öyle bir ferahlık, öyle bir genişlik haldir. O hal değişimi işte muhabbetin gelip gitmesi. Yani rabıta nurunun sende gelmesi ve rabıta nurunun kesilmesidir. Niye bu rabıta nuru geliyor, sende niye kesiliyor? Cihada

mücadeleye tutulacaksınız. Cihatla terakki ediliyor. Cihatla sen anasırı zıddiyetini değişiyorsun. Cihatla sen nefsini yeniyorsun. Nefsin sıfatlarından cihatla kurtuluyorsun. Cihatsız olmaz. Çünkü cihat farzdır, Allah'ın emridir.

Evet, bilhassa senin anasırı zıddiyetin var. Cihatla bu anasırı zıddiyet değişecek.

Anasırı zıddiyetimiz ne bizim? Vücudumuzda olan su, toprak, hava, ateş.

Bu dört madde var bizim vücudumuzda. Bu dört madde yaşıyor bizim vücudumuzu. Dört madde ile gelmiş, dört madde ile yaşıyor. Bizler için bunların muhalif tarafı var, mutabık tarafı var. Bizler için çok zararlı tarafları var, çok da yararlı tarafları var.

Eğer insanlar anasırı zıddiyetini değişiyorsa, işte o insan kâmil insan oluyor, o insan çok güzel oluyor, o insan çok makbul, kıymetli oluyor. Ama anasırı zıddiyetini değişemiyorsa, o insan çok çirkin, çok bedbaht, çok affedersiniz işte hayvandan daha çirkindir, hayvandan daha da aşağıdır. Çünkü bu nedir? Misal değil hakikat. Kelamı kibarda bunlar konuşuluyor, bak, niçin divanda buyuruyor ki:

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sendiği deriyi çok çığner debbâğ

Türlü türlü renklere boyar anı

Taşlara çalar ta olunca dibâğ

Ama bu nedir? Meşayihin bir müride görmüş olduğu hizmet, ona vermiş olduğu emek, ona yapmış olduğu işlemdir. Bir dabakçının deriye yapmış olduğu işlem gibi işlem yapıyor.

Bir dabakçının deriye işlemi sade temiz hayvanların değil pis hayvanların derileri de var. Ayı, kurt, tilki bilmem ne çeşitli hayvanlar. Bunları da dibağât kabul ediyor. Bunlar da temiz oluyorlar.

Bunlar dibağ görmezden evvel, bunlarda bak, ne var? Sertlik var, çok sert. Bunlarda ne var? Çirkinlik var. Bunlarda ne var? Bunlarda bir de pis koku var.

Ne oluyor dibağ görünce? Sertliği gidiyor, çok yumuşuyor. Çirkinliği gidiyor, çok güzel oluyor. Ondan sonra o pis kokusu da gidiyor, güzel bir koku meydana geliyor.

İşte aynen bir müritte evliyallahın çarkından, ökçesinden geçmedikten sonra o pis deri gibidir. O sertlik gitmez, ondaki o çirkinlik gitmez. Ondaki o rayiha da gitmez.

Bak, mürşidi olmayanlarda, tarikatu olmayanlarda öyle pis bir rayiha varmış ki ancak bunu tarikat nispetini tadan, tarikatu alan, tarikatu bilen, tarikatu yaşayan bunun farkına yetermiş, bilirmiş.

Mübarek Şeyh Efendimiz Paşam Hazretleri buyurdu ki:

—İleride (önceden), cumhuriyetten evvel, bir evliyaullah, bir memlekette olduğu zaman, o memlekete girildiği zaman, daha onun makamına gitmeden, onun nispet kokusunu almışlar. Onda bir nispet kokusu var. Bir güzel koku var, onu alırlarmış.

Ama şimdi Evliyullah'ın yanına gidenler de o kokuyu alamıyor. Niçin? Çünkü şimdi zulmet var, karanlık var. Onun için zulmet perde oluyor, karanlık perde oluyor, onu alamıyor.

Abdurrahmanı Tâgî Hazretleri Erzurum'da çok büyük bir meşayıhtır, velîdir. Fakat onun güneyinde Bağra Bin Bağra isminde Hazreti Musa Kelîmullah zamanında bir âbid yaşamış. Öyle bir âbid ki çok amel işlemiş, ilmiyle, ameliyle o kadar çok yükselmiş terakki etmiş ki kendisi değil de talebeleri bile keramet gösteriyor. Fakat imansız gitmiş. Şimdi kabri bu Abdurrahman Tâgî Hazretleri'nin kible tarafındaymış. Onun zulmeti set olmuş, Peygamber Efendimiz'den feyiz Abdurrahman Tâgî Hazretleri'ne gelmiyormuş. Onun için Abdurrahman Tâgî Hazretleri'nin ziyaretçileri giderler, ondan feyz alamazlarmış. Tabii bunun herkes farkına yetmez. Yine tasavvuf ehli bunun farkına yeter. Zaten bu kokuyu da alan tasavvuf ehlidir. Bu hissiyat da tasavvuf ehlinde vardır.

Bakın tasavvuf ehli, tarikat ehli bir cemaatin içerisine girdiği zaman, o cemaatin içerisinde ehli tarik kimdir, hisseder, bilir. Olmayı da bilmez.

Onun için burada işte öyle yapalım ki bizde bir nispeti âliye var. O nispeti âliye biz kaybetmeyelim. O nispeti âliye büyüyecek. Ama ne zaman ki bizden kabız hali tamamen yok olur, basit hali kalırsa o nispeti âliye de büyür, büyür, büyür, bizi ihâta eder. Bizim daha malımız, mülkümüz olur. Bizden gitmez ama o zamana kadar bizim bir cihadımız var, yapacağız. Kabız halinde sa'y edeceğiz ki onu atalım, basit halinde sa'y edeceğiz ki onu tutalım.

İşte onun için kabız hali, basit hali var. Müritte olur. Kabız hali sıkıntılı, bunaltılı bir hal. Basit hali de çok rahat, ferah, neşeli, muhabbetli bir hal. Bunların ikisi nöbetleşir.

Bunların gelmesinde, gitmesinde müridin hiç bir rolü yoktur.

Ama yalnız bunları atmasında, tutmasında rolü vardır.

Mesela şöyle misal veriyorlar. Sen çok sevmiş olduğun bir kimseyle, karşılaştığın zaman, onu seviyorsun, onu tutmak istiyorsun, o da gitmek istiyor. Onu çok sevdiğin için onunla meşgul oluyorsun.

— Şu da şöyle midir? Bu da böyle midir? Hele otur canım, sana bir kahve içireyim. Hele sana bir meyve vereyim. Hele sana bir şunu ikram edeyim. Ne yapıyorsun?

Hemen gitmek istiyorken, onu bak, ne yapıyorsun, onunla meşgul olmakla onu biraz sen tutuyorsun.

Bir de sevmediğin bir kimse var, gelmiş. Onu da atmak istiyorsun. Onu kendi halinde bırakırsan gitmeyecek, o duracak. Ama onu atmak istersen dolaylı sebeplerle onu atmak istersen, tez gider, fazla durmaz, gider.

İşte burada demek ki kabız halinin, basit halinin gelmesi elde değil, bunlar gelir. Fakat her geldikçe kabız halini atacağız. Her geldikçe basit halini tutacağız. Bunların biri küçülüyor, biri büyüyor.

Kabız hali küçüldükçe, basit hali büyüyor. İşte ne zaman ki kabız hali bizden tamamen kesildiyse o zaman basit hali ile artık daha sen bulut, karanlık görmüyorsun, daima aydınlıktasın.

Peki, şimdi bu teveccühümüzde çok büyük ihsanlar olmuştur. Dedik ki teveccüh de büyük amel, hakikaten büyük amel. Büyüklerimizin büyük amelidir. Sünnettir, Peygamber Efendimiz de işlemiştir, ashabına teveccüh yapmıştır. Eşrefoğlu'nun Müzekkini Nufüs isimli kitabında bu yazar. Peygamber Efendimiz ashabına teveccüh yapmış. Bir teveccühte mübarek başını sallamış, cezbe almış. Başından sarığının emamesi düşmüş. Oradaki ashab emameyi kapışmışlar. Böyle herkes paylaşmış, herkese tırnağım üzeri kadar parça düşmüş. Onu ömürleri boyunca teberrüken saklamışlar, bunu böyle yazar.

Teveccüh demek yönelmektir. Allah'a yönelmek değil mi? Biz de öyleyse Allah'a yöneleceksek Peygamber Efendimiz hadisi kutside ne buyuruyor? "Kulum bana bir karış gelirse, ben ona bir adım giderim. Kulum bana yürüyerek gelirse, ben ona koşarak giderim"¹³. Hâşâ, Cenabı Hak gelmekten gitmekten münezzektir.

Ama bu nedir? Yani bizim ona yönelmemiz, bizim ona bir karış gitmemiz, bu da Allah'ın fazlı, keremidir. Allah'ın bir ihsandır. O nimetin kıymeti bilinirse, şükürü eda edilmiş olur. Allah'a şükür nimeti artırıyor. Bizim için şükür nimeti artırıyor. Cenabı Hak, "Kulum için sayısız nimet halk ettim ama kulu da zâtım için halk ettim."¹⁴ buyuruyor.

Bu da ayrı bir şey ki bizim için maddi, manevi, zâhirde, bâtında, görünen, görünmeyen, bilinen, bilinmeyen çok nimetler var. Fakat bu nimetlerin hepsinden faydalanıp yararlanıp da bir büyük nimeti elde etmek gerekir. O büyük nimet de Cenabı Hakkın "Kulumu ben zâtım için halk ettim." buyurmasıdır. Bu da şudur: Kelamı kibarda,

Dünyaya geldim gitmeye

İlim ile bilme yetmeye

Aşk ile can seyretmeye

Demek ki burada "aşk ile can seyretmek" ile "Ben kulu zâtım için halk ettim." zuhur ediyor. Allah'ın zâtını kazanan insanlar, büyük nimeti bilmiş oluyorlar, bulmuş oluyorlar.

O da nedir? Ru'yetullah. Allah'ın cemalini görmek haktır. Rızî olduğu kullara cemalini gösterecek. Ru'yetullah haktır. Ru'yetullah'ı inkâr eden bir Mutezile mezhebi vardı ki, o da batıl oldu.

Evet, şimdi burada şükür nimetimizi artırır. Allah nimet olarak ne vermiş bize? Yiyecek vermiş onun şükürünü eda etmek lazım. Onun kıymetini bilmek lazım. Giyecek vermiş onun şükürünü eda etmek lazım. Kıymetini bileceğiz ki eda etmiş olalım.

En fazla bizim için şükür nedir? Allah bizi Müslüman halk etmiş. Eğer bu Müslüman olduğumuzun şükürünü eda edersek, bütün nimetlerin şükürleri haliyle kendi kendine olur, yerini bulur.

¹³ Buhari, Tevhid 50; Müslim, Zikir 2, Tirmizi, Da'avat, 142

¹⁴ Fususül Hikem Trc. S.238

Eğer biz Müslüman olduğumuzun şükürünü eda etmezsek, hiçbir nimetin şükürünü eda etmiş olamayız. Hiçbir nimetin hakkını vermiş olamayız. Bütün bu nimetler aslında bizim için hem şikâyetçidir, hem de şefaattir.

Bu yediğimiz nimetler, giymiş olduğumuz elbiseler, kullanmış olduğumuz eşyalar, hepsi bizim için nimettir. Ama bunlar bizim için hem şikâyetçidir, hem şefaattir. Biz Allah'a karşı olan kulluğumuzu yaparsak onlar bize hep şefaattir olacaklardır. Biz Allah'a karşı olan kulluğumuzu yapmazsak onlar bizden şikâyetçi olacaklar.

Allah'a şükür, işte demek ki şükür nimetimizi artırır. Maddi nimetleri de helalinden kazanalım. Allah'ın verdiği bilelim, ona da şükredelim. Müslüman olmamıza da şükredelim. Amelimize imanımıza da şükredelim. Bunların hepsine şükür lazım. Şükür nimeti artırır.

Müslüman olduğumuz için şükredersek, Allah imanımızı kuvvetleştirir.

Amelimiz için şükredersek, Allah bize amele daha çok azim gayret verir, amelimiz daha çok sağlam olur.

İman kuvvetli olunca amel de sağlam olur. İmanın sağlamlığı amel ile. Öyle değil mi? İmanın kuvveti amelledir. Amelin sağlamlığı da imandır. Değil mi?

Evet, o zaman bir de bu zamanda Allah bize tarikatı nasip etmiş. Tarikatlı olmamıza şükür etmemiz lazım ki bu tarikatın nimetleri de bizim için çoğalsın, büyüsün.

Tarikatın nimetinin sonu, nihyeti yoktur. Ne kadar şükredebilsek Allah o kadar artırır.

Demek ki maddi, manevi her nimetimizi artıran şükürdür.

Fikir de; bizi tariki müstakimden (Allah'a giden bir yol var) bizi ayırmayan ne olur? Fikir.

Eğer her sözümüzü, her işimizi düşünerekten ve inancımıza göre, kitaba, sünnete tatbik edersek aldanmayız. Yanlış bir söz söylemeyiz. Yanlış bir iş işlemeyiz. Yolumuzdan da kaymayız, sapmayız. Evet, insanları bu hak yolundan ayıran ne oluyor? Kendi isyanı, kendi kusuru. İnsanları hak yolundan kendi sözleri, kendi işleri ayırıyor.

Eğer bir insan sözünü, özünü ve işini bütün şeriate, tarikata tatbik ederse ve bunlar kitaba, sünnete uygun olursa niye kaysın.

Zaten tariki müstakim, Allah'a giden yol, kitap sünnet yoludur. Peygamber Efendimiz öyle buyurmamış mı? "Ben ümmetime iki şey bıraktım. Kitap ile sünnetimi bıraktım."¹⁵ "Her kim ki kitap ile sünnetime sarılırsa onlar kurtulurlar; her kim ki kitaptan ve sünnetimden ayrılırsa onlar helak olurlar."¹⁶

Peygamber Efendimiz bir gün ashabının huzurunda iki daire çizmiş. İki daireyi bir hatla bağlamış. O iki daireyi bağlanmış olduğu hatta ufak ufak sağa ve sola çizgiler çizmiş. Buyurmuş ki: "Bu dairenin biri bizim nübüvvetimiz. Bu dairenin biri de Allahın azametidir. Bizim dairemize gelip gireceksiniz ki bu yolu bulasınız". Bu daireye

¹⁵ Muvatta Kader 3, Suyuti Camius Sağır, hadis no: 3282

¹⁶ Müsned, 2, 158

girmedikten sonra dışarıdan daha o yola girilmiyor. Çıkışlar var, girişler yok. Yani Peygamber Efendimiz'in çizmiş olduğu daireyi tatbiki gösteriyor. İkinci bir daireyi bir hatla bağlıyor. Fakat bir daireden, diğer daireye hat gidiyor. O hatta dışarıdan başka bir giriş yok. Ama o hattan dışarıya çıkışları var. Mesela bir caddeyi düşündüğümüz zaman bir caddede giriş yoktur. Ama kör yollar çıkışlar var. Girişi yok ama çıkışları var, oluyor. Böyle ancak girişler, üst geçitler, köprüler oluyor. Her yerde olmuyor ama çıkışları oluyor.

Demek ki burada o hattan çıkışlar var, girişler yok. Giriş nerdeymiş? O daireye gireceksin ki o hattı bulacaksın. O hattan çıkmayacaksın, o hat ile gideceksin. İşte o daireyi çevirmiş buyurmuş ki: “Bu daire bizim nübüvvetimiz. Bu daire de Allah'ın azametidir. Bu hat, bize geleceksiniz, bizim dairemize gireceksiniz ki bu hattı bulasınız.” demiş. Ama bu hat ile gidecek olursanız, bakın bu sağa sola ayrılan çizgiler var, sakın bunlara kaymayın. Bunlara kayarsanız bunların hepsinde bir şeytan var, siz helak olursunuz. Ama bunlara kaymazsanız, bu yol, bu hat sizi Allah'a götürür.

İşte bu da ne? Kitap, sünnet.

Demek ki kitaptan, sünnetten kaymamamız için fikir lazım. Her sözümüzü düşünerekten konuşacağız. Her işimizi düşünerekten yapacağız. Eğer düşünürsek acaba bu söylediğimiz söz bizim için hayır mıdır, şer midir? Bize zarar mı getirir; kâr mı getirir? Bu sünnete uygun mudur, değil midir? Ona göre biliriz, ona göre işleriz. Yapacağımız işte böyle. Demek ki fikir de bizi ne yapar? Tariki müstakimden kaydırmaz.

Bir de bizim için zikir var. Allah'a yaklaştıran, Allah'a ulaştıran zikirdir. Eğer bir insan Cenabı Hakk'ı günde ne kadar zikrediyorsa, Allah'a o kadar yakındır. Ne kadar Allah'ı unutuyorsa, Allah'tan o kadar uzaktır. Çünkü bunlar öyle, Cenabı Hak buyuruyor ki: “nahnü akrabü, kulum ben sana şah damarından yakınum.”¹⁷ Şah damarı ise insanların kalbinde olan merkezi bir damardır. 366 damar ona bağlıdır. Cenabı Hak oradan yakınum diyor. Ama Peygamber Efendimiz'in de bir hadisi var, diyor ki: “Ey kul, senin Allah'tan yetmiş bin perde uzaklığın var. Her perdenin kalınlığı da yerle gök arası kadar.”¹⁸ Bu ne kadar uzaklık? Bu ne kadar yakınlık? Bu yakınlık ne? Bu uzaklık ne?

Biri Cenabı Hakk'ın fermanı, biri de Resulullah Efendimiz'in emri. Öyleyse bunları biz nasıl anlayacağız? Bu yakınlık nedir; bu uzaklık nedir? Bu yakınlık, Allah'ı unutmamaktır. Bu uzaklık da, Allah'tan gafil olmak, Allah'ı unutmaktır.

Bütün bu insanın günleri geçiyor, yirmi dört saat geçiyor da televizyonda, zevk yerlerinde, barlarda, neyse kulüplerde, zevkinde, sefasında hep menhiyat işlemekte oluyor. Yirmi dört saat geçiyor, bir defa Allah onun aklına gelmiyor. Öyleyse Allah'tan çok uzak olan işte o insan oluyor.

Biz de o kadar uzak değiliz. Fakat “nahnü akrabü” fermanında buyurduğu, biz o kadar da yakın değiliz. Biz demek ki o uzaklıkla, o yakınlığın ortasındayız. Öyle edelim ki o

¹⁷ Kâf 50:16

¹⁸ Ramiz'ul Ehadis, Hadis no: 4156

ortada olduğumuza göre, yakınlığa doğru gidelim, uzaklığa doğru gitmeyelim. Bu da işte neyle? Zikirle. Bu da neyle? Amelle.

Amel, zikir denilince, namaz da bir zikirdir. Kur'an okumak da bir zikirdir, ibadettir. Allah'ı nasıl anarsan an, Allah'a nasıl ibadet edersen et, hepsi zikirdir.

Ama bu zikirlerin en efdali hangisidir? En efdali kalbi Allah ile meşgul etmektir. Allah'ı kalpten hiç unutmamaktır. Bu nimete malik olmuş bir insan, kalbi Allah'ı hiç unutmuyor, zikrin en hülâsasını elde etmiştir.

Ama amel olarak yine beş vakit namazı vardır, onu kılacak. Aslında böyle bir kimseye, böyle bir ayıklığı elde eden bir kimseye namaz da bir meşgaledir. Ama yine emir olduğu için işleyecek. Bak, cisim ile şeriatla olunacak. Bir insan ne kadar tarikatta terakki ederse etsin, ne kadar onda haller makamlar tecellî ederse etsin, şeriatla ayrılmayacak. Tarikatı tadan bir insan, tarikatta makam mevki sahibi, yani tarikatta onda tecellî eden haller ile şeriatı ona hafif getiriyor, zâhir emri hafif geliyor. Hafif geldiği için bak, müritte öyle bir hal tecellî edermiş ki huzur sahibinde (O huzur sahibi kim? İşte zikrin hülâsasını olan kalbinden Allah'ı hiç unutmuyor. Daima kalbini Allah ile meşgul ediyor) olan bir kimseye namaz meşgale olurmuş. Namaz kılmak ona çok zahmet olurmuş. Ama ne kadar zahmet olursa olsun onu işleyecek. Bunu yapacak. Niçin?

Cismi ile şeriatla; aklı ruhu ile tarikatta, hakikatte; sırrı ile ilâvuslatta, olacakmış, talip buymuş.

Evet, işte günden güne bizde olan bu gafleti azaltmaya bakalım. Bunda sa'y var, sa'y yok değil. "Et tevfiği meassay.", "Leyse lil insani illa mâ seâ"¹⁹ emri fermanı var. Sa'y eden Allah'ın fazlı tevfiğine ulaşır. Allah'ın fazlı tevfiği sa'y edenle beraberdir. İhmallik, tembellik bizim için iyi değildir. İhmallik, tembellik bizim için felakettir, battallıktır, büyük zarardır.

Bak! Cenabı Hak "İnsanlar zarardadır."²⁰ buyuruyor. Hangi insanlar bunlar? Biz anlamayalım ki sade tembellik ediyor. Hani bir iş sahibi değil çalışmıyor, yatıyor. Evet bunlar maddi zarardadır. Maddi zarar ne olacak ki zaten maddi zarar, zarar sayılmıyor. Zarar, manevi zarardır. Bu manevi zarardaki kimdir? Amel işlemeyenler. Yani bu amel tembelliğidir. Bizim için battallık, tembellik amel tembelliğidir. Bizim için zarar amelsizliktir, amel işlememektir.

Ama Peygamber Efendimiz bir de buyuruyor ki: "İnsanlar uykudadır, ölünce dirilirler."²¹ Yani insanlar zarardadırlar, o zararı göremezler. İnsan zaten maddi zarardan kaçıyor. Maddi zarara geçmek istemiyor. Ama manevi zararı bilerek işliyor. Bilerek işlediği için insanlar zarardadır. Bu manevi zarardır. Bu amelsizliktir, efendiler! Ama bunları insanlar göremez. "İnsanlar uykudadır, ölünce dirilirler." Bir insan öldüğünde, manevi zararını, kârını o zaman görecek. Bütün günahları da çıkar karşısına; bütün sevapları da çıkar karşısına. Ameli de çıkar karşısına.

¹⁹ Necm 53:39

²⁰ Asr 103:2

²¹ İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260

Amel ikidir: ameli kabih, ameli sâlih. Ameli sâlih, o güzel amelidir, onun arkadaşıdır. Cennette onu rahat ettirir. Kabirde onu çok rahat ettirir. Onu bütün kıyametin dehşetlerinden, vahşetlerinden de kurtarır. Çünkü güzel ameldir. Onun ameli, onu cennete de götürür.

Ama bir insanın ameli, kabih ise kötü amelleri varsa, o da kötü arkadaşıdır. Nasıl ki kötü insandan insana zarar gelir, hayır gelir mi? Kötü insandan insana zarar gelir, zararlı insandan insana zarar gelir. Ama iyi insandan insanlara iyilik gelir. Kötü amelden de bize iyilik gelmez, efendim, kötülük gelir. Ama bu amel bizim kötü olsun, iyi olsun kabirde de arkadaşımız, ahirette de arkadaşımız, cennette de cehennemde de arkadaşımız olacak. Bu zâhir emire göre böyledir.

Ama Allah'a şükür bizim için bir de şu vardır: Allah'a şükür bak, pirimiz var. Pirimizin eteğine yapıştysak, o eteği bırakmayalım, onun izinden ayrılmayalım. İşte:

Delîl eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Berzah âlemi bu dünyadır. Bu dünyayı seven berzahıdır. Yani berzah demek gaflette demektir. Bütün yediğinden, içtiğinden, kazandığından, harcadığından, haberi yok. Yani günah, sevap, helal, haram bilmiyor. İbadet, amel hiç yok, isyan çok. İşte berzahta kalmak böyledir. Anlaşıldı mı efendiler? Onun için çok zifiri karanlıkta olan bir insan, kâr sahibi olabilir mi? Zifiri karanlıkta olan insan kendisini düşmanından koruyabilir mi?

Ama aydınlık olursa tabii kâr sahibi de olur. Düşmanlardan kendini de korur. Karanlıkta nedir? Karanlıkta öyle bir zifiri karanlıkta ki düşman sahibi, silahı da yoktur. Düşman sahibi deyince sade insanlardan değil haşarattan da zarar geliyor. Haşarattan da koruyacak silahı da yoktur, kendisi zifiri karanlıktadır. İşte gaflette olmak budur. Ama aydınlıkta olanın elinde silahı var. Her türlü düşmandan kendisini korumaya yetkisi var, ne olur ona?

Evet, tabii teveccühü bilenler vardır, bilmeyenler vardır, yeni katılanlar vardır. Teveccühü de bir defa tarif edelim. Teveccühün de tabii bir efdal saati vardır, ama icap ediyor ki bu her zaman olmuyor. Çok uzaklardan gelmişler, sohbet daha yararlı. Zaten teveccühten maksat sohbettir. Hatmeden maksat sohbettir. Hatmemiz de büyüktür. Hatme teveccühün bir küçüğüdür. Bu teveccüh de hatmenin bir büyüğüdür. Yani ne oluyor? Tabii hatmede bu kadar cemaat olmuyor. Cemaatin büyüklüğünden, çokluğundan, azlığından bir kelamı kibar vardır ki:

Ehl-i aşkın katresi ol sobbet-i Mevlâ ile

Ehli aşk kim? Ehli aşk işte buraya gelen cemaattir. Hepsi ehli aşk. Ehli aşk demek; Allah'ı sevenler. Bunları buraya Allah sevgisi toplamış, değil mi? Herhangi bir akraba ziyareti için gelmemişler veya herhangi bir maddi iş için, menfaat için buraya gelmemişler. Keyfe, sefaya, gezmeye buraya gelmemişler. Ne için gelmişler? Allah için

gelmişler, bir amel işlemek için gelmişler. Bu da Allah'ın emridir. "Allah için birbirinizi sevin."²² Bu cemaat Allah için birbirini sevmiş.

Bak! Şimdi burada ta nereden? İstanbul'dan, Ankara'dan gelen var. İşte daha nerelerden, çok uzak yerlerden buraya gelmişler. Trabzon'dan var, hemen hemen Türkiye'nin her vilayetinden burada adam var. Burada gelmeyin diye şiddetle üzerinde duruyoruz, frenliyoruz, böyle olduğu halde yine geliyorlar. Ama tabii ki geliyorlar, nasıl geliyorlar, diyor ki: "Akrobam var, onu ziyarete geldim." Öbürü de diyor ki "Benim bir görevim vardı, göreve geldim buraya." Öbürü de diyor ki: "İşte hastam vardı, hastamı getirdim buraya." diyor. Her birisi bir şey söylüyor, biz de daha bir şey diyemiyoruz, ne diyeceğiz ama?

Gerçi hoş, biz bunu kıskanmıyoruz da fakat çok izdiham olunca, her şeyin bir ölçüsü var, sınırı var, sınırı taşınca o da ifrat oluyor. Her şeyin ifratında afat oluyor. Sonra "Şöhret kazanmayın, şöhrette afat vardır." Deniliyor. Bu şöhret de oluyor. Onun için bundan korkaraktan, sakınarak diyoruz ve bir de izdiham oluyor. Mesela şimdi buranın bir alanı var. Cemaat geldi doldurdu, bundan biraz fazla daha gelse almayacak burası. Yer müsait olsa neyse, Ankara'da biz teveccüh yaptık, 1500 kişiymiş. Yer müsaiti de aldı ve hiç kimseye de mani olmadık her taraftan da geldiler.

Onun için burada, evet teveccühü gören var, görmeyen var; bilen var bilmeyen var. Her memlekette hatme var. Hatme ile teveccühün arasında hiçbir şey yoktur. İşte ne var? Teveccühün cemaati daha büyük oluyor. Cemaat çok olunca:

Ehl-i aşkın katresi ol sobbet-i Mevlâ ile

Katreler deryâ olur cem'iyet-i kübrâ ile

Burada katre demek; ihvanlardaki olan muhabbetler. Bunlar, katre seli meydana getirir, katre gölü meydana getirir. Yani bu muhabbet var ya manevi bir cereyan gibidir. Hep birbirine bağlı, hep birbirine akseder, olandan olmayana geçer ve bütün bu muhabbet toplandığı zaman büyür, büyük bir şey meydana getirir.

Ehl-i aşkın katresi ol sobbet-i Mevlâ ile

Allah'ı sevenler bir araya gelirlerse, onlar ehli âşıktır, diyor. Onlardan herhangi birisinden zuhur eden söz bir katrelerdir. Ama o katre nereden gelir? Allah'ın rahmet deryasından gelen bir katrelerdir. O cemiyetin istidadı, o cemiyetin muhabbeti ihlâsı, arzusu, bu sefer onu derya eder. O katre derya olur. Ne ile? Cemiyeti kübra ile. Büyük cemiyetlerde. Büyük cemiyetler bir derya meydana getirir.

O katre nedir? Bu büyük cemiyet bu kübra nedir? Bu kübra, bu büyük cemaat işte. Bu katre ne? Bu katre de bu acizden zuhur eden, ama bunu ben söylemiyorum, bizim ilmimiz yok, tahsilimiz yok, ama "Söyleyene bakma, söyletene bak!" demişler.

Ey birâder sözlerime tut kulağ

Sanma anı söyleyen dil yâ dudağ

²² Ahmet bin Hanbelin Musnedinde

Onun için burada demek ki sizin muhabbetiniz sizde katre olan muhabbetler var ya onlar meydana getiriyor, onlar konuşuruyor. Konuşan kim? Biz değiliz bizi konuşturan var. Evet, amenna ve saddockna, yoksa ilmimiz yoktur, ifade ettik tahsilimiz yoktur. Biz iki kelamı bir arada konuşamayız, itimat edin böyle.

Evet, onun için burada bizim teveccühümüz büyük ameldir. Bu teveccühü de görmeyenler, bilmeyenler vardır. İşte hatme de teveccühün bir küçüğüdür. Niçin? Teveccühte ne olursa hatmede de o olur. Yalnız hatmede esmalar var, teveccühte bu esmalar yoktur. Yoksa silsile aynı okunur. Cemaat aynı toplanıyor. Rabıta aynı yapılıyor. Aynı bunlar ancak işte bunun büyüklüğü, teveccühte daha çok büyüktür. Bir de teveccühü herkes yapamıyor. Hatmeyi her muhitte, her memlekette okuyanlar var. Ama teveccühü her yerde, herkes teveccühü yapamıyor. O da ayrı bir emirdir, emirsiz olmaz bu. Teveccüh emirsiz olmaz.

“Teveccüh İhvanın Kalbinin Fırçasıdır”

1990, Çankırı

Bu amelin feyzinden, bereketinden Cenabı Hak sizi ihya-âbâd etsin. Allah’a şükür çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun bugünümüze, bu sıhhatimize, bu nimetimize. Allah, Cenabı Hak bugünlerimizi aratmasın. Bu amelimizi sık sık yapmayı nasip etsin. Amelimiz büyük amel, efendi kardeşler bizim amelimiz büyük ameldir. Bak!

Teveccüh olunca her bir ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Diyor ki ihvanlara: teveccüh olunca ölü kalpler dirilir.

Ölü kalp hangisi?

Allah’tan gafil olan, Allah’ı zikretmeyen kalp ölü.

Ama diri kalp hangisi?

Allah’ı unutmayan, Allah’ı zikreden kalp diri.

İşte bu teveccühte kalplere zikir tohumu ekilirmiş. Fakat zikir tohumunun ekilmesi lazım. Tabii ki,

Kabiliyet bizde olmazsa meşayih neylesin

İster ise mürşidi olsun Muhammed Hazreti

Allahümme salli ala seyyidina Muhammedin ve ala ali seyyidina Muhammed.

Kabiliyetse kap manasına, kap anlamına geliyor.

Kap ise kalbimiz. Ona, kalbimize konulan bir nimeti muhafaza edeceğiz.

Bu nimet ne? Bu kalbimize konulan nimet ne?

Muhabet; Allah sevgisi, Resulullah sevgisi, Meşayih sevgisi. Bu bizim iyiliğimizden, bildiğimizden değil.

“Sevilen sevdirmedikten sonra, seven sevemez.”

Nasıl ki Cenabı Hak “Ben hidayet etmediğime sen şefaata edemezsin.”¹ buyuruyor. Bize de Cenabı Hak hidayet etmiş; fakat bu hidayeti muhafaza etmek lazım.

¹ Kasas 28:56

Evvela Cenabı Hak bizi inananlardan halk etmiş.

Ondan sonra sevgili habibine ümmet etmiş.

Varisi enbiya olan velîleri bize tanıtmış.

Fakat onların şerefini muhafaza edeceğiz, onların izinden gideceğiz. Onun için bak!

Bırak bu masıva ile bevayı

Pîri Sami gibi bul rehniümayı

Pîri Sami'den mana meşayihimizdir. Mademki, tarikat hak, meşayih de haktır. Meşayihlerin hepsi burada zikrediliyor.

Bırak bu masıva ile bevayı

Pîri Sami gibi bul rehniümayı

Delil eyle o zâat-ı evliyayı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen

Beka gülşanına geçmek dilersen

Diyor ki, bu dünya arzularını bırak, bunlar boş, bunlar havadır. Hava tutulur mu, hava insanın karnını doyurur mu? Boşuna gidecek, boş olacak, boştur; masıva, dünyadır.

Dünya arzularını bırak, dünya boşunadır.

Pîri Sami gibi...

Yani seni kurtaracak, seni nimetine ulaştıracak bir delil bul, birisini bul. Onu bulduktan sonra da onu delil eyle, onun peşinden git, ondan ayrılma. Niçin?

Bu berzah âleminden seni kurtaracak.

“Beka gülşanı”ndan mana, ahireti kazanacaksın.

Dünyadan kurtulacaksın. Dünya berzahdır, dünya insanlar için karanlıktır. Peygamber Efendimiz öyle buyurmuyor mu? “Dünya mü’minin zindanıdır.”²

Sen bir karanlıktasın. Öyle bir karanlıktasın ki zifiri karanlığa girmişsin. Bu zifiri karanlıkta artık bunalmışsın, çıkmak istiyorsun. Ama nereden çıkacağını, nasıl çıkacağını bilmiyorsun. Sana birisi o zaman gelse dese ki:

—Oğlum sen burada çok mu daraldın, bunaldın? Aydınlığa mı çıkmak istiyorsun?

—Evet.

—Tut şu elimden de gel seni çıkarayım.

Derse, tutmaz mısın onun elinden? Muhakkak tutacaksın.

Evet, onun için işte amelimiz büyük ameldir. Teveccühte kalplere zikir tohumu ekilir.

² Müslim, Zühd: 1

En azından teveccüh ihvanın kalbinin fırçasıdır. Tozlanmış bir eşyanın ancak fırça tozunu alır. En azından yine teveccüh ihvanın kalbinin kalaydır. Bakır olan bir kap kararmışsa ona kalay gerekir. Kalaylanmazsa ne yapar? İçine koyulan hepsini bozar, yani acı eder, mülevves eder.

Onun için Allah'a şükür bizim bu amelimiz böyle bir amel.

Sonra teveccühte, insanlar manevi bir hastanede, manevi bir tedavi görüyor. Manevi tedavi denilince bizim ruhumuzun bir tedavisi var, kalbimizin bir tedavisi var.

Peygamber Efendimiz'e, Cenabı Hak "Elem neşrah leke"³ suresinde buyurur ki: "Habibim biz senin sadrını yardık, kalbini temizledik, göğsünü yardık, kalbini temizledik." buyuruyor.

Onun için ki Cenabı Hak on sekiz bin âlemin efendisini, on sekiz bin âleme rahmet edici olarak göndermiş. "Levlake levlak lema halaktul eflak."⁴ buyuruyor şanına. Yani bunun anlamı: Ey Habibim seni halk etmeseydim bu varlıkları halk etmeyecektim.

Öyleyken, "Elem neşrah leke" suresi inzal oluyor, geliyor. Cenabı Hak ayeti kerimede buyuruyor ki: "Habibim biz senin sadrını yardık, kalbini temizledik."

Öyleyse bizim de sadrımızın yarılması gerekir, kalbimizin temizlenmesi gerekir.

Kim yapar bunu? Meşayih yapar.

Bu tabii zâhirde görünen bir şey değil. Ama inanmak lazım. Muhakkak ki işte bu gibi amellerde; teveccühte, hatmede bizim de ruhumuza bir muamele oluyor, ruhumuz muamele görüyor.

Onun için yalnız, bu amel ne ister?

Bu amel işte kalbi selim ister.

Kalbi selim ne demek?

Her şeyi kalbinizden atacaksınız. Her ne türlü sıkıntınız, borcunuz, derdiniz, hastalığınız var; efendim bir alacağınız, vereceğiniz ne varsa, bunların hepsini gönlünüzden çıkarmanız lazım. Bu amel bunu istiyor. Bu olmazsa eğer bir şey istifade edemezsiniz. Onun için bak!

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafîl görse güzâr eyler

Yârdan mana Allah'tır, yârdan mana Resulullah'tır, yârdan mana meşayihimizdir. Amenna şüphe yok ki Hazreti Resulullah Efendimiz mesela, bu amel onunsa, o da buraya teşrif eder, gelir.

³ İnşirah 94:1

⁴ Keşfü'l-Hafa, c.2, s.164

Sonra buraya prlerimiz, sadatlarımız bu amele terif edip gelecekler. Niçin? Bu amelde Cenabı Hakk'ın esma nuru tecellî edecek, sıfat nuru tecellî edecek, zt nuru tecellî edecek.

Esmâ nurundan mana, Evliyâullah'ın velâyeti;

Sıfat nurundan mana, Peygamber Efendimiz'in nübüvveti;

Zt nurundan mana, Cenabı Hakk'ın zâtının nuru.

Bu üç nur da burada tecellî edecek. Ama yine Allah'ın nurları bunlar tabii. Evliyâullah'ta tecellî eden nur da Allah'ın nuru, Peygamber Efendimiz'in nuru da Allah'ın nuru. Cenabı Hakk'ın zâtının nuru da vardır.

Yani burada farklar nedir?

Esmâ nuru, Evliyâullah'ın nuru, nübüvvetin içerisinde.

Resullullah Efendimiz'in nübüvvet nuru da zâtın nurunun içerisinde.

Onun için bu üç nur da burada tecellî eder. Fakat bunları kim cezbeder, bu üç nuru? Ayık olanlar.

Ayık kim?

Kalbini tamamen boşaltmış, her şeyi kalbinden çıkartmış, Allah ile meşgul ediyor kalbini veya Resulullah ile meşgul ediyor. Fark etmez, Allah ile meşgul etmek, Resulullah ile meşgul etmek, meşayih ile meşgul etmek. Çünkü bunların üçünün birbirinden ayrısı yok ki.

Aynı da değil, gayrı da değil ol buna agb

Değil mi?

Zt sıfatın aynı mıdır? Değil.

Gayrı mıdır? Değil.

Zt'tan mana Cenabı Hakk'ın azametidir, şanıdır, zâtıdır. Fakat sıfattan mana Peygamber Efendimiz'dir. Peygamber Efendimiz hâşâ Allah mı? Zâhir cismiyle Allah değil tabii görünürde. Ama Allah'tan gayrı mı? Gayrı da değil.

Niçin buyurdu ki: "Kâbe kavseyni ev edna"⁵ "Habibim sen bana o kadar yaklaştın ki iki kaşın birbirine yaklaştığı kadar yaklaştın.", buyuruyor.

Evliyâullah da bu nimete mahzardır, o da Allah'a o kadar yaklaşmıştır. Çünkü Evliyâullah'ın "Kâbe kavseyn"dir kaşı, öyle buyurmuş. Evliyâullah'ın kaşları "Kâbe kavseyn"dir. Sâlih Baba yle buyurmuyor mu?

Arı-ı muazzam başıdır, hem "Kâbe kavseyn" kaşıdır

Ol akl-ı ervel cşudur "kn" emrinin fermanıdır

⁵ Necm 53:9

Bu kelamı kibar, bunu ben söylemiyorum o söylüyor. Ama haktır, inanacağız.

Evet, işte demek ki bizim bu amelimiz kalbi selim istiyor. Zaten kelamı kibarda da geçer:

Eriş kalb-i selim içre huzura

Bak! İnsanlar huzur isterler, huzurlu olmak isterler. Ama huzurlu kim olabilir? Kalbi selim olan.

Madem ki bu dünyaya gelmişiz biz; bu dünya berzaktır, bu dünya süfli bir âlemdir. Bu dünyada mesela şer, fitne vardır değil mi? Cenabı Hak: “Ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün.”⁶ buyurmuyor mu? Bizim mallarımız da çok sevmiş olduğumuz, gözümüzün bebeği gibi canımızdan daha fazla sevdiğimiz, gözbebeği gibi titredığımız evlatlarımız da bizim için fitnedir. Çok sevdiğimiz mallarımız da bizim için fitnedir. Niye bunlar fitne olur?

Eğer âşık isen yara

Sakin aldanma ağyara

Düş İbrahim gibi nâra

O gülşende yanar olmaz

Bak! İbrahim Aleyhisselam oğlunun boğazına bıçak koydu, kesmek için değil mi? İbrahim Aleyhisselam Allah için oğluna bıçağı koydu demek ki Allah'ı ne kadar seviyor. Bir tek oğlunu da çok seviyor. O da nasıl bir oğlan, nasıl bir oğul ki? Nur topu gibi, eşi görülmemiş. Ta ki Altıparmak ismindeki Evliyâullah'ın tefsiri vardır “Ruhu'l-Beyan” tefsiri, onda yazar İbrahim Aleyhisselam ve İsmail Aleyhisselam'ın hayatı.

İbrahim Aleyhisselam mübarek, misafirsiz yemek yemezmiş, su içmezmiş. Misafir kaç gün gelmezse o gün yemiyor, içmiyor, oruç tutuyor. Üç gün üst üste misafir gelmemiş, orucunu açmamış. Üç günden sonra misafir gelmiş, açmış orucunu, onunla beraber yemiş içmiş. Gönlüne gelmiş ki:

—Acep benim gibi daha var mı, olabilir mi benim gibi? Üç gündür oruç tutuyorum misafir gelmedi, diye.

Cenabı Hak ona bildiriyor “Yâ İbrahim sahile, denize doğru git de hikmetlerimi gör.”

Tabii Urfa'dan deniz bulmak için çöller geçecek. Sahile doğru gidiyor. Artık ne kadar gidiyorsa, çölün ortasında bir âbide rast geliyor. Âbide rast gelince o âbide selam veriyor. Orada insan yok, kuş yok, su yok, yiyecek bir şey yok, hiçbir şey yok; çölün ortası.

Selam verince âbid secdeye kapanıyor.

—Rabbimin ihsanına şükürler olsun, bugün iftarımın günü bana Rabbim konuk gönderdi.

⁶ Enfal 8:28

Bunu deyince, iftarımın gn deyince İbrahim Aleyhisselam'ın dikkatini çekiyor. Acaba bu kaç gündür oruç tutuyor ki bugün iftarımın gn dedi? Soruyor:

—Âbid sen kaç günde oruç aıyorsun? Diyor ki:

—Ben aydan aya orucumu açarım.

İbrahim Aleyhisselam nasıl bundan bu sözü iitiyorsa öyle bir taaccüp ediyor ki, öyle bir hayrete düşüyor ki, Allah'a karşı öyle bir mahcubiyet duyuyor.

—Ne yapmışım ben,  gün oruç tutmuşum da benim gibi daha var mı, diye dşnmşm.

Âbid ile sohbet, muhabbet ediyor. Oradan çıkıp gidiyor. Fakat âbide soruyor:

—Senden daha üstün bir âbid var mı?

—Vardır. İşte bu istikamete gideceksin, sana bir âbid rastlar, o benden çok üstündür ki o altmış günde bir oruç açar, diyor.

Gidiyor, az gidiyor, çok gidiyor neyse ona da ulaşıyor. Selam verince âbide, o da selamını alıp secdeye kapanıyor. O da aynen:

—Rabbimin ihsanına şkrlersun, bugün iftarımın gününde bana konuk gönderdi.

Ona da soruyor;

—Ya âbid diyor sen kaç günde orucunu aıyorsun ki? Diyor:

—Ben altmış günde orucumu açarım.

İbrahim Aleyhisselam daha çok büyük hayrete, taaccbe düşüyor.

Birinci âbidin gıdası neymiş, çölde ne yiyor, ne içiyor? Su yok, yiyecek bir şey yok, yeşillik yok, canlı bir şey yok.

Ne yiyormuş? Kaldırıyor ellerini, İbrahim Aleyhisselam misafiri ya, hal hatır ettikten sonra ellerini kaldırıyor bir dua ediyor. Cenabı Hak bir maide gönderiyor, gaipten bir sofa yemek geliyor, yiyorlar sıcak buharlı yemek.

İkinci âbid de bir ahu varmış, geyik, ona bir işaret ediyor. O da bryan olup gelip yiyorlar. Ona soruyor:

—Senden daha üstün bir âbid var mı?

Onunla sohbet, muhabbet ettikten sonra:

—Vardır. İşte denizin kenarına gidince (Kızıldeniz oluyor, Cidde'nin yakınındaki şat Denizi) orada bir âbid vardır. O benden çok üstündür, o doksan günde bir oruç açar, diyor.

Daha taaccb artıyor, daha büyük hayrete düşüyor. Cenabı Hakk'a karşı mahcubiyetle sıgınıyor yalvarıyor.

Oraya gidiyor, âbidi görünce, o da aynı muamele, secdeye kapanıyor, şükrediyor. Ona da soruyor:

—Doksan günde orucumu açarım, diyor.

O da ne yapıyor? Asası varmış, asasını orada yalçın bir kayaya, taşa takıyor hamura takar gibi. Asa hemen yeşeriyor dallanıyor. O asa iki tane yemiş veriyor. Birini biri, birini biri yiyorlar.

Sohbet ettikten sonra âbid diyor ki İbrahim Aleyhisselama:

—Sen burada bana yarım saat, bir saat müsaade et. Şu adada (denizin ortasında bir ada varmış) benim bir mekânım var, orada da bir hizmetim var, oraya gidip hizmetimi göreyim geleyim, diyor.

İbrahim Aleyhisselam:

—Müsaade et ben de geleyim, diyor.

—Sen denizi geçemezsin, İbrahim Aleyhisselam da:

—Geçerim, diyor.

Âbid ne yapıyor? Seccadesini, postunu atıyor suyun üzerine, oluyor bir kayak, binip gidiyor. İbrahim Aleyhisselam da rabbisini zikrederekten, Allah'ı zikrederekten o da peşine yürüyerek gidiyor, batmıyor. Âbid dönüyor ki batmıyor, o da geliyor. O zaman âbid anlıyor ki bu da büyük bir kimsedir. Ama bilmiyor İbrahim Aleyhisselam olduğunu. Hâlbuki âbid onun şeriatını yaşıyor, âbid onun ümmeti. Zâhiren İbrahim Aleyhisselamı görmemiş. Âbid anlıyor ki bu da büyük bir kimsedir. Çünkü batmıyor, geliyor.

Ada'ya geçiyorlar, adada o âbidin bir makamı varmış. Oraya gitmek için orada bir arslan varmış ki öyle bir azametli arslan ki insanları yutabilecek gücü varmış. Ama o arslan âbiden başka kimseyi oraya bırakmazmış. Âbid diyor ki:

—Bu arslan beni bırakır, benden başka buraya kimse giremez, sen gelemezsin. Sonra bu arslan seni parçalar, diyor. İbrahim Aleyhisselam:

—Sen müsaade et ben gelirim.

Âbid gidiyor, İbrahim Aleyhisselam peşinden. Âbid geçiyor, İbrahim Aleyhisselam'a arslan bir kükrüyor. İbrahim Aleyhisselam arslana bir yumruğunu kaldırıyor. Nübüvvetini nasıl görüyorsa arslan, affedersiniz bir köpek sahibine yaltaklanır gibi yaltaklanıyor, ayaklarının dibine yuvarlanıyor, ayaklarını yalıyor.

Âbid bunu da görünce hayreti artıyor.

—Yahu bu kimdir? Büyük bir insan. Bu arslan benden başkasını buraya bırakmazken, bak, bu da geldi.

Neyse orada âbid hizmetini görüyor, dönüyorlar. Yine karaya makamlarına geliyorlar.

Şimdi buradan İbrahim Aleyhisselam ayrılacak. Âbide diyor ki:

—Bana dua et.

Âbid hüngür hüngür, hıçkıra hıçkıra ağlamaya başlıyor. İbrahim Aleyhisselam:

(İşte bu noktaya getirdim yani)

—Hıçkırma hıçkırma niçin ağlıyorsun, diyor.

—Niçin ağlamayayım, sen benden dua istiyorsun. Benim kırk senelik bir arzum var, bir isteğim var, yanıyorum. Cenabı Hak'tan istiyorum, elime geçmiyor, arzuma ulaşamadım, diyor.

—Nedir senin bu kaç senedir olan arzun, istediğin, diyor.

—Kırk sene evvel yine ben buradan makamıma giderken, denizi geçerken bu denizde bir oğlan gördüm, bir çocuk yüzü gördüm. İşte on, on iki yaşlarında bir oğlan gördüm. Fakat onun yüzü o kadar güzeldi, o kadar güzeldi ki beni tamamen çekti. Aya güneşe bakılır, onun yüzüne bakılmaz. O kadar nurlu ve siyah saçları, perçemleri, çok güzeldi. Ben o çocuğa sordum ki, sen kimin neyisin? O bana dedi ki, “Ben Allah’ın dostu Halil İbrahim’in oğlu İsmail Zebihullahım (Allah’ın kurbanı)” dedi. İşte onu gördüm, onun aşkı beni aldı. Yâ rabbî bu senin dostun İbrahim Halilullah. Senin dostunun oğlu ki bu kadar güzel, senin dostun ne kadar güzeldir? Onu ben bir göreyim, kırk senedir Cenabı Hak'tan bunu istiyorum buna nail olamadım, diyor.

İşte o zaman diyor ki:

—Sen istediğine nail oldun, işte senin dediğin benim.

Tekrar sarılıyorlar, âbid ağlıyor, öyle ayrılıyorlar. Yani burada şimdi:

Eğer aşık isen yara

Sakın aldanma ağyara

Düş İbrahim gibi nara

O gülşende yanar olmaz

İbrahim Aleyhisselamı Nemrut büyük bir ateşe attı. Bu ateşe yanaşmak mümkün değil, aletle ta ıraktan attılar.

Ateşin ortasına doğru gidiyor, ateşe düştü düşecek. Cenabı Hak ona melekler gönderdi ki: “Gidin İbrahim’i, benim dostum Halil’imi gidin ateşten kurtarın”. Onlar geldiler:

—Rabbimiz, Rabbin bizi sana gönderdi, biz bu ateşten seni kurtaracağız.

“Yalnız ondan müsaade alın, ateşten kurtarın ama ona kendinizi bildirin, müsaade alın.” Kendilerini bildirdiler, yetkilerini söylediler.

Bir tanesi dedi ki:

—Ben yerlerin müvekkiliyim (vekiliyim). Büyük dağları hemen bu ateşin üzerine atayım. Göz açıp yumana kadar bu ateşin üzerine çökeririm bu dağları, ateşi söndürürüm.

Birisi de dedi ki:

—Ben suların müvekkiliyim. Denizleri buraya anında aktarırım, bu ateşi söndürürüm.

Birisi de dedi ki:

—Ben rüzgârların müvekkiliyim, rüzgârları hemen toplarım; şarkta, garpta, cenupta anında getirip buraya bu ateşi savurttururum.

Biri de:

—Ben ateşin müvekkiliyim, memuruyum, dedi.

Sen yeter ki izin ver dediler, bunlar izin istediler.

İbrahim Aleyhisselam dedi ki:

—Siz bu gücü kuvveti nereden aldınız, nasıl yapıyorsunuz?

—Bize rabbimiz verdi.

—Ben rabbimi tanıyorum, ben rabbimi biliyorum, o bana yeter. Siz ne giriyorsunuz araya, rabbim ile benim arama niye giriyorsunuz? Çıkmın siz de aradan, o bana yeter.

Dikkat edin, işte bak! kelamı kibarda:

Eğer âşık isen yara

Sakın aldanma ağyara

Düş İbrahim gibi nara

O gülşende yanar olmağ

Demek ki, İbrahim Aleyhisselam ne yaptı? Allah'a o kadar sadık, o kadar seviyor ki, bir tek oğlu, nur topu gibi oğlu ve çok güzelmiş mübarek. Öyle bir oğlun boğazına bıçağı koydu. Bak!

Ama bıçak kesmedi başka. Sürttü sürttü bıçağı kesmedi.

Şimdi burada da Cenabı Hak “Ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün.” buyuruyor.

Nasıl olur yahu, bu kadar sevdiğimiz evladımız, ciğerparemiz, gözümüzün nuru, gözbebeği gibi titriyoruz. Bu evlat niye fitne oluyor acaba?

O, Allah'tan fazla sevilirse fitnedir tabii.

Mal da Allah'tan fazla sevilirse fitnedir.

Allah'tan fazla sevillecek Allah'tan başka yâr yoktur insana. Çünkü insanı kurtaracak Allah'tır.

Senin o gözbebeği gibi titrediğin oğlun seni kurtaracak mı?

Kurtarmayacak.

Senin o kadar çok sevmiş olduğun mal seni kurtaracak mı?

Kurtarmayacak.

Ama bunları sana Allah verdi, emanet bilersen o senin için fitne olmaz. Evladın da emanettir, bunu emanet olarak bilersen...

Senin evladın sana emanetse ölünce niye ağlıyorsun?

Olunca niye seviniyorsun?

Verince Allah'ın verdiği bir Şeye, eğer olunca sevinmezsen, alınca kederlenmezsen tamam, bunlar fitne olmaz.

Bunlar Allah ile senin arana girmezler; seni Allah'tan, Hak'tan bunlar ayırmazlar.

Evet, demek ki amelimiz ne istiyor? Kalbi selim istiyor.

Her zaman tabii her Şeyi de düŐünüyoruz, kalbimizde her Şey var. Fakat bak! Allah'ın öyle kulları var ki, Cenabı Hak ne buyuruyor: "Ricalün l tlhihim ticaretün ve l bey'un n zikrillah"⁷, benim öyle kullarım var ki onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz.

Kim bunlar? Ama onlar da insan tabii. Hoş bunlar nebi değiller. Cenabı Hak nebileri, nebi olarak getirmiş başka.

Ama bir de veliler vardır, bu veliler insanların içerisinden seçilmiş, veli olmuşlar.

Neleriyle? İlimleri, amelleriyle; Şeriat, tarikatla olmuşlar. Şeriat, tarikat, hakikat, marifet. Bak! bunlarla o nimete malik olmuşlar.

Öyleyse tarikattan maksat nedir, Şeriattan maksat nedir?

Şeriattan maksat: "Emri bil maruf ve nehyi anil münker."⁸ Yani cesetle ilgili olan, cesedinle Şeriatı yaşayacaksın. Zaten Şeriat cesededir.

Tarikattan maksat ne?

Tarikattan maksat da, sen kalbini temizleyeceksin.

Kalbini neyle temizlersin?

Kalbini ancak zikrullah ile temizleyeceksin.

Senin için çok önemli, kıymet vermiş olduğun o ilim de senin kalbini temizlemez. Senin o çok amelin de kalbini temizlemez.

Eğer ilmin sana varlık oluyorsa, ilmin senin kalbinde bir eseri varsa, yani ben âlimim, ben biliyorum diyorsan, o ilim senin kalbini temizlememiŐ. Eğer sen amelinden dolayı, ben amel iŐledim, Şu kadar amelim var, ben stnm insanlardan, amelimle stnm diyorsan, o amel de senin kalbini temizlememiŐ.

Ya ne temizler senin kalbini?

Her Şeyi kalbinden çıkaracaksın. İlimin mi var onu çıkarıp atacaksın. Amelin mi var? Onu da atacaksın. Mal sevgisi, evlat sevgisi hepsini çıkarıp atacaksın ki senin kalbin temizlensin. O zaman kalbi selim olasın. O zaman huzura ulaŐasın.

⁷ Nur 24:37

⁸ Al-i İmran 3:104-110-114

Eriş kalb-i selim içre huzura

Seni mahvet erem dersen sürura

Bakın insan sürur, sefa ister.

Neredeymiş sürur, sefa?

Mahviyette, yoklukta. Varlıkta sürur, sefa olmaz.

Eriş kalb-i selim içre huzura

Seni mahvet erem dersen sürura

Ölmeden evvel öl, gel gir kubura

Burada ne var? Burada da “Mûtû kable entemûtû”⁹, “Ölmeden evvel ölin”, buyuruyor mu Cenabı Hak?

İşte burada diyor ki: “Ölmeden evvel ölin.” Onu elde edersen, “Mûtû kable entemûtû” sırrına mahzar olursan, tamam.

O zaman ne oldu? Berzah âlemini geçtin. Ondan sonra,

Muhabbet güllerin görmek dilersen

Hakâkat meyvesin dermek dilersen

Hakikate ulaşmak istiyorsan, marifete ulaşmak istiyorsan onun için ne lazım? Kalbi selim lazım ve mahviyet lazım.

Kalbi selim neyle olur efendiler? Allah’ı zikredersen olur.

Çünkü Allah’ın zikrinin karşılığında, Allah sevgisinin karşısında olan bütün sevgiler onun muarızıdır (karşı gelen), muhalifidir.

Kalpteki dünya sevgisi, ahiret sevgisi de buna manidir.

Çünkü bak! Ehli dünya, Ehli ahiret, Ehli huzur var. Kelamı kibarda buyrulmuş:

Dünyayı koy, ukbayı koy

Var ol kuru davayı koy

Ama hâşâ yanlış anlaşılmasın! Biz avam sınıfındayız. Bizim için ukba, kuru dava değil.

Ukbaya karşı, ahirete karşı dünya kuru davadır.

Ama ehli huzura karşı ahiret de kuru davadır.

Niçin? Sen ahiret için mi amelini işledin?

Evet işledinse Allah sana verir o ahireti. Neyi verir? Cenneti verir. Nereden kurtulursun? Cehennemden kurtulursun tabii.

Bak! İnsanlar için üç yönden amel var. İnsanlar ameli üç maksatla, üç yönden yapıyorlar.

⁹ Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

Birisi cehennem korkusu, bu haktır. Allah'ın azabından korkuyor çünkü. Allah'a ibadetini yapıyor ki Allah'ın azabına duçar olmasın kurtulsun. Kurtarır Allah, ona azap etmez.

Birisi de cennet arzusu, cenneti kazanmak için. Kazanır, Allah cenneti ona verir.

Bir de var ki insanlar içerisinde ehli huzur vardır. Bu ehli huzurda, ne cehennem korkusu, ne de cennet arzusu olur. Bak! kelamı kibar söyle:

*Ey zühhd ile veren bana tebşîre-i cennet
Biz münkîr-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet*

İşte İbrahim Aleyhisselam minnet etmedi, gelen melekler o koca ateşten kurtaralım dediler. Çıkın dedi, size ihtiyacım yok.

*Ey zühhd ile veren bana tebşîre-i cennet
Biz münkîr-i Mevlâ değiliz nâra ne minnet
Âşık olanın maksûdu matlûbesi rü'yet
Görün nice mahbub-ı Huda var bu beşerde
Sevdim seni sevdâ-yı ciban hayır ve şerde
Âşık olanın ciğeri yanar da pişer de*

Âşıkların ciğeri dünyada yanıyor, ahirete kalmıyor ki. Bakın, Cenabı Hak buyuruyor ki:

—Ey cehennem, sen de bana isyan edersen, sana da azap ederim.

—Yâ rabbî beni neyle azap edersin?

Ehli aşkın aşkıyla sana azap ederim.

Onun için burada bizim bu amelimiz başlangıcından nihayetine kadar kalbi selim istiyor.

Ne gibi bir müşkülâtınız varsa, düşünceniz varsa, hayır-şer, iyi-kötü, sıkıntınız veyahut da alacağınız vereceğiniz veyahut da iyi bir şey var elde edip yakında sevineceksiniz. Bir yerden para gelecek, bir yerden kazancınız gelecek, bunları atacaksınız.

Bunların hepsi nedir? Kalpte varsa bunların hepsini kalbinizden atacaksınız, kalbinizi Allah ile meşgul edeceksiniz. Meşgul edeceksiniz ki; o zaman, burada, bu amelin nimetine malik olasınız, bu amelin nurundan istifade edesiniz.

Bakın, güneş doğdu, pencereden vurdu içeriye, ısıttı burayı. Kapatın şu pencereleri, bir delik koymayın, bu ışığı nereden alır? Zifiri karanlık olur burası. Bak! Cenabı Hak: “İrci’î ila rabbiki raziyeten merdiyye.”¹⁰ buyuruyor. Bir de: “Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim.” buyuruyor.

Ama kim alır bu nazarı, gafil olan alır mı?

¹⁰ Fecr 89:28

Gafil olan bir kimsenin kalbi, işte güneşi cezbedecek bir deliği olmayan bir bina gibi karanlıktır. Ama bu pencereden delik açacaksın ki güneş buraya girsin.

Çünkü öyle bak! kelamı kibarda nasıl buyuruyordu?

Günde yetmiş kez hitâb-ı “İrci’i” den bâhaber

“Fedbulî” sırrından âgâh olmayan dervîş midir

Dervişler dillerde söyleniyor. Dervişlik çok yüksek bir makamdır. Allah’ın indinde dervişlikten yüksek bir makam yoktur.

Çünkü niçin yoktur?

Dervişler ancak safiye makamına ulaşmışlardır.

Safiye makamı ne demek?

Her şeyi Allah için yok etmişlerdir. Allah’tan başka bir arzu onlarda kalmamış.

Mevlânâ Celaleddini Rumi Hazretlerinin (k.s.), Hüsamettin Çelebi Hazretleri tek bir dervişiymiş, onu çok seviyormuş. Vaktin padişahı Mevlânâ’ya:

—Bize bir şeyh gönder, demiş.

Mevlânâ tutmuş müritlerden bir tanesini göndermiş. Hüsamettin Çelebi sormuş:

—Kurban, padişah şeyh istedi, sen bir mürit gönderdin, demiş. Mevlânâ:

—Hüsamettin, derviş isteseydi ya sen giderdin ya ben. Şeyh istedi ben de gönderdim bir tanesini, demiş.

Demek ki dervişlik ne kadar yüksek bir makam. Onun için:

Günde yetmiş kez hitâb-ı “İrci’i” den bâhaber

“Fedbulî” sırrından âgâh olmayan dervîş midir

Cenabı Hak buyuruyor ki: “Bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim.” Ama bak!

Yâr daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Yani: *Yâr daim sana nazâr...*

Yâr Allah’tır.

Allah daima sana nazar etmekte ama seni gafil görürse küser gider. Hâşâ Allah gitmekten, gelmekten münezzehtir.

Nereye gidecek Cenabı Hak?

Ama niçin Cenabı Hazreti Allah, “Nahnu akrabu.”¹¹ kulum ben sana şah damarından daha yakınım, buyurduğu halde; Niçin Allah’ın Resulü Peygamberimiz buyuruyor ki:

¹¹ Kaf 50:16

“Ey insan Allah’tan çok uzaksın, senin Allah’tan yetmiş bin perde uzaklığın var. Her perdenin kalınlığı yerle gök arası kadar.”¹² Dikkat edin!

Allah’tan bu kadar uzaklık nedir?

Allah’a bu kadar yakınlık nedir?

“Nahnu akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakınım”.

Şah damarı insanların kalbinde olan merkezi bir damardır ki vücuda yayılan, dağılan 366 damar orada birleşiyor. Cenabı Hak, sana “Ben oradan yakınım.” diyor.

Hazreti Resulullah da “Sen çok uzaksın, yetmiş bin perde Allah’tan uzaksın. Her perdenin kalınlığı yerle gök arası kadardır.” Bakın, Sâlih Baba Divanı’nda da burası vardır.

Abd u Hak beyninde yüz bin hicap var

Abd kim? Kul.

Hak da Cenabı Hakk’ın azameti.

Abd u Hak beyninde yüz bin hicap var

Hicap perde, yüz bin perde.

Her hicapta yüz bin sual- cevap var

Burada inceden ince hesap var

Demek ki, bizim bu teveccühümüz, ne istiyor bu amelimiz? Kalbi selim istiyor.

Kalbi selim demek: bu teveccühün başlangıcından nihayetine kadar her ne gibi gönlünüzü meşgul eden, Allah’tan başka ne gibi şey varsa gönlünüzden atın; tutmayın, atın.

Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler

Yani gam gelir ama gam durmaz, gider.

Ama gelmesi Allah’tandır, gitmesi sendendir.

Sen sa’yını yaparsan onu kalbinden atarsın.

Bizde kalbî cihat, cihad-ı ekberdir.

Peygamber Efendimiz, Uhud Muharebesi’nden döndükten sonra, “Muharebe-yi sağırden, muharebe-yi kepire döndük. Küçük muharebeden büyük muharebeye döndük.” Sordular sahabe:

—Ya Resulullah, bundan da büyük muharebe nasıl olabilir? Biz mağlup olduk, şu kadar şehit verdik. Bilhassa senin çok sevmiş olduğun amcan gitti.

Buyurdu ki: “Nefis mücadelesi, kalp mücadelesi bundan büyüktür, cihad-ı ekberdir.”¹³

¹² Ramiz’ul Ehadis, Hadis no: 4156

¹³ Vesail’uş Şia, c.11, s.122

Öyleyse biz nefis mücadelesini neyle yapacağız?

En evvel kalbimize gelen kötü şeyleri fiiliyata getirmemek, onu olduğu gibi atmak. Yani kalbî cihat farzdır.

Kalbe gelen bir şey mani değildir; durursa mani olur, yerleşirse mani olur.

Çünkü bak! Bir insan, bir hak talibi hali, fiili ve ameliyle yükseliyor, terakki ediyor.

Fiiliyatı iradesine verilmiş, ameli iradesine verilmiş ama hâl iradenin dışında kalmış.

Yani senin istemediğin bir şey gönlüne geliyorsa, bak, bu senin iradenin dışındadır. Eğer iraden dâhilindeyse gelmesin, niye geliyor? İraden dâhilinde değil.

Fakat o gönlüne geleni atmak senin iraden dâhilindedir; atarsın, cihadını yaparsın. Çünkü atmazsan o orada duracak, yerleşecek. Belki o seni fiiliyata geçirecek. Ama atarsan kurtulursun ondan, fiiliyata da geçmezsin ve kalbini de temizlemiş olursun. Bir an evvel kalbini de temizlemiş olursun. Geleni atarsın, geleni atarsın, geleni atarsın, neticede nihayet bu sona erecektir.

Onun için insanların kalbini bir suya temsil etmişler. Bak, ne güzel misaller veriyorlar. Bir suya temsil etmişler. Fakat bir cârî akan nehir var, bir de göl suyu var. İkisi de su. Cihat yapan kalp, o cârî akan bir nehir gibidir. Bütün insanlar, sokak zibilini, ev zibilini o nehre dökseler nehri kirletebilirler mi acaba? Kirletemezler, nehir vurur, götürür. Ama o göl suyuna insanlar zibilini attığı zaman, o göl suyunu kirletir.

Demek ki burada cihat yapan kalp cârî bir nehirdir, cihat yapmayan kalp de göl suyudur.

Evet, teveccühün başından sonuna kadar kalbinizi boşaltacaksınız, kalbinize geleni atarsınız. Allah ile meşgul edeceksiniz, Hazreti Resulullah ile meşgul edeceksiniz.

Rabitanız kalbinizde karşınızdaki olacak. Rabita karşınızdaki, kamçı elinde seni daima kamçılıyor. Diyor ki:

—Gönlündekileri at. Allah'ı unutma...

Seni daima kamçılıyor. Rabita karşınızdaki, Allah kalbinizde olacak. Amelin başlangıcından sonuna kadar geleni atacaksınız.

Başlangıcı ne zaman, sonu ne zaman?

Başlangıcı, amele başlamak için, tabii onu usulünce oturttururlar, sıra sıra namaz safi gibi; fakat arkalı önlü değil arka arkaya oturttururlar. Oturduktan sonra amel başlayacağı zaman “Estağfurullaaaaah” bir nida olur. İşte orada umumiyetle gözler yumulur.

Dikkat edin, tekrar ediyorum! Biz bunu defalarca tekrar ediyoruz, yine teveccühte gözü açık görüyoruz. Göz açık olunca, feyiz gelmez, muhabbet gelmez. Çünkü bu göz maddedir, bu maddeyi görür; manayı göremez. Ama şüphe yok ki burada gözler hep yumulursa burada mana tecellî edecek. Yani o Allah'ın Cenabı Hakk'ın esma nuru, sıfat nuru, zât nuru tecellî edecek.

İnanmadığımız ve göremediğimiz bilhassa ervah, Evliyâullahın ervahı “Hay”dır. Bak!

Olârin ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîni âsumâm

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâ-tüvânı

Yani mademki bizim tarikatımız Nakşibendî tarikatı, bizim silsilemiz altın zincir halkasıdır. Peygamber Efendimiz başta olmak üzere, ta ki silsileden gelip geçen zevatlar, zâtlar, meşayihler ne kadar varsa, bunların ruhları hepsi buraya teşrif edecekler, gelecekler.

Ama bu zâhirdeki göründükleri cisimleri gibi gelmezler, bunlar manevi cisimleriyle gelirler. Onlar bir nur, insanın gözünün tahammül edemeyeceği şekilde gelirler. Bunu ancak kalp gözünü açtığında görürsün. Ama bu gözünü yummazsan kalp gözünü açamazsın ki.

Görmek de mühim değil, inanmak mühimdir, önemli olan inanmaktır. Sen eğer gözünü yumdun, gözünü açmadınsa, bu teveccühten bir feyiz aldınsa, bir muhabbet geldiyse sana o zaman tamam, sen görmedin ama ruhun gördü.

Fakat burada göz açmak yasaktır, göz maddedir. Göz açılıyorsa işte burada tecelli edecek o nimetlere mani oluyor, onlar kaçıyorlar, onlar gelmiyorlar. Onun için göz açmak yasaktır.

Hem kendine gadrediyorsun, yasak olan bir şey işliyorsun, sevap kazanayım derken günah kazanıyorsun. Hem de buraya ıraktan yakından gelmiş bu kadar Müslümanın nimetine mani olacaksın. Onun için göz açmak yasaktır. Dikkat edin, göz açmayın!

İşte teveccüh usulünce hazırlanırken sizi oturturdular. Bir kimse “Estağfurullaaaah” diye nida eder.

O zaman o nidayı duyduğunuz mu umumiyetle gözlerinizi yumarsınız.

25 defa istiğfar okursunuz. Derslerde, günlük derslerinizin başlangıcında okuduğunuz gibi.

Yeni ders alanlar var, onlar tövbe namazından sonra dua yerine okumuş olduğu 25 istiğfarı işte burada da okurlar. Usul, kendinizin işiteceğiniz kadar olsun; sesli olmasın. Ama lisanen kendiniz işiteceğiniz kadar. Şöyle: “Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah” kendiniz işiteceğiniz kadar. Sağınızdaki solunuzdaki işitmesin, onları şugullandırmayın, meşgul etmeyin, 25 istiğfarı okursunuz.

Ondan sonra daha sizin yapacak bir şeyiniz yoktur. Ya ne var?

Kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Rabita karşınızda kamçı elinde, kalbinize bir şey geldiği zaman vuruyor kalbinize. Hemen:

—Niye unuttun, niye bozdun kalbini, diye seni ikaz ediyor.

Kalbinden Allah’ı unutmayacaksın. Bütün kalbine gelen ne gibi sıkıntı, senin borcun var, onun hastası var, onun alacağı var, onun da vereceği var değil mi, bunlar hepsi

nedir? Bunları gönlünüzden atın, kalbinizi Allah ile meşgul edin. Ta ki ne zamana kadar? Teveccühün sonuna kadar.

Teveccühün sonu ne zaman oluyor? Teveccühün sonu da işte gözler yumuldu, siz 25 istiğfar okudunuz, bir de ondan sonra bu günahkâr teveccühü yapacaksa, bu teveccüh yapılacaksa...

Bizim teveccühümüz büyük bir ameldir, bunun büyüklüğüne inanmak lazım. Burada bizim manevi tedavilerimiz oluyor. Hani ifade ettik ki zikir tohumu kalplere ekilmiş. Zaten;

*Teveccüb olunca her bir ihvana
Mürde kalplerimiz geliyor cana*

Bir de buyuruyor ki:

*Teveccübe gelin ihvan
Kuruldu halka-i Rahman
Açıldı ravza-i Rıdvan*

Bunlar bu kelimeler hilaf değil.

“Ravza-i Rıdvan” ne? Yani cennet bahçesi oldu orası.

Zaten hadis yok mu, buyurmuyor mu Peygamber Efendimiz? “Cennet bahçelerine girin, meyvelerinden yiyin.” buyurmuş hadisi şerifinde. Sahabe sormuşlar;

—Ya Resulullah, cennet bahçeleri nereler, meyveleri nelerdir?

Peygamber Efendimiz “Cennet bahçeleri zikir halkaları, meyveleri oradan almış olduğunuz feyiz, muhabbet.” diye buyurmuş. Onun için kelamı kibarda da geçiyor;

*Teveccübe gelin ihvan
Kuruldu halka-i Rahman
Açıldı ravza-i Rıdvan
Bu meydan-ı muhabbettir
Bu bir uzûmâ-yı nimettir
...
Şefiimiz Muhammeddir, Veya
Bu bir iyd-i meserrettir*

Iyd: bayram demektir. Bayramda nasıl bu insanlar, nefisler mesut oluyorlarsa, mesrur oluyorlarsa; bu amellerde de ruhlar bayram yapıyor, ruhlar mesut oluyor.

Sonra ihvanlarda olan ahlaki zemimeler de burada alınır. En muzırı, en zararlısı ondan alınır.

Bir hasta doktora gittiği zaman doktor onda birkaç tane hastalık görür. Hasta şikâyet eder, şuramda şu var, buramda bu var diye. Doktor da bakar ki, birkaç tane hastalık var. Ne yapar doktor? Der ki:

—Bunların hepsini birden alamayız, burada en zararlısı şudur. Önce şunu alalım, bundan bir defa seni kurtaralım, ondan sonra da öbürlerini birer birer alalım.

Demek ki, burada da bizim manevi bir tedavimiz olacak. Bizim kalbimizde en muzır olan hangisiyse o alınacak. Nasıl ki, Peygamber Efendimiz’e, Cenabı Hak buyuruyor “Habibim biz senin sadrını yardım, kalbini temizledik.” Öyleyse burada da, bak kelâmı kibarda geçer:

Yanında bir bölük melek simalar

Yine esti bize bad-ı sabalar

Dert eblî derdine alsın devalar

Hayat iksirinin Lokmanı geldi

Meşayih demek, manevi doktordur. Manevi doktor; senin kalbini temizleyen, kalbini tedavi eden veya senin ruhuna üstatlık, hocalık yapan, ruha tahsil yaptıran birisidir.

Evet, bunlar işte teveccühte olmuştur. Yalnız işte ayık olmak lazım. Mesela, bir misal verilecek olursa, bir ağa tarafından bir topluma bir ihsan edilecek, herhangi bir şey ikram edilecek. Fakat ağa en evvel bildiriyor:

—Söyleyin o cemaate ki, ayık olanlar alır, ayık olmayanlar alamazlar. Ayık olanlara vereceğim, ayık olmayanlara vermeyeceğim.

Evvel bildirildi. O cemaatten orada uyuyanlar alamazlar tabii, uyumasaydılar da alaydılar. Ayık olanlar alırlar.

Bir misal daha verilecek olursa, Evet yine bir ağa tarafından insanlara ihsan oluyor, ikram ediliyor. Ama ağa evvelce bildiriyor:

—Kaplari temiz olacak. Kabı temiz olan alır, temiz olmayan alamaz.

Şeyh efendimiz rabıtamız karşımızda, Allah kalbinizde. Gönlünüze gelen bütün şuşulları, düşünceleri atın, yine Allah’ı alın gönlünüze, Allah’ı hatırlayın kalbinizle ta ki teveccühün sonuna kadar. Göz açmak yasaktır.

Ondan sonra, arada üç defa daha “Estağfurullah” nida olunur. Onu bu günahkâr yapacak, o bize ait.

Başlangıçta gözler açıkken bir kişi “Estağfurullah” dedi, yani teveccühün başlangıcı, yumarsınız gözlerinizi. Sonradan ilan edilen üç defa istiğfarı duyduunuz, siz okumazsınız. Daha yapacağınız bir şey yok, teveccühün sonuna kadar kalbinizi muhafaza edeceksiniz.

Gözlerinizi açmayın. Allah diye bağırın varsa, bak bağırıldı, teveccühte yine bağırarak, hiçkırı hiçkırı ağlayacak, çırpınacak kendini yerlere vuracak. Bunlara kati surette

gözlerinizi açmayın bakmayın, kim olursa olsun. Ağlayana da bakmayın, çırpınana da bakmayın, bağırana da bakmayın. Cezbe haktır, Hak'tandır.

Onun için burada bu niye bağıyor? Cenabı Hak ona ihsan etmiş, sen de gıpta et ona. Eskiden cezbeye çok gıpta vardı. Yani cezbesi olmayanlar cezbesi olanlara heveslenirlerdi, bizde de olsaydı derlerdi. Şimdi de işte zaman icabı cezbeyi tenkit ediyorlar.

Niçin? İşte:

İlim olmazsa cihanda, insanlar azar kalır yabanda

İlimden mana tabii ki; şeriat, tarikattır.

Bugün şeriatın ismini anmak suç oldu. Tarikatın ismini anmak suç oldu. Hâlbuki şeriat da Allah yolu, şeriat da Allah'ın emri; tarikat da Allah yolu, tarikat da Allah'ın emri.

Yalnız, mademki bu şeriat da Allah'ın yolu, tarikat da Allah'ın emri ise buradaki fark ne?

Buradaki fark şudur ki: Tarikat da Allah'a giden bir yoldur, o delilli bir yoldur. Şeriat da Allah'a giden bir yoldur, o delilsizdir. Her ne kadar şimdi zamanımızda delil Kur'an'dır, delil Kitap'tır deniliyor, delil peygamberdir deniliyor. Eğer delil peygamber ise varisi enbiya olmasaydı. İlelebet, sonuna kadar bu meşayihler olmasaydı, arada bunlar olmasaydı. Peygamber Efendimiz'in bu tarikatı kıyamete kadar yürümezdi, gitmezdi. Kendisiyle beraber tarikatı giderdi, sadece şeriati kalırdı. Öyleyse tarikatsız da olmaz.

Şeriat, tarikat yoldur varana

Hakikat, marifet ondan içeru

İşte tarikat olursa, bak daha evvelce,

Delil eyle o zââtı evliyayı

Yani tarikat da Allah'a giden bir yoldur, yine zâhirde vasıtası şeriattır. Şeriatla kıl kadar eksikliğin varsa senin vasıtan bozulmuş; senin ayağın kırılmış, yürüyemezsin, gidemezsin. Şeriatla eksikliğin olursa vasıtan bozulmuş, gidemezsin; ayağın kırılmış gidemezsin. Çünkü şeriatın tamamı ile tarikat oluyor. Şeriatın tamamı tarikatın başlangıcı, şeriatın nihayeti tarikatın başlangıcıdır.

Onun için:

Cismiyle Şeriatla, aklı ruhuyla Tarikatta, sırrıyla ila Vuslatta olunacakmış

buyruluyor değil mi?

Evet, işte tarikatı olmayanın yolu da Allah'a giden bir yoldur ama o yolda eşkıyalar var, vurucular var. Ama tarikatın olursa yine o yoldur ama o yol emniyete alınmış. O yolda eşkıya, vurucu, kırıcı yoktur. Orada aldatici, sapıtcı da yoktur.

Bu nedir?

Bu da işte zamanımızda bakın, sünnetlerin yerini bid'atler almış. Kitap, sünnet var. Peki, sünnetsiz, kitap insanı kurtarıyor mu? Kurtarmıyor. Şimdi zamanımızda sünnetlerin yerini bid'atler almışlar.

O zaman sen bir veliyi, Evliyâullahı tanırsan, eğer onu kendine örnek edersen, o senin delilindir, onun izinden gidersen sen kurtuldun. O ne işliyorsa haktır, hak olduğunu kabul edeceksin.

Ama muhakkak ki o bid'at işlese bile onun işlediği bid'atı hasenedir, bid'atı seyyie değil.

Bid'atı hasene var, bid'atı seyyie var.

Bid'atı hasene; hayra giden sevaba yönelen ama bid'atı seyyie ise şerre, günaha giden bir şeydir. Bunu biz bilemediğimiz için, bu ilhamidir; ancak Allah bunu bildirir.

Çünkü niçin? Bak Cenabı Hak bir kudsî hadiste ne buyuruyor? “Herkes bildiğinin âlimidir, herkes bildiğiyle amel ederse, bilmediklerini biz Azimüşşan ona öğretiriz.”¹⁴ buyuruyor. Onun için burada, âlimler de şimdi ilmiyle amel edemiyorlar, bildiklerini tatbik edemiyorlar.

Evet, işte sadatlarımız, pîrlerimiz isimleri anıldığı zaman buraya teşrif ederler. Onlar birer hediyeyle gelirler, boş gelmezler. Zâhîrde maddî bir şey yok ki, hediyesi şudur, buna benzer, şuna benzer denilsin. Onları almak için teveccühün sonuna kadar ayık olmak lazım.

Teveccüh de şöyle: Namazı vardır iki rekât, kılınır. Ondan sonra duaları vardır gizli, aşikâr okunur. Ondan sonra kalkılır, bu safların arasında gezilir; kelâmı kibar okunur, sırtlarınıza el vurulur. İşte o zaman bu safların arasında gezecek ve kelâmı kibar okuyacak, sırtınıza el vuracak bu günahkâr değildir. Ancak bizim de bir mürebbimiz var,

*Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında
Meşâyibten murat şabım mürebbi kâmil olmaktadır*

Ondan sonra bir de şöyle bir şey var:

*Kibrî-i abmerdir şeybin nefesi
Yakar dil şebrinde bırakmaz pası
Beraberdür Pîr-i Tâğî Mevlâsı
Daim cezb ederler me'vaya bizî*

Şimdi burada Mevlâ, efendim manasınadır.

Beraberdür Dede Paşa Mevlâsı

Bizim neyimiz var?

Bize emretmişler, biz emir kuluyuz. Nimet sizin. Nimet Allah'ın; kul da Allah'ın.

Ama yalnız nimet Allah'ın, kul Allah'ınsa kul kulluğunu bilsin ki, Allah da nimetini ona ihsan etsin. Kul kulluğunu bilmezse Allah nimetini ona ihsan eder mi? Etmez.

¹⁴ Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342

Ama “Küllî şeyin sebaba.” “İleyhil vesilete.”¹⁵ Cenabı Hak her şeyi bir vesile ile bir sebeple halk ediyor.

İnsanların, bütün mükevvenâtın rızkını halk eden “Rezzakul âlem”dir. Ama “Kasımül Erzak” isminde bir melek halk etmiş, onu memur etmiş. Bütün mükevvenâtın, karada, denizde, havada ta ki karıncadan fil’e kadar, sadece insanların değil, cinlerin değil, hepsinin rızkı için Kasımül Erzak isminde bir melek, Cenabı Hak halk etmiş, onu memur etmiş.

Evet, işte teveccühün sonu da ne zaman?

Aralarda gezilir, kelamı kibar okunur, sırtınıza el vurulur. Kelamı kibar okunduğu zaman, sırtınıza el vurulduğu zaman deyin ki: “Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bu kelamı kibarı bize okuyor, sırtımıza elini vuruyor.”

En son teveccüh bittikten sonra bir işaret verilir. Hoca efendiler, hafız efendiler onlar bir aşır okurlar. Aşırın peşinden “Lillahil Fatiha” derler. Birer Fatiha okur gözlerinizi açarsınız. Demek ki, bu arada göz açmak yasak!

Evet, başlangıçta “Estağfurullah” nidasıyla gözlerinizi yumdunuz, 25 istiğfar okudunuz. O zaman kalbinizin bekçisi oldunuz. Neyle bekleyeceksiniz kalbinizi? Allah’ı unutmamakla, Allah’ı anmakla. Çünkü Allah’ı andığınız zaman, Allah’ı kalbinize aldığınız zaman daha kalbinize başka bir şey gelmez. Ama başka bir şeyler geldiği zaman da Allah kalbinizden çıkar, Allah olmaz kalbinizde. İşte onun için,

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafîl görür ise güzâr eyler

Gider yani. İşte dikkat edeceğiniz hususlar bunlardır. Çok dikkat edin, gözlerinizi açmayın! Bak bir daha tekrar ediyorum. Ama her teveccühümüzde tekrar tekrar söylüyoruz, yine gözü açık oluyor. Göz açılınca onun için feyiz olmuyor, muhabbet olmuyor, gözlerinizi yumun açmayın.

Bir de şuna dikkat edin: Lütfen, kusura bakmayın, istirham ediyorum, rica ediyorum, dersi olmayan bu amelimize katışmasın. İtmat edin, vallahi billahi dersi olmayan varsa bir sevap kazanayım derken burada günah kazanır. Bütün Müslümanların sevabına mani olur. Bizim tarikatımız böyle kurulmuş, dersi olmayan bu amelimize katışmıyor.

Ama bir yerden dersli olan varsa, o katışabilir. Onlar da riayet edecekler, gözlerini yumacaklar. Cehrî zikir yapanlar vardır ki olur; muhabbete gelir, başlar kendi Cehrî zikrini yapmaya. Bunlar da yasaktır. Canım bu bağırmlar, ağlamalar da var ama onlar iradesiz oluyor.

Bizim tarikatımıza göre iradesiyle her kim ki Allah diye bağırsa günahtır.

Çünkü biz Nakşî’yiz, bizim zikrimiz hafidir. Cenabı Hak buyuruyor: “Üd’û rabbeküm tadarru’ân ve hüfyeh.”¹⁶ beni kalbinizden zikredin, ayeti kerimesi var. Onun için

¹⁵ Maide 5:35

¹⁶ Araf 7:55

burada Rukai olur, Kadiri olur, isterlerse oturabilirler. Fakat bu amelimiz bitinceye kadar riayet edecekler, cehrî zikirlerini yapmayacaklar. Dersi olmayanlar da oturamazlar. Bizden vebal kalsın. Tamam, başlayalım. Teveccühün oturma usulünü bilenler oturtursunlar. Ben bir abdestimi tazeleyeyim, teveccühe başlayalım.

“El emri favkal dap” ayağa kalkmayın.

“Teveccüh Bizim İçin Büyük Ameldir”

26.08.1990, K.Maraş

Allah kulun huzuru için kalbin varlığını, yokluğunu bildirsin.

Allah zannı üzerine halk etmiş insanları. Allah zannınıza ulaştırırsın.

Allah emeklerinizi zayi etmesin.

Allah riyadan saklasın.

Riyadan da korkalım, riyadan da sakınelım. Bir iş riya ile olursa, bütün emekler boşa gider.

Buraya Kayseri'den, Ankara'dan, memleketin çeşitli yerlerinden gelmişler. Masraf yapıyorlar, zahmetleri çekiyorlar. Ama riya olursa bunlar hep heba olur.

Allah'a şükür, elhamdülillah, riya olmaz inşaallah. İhsanda riya olmaz, müritte riya olmaz.

Müridin koltuklarının altı delinmiştir. Bir ihsan gördüğü zaman ne kadar da olsa riya olmaz. Ama bir dağarcıkta delik olmazsa dağarcık şişer. Şişe şişe sonra da güm diye, patlar gider.

Ama dünya varlığımız olabilir. Ondan da geçelim, ondan da Allah'a sığınalım.

Hamdolsun, şükrolsun, bin şükür olsun. Allah tüm nimetlerinin kadrini, kıymetini bildirsin. Nimetimiz büyüktür; nimetimizin kadrini, kıymetini bildirsin.

Onun için Evliya kelamı: “Hiç nimet olur mu bundan ziyade?” Büyüklerin kelamı böyle.

Bu hangi nimet?

Tarikatlı olmak, tarikatta olmak, meşayihî tanımak, meşayihî sevmek. Bundan büyük nimet yok. Çünkü insan en büyük nimete bununla ulaşıyor.

Cenabı Hakk'ın emri öyle: “Biz kulumuz için sayısız nimet halk ettik, kulu zâtımız için halk ettik.”¹ buyuruyor.

Kelamı kibarda da böyle geçer zaten:

Başını top eyleyip gir vahdetin meydana

Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Seyr kıl uşşak-ı Mevlâ nice keryar canına

Terk-i can etmektir ancak aşk u sevdadan garaz

¹ Fususül Hikem Trc. S.238

İnsanlar demek ki terk-i can olmayınca cananı bulamaz.

Cenabı Hakk'ın emri öyle: “Kulum ver beni de al beni.” buyuruyor. Benim sana vermiş olduğum bir can var, onu bana ver ki beni alsın, beni bulasın.

Allah'a baha, Allah'ın vermiş olduğu candır. Başka bir şeyle Allah bulunmaz, alınmaz.

Onun için:

Terk-i can etmektir ancak aşk u sevdadan garaz

Ama bak!

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Zaten başka bir kelamda da geçiyor:

Kıyamazsan başa cana irak dur girme meydana

Bu meydanda nice başlar kesilir de soran olmaz

Bir de:

Bak şu Mansur'un işine

Halkı toplamış başına

Ene'l-hakkın fıraşına

Düşenlere tımar olmaz

“Ene'l-hakkın fıraşı” ne?

Allah aşkına duçar olanın, onların da tedavisi yoktur. Tedavi olmaz.

“Ene'l-hakkın fıraşına, düşenlere tımar olmaz.” Tımandan mana: Onun tedavisi yoktur. Onun tedavisi ancak canını, canana verirse olur. İşte tedavi budur.

Hak ile hak olanlara

Kendi özün bilenlere

Bu kelamı kibar ama “Men arafe nefsehu fakad arafe rabbehu”² emr-i fermanı var değil mi? “Nefsini bilen rabbisini bildi. Nefsinden ayık olan rabbisinden ayık oldu.” Kelamı kibara bak!

Hak ile hak olanlara

Kendi özün bilenlere

Dost yolunda ölenlere

Kan pahası dinar olmaz

Bu kelimeler haktır, hakikattir. Bu kelimeleri insanlar yaşıyor, bu kelimelerde geçiyor. Kim bu?

² Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nufüs S.527

Tasavvuf ehli. Tasavvuf ehli olamayan, tarikata girmeyen, meşayihî bilmeyen, bu kelimelerden bîhaber, bunları bilemez. Bunları yaşayamıyor, bunları anlayamıyor.

Onun için insanlar, Cenabı Hakk'ı:

- 1) İlmel yakîn bilirler,
- 2) Aynel yakîn bilirler,
- 3) Hakkel yakîn bilirler.

İşte bu kelimeleri söyleyenler Allah'ı hakkel yakîn bilmektedir. Bu kelimeler kimde tecellî etmişse Allah'ı hakkel yakîn bilenler onlardır.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Hani, insanlar vahdet-i vücuttan bahsederler.

Vahdet-i vücud olurlar mı insanlar?

Olurlar, amenna ve saddakna.

Vahdet-i vücud ne demek yani? İnsanlar Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşıyorlar.

Allah'ın ahlakıyla ahlaklaşıyorlar.

Allah'ın sekiz sıfat-ı subutiyesi var. Bu sekiz sıfat-ı subutiye, kemal sıfatlardır. İşte insanlar noksanını ikmal ediyorsa, noksan sıfatından kurtuluyorsa, muhakkak o insanda Cenabı Hakk'ın bu kemal sıfatları tecellî ediyor. İşte vahdet-i vücud demek bu oluyor.

Efendim, insanlar Allah'ın ahlakıyla ahlaklanıyor, Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşıyor. İşte bak! kelamı kibarda:

Emanet Sıbgatullah'a dayandı

Cemâli hak boyasıyla boyandı

Sıbgatullah nedir?

Sıbgatullah: Allah boyasıdır. Ama Sıbgatullah da, büyüklerimizden bir velîdir, bir zâttır, Seyyid Sıbgatullah-i Arvasi, üveysiymiş.

Ey insan başını top eyle.

İnsan başından geçmedikten sonra vahdetin meydanına girmesin! Başından geçemiyorsa vahdetin meydanına giremez!

Orada da atını oynatamaz, bir şey de orada akledemez.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydanına

Kıl gaza-yı Kerbela gir kendi nefsin kanına

Bak! Ne manalar var burada? Ne kelimeler var burada?

“Kıl gaza-yı Kerbela” yani insan nefsini yeniyorsa, Kerbela gazasını yapıyor. Kerbela gazası niye burada geçiyor?

Kerbela gazası, vak'ası: İslâm âleminde, geçmişte ve gelecekte Müslümanlara, Allah'a ve Resûlullah'a, inananlara çok büyük acı duyurmuştur.

Onun için burada Kerbela da geçiyor, hatta bir kelimada:

*Kerbela'dan eksik olmaz naremiş
Biş Hafîd-i Pir-i Tagi olmuşuz*

Bu da nedir?

Cezbe sahipleri, nâra vuranlar gayri ihtiyari, iradesiz Allah diye bağırانlardır. Bunlarda ne oluyor?

Onların Allah deyip bağırmasında onlar bir cihad yaparlar. Nasıl bir cihad yapıyorlar? Mevlid-i şerifin mealine bak!

*Bir kez Allah dese aşk ile lisan
Dökülür cümle günah misl-i bâzan*

Hazandan mana sonbahardır. Yani aşk ile bir insan Allah derse, nasıl ağaçlar o mevsimde böyle harıl harıl yaprağını döküyorsa, onun günahları da öyle dökülür.

Evet, günahı dökmek de bir cihad değil midir?

*Kıl gazâ-yı Kerbela gir kendi nefsin kanına
Seyr kul uşşak-ı Mevlâ nice kıyar canına*

Uşşak-ı Mevlâ kim burada?

Aşka, Allah aşkına duçar olanlar, uşşak-ı Mevlâ bunlardır. Ancak bir insan tarikata girmedikten sonra, meşayihî tanımadıktan sonra aşka duçar olamıyor. Çünkü bakın!

*Ehl-i aşk bu yolda sararıp solup
Anladılar pîrsiz olmaz bir kulûp
Harfi savti olmayan bir mektep bulup*

Bu kelimalar şunu ifade ediyor: Yani insanın aşk-ı mecazı da sonunda aşk-ı hakikate dönüyorsa, O da uşşak-ı Mevlâ oluyor. Yani Allah'ı sevenlerden oluyor ve Allah'ı bulanlardan oluyor.

Aşk-ı mecaz, nefis için sevdikleridir.

Aşk-ı hakikat, Allah için sevilenlerdir.

Öyleyse “Hak ile sevdiğimin var mı vebali?” buyuruyor. Allah ile sevilende hiçbir vebal olmaz. Cenabı Hak, “Ve emvalüküm ve evladüküm fitne.”³ buyuruyor.

İnsan evladını bile Allah için severse fitne olmaz.

Ama nefis için severse fitne olur.

³ Tegabün, 64:15

İnsan hanımını da Allah için severse... Ama Allah için nasıl sevecek?

O da tabii Allah'ın kuludur. Sen de bir kul, o da bir kul. Allah onu sana emanet vermiştir, evladını da sana emanet vermiştir. Bir de şu var: Evladını Allah için sevecek olursan eğer, orada bir vasıta var arada.

Allah'ı sevmek için de bir vasıta var; vasıtasız, Allah sevilmiyor.

Niye? Nefis var çünkü. Cenabı Hak buyuruyor ki: "Beni sevin, sevdiğilerimi sevin."⁴

Öyleyse, Evliyâullah arada bir vasıta olmadıktan sonra, sen Allah'ı sevemezsin. Sevdiğilerini de Allah için sevemezsin.

O zaman; vasıta meşayih oluyorsa, sen hanımını sevdiğinde, de ki: "Pirimin cariyesi." Öyle sev ki; o, senin için fitne olmasın.

De ki: "Pirimin cariyesi bu." Evladını sevdiğinde de ki: "Pirimin güdüğü bu. Pirimin kölesi bu, bana emanet vermiş, pirimin kölesi olduğu için seviyorum. Pirimin cariyesi olduğu için seviyorum." İşte böyle olursa, bu ne olur? Vebali olmaz.

"Hak ile sevdiğimin var mı vebali?" buyuruyor. Ama hak ile sevmek için, Hakk'ı sevmek için yine bir vasıta gerekiyor. Arada vasıtasız, Allah sevilmiyor.

Onun için Allah'a şükür, Cenabı Hak bizlere ne büyük ihsanda bulunmuş. Bugün için bu cemaat çok ırak yerlerden buraya geldi. İşte zahmet çektiler, yoruldu, üzüldüler, para harcadılar, geldiler.

Ne var burada? Ne için geldiler? Bir menfaat mi var? Bir maddiyat mı var? Hiçbir şey var mı burada? Yok.

Öyleyse bu Allah'ın emridir. Cenabı Hak buyuruyor ki: "Allah için bir araya gelin, Allah için birbirinizi sevin, Allah için konuşun."⁵ Bak bunlar hep Allah'ın emridir. Ama zevk için mi peki?

Müslümanlar var. Bu kadar ehli iman var. Bunların hepsi Allah'ı tanımıyorlar mı? Allah için bir araya niye gelmiyorlar? Niye gelemiyorlar?

Bak! Burada bir vasıta var. Allah için geldik bir araya ama burada bir vasıta var. Bu vasıta nedir?

Kibrît-i ahmerdir şeybin nefesi

Yakar dül şebrinde bırakmaz pası

Beraberdir Pir-i Tâğî Mevlâsı

Dâim cezb ederler me'vâya bizî

Ne buldular burada?

⁴ Al-i İmran 3:31

⁵ Ahmet bin Hanbelin Musnedinde

Yani “Pir-i Tâgî Mevlâsı”. Her ne kadar oraya söylemişse; burada da bu cemaat buraya gelmişse, eğer bu günahkarın başına gelmişse, bu günahkarı dilemiş gelmişse, onun da bir Mevlâsı var. Kim?

“Beraberdır Dede Paşa Mevlâsı, Daim cezb ederler buraya bizi” değil mi?

Bak vasıta var. Vasıta olmasaydı gelemezdik buraya.

Her ne kadar Allah için sevdiğ birbirimizi, Allah için geldik, Allah için konuşacağız. Burada bir amel işleyeceğiz, ama arada bir vasıta var.

O olmasaydı, birbirimizi tanımazdık. Şimdi burada her memleketten insan var. Bunlar nasıl gelecekti buraya? Bunları hiçbir kuvvet bir araya toplayamazdı, getiremezdi.

Onun için bu ameli bilmeyenlerin, her ne kadar şeriâtı var, tarikatı yok; onların da gözleri kör, dilleri lal, kulakları sağır.

Zaten tarikat, şeriattır. Şeriât mürşittir, şeriât tarikattır. Tarikat, şeriât ayrı değil ki.

Şeriât, tarikat yoldur varana

Hakikat marifet andan içeru

Cenabı Hak şeriâtı, tarikatı, hakikati, marifeti insanlara bahşetmiş. Ama şeriattan başlıyor. Şeriât, tarikat, hakikat, marifet.

Şeriât cesetle, cisimle, cesede emredilmiş. Bak! İnsanlar ölüp gidiyorlar, kabre gidiyorlar. Onlarda daha şeriât var mı? Onlarda zekat, say, hayır, şer, var mı? Yoktur.

Onlar yok mu oldular? Hayır.

Cesetleri yok oldu, ruhları var, orada yaşıyor. Onun için şeriât cesede emredilmiştir.

Tarikat da ruh iledir, hakikat da. Zaten, insan ruhuyla hakikate ulaşıyor. Demek ki tarikat olmasa, insan hakikate ulaşamıyor.

Şeriât cesetle, tarikat ruh ile, ruh hakikate ulaşıyorsa... Hakikate nasıl ulaşıyor?

Tarikatla.

Bil şeriât emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat râb-ı Hakk'a gelmek imiş ey gönül

Râb-ı Hakk'a, Allah yoluna girmemiş tarikat.

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

İnsan hakikatsiz de marifete ulaşamıyor. Hakikatten de marifete geçiliyor. Yani demek ki:

Şeriattan seçiliyor, tarikata,

Tarikattan seçiliyor, hakikate,

Hakikate ulaşanlar seçiliyor, marifete geçiyor.

İnsanlar Marifetullah'a geçiyorlar.

Onun için tarikat, şeriattır; mürşit, şeriattır. Çünkü Kur'an-ı Kerim'de Hazret-i Allah'ın mürşide, rabıtaya işaret eden 36 yerde ayet-i kerimesi var. Ama başka te'vil ediyorlar, başka manaya alıyorlar.

Ulemalar daha bu kadar güruh-ı evliya geçmiş, sayısını Allah bilir, bunlar hep ulema değiller miymiş?

Bunlar hep ulema imiş. Onlar ilmi daha çok tamamen merkezden almışlar. İlimin kendisini okumuşlar. On iki ilim okumuşlar. Dört mezhepten malumlanmış.

İmam-ı Azam gibi bir zât bak ne buyuruyor: "levlâke senetân heleke'n Numan" buyuruyor. Bu ibare onun kelimasıdır. Ölümüne iki sene kala diyor ki:

—Ben Cafer-i Sadık'ın sohbetini dinlemeseydim, bu ilmim beni kurtaramazdı. Bu ilimle dalalete düşerdim.

Cafer-i Sadık kim oluyor?

Cafer-i Sadık, o zamanın meşayihî.

Cafer-i Sadık, on iki imamın altıncısıdır.

Cafer-i Sadık, bizim silsilede geçiyor: "*..Estü Caferi Tayfur*",

Tayfur, Beyazıt-ı Bistami Hazretleri, Cafer de Cafer-i Sadık hazretleri. Cafer-i Sadık imamlardan, yani evlad-ı Resul'den, Fatıma evlatlarından altıncı imamdır. İmam-ı Âzam Hazretleri onun zamanında yaşamış, onu tanımış, ona gitmiş, iki sene sohbetinde bulunmuş. Yani ondan ders almış, kendisini ona teslim etmiş ve babalığıymış da zâten. (Cafer-i Sadık İmam-ı Âzâmın annesiyle evlenmiş.)

Onun için tarikatsız olmuyor. Tarikatsız, insanların nimeti eksik oluyor. Cenabı Hak insanlara şeriat, tarikat, hakikat, marifet bahşetmiş.

Ama şeriati tekemmül etmezse, tarikatta hiç yer vermiyorlar. Eğer bir insanın şeriatında kıl kadar eksikliği olsa, onun tarikatta yeri yok, ona tarikatta yer vermiyorlar. Şeriati tamam olacak.

Ama şeriat cesetle, tarikat da ruh ile.

Hak talibi; cismiyle şeriatta, aklı, ruhuyla tarikatta, sırrıyla ila vuslatta olacakmış.

Hak talibi demek: Allah'ı dileyen.

Zaten Allah'tan geldik, niye Allah'ı dilemeyelim?

Biz yoktan var olduk değil mi? Kendi kendimizden mi var olduk? Yoktan var olduk, yine yok olacağız. Ama varlığımız nerden geldi; yokluğumuz nereye gidecek? Bunu bilmek lazım.

İşte Allah'tan geldik, Allah'a gideceğiz. Ama Allah'tan gelen nedir? Allah'a giden nedir?

Allah'tan gelen ruhumuz, Allah'a gidecek olan ruhumuzdur.

Ruhun da vasıtası tarikattır, meşayihittir.

Zâhirde ruhun vasıtası şeriattır. Çünkü cisim yok oluyor değil mi? Hepimiz bunu biliyoruz, görüyoruz. Bu cisim yok oluyor.

Ama ruh da yok oluyor mu? Eğer biz de, ruh da yok oluyor dersek; o zaman inanmış değiliz; iman edenlerden değiliz. Ruh yok olmuyor.

Bu cisim yok oluyorsa çürüyorsa, ruh da var ise...

İsrafil Aleyhisselam ikinci sura üfurecek. İnsanlar, herkes ot biter gibi yerden kalkacaklar. Bütün ruhlar olduğu yerden kalkacak.

Nasıl kalkacaklar bunlar?

Yine bir cisimle kalkacaklar. Onlara Cenabı Hak yine bir cisim halk edecek.

Ama nasıl bir cisim halk edecek?

Cenabı Hak, iki cisim halk edecek. Bir; güzel bir cisim halk edecek. Ruh, o cisimle gidip sefasını sürecektir.

Ruhu taşıyan ne oluyor? Bu cisim oluyor.

Ruh çıktı mı ne oluyor? Cisim de yok oluyor.

Ama nasıl ki ruh bu dünyaya bir cisimle geldi, cesede geldi. Cenabı Hak ruhu getirdi, yerleştirdi. İnsanları Cenabı Hak ikinci diriltmesinde yine onlara bir cisim halk edecek.

Bu cisim ikidir: Bir; hayvani sıfat, bir beşeri sıfat.

Eğer hayvani sıfatla kalkıyorsa o insan çirkin bir surette, çirkin bir cisimle. Ruh o cisimle gidip cehennemde azap görüyor.

Eğer beşerse, Cenabı Hak güzel bir cisim halk edecek. O güzel cisimle, bu dünyada nasıl yaşadığına, cennette gidip ebedi sefasını sürecektir.

Ama bu cisim nerededir?

Burada kazanıyor onu. Burada, insan bu dünya âleminde, ömrü boyunca, yaşadığı müddetçe, ya güzel bir cisim veya çirkin bir cisim kazanıyor.

Buna ne deniyor?

Ameli salih, ameli kabih.

İşte bu ameli kabih olanlar, yani Allah'a isyan edenler defterini günahla dolduranlardır. Allah'a itaat edenlerin ameli, salih'tir.

Meleklerle inanacağız, “Âmentü billah” Allah'a inanırım, “ve melaiketihî” burada, Allah'tan sonra melekler geliyor. Bizim muhafaza meleklerimiz var. Onlar bizim kâtibimiz, sağ melek, sol melek değil mi? Bunlar ne yapıyorlar. Cenabı Hak “Miskâle zerretin hayran yerah, miskâle zerretin şerran yerah.”⁶ buyuruyor. Bunların bir görevi var, vazifesi var. Bu olmasa, yani insanların defteri tutulmasa, yazılmasa nasıl vücut gösterecek? Nasıl belli olacak?

Yani çok küçük hayrı melek yazıyor, çok ufak şerri de melek yazıyor. Bu ufak hayrı kim kaydediyor deftere? Sağ melek. Bu en ufak şerri kim kaydediyor deftere? Sol melek.

⁶ Zilzal, 99:7-8

Bak! Bütün şerlerin, günahların büyüğünü küçüğünü kim yazıyor? Sol melek yazıyor. Hayırları kim yazıyor? Sağ melek yazıyor.

Ama dikkat edin, Allah'ın bize rahmetine, merhametine bakın! Erhamerrrahimin ya, rahmedici, kuluna acıyıcı, kayırcı, affedici. Bak! Sol meleği, sağ meleğin emrine vermiş, sağ melek müsaade etmedikten sonra sol melek yazamıyor, bütün müsvedde alıyor. Esas deftere kaydedemiyor. Sabahtan akşama kadar bir Müslümanın yapmış olduğu bütün şerleri o bir müsveddeye alıyor. Sol melek deftere kaydedemiyor. Diyor ki sağ melek:

— Dur yazamazsın, onun akşama kadar müsaadesi var belki tövbe eder, belki nedamet duyar, diyor.

Onu akşama kadar tutuyor yazdırmıyor. Ama sağ melek hemen hayrı kaydediyor, yazıyor.

Onun için insanlara, “İnnemel a'mâlî bin niyât.”⁷ emr ü fermanı var. İnsanlar iyi bir niyetle oldu muydu, sağlam bir niyetle o zaman ne yapacak? Bir hayır işleyecek, bir amel işleyecek. Onu işlemese de sağlam ise niyeti... Ama Allah biliyor tabii, amenna ve saddakna Allah bilir, Alîm'dir. Bizi bizden iyi bilir. Sağlam bir niyeti varsa, eğer yapamıyorsa Allah onun ecrini veriyor.

Ama kötü niyetli bir insanı düşünelim. Kötü niyetli bir insan, eğer o kötü niyetini fiiliyata getirmiyorsa, ona günah yazılmıyor. Tabii ama bu da iyi değil. Onun da kalbi sağlam değil. Eğer bu kötü niyeti bir defa işlemez, iki defa işlemez ama üçüncüde işleyebilir. Yani bu kötü niyetten de insanların kurtulması lazım.

Ama kötü niyetli bir insan yapmadıktan, işlemedikten sonra, fiiliyata geçirmedikten sonra onun günahı yazılmıyor. Ama iyi bir niyetli insan, hayrı işlemese de sevabı yazılıyor.

Onun için burada sağ melek, sol melek... Meleklerle inandıksa bizim sağ meleğimiz var, sol meleğimiz var. Ne yapıyor? Sabahtan kalktık mıydık, akşama kadar ne ettik, ne konuştuk, ne yedik, ne içtik; nereye gittik, nereden geldik, ne yaptık bunların hepsini yazıyorlar.

Biz demeyelim ki:

—Belli günahlar var, biz günah işlemedik

Hayır, bizim için noksanlık, günahkarlık bu mudur?

Bizim için gafil atmış olduğumuz her adım da noksanlıktır. Gafil teneffüs ettiğimiz bir nefes de bizim için bir noksanlıktır.

Onun için Cenabı Hak, “Kulum iste vereyim.” buyuruyor (talebena vecedena).

Allah'a inanmış olarak, isteklerimiz bizi aldatmış olmasın. Bizim isteklerimiz de masiyet olmasın, dünya olmasın.

⁷ Sahih-i Buhari S.1, Hadis No:1

Maddi istekler bizi aldatır. Çünkü maddi istekler ne kadar varsa, dünya istekleridir bunlar, hep nefsin arzularıdır. Halbuki bizim en büyük düşmanımızın nefsimiz olduğunu bileceğiz. Eğer en büyük düşmanımızın, nefsimiz olduğunu bilmezsek düşmanımızı bilemeyiz. Niye? Bak!

Büyük düşmanımız nefs-i emmare

Takmış kemendini götürür nare

Cebdet ki bulasın sen sana çare

Ellerin ayıbını gözleme gardaş

Çaba harca, çalış, çabala ki nefsin seni eğmesin, diyor. Sana bir halat takmış boynuna çekmiş, sürüklemiş cehenneme götürüyor. Çalış ki o halatı koparasın, onun halatından kurtulasın, diyor.

Ama neyle? Ancak o halattan neyle kurtulursun?

Cebdet ki bulasın sen sana çare

Ellerin ayıbını gözleme gardaş

Yani Ahmet şunu yapıyor, Mehmet bunu ediyor; şu, şunu yapıyor, bu, bunu yapıyor. Ne yapacaksın sen? Eğer onların ayıbını gözlersen olmaz.

Çünkü Cenabı Hak; “Settarül'uyub”, ayıpları setrediyor. Peygamber Efendimiz de setretmiş. Peygamber Efendimiz de Allah'ın ahlakı ile ahlaklanmış, Cenabı Hakk'ın sıfatıyla sıfatlanmış.

Veliler de böyledir. Veliler de setreder. Eğer biz de velilerin izlerinden yürüyeceksek, biz de velileri tanıyacaksak, biz de velilerin eteğine yapışmışsak; o eteği elimizden bırakmayacağız. O etek bizi kurtaracak. O eteği elimizden bırakmayacaksak biz de böyle olacağız. Kimsede ayıp görmeyeceğiz. Çünkü:

Dil uzatma kainatın halikine bir durup

Kimseyi hor görme daim sendeki noksana bak

Onun için bu kelimeler hakikatten bahsediyor. Yani niye böyle oluyor? Cenabı Hak “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz.”⁸ buyuruyor.

Bir insan olarak, senin kendi ayıbın varken başkasında ayıp görürsen, kusur görürsen, sen o zaman yükselmiş olabilir misin? Sen alçalmış olursun.

O zaman da Cenabı Hak “Her kim ki tekebbür sahibi olursa biz onu hakir ederiz.” buyuruyor.

İşte tasavvufun bütün gayesi budur.

Tarikatta üç büyük amel var:

⁸ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Birisi: En büyük amel, tevazudur. Tarikatta tevazudan büyük bir amel yoktur. Şimdi şöyle, sen alçaldıkça yükseliyorsun. Sen alçaldıkça Allah seni yükseltiyor. Ne olacak o zaman?

Eğer nefsini herkesten aşağı gördüğünde, bir kimse de, mademki nefsini bilecek. “Men arafe nefsehu fakad arafe rabbehu.”emr-i fermanı “Nefsini bilen rabbısını bildi.” buyruluyor.

Kim nefsini bildi?

Nefsini eğer bütün insanlardan değil, hayvanattan da aşağı; bakın, dikkat edin buna! Hayvanattan da aşağı kendini, nefsini görmezse, nefsini bilmiş değildir.

Beyazıt-ı Bistami Hazretleri, mübarek silsilede Tayfur geçiyor. “Nebi, Sıddık Selman-ı, Kasım estü Cafer-i Tayfur”. Beyazıt-ı Bistami Hazretleri genç yaşta velâyete, kemale ulaşmış yani velî olmuş efendim. Onun kadar genç yaşta velî olan olmamış, yani velâyetin altında olmamış. Çünkü küçük yaşta onun şebabetinde harikuladeleri varmış.

Reşahat'ta yazar, Şeyh Şıbli Hazretleri'nin sohbetine devam ediyormuş. Fakat Beyazıt-ı Bistami genç yaşta kendini Allah yoluna vermiş. Ahlakıyla, ilmiyle, kemaliyle, zâhirdeki adabıyla, o kadar çok halka sevilmiş ki o kadar meth ü sena ediliyor ve bütün hep onu parmakla gösteriyorlar. Cemiyette bunu böyle halk içerisinde methediyorlar. Fakat Şeyh Şıbli Hazretleri bir gün büyük bir cemaate sohbet yaparken Beyazıt-ı Bistami Hazretleri de girmiş içeri; oturmuyor, hürmet ediyor, ayakta duruyor.

Eskiden tarikatın bir adabı varmış. Şimdi onu kaldırdılar. Eğer tarikatın adap diye bir şartı tatbik edilecek olursa şimdi hiç kimse müritlik yapamaz.

Niye böyle? Bakın!

Bizim büyüklerimizden Pîr-i Sâmi zamanında, Erzincan'ın valisi ile bir ordu komutanı paşa, ordu karargahında oturuyormuş. Hicretten evvel, ordu komutanıyla vali Pîr-i Sâmi Hazretleri'ni duymuşlar, demişler:

—Burada bir şeyh varmış, insanları irşat ediyormuş. Bakalım neyle irşat ediyormuş?

Bunlar gitmişler ki mübarek şeyh hazretleri cemaate sohbet ediyor, bir kişi de ayakta, elleri böyle göğsünde, düşünmüş ayakta duruyor, oturmuyor. Bunlar gelmişler, selam vermişler. Tabii zâhir şeriat, ulu'l-emre göre bunlar mülki amir paşa, vali gelmiş, Pîr-i Sâmi Hazretleri de kalkmış onlara biraz hürmet etmiş. Oturmuşlar hal, hatır sormuş. Ondan sonra cemaat sükûta varmış. O arada cemaat zaten sükût. Pîr-i Sâmi Hazretleri de onlarla meşgul olunca sohbeti kesilmiş. Sormuşlar:

—Efendim neyle irşat ediyorsunuz?

Demiş ki mübarek,

—Şu ayakta, eller göğsünde, boynu bükük, duran derviş bir saattir duruyor, siz de böyle durun irşat edeyim, demiş.

Onlar ikisi birbirine bakmışlar. Birbirlerine

— Kalk kalk gidelim, bu, adamları kandırıyor, demişler.

Kalkıp gitmişler.

İşte öyle efendim Allah'a şükür, bin şükür, çok şükür, nihayetsiz şükürler olsun, bu teveccüh de bizim için büyük bir ameldir. Her tarikatta yoktur. Bizim tarikatımızda var. Ama çok büyük bir ameldir. Peygamber Efendimiz teveccüh de yapmıştır, bize sünnettir. Zaten tarikatın bütün amelleri sünnettir. Ama hangi sünnet? Gayr-i müekkeke değil, sünnet-i müekkeke olan bir sünnettir. Terki olmayan sünnetler gibidir. Terki olan sünnetler de var, sünneti gayr-i müekkeke. Tarikatın amelleri sünnet-i müekkeke olan bir sünnettir. Fakat bu dışarıya karşı böyledir ama yaşayan için; hem sünnet, hem vacip, hem de farzdır.

Niye bu böyle?

Bakin bizde evvâbîn namazı var. Eğer bir Müslüman, tarikatlı bir kimse, buna (evvâbîn namazına) eğer tarikatın bir ameli olarak inanmışsa, farz namazı giderse, akşam namazını terk ederse, evvâbîni de terk eder. Farz namazını kılabiliyorsa, onu da kılar. Hasta da olsa kılar, yolculukta da olsa kılar, seferde de, hazerde de, nerede nasıl olursa olsun kılar. Yalnız akşam namazını, insanlıktır, kaçırır kılamadı, onu da kılamaz farkı ne olur o zaman? Akşam namazını kaza eder onu kaza etmez.

Bu niye böyle?

“Cenabı Hakk’ın indinde az da olsa devamlı yapılan amel makbuldür.”⁹ Ama çok da olsa ara sıra yapılan amel makbul değildir.

İşte onun için bu tarikatın amelleri bütün, Peygamber Efendimiz’den geliyor. Bu ise zaten Tarikat-ı Muhammediye’dir.

Tarikat-ı Muhammediye, Şeriat-ı Muhammediye var değil mi?

Şeriat-ı Muhammediye nübüvveti, zâhir ulema, zâhir şeriatıdır.

Tarikat-ı Muhammediye de Peygamberimizin velâyetinden gelendir. Velâyet yönüyle, velâyet yoluyla gelen, velâyetlerden, yani bâtından gelendir.

Zâhir ulema var, bâtın ulema var.

Zâhir ulema kim? Zâhir ulema hocalar, müftüler, vaizler.

Bâtın ulema kim? Bâtın ulema da meşayihler.

Fakat bunlardaki fark nedir?

Bunlardaki fark, bâtın ulema ledünni ilmini okumuştur, zâhir ulema ledünni ilmi okumamıştır. Bâtın ulema o kitaptaki bildiklerini unutmuşsa (çıkarmışsa) ledünni ilmini okumuştur. Eğer unutmadıysa okumamıştır. Çünkü bu niye böyle oluyor?

Veysel Karani Hazretleri’ne, Peygamber Efendimiz’in onun hakkında çok meth ü senaları var, ona “Ümmetin büyüğü” diyor. Hatta hadis-i şerifinde “Nefesü’l-Rahman gibalil Yemen.”¹⁰ buyuruyor. Halbuki Veysel Karani Hazretleri ile Peygamber Efendimiz zâhirde birbirlerini görmemişler, hiç görüşmemişler. Ama maneviyatta da

⁹ İhya-i Ulumiddin C.2, S.332

¹⁰ Ahmet Cemil Akıncı, Veysel Karani, S.13

bir saniye birbirlerinden ayrı değiller. Onun hakkında buyuruyor ki “Ümmetin en büyüğü, ümmetin en hayırlısı.”

Veysel Karani Hazretleri’ne, Peygamber Efendimiz vasiyet ediyor, “Hırkamı ona götürün.” diyor. Götüren kim oluyor? Hazret-i Ali Efendimiz’le Hazret-i Ömer (radıyallahu anhum) Hazretleri. Hırkayı götürüp onu buluyorlar, hırkayı ona veriyorlar. Hırkayı almıyor. Diyor ki:

— Bunun bir hakkı vardır, hakkını icra edeyim de ondan sonra, diyor.

Ama Peygamber Efendimiz’in de emri var, buyuruyor ki: Arabistan’da, Hicaz bölgesinde iki kabile varmış, bunların koyunları çok imiş, Peygamber Efendimiz o iki kabileyi zikrediyor, “O iki kabilenin koyunlarının, kıllarının adedince, Üveysin şefaatiyle benim ümmetimin asileri cehennemden kurtulacak.” buyuruyor.

İşte bunu biliyor Veysel Karani. Hazret-i Ömer de Hazret-i Ali de tabii biliyorlar bu hadisi. Hadisler kimden alındı? Zaten onlardan toparlandı.

Orada işte secdeye kapanıyor ve secdede Cenabı Hak’tan günahkar ümmeti diliyor, Peygamber Efendimiz’in ümmetinin günahkarlarınının, Allah’tan affını diliyor. Bunun için uzun boylu orda kalıyor. Uyudu zannediyorlar veyahut da bayıldı zannediyorlar. Bunu kaldırmak istiyorlar, kaldırıyorlar, doğrulunca:

—Niçin acele ettiniz? Biz hırkanın hakkını icra ediyorduk, hakkını ödüyorduk. Ümmet-i Muhammed’in günahkarlarınının dörtte üçünü Allah’a affettirdim, geri kalan birini de affettirmek istiyordum, beni kaldırdınız, diyor.

Şimdi buradan da ne anlaşılıyor? Zâhirde Allah’ı görüyor, yine Allah’tan isteseydi, ayıkken de isteseydi. Demek ki hal sahibi veyahut maneviyat sahibi, o istekte ne oluyor? O istekte bir başka hal tecellî ediyor, başka bir âleme geçiyor. Orada başka bir istek oluyor, onda başka bir arzu oluyor. Bundan bu anlaşılıyor.

Şu da var:

Peygamber Efendimiz, Bedir Muharebesi’nde toprak attı, düşman basıldı. Ayet-i kerime nazil oldu: “Habibim o toprağı sen atmadın, biz attık”¹¹ buyruluyor. Peygamber Efendimiz bütün savaşlarda o toprağı atsaydı, mağlubiyet görmeseydiler. Uhud Muharebesi’nde mağlup oldular, Huneyn Gazası’nda mağlup oldular.

İşte demek ki veliler olsun, nebiler olsun, onların her zamanları bir değil. Zaten Peygamber Efendimiz ne buyuruyor hadisinde? “Bizim öyle zamanımız oluyor ki arş, kürs, levh, kalem bizim yanımızda bir zerre kalıyor, onları hep seyrediyorum. Öyle zamanım da oluyor ki yanımdaki Ayşe’yi bile göremiyorum, bilemiyorum.”¹²

Şimdi demek ki Veysel Karani Hazretleri’ni ayıltılar. Fakat onun an’ı vardı, geçti o. Hani onda bir sıfat tecellî etmişti, sonra o sıfat ondan geçti.

Bu gibi şeylerin tecellî anında, Cenabı Hak’ın sıfat-ı subutiyyesi onda tecellî ediyor, o sıfatta istiyorlar ve o sıfatta Allah halk ediyor.

¹¹ Enfal, 8:17

¹² Mevahid’ü Ledümiye

Ebu Bekir-i Sıddık Hazretleri de bir ölmüşü diledi, Cenabı Hak bir ölü kimseyi diriltti getirdi. Ama Cenabı Hak hadisi kutside buyuruyor ki: “Eğer o Sıddık kulum, sadece onu diledi. O muharebede bütün ölenleri isteseydi, bütün hepsini diriltecektim.”

Şimdi burada Veysel Karani Hazretleri’ne Hazret-i Ömer Radiyallahu Anh Hazretleri diyor ki:

— Ya Üveys, bize nasihat et.

Bir hakikati onda gördüler, Peygamber Efendimiz’in emri, hırkayı ona verdiler, hırkanın karşılığında onlara bir müjde de verdi.

—Ya Ömer! Sen bir şeyler biliyor musun?

—Biliyorum, diyor.

Nasıl bilmiyorum desin ki? Peygamber Efendimiz’in dört büyük sahabesinden birisi. Hulefâ-i Raşidin’den, sonra aşere-i mübeşşereden. Veysel Karani Hazretleri diyor ki:

—Sen o bildiklerini hep unut, Allah’ı bil, sana yeter.

Sonra Hazret-i Ömer diyor ki:

—Ya Üveys! Yine bize nasihat et.

—Seni halk, bilirler mi?

—Bilirler.

—O halka hep kendini unuttur, Allah seni bilsin yeter.

—Ya Üveys! Yine nasihat et, diyor.

Veysel Karani Hazretleri diyor ki:

— Yok, tamam bu iki nasihat yeter.

Demek ki burada işte tasavvufun gayesi nedir?

Tarikatın gayesi nedir?

Tarikatın gayesi mahviyettir.

Mahviyete kim düşüyor?

Mahviyete düşen, “Nefsini bilen” mahviyete düşüyor.

Nefsini kim biliyor?

Nefsini de işte bütün, değil insanlardan, hayvanlardan da aşağı kim görüyorsa, biliyorsa, nefisini o biliyor.

İşte onun için Beyazıt-ı Bistamî Hazretleri, Şeyh Şıbli Hazretleri büyük bir cemaate sohbet yaparken sohbetlerine gitmiş. Girmiş içeri, oturmuyor; ayakta, hürmet ediyor. Fakat henüz ayaktayken otur demeden mübarek öyle celâlleniyor, cemaatin huzurunda, diyor:

—Yahu sizin methettiğiniz bu hınzır mı?

Haşa Estağfurullah! Şanına layık olmayaraktañ öyle diyor, bağıyor. Fakat bu kelamı Beyazıt-ı Bistami Hazretleri reddetmiyor, kabulleşiyor. Diyor:

—Benim nefsim demek ki hınzır sıfatından daha tebdil olmamış.

Üç gün ağlıyor, yemiyor, içmiyor. O ağlamada, bakın irşat bu işte, terakki ediyor. Çok terakki ediyor.

Fakat o, bu kelamı kabulleşiyor, kabulleşmese zaten irşat olamayacaktı, nefsinı bilemeyecekti. Nefsinı bilmiş ki bu kelamı kabulleşmiş.

Bu anda da ne oldu? Halka karşı onun tenkidi, onu gizledi.

Hani, Veysel Karani Hazretleri ne buyurdu? “Bu halk seni biliyor mu?” “Biliyorlar” “Sen halka kendini unuttur, Allah seni bilsin yeter.”

İnsan halka kendini neyle bildirir?

Şöhretle!

Şöhrette afet vardır.

Şöhretten kaçınmak lazımdır. Şöhrette afet vardır. Bir insan nefsinı zaten aşağı görmezse, şöhretten de kaçınamaz, tevazu da yapamaz, değil mi?

İşte evet, teveccüh Peygamber Efendimiz’in amelidir. O da ashabına teveccüh yapmıştır.

Bu hatm-i hacemiz var ya, dikkat edin, hatm-i haceyeye çok kıymet verin, hatm-i haceyeye bu teveccühün bir küçüğüdür. Hatm-i hacenin tatbikatı ayındır. Sebepsiz olarak hatmeyi terk etmeyin. İnsanlık hali, burada bulunmazsınız, hasta olursunuz, yolcu olursunuz, mühim bir işiniz olur, başka; ama hatmeyi sebepsiz terk etmeyin, hatme büyük ameldir.

İşte hatm-i hacede, büyük hatmede yetmiş dokuz Elemneşrahleke-yi şerif suresi okunuyor. Bu ne için okunuyor? Niye yetmiş dokuz taş? Yüz taş dağılmıyor da, yüz taştan yirmi bir taş ayırt ediliyor. Sebebi ne acaba?

Ameldir çünkü. Bu bir amel ise, amelin de bir sınırı var. Burada bir emir var. Burada yetmiş dokuz Elemneşrahleke okunuyor. O yetmiş dokuz okunması insanların ahlakı zemimesinin izâlesi için. Elemneşrahleke suresinin her bir harfı bir manevi çekiç, insanların iç âleminde olan ahlakı zemimelerin başına vuruyor.

Elemneşrahleke suresi ne için inzal oldu? Ne için geldi?

Cenabı Hak “Habibim biz senin göğsünü yardık, temizledik.”¹³ buyuruyor. Peygamber Efendimiz ki bütün kainatın efendisi, bütün halkıyyetin efdali, makbulü, büyüğüdür.

Çünkü kelam-ı kibarda öyle buyuruyor:

Dahi hem âlem-i a'mâda iken cümle esmâlar

Zubûrı âlem-i a'yâm sensin yâ Resûlallah

¹³ İnşirah, 94:1-3

Âlem demek, yani varlıklar. Ama bilinenler var, bilinmeyenler var, görünmeyenler var. On sekiz bin âlem olduğu bize bildiriliyor.

Ama bunlar kimin için halk edildi?

Peygamber Efendimiz için halk edildi.

Zaten Peygamber Efendimiz'in nurundan bütün âlemler halk edildi. Böyle büyük bir zât-ı mübarek için... Cenabı Hak Peygamber Efendimiz'e aşık olmuş ve "Lekad cekm rasln min enfsikm azizun aleyhi m anittm harisn aleyküm bil m'minine rafrrahim."¹⁴ ayet-i kerimesi vardır. Bu ayet-i kerimde Cenabı Hak ne buyuruyor? "Peygamber izzetli ve şereflidir." diyor. Allah halk etmiş. Cenabı Hak birkaç tane daha halk etseydi de ümmetine haris olmasaydı. Bir sanatkar bir şey yaptığı zaman, bakın dikkat edin, eğer ona haris olursa bir tane daha yapar. Onun harisliği gider. Zaten mevlid-i şerifin mealinde:

"Gel habibim sana aşık olmuşam." buyuruyor ki kelimı kibar da vardır:

Muhabbetten yarattı Ol Habıb'i Hazret-i Mennn

Değil kim Ol Muhammed Hazret-i Mevlâ'da yangın var

Allah'ta yangın olabilir mi? Allah'ta yangın olmaz ama Cenabı Hak'taki muhabbet yangınıdır. Muhabbet de yakıcı bir maddedir. Hem de öyle bir yakıcı madde ki... Cenabı Hak ne buyuruyor? O koskoca azim cehenneme diyor ki: "Ey cehennem eğer sen de bana isyan edersen ehli aşkın ateşiyle sana azab ederim." yleyse demek ki buradaki yangın, bu muhabbettir. Yoksa zâhirde bir ateş yok ama öyle bir yangın ki bizim maneviyatımıza mani olan bütün varlıkları yakıyor, yok ediyor, gideriyor.

Onun için zaten Cenabı Hak "Habibim ben seni sevdim yarattım, vdm, muhabbetimden yarattım." buyuruyor.

Mademki Elemneşrahleke suresi onun hakkında nazil olmuşsa, Cenabı Hak "Habibim biz senin sadrını yardık, göğsünü yardık, kalbini temizledik." buyuruyor.

O zaman bizim kalbimiz de temiz değil. Bizim kalbimiz zaten mülevves. Bizim kalbimiz bütün masıva ile kirlenmiş, paslanmış, mülevves olmuş. Bunun temizlenmesi icap etmez mi? Bir düşünelim.

Bizim kalbimizi kim temizleyecek?

Bizim kalbimizi meşayihimiz temizleyecek. Yetkilidir, Allah ona o yetkiyi vermiş.

"Hayat iksirinin Lokman'ı geldi." buyuruyor.

Yanında bir bölük melek simalar

Gene esti bize bd-ı sbalar

Derd ehli derdine alsın devalar

Hayat iksirinin Lokman'ı geldi

¹⁴ Tevbe, 9:128

Ne demek bu , hayat iksirinin Lokman'ı ?

Yani Evliyâullah manevi doktordur, ruhumuzun doktorudur. Ruhumuzun bütün illetlerini alıyor, onu amelîyat ediyor, ruhumuzu nimetine ulaştırıyor.

İşte bu Elemneşrahleke suresi de bu amelde (hatmede) okunuyor. Bizim ruhumuzu temizliyor. Yani maneviyatımızda iç âlemimizde olan, bütün ahlakı zemîmeleri tebdil ediyor, değiştiriyor.

Bunda esrarlar var. Bütün bunlar ihlase, inanca bağlıdır. Çünkü niye?

Sâlihâ bir kimsese yol aldran iblâsıdır

Hazret-i şeyhim efendim ehl-i hâsın hâsıdır

Hatm-i Hace'de daha sonra bin bir ihlas okunuyor. Bu bin bir ihlasın okunması da ne demektir?

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyuruyor ki: “Ümmetimden, her kim ki İhlas-ı Şerif (Kul hüvallahu ahad) suresini, bir defa okursa, Kur’ân-ı Kerîm’in üçte birini okumuş olur. Üç defa okursa Kur’ân-ı Kerîm’i hatmetmiş olur.”¹⁵

Burada bin bir ihlas okunuyor. Bunun üç bölümünde ne çıkıyor? 333 hatim sevabı.

Onun için bütün vakit namazlarında da, dikkat edin üç kişi bir cemaat olacağınız zaman, evinizde, başka yerde, üç kişi beş kişi ihlasları okumadan farz namaza kalkmayın. Ne olur ki üç tane ihlas okusanız! Hatta mübarek Şeyh efendimiz buyurmuştu ki: “İki kişiyle namaz kılındığında, bir tanesi kalktı ki kamet okumaya başladı, diğeri de tuttu eteğinden onu oturttu. İhlasları kendisi okudu, ondan sonra kamet okudu.” Buna hep dikkat edelim.

Mesela müezzinlik ettiğinde tespih dualarını da ihmal etmeyelim. Namazın kemali dua iledir, hadis bu. “Namazın tamamı dua iledir. Dua olmayan namaz yarımıdır.”¹⁶ Tespih duaları da bir duadır. Ama biz “Subhanallah” dedik, “Elhamdülillah” dedik, tespih dualarını okuduk. Burada bir zararımız mı oldu? Acele bir şey yok, bir mani yok niye okumayalım?

Evet, bu teveccühü de Peygamber Efendimiz yapmış. Hatta Eşrefoğlu Rumi (Müzekki'n-nüfus'un sahibi) kitabında yazar, Peygamber Efendimiz bir teveccühünde, mübareği, cezbe almış. Başını sağa sola salladığı zaman, çevirdiği zaman, emamesi, sarığı düşmüş. O sarığını ashop kapışmışlar. Herkes tırnağının ucu kadar onu teberriken almış. Ömürleri boyunca saklamışlar.

İşte Hatm-i Haceyi ifade ediyordum. Yetmiş dokuz Elemneşrahleke bunun için okunuyor. Ahlak-ı zemimelerin izalesi için. On dört Fatiha, yedi soldan, yedi sağdan okunuyor.

Niye böyle oturuyorduk? Niye bu yedi sağdan, yedi soldan?

¹⁵ Rumuz 335/7

¹⁶ Tirmizi, Salat, 166

Çünkü bunlar sünnettir, Peygamber Efendimiz'den kalmış. Peygamber Efendimiz, taşlar ile sahabilere zikir yaptırđı zaman, taşları eline almış mübarek, taşlar elinde zikir yapmış. Taşlar hareketle, harekete gelmiş, taşlar zikir yapıyor. Sağındakine vermiş, o taşlar onda zikir yapmış. O da kendi sağındakine vermiş, yedi kişiye gitmiş, yedinci kişide bu taşların zikri kalmış, hareketi durmuş, zikretmiyorlar daha. Mübarek taşları durdu diye almış, "Ver bana" demiş. O yedinci kişiden taşları alınca, yine kendi elinde taşlar zikretmiş. Solundakine vermiş, onda zikretmiş, o da kendi solundakine vermiş, onda zikretmiş, o da kendi solundakine, yedi kişiye gitmiş. Orada da durmuş. İşte evveli sağdan yedi Fatıha okumanın, sonradan soldan yedi kişinin Fatıha okumasının sebep-i hikmeti budur.

Yalnız bunlar büyük amellerdir. Onun için, teveccüh her zaman olmaz ama hatme her zaman oluyor. Ama hatme teveccühün bir kgdr. Aynı silsile bunda da okunuyor, onda da okunuyor. Bunda da rabıta yapılıyor, onda da rabıta yapılıyor. Aynı muhabbet ve feyiz bunda da, onda da tecellî ediyor. Yani teveccühten alınan bir feyzi, insan hatmeden de alabiliyor. Değil mi alınıyor?

Hatmeden sebepsiz olarak geri durmayın. Ama malum bir sebebi var, gidemezsin başka. Bak, eskiden her gün hatme okunuyordu. Halen biz her gün hatmeyi okumayı devam ettiriyoruz. Hiç bizim hatmemiz kazaya kalmamıştır. Fakat Şimdi zaman icabı, her günkü olan hatmeyi haftada bir'e indirmişler. Herhangi bir dersli olan kimse, muhitinde hatme okunuyorsa, haftada bir gün o hatmeye gitsin, oraya borçludur. Yani borçlu dersek, gitmese ne olur? Günah mı? Günah olmaz ama mademki bir amel işlemek istiyor, Allah'ın rızasını kazanmak istiyor, Allah'ın rızası ne ile kazanılır?

Bakin! Cenabı Hak dört Şeyi dört Şeyin içerisine gizlemiş:

Velilerini kulları içerisinde gizlemiş.

Zaten Cenabı Hak yle buyuruyor: "Biz velilerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez."¹⁷

Velilerini kulları içerisine gizlemiş,

Azabımı da günahlar içerisinde gizlemiş,

Hicabımı da dualar içerisinde gizlemiş.

Hangi dua perdeleri deler, hangi dua makamına ulaşır, bu bilinmez. Ancak Cenabı Hak ne buyuruyor?

"Selim bir kalp ile beni zikredin"¹⁸.

Selim bir kalp ile bana yalvarın.

Selim bir kalp ile benden isteyin."

Bu nedir? Bu selim kalp kimdedir, kimde olur?

Ancak aşk-ı ilahiye kim düşmüşse ondadır.

¹⁷ Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nufs S.309

¹⁸ Cum'a 62:10

Bunda âlim, cahil... Zaten haşa Estağfurullah, bu cahil kelimesi kime söylenir?

Allah'ı bilmeyene. Bu cahillik, cahil kelimesi Allah'a isyan edene, günahı sevabı bilmeyene verilmiştir. İnsan ümmi olabilir, cahil olmaz. Bu ancak, “Dinü ilmün ma leke keliblis¹⁹, Senin ilmimi bilmedi o habis.” İblis, Adem'in ilmimi bilmedi.

Sen de bir Adem'sin, çok ümmisin ama cahil değilsin. Çünkü Allah'a bir inancın var. İlim zaten bir noktadır.

Bu nokta nedir?

İnsanların kalbinde olan, Allah'a olan inancıdır. Hz. Ali Efendimiz buyuruyor, “İlim bir noktadır, cahiller onu çoğalttılar.” Kelamı Kibar'da da:

Bir noktada pinhan imiş

Gör neyledi bu aşk bana

Bu nedir?

Ledünnî ilmi var.

Cenabı Hak, Kur'ân-ı Kerîm'de ledünnî ilmimi bize haber veriyor. Cenabı Hak, Hz. Musa'ya buyuruyor: “Ve alleminahü min ledünna ilmen²⁰, Kullarımızdan bir kul buldular ki tarafımızdan bir ilim öğretmiştik.” buyuruyor. Bir de “Ey Kelimim sen o ilimden bir harf bilmiyorsun.” buyuruyor. Ne demek bu?

Hz. Musa'ya, büyük kitaplardan ilk inen, Tevrat indi. Ama Hızır Aleyhisselam'a gitti, ledünnî ilmimi öğrendi.

Kitaptan mı öğrendi? Veya Hızır Aleyhisselam ona vaaz, nasihat mi etti?

Hayır! Hızır Aleyhisselamın hareketlerinden, işaretlerinden onu öğrendi.

Bu ilim, harfsiz, savtsız bir ilimdir. O ilim, medrese ilmi değildir. O ilim, hocadan öğrenilmiyor. Bu ilim kalp ilmidir. Bu ilmi ancak aşka duçar olan elde ediyor.

Onun için kelam-ı kibarda bak ne buyruluyor:

Ey birader sözlerime tut kulak

Sanma anı söyleyen dil yâ dudak

Demek ki ledünnî ilmi kalp ilmidir. Onu dudak konuşmuyor, onu dil konuşmuyor.

Dil, dudak konuşur ama...

Hadis-i Kutsî'de Peygamber Efendimiz konuşur.

Ama mana kimin?

Hazret-i Allah'ın...

¹⁹ Hadis.

²⁰ Kehf 18:65

Onun için işte Hatm-i Hâce büyük ameldir. Hatmeyi sebepsiz olarak terk etmeyin. Hatmi Hoca'ya haftada en az bir gün gidin. Hani bizim 24 saatte bir yapılan özel dersimiz var, bizim için hatme o dersten de daha büyük bir ameldir.

Sonra bizim tarikatımız:

Tarik-i şeriat,

Tarik-i rabta,

Tarik-i sohbet,

Tarik-i hatme.

Bizim tarikatımız şeriattır. Niye?

Şeriatta bak, ne buyruluyor: “Allah için bir araya gelin, Allah için konuşun.”²¹ Hatta Cenabı Hakk'ın emri şöyle: “İki Müslüman Allah için bir araya gelirse orada onların üçüncüsü biziz; üç olursa dördüncüsü biziz; dört olursa beşincisi biziz; alâ meratibihim.” Buyuruyor ki: “O cemiyet ne kadar fazla olursa olsun orada bir fazlası yine biziz, biz ordayız.”

Niye? “Âmentü billahî”, ben Allah'a inandım. Nerde çağırırsan orada hazır ve nazırdır. İnsan Allah'tan gafil olursa, Allah'tan ayrı düşer. Onun için Cenabı Hak: “Nahnü akrabü ileyhi min hablil verîd.”²² buyuruyor. “Kulum ben sana şah damarından daha yakınım.” Bu bir ayettir.

Peygamber Efendimiz de hadisinde buyuruyor ki: “Ey kul sen Allah'tan çok uzaksın, senin Allahtan yetmiş bin perde uzaklığın var. Her perdenin kalınlığı da yerle gök arası kadar.”²³

Onun için kelim-i kibarda:

Abd u Hak beyninde yüz bin hicâb var

Her hicabda yüz bin sual cevab var

Burada inceden ince hisab var

İnceden ince hesap var. Kelim-i kibar, burada neyi ifade ediyor?

Burada hem hadisi hem ayeti birbirinin karşısına getiriyor. Diyor ki: “Burada inceden ince bir hesap var.” Bu nasıl anlaşılacak, bu hesap nasıl bilinecek? Diyor.

Cenabı Hazreti Allah: “Kulum ben sana çok yakınım, şah damarından yakınım.”

Şah damarı ne?

Şah damarı insanların kalbinde merkezi bir damardır. Vücuda dağılan 366 damarın birleşmiş olan bir yeri, merkezidir.

²¹ Ahmet bin Hanbelin Musnedinde

²² Kâf 50:16

²³ Ramiz'ul Ehadis, Hadis no: 4156

Burada, Cenabı Hak “Şah damarından ben sana daha yakınlım.” diyor. Allah'ın resulü de: “Sen, Allah'tan çok uzaksın.” diyor.

Bu uzaklık ne, bu yakınlık ne?

Bu yakınlık Allah'ı anmaktır.

Bu yakınlık Allah'ı sevmektir.

Bu yakınlık Allah'tan korkmaktır.

Bu uzaklık ne?

Bu uzaklık da Allah'tan korkmamak;

Allah'ı sevmemek, Allah'ı unutmak, anmamak.

Bu uzaklık da budur.

Teveccüh yapacağız, bu ameli ne için yapıyoruz? Bunu açıklamamız gerekir.

Şimdi burada yapılacak teveccüh büyük bir ameldir. Bak! Kelamı kibarda şöyle:

Teveccüh olunca her bir ibvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Mevlânâ'nın da bir kelamı var, buyuruyor ki:

Yek nazâr eylese arif-i billah

Aslı kem hareyi mücevher eyler

Bu arif-i billah, velîlerdir. Allah'tan yerken, içerken, uykuda hiç gafil değillerdir. Yani Allah'ı hiç unutmuyorlar, hep zikrediyorlar.

İşte Allah'tan arif olmak, ayık olmak da budur. İnsanlarda marifetullah da budur. İnsanların en son makamıdır, efendim.

Arif-i billah, Allah'tan ayık olanlar, Allah'ı unutmayanlar onlar “Yek nazarda, yani bir bakışta; bir kara taşa baksalar onu mücevher, altın yaparlar.” diyor.

Mademki Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Benim ümmetimin velîleri, beni İsrail kavminin peygamberleri derecesindedir.”²⁴ Kelamı kibarda da bak:

Gelir bâ-yı Muhammed gül yanağından senin şâbım

Dem-i İsa zühûr eyler dudağından senin şâbım

buyuruyor.

Yani, Evliyâullahın bir nefesi, Hazret-i İsa'nın nefesidir.

Hazret-i İsa'nın nefesi ne yapıyor? Kelamı ve de nefesi ne yapmış?

²⁴ İmam-ı Rabbani Mektubat C1. S.281, Müsned 2. 257

Ölüleri diriltmiş, mrdeleri diriltmiş, ayağa kaldırmış. Bu mucizedir. Cenabı Hakk'ın emri, peygamberler için mucizeyi, nebilerin nbvvetleri aşıkar olsun bilinsin, bildirsinler diye onlara verilmiş.

Bir de "Velekad kerremna beni âdeme"²⁵ ayet-i kerimesi var. Velilere keramet verilmiştir. Fakat kerameti gizlemişlerdir.

²⁵ İsra 17:70

“Hatmelerimiz de Teveccüh Gibidir, Manevi Bayramdır”

03.11.1991, İncek

Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz. Sefa getirdiniz, feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz. Allah muhabbetinizi arttırsın. Sabahı şerifleriniz de hayırlı mübarek olsun.

Teveccüh diye büyük amelimiz sizin için hayırlı mübarek olsun. Allah hepinizden razı olsun. Allah emeklerinizi zayi etmesin. Allah niyetinizi halis etsin. Niyetinizin neticesine ulaşırsın. Allah hulûsunuzun, ihlâsınızın, bârını, meyvesini yedirsın.

Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür nihayetsiz şükürler olsun. Rabbımız yine bize böyle bir kutsal gün bahşetti. Tabii zâhirde kutsal günler var, fakat maneviyatta da bâtında da en kutsal gün bu günümüz. Zâhirde kutsal günler var, bu kutsal günlerden insanlar faydalanıyorlar, yararlanıyorlar. Cenabı Hak’ın insanlara bunlar bahşi oluyor, ikramı oluyor.

Fakat insanlar için şeriat var, tarikat var. Cenabı Hak zâhir şeriatta bu kutsal günleri nasıl insanlar için bahşetmişse tarikatımızda da böyle kutsal günleri bizlere bahşetmiştir. Teveccühlerimiz, hatmelerimiz de teveccüh gibidir, bir manevi bayramdır. Ruhun bayramıdır. Onun için bak! Kelamı kibarda geçer:

Teveccüh olunca herbir ibvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Ne büyük şan, ne büyük nimet, ne büyük iltifattır. Teveccühte ölü kalpler dirilir.

Mürde kalp hangisi? Allah’tan gafil olan, Allah’ı hiç anmayan, Allah’ı hiç zikretmeyen kalp ölüdür.

Diri kalp hangisi? Allah’ı hiç unutmayan kalptir. Daima Allah’ı hiç unutmayan zikreden kalptir.

Zikir ikidir, lisanen ve kalben. Lisanen zikir var, bir de kalben zikir var. Ama önemli olan kalbî zikirdir. Çünkü lisanen olan zikir laklakayı lisanda kalabiliyor, kalbe inmiyor. Ama muhakkak ki muhakkak tarikata girerse bir Müslüman, bir zikri erbabından alırsa onun zikri muhakkak kalbe inecektir.

İşte bizim teveccühümüzde ölü kalpler dirilir. Hatta kalplere zikir tohumu ekilirmiş. Onun için buyruluyor ki:

*Teveccüh olunca herbir ibvâna
Mürde kalblerimiz gelirler câna*

Bir de buyuruyor ki:

*Teveccübe gelin ihvan
Kuruldu balka-i Rabman
Açıldı ravza-i Rıdvan
Bu meydana muhabbettir
Bu bir ıyd-ı meserrettir*

İşte burada çok önemli, çok kıymetli olan bir kelam var: “Bu bir ıyd-ı meserrettir”; ama “Açıldı ravza-i Rıdvan.” deniyor, bahsediyor.

Teveccübe gelin ihvan

Teveccüh işte bu amelimiz. Ey ihvanlar teveccühe gelin diyor. Teveccüh demek Allah’a yönelmektir. Allah’a şükür hep bu cemaat Allah’a yöneldi geldi.

Allah’a yönelmekte bir menfaat olmazsa, bir maddiyat olmazsa, bir ticaret olmazsa, bir başka ziyaret olmazsa ne olur? Ancak Allah’a yönelmiş olur. Mesela dergâh demek Allah’ı sevenlerin, Allah’a yönelenlerin bir araya gelip de Allah’ı zikretmesi. Bir de şöyle buyruluyor:

*Gelin dergâha dervîşler
Kılahm zevk ü cümbüşler
Hudâ'nındır kamu işler
Bu meydân-ı muhabbettir
Şefiîmiz Muhammed'dir*

Dergâh işte burasıdır. Derviş demek Allah için her işini bırakmış, her şughulunu, her sıkıntısını bırakmış, buraya gelmiş ki ne olmuş? Derviş olmuş. Bu dergâha bu dervişler gelmiş ise;

Kılahm zevk ü cümbüşler

“zevk ü cümbüş” nedir burada? Zevk ü cümbüş de işte bu gayr-ı ihtiyarî cezbeden mütevellit olan hareketler bağırılmalar, çırpınmalar, ağlamalar... Bunlar cezbedir. Bunlar haktır, bunlar haktan tecellî eder. Yani mademki iradesiz olan her şey haktandır. İrade ile olan her şey nefisten geliyor; ama iradesiz olan her şey haktan geliyor.

*Gelin dergâha dervîşler
Kılahm zevk ü cümbüşler
Hudâ'nındır kamu işler
Bu meydân-ı muhabbettir
Şefiîmiz Muhammed'dir*

İşte burası muhabbet meydanıdır. “Şefiimiz Muhammed’dir” (sav)

Teveccühe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Buraya Allah’ı zikretmek için toplandılar, halka oldular. “halka-yı Rahman” demek bu demektir.

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir uzûmâ-yı nimettir, Bir de buyuruyor:

Bu bir iyd-i meserrettir

Evet, teveccühe gelin, diyor; Allah’ı zikredin!

Allah’ı zikrederseniz orası rahman halkası, Allah’ı zikrederseniz orası cennet bahçesi olur, orası Peygamber Efendimiz’in (sav) ravzası olur.

Ravzadan mana bir cennet bahçesi, bir de Peygamber Efendimiz’in kabri şerifidir.

Bu bir iyd-i meserrettir

Derken bak burada “iyd” bayram demektir. Nasıl ki insanlar için zâhirde dini bayramlar var iki tane: kurban bayramı ve ramazan bayramı. Bunlar Allah’ın emri. İnsanlara Cenabı Hak bu bayramları emretmiş. Bu insanlar bayramlarda mesut oluyorlar. İki türlü mesut oluyorlar; biri zâhiri mesut ki mesela; yemede, giymede bolluk, bereket oluyor. Açlar doyuruluyor, çıplaklar giydiriliyor.

Efendim niye Cenabı Hak bu kurban bayramını emretmiş? Yıllar boyu et yüzü görmeyenler var. Ama sonra on beş gün olsun, bir ay olsun, bu bayram bir ay sürüyor. Bir ay o fakirler de etten doyuyorlar.

Ramazan bayramı da yine öyledir. Fitreler veriliyor, sadakalar veriliyor, zenginler artık mertleşiyorlar. Çünkü Peygamber Efendimiz: “Ramazanın evveli rahmet, ortası mağfiret, sonu bereket ve cehennemden kurtuluştur.”¹ buyurmuş.

Evveli rahmet ne? Rahmet ayıdır. Ama bir insan ramazan ayının rahmet ayı olduğunu bilirse ne olur? Mertleşir, cömertleşir, merhametleşir. Allah’ın Rahman sıfatı, merhamet sıfatı tecellî eder. İnsanlar da mertleşir, ne yapar? Fitresini verir, sadakasını verir, gördüğü zaman bir fakire acır. Hâlbuki sair zamanlarda hiç aklına bile gelmiyor; ama ramazanda geliyor.

—Şu fakirdir, ihtiyacı var; ihtiyacını gidereyim, der.

Bütün insanlar mertleşiyorlar. Fakirler de burada mesut oluyorlar. Fakirlikten kurtuluyorlar, ihtiyaçları gideriliyor. Bayramın bir bu yönü var, bir de Cenabı Hakk’ın

¹ İ.Ebiddünya

emridir. İnsanlar ramazanını, orucunu tutar veya kurban bayramını, bayramda ne ise yapacağı amelleriniz yaparsa ne olur? Mağfîret olur.

Evveli rahmet, sonu bereket; burada bereketin şu anlamı var: Sade zenginlerin fakirlere yedirmesi, içirmesi bu değildir. Bir de bunun bereketi demek şu ki: Ramazan ayında yapılan hayır hasenat, yapılan ibadet, sair aylardan çok farklıdır. Onun için sonu bereket oluyor.

Ramazanda muhakkak mağfîret olur. Bu dini bayramlar nefsin yapmış olduğu, zâhirde nefse olan emirlerdir.

Fakat bir bayramsa;

Bu bir yd-ı meserrettir

İyd; bayram. Bu da bizim teveccühümüzde, işte bu hatmemizde, bu sohbetlerimizde bizden tecellî eden muhabbet, aşk, ağlamalar, feyiz bunlar ne oluyor? Bunlar da ruhun bayramıdır. Bunlara “ruh bayramı” diyoruz.

İşte bu cemaat şimdi buraya toplanmış gelmişse, bunların ruhu bayram ediyor. Bayram etmeye gelmişler ve ediyorlar da. Ama biz ruhun esrarını bilemiyoruz.

Ruhun sıfatını bilemediğimiz için, rengini şeklini bilemediğimiz için, ruhun esrarını da ruhun nimetlerini de bilemiyoruz.

Ancak işte bundan anlayacağız ki bu muhabbet bize geliyorsa, bu muhabbet ruhtan tecellî ediyor. Ruh bundan mesut oluyor, ruh nimetine malik oluyor.

Evet, onun için Allah’a şükür işte bugünkü yapacağımız amel, teveccüh diye büyük bir ameldir, büyüklerimizin amelidir.

Teveccüh başka tarikatlarda yok. Bizim tarikatımızda bizim yolumuzda var. Onun için teveccühü belki bilemeyenler var, belki görmeyenler var. Çünkü daima Allah’a şükür geliyorlar, ders alıyorlar, tarikata giriyorlar. Ama alanlara Allah sebat versin, girenlere Allah sebat versin. Sebat lazım, sade tarikata gelip almakla, tarikatı alıp da gidip tespîhi duvara asmak değil. Veyahut da sohbe gelmez, hatmeye gelmez, teveccühe gelmez. Bak! Bir de var ki ders almış, sekiz sene, on sene önce ders alanlar var, teveccüh görmemiş. Bu da öyle ders almakta insanlar için fayda temin etmez, ama yine vardır. Niye olmasın, vardır.

Madem geçmişte bazı maceralar olmuş. Evliyanın, velîlerin macerasında var. Mesela büyüklerimizden Seyyid Sıbgatullahi Arvası Hazretleri bizim neyimiz oluyor? Bir, iki, üçüncü dedemiz, manevi dedemiz. İsmi, Gavsı Hizan Seyyid Sıbgatullah. Gavs ona verilen bir isim. Gavs demek, baş demek, velîlerin başı. Velîlerin başına gavs deniyor. Evet, zaten gavs’mış.

Gavs’lığı zâhirde görülmüş çok kimseler tarafından bilinmiş ispat edilmiş. Bu mübarek Bitlis’in Hizan kazasından. Van’a tebliğe gitmiş. Van da bir akşam sohbetini dinleyen cemaatin içerisinde (hep Şâfi onlar) bir tanesinin sohbet hoşuna gitmiş, gavsı sevmiş, ders almış, gitmiş, boy abdestini almış tövbe namazını kılmış, sabahtan da dersini yapmış. Bir günlük dersliymiş, bir günlük hizmet görmüş. Fakat adamcağızın üç - beş tane keçisi varmış. Gitmiş ki keçisinin bir tanesi ölmüş. Hanımı gelmiş acizlenmiş, beyini öyle tehdit etmiş ki:

—Git tespihi geri götür ver, bu ders bize iyi gelmedi bak, keçi öldü, öbürleri de ölür.

O da biraz saf adammış. Zaten onun saflığı onu kurtarıyor. Gitmiş demiş ki:

—Seyda kurban! Ben ders aldım sizden, gittim. İşte boy abdestimi aldım, tövbe namazımı kıldım, sabahtan dersimi yaptım. Bizim hanım gitmiş ki keçileri sulasın veya yemlesin. Keçinin bir tanesi ölmüş. Geldi beni çok tehdit etti, çok tazyik etti. ‘Bu inabe bize iyi gelmedi. Geri götür, ver bunu, öbür keçiler de ölür, bunu ver.’ dedi.

O da demiş ki:

—Peki, yapmıyorsan yapma.

Öyle aradan yirmi sene geçmiş. Yirmi sene sonra mübarek Seyyid Sıbgatullah Gavs Hazretleri ikinci namazında imam, cemaate imamet ediyor. Kendisi kıyamda, kıyam farz, kıraat da farz. Kıyamda böyle elini sallamış.

—Defol, demiş.

Birini kovar gibi veya birini iter gibi defol, demiş. Namazı kılmışlar, namazı kıldıktan sonra arkasındakiler bütün müderris molla. Demişler:

—Seyda kurban, sen namazda bu hareketi yaptın, bu sözü de söyledin. Namazımıza bir noksanlık gelmedi mi?

—Hayır. Ben onu irademle yapmadım ki. Gayri ihtiyari oldu, demiş.

Evet, insan namazda da gayri ihtiyari ne yapsa, cezbe de gelse düşse, yuvarlansa, ağlasa, bağırsa yine namazı nerdeyse kalkar. Namazı, kıyamda mıydı, rükûda mıydı, secdede miydi aynı yerden namazına devam eder, yine bozulmaz. Ama hareket iradesiz, gayri ihtiyari olursa...

—Efendim sebep neydi? Demiş ki:

— İşte, filanca tarihte yirmi sene evveldi. Van’da bir akşam sohbetimizde bir tanesi ders aldı. Sohbetimizi dinledi dersini aldı. Gitti boy abdestini almış, tövbe namazını kılmış, bir günlük sabahtan da dersini yapmış. Hanımı buna razı gelmemiş, keçileri ölmüş diye buna tazyik etmiş. ‘Dersini geri ver.’ demiş. İşte o adam ölüyordu. Haleti nezide can veriyordu. Şeytan da göğsüne çökmüş imanını almak istiyordu, şeytani kovdum, attım. Onun imanını kurtardım.

—Seyda kurban, o inabesini geri verdi o nispetinizden çıkmadı mı, ayrılmadı mı?

—Evet, çıktı, ayrıldı ama Nakşîlerin şanına düşer mi ki bir günlük hizmetini görsün. Onun elinden tutsun, bir günlük de hizmetini görsün de onu şeytana kaptırsınlar, demiş.

Bu kadar büyük bir menfaati vardır. Yalnız demek ki bir insan ders alsın, dersini yapmasa da yalnız o inancını kaybetmese, o da çok faydalı oluyor. Ona bile yardım ediyor. Nerede olursa olsun, ne zamanda olursa olsun, onun dar zamanlarına onların manevi elleri, bâtin elleri ulaşır. Onlara da yardım ederler.

Ama yalnız bir de var ki: hani bir mürit ders almış, inanıyor. Tam ihlâsı var ama hizmeti yok. Fakat buna da meşakkat verirler. Yani zâhirde ona da meşakkat verirler.

İşi rast gitmez, borçlu düşer, hasta olur; işte şuradan, etraftan zahmet meşakkat, ona bir çile iptila gelir.

Çünkü bak, öyle. Mübarek şeyh efendimizin sohbeti, buyurdu ki: bir müridin inanmış teslim olmuş bir müridin; tarikatın bir teslimiyet diye bir şartı var ya bu şartı taşıyan bir müride teslim olan bir müridin hizmetinde eksikliği olursa:

—Başı dururken, ayağına taş değmez.

Baş nerde, ayak nerde? Yerde yürüyen ayak, yerle temas eden ayak, ayağına taş değer. İnsanın taş dokunsa ayağına dokunur, başına niye dokunsun, değsin. Yani çilesi meşakkatı olur. Niçin, nasıl ki bak! Kelamı kibarda:

Sen makamı kutsiden kurtarmağa geldin bizî

Çok cefalar çekmeyelim bend-i hüsrân el- meded

Canım bizim şeriatimiz varsa, tarikatımız varsa, bu şeriat, tarikat lafla değil yahut sözle de değil, özdedir.

Özünü yaşayacak insan, eğer yaşamazsa cezası vardır. Ama bak, insan o cezayı nasıl ki Allah'ın farz kılmış olduğu namazda bile az bir eksikliği olsa çekiyor. Nasıl? Sehv secdesi yapıyor. Bu cezadır işte az bir noksanlık işlese, sehv secdesi cezadır. Büyük bir noksanlık işlediğimizde namazı kurtaramıyoruz. Namaz gidiyor, ufak tefek noksanlıkları sehv secdesi tamamlıyor. Onun için:

Yapma noksan, Çekme hüsrân

diye bir kelam var. Noksanlığın olursa eğer, hüsrânın olur. Ziyânın olur, zararın olur ki bu da ameldedir. Maddi zarar değil.

Bu amelde de bizim eksikliğimiz olursa, amelde de bizim bir zararımız olacak. Bu amelde eksikliğimizden dolayı zararımız olacak. Bu da nedir? İşte zâhirde, bize çile verirler, hastalık verirler. Efendim fakirlik verirler, daha da başka zillet verirler, illet verirler, gillet verirler.

İptila insanlar için üçtür. Allah'tan gelen iptila üçtür; illet, gillet, zillet.

İptila illetle gelir, gilletle gelir, zilletle gelir.

İllet: hastalık. Çeşitli çeşitli olan hastalıklar. İç hastalıkları, dış hastalıkları.

Gillet: fakirlik.

Zilletse huzursuzluk.

Bu zamanımızda şimdi bunlar çok, illet çok. Gillet çok denilir de gillet yok aslında. İnsanlar ehli kanaat, ehli sabır olsalar gillet yoktur. Gillet demek açlıklık, çıplaklıktır. İnsan yiyecek bulamıyor, giyecek bulamıyor. Yiyecek bulamayan giyecek bulamayan var mı böyle bir kimse? Yoktur. Niçin devlet sakatlara bile maaş veriyor. Onun maaşı açlığını, çıplaklığını gideriyor. Allah'a şükür bu zamanımızda insanlar varlık içinde çok zenginlik, çok sefahat var. Bir insan ne kadar fakir olsa, kulu kula Allah sebep halk ediyor, halk etmiştir. O fakirin akrabası da yoksa hemşehrisi olur, komşusu olur, yakını olur, onu bir seven olur. Onu bir kayıran düşünen olur. O da onun ihtiyacını giderir. Çok bunlar görülüyor, bak. Bir zenginın mesela kullanılmış eşyalarından beş tane fakir

onlardan yaralanabiliyor. Zengin alıyor üç ay, beş ay sonra onu ne yapıyor? Fakire veriyor, dağıtıyor, hasenatını yapıyor.

Allah'a şükür Müslümanlar eksik değil, hayır yapanlar eksik değil. Yani şimdi zamanımızda gillet yok denir ama illet, zillet çok. İlet çoğalmış, zillet insanları sarmış. Böyle fırtına, rüzgârlar eser gibi illet esiyor, zillet insanların üzerinde.

İşte illet hastalıktır. En sağlam adam gitse doktora onda da bir hastalık bulurlar.

Zillet ise zaten bu insanlarda daha çoğalmış. Bir evde ağır bir hasta olur. O hasta için illettir. Ev halkı için de zillettir. Ağır hasta ama ıstıraplı, gece gündüz figan ediyor, ağlıyor. Ne yapıyor o? Onun için illettir ama o evin halkı için veya o hastanın akrabaları, yakınları için zillet değil mi? İşte zillet o. Zillet böyle vardır.

Bir de zillet, herhangi bir kimseden eziyet görmek korkusu olmak. Efendim onun malına, canına kast edenler olabilir. Oğlu olur, babasına itaat etmez, hanımı beyine itaat etmez, isyan eder. Bunlar hep nedir? Zillete girer.

İşte şimdi zamanımızda bunlar çok. Ne yapmak lazım? Bu illetlerden, bu zilletlerden yine Allah'a sığınacağız. Bir taraftan da kulluğumuzu yapacağız. Şeriatımızda, tarikatımızda eksiklik bırakmayacağız ki bizim için illet, gillet, zillet kalmasın.

Peki, kalmaz mı? Niçin Cenabı Hak “Eşeddül-bela alel enbiyai sümme evliyai sümme emsali.”² buyurmuş. Madem “Biz belanın büyüğünü peygamberlere verdik, onlardan küçüğünü velîlere verdik daha da küçüğünü ‘emsali’ dinine bağlı, dinine kaim, dinini yaşayanlara verdik.” buyruluyor. Biz ne kadar itaat etsek de, biz beladan kurtulamayız. Ama bunu böyle demeyelim. Çünkü insanlar için bela var, çile var. Bu dünya âleminde insanların belası var, çilesi var. Bela zaten Allah'tan üç yönden geliyor. İlet, gillet, zillet. Allah'tan gelen iptila bela, fakat bu insanlara gelen bela cezası da olur, çilesi de olur.

Biz kulluğumuzu yaparsak bu bizim için çile olur. Çile olunca öyleyse, Cenabı Hak “Biz belanın büyüğünü Peygamberlere verdik.”, Peygamberlerde bir noksanlık mı vardı ki belanın büyüğünü onlara verdi? Yok, hayır. Onlarda hiç bir noksanlık olmamış. Onları zaten Cenabı Hak altı sıfatı onlara mahsus vermiş ki bu insanlarda yoktur. Bu altı sıfatla onlar insanlardan farklıdır. Onlarda hiç eksiklik, hiç kusur, Allah'a karşı hiç bir noksanlık olmadığı halde, Cenabı Hak niye bunlara belanın büyüğünü vermiş? Bunlara belanın büyüğünü vermiş ki ahirette de nimetin büyüğünü versin.

Dünyadaki belanın büyüğünün, ahirette de bir karşılığı var. Peki, nebilerden sonra velîlere verdim diyor. Velîlerde de bir eksiklik olmaz, hâşâ. Velîlerde de eğer eksiklik olsaydı zaten velî olamaz. Peki, bunlarda bir eksiklik olmadığı halde, niçin Cenabı Hak onlara büyük belayı vermiş? Ya, onlar için de çile ile onlara ahirette büyük makam verecek, büyük derece verecek. Peki, “emsaliküm” biz de Allah'a şükür inancımız var, inancımızı yaşıyoruz, bizim de iptilamız var. Bize niye veriyor? Bizim için de Cenabı Hakk'ın ahirette bir mükâfatı var.

² Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 21

Öyleyse, biz kulluğumuzu yapalım. Kullukta eksiklik bırakmayalım. Bizim için çile olur. Çile olursa çilenin karşılığı ahirette vardır. Büyük nimetler var, Cenabı Hak'ın büyük ikramları olacak.

Ceza olunca; tabii ceza kusurumuzdan, bu cezalanma eksikliğimizden dolayı olur. Bu ceza, dünyada da olur, ahirette de olur. Sade dünyada olmakla kurtulmuş olamayız ama dünyadaki cezanın da yine ahiretteki cezamıza faydası olur. Dünyadaki cezalar da ahiret cezalarını kurtarmasa da hafifletir, azaltır. Zaten kelamı kibarda öyle bak!

Kalmadı gönülmün sabrı aramı

Mürüvvet babından eyle keremi

Burada temiz et her bir davamı

Bırakma mahşeri kâibraya bizî

Bu tasavvufi bir kelam. İşte bu cemaata söylenmiş, bu cemaat bunu yaşıyor. Öyleyse bu cemaat bunu yaşıyorsa, bu cemaate söylemişse biz de idrak edelim, buradan bir hisse alalım, eksiklik yapmayalım. İşte bir taraftan da buyruluyor ki, evet 'Bir müridin hizmetinde eksiklik olursa, başı dururken ayağına taş değmez.'. Baş ile taşın ne işi var? Taş ancak ayağına dokunur, çünkü ayak daima yerde sürünüyor, yerde yürüyor. Yani çilesi çok olur.

Öyleyse demek ki burada hizmetimizi yapacağız. Şeriatta neyse inancımız, amelimizi işleyeceğiz. Tarikatta hizmetlerimiz de var. Ondan sonra Allah'tan gelen iptila bize ceza değil de çile olur. Ama o çile tatlı olur. Çile olursa tatlı olur, acı olmaz. Ama bela olursa eğer, acı olur, tatlı olmaz. Niçin bak!

Er odur ki zehri panzehir eder

Bu kelam niye buyrulmuş, söylenmiş?

Bir de:

Çürüklerin hep sağ olur

Zebrin kamu bal, yağ olur

Dağlar yemişli bağ olur

Cümle cihan bostan sana

Bu kelam niye konuşulmuş? Demek ki er odur ki zehri panzehir eder. Yani er demek, güçlü demek. Güçlü odur ki zehiri panzehire çevirir. Ama burada anlamı; biz işte Allah'a olan kulluğumuzu, hizmetimizi yaparsak bak! Cenabı Hak ne buyuruyor? "Kulum bana itaat ederse ben onu yed-i kudretimle muhafaza ederim."³. Yed-i kudretiyle muhafaza eder ama nasıl eder? Cenabı Hak sana hastalık verir, hastalık içerisinde sıhhat verir. Sana fakirlik verir, fakirlik içerisinde zenginlik verir. Sana huzursuzluk verir ama huzursuzluk içerisinde huzur verir.

³ Buhari, VII, 190, (Rikaak 38)

Bunlara Allah kadir (amenna ve saddakna). Nitekim kitabımız Kur'an'ımızda bir hakikat var. İbrahim (a.s.)'ı niye ateş yakmadı? Yunus (a.s.) denizde balığın karnında kırk gün kaldı, balığın midesi niye onu öğütmedi? Daha neler var?

Peki, Cercis isminde nebiyi yetmiş defa öldürmüşler, yine dirilmiş. Hem de nasıl öldürüyorlar? Tunçtan kazanlar koyuyorlar, içinde ateşi yakıp nar ediyorlar. Ateş vücudu eritir. Çok çeşitli öldürüyorlar. Her defasında diriliyor, kalkıyor.

—Kalktı, şu şekilde öldürürsek daha dirilmez, diyorlar.

Yine öldürüyorlar, o yine diriliyor. Yetmiş defa değişik şekillerde öldürdüler, yine dirildi, kalktı. O zaman;

Eğer beni Cercis gibi

Yetmiş kez öldürseler

Dönem geri sana varam

Zira kârım yok durur

Cercis gibi yetmiş kez ölmek ceza değil ki Estağfurullah bu çile, meşakkattir. Onun için zaten elimizde mevcut olan divanda bak!

Bin cân olsa verir alıram seni

Buyuruyor. Öyle işte biz de hizmetimizi, böyle müritliğimizi yaparsak eğer bize gelen muhakkak ve muhakkak amenna ve saddakna bize gelen hastalık bize hastalık olmaz. O hastalık içinde sağlık olur. Bunun için bak!

Gelse celalinden cefa

Yahut cemalinden sefa

İkisi de cana şifa

Ne kadar cefalar gelirse “ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” Allah'ın Celal sıfatından tecellî ediyor.

Ne kadar sefalar gelirse, Allah'ın Cemal sıfatından tecellî ediyor.

Ama insan Allah'a teslim, tevekkül olunca celali ile cemali ona bir oluyor.

Celal'inden tecellî eden de bir, Cemal'inden tecellî eden de bir. Onda bir oluyor. Onlarda tefrika olmuyor.

Tefrika ise bizde. Niçin hastalıklardan kaçıyoruz, sağlık istiyoruz? Fakirlikten kaçıyoruz, zenginlik istiyoruz. Cefadan kaçıyoruz, efendim sefa istiyoruz. İnsanlardan kim bize iyilik ediyorsa onu seviyoruz, kim kötülük ediyorsa onu sevmiyoruz, ona buğuz ediyoruz. Bak, bunlar tefrikadır.

Ama onlarda tefrika olmadığı için işte hastalık ile sağlık bir. Fakirlik ile zenginlik bir onlara. Çok fakir ama Allah onun gönlüne öyle bir zenginlik vermiş ki kanaat ediyor. Zenginlik gönül zenginliğidir.

Niçin bak! ‘Zengin olmak istersen kanaat et.’ denmiştir. Kimmiş zengin? Kanaat eden zenginmiş.

Ve ilim istersen sabret. Kimmiş lim? Sabredenmiş.

Vaaz - nasihat istersen ölümü düşün. Kime vaaz - nasihat tesir edermiş? lmn düşünene. lmn dşnmeyene vaaz nasihat tesir etmezmiş.

Evet, onun için Allah'a şükür şeriatımızı, tarikatımızı yaşayalım ki rabbimiz bize vaadini yerine getirsin. Hâşâ, Allah vaadinden geri durmaz, vaadinden hulf etmez. Mademki Allah vaadinden hulf etmeyecekse "Vekûnû meassadkyn"⁴ emri fermanında Cenabı Hak "Sadıklarla olun." buyuruyor.

Sadıklar kimler? Sadıklar işte sevmiş olduğumuz velilerimiz veya zamanımızda ulaşmış olduğumuz sevmiş olduğumuz, bilmiş olduğumuz bir velidir.

Velilerin hepsi sadıktır ama ancak "Sadıklarla olun." deyince sadıklar çoktur.

Ama bir insan bir sadıkla olabilir, ikinci sadıkla olamaz, üçüncü sadıkla olamaz.

Bu da şöyledir ki: Mademki bir insanın bir ağanın bir kölesi vardır. Yani bir hizmeti bir ağaya hizmet edebilir, iki ağaya hizmet edemez mümkün değildir.

Evet onun için burada "Sadıklarla olun." Allah'ın bir emridir. Ama Peygamber Efendimiz ne buyuruyor, bize vaadi var, diyor ki: " Dünyada kimi sevdin ise ahirette de onunla haş olursun."⁵ Allah, Cenabı hak hâşâ vaadinden hulf etmez. İnsanlar vaadinden hulf eder, insanların acizyeti vardır, insanlarda noksan sıfat olduğu için vaadinden hulf edebilir.

Bir insan mertliği tutar ben şu hayrı işlerim, der veyahut bir kimseye ben şu iyiliği yapacağım, der. İnsanların sözü her zaman bir olmaz. Ama Cenabı Hak bir karardadır, daima bir karardadır. İnsanlar bir kararda olmuyorlar, insanlar mertlik zamanı, iyi zamanı oluyor, bazen cimri zamanı oluyor. İnsanlar çok bonkr - mert olabiliyor, çok cimri olabiliyor. İnsanlar iyi niyetli oluyor, kötü niyetli oluyor. Bunlar daima insanları bir karardan uzaklaştırıyor, bir kararda kalmıyor.

Ama eğer bir insan şeriatı, tarikatı yaşarsa, bu noksan sıfatından kurtarırsa, kemal sıfata muttasıf olursa, onlarda bir karardır. Çünkü onlarda hal değil artık makam vardır.

Hal ise gelip gider. Mesela müritte hal nedir?

Bir muhabbeti gelir çok mert olur, çok merhametli olur, çok hürmetli olur, çok şefkatli olur, çok böyle hiçbir şeyi düşünmez. Sanki dünya onunmuş gibi insanları sever. İnsanların sözü hoşuna gider, hiç kimse de kusur görmez. Böyle bir şey vardır, bu basıt halidir.

Kabız halinde ise öyle daralır, öyle bunalır, sıkıntılı birisi olur. Karşısındaki anam, babam dese, sevse, okşasa da o zanner ki onu dvyrmş gibi kötü gryrmş gibi ona göre davranır. İnsanları hoş görmez, onları sevmez. Ondan sonra kendisi sanki bin bir türlü şuğul içerisinde geçmişleri düşünür, gelecekleri düşünür, işini düşünür. Sanki acıdan ölecekmiş gibi, a kalacakmiş gibi, işsiz kalacakmiş gibi

⁴ Tevbe 9:119

⁵ Muslim, Birr,163

düşünür. İnsanları hep kıskanır, haset eder, kibir eder, gurur eder. Bunlar hep insanlara kabız halinden gelir.

Ama bu hal zaman zaman değişiyor. Bu hallerin değişmesi şudur ki kabız hali geldiği zaman insanları ne yapar? Sıkıntıya, bunaltıya, vesveseye düşürür. Basit hali geldiği zaman onların hepsinden kurtulur. Hiçbir şey düşünmez. Kalbini vermiş Allah'a, Allah ile meşgul ediyor, çok sefahtır, sürurlu, hiçbir şey onun kalbine daha gelmiyor, girmiyor.

Ama hal olduğu için bu da kalmıyor. Hal irade sahibindedir, müptedi haldedir. Ama iradeden geçtikten sonra, küllî iradeye müntehi âlemine geçtikten sonra hali makam oluyor. Ama müridin bu hal zamanındayken bir sa'yı olacak.

Bir mürit hali, fiili ve ameli ile terakki ediyor.

Ameliyesi ile fiiliyatı müridin eline iradesine verilmiş.

Hal ise iradenin dışında kalmış, iradeye bağlı değildir. Eğer iradeye bağlı olsaydı hiçbir zaman hastalığın gelmesini istemeyiz. İstemeyince hastalık da gelmezdi. İstemiyoruz ama yine geliyor. Veya herhangi bizi rahatsız eden, gönlümüzü rahatsız eden ne olursa olsun, eğer hal iradeye bağlı olsaydı bunların gelmesine mani olurduk, bırakmazdık, gelmezdi.

Ama fiiliyat iradeye bağlıdır. Sen bugün günah işledin, kendin işliyorsun. Sevap da işledin, kendin işliyorsun, amel işledin, kendin işliyorsun, ne yapıyorsan kendin yapıyorsun. Bir de fiiliyat ise senin yaşantın, hareketin, sözlerin, işlemlerin, icraatın. Mürit fiiliyatından, amelinden mesul, halinden mesul değil. Yalnız halinde bir sa'yı olacak.

Ne gibi bir sa'y? Bir şuğul gönlüne gelmiş, onun gönlünü meşgul ediyor, onu atmaya çalışacak. Onu attı başka geldi, onu da atacak. Onu attı başka geldi, onu da atacak. Atmak için ne yapacak? Allah'a sığınacak, Resulullah'a sığınacak, rabitasına sığınacak, bunlar fark etmez. Allah'a yalvarmakla, Peygamber Efendimiz'e yalvarmakla, meşayih'e yalvarmakla hiç fark etmez, değişmez. Çünkü niçin Cenabı Hakk'ın: "Habibim seni bilen beni bilir, seni bulan beni bulur, seni gören beni görür, seni seven beni sever, seni sevmeyen beni sevmez. Bana itaat eden sana tabi olur."⁶ diye bir emri var. Cenabı Hakk'ın bizlere Evliyâullah'a da tabi olmak için "Sadıklarla olun." diye bir emri vardır, daha başka emirleri vardır.

Sadıklarla olmanın da iki manası vardır. Bakın şimdi dikkat edin. Mananın biri, zâhir anlamı; her kelamın zâhiri var, bâtını var. Hatta ayeti kerimenin de Kur'an'ın da bak zâhir manası var, bâtın manası var. Bâtın manasını inkâr edenler, tarikati, Evliyâullahı inkâr ederler. Hatta Peygamber Efendimiz'in velâyetini de inkâr ediyorlar.

Hz. Musa Kelîmullah bak, Tevrat'ta olmayan bir ilmi nereden, gitti öğrendi? Hz. Hızır (a.s)'dan. Kim gönderdi? Cenabı Hak gönderdi. "Ve allemnahü min ledünna ilmen."⁷ "Nihayet kullarımızdan bir kul buldular ki tarafımızdan bir ilim öğretmiştik." buyuruyor. Hızır (a.s)'a "Git ondan öğren ya Kelîmullah, ya kelimim sen bu ilimden bir harf biliyorsun".

⁶ Al-i İmran 3:31

⁷ Kehf 18:65

Çünkü Musa Kelîmullah'a (salavatullah ala nebiyyina) Tevrat indi. Büyük kitapların ilk ineni Tevrat, ona indi. Fakat bu Tevrat'ı çok alıp, okuyor, bütün ümmetine anlatıyor, vaaz nasihat ediyor. Tevrat'ın manalarını, Allah'ın emirlerini anlatıyor. O kadar ona gönül vermiş ki o kadar Tevrat'a aşkı muhabbeti var ki daima okuyup anlatmak istiyor. Görevi bu zaten gidiyor, getiriyor, hep bunları ümmetine ne yapıyor? Anlatıyor, okutuyor, okuyor, vaaz nasihat ediyor. Bunu böyle yaparken Hz. Musa Kelîmullah'tan ümmeti sormuşlar:

—Ya Musa Kelîmullah bu zamanda senden daha âlim kimse var mıdır?

Onlar da haklılar, çünkü Hz. Musa Kelîmullah zamanında yine peygamberler var, halkı irşat eden görevli peygamberler var. Mesela asayı nerden almış? Şuayp (a.s)'dan, o da peygamber. Kardeşi Harun (a.s) da peygamberdir. Ama peygamberlerin hepsine kitap gelmiyor. Kitap kime inmişse, öbür peygamberler de ona tabidir. Fakat onlar da gene insanlara vaaz nasihat ediyorlar. Onlar da insanları irşat ediyorlar, dalaletten hidayete sevk ediyorlar.

O zamanda peygamberler olduğu için Hz. Musa Kelîmullah zamanında ümmeti sormuşlar.

—O da, kimse olamaz, demiş.

Onlar da haklı, Hz. Musa da haklıdır.

—Kitap bana indi. Kitap bana indiği için benden daha âlim kimse olamaz.

Bunu deyince, Cenabı Hakk'ın hoşuna gitmiyor. Cenabı Hak onun kalbinde bir boşluk halk ediyor. Yani Tevrat'a olan aşkı onun gönlünden çıkıyor. Tevrat'ı okuyordu ondan fevkalade tatmin oluyordu. Kalbi doyuyor, feyiz alıyor ve anlatmaktan da feyiz alıyordu. Şimdi ne okumak istiyor ne de anlatmak istiyor. Bu sefer bir arzu var, bu arzunun da ne olduğunu bilemiyor.

—Yâ rabbî bendeki bu hal, bu arzu nedir bilemiyorum Yâ rabbî sen bildir bu gönlümdeki bu boşluk nedir? Hak olan Tevrat'a olan sevgim kaçtı, gitti, kalmadı. Okumak istemiyorum anlatmak istemiyorum, diyor.

Cenabı Hak işte o zaman diyor ki “Ya Musa sen dedin ki bu asırda benden âlim kimse yoktur. Bizim öyle kullanımız var ki biz kendi ilmimizden ona ilim vermişiz, onların kalbine aktarmışız, sen ondan bir harf bilmiyorsun”. O zaman Musa Kelîmullah:

—Yâ rabbî o ilmi de bana öğret, diyor.

“Onun hocası var.”

—Yâ rabbî hocasını sen bana buldur, bildir.

Cenabı Hak ona emrediyor; “Yuşa'yı (Yuşa halasının oğluymuş) da arkadaş olarak al, azığınızda bir balık kızartın, pişirin, çıkın yolculuğa. Deniz kenarına sahilde yolculuk edin. Her yemeğinizi, azığınızı yemek için o balığı da açarsanız, ama o balığı yemezsiniz. O balık nerede dirilirse, denize giderse, bu ilmin hocasını orada bulacaksınız.” Musa (a.s) gidiyor, Hızır (a.s)'ı böyle buluyor.

Hızır (a.s)'la sefere çıkıyorlar. Hızır (a.s)'ın yapmış olduğu işler, buna ters geliyor. Bunun şeriatına karşı geliyor, muhalefet ediyor. Ama pazarlıkları var. Pazarlıkları şöyle: Hz Musa Kelîmullah'a diyor ki:

—Ben senden rabbimin emriyle, Allah'ın emriyle bir ilim öğrenmeye geldim, demiş.

—Sen benden bu ilmi öğrenirsin. Ben sana kitap okuyacak değilim. Ancak sen benden, benim sözlerimden hareketlerimden, işaretlerimden, bu ilmi öğreneceksin. Ama benim icraatlarım, benim işlerim sana ters gelir. Sen sabredemezsin bunlara.

—Sabredeceğim, demiş.

—Öyleyse ben ne yaparsam karışmayacaksın.

—Peki, demiş.

Bir karışmış, iki karışmış, üçüncü karışmada ondan sonra ayrılmışlar. Gemiye delmesinde:

— Niye deliyorsun bu gemiyi demiş?

—Sen niye karıştın benim işime?

Özür dilemiş, af dilemiş.

—Aman affet, bu sefer beni bağışla. Bu sefer karışmayacağım daha.

Ama Hz. Musa da haklı, gemiye binmişler, gemide var 50-100 kişi, neyse onlar da geminin içindeler. Hızır (a.s) gemiyi deliyor. Gemiye su dolup batacak, hep boğulacaklar.

—Sen niye bu gemiyi deldin diyor?

Karşı çıkınca:

—Hani sen benim işime karışmayacaktın? Niçin karışıyorsun? Demiş.

—Aman affet, daha karışmayacağım, demiş.

—Eğer sen benim işime bir daha karışırsan ayrılacağız.

—Yok, karışmayacağım, demiş.

Böyle pazarlıkları var, ama duramamış, yine karışmış.

Haydi, 'ayrılacağız deyince', yalvarmaya başlamış. 'Aman bu sefer beni affet daha karışmayacağım.' İkinci bir sefer gitmiş. Mesela çocuğu öldürdüğünde yine karışmış. 'Haydi, ayrılacağız sen benim işime niye karıştın?' 'Aman yine bu sefer de affet. Daha karışmayacağım.' 'Bir daha karışırsan ayrılalım.' demiş. Ondan sonra bir duvar meselesi var. Duvarı yaparken:

—Sen neden bu duvarı yapıyorsun?

Deyincede işte orada ayrılıyorlar. Ama o da öğreneceğini de öğreniyor, alacağını da alıyor. Evet, Hz. Musa için Yunus Emre buyuruyor:

Yunus Emre bunda mana var dedi
 Bir kâmil mürşide sen de var imdi
 Hazreti Musa'ya Hızır'a var dedi.
 Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz.
 Niceleri gittiler mürşit aray
 Arayanlar buldu derdi devayı
 Bin kez okur isen aktan karayı
 Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz.

Evet, bir kâmil mürşitten mana; O kalp ilmini okumuştur, kalp ilmini elde etmiştir. O da sana kalp ilmini okutur. Çünkü niçin bak!

Okuruş ders-i "aref"ten Hızır'ın olduk mahremi
 Bülbülü bâğ-ı hakikat güllerinin şebnemi
 Nûrumuz nûr-ı Muhammed nefhamız Âdem demi
 Hem-demiyiz Sûr'a bâcet kalmadı İsrâfîl'e

Bakın dikkat edin İsrâfil Aleyhisselam'a hacet kalmadı diyor. Hâlbuki Cenabı Hak onu halk etmiş bir defa Sur'a üfleyecek, bütün dünya yıkılacak. Gökte yerde ne varsa hep yıkılıp gidecek. Bütün daha hiç canlı insan, canlı mahlûk kalmayacak. Hatta bu çok büyük varlıklar, güneşler, yıldızlar, dünyadan büyük o gezegenler, hep yok olacaklar. Yine İsrâfil Aleyhisselam'ın ikinci bir sur'a üflemesinde bütün ne kadar cinler, insanlar var ise bunlar kalkacaklar, dirileceklerdir. Böyle olduğu halde ne diyor:

Okuruş ders-i "aref"ten Hızır'ın olduk mahremi
 Bülbülü bâğ-ı hakikat güllerinin şebnemi
 Nûrumuz nûr-ı Muhammed nefhamız Âdem demi

Nuru Muhammed'ten mana da Hz Peygamber Efendimiz'in nübüvvetine varis olmak, nübüvvetine ulaşmak, nübüvvet nurunun tecellî etmesidir. Mademki bu insanlar varis-i enbiya oluyorlarsa, varis-i enbiya olan ne olur?

Peygamber Efendimiz'in nübüvvetine dâhil olur. Peygamber Efendimiz'in nübüvvet nuru onda tecellî eder, onun için varis-i enbiya olurlar. Onun için Vekil-i peygamber oluyorlar bunlar.

Nefhamız Âdem deminden mana da Cenabı Hak; "Biz Âdem'i halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik."⁸ Yani Âdem'e üflenen ruh bize de üflenmiş.

Evet, işte bu kelamı kibarlar söylenmişse bunların hepsinde bir hakikat var. Bunlar hep bir hakikate dayanıyor.

Hakikat ise işte kalp ildir. Ledünnî ildir. Onun için zâhir var, bâtın var.

⁸ Sad 38:72

Zâhir ne? Zâhir görünenler, bilinenler, Kur'an'ı Kerim de zâhir. Kur'an'ı Kerim de zaten zâhir olmasaydı, bu zâhir görünenler, bilinenler, bilinmezdi, görünmezdi. Sade görünenler mi var? Görünmeyenler var, bilinmeyenler var. Görünenler, görünmeyenler, bilinenler, bilinmeyenler hepsi nerede? Hep Kur'an'ı Kerim'dedir. Onun için Kur'an'ı Kerimde zâhir de var bâtın da var. Ama Kur'anı Kerim de bâtını gösteremiyor, zâhir edemiyor. Ancak işte nasıl ki Hz. Musa Kelîmullah'a Cenabı Hak; "Ve allemnahü min ledünna ilmen" ayeti kerimesinde "Sen o ilimden bir harf bilmiyorsun, ya Musa." denmiştir. Evet burada;

Okuruş ders-i "aref"ten Hızır'ın olduk mahremi

Dersi Aref ne? Hızır kim? Hızırın mahremi olmak ne demek?

Hızır müşşid-i kâmilidir o zulumet kalb-i câbildir

Cevâbirler şerîattır özün kurtar cebâletten

Hızır demek ki müşşidi kâmilmiş. Dersi areften mana da; harfsiz, savtsız bir ilim var, okuma var. Bu ancak, müşşitsiz olmuyor. Ancak müşşitle bu elde ediliyor. Bu da nedir?

Senin müşşide olan inanman, senin müşşide olan sevgin, senin müşşide tabi olman, ona bağılı olmandır. Müşşidin sevgisi ve müşşidin sana vermiş olduğı zikirdir. O zikir emir hududunda oluyor.

Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri, mübarek bizim bu teveccühü, hatmeyi icat eden odur, bunlar onun amelidir. Çok büyük bir zât, üveysidir. Onu, Hızır (a.s) sohbetinde yetiştirmiş. Her ne kadar zâhir ilminde müderris, çok büyük bir âlim olmuş ama ledünni ilmini, bâtın ilmini Hızır (as)'da okumuş. O da şöyledir:

Medresede hocasından okumuş, âlim olmuş. Kur'anı Kerim'i tefsir yaparken, Kur'anı baştan başlamışlar, tefsir ediyorlar, müzakere yapıyorlar. Efendim, tefsirine çalışırken sekizinci cüzde bir ayete geliyor. "Üd'û rabbeküm tadarru'ân ve hüfyeh."⁹ "Beni kalbinizden zikredin." Ayeti kerimesini; bak, hocası defalarca, yüzlerce talebeleriyle burayı okumuş geçmişler. Ama Allah'ın ihsanına bakın, hocasını orada durduruyor;

—Hocam, bu ayeti kerimede Cenabı Hak kalbî zikri, hafî zikri emrediyor. Kalbinizden beni zikredin diyor. Peki, Resulullah Efendimiz de "İnneş şeytane yecri min ibni ademe mecred-dem ve inni haşitü en yakzife fı kulûbiküma şey'en ev kale şerren." hadisini buyuruyor. Hocam, Cenabı Hak bu ayeti kerimede beni gizli kalbinizden zikredin, buyuruyor. Ama Allah'ın Resulü de "Şeytan aleyhillane sizin kalbinizde olan zikirle de vesvese verir, fesada götürür, iptal eder, battal eder." buyuruyor.

—Oğlum burada Cenabı Hak böyle buyuruyor. Ama Allah'ın resulü de böyle buyuruyor. Biz bunu anlayamayız. Bunun bir ehli var. Ehlinden ledünni ilmini elde edeceksin. Bu bâtın ilmine aittir, gideceksin ehlini bulacaksın. Ehlinden bu zikri alacaksın. O zaman Şeytan aleyhillane zikre el atamaz. Gaye ehlinden almaktır, demiş.

⁹ Araf 7:55

Onun için “ Feveylün lil gasiyeti gulubühüm min zikrillah.” çok kimseler zikrederler, zikir onların kalplerine kasavet getirir, gaflet getirir, kalplerini karartır, kalplerini sertleştirir, buyrulmuştur.

Bakın kim bunlar? İşte nasıl ki hocası bu zikrin ehli vardır. Ehlini bulacaksınız, diyor, işte o zaman bunun ehli kimdir? Diye dert ediyor, merak ediyor. İşte Yunus Emre'nin buyurduğu:

Niceleri gittiler mürşid arayı

Arayanlar buldu derde devayı

Ama bir kelam daha var: “Arayan Mevlâsını da bulur, belasını da bulur.”

Onun için burada “Arayan Mevlâsını da bulur”. O da bunu dert etmiş. Cenabı Hak da dert edince ihsan etmiş. Hızır Aleyhisselam'la bunu buluşturmuş.

Hızır Aleyhisselam ile ilk buluşusunda;

—Otur oğlum, demiş.

Ona bir sohbet etmiş. Bu sohbetten o kadar tat, zevk duymuş ki, yıllar boyunca medresede okumuş olduğu ilimden alamadığı bir zevki orada almış, alamadığı bilgiyi oradan almış.

Ertesi gün gelmiş, yine buna sohbet etmiş, bunu yetiştirmiş. Her gün bir defa gelip bunu evinde, çarşıda nerde olursa olsun gelip buluyor. Hızır Aleyhisselam gelip onu buluyor. Çekiyor bir kenara: “Gel bakayım, otur.” diyor, ona sohbet ediyor. Kitap açmıyor, kitaptan bir şey konuşmuyor. İşte kalbi zikri o veriyor.

Onu öyle yetiştiriyor ki, ledünni ilmini, kalp ilmini okuduktan sonra, çok büyük makamlar, çok büyük rütbelere ona veriliyor. Tayyi mekân, gaybi rical makamına ulaşıyor ki bunlar büyük makamlardır. İşte bak! Kutbul evliya, “ve ila ruhu kutbul evliya ve burhanı asfiya...” elkabı okunuyor. Kutup demek, baş demek, yani bütün evliyaların başı, kutbul evliya, ulemanın başıdır.

İşte bizim bu teveccühümüz onun ameli, hatmemiz onun ameli, zikrimizde onun yenilemesi var. Hızır Aleyhisselam'dan almış olduğu zikir; nasıl ki Peygamber Efendimiz, Sıddıki Ekber Efendimiz'e Sevr dağında, mağarada vermiş olduğu zikir, hafî zikir tekrar orada bir tazeleniyor, yenileniyor. Bir daha Abdulhalik Gücdevani Hazretleri'nde tazeleniyor. Ondan sonra Nakşibendî Efendimiz'le ikinci bir yenileme oluyor. Ondan sonra bu böyle, bizim hafî zikrimiz böyle devam ediyor. Bu zamanımıza kadar da gelmiştir.

İşte bizim zikrimiz hafî'dir. Cenabı Hak “Beni gönlünüzden, kalbinizden zikredin.” buyuruyor. Bunun hakkında çok ayetler, hadisler var. Evet, işte bizim amelimiz bu teveccüh, hatme, sohbet bunlar, büyük zât Abdulhalik Gücdevani Hazretleri'nin amelidir. Abdulhalik Gücdevani Hazretleri de üveysi, maneviyattan yetişmiş, ledünni ilmini Hızır Aleyhisselam'dan okumuştur.

O üveysi ama bizim tarikatımızda üveysiler azdır. Peygamber Efendimiz'den alıp da ki bizim zamanımıza kadar, şeyh Efendimiz'e kadar ne kadar meşayih, Evliyâullah sayılmış olsa bunların içerisinde yedi veya sekiz tane üveysi vardır.

Ama bunlar üveysi olduğu halde şeriatlı tarikat olmaz, tarikatsız şeriat olmaz. Bunlar üveysiler, maneviyattan yetişiyorlar ama zâhirde yine gidip bir meşayihden izin alıyorlar, icazet alıyorlar.

Ve maneviyatın emriyle mesela, diyelim ki bir maneviyattan üveysi olan bir kimse bâtından bir zikir almış. Geçmiş bir ervah ona zikrini veriyor hâlbuki zâhirde birbirlerini görmemişler.

Mesela, diyelim ki herhangi bir üveysi maneviyattan ders almış olsa, kimden almış olur? Abdulkadir Geylani Hazretleri'nden alabilir, bazen olabiliyor. Abdulkadir Geylani Hazretleri nuru nübüvveye çok yakın, bin seneyi aşmış, zamanda yaşamış anlaşıldı mı? Ondan ders alıyor ama o ders alan yine zâhirde bir meşayih bulacak. Çünkü şeriat zâhirdedir.

İşte bu üveysi olanlardan, Seyyid Sıbgatullah Arvasi, sohbeti geçti ya bu da üveysidir. Ama Seyyid Taha Hazretleri'ne gitmiş, bulmuş. Ondan icazet almış, ona da zâhirde bir hizmeti olmuş. Zâhir meşayihine de bir hizmeti oluyor, ondan da bir icazet alıyor.

Evet, işte bizim tarikatımızda sekiz tane üveysi vardır. Sekizinci bizim Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri'dir. Bunların içerisinde, bu üveysilik nereden başlıyor? Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri'nden başlıyor. Maneviyattan alarak, ondan sonra böyle aşağıya doğru geliyor. Ama diyelim ki mesela bizim şeyhlerimizde elli tane varsa veya yüz tane varsa, bunların içinde sekiz tane üveysi var.

Evet demek ki burada şeriat, tarikat yoldur varana. Şeriatlı da olmaz, tarikatsız da olmaz. Tarikatsız insanlar bir defa şeriatın nimetine malik olamıyorlar. Şeriatın nimeti nedir? İman, ameldir. Ama herkesin, imanı, ameli bir mi oluyor? Bir değil, değişiyor. Bir meşayihe inanan, tarikatı olanın imanı, inancı ile meşayih olmayanın inancı bir olamaz. Meşayih olanın ameliyle, meşayih olmayanın ameli bir olamaz.

Yunus Emre'nin burada emri var, bunu ifade eder. Hani bazı kelamı kibarlar rumuzlu oluyor anlaşılıyor. Ne buyurmuş:

Bir sinek bir kartalı

Kaldırdı vurdu yere

Yalan değil gerçektir

Ben de gördüm tozunu

Nasıl oluyor biri sinek, biri kartal. Bir kartalın üzerinde bin tane sinek konya alıp götürür. Ama bir sinek, bir kartalı nasıl kaldırdı vurdu yere, güreşti kartalı kaldırdı vurdu yere, diyor. O sinek kartalı yere vurduğu zaman tozu çıktı, gördüm diyor. Evet, Yunus Emre bir de buyuruyor ki:

Çıktım erik dalına

Anda yedim üzümü

Bostan ısı kakıyıp

Der ne yersin kozumu

Bak! Bunlar rumuzlu kelimeler, burada kartal ilmiyle mağrur olan, ilmiyle kendisini yüksek gören o âlimdir. O sinek ise ilminden, amelinden, her şeyini yok etmiş bir acziyetini bilmiş, bir mürittir. Anlaşıldı mı efendim?

Bir sinek bir kartalı

Kaldırdı vurdu yere

Yalan değil gerçektir

Ben de gördüm tozunu

Evet. “Çıktım erik dalına.” erik dalında üzüm olur mu?

Çıktım erik dalına

Anda yedim üzümü

Bostan ısı kakıyıp

Yani bostanın sahibi kalktı, hiddetlendi, yemeyesin kozumu, diye. Burada erikten mana, üzümünden mana; yani irabta mahalli olmayan, meşayihle, tarikatla hiç alakası olmayan bir kimsenin ben de tarikatlıyım demesi, burada çıkıp insanları kandırması insanları aldatması, insanları horlamasıdır.

Tabii, burada Peygamber Efendimiz bu tarikatın sahibi odur. Onlara bakıyor, onları ümmetlikten de reddediyor çünkü onlar Allah yolunda eşkiya oluyorlar. Yol kesici, hak yolunu kesici oluyorlar.

Allah yolunda eşkiya iki türlüdür. Birisi işte meşayih olmadan, meşayih gibi görünüp bir meşayih arzusu gönlüne düşen bir müridi tutmak. Bırakmıyor ki gitsin meşayihini bulsun, bir erbabını bulsun, bir manevi doktoru bulsun; derdinin dermanını ondan alsın.

Burada nedir? Yani birisinin hastalığı var, doktorlar var. O hastalığın doktoru değil, o hastalığı bilemiyor da, ona teşhis de koymuyor. Ama parasını alması için:

—Gel ben senin hastalığını biliyorum, der.

Ona ilaç verir, tesir etmez, bir ilaç daha verir, tesir etmez, bir daha verir. Bu sefer de zararlı olur, aksi tesir yapar, hastayı daha hasta eder, hastayı helak eder, yok da eder. Değil mi efendim bak, bunlar olmuyor mu? Oluyor.

Ama o doktor dese ki:

—Yok, kardeşim ben senin hastalığını anlayamıyorum. Sen git doktorunu bul, teşhisini, hastalığını söylesin, teşhisini koysun, ilacını versin ki iyileşesin.

Demese ne oluyor? O doktor, o hastayı iyileştiremediği gibi o hastayı bir iyileştireceğe de bırakmıyor, böyle helak ediyor. İşte burada da bir manevi dert var.

Evvelâ derdi kazanıp sonra gel dermân ara

Bahr-i aşkı nûş ediben âbı yok ummân ara

Bu beşer nefsin elinden kurtaramazsın özün

Bir velînin gönlüne gir mekteb-i irfân ara

Bu kelimalar buyrulmuşsa eğer, o zaman burada ne lazım?

Evvela derdi kazanmak lazım.

Dert ise bak, bu kelimada rumuzludur. Bunun rumuzunu nasıl açacağız? Yani insan hiç kimse dert ister mi? Hep dertten kaçarlara, ama derdi ara diyor. Derttin aranması lazım. Ama dertli insan dertten kaçır. Bu manevi dert aranacak.

Bu Allah'ın ihsanı, aramayla da bulamazlar. Ama Cenabı Hak sana manevi bir dert ihsan ediyorsa, eğer sen kendi eksikliğini, kendi kusurunu biliyorsan, kendi günahını biliyorsan ve kulluk görevimi nasıl yapacağım? Rabbimin rızasını nasıl kazanacağım? Rabbimin benim için halk ettiği en büyük nimeti, ben nerede bulacağım? Diye böyle bir derdi olursa, onun tabibi vardır. O derttin lokmanı vardır. O zaman ona ulaşır, onun için:

Evvelâ derdi kazanıp sonra gel dermân ara

Bahr-ı aşkı nûş ediben âbı yok ummân ara

Bahr, denizdir. Aşk, Allah sevgisi.

Allah sevgisi bir deryadır. Aşk denizinden bir bardak iç diyor. Nuş et, iç ve abı yok umman; ab, yani suyu olmayan bir derya ara. Suyu olmayan derya nerede olur? Suyu olmayan derya, insanların kalbinde olan Allah sevgisidir.

Deryalardan büyük, deryalardan coşkun, deryalardan taşkın ama suyu yok.

Evet, burada demek ki Cenabı Hak böyle bir dert ona nasip etmiş ise, dermanını ararken, doktorunu ararken:

—Gel ben senin doktorunum, dermanını veririm, diyor.

Ne oluyor? O hastayı helak etmektir. İşte buna Kuttay-i Tarik (yol kesiciler) deniliyor. Kuttay-i tarik demek yani hiç bir tarikatla alakası yok iken hiç bir meşayih hizmet etmeden, emir almadan, ona görev verilmeden ve o ehli olmadan, ben de meşayihim, diye çıkıyor. Şimdi zamanımızda bunlar çok. Onun için Sâlih Baba buyurmuşsa bunları muhakkak haktır, hakikattir, doğrudur. Niçin buyurmuş, bak diyor ki:

Sakın her mürşide varma hazer kul

Görürsen anda noksân-ı şerî'ât

Her mürşitten hazer kıl, kork, kaç eğer onda şeriatı eksik görürsen, diyor. Hakkındır onlardan kaçmak. Bir de buyuruyor ki:

Her mürşide gönül verme yolunu sarpa uğrattır

Yani yolunu şaşırtır. Bu da işte bir var ki tarikat ehli olmayanlar ben de meşayihim diyerek bir Allah aşğını, Allah talibini tutmak, kenara koymaktır.

Bir de var ki tarikat yok diyenler, tarikatı inkâr edenler. Ama bu tabii sade cahillerin sözü değil, meşayih yok diyen âlimler, hocalar da var. Bunlar aslında âlim değiller. Ama bunlar da nedir?

Meşayih yok diyen, tarikat yok diyen, zikri inkâr eden, tarikatı inkâr eden bunlar nedir? Bunlar da eşkıyadır. Onlar da Allah yolunda eşkıyalardır. Yani Allah'a gidecek bir kulu bu yoldan çekmiş onu koymuyor ki gitsin.

Evet, işte böyle efendiler, Allah'a şükür, elhamdülillah bak, burada da çok şanslıyız. Çok şükredelim ki Cenabı Hak bize doğru, en sağlam, en güçlü, en kıymetli yolu nasip etmiş.

Tarîkat cümle haktır olma zâği

Ki dört misbâhı var birdir çerâğ

Tarikatların hepsi haktır. Tarikatların sayısını da Allah bilir, biz bilemeyiz. Çünkü Allah'a giden yollar, mahlûkâtın nefesinin adedince buyruluyor. Biz bunu da anlayamayız, bunu ehli anlar.

Yalnız Allah'ın binbir ismi vardır. Binbir ismiyle Allah zikredilir.

Tarikat nedir? Allah yoludur.

Bu herhangi bir ismiyle zikrediyorsa, o ismin nuruna ulaşır. O esma nuru onda tecellî eder. O Allah'ın nuru tecellî edince, o zaten gaflette kalmaz, o zaten karanlıkta kalmaz, o zaten bir aydınlığa çıkar, bir nura ulaşır.

Ama Allah'ın nuru yine, Allah'ın üç nuru var.

Esmâ nuru var, sıfat nuru var, zât nuru var.

Herhangi ismiyle zikreden mürit, o ismin nuruna ulaşır. O esmanın nuru onda tecellî eder. O esmanın nuru onun kalbinde doğar. Eğer o daha da çalışır terakki ederse, sıfat nuruna ulaşır. Daha o nurun daha büyüğüne daha ziyadesine ulaşır. Daha orada da çalışır, oradan da geçer, terakki ederse Allah'ın zâtının nuruna ulaşır. Bunlar tarikatın nimetleridir.

Bunlar ancak tarikatla ve tarikattaki zikirle, hizmetle, amelle elde ediliyor. Onun için tarikatsız olmuyor, onun için:

Mürşidi olanların gayet yolu âsân imiş

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Yani mürşidi olanların yolu çok kolaydır. Âsân demek kolay demektir. Ama mürşidi olmayanların bildikleri gümandır.

Güman ile iman bir arada olmaz.

İman tasdik demektir. Güman tereddüt, yani bir şeyin var mıdır, yok mudur, olur mu olmaz mı? Güman tasdik değildir. Tasdik; var diye hüküm vermek, olur diye hüküm vermektir. Demek ki o zaman iman kimde?

Mürşidi olanların gayet yolu asan imiş

Mürşidi olmayanların bildikleri güman imiş

Niyazi Mısri hazretlerinin:

Mürşid gerektir bildire

Hakkı sana hakkel yakîn

Evet, yine bizim mevcut olan divanımızda da

Kim şeyhini Hak bilmedi Hakk'ı dahi bilmez

Yok eylemeyen varını maksûduna ermez

Yine buyuruyor ki mesela:

Varlık dağın delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini Hak bilmeyen

Düşer hüsrâna sâkî

Bak! Kur'an-ı Kerim'de Vel Asr suresinde Cenabı Hak "İnsanlar hüsrandır, zarardadır."¹⁰ buyuruyor. Hâlbuki burada kelamı kibarda da zararda kim? Evet, zararın büyüğü var, küçüğü var. Dağ gibisi de var, zerresi de var. Ama zarardır, insan zararın kürresini, zerresini de istemez.

Niçin Cenabı Hak "İnsanlar zarardadır.", buyuruyor. Peygamber Efendimiz bunu açıklıyor. Peygamber Efendimiz zararı nasıl ifade ediyor, nasıl bize bildiriyor? Biz sadece biliyoruz ki hani günahlar var, günahı kebaireler var, bunları işleyen zarardadır. Bunları işlemeyen kârda, biz bunu böyle biliyoruz.

Ama Peygamber Efendimiz bunu bize böyle bildirmiyor. Ne buyuruyor? "İki günü müsavi olan da zarardadır"¹¹. İki günü müsavi, bu ameldedir. Yani her günkü ameliniz bir gün evvel, bir gün geçmişinden fazla olacak. Yani bugün ne amel işledin, yarınki bugünkünden fazla olacak. Yarın ne işledin. Öbürsü gün ondan daha fazla olacak. Müsavilikten kurtulmak için bu lazım. Bu olmazsa iki günü müsavi olanı zarardadır, buyuruyor.

Ama bu anlaşılmaz bilinmez. Niçin anlaşılmaz, bilinmez?

Evet, "Kulum bana nafil ibadetlerle yaklaşır."¹² buyuruyor. Ama bu nafil ibadetleri insan arttırırsa da her gün beş vakit namaz ne eksilir, ne arttırılır, onlar müsaviler. Ama müsavilikten kurtulmak için ilaven lazım, Cenabı Hak "Kulum bana nafil ibadetle yaklaşır." buyuruyor. Bu nafil ibadeti yapacak, nafil ibadeti de her gün arttıracak ki müsavilikten kurtarsın. Bu her gün artacak. Bir gün, üç gün arttırdı, beş gün, üç hafta, beş hafta, bir ay, iki ay, üç ay, bir sene veyahut da beş sene arttırdı. Hoş bunun muhasebesini yapacak değil ama aklımız var, bir insan her gün amelini arttırmış olsa, ne kadar gider?

Bir senede belki dolduracak bu gününü. O zaman müsavilikten nasıl kurtaracak bu Müslüman? Günü mü uzatacak ki amelini de uzatsın, çoğaltsın? Yok, öyleyse bunun anlamı nedir?

Bu ancak gurbıyettir.

¹⁰ Asr 103:1-2

¹¹ Keşfül Hafa C.11 S.233

¹² Buhari Rikak 38

Allah'a yaklaşmanın nihayeti yoktur. Bir de Allah'a olan havfın da nihayeti yoktur. Cenabı Hak "En çok muttaki olanınız, en çok Allah'tan korkanınızdır." buyuruyor. Allah'a olan havfın da nihayeti yoktur. Allah'a olan gurbiyet, yaklaşmanın, Allah'a olan sevginin, aşkın nihayeti yoktur. Ancak bunu her gün arttırın, müsavi olmasın, onun nihayeti yoktur. İşte bu da onun için kelamı kibarda:

Günden güne, derdim artar

Varsam lokmana, lokmana

Bu da bir rumuzlu kelamdır. Hiç kimse derdinin artması için doktora gitmez. Ama öyle bir dert var ki o derdin artması isteniyor. O dert arttıkça dermanına doğru gidiyorsun, yaklaşıyorsun. Tamamen dert seni ihâta ettikçe, o dert, kapladıysa dermanını da buldun.

Bu dert nedir? Manevi dert.

Bu dert nedir? Senin kalbinde olan maddiyattır.

Bunlar senin büyük derdin. Bunlardan kurtulmak için ancak ve ancak senin sohbete ihtiyacın var, vaaza ihtiyacın var, zikire ihtiyacın var, ibadete ihtiyacın var, dahası da meşayih ihtiyacın var.

Evet, ancak bu meşayih senin kalbine bir Allah sevgisi verir de o Allah sevgisi senin kalbinde olan dertleri hep atar dışarı, bir budur.

Bir de senin derdin; Allah'tan gelmiş ruhun, Allah'a ulaşmak ister, bir de budur.

Evet, şimdi teveccühten bahsedelim, teveccühü tarif edelim de amelimizi işleyelim. Şimdi saat dokuz buçukta işe gidecekler vardı, saat dokuza biter dedik.

Bir saate ancak biter. Abdesti olmayanlar, çabuk alsınlar, abdestlerini tazelesinler. Yalnız hiç teveccühü görmeyenler dinlesinler, biraz teveccühü dinlesin ondan sonra abdeste gitsinler. Teveccühe yeni katılanlar gitmesinler, dinlensinler. Abdest için bir ara vereceğiz, onlar sonra gitsinler.

Bu ameli teveccüh diye duymuş, kalkmış gelmiş. Ama bu nasıl olacak? Ne yapılacak burada? Bilmesi lazım.

Teveccühümüz tabii büyük bir amel, büyüklerimizin amelidir. Fakat biz taklidini yapacağız. Olsun, taklitten de tahkike geçer insan. Yalnız taklit ikidir.

Taklitten tahkike döndür Sâlihî

Sâlih Baba öyle buyurmuş. Ama burada bir yanlış anlayışımız olmasın. Evet, bir taklit var ki, inanmayanların, münkirlerin, hicvetmesi, alay etmesidir.

Ama bir taklit de var ki mürit için, insibağ; meşayihin amelini onun gibi işleyeceğim diye ona benzetmesidir. Onu hayal ederekten, ona benzeterekten, onu yansıtarakten yaparsa, bu da bir taklit oluyor. Ama bu taklit insanı tahkike ulaştırıyor.

Mesela, diyelim ki bir sanatkâr, hani mobilyacı bir mobilyayı hiç yapmamış, fakat görmüş, hoşuna gitmiş, bunun ustası değil. Bunu bir yapar, bakar ki benzemedi, bir tane daha yapar; bakar ki biraz yaklaştı. Bir daha, bir daha, yapa yapa ahiri aynısı çıkarır, aynısını yapar.

İşte bizim taklidimiz budur. Bizim taklidimizde bu amelleri, büyüklerimizin amellerini yansıtacağız, taklit edeceğiz. Onlar yapmış, biz de yapacağız ama onlar hakikatını yapmış, biz hakikatını yapamıyoruz.

Bizim amelimiz onlarınkine göre mecazdır. Ama mecaz hakikate köprüdür. Mecazdan hakikate biz de geçeceğiz. Yapa yapa hakikate ulaşacağız.

Evet, burada hakikat ne? Mecaz ne? Biz irade sahibiyiz. İrademizle yaptığımız için bizinki mecaz oluyor. Onlar iradeden kurtulmuşlar. Onlar bir alet olmuşlar. İbrahim (a.s) da ne buyuruyormuş?

—Beni rabbim yedirir, rabbim içirir; rabbim yatırır, rabbim kaldırır, rabbim yürütür, rabbim konuşturur, buyuruyormuş.

İşte tahkik bu, tahkike geçecek. Bu da ancak bir mürit fenafışşeyh olmadıktan sonra, şeyhinde fani olmadıktan sonra, yani şeyhinin sıfatları onda tecellî etmedikten sonra onunkisi taklittir. Ama ne zaman ki o bir alet oluyor. Bakıyorlar ki yapan kendisi değil, onu yaptırın var.

Fail-i mecazdan kurtuluyor. Fail-i hakikat meydana çıkıyor.

Fail-i hakikat ise Allah'tır.

Değil mi? Evet, onun için burada da taklidimizden, tahkike geçeceğiz. Biz bu amelleri yapa yapa geçeceğiz.

Yalnız bizim tarikatımız, bu amelimiz ne istiyor?

Toplandınız, geldiniz buraya, bilenler biliyorlar, bilmeyenler için.

Çünkü çok ders alanlar oldu. Onlar tabii dinlemişlerdir veyahut da daha evvelce almış ama nasip olmamış, bugüne kadar teveccühe girmemiş. Yeni giriyor, sorulsa araştırılsa böyle çok çıkar. Bir de her zaman olmayan amel, işlenmeyen amel unutulabiliyor.

İşte bu teveccühümüz ne istiyor? Kalbi selim istiyor.

Irak yerden geldiniz, zahmet çektiniz, uykusuz kaldınız, işinizi bıraktınız. Ve maddiyat harcadınız geldiniz.

Niye geldiniz? Burada büyük bir amel olduğuna inandık, bu inanç sizi getirdi ve bu amelden de bir şey bekliyorsunuz, istiyorsunuz. Bunu da elde etmek için ne lazım? Bak, demek ki bunun büyük bir amel olduğuna bir inancınız var. O getirdi sizi buraya delili budur.

Ama bu amelden ne istiyorsunuz, siz ne bekliyorsunuz? Bunu da elde etmek için bu amel kalbi selim istiyor.

Kalbi selim demek bak mesela bu cemaatin içerisinde ağır hastası olanlar var. Borçlu olanlar var, borcunu ödeyemiyor, protesto olmuş, haciz kapısına gelmiş. Veya başka ihtiyaçlı olanlar da vardır. Daha başka büyük bir kârı, alacak bir parası bir yerden var veya bir yere ödeyeceği var değil mi? Bugün mesela:

—Kârdan, işten, dükkândan, tezgâhtan ayrılıp da geldim acaba ne oldu bunlar?

Diye düşünenler hep nedir? Bunlar gönlüne gelir. Bunlar gelsin de gelmesi mani değil. Ama tutmayacaksınız, gönlünüzden bunları atacaksınız. Kalbinizi temiz pak tutacaksınız.

Mesela nasıl? Bak, şurada bir cam var, bu camın üzerine bir leke düştü. Onu silersin pis oldu mu şimdi? Bir daha düştü, onu da silersin, pis oldu mu? Onu silemezsen bir tane düşer, iki tane düşer, üç, beş, sekiz, on tane düştü mü ne olur? Berbat etti. Değil mi?

Evet, işte burada da siz bu amelde kalbi cihadınızı yapacaksınız. İki şeye dikkat edeceksiniz. Birincisi bu amelde göz açmak yasaktır. Gözlerinizi açmazsınız. Cezbelenenlere, ağlayanlara, bağıranlara, çırpınanlara açıp da bakmayın. Akşamüstü hatmede bak, kütürtüler geliyordu, başını tahtalara, duvara vuruyordu. Bunlara gözlerinizi açmayın, bakmayın, yasaktır, bu bir.

İkincisi kalbinize geleni kalbinizde tutmayın atın.

Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler.

Yani kalbe her şey gelir, gelmez değil, gelir ama eğlenmez. Attınsa eğlenmez, tuttunsa eğlendi kaldı orada.

Sonra insanların kalbine bak, suyu misal veriyorlar. Bir su var ki cârî nehir akıyor. Bir su da var ki göl suyu. Bir çukura yerleşmiş duruyor. Bir taraftan bir akıntısı yok, hareket yok. Şimdi bu göl suyuna atılan pislikler, zibiller ne olur orada? O gölü kirletir. Ama bir nehre atılan pislikler nehri kirletir mi? Asla kirletmez. Bazı şehirleri nehirler ikiye bölmüş. O şehir de ev zibillerini, sokak zibillerini hep o nehre döküyorlar. Hiç, asla kirletemiyorlar.

Onun için burada kalbî cihatınızı yapacaksınız. Kalbi selim olun, kalbi selim demek kalbinizi her şeyden boşaltacaksınız. Allah'ı alacaksınız kalbinize, her geleni atacaksınız.

Allah kalbinizde, rabita karşınızda, elinde şeriat kamçısı, Allah'ı unuttunca senin tependen aşağı vuruyor. Niye unuttun? Diyor. Veya kalbine gelen o pis şeyi çıkart kalbinden at, diyor. Böyle iman ediyoruz. Şeriat kamçısıyla tepeden aşağı vuruyor.

İşte demek ki bu amelimizin başlangıcında bir oturma şekili var. Böyle lalettayin değil. Namaz safi nasılsa öyle oturturlar. Ama arka arkaya oturturlar.

Bu teveccühün oturma şeklini aldıktan sonra teveccüh başlarken “Estağfurullaaaah” diye bir nida olacak. Bu nida olunca amel başlıyor, gözlerinizi yumarsınız. Asla ve asla gözü açık kimse kalmayın. Gözlerinizi yumarsınız 25 defa istiğfarı okursunuz. Parmaklarınızla hesabı yaparaktan, usul, kendiniz işiteceğiniz kadar. Şu vaziyette, “Estağfurullaaaah. Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah” ama kendi işiteceğiniz kadar. Bak! sağındaki de okuyacak o istiğfarı, solundaki de onlara duyurmayacaksınız, onları meşgul etmeyeceksin. Yirmi beş istiğfarı okursunuz, sonra okuyacağınız, yapacağınız bir şey yok. O zaman ne var?

Gönlünüzü, kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Gözünüzü açmayacaksınız. Kalbinize de geleni atacaksınız, kalbinizde bir şey tutmayacaksınız. Bu iki şeye dikkat edeceksiniz.

Teveccüh başladıktan bir müddet sonra üç defa daha bir “Estağfurullaaaah” nidası duyarsınız. Onu siz okumayın.

Evet, teveccühte 25 istîğfarı okursunuz, ondan sonra kalbinizi ve gönlünüzü muhafaza edin. Daha başka bir şey okumayın.

Teveccühte şöyle oluyor; teveccühün namazı var mesela kılıyoruz. Duaları var okuyoruz. Ondan sonra bu teveccüh yaparken safların arasında geziyoruz. Büyük zâtların kelamı kibarlarından gönlümüze, aklımıza ne getiriyorlarsa, ne geliyorsa, ne himmet oluyorsa onları söylüyoruz. Sırtlarınıza el vuruluyor. Bu kelamı kibar okunduğu zaman, sırtınıza el vurulduğu zaman bu günahkârı kastetmeyin, deyin ki: “Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bize bu teveccühü yapıyor. Bu kelamı kibarları o okuyor. Sırtımıza eli o vuruyor.” Çünkü tam manasıyla, inancımız tam olursa, onu görürsünüz de göreceksiniz de.

Olârin ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîn ü âsumânı

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâ-tüvânı

Nâtüvân demek; bir dert gelmiş onu çekmeğe mecbur, çekecek, dermanını görüyor. Fakat onlar maneviyat doktorları. Zâhirdeki hastalar doktora gidiyorlar. Ama maneviyat doktorları da hastayı arayıp buluyorlar. Ama biz hasta olduğumuzu bileceğiz. Buraya geldikse bizim burada hastalığımız; kusurumuz, günahımız, eksikliğimiz, noksanlığımızdır. Bunu bildikse eğer, onlar bizi gelir bulurlar ve bize de ilaçlarını, dermanını yaparlar. Evet, niçin bak!

Vâris-i Ahmed olar can derdinin dermânıdır

Her marîzin derdine göre verirler şerbeti

Mariz; hasta. Her hastanın onlarda ilacı vardır. Değil mi? Onun için burada hasta olduğumuzu bilelim. Bizim bu hastalığımız nedir? Muhtaç, ihtiyaç, fakir, günahkâr, çok noksan, çok kusurumuz var, Allah’a karşı kulluk görevimizi yapamıyoruz. Ümmetlikte makbul olamıyoruz. Hizmetlerde eksikimiz çok, yapamıyoruz. Allah’a karşı olan kusurumuz çok, eksikliğimiz çok. Peygamber Efendimiz’e olan noksanlığımız çok. Meşayihimize olan noksanlığımız da çok.

Meşayihimize ‘Seni Şeyh efendiliğe kabul ettim.’ dediysen onun rengine boyan, onu kendine örnek et. Onun bütün yaşadıklarını yaşa ki onu kabul etmiş olasın. Bunları yapamadığımız için bunlar eksikliğimiz, noksanlığımız. Ama:

“Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz.” buyulmuş. Onun için bak ne buyuruyor:

Kusûrun çok diye Sâlih ayağın kesme bâbından

Yani kusur işledin, onlara layık mürit olamıyoruz; amelimiz olamıyor, nefsimiz oluyor. Ama kusurum çok diye ayağını kapıdan kesme. Kapı ne? İşte bu amellere; teveccühte, hatmeye, sohbeta gel, ayağını kesme gel.

Kusûrun çok diye Sâlih ayağın kesme bâbından

Ulûv-i himmeti çoktur tamâm eyler O noksânı

Evet, iŖte burada teveccühün sonuna kadar gözümüzü açmayacağız, kalbimizi muhafaza edeceğiz. Teveccühte bu saflar gezilir, sırtlara el vurulur. Teveccüh bittikten sonra bir aŖır okunur. Hoca efendilerin bir tanesi bir aŖır okur. O aŖırı okuyan mikrofonu yanında olsun ki yukarılarda olan cemaat da duysunlar. AŖır okunduktan sonra, amel tamamlanmıŖ oluyor. Herkes bir Fatiha okuyup gözlerini açar, teveccühün Ŗeklini de bozar.

Teveccühte de sıkıntılı oturmayın. Eğer yeriniz serbestse safı bozmadan ileri geri çıkmadan oturabilirsiniz. Fakat ne yaparsınız? Oturmada bir deđiŖiklik yapabilirsiniz. Mesela yuvarlak oturmaya mürebbe deniliyor, öyle de oturabilirsiniz. Efendim dizlerinizin üzerine oturabilirsiniz. Bir dizinizi altına alıp, bir dizini bkebilirsiniz, ağırsa onu deđiŖtirebilirsiniz, böyle eŖitli oturulur. Yalnız iki ayağı böyle uzatmak terk-i edeptir, zaten uzatamazsınız safa mani olur. Fakat bundan baŖka nasıl rahat oturursanız, teveccühün safını bozmayın.

İŖte aŖır okunduktan sonra 'lillahi Fatiha' denilir. Bir Fatiha okuyup gözlerinizi açar, o zaman teveccühün Ŗeklini bozabilirsiniz, ileri geri gidebilirsiniz. Anlayabildiniz mi? İŖŖallah anladınız.

Bir daha tekrar edeyim. Bu amelin büyüklüğü Ŗu, bu amelimizde en büyük ikram Ŗu oluyor:

Teveccüh olunca herbir ibvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Bakin bu teveccühte l kalpler dirilirmiŖ, zikir tohumu ekilirmiŖ.

Ama kalbi temizleyeceğiz ki oraya zikir tohumu ekilsin. Yani temizlenmemiŖ, halledilmemiŖ taŖı, toprağı, otu, p paklanmamıŖ bir tarlaya tohum ekilirse, o tarla o tohumu içinde bitirmez. Zaten erbabı da o tarlaya 'Bu tohum bitmez.' diye ekmez. Onun için bu kelimde onu ifade ediyor:

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Yardan mana Allah'tır, Resulullah'tır veya meŖayihimizdir. Bunlar daima nazar ediyor. Senin kalbini temiz bulunca oraya bir himmet edecekler. Oraya bir nur dolduracaklar, anlaŖıldı mı efendim: ama kalbin temiz değilse eğer o zaman ne yapar?

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Yani sana ihsan edecekti, bir ikramda bulunacaktı, baktı sen ikrama bi habersin, ikramı istemiyorsun, istemesini bilmiyorsun veyahut da ihtiyaın yok. O zaman sana ikramı etmez, küser gider.

Bu da nedir? Sen bir insana iyilik edecektin. O insan sana tevazu ederse, hürmet ederse sen ona iyiliğini yaparsın. O insan sana sert çıkarsa, sana karŖı çıkarsa, isyan ederse, ona iyiliği yapmazsın, ona kahreder gidersin.

Onun için işte bu amelimiz kalbinizi boşaltmak, selim olmak istiyor. Hastalığınız, hastanız varsa, aklınıza gelirse, çıkarın. Ne olacak yani sen burada onu düşünmekle o hasta orada iyileşecek mi? Yok, daha onu atabilirsin. Borcun var, sen burada onu düşünmekle o borç ödenecek mi? Yok onu da çıkarabilirsin.

İşte bunlara dikkat edin. Bir de şu var; kalbi selim olmak için iki şey var:

Bu cemaat içinde eğer herhangi bir kimseden bir dargınlığınız varsa, küskünlüğünüz varsa veya hoşunuza gitmeyen bir insan var ise onu hoş görün. Dargınlığınız varsa, onu bağışlayın, gönlünüzden o dargınlığı çıkarın. Bunlar da mani olur. O zaman bunlar var ise kalp selim değil, boş değil, kalbin meşgul, doldurmuş. Veya hoşuna gitmeyen sevmediğin bir insan varsa, sen o insanı sevmiyorsun, sözü hoşuna gitmiyor, hareketleri hoşuna gitmiyor. O zaman terakki etmek için dersin ki:

—Belki şeyh efendimiz yanında bu benden daha kıymetlidir. Belki bu Allah'ın indinde daha kıymetlidir. Belki Resulullah Efendimiz'e bu daha da yaklaşmıştır.

Öyleyse yüzünü gönülden onun ayaklarının altına koy. İşte ne olur? Ona olan şeyin gider, o zaman kalbini boşaltmış oldun.

Bir de şu vardır. Bak, zâhir şeraitte de bu var. Hocalarımız daima vaazlarında, nasihatlerinde söylerler ki mesela Müslüman bir genç, bir ihtiyar Müslüman'ı gördüğü zaman ondan bir istimdat talep etmesi gerekiyormuş. Nasıl?

—Yâ rabbî ben de senin kulunum, bu da senin kulun. Ama bu benden evvel seni tanıdı, sana ibadet etti, itaat etti, amel işledi, sana yaklaştı. Ben ise daha yeni seni tanıdım, amelim yok ki sana yaklaşayım. Bunun işlemiş olduğu makbul amelleri ile sana yaklaşmış, senin yanında değeri, kıymeti var. Ona bağışla beni, kusurlara ve bundan sonra kötülöklere bana fırsat verme. Yâ rabbî kötü ameller işlemeyeyim, bu gençliğimi senin yolunda harcamak için, bu ihtiyarın hürmetine affet.

Bunu demekle insanlar ne oluyor, bir tevazu oluyor. Gönül alçaklığı oluyor. Bak! Cenabı Hak: “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz.”¹³ buyuruyor. Bunlar alçalmaya tevazuya bir alet oluyor. Gönlü boşaltmaya da bir alet oluyor.

Bu öyle olduğu gibi bir ihtiyar da bir genç görse ki bir ehl-i salat namazında, abdestinde olan bir genci, ibadetle uğraşan bir genci gördüğü zaman o da ne diyecek?

—Yâ rabbî, ben çok yaş yaşadım ama ben sana kulluğumu layıkıyla yapamadım. Çok eksikliğim kusurum oldu, çok günahım oldu. Fakat bu genç günahsız. Henüz hiç günah kazanmadan sana yönelmiş, ibadet yapıyor. Çünkü gencin ibadeti amelleri, ihtiyarın ibadetinden çok farklı. Hadis-i şerif var. Bunun ameli çok makbul senin indinde. Genç olduğundan dolayı, bunun gençliğine, bunun makbul olan amellerine benim geçmiş kusurlarımı, günahlarımı bağışla.

Bu böyleymiş. Şimdi burada bizim ihvan arasında şu var. Şimdi burada otuz senelik ihvan var. Daha da fazla olan var, bir de yeni ihvan var. Bunlar bizim tarikatımızın büyük amelleridir.

¹³ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Nakşibendî Efendimiz'in amelleri bunlar. Nakşibendî Efendimiz mübarek, kendi ihvan kardeşi Arif-i Dıkgirani Hazretleri'ne o kadar hürmet yapıyor ki niye hürmet yapıyor? Hâlbuki Nakşibendî Efendimiz emsalini geçmiş, yani ziruh-u evliyaı geçmiş. Ona daha kavuşan yok, öyle olduğu halde, ziruh-u evliya, bütün reisi evliya seçilmiş olduğu halde bir ihvan kardeşine o kadar hürmet ediyormuş. Niye ediyor? O ihvan kardeşi bir gün evvel gelmiş Şeyh efendisine inabe etmiş diye. Ona o kadar hürmet ediyormuş. Hürmeti ne? Yolda giderken ondan ileri gitmiyormuş, yürümüyormuş. Akarsuda abdest alıyormuş. Onun aşağısına geçmiyormuş, o kadar hürmet yapıyormuş. Niye efendim niye yapıyor hürmetini? Bir gün evvel ders aldığı için. Şimdi zaten bizim tarikatımız askeriyedir, biliyor musunuz? Askeriyede de var. Bir gün evvel giden, bir gün sonra gidenen kıdemi var.

Evet, böyle yapıyormuş. İkinci bir ameli de şu: Büyük bir cemaat huzurunda sohbet ederken dışarıdan gelen birisi Nakşibendî Efendimiz'in namını işitmiş, sözünü işitmiş, ziyaretine gelmiş. Çok uzaktan gelmiş, girmiş cemaatin içerisine ama mürşit hangisi bilememiş. Cemaate sormuş nerede? Sora sora gelmiş makamını bulmuş. Bunu öğrenmek için:

—Sizin büyüğünüz kimdir burada? Demiş.

Nakşibendî Efendimiz orada bir gün evvel ders alan müridi göstermiş.

—Bizim büyüğümüz budur. Bu akşam boy abdesti aldı, tövbe namazını kıldı, bütün günahlarını silkti attı. Yeni, dünyaya gelmiş gibi anadan doğmuş gibi kaldı. Günahsız olduğu için bizim büyüğümüz bu, demiş.

Şimdi burada da eski ihvanlar, yeni ihvanlardan böyle bir istimdat talep etsinler. Rabıtalara şefi getirsinler.

“Teveccüh Demek Allah’a Yönelmektir”

1992, Bursa

Hazreti Azizan Havacei Aliyyir Ramitini sahra sohbetine çıkarmış. Bir açık hava sohbetinde büyük cemaate sohbet yaparken herkes görmüş yüksekten bir akbaba isminde bir kuş gelmiş. O kuş tam cemaatin üzerine gelince doksan derece inmiş aşağı. Azizan Hazretlerinin tepesine konacak kadar alçalmış ona böyle açık olarak:

—Ya Ali merdan ol, demiş.

Bunu kuş demiş. İşte Azizan Hazretleri o kuşun o hareketine, sözüne karşı öylece küçülmüş. Hemen kuş çekmiş gitmiş. Oradaki bütün cemaat bu hareketi, bu sesi görünce onları öyle bir feyiz, öyle bir muhabbet, aşk almış ki hepsi cezbelenmişler serilmişler yerlere, yuvarlanıyorlar.

Ondan sonra ayrılmışlar. Ayılınca sormuşlar:

—Efendim demişler bu kuş neydi? Niye geldi bu kuş sana böyle söyledi?

O da demiş ki;

—Hayır, o kuş değildi. O benim mürşidim Mahmudu İnciriyil Fağnevi Hazretleri’ydi, demiş.

Ben ona dedim ki:

—Efendim arzunuz nedir, nereye gidiyorsunuz? O bana dedi ki:

—Allah’ın dostlarından bir tanesi halet-i nezide, can vermede, ruhu çıkacak. Cenabı Hak’tan diledi: “Yâ rabbî sevdiğilerinden bir tanesini gönder benim bu dar zamanımda bana yardımcı olsun.” dedi. Ben Allah’ın emri ile onun yardımına gidiyorum.

Bu bir, ikinci bir şey daha var:

Büyüklerimizden bir tanesi; burada hilaf olmasın Seyyid Sıbgatullah Hazretleri olacak. Meşayihin birisinden telgraf gelmiş Van’a gitmiş. Van’da bir akşam ihvanlarla sohbet yaparken hiç dersi olmayan bir tanesi, orada Şâfi’ler var, gelmiş. O da şeyh efendinin sohbetini dinlemiş, gönlünde ona bir muhabbet doğmuş.

—Ben de ders alacağım, demiş.

Dersini almış. Onun ders aldığını görünce hanımı acizlenmiş ve bırakmamış, baskı yapmış.

—Git çabuk inabeyi, dersi, tespihatı götür ver geri. Bu bize iyi gelmedi. Bak! Keçi öldü, demiş.

Bu da inanmış ve gitmiş demiş ki:

—Efendim ben akşam sizden ders aldım. Gittim boy abdestini aldım, tövbe namazını kıldım, sabahtan dersimi yaptım ama daha yapmayacağım. Üç tane keçimiz vardı bir tanesi öldü. Hanım beni tehdit ediyor, götür ver, diyor. Ben bu dersi daha yapmayacağım, diyor.

—Peki, yapma, diyor.

Oradan tabii geliyor mübarek. Diyelim aradan yirmi sene geçiyor. Mübarek bir gün ikinci namazını kıldırıyormuş. Kıyamda, arkasında belki elli, yüz tane hoca, molla cemaat var. Bu ayakta kıyamdayken böyle:

—Defol!

Diye sağ elini sallamış. Namazda hem hareket hem seda var namazı ifsat eder.

Bakmışlar ki imameti devam ettiriyor. Arkasında hocalar var, mollalar var.

—Efendim namazımıza bir noksanlık gelmedi mi? Demişler.

—Hayır gelmedi, irademle yapmadım, gayri ihtiyari oldu, onun için namaza bir şey lazım gelmedi, demiş.

—Efendim neydi gayri ihtiyari olan, o neydi ki? Demişler. O da demiş ki:

—Filanca tarihte, bir akşam sohbetimizde bir tanesi ders aldı. Gitmiş boy abdestini almış, tövbe namazını kılmış, sabah da bir günlük dersini yapmış. Keçisi ölmüş ki geldi; dersini, inabesini geri verdi. Bu saatte işte ben namazdayken, şeytan onun göğsüne çökmüş imanını alıyor, imanına musallat olmuştu. Vurdum şeytana, onun imanını kurtardım, demiş.

—Efendim, dersini inabesini geri verdi. Nispetten ayrılmadı mı? Demişler.

—Ayrıldı ama Nakşîlerin şanına düşer mi ki bir günlük hizmetini görsün de onu şeytana kaptırsınlar, demiş.

Bu, hem kitapta yazılıdır hem de şeyh efendimizin sohbetinde dinlemişimdir.

Evet, demek ki, tarikatın bu kadar büyük önemi var.

Allah'a şükür tarikatımızın bu teveccühü var.

Bu kutsiyetler, bu nimetler, bu haller, bu makamlara insanlar neyle ulaşıyorlar?

İşte bu tarikatımızın bu amelimizle, bilhassa teveccühle ulaşıyorlar.

Teveccühe eğer sen de bu teveccühe layıkıyla geldin, evet, Allah'a şükür geldin ama teveccühte tamamen hazır kalp ile bulunacaksınız. Kalbiniz hazır ve kalb-i selim olursanız eğer bu nimetler sizlere de olabilir.

Halbuki mühim olan bizim için burada gafletten kurtulmaktır. Şimdi şeriatta olsun, tarikatta olsun bütün ibadetten zikirten mana hepsi gafleti atmaktır.

Gaflet ne demek, gafil kim?

Ayık var, gafil var. Gaflette olan kim?

Gaflettekiler Allah'ı unutanlardır.

Canım bizim namazımız var, orucumuz var, zikrimiz var, ibadetimiz var. Evet, hiçbirimiz tamamen gafil değiliz, biz tamamen gaflette değiliz. Ama tamamen ayık da değiliz. Gaflet ile ayıklık arasındayız.

Bak Sâlih Baba zaten bunu kelamda ifade ediyor. Buyuruyor ki:

Zamânın Hızrını ara

Semânın bedrini ara

Gecenin Kadrini ara

Bedir yani açık sema, hiç bulut yok, her yönü açık.

Zamânın Hızrını ara

“Zamanın Hızrını ara.” Meşayih.

Gecenin Kadrini ara...

Gecenin kadri demek; her geceyi ara ki Kadir Gecesi'ni bulasın. Kadir Gecesi'ni insan her geceyi Kadir Gecesi gibi ihya ederse bulur.

İbrahim Hakkı Hazretleri öyle buyuruyor:

Her geceyi Kadir bil

Her gördüğünü Hızır bil

Fırsatı ganimet bil

Görelim Mevlâ neyler

Neylerse güzel eyler

Demek ki burada her geceyi Kadir Gecesi bilirse insan o zaman Kadir Gecesi'ni bulmuş olur. Kadir Gecesi'nde olan ihsanlar her gecede olur değil mi? Evet. İşte burada diyor ki:

Zamânın Hızrını ara

Kim bu zamanın Hızrını? Meşayih.

Gecenin Kadrini ara

Geceleri de boş geçirme, Kadir Gecesi'ni ihya eder gibi ihya et.

Semânın bedrini ara

Burada bir rumuzlu kelam var: “Semânın bedrini ara”.

Bir sema var ki yedi kat sema hiç duman, bulut yok, çok berrak açık bir sema.

Bir sema da var ki siyah bulutla kaplanmış, hiçbir taraftan tırnağımın üstü kadar yer görünmüyor, bir sema da böyle var.

Bir sema da var ki parçalı bulutlu; bir yarısı bulutlu, bir yarısı açık.

Biz işte o karanlık bir semada zifiri karanlık, bulutlarla kaplanmış bir semada değiliz. Öyle bir hava yaşamıyoruz. Biz tamamen berrak bir havayı da yaşamıyoruz.

Berrak havayı yaşayan veliler, huzur sahipleridir.

O bulutlarla kaplanmış sema, siyah bulutlarla kaplanmış sema, o da günah sevap bilmeyenler, hayır şer bilmeyenler, şeriatı-tarikatı olmayanlardır.

Ama biz neyiz? Biz böyle karanlık bir semada değiliz, aydınlık bir semada da değiliz. İkisinin arasında parçalı bulutlu bir yarıdayız. Ne karanlık ne de aydınlık, ikisinin arasında.

Ama mademki “Ettevfiki meassa’y.”, sa’y eden Allah’ın fazlu tevfiğine ulaşır, buyruluyor. Cenabı Hak “Leyse lil insani illa ma se’â.”¹ ayeti kerimesini Kur’anı Kerim’de bildiriyor. Öyleyse biz burada sa’y edelim ki karanlığa düşmeyelim, o aydınlığa geçelim. O bedri, açık semayı elde edelim; karanlık semaya düşmeyelim.

Onun için burada bedri semayı elde etmek için az da olsa bizde olan o gafleti atacağız, gafletten kurtulacağız.

Bu gafletten neyle kurtulacağız?

İşte bizim tarikatımız şeriat, tarikat yoludur. şeriatta eksikliğimiz olmayacak.

Bizim tarikatımız rabita tarikatıdır. Rabıtaya bağlanacağız, sevgiyle bağlanacağız.

Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır. Sohbetten, sohbetlerden geri kalmayacağız.

Bizim tarikatımızda irşat sohbetle, sohbet irşat eder bir müridi. Kelamı kibarda buyruluyor:

Anın dervişleri kalmaş gaflette

oklarını irşad eyler sobbette

Cemâlin görenler kalır hayrette

Mest olur yiğidi Pîr-i Sâmi’nin

Mest olurlar. Evet, bir de buyuruyor ki:

Benlik berzahından âzâd olmuşuz

Her bir sohbetinden irşad olmuşuz

Böyle bir sultâna evlâd olmuşuz

Daha bundan büyük ne şânımız var

Öyle ki bizim tarikatımız sohbet tarikatı, hatme tarikatı, rabita tarikatı, şeriat tarikatı. Bunlar birbirine takviyeli gidiyor.

¹ Necm 53:39

Nasıl ki tarikatın dört şartı var ve birbirine takviyeliyse zâhir şeriatı da mesela dört şart var, birbirine takviyelidir. Şeriatı yaşamak için insanlara dört şart var. Dört şartın biri olmasa şeriatı yaşamış olamıyor.

Bunlar ne? Kitap, sünnet, icma, kıyas. Bunlar olmazsa insan şeriatı yaşamış olamıyor.

Bir de şeriatı yaşamak için insanlara ilim, amel, ihlâs vardır. Bu da olacak. Bu da olmazsa eğer insan şeriatı yaşamış olamıyor.

Bunlar olduğu gibi tarikatın da şartları var. Dört şartı olmazsa insan tarikatı anlamış, yaşamış olamaz. Bu dört şart birbirine takviyeli olacak.

Amel olacak bizim tarikatımızda. Amel olarak da işte rabıta, şeriatımız; yani şeriatı eksikliğimiz olmayacak.

Ne kadar bizde hal tecellî etse, ne kadar cezbe sahibi de olsak; ne kadar aşktan mütevellit kendimizde bir vecd âlemi, sarhoşluk, serkeşlik olsa bile ayılmaya çalışacağız. Cezbeyi de yenmeye bakacağız. Bir de şeriatı eksikliğimiz olmayacak. Hani bu kelâmı kibarlar daima bunu söylerler.

Aşkın odu yüreğimde neler eyler neler eyler

Bugün ben bir âşık gördüm bu derdimden haber söyler

Gelin ey dertliler gelin bu derdimden siz de alın

Dertli bilir dertli bâlin ya dertsizler bunda neyleyler

“Aşkın odu...” Yani aşkın odu insanlara neler yapıyor muş?

İnsanı işte çok ağlatır da inletir de sızlatır da korkutur da.

Aşktır beni avare eyleyen

Aşk insanlara avarelik de veriyor. Yani hiçbir işe bakamaz nasıl ki:

Eli işe güce gitmezmiş

Eli yardım ayırma

Bir kelâm da böyle var. Yani yârdan mana Allah'tır.

Allah'tan zaten bizim ruhumuzun ayrılığı var. Ama bu ruhun ayrılığıdır. Cenabı Hak bizi mahluk olarak noksan sıfat halk etmiştir.

Ama ruh Cenabı Hak'tan niye ayrılmış gelmiş, ruh neden ayrılmıştır?

Ama yine ona gidecektir, ona gider.

İşte aşk demek ki insanların kalbinde ne yapıyor?

İştenden de elini keser, her bir arzudan da onu geçirir. Düşününün bir insan arzu etmiş olduğu bir şeyi yapar, arzu etmiş olduğu yemeği yer, arzu etmiş olduğu elbiseyi giyer, arzu etmiş olduğu işi görür.

İnsan öyledir, şimdi herkesin idrak edeceği bir şey, bileceği bir şeydir. Senin arzu etmediğin, sevmediğin yemeği sana zorla yedirirlerse azap olmaz mı? Ama sevmiş olduğun yemeği her zaman yersin ondan zevk alırsın.

Sevmediğin elbiseyi sana zorla giydirdiler sana azap olmaz mı? Sevmiş olduğun için, arzu ettiğin için ondan bir sürur duyarsın.

Sevmiş olduğun bir işi ne kadar onu yapsan doyamazsın, usanmazsın. Sevmediğin işi zorla yaptırırsalar, usanırsın.

İşte onun için eğer insanlarda Allah aşkı olursa ona bir serkeşlik, bir vecd âlemi gelir ki artık amel de ona ağır gelir. Hatta öyle bir insan bir vecd âlemine düşer ki hareket yapmak istemez, namazda da bir hareket var ya. Yani rükû yapmasını istemez, secde yapmasını istemez. Tahiyattan kalkmasını istemez. İşte der ki:

—Böyle hareketsiz olayım, kalbimi Allah ile meşgul edeyim. Kalbimden Allah'ı, Allah Allah Allah, diye zikredeyim.

Ama onda her ne kadar hâl tecellî ederse etsin cesedin bir şeriatı vardır.

Zaten şeriat cesede emredilmiştir. Mademki bu ceset sahibinin, bu cisim sahibinin cismi yok olmamıştır, ölmemiştir, çürümemiştir, gitmemiştir. Ne kadar onda hal tecellî ederse etsin, ne kadar onda makam ihraz ederse etsin yani tarikatta ne kadar yükselirse yükselsin yine şeriatla eksikliği olmayacak, şeriatını yapacak.

İşte burada bazı şeyler var ki tarikatta, muhabbetten dolayı o bir hâl onda tecellî ediyor. Evet, işte kelamı kibar tamamlıyor:

Aşkın odu yüreğimde neler eyler neler eyler

Bugün ben bir âşık gördüm bu derdimden haber söyler

Gelin ey dertliler gelin bu derdimden siz de alın

Dertli bilir dertli hâlin ya dertsizler bunda neyler

Öyle buyurmuyor mu? Bir kelam daha var:

Yüzgeçliği öğrenmeyen kul girmesin bu deryaya.

Dikkat edin, bu kelam çok önemli. Bunda çok büyük manalar var.

Yüzgeçliği öğrenmeyen kul girmesin bu deryaya

Aşk deryası derin olur acep nasıl battığımı

Yani aşka duçar olanlara, onlarda öyle bir hâl olur ki hareket bile onlara çetin geliyor. Bunlar çalışmadığı gibi, hiçbir şeyde arzuları olmadığı gibi bakarsın ki onda ibadet arzusu da yok, ibadet de ona çetin geliyor. Ama ibadeti yapacak, ibadetini yapacak.

Bu bizim başımızdan geçti. Ben mesela şeyh efendimizden ders aldıktan sonra bir sene hatta iki sene çalışmadım. Şahidim var burada. Bir sene hiç çalışmadım, bir sene de çok zorla. Tabii biz rençberiz ekeceğiz ki biçelim, biçeceğiz ki yiyelim. Hasadı kaldırı ye. Bir sene hiç çalışmadım. Sanki ambardan kalk dedikleri zaman bana sanki tokmağı alıp başıma vuruyorlardı.

Bunu tabii şifahen de mübareğe söylemişler. Böyle bir cemaat içerisinde sohbet ediyordu, öğle vakti gittim, ziyaret ettim; elini öptüm, oturdum. Sonra bize böyle buyurdu ki:

—Tespihin kalacak, icabında zaman zaman namazın da kazaya kalsın, işini kazaya bırakmayacaksın, işini göreceksin. Canım sen diyeceksin ki bana çetin geliyor, ben iş ile meşgul olduğum zaman olmaz. İşin kazaya kalmayacak, dedi.

Dedemizi söyledi.

—Sonra senin deden Hazreti Pîr “Mürşidi Sakaleyn” idi. Sadece insanların değil cinlerin de efendisi, cinlerin de şeyhiydi. Cinlerden de müridi vardı, onlara da sohbet yapardı. O diğer boş zamanlarında, sanatı dülgerlikti, boş zamanlarında testere ile keser ile bir şeyler yapardı. İhvan olmadığı, gelmediği zaman, sohbet olmadığı zaman icap eden şeyleri bunlarla bir şeyler yapardı.

Babanız büyük bir âlimdi. O da on iki nüfusunu keserle geçindiriyordu. Birisi senin deden “Mürşidi Sakaleyn” insin cinnin meşayihî, büyük bir velî. Sen ondan daha mı büyüksün ki dedi o çalışıyor da sen çalışmıyorsun.

Ama mübarek, celâlliyydi.

—Senin baban büyük bir âlim idi. O bir keser ile on iki nüfusu geçindiriyordu, o çalışıyordu. Sen ondan daha mı iyi biliyorsun, dedi, o çalışıyor da sen çalışmıyorsun.

Bunlar böyle, buyurdu ki:

—Dersini kazaya bırak, icap eder ki namazını da kazaya bırak; işin kazaya kalmayacak. Çalışacaksın, çalışmak Allah’ın emridir, çalışacaksın. Ama sen kardeşim sen dersin ki... Beni büyük biliyorsan eğer böyle; büyük bilmiyorsan niye peşimde dolanıyorsun, dedi.

İşte canım sen dersin ki efendim ben çalışmam, gafil oluyorum. Kardeşim niye gafil olasın. Senin ruhun esaretten kurtulmuştur, ruhun ayılmıştır. Yeter ki sen bir işe başladığın zaman “Bismillah destur ya hazreti pir.” de. Kapıdan çıkıyorsun “Bismillah destur ya hazreti pir.” de. Bir işe başladığın zaman “Bismillah destur ya hazreti pir.” de. Bir şey aldığın zaman “Bismillah destur ya hazreti pir.” de. Koyduğun zaman, yediğin içtiğin zaman de; sen o zaman gafil değilsin, dedi.

Evet, bir sene hiç çalışmadım, bir sene de çalıştımsa da bir tehditle sanki bir polis silah çekmiş gibi bana ‘Bu işi göreceksin, görmezsen seni vuracağım.’ diyor, böyle çetinlikle çalıştım.

İşte demek ki burada bu böyle, işte olduğu gibi amelde de olabilir. Bazı tarikatlarda işte böyle onun için:

Düş var imiş aşkın yolunda bilmedim eyvah

Bu kelim onu söyler. Aşkın yolunda düşmek de vardır. Düşen kim?

Düşen işte onda muhabbetten mütevellit, aşktan muhabbetten mütevellit olan halle ameli, ibadeti zayıf görürse, şeriati zayıf görürse düştü, battı. İşte burada:

Yüzgeçliği öğrenmeyen kul girmesin bu deryaya

Aşk deryası derin olur acep nasıl battığım

Aşk deryası derindir, diyor. Yüzgeçliği bilmeyen bir insan böyle girer, batarsa niye giriyor?

Yüzgeçliği bilmeyen battı. Ama yzgeçliği bilen batmaz.

Öyleyse demek ki burada yzgeçliği öğrenip o deryaya ondan sonra girmek lazımdır.

Bazı mesela tarikatlarda var. Söylerler, bu doğrudur. Ama sözün yalanı değil, yanlışı vardır. Evvel Şariat sonra tarikat, diyorlar. Hani Őariatı olmayan, Őariatı bilmeyen tarikatı nasıl yaşayacak, diyorlar.

Hatta bu zamanımızda Şimdi tarikat bu cahillere mi kaldı, diyorlar. Bunlar söylüyorlar ama bunların bir yanlışlığı var. Yalan değil yanlışlığı var. Nedir?

İnsan için Şariat Allah'ın emri demektir. Ama burada Şariat ilim, amel, ihlâstan ibarettir bir.

Bir de Őariatta vardır; tefsir ilmi, hadis ilmi, kelim ilmi, fıkıh ilmi var, değil mi? Fakat tarikat burada fıkıh ilminden istiyor. Fıkıh ilminden olacak, olmazsa olmaz. Tefsir ilmini, hadis ilmini, kelim ilmini aramıyor. Ama fıkıh ilmini arıyor. Onun da bir dalını istiyor. Fakat fıkıh âlimi ol, ık kürsüye namazdan, abdestten bunlardan vaizlik et demiyor.

Sen yapmış olduğun ameli bil de yap. Almış olduğun abdesti bil, kılmış olduğun namazı bil. Yani yapmış olduğun ibadeti bil, malumatın olsun tamam. Bu olacak, bu olmadan olmaz.

O zaman bu olursa eğer ilim ikidir. Cenabı Hak bir de insanların kalbinden bir ilim veriyor, doğduruyor değil mi?

Bir satırda var ilim, bir de sadırdaki ilim. Satır, yazı, kğitte olan; sadır ise kalp, kalpten doğan bir ilim var.

Ama bu kalp ilmini de elde etmek için fıkıh ilmini istiyor, fıkıh ilmi olacak.

Çünkü niçin, neden?

Őariatı cesede emretmiştir, sen bir cisim sahibisin. Cismin Őariatla temizlenecek. Cesedini hayvani sıfattan Őariatla kurtaracaksın. Őariatın olmazsa bu cesedi sen hayvani sıfattan kurtaramazsın.

Bazıları derler ki: "Kalp temiz olsun. Hani namazında, orucunda, ibadetinde ne olacak? Kalp temiz olsun." derler. Bu da çok yanlıştır.

Bazıları da der ki: "Bunun zâhir ilmi yoktur, tarikatı olsa ne olacak." Bu da çok yanlıştır.

Evet, burada Şariat ilmi ne yapar insanı? Hayvani sıfattan kurtarır.

Tarikat ilmi ne yapar insanı? İnsanın ruhunu makamına ulaştır.

Sonra Şariat ne yapar? Cesedi temizler.

Tarikat ne yapar, zikir ne yapar? Kalbi temizler.

Zikir, kalbi temizliyorsa herkesin kendi başına zikretmesiyle, hayır bu olmaz. Tarikatsız, mrşsiz zikir kalbi temizlemez, olmaz.

Onun için burada demek ki kap da temiz olacak.

Bir şeyi düşündüğümüz zaman, bir kab'a bir şey koyduğunuz zaman, kap da temiz olması lazım, ama onun içindeki madde de temiz olması lazım. Senin kabın çok temiz ama içine koymuş olduğun madde temiz değil, bu da olmaz.

Bu kap ne? Senin cesedin.

İçindeki madde ne? Kalbin.

O kalbini neyle temizleyeceksin? Zikrullah ile temizlenecek kalp.

Onun için burada bak!

Hey tahâretten habersiz râbîta bilmez basîs

Ne diyor burada?

Tahareti olmayanın cesedi temiz olmaz, pistir.

Rabitası olmayanın da kalbi temiz olmaz, pistir.

Rabîta demek Allah sevgisi demek, Allah'a sevgiyle bağlanmak demek. Olmayan pistir, onun da kalbi pistir.

Evet, ne buyruluyor? "Kalbinizde neyi beslerseniz o sizin mabudunuzdur." Bakın dikkat edin! Öyleyse demek ki bu kalbimizde her şey var, bunların her biri put, öyle buyurmuyor mu?

Gönlümün put-hânesinden bubb-ı dünyâ nakşın

Pâte-i aşkımda yakıtı nârına pervâ gibi

Bir de var ki:

Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü

Kıl tarîk-ı Nakşibend'in hâdimi Allah için

Bir de buyuruyor ki mesela:

Evvelâ kıl hâne-i dilde gazâ-yı ekberi

Pâk edip beyti, sanemden Hızır veş mihmân ara

Demek ki hane-i dil demek kalptir.

Gazâ-yı ekber ise büyük gaza, muharebe. Peygamber Efendimiz öyle buyurmadı mı?

Muharebe-i kebir nefis muharebesi, kalp muharebesi, gönül muharebesidir.

Kalbine gelenleri atacaksın, kötü şeyleri fiiliyata getirmeyeceksin, icraatını yapmayacaksın. Bu büyük muharebe değil mi?

Bak kelamı kibarda, zaten kelamı kibarlar hadisten, ayetten bahsediyor ki:

Evvelâ kıl hâne-i dilde gazâ-yı ekberi

Evvelâ diyor, hâne-i dil, senin bir kalbin var. Kalbindeki muharebeyi, cihad-ı ekberi, yap diyor.

Pâk edip beyti, sanemden Hızır veş mihmân ara

Sanem burada put demek. Senin kalbin putla dolmuş; putlar var, sanemler var. Onları at.

Neyle atacaksın?

Kalbindeki putları kazma ile veya tokmak ile balyoz ile kırıp atacak değilsin.

Onun balyozu, onun tokmağı zikir, Allah, Allah, Allah bu zikirdir.

Ama bu zikrin sade lakkala-i lisanda kalmasın. Bu lakkala-i lisandaki zikir kalpteki o putları kırmaz. Bu zikir kalbinden olacak, kalbinden.

Bu kalpte de insan neyi çok seviyorsa o vardır kalbinde. “Kalbinizde neyi seviyorsanız, kalbinizde neler varsa o sizin mabudunuzdur.”

Evet, efendiler Cenabı Hak bu nimeti bize nasip etmiş, bunun büyüğü de var.

Bu nimetin küçüğü ise Allah bize mesela, işte mürit olmuşuz.

Allah müritlerden etsin.

Fakat müritlik kolay değildir ha! Müritlik kolay değildir. Ta ki zamanında müritlik yaşandığı bir zamanda bile. Eskiden bir muhitin meşayihî bir muhitten mürit istiyor. Diyor ki:

—Bizde mürit kalmadı artık bize bir tane mürit gönderin.

Mürit bak, üç harf; “mim”, “re”, “te”. Müritte üç ses var.

Burada “mim”den mana muhabbettir. Muhabbetten mana da Muhammed’i sevmektir. Muhammed’i sevmeyen Allah’ı sevemez.

Muhabbetten Muhammed oldu hâsıl

Muhammedsiz muhabbetten ne hâsıl

Muhabbetten murâd ancak Muhammed hâsıl olmaktadır

Muhammed'den murâd şâhım visâle vâsıl olmaktadır

Visal demek ulaşmak. Neye ulaşacağız biz?

Dünyada senin çok arzuların olabilir. Ulaşsan ne olacak, ulaşmasan ne olacak. Yani bunlara ulaşsan ne olur, ulaşmasan ne olur.

Ama bizim esas ulaşacağımız Allah’tır, Allah’a ulaşacağız.

Buna ruh ulaştır, ceset ulaşmaz, ruh ulaşacaktır.

Evet, muhabbetten murat; Muhammed; Muhammed’e ulaşmaktır. Muhammed’e ulaşmaktan maksat, visale vâsıl olmaktadır. Ru’yetullah’a mazhar olmaktadır.

“Te”den mana terakki, yükselmek terakki etmektir.

Mürit olursak eğer bu nimetlere malik oluruz. Ama müritlik kolay değil. Bu müritlik elde edilmeyen nimetleri elde etmez.

Hak için, Allah için her şeyden geçeceksin. İlminden geçeceksin, amelinden geçeceksin, kârından geçeceksin; bütün neyin varsa hepsinden geçeceksin ki mürit olabilesin.

Evet, inşallah işte biz bunun taklidindeyiz, sohbetimizin başlangıcı bu oldu. Biz bunun taklidindeyiz.

Taklitten tahkik doğar. Mecaz hakikate köprüdür.

Mesela bir taklit var ki hicvediyorlar, alay ediyorlar.

Bir taklit de var ki ben de yapacağım, ben de becereceğim, diye gayret etmek. Mesela bu sehpayı bir sanatkâr yapmış, ustası sanatını yapmış. Bunu ben de böyle yapacağım, ben de aynısını çıkaracağım, biraz benzerini el keseri ile veya testere, nacak ile yapar. Sanatı bu değil yapamıyor, ama kaba işleri yapıyor.

Fakat bu ne ediyor? Güya bu sanat hoşuna gitmiş ben de bunu yapacağım diyor, yapmaya çalışıyor. Bir yapar bakar ki olmadı, iki yapar biraz daha benzedi, üç yapar biraz daha benzedi, dört yapar, böyle yaptıkça benzetir, yaptıkça yaptıkça benzetir, aynısını yapınca kadar uğraşır. Aynısını yapınca tamam değil mi? Ben de bunu böyle yapacağım, diyor. İşte bizim taklidimiz budur efendiler.

Ateş-i aşkınla yandır Sâlib'i

Şarab-ı lebinle kandır Sâlib'i

İşte kim Sâlih?

Sizsiniz, Allah'a şükür.

Öyle bir aşk ver ki diyor aşk onu yaksın, yok etsin.

Neyini yok etsin, yaksın?

Kalbindekileri yaksın, yok etsin.

Zaten bize mani olanlar kalbimizdekiler. Kalbimizde bunlar yanmazsa, yok olmazsa o zaman Allah korusun biz çok kendimize gadrederiz, çok mesela azaba düşeriz, çok felakete düşeriz, çok sıkıntılara, mihnetlere düşeriz.

Şarab-ı lebinle kandır Sâlib'i

Leb demek dudak demektir. Yani senin dudaklarından çıkan kelimeler da insanları sarhoş eder.

Sarhoşluk ikidir: Bir mesela insanların nefsi içkilerden sarhoş olur. Bunu Cenabı Hak haram etmiş.

Bir sarhoşluk da var ki Allah aşkı, Allah sevgisidir. Bu da insanı sarhoş eder, bu helaldir. Bak, onun için kelamı kibarlarda geçer:

Bu aşk bir bahr-i ummandır

Aşk bir bahr-i umman; umman, yani büyük bir deniz.

Bu aşk bir bahr-i ummandır

Buna hadd ü kenar olmaz

Bunun kenarı, haddi yok, sınırı yok.

Delilim sırr-ı Kur'an'dır

Bunu bilende ar olmaz

Sırr-ı Kur'an nedir?

Sırr-ı Kur'an şudur ki Cenabı Hak Kur'anı Kerimin manasını Fatiha süresinin içerisinde derç etmiş.

Fatiha'nın manasını Bismillah'ın içerisinde toplamış, derç etmiş.

Bismillah'ın manasını da bir noktada derç etmiş.

Onu bilen işte bahr-i umman deryasıdır, o da aşktır.

Bu aşk bir bahr-i ummandır

Buna hadd ü kenar olmaz

Delilim sırr-ı Kur'an'dır

Bunu bilende ar olmaz

Ama delilim de Kur'an'ın sırrıdır, Kur'an'ın esrarıdır, diyor.

Ama Kur'an'ın sırrını, esrarını herkes biliyor mu?

Bilemiyorlar. Ancak aşka duçar olan, Kur'an'ın esrarını bilir.

Kur'an'ın bâtin manası onun kalbinden doğuyor. Hakikat manası onun kalbinden doğuyor.

Bu aşk ne yapar?

İşte aşkın merkezine dahıyor, aşkın noktasını okuyor.

İlim bir noktadır, o nokta ise Allah'ı bilmektir, Allah'ı bulmaktır.

İnsanlardan Allah'ı kim bulabilir?

İlmel yakîn bilenler Allah'ı bulmamışlar.

Aynel yakîn bilenler de bulamamışlar.

Hakkel yakîn bilenler bulmuşlar.

Hakkel yakîn bilmek için de bak, buyuruyor:

Mürşit gerektir bildire Hak'ı sana hakk'el yakîn

Hakk'ı sana hakk'el yakîn o bildirecek,

Mürşit gerektir bildire Hak'ı sana hakk'el yakîn

Bir de ne buyuruyor;

Kim şeybini bak bilmedi Hak'ı dahi bilmez

Yok eylemeyen varını maksûduna ermez

Bir de ne buyuruyor:

*Bulam dersin eğer ayn-ı îmânı
Çalış ki olasın şeyhinde fânî
Sana senden yakın olanı tanı*

Bak, bunda da çok büyük bir mana var.

Sana senden yakın olanı tanı

Peki, nasıl tanıyacaksın?

Bulam dersin eğer ayn-ı îmânı

İmanın taklidinden kurtulmak istiyorsan, o imanın aynısı elde etmek istiyorsan

Çalış ki olasın şeyhinde fani

O zaman imanın aynısını elde edersin.

Sana senden yakın olanı tanı

Biz tanıyor muyuz şimdi bize yakın olanı? Nereden tanıyoruz?

Cenabı Hak “Nahnü akrabu², Kulum ben sana şah damarından daha yakınım, buyuruyor.” Ne zaman ki bir insan kalbinden Allah’ı hiç unutmuyorsa Allah’a ulaştı, hiç unutmuyor.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor? O da buyuruyor ki (Allahümme salli ala seyidine Muhammed) : “Ey insan, ey kul sen Allah’tan çok uzaksın, yetmiş bin perde uzaklığın var; her perdenin kalınlığı yer ile gök arası kadardır.”, buyuruyor. Bu kelamı kibarda da geçer:

Abd u Hak beyninde yüz bin hicâb var

Abd: Kul; Hak: Allah. Allah ile kulun arasında yüz bin hicap var, yüz bin perde var.

Abd u Hak beyninde yüz bin hicâb var

Her hicabta yüz bin sual - cevap var

Burada inceden ince hisab var

Aslımdan bir haber veren yok bana

Onun için bak Cenabı Hak: “Kulum ben sana şah damarından daha yakınım.” buyuruyor. Ama Resulullah Efendimiz de: “Sen Allah’tan çok uzaksın buyuruyor.” Bu kelamı kibarda ne diyor şimdi?

*Bulam dersin eğer ayn-ı îmânı
Çalış ki olasın şeyhinde fânî
Sana senden yakın olanı tanı*

² Kaf 50:16

Ancak demek ki bize bizden yakın olanı kim tanıtır?

Meşayih tanıtır, meşayih tanıtacak.

Allah'a hakkel yakîn olduğu için bize hakkel yakîn de o bildirecek.

Ama biz tamamen ona öyle inanacağız, öyle teslim olacağız ki varlığımız bütün yok olsun.

Umûrun cümle teslim eyle pîre

Bu da ancak şeyhimizde fani olmamız için cümle teslim eyle, diyor.

Fani olmak: Sen, O oluyorsun; O, sen oluyor.

Senin varlığın yok oluyor, onun varlığı sende tecellî ediyor.

Bu hakdır, fenafişşeyh demek hakdır.

Nasıl ki Cenabı Hakk'ın üç nuru var. Ama insanlar bu üç nurundan esma nuru, sıfat nuru, zât nurundan geçecek.

Esmâ nurunu burada elde etmek için şeyhinde fani olacak, olması gerekir.

Sıfat nurunu elde etmek için fenafirresul olacaksın, Resulullah'ta fani olacaksın. Resulullah'ın nur-ı nübüvvetinde fani olacak, yok olacak. Olmazsa nimetleri elde edemez.

Allah'ın zât nuruna ulaşmak için fenâfillâh olacak, olmazsa fani olamaz.

Ama esma nurunu da senin çekmiş olduğun esma ile elde edeceksin. Yani yapmış olduğun herhangi bir zikirle elde edeceksin. Bu zikri erbabından, yetkilisinden, meşayihinden alacaksın. Almazsan yapamazsın, olmaz.

Evet, bu işte tarikatın nimetleridir, makamlarıdır.

Sâlih Baba, divanında bütün hepsini rabıtaya söylemiş. Ne söylemişse rabıtasına söylemiş, rabıtasından söylemiştir. Rabıtası söylemiş, rabıtasına söylemiş. Ne buyuruyor?

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Elhamdülillah her varlığım sensin, diyor.

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Her eşyâda talebkârim sen oldun

Bütün eşyayı mir'at etmiş, seni görmek istiyorum, diyor.

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Her eşyâda talebkârim sen oldun

Neye baksam seni anda görürem

Bu manâdan mededkârim sen oldun

Onu elde eden, talep eden oluyor. Cenabı Hak "Kulum iste vereyim." diyor.

Bütün eşyada böyle hakikate geçmekten maksat budur, tarikatta maksat budur.

Tarikatta olmazsa insan, hakikate geçemez. Hakikate tarikattan geçiliyor, hakikatin yolu tarikattan geçer. Tarikata gelip hakikate geçmezse bir insan o zaman eşyayı mir'at edememiş olur.

Hakikat sahipleri eşyayı mir'at etmişler. Bütün eşyalardan Allah'ın varlığını seyrediyorlar.

Zaten Cenabı Hak "Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın."³ buyurmuyor mu?

Zâhir de benim diyor, zâhir görünenler hâlbuki niye biz göremiyoruz onu?

Ancak bu şöyle görünür: Zâhir görünenler var ya onları mir'at ettinse onların yankısında onu gördün sen.

Hakikate ulaşanlar eşyayı mir'at ediyorlar, eşyada Allah'ın varlığını müşahede ediyorlar, seyrediyorlar. Allah'ın varlığında eşyanın yokluğunu müşahede ediyorlar.

Nedir?

Bugün okyanus var, büyük deniz var. Bu bütün karada olan bütün cisim görünen taş olsun, ağacı olsun, insanı olsun, kuşu olsun görüneni okyanusa attığın zaman, ancak denizi görürsün başka bir şeyi görebilir misim? Göremezsin, bir misal bu.

Bir de mesela her nerede olursa olsun; dışarıda olsun, içeride olsun hangi memlekette olursa olsun görünen görünmeyen cisimler hep ayna olursa aynadaki kimi görürsün? Değil mi?

Yalnız burada dediğim yanlış anlaşılmasın! Mesela şimdi bu salon var, bak büyük bir salon var, şurada saat var, levhalar var. Bu saatler gibi levhalar gibi burada bin bir tane ayna olsa, bir insan gelse ortaya girse bu aynanın hepsinde görünmez mi? Hepsinde görünür.

O zaman ortada görünen kimdir? Tabii, Bekir Bey.

Bunu görenler Bekir Bey değildir diyebilirler mi burada? Diyemezler.

Bekir Bey vücudu ile girmiş ortaya diyebilirler mi? Hangisine girmiş? Hepsinden görünüyor. Bu da budur.

Allah, Cenabı Hak, evet, cismi ile zuhur etmez.

Ama işte sen kalbini ayna ettinse sen de oldun bir mir'at, Allah aynası.

Sen Allah'ı kendi aynanda seyrediyorsun. Zaten bütün eşyalar sana ayna olmuş.

Bu da ancak şöyledir ki: Bütün insanlar her şeyden geçerler, her bir varlığından geçerler; ilminden geçerler, amelinden geçerler, varlığından geçerler; canından, cisminden geçerler, kendini yok ederler.

Kendini yok etmek için buna işte bir vecd âlemi deniliyor. Bu böyle olunca işte baştaki ayet-i kerimenin meali onda tecellî ediyor.

³ Hadid 57:3

Âşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde varlık doğa

Ama burada âşık deniliyor. Âşıklar diyor, âşık isen diyor, Allah'ı seviyorsan, Allah sevgisi karşısında her şey yok olur. Canını da sevmersin, canın da yok olacak. Evet, onun için bak!

Kıyamazsan başa cana irak dur girme meydana

Bu meydanda nice başlar kesilir hiç soran olmaz

Evet, burada demek ki Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun biz bir defa fenafişşeyh olacağız. Allah'ın esma nuruna ulaşmak için fenafişşeyh olacağız.

Ondan sonra Resulullah'ın nuruna ulaşmak için fenafirresul olacağız. Allah'ın sıfat nuruna ulaşmak için fenafirresul olacağız.

Allah'ın zât nuruna ulaşmak için fenafillâh olacağız.

Bunlar öyle onun için burada evet fenafişşeyh, fenafirresul, fenafillah. Bir de fenafillah, bekabillah, seyriilallah makamları vardır. İnsan dünyadan geçerse fenafillah olur.

Aynı da değil gayrı değil ol buna âgâb

İnsanlarda böyle.

İnsanlarda mesela avam var, havas var. Ondan sonra mesela bu mevcut insanlarda Allah korusun hayvani sıfat var, beşeri sıfat var, bir de kemal sıfat var.

Bu ceset var ya bütün üçünü de perdelemiş. Zaten kelamı kibarda geçiyor bak!

Çâr-anasır perdesini zâtına kalmış nikâb

Burada çâr anasır ne? Çâr anasır dört madde. Vücutta dört madde var, Cenabı Hak vücudu dört madde ile halk etmiş, dört madde ile yaşar.

Bu dört madde ne yapmış? Bir perde olmuş hayvan sıfatı da gizlemiş.

Hayvani sıfat kim? Günah, sevap; helal, haram bilmeyenler. Şeriatı tanımayanlar. Kitap'ı, sünneti tanımayanlar bunlar hayvani sıfattalar. Onları da bu ceset bir perde olmuş göstermiyor. Ama bu perde yırtılacak. Ölünce bu perde yırtılacak. Onun hayvani sıfatı ortaya çıkacak. Onun için Peygamber Efendimiz ne buyuruyor bak: "İnsanlar uykudadır, ölünce uyanırlar."⁴ Bir.

Bir de insan tamamen Allah'a şükür zâhir şeriatı yaşamış; bu da hayvani sıfatta değildir, kurtarıyor, beşeri sıfattadır. Onu da bu perde gizlemiş. Bu ceset onu da perdelemiş, gizlemiş onu.

Bir de insanlar kemâl sıfata geçiyor; tarikatta girmiş; hakikatte geçmiş kemal sıfatta Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşmış. Öyle güzel bir sıfat ki ondaki o sıfat insanlarda olmayan bir sıfat. Bu perde, bu da gizlemiş.

⁴ İhya-yı Ulumiddin C.8 S.260

Mesela şimdi burada üç tane perde olsa, siyah perde olsa birinin arkasında köpek var affederseniz. Veya ayı, kurt, köpek neyse görünmüyor. Perde kalkarsa görünür. Birinin arkasında da güzel bir insan var, ilmiyle ile yakışıklılığı ile güzelliği ile çok tatlı, güzel bir insan var. O da görünmüyor. Perde kalkarsa görünür.

Birinin arkasında da hiç insanda görünmeyen bir güzellik var. İnsanlarda görünmeyen onda da bir güzellik var. O da görünmüyor, perde kalkarsa o da görünür. Melekî sıfat görünüyorsa, melekî sıfat hakikate ulaşanlarda bulunur.

Yani hakikate geçmezse bu melekî sıfat onda olmaz. Kemal sıfat deniliyor, melekî sıfat deniliyor, onda olmaz.

Bu hakikate, marifete geçmek için şeriatı yaşayacak; şeriatı, tarikatu yaşayacak. Onun için:

Şeriat tarikat yoldur varana

Hakikat marifet andan içeri

Buyurmuş bak! Bir de:

Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat râb-ı Hak'e gelmek imiş ey gönül

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

Burada işte Allah'a şükür burada bütün ifadelerimiz tarikatımızın bir büyük amelidir. Buraya geldiniz bu amel kalb-i selim istiyor. İşte bu nimetlere bu amelleri işlemekle ulaşacağız.

Tarikatımız sohbet tarikatı, hatme tarikatıdır.

Hatme teveccühten gelir, hatme ile teveccüh fark etmez. Yalnız teveccüh hatmenin daha bir büyüğü oluyor.

Büyüklüğü nerede? Neden büyük oluyor?

Büyük cemaat geliyor da onun için. Büyük cemaat oluyor da onun için. Teveccüh hatmeden ayrı cemaat olmuyor tabii; ama bak bir kelamı kibarda:

Babr-ı aşkın katresi ol sohbet-i Mevlâ ile

Katreler deryâ olur cem'iyyet-i kübrâ ile

Bak cemiyet-i kübrâ geçiyor burada. Burada katreler ne?

Burada katreler de işte bu cemaatin kalbinde olan az çok Allah sevgisidir.

Babr-ı aşkın katresi ol sohbet-i Mevlâ ile

Katreler deryâ olur cem'iyyet-i kübrâ ile

Bu cemiyette de bu muhabbetler ve bunların muhabbeti, arzusu, isteği, hulusu burada meydana getiriyor. Neyi meydana getiriyor?

Sohbeti meydana getiriyor.

Sohbeti mesela bu günahkâr yapıyor; ama zannetmeyin ki biz yapıyoruz. Siz yapıyorsunuz, bu sohbeti siz yaptırıyorsunuz. Sizin arzunuz, sizin isteğiniz bunu yaptırıyor.

Mesela bir alet olduğumuzu kabul edin. Bir alet kendi mi konuşur yoksa aleti konuşuran mı vardır? Bunu çalıştıran mı var?

Çalıştıran vardır. Bunun hakikati vardır, bu doğrudur. Çünkü neden?

Bizim ilmimiz yok. Ne medrese ilmi var, ne de bir zâhir ilmi var. İlkokulu da okumadık. Medrese ilmimiz de yok. Ama kim konuşuyor?

İşte sizdeki olan muhabbet konuşturuyor, cemaatin muhabbeti konuşturuyor, arzusu konuşturuyor. Bu kelam da onu ifade ediyor:

Bahr-ı aşkın katresi ol sobbet-i Mevlâ ile

Ehl-i aşkın diyor, Allah sevgisi varsa Allah sevgisi onu konuşturur. Ama bu Allah sevgisiyle Allah onun katresini derya eder.

Cenabı Hak “Herkes bildiğinin âlimi, herkes bildiği ile amel ederse bilmediklerini biz Azimüşşan ona öğretiriz.”⁵, buyuruyor.

Her ne kadar zâhirde bu emre zâhir ulemanın bir yorumu vardır. Nasıl bir yorumu var? Zâhir diyor ki: “Herkes bildiğinin âlimi.” Doğru tabii ki gayet doğrudur. Herkes bildiğinin âlimi, yani herkes bildiği ile amel işlerse bilmediklerini öğrenir.

Bir insan amel olarak bir şeyi biliyor. İşleyeceği on tane amelden bir tanesini biliyor, on taneden dokuz tanesini bilmiyor. O bir tanesini işlerse o bir tanesi başka bir tanesini öğretir ve dokuz tanesini öğrenir.

Günah olarak on tane günahtan bir tanesini biliyor. O bir günahtan kaçarsa o dokuz tanesini öğrenir. O bir günahtan kaçmazsa dokuzunu da öğrenmez. Zâhirin anladığı budur.

“Herkes bildiğinin âlimidir, herkes bildiği ile amel ederse bilmediklerini öğrenir.” Bu nedir?

Cenabı Hak Kur’anı Kerim’de Hazreti Musa’ya buyurdu: “Ya kelimim benim kendi ilmimden bir ilim vermişim ona.”⁶ O ilmimden sen bir şey bilmiyorsun, bir harf bilmiyorsun. Değil mi?

Peygamber Efendimiz: “Benim mürebbim rabbim, rabbim beni terbiye etti.”⁷ buyuruyor. Peki, nesini rabbisi terbiye etmiş?

Ruhunu terbiye etmiş.

Büyüklerimizimizin emirleri ne?

⁵ Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342

⁶ Kehf 18:65

⁷ Tirmizi Menakıl 1 Müsned 4.Bab S.66

Büyüklerimiz sohbetinde buyururlar ki şeyh efendimizin sohbeti: Cenab-ı Hazreti Allah Peygamber Efendimiz'in ruhunu, bir hoca talebesini nasıl karşısına alır okutursa öylece onu bin sene okutuyor.

Zaten Peygamber Efendimiz: "Evvel, Allah benim ruhumu halk etti, evvel, Allah benim nurumu halk etti, evvel, Allah benim aklımı halk etti."⁸ buyuruyor.

Demek ki evvel, Allah onun ruhunu halk ettiyse, bütün mükevvenâtın ruhu zerresi ondandır. Zaten:

"Küntü kenz"ın mebdeidir arş-ı a'lâdan gelir

Buyuruyor.

Küntü kenz esrarını beyan eyledi

Buyuruyor.

Bu kelimeler çok geçer. Yani, "Küntü kenz": Cenabı Hak buyuruyor ki: "Ben gizli hazine idim, aşikâr olmak için insanları halk ettim".

Ama evvela aşikâr olan o gizli hazineyi Cenabı Hak nerede halk ediyor?

Evvela Peygamber Efendimiz'in varlığında, varlığıyla halk ediyor.

Onun için evvel onun nurunu sonra bütün mükevvenâtın nurunu halk etmiş.

Evvel onun ruhunu halk etmiş, sonra Peygamber Efendimiz bütün ruhların "Ebul ervahı" olmuş.

Ebul ervaktır, ruhların anasıdır.

Ve evvel onun aklını halk etmiş ki bütün insler, cinler, melekler onlar aklından almışlar. Evet, onun için zaten:

Vücûdu cümle mevcûdatı câmi'

Dahi ilmiyle bî-pâyân değil mi

Buyuruyor. Kelamın başı şöyledir:

Saâdet burcunun sultânı sensin yâ Resûlallah

Saadet burcu, burc demek burada bulut demektir. Bulutlardan gelen saâdet...

Saadet bulutlardan geliyor, mesela bulutlarda yağmur olmasa yerde otlar bitmez. Otlar bitmese hayvanlar, insanlar ne yiyecekler?

Zaten Allah'ın rahmeti olmasa hiçbir şey meydana gelmez.

Fakat bir de Peygamber Efendimiz'in nuru, buluttan çıkan güneş çıktığı zaman arz nasıl aydınlanıyorsa, öyle aydınlatır.

⁸ Tirmizi Menakıt 1, Müsned 4. Bab S.66

⁹ Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

Burada demek ki: Cenabı Hak hiçbir mahlukatı halk etmezden evvel bunlar vecd âlemindeymiş. Zaten açıklayacağız kelamı.

Saâdet burcunun sultânı sensin yâ Resûlallah

Kamu derdlilerin dermânı sensin yâ Resûlallah

Dabi hem âlem-i a'mâda iken cümle esmâlar

Dikkat edin burada, “âlem-i a'mâ” denmiş. A'mâ görünmeyen bir âlemde; görünmüyor. A'mâ demek görünmüyor. Gözleri kör olanlara a'mâ derler.

Dabi hem âlem-i a'mâda iken cümle esmâlar

Cümle esmalar; insan da bir isim taşıyor, hayvan da bir isim taşıyor, otlar da gökler de ağaçlar da mahlûkat, mesnuat; ins, cin hepsi bir isim taşıyor. Sonra Allah'ın binbir ismi var. Bunlar “âlemi a'mâ”daydı, görünmeyen bir âlemdeydiler.

Dabi hem âlem-i a'mâda iken cümle esmâlar

Zubûrı âlem-i a'yâmı sensin yâ Resûlallah

Bunlar görünmeyen bir âlemdeydiler. Bunların aşikâr olması, var olması, görünmesi, çıkmasına sebep sensin, sendin diyor.

Dabi hem âlem-i a'mâda iken cümle esmâlar

Zubûrı âlem-i a'yâmı sensin yâ Resûlallah

Bu âlemlerin var olması, nur etmesi, aşikâr etmesi sebebi sensin. Senin hürmetine, senin sebebine, senin nurundan var oluyor.

Dabi hem “küntü kenç” esrârının bil mahremi sensin

Cenabı Hak: “Küntü kençin mahviyen, biz bir gizli hazine idik aşikâr olmamız için insanları halk ettik.” buyuruyor. Bunun da mahremi sensin diyor. “Küntü kenç” esrarının mahremi de sensin.

Mademki Cenabı Hak tanınması için insanları, cinleri halk ettiyse ondan başka daha bilen oldu mu, ondan fazla bilen oldu mu; ondan fazla ona yaklaşan, ona giden oldu mu? Olmadı tabii.

Dabi hem “küntü kenç” esrârının bil mahremi sensin

Makâmındır senin hem “Kâbe kavseyn” yâ Resûlallah

Cenabı Hak “Kâbe kavseyni ev edna”¹⁰, habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın, buyuruyor.

Evet, Peygamber Efendimiz de ümmidir. Allah ona kendi ilminden ilim vermiştir. İşte “Benim mürebim rabbim, rabbim beni terbiye etti.” buyuruyor.

Peygamber Efendimiz'in ruhuna bir mürebbi Cenab-ı Hazreti Allah olmuşsa bizim de ruhumuza bir mürebbi lazım olacaktır.

¹⁰ Necm 53:9

Muhakkak mürebbisiz bu ruh terakki etmez.

Mürebbisiz bu ruh tahsilini elde etmez.

Nasıl insanların nefsi, her nefis zâhirde tahsil yapıyorsa veya tahsile ihtiyacı varsa ilim öğrenmek için bir hocaya, bir medreseye veya bir okula ihtiyacı vardır.

Sanat öğrenecekse bir ustaya, bir sanatkâra ihtiyacı vardır. Muhakkak ki olmazsa olmaz.

Öyleyse ruhun da bir ustası olacak.

Peygamber Efendimiz'in ruhunun ustası Cenabı Hazreti Allah olmuş, onun hocası Hazreti Allah olmuş.

Fakat senin de ruhuna bir mürebbi gerekli. Mürebbi muhakkak vardır. Onun için:

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâbım mürebbî kâmil olmaktadır

Bu mürebbinin manası nereden geliyor ve nereye gider?

Diyor ki: "Sen de özünü, kendini bir pîre teslim et". Ona teslim olmaktan maksat; o mürebbidir, o yetiştirmiştir, seni de yetiştirir. Ama senin ruhunu yetiştirecek.

Çünkü bunda da hiç şüphe yoktur ki Evliyâullah'ın maneviyatı var, zâhiri var.

Biz zâhirinden faydalanıyoruz, maneviyatından da faydalanıyoruz.

Ama maneviyatından faydalandığımızı göremiyoruz, bilemiyoruz.

Ama o olmazsa zaten maneviyatımız terakki etmez.

Zâhirimiz maddeyse, maneviyatımızda ruhumuzdur.

Bu ruh neyle terakki edecektir? Bu ruh neyle tahsilini elde edecektir? Bu ruh neyle yetişecektir?

Ancak Evliyâullah'ın maneviyatıyla...

Bak, üveysiler var değil mi. Hani Nakşibendî Efendimiz de üveysidir.

Üveysi olması ne demek?

Zâhirde onun bir mürşidi var; ama ondan zikir talimi almamış, onun zikrini yapmamış. Ancak ona hizmet görmüş, bir de ondan himmet almış ama icazet vermemiş, zikrini yapmamış.

Emir Külal Hazretleri cehrî zikir yaptığı zaman, Nakşibendî Efendimiz çıkıp gidiyor, onun zikrini yapmıyor, yapmamış. Gidip kendi hafî zikrini yapıyor.

Ama Nakşibendî Efendimiz'in dört tane manevi ustası var. Birisi Abdülkâdir Geylani Hazretleri. Bakın hatmede okuyoruz ya: "Ve ila ervahi küllin minessaadati silsiletü tarikatü aliyetin nakşibendiyeti, vel kâdiriyeti, ves sühreverdîyeti, vel kübreviyeti, vel çeştiye."

Bunlar geçmişte büyük tarikat reisleri, kurucularıdır. Bunların revhaniyetinden faydalanıyor. Bunların revhaniyeti, ruhları Nakşibendî Efendimiz'in ruhuna hocalık etmiştir.

Esas Abdülhâlik Gücdüvânî Hazretleri'nden zikrini almış, onu da zâhirde görmemiş. Aralarında iki buçuk asır varmış.

Öyleyse demek ki bizim de ruhumuzun yetişmesi için bir mürebbi lazımdır. Bu ruhun tahsil etmesi için, bu ruhun kemal sahibi olması için bir mürebbi lazımdır.

Bu mürebbi meşayıhtır. İşte!

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâbım mürebbî kâmil olmaktadır

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Benim mürebbim rabbim.” Peygamber Efendimiz'in mürebbisi rabbisi ise Peygamber Efendimiz de Sıddık Ekber Efendimiz'in mürebbisi olmuştur; bizim yolumuz Sıddık yoludur.

Devr edip vahdet diyârından gelip işbu ile

Vahdet diyarı ne? Allah'tan geldi.

Ne geldi? Ruh geldi.

Bu ruh dolanıp geldi.

Devr edip vahdet diyârından gelip işbu ile

Biz bekâ bülbülleriyez konmazız her bir güle

Bir kişinin kim refîki Hazret-i Cibrîl ola

Bâb-ı Sıddık'tan açılmış âli-meydân bizdedir

Bâb-ı Sıddık: Sıddık kapısı oluyor. Sıddık kapısı ise bak, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Bütün kapılar kapanır, yâr-ı garım Ebu Bekir'in kapısı açık kalır.”¹¹ Peygamberimizin böyle bir emri, böyle bir hadisi var.

Ama bu kapılar nerede? Mekke-yi Mükerrreme'de otuz altı tane kapı var. Bir gün umredeyken saydım otuz altı tane kapı var. Bu kapıların isimleri var. Ravza-yı Mutahhara'da on altı tane kapı var. Bir tane de yeni açılmış on yedi tane olmuştur. O Bâb-ı Selamdan girilince karşıda kapı yoktu. Şimdi Peygamber Efendimiz'in ayak izini de daha gezmeleri için o kapıyı onun için açmışlar. Bab-ı selam'dan çıkıyor, o kapı (Bab-ı cibril) yoktu. Ondan evvel on altı kapı vardı.

Belki şimdi büyüttüler daha da çoğalttılar. Bu on altı kapının isimleri var. Hep büyük sahabelerin isimleri. İşte Peygamber Efendimiz: “Bütün kapıları kapanır yâr-ı garım Ebu Bekir'in kapısı açık kalır.” Bu kapılar için büyüklerimizden Seyyid Sıbgatullahi Arvasi: “Bu kapılar tarikatta elde edilir.” buyurmuş.

¹¹ Buhari, Ashabü'n-Nebi, 3

Eğer bu emir Beytullah'taki kapılar olsaydı veya Ravza-i Mutahharadaki kapılar olsaydı o kapıların kapanması lazımdı. Resulullah yalan mı söyler? Hâşâ, Estağfurullah. Şimdi o kapıların kapanması lazımdı. Mademki onlar kapanmadılarsa, hadisler rumuzludur ya bu kapılar tarikatlardır. Bunlar icabında zaman zaman kıyamete kadar kapanır; ama Ebu Bekir Sıddık'ın kapısı açık kalır.

Bu da şudur ki bütün tarikatlara bid'at girmiştir, ilaveler olmuştur. Ama Nakşî tarikatında hiç bid'at yoktur. Niçin?

Bak bizim zikrimizi Resulullah Efendimiz hicret yaptığı zaman mağarada, garda Sıddık Ekber Efendimiz'e şöyle zikri talim ettirmiş:

“Ya yâr-ı garım Ebu Bekir ağzını yum.”, yumdurmuş.

“Dişini dişinin üzerine koy.”, koydurmuş.

“Dilini üst damağa birleştir.”, birleştirmiş.

“Hufyeten, kalbinden zikret, La ilahe illallah de”.

İşte bizim zikrimiz böyle gelmiş. Hiç değişmiş mi? Değişmemiş.

Ama bak, çok zikirler var ki onlara ilaveler olmuştur ki cehren demek, cehrî zikirlerdir. Bunlar alındığı gibi kalmamış.

Mübarek şeyh efendimizin şöyle bir sohbeti vardır: Mesela Mevlânâ büyük bir Evliyâullah, fakat onun tarikatı şimdi nerede? Kapanmış, yok. Var mı? Şimdi, olsa da çok değişmiştir.

Mesela Abdülkadir Geylani Hazretleri mübarek zikir yaptığı zaman havaya çıkıyormuş. Nispetten, muhabbetten dolayı havaya çıkıyormuş. Bu, şöhret olmasın diye, “Şöhrette afet vardır, şöhretten kaçınmıştır büyükler.”, görünmesin istemiş. Demiş ki:

—Benim ayaklarım yerden kesilirlerse, havaya kalkacağım zaman yerden kesildiğini görürseniz bir tabağa, tak tak tak, vurun.

Vurmuşlar işte ki kalkmasın diye. Çünkü o tak tak tak sesi onu şugullandırıyor, daha o nispeti azalıyor, azalınca daha yükselmüyor. Ona mahsus, kendisine mahsus bir emir, bunu yapmışlardır. Bu dünyasını değiştikten sonra bunu bu sefer o tabağı “tef” etmişler, “tef”e zil takmışlar daha başka ilaveler ile bunu zikre döndürmüşler böyle zikir yapmışlardır.

Fakat bunlara bid'atlar girmiştir. Bid'at giren tarikatlar kapanıyor, bid'at girmeyen tarikat kapanmıyor.

Bizim tarikatımıza hiç bid'at girmemiştir.

İşte demek ki bu gibi amellerimizi işliyorsak eğer bunlardan fazla, daha yararlanmamız için çok inanalım ve kalbimizi selim edelim bol bol bu amelimizi işleyelim.

Şimdi teveccühten bahsedeceğiz. Teveccühümüz bizim için büyük bir amel dedik, ifade ettik.

Teveccüh demek Allah'a yönelmektir.

Zaten buraya Allah için geldiniz değil mi?

Burada başka bir maksat yoktur, burada bir ziyaret, bir ticaret yoktur. Allah için buraya geldiniz.

Demek ki Allah'a yöneldiniz, teveccüh demek yönelmek demektir.

İşte bu teveccühe yönelip geldiysek bu teveccühümüz ne istiyor? Bu teveccühümüz kalb-i selim istiyor. Kalb-i selim ile denilince bu teveccüh farz edin bir saat civarında sürer.

Bu cihat yapmayan kalp bir göl suyu gibidir. İnsanlar tarafından göle her ne atılırsa gölü kirletir, pis eder. Ama cârî akan nehre ne atsalar kirletemezler, alır götürür.

İşte cihat yapan kalp cârî akan bir nehir gibi kirlenmez. Cihat yapmayan kalp ise bir göl suyu gibi kirlenir, paslanır, yosunlanır. İşte burada da zaten kalbî cihat gerekir, bak kelamı kibarda da geçti:

Ervelâ kıl bâne-i dilde gazâ-yı ekberi

Pâk edip beyti, sanemden Hızrı veş mihmân ara

Öyleyse burada şimdi kalbî cihadınızı yapacaksınız, Allah ile meşgul olacaksınız. Zaten zikrin hülasası da budur.

“Teveccüh Ruhun Bayramıdır”

22.12.1992, Hollanda-Amsterdam

Esselamü aleyküm ve rahmetullah; Allah'ın selamı, rahmeti, hidayeti, bereketi üzerinize olsun.

Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefa getirdiniz; feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz. Allah feyzinizi, nurunuzu, muhabbetinizi arttırsın. Allah şerefınızı, makamınızı yüceltsin. Allah aşkınızı, muhabbetinizi arttırsın.

Sabahı şerifleriniz de hayırlı mübarek olsun. Amelimiz de yapacağımız amel de sizin için, sizler için bizler için hayırlı mübarek olsun. Bu amelimizin ismi teveccüh. Bu büyüklerimizin amelidir.

Peygamber Efendimiz de teveccüh yapmıştır. Eşrefoğlu Rûmî'nin “Müzekki'n-Nüfus” adlı kitabında yazar. Peygamber Efendimiz de ashabına teveccüh yapmışlar. Mübareği cezbe almış, başını sağa sola sallarken imamesi başının sarığı düşmüş, bunu parça parça etmişler. Her sahabe tırnağım kadar sarıktan almış, teberrüken saklamışlar.

Zaten tarikatın amelleri, tarikat onun yoludur. Şeriat-ı Muhammediye, tarikat-ı Muhammediye var. Şeriat zâhiri, tarikat da bâtını; şeriat nübüvveti, tarikat da velâyetidir. Peygamber Efendimiz'in velâyeti de vardır.

Hani bazı tasavvuf kelimeleri var; anlaşılmıyor da anlaşılmadığı için ona karşı çıkıyorlar. Mesela bir tasavvuf kelamı var, tasavvuf kitabında yazar: “Velâyet, nübüvvetten büyüktür.” demişler. Ama bu peygamberlerin velâyeti, peygamberlerin nübüvvetinden büyük demektir, velîlerinki değil. Ama velîler de velâyet sahibidir, peygamberler de velâyet sahibidir.

Peygamber Efendimiz'in velâyeti vardı, nübüvveti vardı. Nübüvveti aşikâr oldu; Cebrail'in Kur'an getirmesi, Mîraç yapması, mucizeleri... Değil mi? Bunlar nübüvvetinin delilleridir. Bunlar şüphesiz delillerdir.

Mesela ayet var, şüphesiz delildir; hadis var, bu şüpheli delil oluyor. Ama bu hadisler de ikiye ayrılıyor: hadis-i kutsî, hadis-i şerif. Hadis-i kutsî de şüpheli olmaz. Niçin hadis-i kutsî hadis-i şerif ayrılmış? Niye burada ayırmışlar? Bak, ulemanın burada bize izahtı, buyurması ki: Hadis-i kutsînin lafzı Peygamber Efendimiz'indir; manası Cenabı Hakk'ın, Hazreti Allah'ındır.

Hadis-i şerifleri ise Peygamber Efendimiz kendi iradesiyle, kendi varlığı ile konuşmuş, kendi iradesi ile konuşmuş. Ama kutsî hadisleri söylediği zaman Peygamber Efendimiz yok, yine Hazreti Allah onun dilinden konuşmuş, onun ağzından konuşmuş.

Bu olur mu? Niye olmasın. Cenabı Hak kutsî hadisinde buyuruyor ki: “Velî kulumun konuşan dili benim dilim”¹. Evvela! Bak, bir de buyuruyor ki: “Biz velîlerimizi yeşil kubbemizin altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez”². Onun için Sâlih Babanın Divanı’nda geçer ki:

Seni bilmek gayet güçtür seni bulmak kat’î güçtür

Seni görmek kat’î güçtür sen açmayınca arayı

Çok çetindir seni bilmek, çok çetindir seni bulmak, çok çetindir seni görmek, diyor. Bir de buyuruyor ki:

Cem’i âlemin ilmin bilen hem bildiren Allah

Ebu'l-Ervâh bilir ancak seni taksîm hisâbından

Bak, bunlar nedir? Bütün mükevvenâtın ilmini bildiren kim?

Allah, Cenabı Hak bildirmiş ama bu ilim müsavi mi?

Değil. Her ilmin mafevkinde bir ilim vardır. Zaten zâhir ilmi de müsavi değildir. Zâhir ilmini bitirenler de hep müsavi mi?

Yok, müsavi değiller.

Madem ledünni ilmi, hepsinin mafevkidir. Zâhir ilminin de mafevki ledünni ilmidir, bâtın ilmidir.

Niçin, neden?

Bak! Peygamber Efendimiz’e zâhir ilmi 23 senede geldi değil mi? Kur’anı Kerim 6666 ayettir, 114 sure 23 senede geldi.

Ama Cenabı Hak Mîraç’ta doksan bin kelimeyi bir anda ona aktardı. 90 bin kelime ne demek? Cenabı Hak bu 90 bin kelimeyi Peygamber Efendimiz’in gönlüne aktardı, Mîraç’ta konuştu. Cenabı Hak Kadîr’dır.

Hazreti Musa Kelîmullah 1001 kelamı 8 seferde konuştu. Hazreti Musa Tevrat’ı almak için Tur Dağı’na 8 seferde gitmiş, 8 parçada getirmiş. Hazreti Musa Tur Dağı’nda Cenabı Hak ile kelim konuşuyordu.

Ama Cenabı Hak peygamberlere vermiş olduğu nimetlerin, peygamberlere vermiş olduğu mucizelerin hepsini Peygamber Efendimiz’e vermiş ki, Mîraç’ta “Ya Habibim diyor Hazreti Musa’ya Turu Sina’da Tur Dağı’nda konuştum³; seni arş-ı âlâya aldım, arş-ı âlâda seninle konuşuyorum.” buyurmuştur.

Evet, demek ki Cenabı Hak Peygamber Efendimiz ile 90 bin kelime konuşmuş. İşte velâyeti budur.

Sonra nübüvveti, tek bir Mîraç yapmış, ikincisi yok.

¹ Buhari Rikak 38

² Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nüfus S.309

³ Nisa 4:164

Ama velâyetine gelince, velâyetinin Mîrac'ının sayısı mı var? Yok.

Evet bak!

Murâdın teşrîf-i mi'râcdan vücûd-u âlemin gezdin

Tabii Peygamber Efendimiz'in zâhirde bir cismi vardı. İnsanlar içerisinde görünen, bilinen bir cismi vardı. Ama bundan daha evvel onda bir vücut vardı ki dünyaları cem etmiş, almış içine.

Murâdın teşrîf-i mi'râcdan vücûd-u âlemin gezdin

...

Dahi ilmiyle bî-pâyân değil mi

Peygamber Efendimiz Mîrac'a teşrif etmesinde kendi "vücûd-u âlemin"i gezdi. Yani cennetleri, cehennemleri. Göklere gitti, seyretti, geldi ama kendi vücûd-u âlemini gezdi. Başka bir kelamda buyuruyor ki:

Vücûdu cümle mevcûdatı câmi'

Dahi ilmiyle bî-pâyân değil mi

Burada Peygamber Efendimiz'in manevi vücudu bütün mevcudatı cem etmiş, almış içine ki evet,

Dahi ilmiyle bî-pâyân değil mi

Buradaki ilmiyle bî-pâyân demek: Tabii zâhir ilmi var, bâtın ilmi var. Zâhir ilmi ulemada. Âlimlerde bir esrar var ki avam bilmez. Yani âlim olmayanlar ondaki esrarı bilmezler. Tabii Cenabı Hak: "Sizin bileninizle bilmeyeniz bir değil.⁴ bilen bilmeyenden farklıdır." buyurmuş. Bilen bilmeyenden farklıysa demek her ilmin mafevkinde bir ilim varsa, bu ilmin mafevkinde olan âlim ondan daha farklıdır. Onun bildiğini o bilmez; onun bildiğini de o bilmez.

Ki işte burada âlimlerde bir esrar var ki âlim olmayan avam onu bilmez, onu bilemez.

Velilerde bir esrar var ki âlimler onu bilmez.

Zaten bunu bilseler, çatışmış olmayacaklar. Ama ne kadar çatışma olursa olsun, ne kadar zâhir ulema bunlara karşı çıkarsa çıksın güneşi balçıkla örtmezler.

Abdurrahman-ı Cami Hazretleri'ne kadar dünya üzerine öyle büyük bir âlim gelmemiş. Ki mesela İmam-ı Rabbanî var, Mevlânâ Celalettin Rumi Hazretleri var, İmam-ı Gazali var, büyük âlimler gelmişler. Fakat o zamanda Abdurrahman-ı Cami Hazretleri çok büyük, o hepsinden daha fazla âlim, Niçin?

O beş asır boyunca tek gelmiş. Her asırda bir tane geliyor, fakat bu dört asırda gelenlerden daha âlimmiş. Reşahat isminde bir kitap vardır orada yazar. Beş asır boyunca tek bir âlim gelmiş. O tarikata girmeden evvel, onun zamanına kadar zâhir

⁴ Ra'd 13:19

ulema hiç, o kadar ki: “El ulemâü verasetül enbiya”⁵ hadisine mazhar olan biziz diyorlar, bâtin ulemaya hiç yer vermiyorlar, onları hiç tanımıyorlar.

Fakat bu Abdurrahman-ı Cami Hazretleri ki; Saadettin Kaşgari Hazretleri ona kancayı takmış cezbetmiş, mürit etmiş; ona kendisini teslim etmiş. O zaman bütün ulemanın dili, sözü kesilmiş beli kırılmış. Demişler ki:

—Yok artık daha insaf edelim. Eğer dervişlik hocalıktan üstün olmasaydı Abdurrahman-ı Cami Hazretleri, (beş asır boyunca tek bir âlim gelmiş arz üzerine dünya üzerine), hocalığı bırakıp derviş olmazdı.

Demek ki evet Peygamber Efendimiz’in nübüvveti var, velâyeti var. İşte peygamberlerin hepsinin de nübüvvetleri vardır, velâyetleri vardır.

Nübüvvetleri aşikârdır, mucizeleri onların nübüvvetlerinin delilleridir.

Ama velâyetleri gizliydi, gizli kaldı. Bu neydi işte?

Peygamber Efendimiz’in nübüvveti Kur’an indi, Mîraç yaptı değil mi? Ondan sonra bin bir mucizeler gösterdi değil mi? Peygamber Efendimiz Mîraç yaptığı zaman semalara indi, çıktı. Tabii bu da hakır, mucizeye inanmayanlar Müslüman olamazlar. Yalnız şurası var ki farz var, vacip var. İşte farz şüphesiz delildir. Yani ayette Allah ne bildirmişse ona şüphe olmuyor.

Şimdi Peygamber Efendimiz’in Mîrac’ı hakır.

—Mescidi Aksa’ya kadar gidip gelmemiştir. Nasıl gitmiş gelmiş bir gecede?

Diyen bir insan, bu mucizeye inanmazsa kâfir olur. Çünkü bunu Cenabı Hak ayetle bildiriyor.

Ama Mescidi Aksa’dan göklere yükselmesine inanmazsa kâfir olmaz. Fakat farzı inkâr insanı küfre götürür; fakat vacibi inkâr ise küfre götürmez, kâfir etmez ama müthiş azaba gark eder. Vacibin inkârı müthiş, çok şiddetli bir azaba insanı duçar eder.

Zaten sünnetin inkârı da şefaatten mahrum koyar. Peygamber Efendimiz ancak sünnetini işleyenlere şefaate edecek. Bu da nedir?

Farz, vacip, sünnet geliyor değil mi. Zaten şariat da burada, amel de burada, kurtuluş da burada.

Farzı var, vacibi yoksa yine kurtulamaz. Vacibi var, sünneti yoksa yine insan kurtulamaz.

Evet, efendiler Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun bugünümüze, bu nimetimize, bu fırsatımıza. Küfür beldesinde tarihler boyunca böyle bir şey görülmemiş. Burası küfür beldesi, buraya hiç peygamber gelmemiş. Mesela Almanya’da Dispirney şehrinde sordum.

—Burada hiç böyle bir tarihi yatır, kabir, böyle bir şey yok mu?

⁵ Camiu’s Sağır 1/384

Zaten olamaz ki burası küfür beldesi. Buraya ne peygamber gelmiş, ne de velî gelmiş, buraya gelmediği için küfür beldesi denmiş.

Ama bu da bir Allah'ın lütfü, ihsanı; demek ki bu da Cenabı Hakk'ın takdiri, mukadderatı. Evet, burada şimdi bu küfüristanda, küfür beldesinde bu amelimizi işliyoruz.

Ama tabii şeref insanlarda, yerde değil ki. Eğer insanlık, Müslüman inancını yaşarsa şeref o insandadır. Çünkü niçin?

İnancı olmayan, inancı yaşamayan bir insanda şeref yoktur. Neden? Çünkü bir insanın inancı olmazsa, inancını yaşamazsa hayvani sıfattadır. Hayvanda bir şeref var mı? Hayvanda bir kıymet var mı? Vardır. Ama insana karşı hayvanlarda kıymet yoktur.

Burada bak, bir hayvanı bir insandan daha değerli görüyorlar. Köpekler alıyorlar, kaldırıyorlar, hep gördüğümüz insandan daha fazla o köpeğe kıymet veriyorlar. Hâlbuki köpek pis hayvandır, temiz bir hayvan değil.

Hak olan Şâfi Mezhebi'nde köpek bir insana sürüdüğü zaman abdesti kaçıyor. Kuru iken sürünse abdesti kaçır. Yaş iken sürünse orayı yedi defa sabunla yıkaması lazım. Evet, Şâfi'lere göre bu böyledir. Onlar da hak mezheptir.

Çünkü dört tane hak mezhep var:

Hanefi Mezhebi, Şâfi Mezhebi, Hambeli Mezhebi, Maliki Mezhebi.

Bu dört mezhep haktır, bunların dışında kalan hepsi batıldır. Mesela Vehhabiler, Mütezile, Şiiler, bunlar hep batıldır. Ancak hak olan bu dört mezhep vardır.

Evet, Allah'ın lütfü, ihsanı şimdi bu küfüristanda böyle hem şeriatımızın amelini hem de tarikatımızın amelini işliyoruz.

Yani şeriatın ameli, tarikatın ameli de ayrı değildir ha! Şeriat, tarikat birdir efendiler. Tarikatsız şeriat olmaz, şeriatsız tarikat olmaz. Çünkü niçin?

İnsan tarikatsız şeriatın tadını alamaz, lezzetini alamaz, duyamaz. Niçin, neden?

Avam var, havas var veya bir de müptedi var, müntehi var. Müptedi irade sahibidir. İrade sahibi namaz kıldığı zaman namazda ona şuşullar gelir. Şuşulla kılınan namazda bir zevk olmaz, bir tat olmaz.

Bu lezzete; tat, huşu, hudu, huzur deniliyor. Tat, şuşulsuz kılınan namazdadır, lezzet ondadır. Bu kimin için?

Bu huzur sahibi için. Huzur sahibi kim?

Huzur sahibi namazda değil, namazın haricinde de sair zamanlarda da Allah'ı hiç unutmuyor. Kalbini vermiş, Allah'a teslim etmiş. Allah'tan gayri olan bütün muhalifleri o evden sürmüş, atmış, çıkartmış. Bu kalp Allah'ın evidir, insanların kalbi Allah'ın evidir.

Cenabı Hak: “Hiçbir mekâna sığmam ama mümin kulumun kalbine sığarım.”⁶ buyuruyor. Ama yeter ki inanmış olan bir Müslüman, her şeyi gönlünden çıkarsın, oraya Allah’ı alsın ki orası Allah’ın evi olsun, değil mi?

Demek ki bu insanlar için şeriat cesetle; tarikat da ruh ile kalp iledir.

İkisi de temiz olacak. Biri temiz olsa, diğeri pis olsa, olmaz.

Hani mesela sen temiz bir kab’a pis bir şey koydun. Bu kabın temizliği, o pis şeyi temiz etmez.

Bir de pis kab’a temiz bir şey koydun. O temiz şey de pis kapta temiz kalmaz. Onun için bak!

Şeriat, tarikat yoldur varana

Hakikat, marifet andan içeri

Bir de buyuruyor ki:

Bil şeriat emr ü nehyi bilmek imiş ey gönül

Hem tarikat râh-ı Hakke'a gelmek imiş ey gönül

Râh-ı Hak; hak, zaten bu malumunuz, râh da yoldur.

Tarikat demek; Allah yoluna girmektir, Allah yoluna gelmektir.

Hem tarikat râh-ı Hakke'a gelmek imiş ey gönül

Marifet Hak ile meşgul olmak imiş ey gönül

Bakın marifetullah neymiş?

Marifetullah da insanlarda en yüksek makam, derecedir. Şeriat birinci, ikincisi tarikat, üçüncüsü hakikat, dördüncüsü marifet.

Ama evvel şeriattan başlıyor. Yani şeriat olmazsa insanın tarikâtı olmaz. Tarikatı olmazsa hakikate geçemez. Hakikate geçemezse marifete ulaşamaz.

Ama her velî hakikate ulaşmıştır, hakikate ulaşmayan velî olamaz. İşte onun için tarikattan hakikate geçiliyor.

Her velî tarikâtı yaşamıştır.

Tarikâtı yaşamak demek; yani bir meşayihe inanıp bir mürşide kendisini teslim edip bir mürşidin manevi fabrikasında imal olmaktır. Onun, meşayihin bir manevi fabrikası oluyor. Niçin, neden? Bak!

Meşâyıha gerektir tabi erler

Sülûke giriben tevbe ederler

Bakın, bu kelamı kibar neyi ifade ediyor? Diyor ki: meşayihe şöyle erler gerektir ki ona tabi olsunlar.

⁶ Alusi Ruh’ul Me’ani XX.101

Zaten bu tarikatın şartlarındandır. Teslim olmak, teslimiyet tarikatın bir şartıdır. Tarikatın dört şartı var: muhabbet, ihlâs, âdâp, teslim.

Muhabbet; sevmek, meşayihî çok sevmektir.

Ne zaman ki bu sevgi büyür, büyür, büyür; bu sevgi tamamen onu ihâta ederse, o zaman ne olur? Muhakkak fenafîşşeyh olacak.

Yani bir mürit meşayihini canından fazla severse fenafîşşeyh olur. Şeyhinin sıfatı onda tecellî eder. Evet, bu fenafîşşeyh olmak için bir defa onu çok sevecek.

Onu sevmek için onu farklı görecek, büyük görecek, insanlardan farklı görecek ki çok sevebilsin. Ne kadar farklı görürse, ne kadar büyük görürse onu o kadar sevebilir.

Bir de âdâp var ki; mademki onu büyük görüyorsa, farklı görüyorsa onun velî olduğuna, büyük bir velî olduğuna inanmıştır.

Velîlere Cenabı Hak ne yapmıştır? Velîleri zamandan, mekândan kurtarmıştır.

Nasıl ki bir insan velî olunca tayyi mekân, gayb-i rical makamına ulaşmıştır. Tayyi mekân, gayb-i rical makamı haktır. Ama bu velîlere verilmiştir.

Havace Abdülhâlik Gücdüvânî Efendimiz Hazretleri velâyetini aşikâr etmiş. Bu velîlerden (emirledir bu da) zaman zaman velâyetlerini izhar edenler olmuş. Ama gizleyen de olmuş. Ama bu niçin böyle oluyor? Bilemeyiz onu. Zamana göre, adama göre, muhitine göre, yerine göre velâyetlerini izhar etmişler. Velâyetini izhar edince; velâyeti görsek var ya, biz Evliyâullahın velâyetini görsek dünyadan büyüktür, onun velâyeti dünyaya sığmaz.

Evet, Muhittin Arabî Hazretleri'nin vefatından sonra vaktin padişahı gitmiş türbeyi ziyaret ediyor. Onun türbedarı varmış, orada hizmet gören bir derviş varmış. Oralari temizleyen, bakan, hizmet gören bir dervişmiş. Padişah bu dervişi çok sevmiş, hoşuna gitmiş. Bakmış ki nurlu bir insan, orayı da çok temiz tutmuş; sevmiş onu. demiş ki: "Bu dervişe sorayım bakalım bu şeyh efendiye karşı bunun ne gibi bir itikadı var, inancı var; görüşü, anlayışı var." demiş.

—Derviş sen şeyh efendini nasıl biliyorsun? demiş.

—Ahh efendim, ben şeyh efendimden nasıl bahsedeyim ki mümkün mü ben onun kutsiyetinden, büyüklüğünden bahsedeyim. Yalnız şunu söylerim: Benim şeyh efendimin yüzünü görene cehennem haramdır, demiş.

Padişah da demiş ki:

—Yahu derviş sen ne büyük davada bulundun. Senin şeyhin Hazreti Peygamber'den büyük mü, hâşâ Estağfurullah.

—Hâşâ Estağfurullah şevketlim, böyle anlama. Benim şeyhim bir âleme mukabil; Peygamber Efendimiz 18 bin âleme mukabil. 18 bin âlemin efendisi, 18 bin âleme rahmet edici olarak halk edilmiş, gönderilmiş. Benim şeyhim bir âlemin efendisi.

Padişah da demiş:

— Peki Hazreti Peygamber 10 kişiyi tebşir müjdeledi, ama diğer 10 kişi de ateşle ihtar edildi. Bu ateşle ihtar edilenleri sayıyor. Bak bunlar da Hazreti Peygamber'in yüzünü gördüler. Ama bunlar da ateşte yanacaklar.

Bu sefer derviş de aşereyi mübeşşeriye sayıyor. Diyor ki:

—Şevketlim, bunlar ateşle ihtar edildi; ama bunlar da cennetle tebşir edildi. Onlar çünkü Hazreti Peygamber Efendimiz'in nübüvvetine inanmadılar. Ebu Talip'in yetimi dediler, Ebu Talip'in yetimi gözüyle gördüler. Onlar onun için ateşle ihtar edildi. Ama bunlar Peygamber Efendimiz'in nübüvvetine inandılar, bunlar da cennetle tebşir edildi.

Benim şeyhimin de zâhirini gören değil, zâhirde o da insanlar içinde bir insandı, benim şeyhimin velâyetini görene cehennem haramdır, demiş.

Evet, amenna ve saddockna velâyet görülürse tabii cehennem haramdır. Niçin, neden?

Velâyet görülürse ne demek?

Velâyet: Allah'ın varlığı, kulda tecellî eden Allah'ın varlığıdır.

İşte Cenabı Hak kutsî hadisinde buyuruyor ki: “Biz velîlerimizi yeşil kubbemiz altında gizledik, onları bizden başka kimse bilmez.” Onun için mesela Sâlih Baba Divanı'nda da buyuruyor ki:

Cemâ-i âlemin ilmin bilen hem bildiren Allah

Ebu'l-Ervâh bilir ancak seni taksîm hisâbından

Burada tabii ki ebul ervah Peygamber Efendimiz'dir. O, ruhların anasıdır. Niçin?

Allah, Cenabı Hak bütün mükevvenâtı onun nurundan halk etti. Yani ruhlar için onun nur-ı nübüvvetinde bir ayıklanma, çalkanma ile bir geçme oldu.

Onun için burada işte Cenabı Hak buyuruyor ki: “O velî kulumuzun konuşan dili bizim dilimiz, gören gözü bizim gözümüz, işiten kulağı bizim kulağımız, uzanan eli bizim elimiz, düşünen aklı da bizim aklımız.”⁷

Bakin öyleyse bu şimdi görünüyor mu? Görünmüyor.

Ama Cenabı Hak niye böyle buyuruyor?

Eğer sen de basiret gözünü açarsan o zaman velâyeti sen de görürsün.

Onu açmak için tarikatın olacak, tarikatın şartlarını yaşayacaksın. Tarikattan hakikate geçireceksin ki o gözün açılsın.

Bak! Cenabı Hak buyuruyor: “Biz insanlarda dört tane göz halk ettik; ikisi başının gözü, ikisi kalbinin gözü.”⁸ Baş gözü doğuşta cesette, cisimde olan gözlerdir. Ama bir de insanların bâtın, manevi gözü var, kalp gözü var.

Bunları insan hakikate geçemezse açamaz. Hakikate tarikattan geçer; tarikatsız hakikate geçemez ki bunlar açılsın.

⁷ Buhari Rikak 38

⁸ Ahzab 33:4, Beled 90:8, Araf 7:203

O zaman o gözler açılınca ne olur?

O zaman Allah'ı hakkel yakîn bilir, Resulullah'ı da hakkel yakîn bilir, Evliyâullahı da hakkel yakîn bilir, nefsinin de hakkel yakîn bilir, eşyayı da hakkel yakîn bilir.

Bu eşyayı da, Cenabı Hakk'ı da insanlar ilmîl yakîn bilirler, aynel yakîn bilirler, hakkel yakîn bilirler. Hâlbuki bunlar birbirinden çok farklıdır. Mesela nasıl?

Mesela Hollanda diye bir ülke var dediler, söyleniyordu. Almanya var, söyleniyordu, duyuyorduk, bu ilmîl yakîn bilmek. Ama şimdi geldik Hollanda'ya, Almanya'ya fakat bu geliş aynel yakîn oldu. Niçin aynel yakîn oldu? Hani bir tarafı gezmiyoruz; lüks yerlerini, şehirlerini, çarşılarını, pazarlarını bir yerine gittiğimiz yoktur. Henüz daha esas önemli olan yerlerini görmedik, geldik beldelerine geldik. Bu da yaklaşıma oluyor.

Yani hacca giden bir insan da böyledir. Mesela bir insan haccı duymuş. Gidip gelenler söylemiş, duymuş. Veyahut da kitapta yazılmış kitapta okumuş, duymuş. Bu ne oluyor? İlmîl yakîn, bilmek. Hacca giden bir kimse aynel yakîn biliyor bu sefer, yaklaşıyor. Ama hakkel yakîn bilmek, gitmiş Beytullah'ın etrafında dolanıyor da Beytullah'ın içerisine giremiyor. Bu da aynel yakîndir. Beytullah'ın içerisine girerse Beytullah'ı o zaman hakkel yakîn bilmiş olur. Beytullah'ın içinde ne var olduğunu o zaman onu görecek.

Bu ilmîl yakîn. Demek ki Allah'ı ilmîl yakîn bilmek çok bir mesafe bırakıyor. Aynel yakîn bilmekte ise yaklaşıyor. İnsan Allah'ı nasıl aynel yakîn bilecek?

Cenabı Hak bir kutsî hadiste: “Kulum bana nafil ibadetle yaklaşır.”⁹ buyuruyor.

Demek ki ilim bildiriyor, amel yaklaşıyor. Bir de hakkel yakîn var.

İlmîl yakîn: Bir kimseyi, çok marifet ehli veyahut da birçok makam sahibi bir kimseyi bilmiş veya padişahı bilmiş. Ülkenin herhangi bir ırak tarafında, çok ırak yerlerinde bir padişahı var, bilmiş. Bu padişahı bilmiş fakat bu şekilde ilmîl yakîn biliniyor. Bir de padişaha gitmiş, memleketine gitmiş, sarayına gitmiş; sarayın etrafına yaklaşmış. Bu da aynel yakîn bilmektir. Fakat sarayın içerisine girmezse padişahı göremez.

Buradaki ilmîl yakîn bilmek, mesafe var, o ayrılık var. Aynel yakîn bilmek yaklaşıma var.

Fakat hakkel yakîn bilmek demek; o, sen; sen onda.

Bilen bilinende yok oluyor; bilinen bilende var oluyor.

Dikkat edin. “Küllü şeyin hâlikün illa vechehu.”¹⁰ ayetinin mealini tasavvuf âlimi, dile getirmiş. Reşahat kitabında yazılıdır, yarım sayfayı doldurmuş. Bakın şimdi:

Orta yerden götürürler seni ben

“Küllü şeyin halikün illa vechehu.”, Allah'ın zâtından başka her şey yok olacak, buyrulmuş. Zaten her şey yokken Allah'ın zâtı vardı, değil mi?

⁹ Buhari Rikak 38

¹⁰ Kasas 28:88

“Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın.”¹¹, ayeti kerimesinde buyrulmuş; evvel Allah, âhir Allah, zâhir Allah, bâtn Allah.

Zâhir görünen de O. Zâhir görünen, bâtn görünmeyen.

Evvel: Allah’ın evvel olduğuna inandık.

Ezelî, ebedî olduğuna; ahiri olmadığına da inandık.

Evet, Müslüman Allah’ın evveline ve ahirine (evveli yok, âhiri yok) buna inanacak.

Fakat Allah vardır, birdir; varlığına, birliğine inandık, fakat göremiyoruz. Bu nedir?

Bâtn işte, görünmüyor.

Ama Cenabı Hak zâhir de benim, diyor. “Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın.” Ne diyor Cenabı Hak? Evvel de benim, âhir de benim, zâhir de benim, bâtn da benim. Bak, evvel-zâhir ifade ediliyor.

Zaten öyle evvel şeriat var, evvel zâhir var; sonra bâtn var.

Zâhir ne? Zâhir senin cesedin.

Bâtn ne? Cesedinde olan ruhun.

Görünüyor mu? Biliyor musun bunun rengini, şeklini, tadını biliyor musun? Yok denilir mi?

Hayat ruhtadır, ruh olmayınca ceset yok olup gidiyor; çürüyüp koyup gidiyor.

Ama ceset görünüyor da ruh niye görünmüyor? O görünecektir ama sen ben göremeyiz.

Açarsan basiret gözünü kendi ruhunu da görürsün. Kendi ruhunu gördüğün zaman zaten Allah’ı ayrı görmüyorsun.

Mevlânâ’nın demesi de budur işte.

O, sensin; sen de O.

Ama kimin için bu?

Ruhu makamına ulaştırılanlar içindir, ruhtan haberdar olanlar içindir.

Bu berzah âlemin geç, gör neler var

Eriş nûra ki sende kalmaya nâr

Nurdan mana cennettir, nurdan mana Allah’ın rahmetidir, Allah’ın cemalidir; Nardan mana da cehennemdir, azaptır. Evet.

Bu berzah âlemin...”

Berzah âlemini geç diyor. Bir insan dünyadan geçmezse ahireti kazanabilir mi? Dünya-ahiret Cenabı Hak bunları birbirine zıddiyetli halk etmiş.

Dünyayı sevene ahirette hayat yok. Çünkü dünyayı sevene ahireti haram kılmıştır. Ehl-i dünya, ehl-i ahiret.

¹¹ Hadid 57:3

Ahret ehline dünyayı haram kılmıştır. Yani bir insan dünyayı seviyor, istiyorsa ahireti kazanamadı. Ahiret hayatı onun için haramdır. Eğer bir insan ahireti seviyor, ahireti istiyorsa zaten dünyayı sevemez, dünyayı isteyemez.

Fenâdan çek elin iste bekâyı

Bir el dönderemez iki dolâbı

Bu kelam neyi ifade eder?

Fenâdan mana dünyadır, bekadan mana da ahirettir. Çünkü dünya fani bir âlem, geçici; ama ahiret geçici değil, bakîdir.

Fenâdan çek elin iste bekâyı

Bir el dönderemez iki dolâbı

Yani senin bir kolun var, iki çarkı çevirebilir misin? Birini çevirirsen biri kalır, birini çevirirsen biri kalır.

İşte burada demek ki bu çarktan mana, bu elden mana gönüldür, kalptir. Bir gönülde iki sevda olmaz.

Cenabı Hak da öyle buyuruyor: “Biz insanlarda bir tane kalp halk ettik, iki tane değil.”¹² O bir tane kalbini eğer Allah ile meşgul ederse dünya olmaz; dünya ile meşgul ederse ahiret olmaz. Ama bak, ahiretle meşgul ederse dünya olmaz, biz ile meşgul ederse dünya olmaz, buyruluyor.

Fakat aslında Allah ile meşgul olan kalpte ahiret de yoktur, o da çıkmış. Zaten öyle olacak.

Terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i cisim, terk-i can olacak ki insan nimetine ulaşsın.

İnsanın nimeti nedir?

İnsanın nimeti; ruhunun geldiği bir yer var. O ruh oraya ulaşmazsa nimetini bulmuş değildir. Bu insanlar nimetini bulmuş değildir.

Bunu da Cenabı Hak işte: “Biz kulumuz için sayısız nimetler halk ettik ama kulu biz zâtımız için halk ettik.”¹³ buyuruyor. Burada bizim anlayacağımız zâhir anlamı da Allah’a itaat edeceğiz, Allah bizi itaat için halk etmiştir.

Ama manevi, tarikattaki anlamı da: Cenabı Hak, zâtım için halk ettimse ben onu azametime alacağım, yed-i kudretim alacağım, ona cemalimi göstereceğim, diyor. Değil mi? Bu böyledir.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına

Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Seyr kul uşşâk-ı Mevlâ nice kıyar cânına

Terk-i cân etmektir ancak aşk u sevdâdan garaz

¹² Ahzap 33:4

¹³ Fususül Hikem Trc. S.238

Yani aşku sevdaya, Allah aşkına, Allah sevgisine düşmekten maksat terk-i can olmamış. Allah sevgisi, Allah aşkı insanın kalbinde tecellî etmezse terk-i can olamaz.

İnsan her şeyi canı için terk eder. Can çok kıymetlidir, insanın canı çok kıymetlidir. Ama kimin için bu? Bizlere göre kıymetlidir.

Âşığa göre canın bir kıymeti yoktur. Âşıklara göre, aşk meydanında 40 tane can, bir arpa tanesi ağırlığındaymış. Onun için bak!

Kıyamazsan başa, cana irak dur girme bu meydana

Bu meydanda nice başlar kesilir hiç soran olmaz

Öyle ya, bu meydan nasıl bir meydanmış? Bu meydan nedir?

Vahdet meydanı.

İşte öbür kelimada açıklanıyor, bir kelamın anlamını öbür kelam açıklıyor. Kelam kelamın karşısına geldiği zaman söylenen kelamın anlaşılmayan tarafını muhakkak anlatan bir başka kelam vardır. Bak, şimdi burada ne dedi?

Kıyamazsan başa, cana irak dur girme bu meydana

Bu meydanda nice başlar kesilir hiç soran olmaz

Diyor ki: Sen eğer başından, canından korkuyorsan bu meydana girme. Bu meydanda kesilen başlar hiç sorulmaz. Eğer bu meydana canına kıymak istemiyorsan girme. Ya başından geç, başının kesileceğini bil ondan sonra buraya gir veya kes.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına

Ama bu kelimada başını top eyle, başını kes de öyle gir buraya, diyor. Hangi meydanmış bu meydan?

Vahdet, Allah'ın varlığıdır.

Onun varlığını kazanmak için bu meydana başını top et, kes de gir, diyor.

Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına

Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına

Burada gaza-yı Kerbela var.

Gaza-yı Kerbela: Dünyanın kuruluşunda Hazreti Âdem'den, bir de dünyanın sonuna kadar olan küfür ve imanın savaş yapma çabasının en büyüğü Kerbela olmuş. Ehl-i imana Kerbela vakası kadar büyük acı duyuran bir vaka olmamış. Her ehl-i imana bilhassa ehl-i aşka, tasavvuf ehline acı duyurmuş. Başka bir kelimada buyurur ki:

Kerbelâ'dan eksik olmaz nâremiz

Bu da cezbedir. İnsanlarda, müritte olan gayri ihtiyari cezbedir.

Çünkü bu gayri ihtiyari cezbe ne yapıyor? O nefsini yeniyor, nefsi ile cihat ediyor. Nefsıyla cihat, insanlar için Kerbela cihadından daha kıymetlidir. Bak, kelam bunu ifade ediyor.

*Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına
Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına
Seyr kul uşşâk-ı Mevlâ nice kıyar cânına
Terk-i cân etmektir ancak aşk u sevdâdan garaz*

Ne demek?

Yani ancak terk-i can olacaksan ve seyret ki, bak ki canına kıyanlar kimler?

Uşşâk-ı Mevlâ; Allah’â âşik olanlar, Allah’ı sevenler; onlar canlarına kıyarlar.

“Terk-i can” olmaktan maksat da niçin onlar canlarına kıyıyorlar?

Allah aşkı, Allah sevdası olanların kalbinde tecellî etmiş, onlar artık canlarından da geçmişler.

Zaten insan canından geçmezse cananı bulabilir mi?

Can senin ruhun.

Canan ne? Ruhun gelmiş olduğu bir yer var.

Nereden geldi bu ruh?

Cenabı Hak “Nefahtü fihî min rûhî, kendi ruhumdan ruh üfledim”¹⁴, buyuruyor.

Öyleyse bu ruh nereden gelmiş?

Allah’tan gelmiş.

Allah’tan gelmişse Allah’a gidecek. Cenabı Hak “Gâlû inna lillahi ve inna ileyhi râciûn, Allah’tan geldiniz Allah’a dönüp geleceksiniz.”¹⁵ buyuruyor.

Ama Allah’tan ruh gelmiş, ceset değil.

Bir de Cenabı Hakk’ın bir emri daha var. İşte anlaşılmayan bir ayet öbür ayette anlaşılır, anlaşılmayan bir hadis öbür hadiste anlaşılır, anlaşılmayan bir kelam öbür kelamda anlaşılır. Mademki Cenabı Hak: “Gâlû inna lillahi ve inna ileyhu râciûn, Allah’tan geldiniz Allah’a dönüp geleceksiniz.” buyuruyor değil mi? Evet. Bir de buyruluyor ki: “Küllü şeyin yerciü ila aslihi.”¹⁶

Bakın, dikkat edin şimdi. Pekî, bu böyle buyrulmuşsa “Küllü şeyin yerciü ila aslihi.” her şey aslına rücû edecekse, Allah’tan bizim cesedimiz gelmedi. Cenabı Hak cesedimizi topraktan halk etti. Bu ceset toprağa gidiyor değil mi? Cenabı Hak “Ben Âdem’i topraktan halk ettim, kendi ruhumdan ruh üfledim.” buyuruyor. Biz de âdemiz; cesedimiz toprak, topraktan halk etmiş, yine toprağa gidiyor.

Ruh Allah’tan gelmiştir, niye Allah’a gitmesin?

¹⁴ Sad 38:72

¹⁵ Bakara 2:156

¹⁶ Kelamı Kibar

“Küllü şeyin yerciü ila aslihi.” emri fermanı varsa her şey aslına rücû edecektir. Peki, Cenabı Hak niçin buyuruyor, “Allah’tan geldiniz, Allah’a dönüp geleceksiniz.”

Ama burada Allah’tan iki geliş var:

Bir var ki cismen geldik, bir var ruhen geldik.

Cismimizi Allah halk etti ama cismimizi nasıl halk etti?

Annemizin, babamızın evliliğinden cesedimizi halk etmiş.

Hoş biz böcek değiliz, bir delikten mi çıktık? Ot muyuz, yerden mi bittik? Yok, hepimizin annesi, babası var. Annemiz, babamız ne yapmış? Bu cesedimizin gelmesine sebep olmuş.

Hâlbuki Cenabı Hak bir melek vasıtası ile ruhu gönderiyor, insanın vücuduna üflüyor.

Ne zaman? Ana rahminde çocuk 4 aylık olmadan önce can yok, 4 aylık olunca ona ruh üfleniyor işte. Tıbbın da burada bildiği bu, izah ettiği budur.

Demek ki burada ne olmuş?

Allah’tan geliş bizim için ikidir: Bir cismi geliş, bir de ruhî geliş.

Cenabı Hak cismi gelişimizi, topraktan halk etmiş; ruhî gelişimizi kendi ruhundan ruh üflemiş. Demek ki bak, başka kelam da var:

Şems-i Hudâ zerresiyem...

Şemsi Hudâ; şemsi Hudâ ne? Yani Allah’ın nuru, azameti. Bunun bir zerresiyim diyor.

Şems-i Hudâ zerresiyem bu âlemin kübrâsıyem

İnsan zâhirde şems-i Huda’nın, Allah’ın bir zerresidir, halkiyatın içerisinde bir zerredir.

Ama ruha gelince âlemlerin büyüğü, âlemlerin kübrası, (kübra demek büyük demek) âlemlerin büyüğüdür.

Onun için burada Evliyâullah demiş ki:

—Zâhirde ben dünya harmanında bir taneyim, manâda dünya benim harmanımda bir tane.

Niçin?

Cenabı Hak “Legad haleknel insane fi ahseni takvim, biz insanı çok güzel halk ettik, kıymetli halk ettik”¹⁷ buyuruyor.

Ama burada bu insan eğer güzelliğini elde ederse, eğer büyüklüğünü elde ederse, eğer kıymetini elde ederse tabii ki her şeyin büyüğüdür.

Allah’ın zâtından sonra büyük varlık insan,

Allah’ın zâtından sonra kıymetli varlık insan,

Allah’ın zâtından sonra güzel varlık insan.

¹⁷ Tin 95:4

Niçin, neden? Allah'ın sıfat nuruna ulaşırsa bir insan güzel varlık olmaz mı?

Allah'ın sıfatları ondadır.

Yani bu güzellik boy güzelliği, yüz güzelliği değil. Rengi esmermiş, sarıymış, karaymış bu güzellik değil.

Bu güzellik iç güzelliği, bu güzellik ahlak güzelliğidir.

Zaten zâhirde de delillerimiz var. Zâhirdeki delillerimiz nedir?

Zâhirdeki delillerimiz Peygamber Efendimiz'in emirleri. Ne buyuruyor? "Benim ümmetimin en hayırlısı eliyle, diliyle insanları incitmeyen; benim ümmetimin en şerlisi eliyle, diliyle insanları incitendir."¹⁸

Ahlakı güzel olanlar aydınlık gündüzler gibidir, ahlakı çirkin olanlar zifiri karanlık geceler gibidir.

Yüzüyle güzel olandan kırk günde doyersiniz, usanırsınız; huyuyla güzel olanla kırk sene yaşasanız doymazsınız. Değil mi? Bunlar buyrulmuşsa eğer bak, bunlar hadislerin mealleridir.

Bunlar demek ki burada güzellik hangi güzellik? İnsanlardaki güzellik ahlak güzelliğidir.

Bu ahlak güzelliğini neyle elde edecek?

Bir defa bu insan Allah'ın insanlara göndermiş olduğu kitabı tanımazsa, göndermiş olduğu peygamberi tanımazsa zaten insan değil, o hayvani sıfatta kalıyor.

Hayvani sıfatta kalınca nedir? Ayıdır, tilkidir, kurttur, maymundur, ylandıdır, kedidir, köpektir. Hayvani sıfatta kalıyor. Kim bunlar? Kitabı tanımayan, Peygamberi tanımayan böyle kalıyor.

Bu kitap ve sünnet ancak insanları bu hayvani sıfattan kurtarır. Bu şeriattır, evvel bu.

Fakat beşeri sıfattan da yani insanda olmayan bir güzelliğe ne geçirir? İnsanda olmayan bir güzelliğe ne geçirir insani? Tarikat geçirir. Bu da nedir? Bu da işte ahlakıdır.

Evet, her ne kadar insanlar şeriati bilseler, yaşasalar 79 ahlakı zemîmeyi 79 ahlakı hamîdeye çeviremezler. Bak Peygamber Efendimiz ahlakı hamîdeden, güzel ahlaklardan bahsettiği zaman Sıddık Ekber Efendimiz demiş ki:

—Ya Resulullah bunlardan bende de var mı?

—Ya yar-ı garım Ebubekir, sende 79 ahlâkı hamîdenin hepsi tekemmül etmiş, tamamlanmıştır.

Ama insanlarda bu 79 ahlakı zemîme var, 79 ahlakı hamide var. Bunlar iç âleminde görünen bir şey değil. Ama bunlar semerelerini, meyvelerini gösteriyor.

Bu ahlakı hamîde sahipleri çok güzel oluyorlar, çok ahlaklı oluyorlar, çok yumuşak oluyorlar, çok merhametli oluyorlar, adaletli oluyorlar.

¹⁸ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 384

Onlarda kin yok, onlarda haset yok, onlarda kibir yok, onlarda gurur yok. Bunların hepsini tamamen atmışlar, çıkartmışlar; hülâsa olmuşlar. İnsanlık şerefine nail olmuşlar. İnsanlık şerefine nail olan, işte o zaman Allah'ın en kıymetli, Allah'ın en makbul kulu o oluyor.

Erit cismin çıkar zübûrlarını

Sadef ol lü'lü'-i mercâna gel gel

Bu kelam bunu ifade eder.

Mesela şimdi bir madde diyelim altın veyahut da işte bakır, gümüş. Bunlarda ham maddeler vardır. Bu ham maddeler nasıl ayrılır?

Ateşe girer, ateşte erirse onun ham maddeleri ayrılır, hülâsa kalır.

Demek ki burada bizim o ham maddelerimizi ne çıkaracak, ne atacak, ne bizi hülâsa edecek?

Aşk.

Aşk ateşinde yanmadıktan sonra biz hülâsa olamayız.

Biz bu iç âlemimizdeki ahlakı zemimeleri atamayız. Ahlakı hamideleri elde edemeyiz.

Evet, Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Biz bu nimetin şükründen aciziz. Ne kadar şükretsek az gelir. Gerçi ne kadar şükretsek yüz defa, bin defa, milyon defa şükretsek bununla ancak dilin zekâtını vermiş oluruz. Her azanın zekâtı vardır, dilin zekâtı da şükürdür.

Onun için burada yine çok şükür, yine bin şükür mademki mecazdan hakikate geçiliyor.

Hakikat demek bir derya ise mecaz bir katredir.

İşte cüzi irademiz bizim için bir katredir, akl-ı cüzümüz bir katredir.

Cenabı Hakk'ın mesela küllî iradeye (irade-yi kül'e), Akl-ı kül'e karşı cüzi irade bir katredir. Okyanus var, bu deryalar değil okyanus var; cüz, okyanustan alınmış bir katredir.

Yani bu nedir? Mademki insanda cüzi iradeden küllî iradeye geçiyorlar, aklı cüzden aklı küle geçiyorlar. Onun için bak!

Akl-ı cüz etmez ihâta akl-ı küll sensin gönül

Kâl ü kâl ile bu ömriim cümle verdim zâyâ ben

Demek ki insanların kâl u kâl ile; yapması, alması, vermesi, işte bunlarla "aklı cüz etmez ihâta" diyor.

Aklı cüz; Cenabı Hak insanlara bir akıl vermiş, değil mi?

Ama bir de insanlar bu aklı cüzünü, küllî akla ulaştırıyor.

Cenabı Hak insanlara sekiz sıfatından sıfat vermiş. Mesela görmesi, işitmesi, konuşması, aklı, düşünmesi, iradesi, kuvveti değil mi? Bunları Cenabı Hak insanlara vermiş.

Ama bunlar insanlarda cüzidir. Cüzi demek yani gökten düşen yağmur katreleri var ya, her insanınki bir katredir.

Ama nereden geliyor bu yağmur katreleri?

Deryadan geliyor.

Nereye gidiyor? Gidecek olursa, zaten bu katreler birleşecek olursa, bir araya gelirse nereye gider?

Deryaya gider veya bu yerden kaynayan sular var ya bunların aslı nedir?

Derya, deryanın basıncı ile bunlar geliyor. Aslı bunların deryadır. Bunlardaki akma ile yine deryaya gitmek isterler.

Ama yalnız hep bu sular deryaya gider mi?

Büyük bir su deryaya gidemez, parmağım kalınlığında bir su deryaya gider.

Nasıl olur? Deryaya giden nehirdir, ırmaktır.

Ama suların hepsi de gitmez deryaya. Mesela bir de dere suları, çay suları var değil mi? Bunlar o ırmağı bulmazsa, o ırmağa dökülmezse deryaya gidemez.

Ama ırmağa dökülen başparmağım kadar en ufak bir su ırmağa dökülüyorsa ırmak onu deryaya götürür. Irmağı hiçbir yer tutmaz, kara topraklar ırmağı eylemez. İlla ırmağın yatağı deryadır. Deryayı bulacak, deryayı bulmadan ırmak bir yerde durmaz.

Onun için burada deryadan mana Allah'ın azametidir.

İrmaktan mana Evliyâullah'tır.

Muhakkak ki o su, ırmağı bulmadan deryaya gidemiyorsa, biz de bir Evliyâullah'ı bulmadan Allah'tan gelen ruhu Allah'a ulaştıramayız.

Onun için bak şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Şeriat, zâhir; kitap, Kur'an, sünnet.

Ama tarikat da yine Kur'an, sünnet; başka şey değil.

Ama yalnız burada yaşantıya gelince ayrılıyor. O zaman Kitap'ı onlar yaşıyorlar, sünneti de onlar yaşıyorlar. Niçin?

Şimdi bak, şeriat da Allah'ın emri değil mi? Şeriat neden ibaret?

Şeriat da ilim, amel, ihlâstan ibarettir.

Bizde ilim var, amel var ama ihlâs yok.

İhlâsta da sınır yok. İhlâsın da mesela küçüğü var, büyüğü var; büyüğünün büyüğünün büyüğü var.

Ama zâhirin anladığı ihlâs diyor ki: “Allah’ı göremiyorsun ama o seni görüyor veya buna itikat edin.” Her amelinde “Ben onu göremiyorum, o beni görüyor.” deyin. Veyahut da Allah’ı görüyormuşsun gibi amel işleyecek ki ihlâs etmiş olasın.

Tarikatta ihlâs bu değildir, tarikatın ihlâsı böyle değildir.

Tarikatın ihlâsı; yapamadım, kulluğumu yerine getiremedim, ben bu kulluğumu layıkıyla yapamadım.

Bak, tasavvufî kelim şudur: “Ameli güzel işle, işlememiş gibi bil.”

Ameli güzel işleyemiyoruz zaten. O bizim güzel işleyemediğimiz amelimiz dağlar gibi gözümüzün önüne geliyor, görünüyor. Hâlbuki “Ameli güzel işle işlememiş gibi bil.” denmiş.

İşte “Hasenâtül ebrar seyyiâtül mukarrebîn.” diye niye buyurulmuş?

‘Hasenâtül ebrar’ yani hasene; sevap, amel.

‘Hasenâtül ebrar’; Amel işleyen, sevap işleyen.

‘Seyyiâtül mukarrebîn’, Seyyie ne? Günah.

Mukarrebîn kim? Mukarrebîn de ondan kaçan.

Ama şimdi bu nasıl anlaşılıyor?

Yani burada anlaşılıyor ki ebrarların, amel işleyenlerin sevap diye işlediklerinden mukarrepler günahdır diye kaçarlardı. Evet, zâhirde anlaşılana budur.

Kaçarlardı ama nasıl kaçarlardı?

İşte ebrar amelî işler; onu büyük bir kâr, kazanç bilir.

İşlemiş olduğu amelden kazancı ne? Sevabı var.

Cenabı Hak bunu zaten buyurmuş. Ama bu zâhirdedir.

Bu bâtında, tarikatta âmelin değil canın kıymeti yok.

Bir insan amelinden geçmezse canından nasıl geçecek ki?

Evvla insan dünyadan geçiyor, ondan sonra ahiretten geçiyor.

Ahireti ne için seviyor, ne için istiyor? Ahiretin isteği nedir? Ameldir.

Eğer sevmese zaten amel işlemez; istemezse de amel işlemez.

Ki insanlar dünyadan geçiyorlar. Dünyadan geçmezse zaten ahireti elde edemiyor. Ahiretin karşısında dünyayı yok etmedinse ahireti kazanamazsın.

“Allah’ın fazlu tevfiği, kişinin mertliği, kişiyi cennete sokar.”

Demek burada Allah, cennetini kuluna bahşederse ancak kul cennete girer.

Ama kime bahşedecekmiş? Mertlere, cömertlere.

“Allah’ın fazlu tevfiği, Allah’ın bahşetmesi”, hadisi şerif “Kişinin mertliği, kişiyi cennete sokar, kişi ameli ile cennete giremez.”¹⁹.

Niçin?

İşte şeriat; ilim, amel, ihlâstan ibarettir.

Adamın ilmi olur, ameli olmaz. O ilim onu kurtarır mı? Kurtarmaz.

Ameli olur, ihlâsı olmaz. O amel onu kurtarır mı? Kurtarırsa niçin geçmişte Bağramın Bağra çok yaşamış, çok amel işlemiş niye imansız gitmiş?

Daha sonra Yuşa Aleyhisselam zamanında yaşanmış olanlar var. Allah Kur’an’da bunları bize bildiriyor. Geçmişte öyle olaylar, maceralar yaşanmış, bir hakikat var.

Hazreti Musa zamanında Bağramın Bağra varmış, Erzurum’da mezarı da oradadır. Mesela imansız gitmiş ama öyle bir âlimmiş ki kendisi değil talebeleri de keramette güçlümüşler, keramet göstermişler, öyle bir âbidmiş ama imansız gitmiş. Neden? Hazreti Musa’ya karşı çıkmış.

—Hazreti Musa Erzurum’a niye geliyor? Demiş.

Allah emretmiş, Hazreti Musa Kelîmullah Erzurum’un ıslahına gidiyor.

—Niye buraya geliyor? Ben burada kâfi gelmiyor muyum? Buradaki insanlara benim vaazım, nasihatim yetmiyor mu? Ben bunları irşat edemez miyim ki o niye geliyor buraya? Demiş.

Ona manevi gücünü göstermiş, kerameti var ya beddua etmiş Hazreti Musa’nın yolunu bağlamış. Deniz yolu ile gelmiş, Trabzon’dan Zigana Dağını aşmış Kop dağına gelmiş. Bayburtla Erzincan Erzurum arasında Kop Dağı vardır Kop Dağı’nda kapanmış kalmış. O Bağramın Bağra dua etmiş, yani büyü yapmış. Batıl olduktan sonra onunki büyü olabilir. Çünkü bu büyüler deyince sihr-i helali var, sihr-i harami var.

Mesela bir sihr-i harami vardır ki bir insanın yolunu bağlar, işini bağlar işte ona bir kâğıtla kürekle veyahut da ona bir şey gösterir, gözüne bir şeyler gösterir, bu sihr-i haramidir. Sihr-i harami şeytandandır. Ama sihr-i helali ise Hak’tan tecellî eder, Hak’tan tecellî edendir.

Peygamber Efendimiz’in zamanında çok sihirbazlar vardı, sihir yapanlar vardı. Peygamber Efendimiz’in nübüvvetini inkâr edenlere o sihirbazların sihirlerinin onlara bir desteği oldu.

Hâlbuki hâşâ bilmez mi? Allah insanlara akıl vermiş, insanlar hak ile batılı seçmez mi? Seçer. Niçin?

Allah akıl vermiş insanlara. Her akıllı olan hakkı batılı seçer, seçmemenin imkânı yoktur. Neden?

Allah, Cenabı Hak insanlara bu akli vermiş ki kendisi için zararlı nedir, yararlı nedir bilsin.

¹⁹ Buhari Edep 69

Allah bu insanlara irade vermiş ki o zararlı şeyden kendisini koruyabilsin, geri alsın; yararlı şeyi de elde edebilsin.

Allah bu aklı, bu iradeyi insanlara bunun için vermiştir. Ama burada inanan aklı iradesini kullanırsa o hakkı batılı seçer, seçmemenin imkânı yok, seçer.

Evet, bir de var ki inancı yoktur o seçemez. Fakat bir de var ki küfrî inadı var. Bu ateşle ihtar edilen on kişinin küfrî inatları tutmuş. Niçin? Peygamber Efendimiz'e hasetlenmişler, Peygamber Efendimiz'den nübüvveti kıskanmışlar. Niçin? Fakir olduğu için, yetim olduğu için.

—Biz zenginiz, bu kadar zenginler var, bu kadar sahipliler, çevresi olanlar var. Niye bu yetime, bu fakire geldi bu nübüvvet?

Diye, onun nübüvvetini bu yüzden inkâr ettiler, bile bile inkâr ettiler.

Onun için işte “Hasenâtül ebrar seyyietül mukarrebîn.” buyrulmuş. Ebrarların sevaptır diye işlediklerinden mukarrepler günahtır diye kaçarlar.

Bunlar kaçarlar ama nasıl kaçarlar? İşte şundan anlaşılıyor ki:

Âmeli güzel işle, işlememiş gibi bil.

Bu da ancak ihlâsla olur.

Demek ki o zaman şeriat; ilim, amel, ihlâstan ibaret.

İlim bilmek, amel işlemek, ihlâs da ilmimi, amelini Allah için işlemektir, Allah yolunda harcamaktır.

Eğer insan ilmimi, amelini maddiyata yashıyorsa onda ihlâs yok.

İlmimi, amelini bir menfaate harcıyorsa onda ihlâs yok.

Öyleyse burada demek ki şeriat, tarikat, hakikat, marifet olduğu gibi burada da işte esas ihlâs kimdedir?

Tarikat ehlinde. Niçin, neden?

Çünkü tarikat ehli kendi nefsini bilmiştir. Nefsini bilmişse eksikliğini, noksanlığını bilmiştir, Rabbisine karşı olan noksanlığını bilmiştir.

Eğer nefsini bilmezse noksanlığını bilemez. Nefsini de bir insan kendiliğinden bilemez.

Kapısına gelenler olur irşâd

Bilir nefis ile Rabbini olur şâd

İrşat neymiş?

Burada irşat geçiyor ama irşadın anlamı çoktur, irşadın çok büyük açısı vardır.

İrşat için hani senin bilmediğin bir şeyi sana biri öğretti ya ‘beni irşat etti’, dersin. Bildiğin bir şeyi, zararlı bir şeyden sakındırıp bu zararı yapma dediyse, yine ‘beni irşat etti.’ dersin. Bunlar irşat değildir.

İrşat, kalbin açılmasıdır.

Bu da zâhir irade sahibinin kârı, kemali değildir.

Kalbi açan ancak kalbe mutasarrıf olan bir zâttır.

Kalbe mutasarrıf olan kimlerdir?

Kalbe mutasarrıf olan Evliyâullah'tır.

Sen, ben bir insanın kalbini bilemiyor muyuz?

Velîler bilir, bilir ama söylemezler.

Âlâyı, ednâyı seçmek mürşid-i kâmilin karı değildir.

Senin gördüklerin aybı velîler setr eder cümle

Evliyâullah, Allah'ın sıfatıyla, Resulullah'ın sıfatıyla sıfatlaşmıştır.

Allah'ın ahlakı ile ahlaklaşmıştır.

Cenabı Hakk'ın nasıl "Settarül uyûb" sıfatı var, ismi var, insanların kusurlarını örtmüşse, onlar da Allah'ın sıfatıyla sıfatlaştığı için onlarda da o sıfat vardır. Sen iyisin, sen kötüsün, sen şöylesin, sen böylesin, demezler. Zaten bak, kelamı kibarda geçiyor:

Ki bildin Fâil-i Mutlak kâmusu hikmet-i Hallâk

Kamuya yek nazarla bak, deme bu yahşi bu yaman

Eğer hakiki failini bilirsen mutlaka ki sen hepsini bir gözle görürsün, hepsini bir göreceksin.

Kamusu hikmet-i Hallâk; bütün bu âlemler, halk eden Hâlik'in mahlûkudur.

Kamuya yek nazarla bak, deme bu yahşi bu yaman

Değil mi? İşte bak, ne diyor bu kelimeler?

Hep birbirini açıyor, hep birbirini destekliyor. Bu kelimeler hep birbirimizi, bizi irşat edecek. Nedir bizi irşat edecek?

İşte irşat demek kalbin açılmasıdır.

Kalbi kim açabilir?

Evliyâullah; çünkü o kalbe mutasarrıftır, kalbi tasarrufuna alır.

İşte müritte cezbe budur, müritte iradesiz hareket budur.

Yoksa insanın aklı var, iradesi var; o iradesinden mesuldür. İnsanlar aklı, iradesinden mesuldür.

Ama cezbe kapılırsa, neye kapılır biliyor musun? Cereyana verilmiş bir insanda daha akıl veya güç bir şey kalır mı? Onda bir şey kalmaz, cereyana kapılmış.

Öyleyse demek ki bu cezbe de manevi bir cezbedir. Evliyullah'ın velâyeti, onu çekiyor, gayri ihtiyari cezbediyor.

Bak! Şems ne yapmış? O kadar dünya üzerinde tek bir âlim Mevlânâ Hazretleri'ne ne yapmış? Onun ilmini onun kalbinden çıkarmış, atmış. Ona Mevlânâ sanki hiçbir şey

bilmiyormuş gibi, ümmünün ümmisiymiş gibi ona cahillerin, ümmilerin yapmadığı hareketleri yaptırmış. Çünkü iradesini elinden almış. Hoş, Mevlânâ bilerek de onları işlememiş, bilmiyor. Mevlânâ, oluyor bir alet.

Şimdi zamanımızda var, mesela adam şeklinde makinayı cereyana bağlamışlar. O ne ediyor? Konuşuyor, mesela hareket de yapıyor, eğiliyor, doğruluyor, bir iş de işliyor, bir şeyler yapıyor. Bunlar olmuyor mu? Var. Şimdi o cereyanı hiç bilmeyen bir adam, o manevi gücü hiç bilmeyen adam:

—O da bir canlı, bunları kendi kendine yapıyor, der.

Hâlbuki onda can yok, ona bir cereyan, ona bir güç yaptırıyor.

Bu durumda ki Cenabı Hak Evliyâullah'a böyle bir güç vermiştir, bir yetki vermiştir ki o işte ne yapar bir müridi?

Ama hangi müridi? İnanıp ve teslim olan müridi. Onun için buyurmuş ki:

Meşâyıba gerektir tabi erler

Tabi olacak, bir meşahiye bir mürit tabi olacak.

Meşâyıba gerektir tabi erler

Sülûke giriben tevbe ederler

Sülûkten mana sıyrıлма manasınadır, sıyrıлма; silinme manasınadır.

Ama bir şey kendi kendine silinmez, kendi kendine sıyrıılmaz. Muhakkak onu silecek, ona bir alet lazım, ona bir hizmet lazım, işlem lazım. İşlemsiz, emeksiz, aletsiz bir şey silinir mi, temizlenir mi? Kirlenmiş, paslanmış olan bir şey kendi kendine silinmez. Öyleyse demek ki bir de buyuruyor:

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sendiği deriyi çok çığner debbâğ

Bu kelam neyi ifade ediyor? Eğer sen diyor meşahiye tabi oldunsa o seni, nasıl derici-dabakçı deriye işlem yapar, meşayih de sana işlemini yapar. Ama bak, burada:

Meşâyıba gerektir tabi erler

Yani deri gibi olsan, dabakçının elinde deriler canlı mı?

Canlı değiller. Dabağa giden deriye dabakçı ona bir sürü işlem işliyor. Onun canı var mı? Canı yok.

Sen diyor meşahiye dabağa giden bir deri gibi teslim olursan eğer o dabakçının deriye işlemiş olduğu işlemini meşayih de sana işler. Ne yapar?

Deri dabağa gitmezden evvel pis idi, deri dabağa gitmeden evvel sert idi, kemik gibi sert idi ve pis idi. Pis deyince mesela bir köpeğin derisi, ayının derisi, bir merkebin derisi affedersiniz bunlar dabak oluyor temizleniyor değil mi? Bunlar dabağa gitmeden evvel pis idi, dabağa gitmezden evvel sert idi, dabağa gitmezden evvel çirkin idi.

Dabağa girdi, dabakhaneden çıktı pıslığı gitti, temizlendi; sertliği gitti, yumuşadı; çirkinliği gitti, güzelleşti. Deriyi ceket ettin sırtına giyiniyorsun, bak! Evet, elbise etmiş giyiniyorsun.

Evet, bu da ancak bizde anasırı ziddiyet var. Bu anasırı ziddiyet de Evliyâullah'ın fabrikasına girecek ki orada dıbak görsün de bu anasırı ziddiyetler değişsin.

Anasırı ziddiyet değişmezse bir insan affedersiniz sert deri gibidir, pis deri gibidir, sert çirkin bir deri gibidir.

Nasıl ki anasırı ziddiyeti değişirse o zaman sertliği de gider, pıslığı de gider, çirkinliği de gider; güzelleşir.

O zaman kâmil insan olur.

İşte Cenabı Hak “Legad haleknel insane fı ahseni takvim.” buyuruyor. O zaman Allah'ın buyurmuş olduğu kıymetli insan olur, Allah'ın buyurmuş olduğu büyük insan olur, Allah'ın buyurmuş olduğu güzel bir insan olur.

Bu da işte tarikatsız olmaz, bu da bir insan hakikate geçmezse olmaz.

Allah'a şükür, işte bugün yapacağımız amel bizim tarikatımızın amelleridir. Bu amelde bunlar olabilir, olmaz değil.

Bu amelde en azından senin yaramaz ahlaklarından, o kötü sıfatlarından, ahlakı zemimeler var ya bunların hangisi sana daha çok zarar veriyorsa onu senden alacaklar, bu amelde alınacak, buna inanın.

Ama inanacaksınız, inanana... Bilene, görene köre ne?

Bilmiyor, göremiyor. Burada biz de kör olmayalım; bilici olalım, görücü olalım. Ama burada nasıl bilici, görücü olacağız?

Bildik ki Allah, tarikat hak.

Görücü ise, tarikatın büyük ameli olaraktan geldik işte işliyoruz, işleyeceğiz. Bakın!

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Mürde kalp hangisi? Mürde kalp ölü kalptir.

Ölü kalp hangisi? Allah'ı unutmuş, bu kalp ölüdür.

Diri kalp hangisi? Allah'ı unutmayan kalp. Nerede oluyormuş?

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Demek ki burada bu teveccühte, bu amelde ne oluyor?

Ölü kalplerimiz dirilir. Burada kalbe zikir tohumu ekilmiş, zikir tohumu.

Ama kalbi tohuma hazır edeceğiz, tohuma hazırlayacağız. Kalbin bir tarla olduğunu düşünelim. Bir tarlaya tohum ekilmezden evvel o tohuma o tarla hazırlanıyor. Tarla

tohuma hazırlansın ki ekilsin. Tohuma hazırlanmazsa oraya tohum ekilmez, ekilen tohumu da orası bitirmez. Bitirir mi? Bitirmez ve zaten erbabı ekmez de.

—Ben bu tohumu buraya ekip de zayı etmem, der.

Ekse de mesela bitmez. Öyleyse o tarla tohuma hazır olacak.

Tarladan mana bizim kalbimiz, o tohumdan mana da senin kalbine tecellî edecek, gelecek Allah'ın nuru.

O kalbi temizleyeceksin ki o gelsin, o girsin.

Cenabı Hak Kur'anı Kerim'de buyuruyor ki: "İrci'î ila rabbiki radiyeten merdiyyeh."²⁰ Bir de: "Fedhl fi i'badi, vedhul cenneti."²¹ buyuruyor. Cenabı Hak burada ne diyor? Bak, burada cennete davet ediyor. Ama kimi?

"Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim." buyuruyor. Bu yetmiş nazarı cezbeden cennetle tebir edilmiştir.

Bakın, Şimdi sahabeden 10 kişi cennetle tebir edilmiş, 10 kişiye cennetliksin denilmiş. Allah bunu aşikâr habibine bildiriyor. Habibi peygamberi bunu tebir ediyor.

Ama bu ayette biz de tebir olmuşuz yahu. "İrci'î il rabbiki rdiyeten merdiyyeh." Ama kim bunlar? "Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim." buyuruyor. Eğer bu yetmiş nazarı cezbettiysen sen de cennetle tebir oldun, seni Allah cennete davet ediyor.

Ama kim bu yetmiş nazarı cezbeder? Bu yetmiş nazarın saatleri dakikaları belli değil ki onları bekleyelim, bu saatler belirsizdir. Eğer sen 24 saati hiÇ gaflette geŐirmezsen yetmiş nazarı cezbettin, 24 saati hiÇ gaflette geŐirmeyeceksin. Onlar iÇindir yoksa gaflette geŐirirsen eğer...

Mesela Şimdi bu neye benzer? Şimdi senin bir binan var. HiÇbir tarafta delik, pencere yok. Bu bina iŐięini nereden alacak? Karanlıkta iŐięini alamaz. Bir pencere aŐtnsa oradan bir iŐik gelir. İki tane aŐtnsa ikisinden gelir, üç tane aŐtnsa üçünden gelir, dört tane, beş tane, kaÇ tane aÇarsan ondan iŐik alır. HiÇ pencere yoksa hiÇ iŐik alamaz. Bu aÇılan pencereler daima güneş sabahtan doğup da akşama kadar aşık kalacak ki güneş iŐięini kesmesin. Pencereye perdeyi eŐttin kapattnsa yine güneş iÇeri vurmaz, o iŐik iÇeri geÇmez.

Bu güneşten mana Allah'ın nurudur.

O binadan mana senin kalbindir.

O pencereden mana zikirdir. Eğer sen Allah'ı unuttnsa senin kalbin karanlıkta, gün iŐięini alamıyor, alamaz.

Onun işin burada işte Allah unutulmaması işin Allah bir ismi ile zikredilecek, Onun işin tarikatların değişmesi de budur. Her tarikatın zikri değişir ki Allah 1001 ismi ile zikredilir. Evet, muhakkak ki Allah'ı bir ismi ile zikredeceksin ki onu unutmayasın.

²⁰ Fecr 89:28

²¹ Fecr 89:29,30

Ama sadece bu zikir denilince kalbî zikir vardır, lisanî zikir vardır. Eğer bu zikir kalbe inmezse lalka-yı lîsanda kalırsa o da yine senin kalbini nurlandırmaz. O da size gelen ışığa karşı kalpte bir pencere açmış değilsin. Yine Allah'ı hatırlamış değilsin, unutmuşsun. Zikrediyorsun ama dilinde ama kalbinde yok.

Çünkü Cenabı Hak: “Biz insanların boyuna, soyuna, sözüne, güzelliğine hiçbir şeye bakmayız; kalplerine nazar ederiz.”²² buyuruyor. Kalp nazargâh-ı ilâhîdir. Allah kalbe bakıyor, nazar ediyor. Ama açık olan bir kalbe nazar eder. Onu zikreden bir kalbe nazar eder; zikretmeyen kalbe nazar etmez. Onun için burada şimdi bizde gaflet var. Bizi gafletten uyaran ne olacak?

Uyan gaflet meyinden kalk, bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak, ara bul kâmil insân

Gafletten nasıl uyanacağız?

Ancak kâmil insanı bulacağız ki gafletten uyanalım. Zaten Cenabı Hak: “Ve kûnû maassadıkîn, sadıklarımınla olun.”²³ buyuruyor. Bak! Bir emir var, “Sadıklarımınla olun.” buyuruyor değil mi? Başka bir kelam daha var:

Eğer himmet erişmezse sana bir şey-i kâmilden

Adîvler yıktular seddi ne yatarsın garîb insân

Bak! Şeyh-i kâmilî tanımayan gafil. Gafilin ise düşmanları çok olur, bir insanın düşmanı çok olur.

Bir insanın dört tane düşmanı olur. Bu dört tane düşmanı insanı dolandırır ki bunu öldürürsün. Ama ayıkken cesaret edemiyor. İstiyor ki onu gafil bulsun, uykuda bulsun veya karanlıkta görsün; bir yerde gafil bulsun, öldürsün.

Dört tane düşmanı olan insan diyor ki dört tane düşman beni dolandırıyor öldürmek için. O zaman uyumasın! Uyursa öldürecekler, çok kolay öldürür; uyumazsa öldüremezler. Silahı da var elinde. Demek ki burada:

Uyan gaflet meyinden kalk...

Mey, uykudur. Uyan, gaflet uykusundan uyan, diyor.

Uyan gaflet meyinden kalk, bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak, ara bul kâmil insân

Bir de buyuruyor ki:

Eğer himmet erişmezse sana bir şey-i kâmilden

Adîvler yıktular seddi ne yatarsın garîb insân

Değil mi? Cenabı Hak buyurmuyor mu ki: “Öyle bir ağızla dua edin günah işlememiş olsun.”

²² Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 83

²³ Tevbe 9:119

Öyleyse bize ne lazım şimdi?

Bir meşayih lazım.

Onun duası bizi kurtaracak, onun duası bizi muhafaza edecek.

Evet, muhakkak işte tarikatın nimetleri, esrarları, halleri bunlardır.

Allah'a şükür hepiniz tarikatlısınız, inandınız geldiniz; fakat buraya tam gelin. Buraya geldiniz, zahmet çektiniz ıraktan geldiniz, yorulduunuz geldiniz. Bu gece uykusuz kaldınız, belki aç kaldınız, para harcadınız maddiyat harcadınız. Bunlar önemli değil. O ki buraya geldiniz, ne için geldiniz?

Bir inancınızla geldiniz. O inancınızı elde etmek için bir saat sabredeceksiniz, bir saat direneceksiniz.

Teveccüh başlayacak, teveccüh başlangıcından nihayetine kadar bir saat sürer. Bu bir saat içerisinde öyle bir direnme yapacaksınız ki öyle bir kalbî cihadınızı yapacaksınız ki her şeyi kalbinizden çıkarıp atacaksınız, kalbinizi Allah ile meşgul edeceksiniz. Rabıta karşınızda Allah kalbinizde. Aklınıza Allah'tan başka bir şey geldiğinde, aklınızdan çıkarsa rabıta kamçıyla tependen aşağı vuruyor. Niye unuttun, diyor, sana vuruyor. İşte buna dikkat edeceksin. O zaman ne olacak?

O zaman güneşe pencere açtın. Muhakkak o güneş o pencereden içeri girecek. Eğer içinde başka şeyler düşünürsen pencere açamadın. Güneş her tarafı aydınlatıyor ama senin penceren yok ki evine güneş girsin. Onun için bak, bu kelam da onu ifade eder:

Yâr daim sana nazâr eyler

Seni gafıl görürse güzâr eyler

Burada yârdan mana Allah'tır. O sana daima nazar ediyor. Eğer seni gafıl görürse güzâr, yani nazarını yapmaz geçer gider, diyor.

Evet, burada tarikatın teveccühünü tarif edelim. Bu cemaatimizin benim kanaatime göre hemen yüzde ellisi belki teveccüh görmemiştir. Görenler de vardır ama görmeyenler için teveccühü tarif edeceğiz.

Teveccühümüz bizim için büyük ameldir, büyüklerimizin amelidir. Biz taklidini yapacağız, tahkiki onlardan doğacak. Ama tahkiki onlardan doğdurmak için sizin ihlâsınız, sizin hulusunuz; sizin selim, halis, hulasa olan kalbiniz bunu meydana getirecek. Bakın şimdi:

Eriş kalb-i selîm içre huzûra

Seni mahv et erem dersen süürûra

Ölümden evvel öl gel gir kubûra

Bu berzâh âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Evet kalb-i selim nedir?

İnsanlar huzur isterler değil mi? Huzurlu olmayı isterler.

Hâlbuki huzur neredeymiş? Kalb-i selimde

Eriş kalb-i selîm içre...

Kalb-i selim ol ki huzurlu olasın, diyor.

Eriş kalb-i selîm içre...

Selim kalp hangisi?

Selim kalp Allah'ı zikreden kalptir.

Her şeyi gönlünden çıkartmış, gönlünü Allah'a vermiş. Kalbini Allah ile meşgul edersen selim kalp budur. Oraya başka bir şey girmez ki.

Allah Alîm, Allah Kadîr, eğer bir insan Allah'ın mülkü olan bu kalbini Allah'a teslim ederse Allah onu muhafaza eder, her şeyden muhafaza eder.

Çünkü her şeyi tadan, kalp, efendiler. Yani bütün acıyı, tatlıyı duyan kalptir. Senin görmüş olduğun cefayı, sefayı kalp duyuyor. Senin karşılaştığın acıyı, tatlıyı yine kalp duyuyor. Zahmetini kalp çekiyor. Rahatlığı da kalp duyuyor. Ama niçin âşık buyurmuş ki:

Gelse celâlınden cefa

Yabut cemâlinden sefa

İkisi de cana şifa

Senden hem o boş hem bu boş

Aslında burada “Vebil kaderi hayrihi ve şerrihi” fermanını ifade ediyor. Bak, “Vebil kaderi hayrihi ve şerrihi.” fermanına biz inandık ama tatbikatı bizde yok, o tatbikatını yapmış.

Gelse celâlınden cefa

Yabut cemâlinden sefa

İkisi de cana şifa

Ne demiş yani?

Diyor ki, benim için hastalık da bir sağlık da bir.

Burada cefa hastalıktır, sefa sağlıktır.

Burada cefa fakirliktir, sefa zenginliktir.

Burada cefa insanlardan huzursuz yani insanlardan görmüş olduğu tazip, eziyettir.

Burada sefa insanlara sevimlik, insanlara sayılmak, insanlardan itibar görmektir.

Bunların hepsini o'ndan biliyor, hepsini Allah'tan biliyor.

Onun için hepsi birleşmiş, sefa-cefa bir olmuş, varlık-yokluk bir olmuş, hepsi birleşmiş.

İşte bunun böyle olması için, o sefanın da kalbe girmemesi için, o cefanın da kalbe girmemesi için bu kalbi sahibine teslim edeceğiz. İşte onu ifade ediyor ki:

Eriş kalb-i selîm içre huzûra

Seni mahv et erem dersen süürûra

Bir de var ki insanlar sefa, sürûr isterler. İnsanlar eğer kendi varlığından kurtulduysa, varlığını Allah'a teslim ettiyse, sefaya ulaştı, sürûra ulaştı.

Umûrun Hakke'a tefvîz et n'ederse ol eder yâ Hû

Aradan benliğin mahv et gözet neyler kader yâ Hû

Yani sefa, sürûr da neredeymiş?

İnsanın varlığından kurtulmasıymış. Zaten bunu çok açık buyuruyor;

Sâlibem usandım dâr-ı fenâdan

Bir an kurtulmadım renc ü enâdan

Değil mi, rencü enâ nedir? Burada renc ne, enâ ne?

Ene; benliğim diyor. Renc de, beni benliğim zahmete meşakkate bırakıyor, rencide ediyor. Beni zahmete bırakan benliğimdir. Benliğimden kurtulmadım ki ben zahmetten kurtulayım, diyor.

Evet, efendiler demek ki bu amelimizde teveccühün başlangıcından nihayetine kadar dikkat edeceksiniz, sabredeceksiniz, direneceksiniz. Son derece kalbî cihadınızı yapacaksınız.

“Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler.”

Çünkü kalbî cihat, cihad-ı ekberdir.

Kalbî cihat akan cârî bir nehirdir, nehir kirlenmez. Bu nehirler şehirlerin içerisinde de akıyor. Ama o şehrin halkı o nehri kirletebiliyor mu? Bütün sokak zibillerinin, ev zibillerinin hepsini dökseler, atsalar kirletebiliyorlar mı? Kirletemezler. Çünkü onda bir güç var, alıp götürüyor; nehir kirlenmez. Ama bir göl suyu olursa bu atılanlar bir çukura birikirse kirlenir.

Cihat yapan kalp cârî bir nehirdir, kirlenmez; cihadını yapmayan kalp göl suyu gibi kirlenir.

Burada işte kalbî cihat da cihad-ı ekberdir ki bunu, kalbî cihadınızı yapacaksınız.

Hem şimdi burada mesela bu cemaatin içerisinde bir tanesinin hastası var, ağır hastası var. O düşünce kalbine geliyor. Sen burada bunu dinlemekle onu düşünmekle o hasta iyileşmez. Ne olacak? Teslim ol sahibine, ona şifayı Allah'tan iste.

Peki, öbürünün de borcu var. Sıkışmış, bonusu gelmiş, efendim senedi gelmiş, ödeyemiyor, ödenecek; sıkışmış, gelmiş buraya. O da borcundan kurtulmayı Allah'tan istesin. Maksat Allah'ı unutmamak, gaye Allah'a sığınmak. Cenabı Hak “Bana sığının, bana rüçü edin.” buyuruyor. O zaman sen de burada onu düşünmekle borcun ödenmez.

Öbürünün de başka çetin bir işi var görülecek. Yalnız o çetin iş burada düşünmekle o iş görülmez.

Bunları, hep gelenleri kalbinizden atın, hepsini çıkarın. Teveccühün sonuna kadar kalbinizi Allah ile meşgul edin.

Teveccühün başlangıcı ne zaman, sonu ne zamandır?

Teveccühün bir oturma usulü vardır, oturttururlar. Usulü böyle lâlettayın değil, karma karışık değil. Böyle işte namaz safı gibi fakat arkalı önlü değil sırtınızı arka arkaya vereceksiniz. Şimdi mesela sana birisi arkasını verecek, o da öbürüne böyle sıradan, arka arkaya gelecek. Hem bu birbirinizin arkanızı arkanıza gelmek bir adaptır, hem de teveccüh ameli kolay yapılır, işlenir. İki sırtı arka arkaya verince öbürü senin arkana gelir arada bir gezinme yeri olur. Teveccühün oturma usulü budur, böyle oturttururlar.

Teveccüh başlarken “Estağfurullaaaah” diye bir nida olacak. Teveccüh amelinin başlangıcıdır, başlamak için bu bir ihtar, bildiridir. Efendilerden bir tanesi bu nidayı yapar.

O zaman gözler yumulur. Estağfurullah nidasını duyduğunuz zaman gözlerinizi yumacaksınız. Amelin sonuna kadar, bitinceye kadar gözünüzü açmazsınız, burada göz açmak yasaktır.

Gözlerinizi yumarsınız, yirmi beş defa istiğfar okursunuz. Usul, kendiniz işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzataraktan. Bak, şöyle:

Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah. Sağındakini solundakini şugullandırmayacaksın.

Yirmi beş istiğfarı okuduktan sonra daha sizin yapacağınız bir şey yok. Kalbinizi, gözünüzü muhafaza edin. Gözünüzü açmayın, bakmayın; kalbinize geleni atın, şugulları bütün atın. Bu iki şeye dikkat edin. Teveccühün sonuna kadar da gözlerinizi açmayın. Göz açmak yasaktır.

Mesela önünde bir adam “Allah” diye bağırarak. Gözünü açma, kim olursa olsun bakma. Sağından bir tanesi ağlayacak, hıçkıracak. Bu kimdi, bakma. Arkandan insan kendini, kafasını yere vuruyor. Bunlar cezbedir, bu cezbe bizde haktır. Bizim tarikatımızda cezbe vardır. Ve cezbe müridi çok fazla terakki ettirir. Yeter ki bu cezbeyi de muhafaza etsin. Yani bu cezbeyi muhafaza etmek lazım.

Ki o da cezbe gelir gelmez kendini salıp bırakmasın. Çünkü iradeyle oluyorsa günah sayılıyor. Estağfurullah bu irade ile yapıyorsa bizde mesul olur, günahdır. Yani bir insan kendi varlığı ile kendi iradesi ile Allah dese, bağırsa bizde yasak.

Çünkü bizim her şeyimiz gizlidir, hafidir. Biz Nakşî’yiz, zikrimiz de hafidir. Kalbinizden Allah Allah denir, lisanen değil, dilimiz de hareket etmiyor.

Bizim için dile getirmeye hacet yok. Niçin? Cenabı Hak: “Nahnu akrabu, kulum ben sana şah damarından yakınım.” buyuruyor.

İşte bizim zikrimiz budur. Ki bak, bir kelam var:

Dâireyiz hem kudâmüz cismimiz neydir bizim

*Aşk u sevâdır gıdâmız bağrımız meydır bizim
Virdimiz İsm-i celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim
Zikrimiz ihfâ-durur esrâr-ı Kur'an bizdedir*

Zikrimiz ihfa, gizlidir. Kur'an'ın esrarı diyor. Kur'an'ın esrarı nedir?

“Nahnu akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakınım.” Ama bak, bir de:

Dâireyiz hem kudümüz cismimiz neydir bizim

Burada kudüm, ney nedir?

Kudüm Kadirîlerin zikir aletidir.

Ney de Mevlevîlerin zikir aletidir.

Diyor ki: Nakşîler için bu zikir aletlerine hacet yoktur. Nakşîler halka olup zikre başladıklarında onların zaten azaları ney gibi, kudüm gibi zikir yapar. Ne hacet var, diyor. Evet,

*Dâireyiz hem kudümüz cismimiz neydir bizim
Aşk u sevâdır gıdâmız bağrımız meydır bizim
Virdimiz İsm-i Celâl'dir kalbimiz "Hay"dır bizim
Zikrimiz ihfâdurur esrâr-ı Kur'an bizdedir*

Evet, işte efendiler! Cezbe vardır, haktır. Cezbe olanlara gözünüzü açıp bakmayın. Teveccühlerimizde daima üzerinde duruyoruz, yine gözü açık olanı görüyoruz. Hâlbuki bu göz açmak hem kendisi için iyi değil, hem bizim cemaatimiz için de iyi değil. Yasak olan bir şey yapılırsa orada huzur olmaz, orada muhabbet olmaz, orada feyiz olmaz.

Yani demek ki bir şey görmek istiyorsan, ne yapacaksın?

O “Allah” diye bağırış, öbürü ağlamış. Bunlara itiraz etme, muhalefet etme ama onlara da gıpta et, ama itiraz etme.

Çünkü cezbe haktır, cezbe Hak'tandır. Cezbe bizim tarikatımızda vardır. Çünkü iradesiz oluyor. Manevi bir cereyana kapılmıştır.

Hiç şüphe yok ki o cezbe neden geliyor?

Rabita nuru onun kalbine geliyor veya velâyet nuru onun ruhuna çarpıyor, bu cezbe ondan geliyor, gayr-i ihtiyârî geliyor. Onun için burada evet, kelâmı kibarda öyle,

Gelin dergâha...

Dergâh neresi? İşte burasıdır.

Allah için toplanılan, Allah zikredilen yer, Allah için konuşulan, sohbet edilen yer dergâhtır. Allah zikredilen yerlere, Allah için amel işlenen yerlere dergâh denilir. Buraya niçin geldiniz?

Gelin dergâha dervîşler

Buraya bugün teveccüh için veyahut sohbet için geldiniz.

Nereden geldiniz? Irak yerden geldiniz, para harcadınız, zahmet ettiniz, uykusuz kaldınız, aç kaldınız geldiniz.

Niye geldiniz? Buraya bir sevap kazanmaya geldiniz değil mi? Bir amele geldiniz buraya. İşte burası dergâhtır.

Gelin dergâha dervîşler

Kalalım zevk ü cümbüşler

Zevk ü cümbüş ne burada?

Zevk tatlı demek, cümbüş hareket demektir. Çok tatlı hareketler olur burada. Niye olur?

Gelin dergâha dervîşler

Kalalım zevk ü cümbüşler

Hudâ'nındır kamu işler

Bu meydân-ı muhabbettir

Şefîmiz Muhammed'dir

Allahümme salli ala seyyidina Muhammed. Bunlar Allah'tan tecellî eder, diyor. Zevkü cümbüş Allah'tan tecellî eder. İşte bu cezbedir.

Bu cezbe her tarikatta yoktur, çok tarikatlarda yoktur.

Cezbe olmayan tarikatta maneviyat yok demektir.

Maneviyat olan bir tarikatta, yani bir velînin maneviyatı varsa müritlerinde cezbe olur; yok ise cezbe olmaz. O zâhir meşayihidir, ilmine bir şey denilmez, ameline bir şey denilmez.

Çünkü tarikatlar bir nefis yolu ile gidiyor; bir de aşk, kalp yolu ile gidiyor.

Cezbeliler aşk ile gönül yoluyla terakki ediyorlar.

Ama sofular, o ibadet yapanlar da nefis yolu ile gidiyorlar.

Onun için burada ancak bizim tarikatımızda, bizim kolumuzda cezbe vardır, haktır cezbe inkâr etmeyin.

Evet, cezbe nereden geliyor?

Rabîtadan geliyor, mürşitten geliyor. Onun için demek ki mesela bak, bu kadar çok tarikatla karşılaşıyoruz. Bak! Adıyaman'da da cezbe var. Adıyaman'ın müritlerinde cezbe var. Bunların haricinde hiçbir tarikatta, hiçbirinde cezbe göremiyoruz.

Evet, cezbe ihtiyarsız iradeyle değil, iradesiz oluyor.

Bu iradesizlik nedir? Bu iradesizlik işte Evliyâullahın manevi gücü yapıyor.

Evet, cezbelilere bakmayın gözünüzü açmayın.

Ama dersen ki o niye bağırıyor da ben bağırmıyorum? O niye ağlıyor da ben ağlamıyorum? Cezbe bir türlü müdür? Cezbenin çok eşitlisi var.

Skt da cezbedir. Skt; kendinden geçersen eğer, her Şeyi gönlünden çıkardın, Şöyle sende bir mestlik, bir beyhutluk ile Allah sevgisi, Allah aşkı, Resulullah sevgisi, Meşayih sevgisi gönlünde, böyle seni bir mestlik âlemine dŐrdyse sen de cezbelisin işte.

Cezbenin çok eşitleri var: Ağlamak da cezbedir, bağırmak da cezbedir, hareketle ırpınmak da, glmek de cezbedir. Gülmek de var, cezbe glmeyle de gelir. Kendine hâkim olamıyor, gülüyor. Bu da bir cezbedir. Neden? Muhabbetten. Hani:

Kılahım zevk ü cümbüşler

Dedi ya, zevk cümbüş, tatlı hareketlerdir. Gülme de bir cezbedir, ağlama da bir cezbedir, efendim bağırma da bir cezbedir, çırpınma da bir cezbedir.

Öyle, müritte cezbe olur ki Şeyh efendimiz zamanında bir teveccüh yaptığında ihvanların içerisinden bir tanesinin; Eyüp Efendi de Őahit oldu, okları farkına yetti, Eyüp Efendi demiş ki felaket (deprem) oldu, hareket oldu zannetmiŐ. O an kaçmak istemiş. Fakat ben cezbe olduğunu anladım. Onun vücudunu sallaması odayı salladı, salonu salladı. Bu iradeyle olan bir Şey midir? Yani oda bayağı sallandı, felaket oldu, diye kalktılar.

Yani demek ki insanlarda böyle gayri ihtiyari vücudunun silkinmesi bir cezbedir, bağırması da bir cezbedir. "Allah, hey, hu" neyse bunlar cezbedir. İradesiz oluyorsa ağlaması cezbedir, gülmesi de cezbedir. Bir de var ki hiçbir Şey yok, kendisinden geçmiş, sanki bayılmış gibi, bu da bir cezbedir. Cezbenin en makbulü de budur.

Evet, cezbe haktır, bizim tarikatımız cezbe tarikatıdır.

Cezbeyle mürit terakki eder.

Bizim tarikatımızda hem cezbeyle gidilir, hem nefy iŐatla yol alınır, hem de Şuğul-u bâtnla da yol alır.

Bunun üzerinde çok duruyoruz yine anlatamıyoruz, yine anlayamıyoruz. Şuğul-u bâtn bizde yol aldırıyor. Bakın başka tarikatlarda Şuğul-u bâtnı küfür zannediyorlar, yani bunu kusur zannediyorlar. Ama yok, hayır. Bizim tarikatımızda Şuğul-u bâtnla da yol alınır. Yeter ki cihadını yapacaksın, kalbî cihatla o Őuđullara karşı cihadın olacak, ona karşı cihadını yapacaksın.

Çünkü Őuđul ikidir: Bir isteyerek, kendisi istiyor. O zaten cihat yapmaz; kendisi istiyor. Onu kalbine kendi aldı, kendi getiriyor. Onda zaten cihat olmaz, cihat yapmaz. Mani olan odur.

Ama bir Şuğul geldi gönlüne kendi istemiyor. Ondand kurtulmak için bütün gücünü sarf ediyor. İŞte bu nedir? O Şuğul-u bâttır ki bununla da mürit terakki eder.

Hani, "Halinizi düşünmeyin, fiilinizi düşünün." buyuruyorlar.

Mürit; hâli, fiili, ameli ile terakki eder.

Füliyatı, ameliyeti müridin iradesine bağlanmıştır.

Ameliyeti ne? İbadeti işte. Tarikattaki zikri, fikri, ibadeti işte bunlardır değil mi? Bu iradesine bağlanmıştır.

Füliyatı ne? Yaşantısı, bu da iradesine bağlanmıştır. Bütün kazanmasını, harcamasını, yemesini, içmesini, gezmesini her işini Kitap'a, sünnete tatbik edecek. Şeriata, tarikata uygun olacak. Bu da iradesine bağlanmıştır.

Ama hâl ise; onun gönlüne istemeyerekten gelmiş olan, onu sıkıcı, bunaltıcı, ona işkence edici şeyler, neyse bunlar kabız hâlidir. Bunlara cihat lazım. Her cihat yaptığında bunları azaltıyor. Onları; azalta azalta azalta temizlenecek.

Ama bunlar ne zaman temizlenir? Tam manası ile 79 ahlakı zemimesinin 79 ahlakı hamideye değişmesiyle. İşte:

Erit cismın çıkar zübûrlarını

Sadef ol lî'lî'-i mercâna gel gel

Bu zuburları neyle çıkaracak?

Aşk ile ateş ile.

O aşkı, o muhabbetini muhafaza edecek. Muhabbeti ile beraber amelini, hizmetini de işleyecek. Bak! Hâli, fiili, ameli ile terakki eder.

Demek ki fiiliyatı müridin iradesine bağlı. Yani benim cezbem var diye namazını kılmasın mı? İbadetini yapmasın mı? Zikrini yapmasın mı? Hayır, bunları yapacak. Ama ne var şimdi? Nefy ü ispat dedik. O farz olan amellerinin hepsini işliyorlar, bunları işleyecek.

Ama burada "Kulum bana nafilâ ibadetle yaklaşır."²⁴ buyruluyor. İşte bu, cezbe sahibine fazladır. Mesela ona derler ki:

—Sen zikir yapma, evrat çekme.

Çünkü niçin? Zaten onun kalbine Allah sevgisinden bu cezbe geliyor, zaten Allah'ı unutmuyor ki... Allah sevgisi onun kalbini doldurmuş. Onun için ona daha zikir lüzum görmüyorlar.

Niçin? Ona zikir verirse, o cezbe daha fazla çoğalır. Bu sefer cezbenin sonu ne yapar insanı? Deli de eder. Eğer cezbeyi muhafaza edemezse bir insan deli olur.

Onun için burada (Nefy ü ispat) 73 bin evrat vardır. Evet, on iki Letâif çeken 73 bin evrat çekiyor. 73 bin ders yapan bir mürit ne kadar terakki ediyorsa, o hiç zikir yapmayan cezbe sahibi var ya, o da onun kadar terakki eder.

Yeter ki ama o, cezbeyi muhafaza edecek. Ancak o cezbeyi muhafaza eden yine mümkün olduğu kadar zâhir şeriatta noksan bir tarafı olmayacak.

Ama işte ona evrat fazla verilmiyor, o ne yapıyor? O cezbeyle, cezbe yolu ile gidiyor. Öbürü de ne yapıyor? Öbürü de zikir yolu ile gidiyor. Bunlar müsavidir. Ama aslında o

²⁴ Buhari Rikak 38

73 bin evrat çeken var ya, neticede o da cezbeyi yakalayınca onun dersini 5 bine indiriyoruz.

Letâif 25 binden başlar (altı, on iki, yirmi dört, yirmi beş). 25 bin böyle yüксеle yüксеle, 5 Letâiften başlar, 12 Letâife kadar yükselir. Ki 12 leatîf çeken 73 bin ders çeker. Ama burada Letâifin bir de yarım saat rabıtası var. Bizim kalbî 5 bin zikirde 5 dakika rabıta yapıyor. 15 dakika yapmış olduğu kalbî zikrin 5 dakika rabıtası var. Bu 3 dakika ile 5 dakika arasındır. Ama Letâifin rabıtası yarım saattir.

Ama bu zikri yapan bir insanda eğer kalp âlemi açılıyorsa, sultani zikir meydana geliyorsa o zaman ne yapıyorlar? Onun 73 bin dersini yine 5 bine indiriyorlar. Çünkü bizim için 5 bin ana temeldir.

Evet, saatimiz ne oldu? Ben yorulmadım, usanmadım. Sohbet zuhurattır.

Hani hastalığım da şekerim de var ama sohbette canlanıyorum, cesaretleniyorum, güçleniyorum. Bunların çok farkına varmış tecrübesini yapmışım. Hâşâ Allah'a sığınırım; varlığından, benliğinden. Gerçi bunda benim bir kârım yok. Hepinizin vebali benim boynuma olsun ki benim burada bir kârım, kesbim yok, kemalim yoktur.

Ama burada çok denemişim; Ankara'da şekerim yükselmiştir, "Komaya girecek midir, nedir?" Dediler, giriyordum da zaten. "Sen hastaneye yatacaksın." dediler, ben yine dedim ki, "Maraş'a gideceğim. Orası kaldı sadece, orayı bırakmam, Maraş'a gideceğim orada da amelimi işleyeceğim". Gittik Maraş'a, beş akşam kaldık orada. Elbistan diye büyük bir kazası vardır. Orada da çok ihvan var. Beş gün sohbetimizi de hatmemizi de yaptık, daha da canlandım, daha da dirildim, daha da cesaretlendim. Ne komaya girdim, ne de bir şey.

Evet, demek ki bunlar, amenna ve saddockna, şüphe yok ki ihvanların muhabbetidir. Niye olmasın? Zaten ben Allah'tan, Allah Âlim, Kâdir biliyor, şahidim Allah olsun, zaten ben ömrü ihvanlar için istiyorum. Zaten ben sıhhati ihvanlar... O olmasa bıkmışım, dünyadan usanmışım.

Peki, ne kadar günahkâr olursak olalım, ne kadar kusurumuz olursa olsun... Çünkü niçin? Kendimde kaldıkça bir zarara uğradığımı, günahkâr olduğumu, günah kazandığımı, vebal kazandığımı

Bunun için size yalvarıyorum. Zararın neresinden dönersen kârı orasıdadır. Ama İslam'da şu var ki: Kendi kârın uğruna karşıdakinin zararını istemeyeceksin. Evet, bunda benim zararım oluyorsa ihvanların kârı var. Onların kârı olsun da benim zararım olsun. Çünkü onların kârı benim zararımı örter. Kanaatim bu, inancım bu. İster inanın, ister inanmayın.

Evet, efendiler işte abdest durumu var. Bu cemaat sabahtan almıştır abdestini, saat on bire gelmiş. Tamam, şimdi teveccühü tarif edelim.

Şimdi demek ki teveccühte ne lazım efendiler?

Kalb-i selim lazım. Bu teveccühün başlangıcından sonuna kadar bir saat sürer. Tahminim bir saat beş dakika, on dakika olur. Zaten şimdi başlarız tarif edelim. Başlangıcından sonuna kadar gözlerinizi açmayın, gözlerinizi yumun. Bir de kalbî cihadınızı yapın. Gönlünüze gelen bütün düşünceleri atın, yine gönlünüzü Allah ile

meşgul edin. Bu amel bunu istiyor. Burada muhakkak alacağınızı alırsınız. Bak, kelamı kibarda:

*Seni hayvân iken insân eder şeyh
Gönüller şehrine mihmân eder şeyh
İçirip bir kadeh aşkın meyinden
Gedâ iken seni sultân eder şeyh*

Bu kelam kimedir?

Hani Mevlânâ: “Ne olursan ol gel.” demiş ya. Bu söz bu hakikati anlatıyor.

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Yani bir insan günah nedir, sevap nedir bilmiyor. Alnı secde-yi Rahman’a gitmemiş. Eğer Allah ona hidayet etmişse Cenabı Hak onun gönlüne bir meşayih sevgisi doğdurur. Çünkü meşayih huzurunda istiğfarla ahd-i misâk tazeleniyor. Meşayih huzurunda olan ikrar, istiğfar var ya ahd-i misâkı tazeliyor.

Ahd-i misâk ne?

“Gâlu belâ” denmesi.

O belâ bozuldu. Ancak o belâ kimler için bozulmamıştır?

Nebiler ve velîler için bozulmamıştır.

Onun için Cenabı Hak: “Ve kûnû maassadikîn” sadıklarımınla olun, buyuruyor. Sadıklar işte ilm-i ezeldeki sözünü, vaadini bozmayanlardır. Cenabı Hak, onlarla beraber olun, buyuruyor.

Demek ki ancak nebiler, velîler için o ahd-i misâk bozulmamıştır. Ama bizler için bozulmuştur.

Hepimiz için sen ve ben ahd-i misâkı tazelememiz için bir tarikat erbabının, bir tarikat yetkilisinin yani bir Evliyâullah’ın dizinin dibine oturacağız, elinden tutacağız. Ahd-i misâk o zaman tazeleniyor. Bak! Niçin?

*Elinde var iken fırsat geçirme idegör gayret
Tutagör bir yed-i kudret olursun menzîlin bâlâ*

Ne diyor burada?

Fırsatın varken kaçırma, diyor. Bir yed-i kudret elinden tut. Yed-i kudret eli Evliyâullah’ın elidir.

Cenabı Hak Kur’an’da buyuruyor. Fetih süresinde “Yedullahi fevka eydihim.”²⁵ Benim elim onların (velî kulunun) elinin üzerindedir, buyuruyor. Onun için:

Tutagör bir yed-i kudret olunsun menzîlin bâlâ

²⁵ Fetih 48:10

Bâlâ ne? Yükselseceksin. Bir de bak, bu kelam var:

*Cânım fedâ olsun Resûlullâh'a
Bizî kabûl etti âlî dergâba
Emr eyledi şeyhim Muhammed Şâh'a
Çıkardı zulmetten bedrâya bizî*

Burada zulmetten mana bu dünyadır, zulmetten mana senin bu süfli cesedindir. Eğer sen anasını ziddiyetini değışmezsen zulmetten kurtulmuş değilsin. Onun için bir kelam daha var:

Bu berzâh âlemin geç, gör neler var

Ne kadar açık söylüyor.

Bu berzâh âlemin geç, gör neler var

Berzah: karanlık.

*Bu berzâh âlemin geç gör neler var
Eriş nûra ki sende kalmaya nâr
Olasın âlem-i ruhtan haberdâr*

Âlem-i ruhtan haberdar kim oluyormuş?

Berzah, sen karanlıktasın, eğer sen karanlıktan çıkmazsan neyi göreceksin?

Çık aydınlığa ki ne olduğunu göresin.

İnsan evvela terk-i dünya olacak. Peygamber Efendimiz: “Dünya müminin zindanıdır.”²⁶ buyurmuyor mu? Öyleyse zindan sevilmez. Zindan sevilir mi? Zindan karanlıktır. Karanlık insanı sikar, azap verir, sıkıntı verir.

Öyleyse en evvel dünyadan geçmek lazım. Sadece zindan bu dünya değildir. Senin bu cesedin var ya eğer o cesedin anasını ziddiyetini değıştirmezsen billur olmaz. O kara bir kulübedir, kara bir perdedir. Perde dışarıyı göstermez, göremezsin. Orada ışık göremiyorsun, canın sıkılıyor. Ama o perde billur olursa, o kulübede her tarafı seyrederdin.

Yunus Aleyhisselam balığın karnında Cenabı Hakk’a “La ilahe illa ente sübhaneke inni küntü minezzalimin.”²⁷ diyerek bu zikri yapmış. Yunus Aleyhisselam için o balığın karnı sonradan cam olmuş, billur olmuş, denizi seyretmiş. Bak, kelamı kibarda geçiyor;

*Mekânım batn-ı bût oldu memâtım lâ-yemût oldu
Mubâfîz ankebût oldu ben oldum gâr-ı dervîşân*

²⁶ Müslim 2959, İbni Mace 4113

²⁷ Enbiya 21:87

Batn-ı hût; burada batn karın demek, hût da balık; balığın karnı mekânım oldu diyor. Ama Yunus Aleyhisselam zikretmiş balığın karnı cam olmuş, billur olmuş etrafı seyretmiş.

Ama bizim için burada batn-ı hût nedir?

Bizim nefsimizi, ruhumuzu nefs-i emmare yutmuş. Bu nefs-i emmareden eğer insan kurtulmazsa, nasıl olur?

Gevher-i nefsimi yutmuş bir amansız ejderhá

Bî-basar mârın elinden şeb-çerâğ almak da güç

Evet, bir müridin ruhunu Evliyâullah Nefs-i emmareden kurtarır. Bir taraftan onun nefsini terbiye eder; bir taraftan da ruhunu besler, büyütür, ta ki ruhu güçlendirir. Nefsin karşısında ruh güçlenince o zaman karşılık verir, o zaman inkılâp yapar. Bak! kelamı kibar şöyle:

Kapıdan eksik etmezler kilâbı

Kilâbsız kalbin olmaz inkılâbı

Bak, kilâbsız kalbin olmaz inkılâbı, diyor. Demek ki kalp de bir inkılâp yapıyormuş.

Bu inkılâbı neyle yapıyor?

Bu inkılâbı ne zaman ki 79 ahlakı hamidenin çoğunluğunu elde ediyorsa o zaman inkılâp yapabiliyor. Ama o 79 ahlakı hamidenin çoğunluğunu elde etmek için şeriatını, tarikatını yaşayacak. Sa'yı olacak, bunu yaşayacak. Bu ahlaklar birer birer, teker teker değişiyor. Ne zaman ki 79 tane ahlakı zemimenin 40'ı ahlakı hamidiye çevrilirse ahlakı zemime 39'a düştü, eksildi. O zaman inkılâp yapıyor, nefsi alaşağı ediyor, tahta ruh geçiyor, makama ruh geçiyor. Ruh ise adildir, ruh ise merhametlidir. Evet, bunlar tarikatın nimetleridir. İşte;

Seni hayvân iken insân eder şeyh

Gönüller şebriine mihmân eder şeyh

İçirip bir kadeh aşkın meyinden

Gedâ iken seni sultân eder şeyh

Bak bir de buyuruyor ki:

Olursun "men aref" sırrından âgâb

Seni katre iken ummân eder şeyh

Haber verir bakâkat illerinden

Sana çok tıhfeleer ihsân eder şeyh

İşte burada bu hediyeler vardır, manevi hediyeler vardır. Ama biz de layık olalım, istemesini bilelim, isteyebilelim, alabilelim. İsteyemezsek, istemesini bilmezsek alamayız.

Bu da Cenabı Hak “Fe emmel yetime fela tekhar, ve emmes sâile fela tenhar.”²⁸ buyuruyor. Öyleyse biz Allah’ın sâili olalım, Allah’ın kapısında dilenelim. Cenabı Hak ki “Sâillere ihsanda bulunun.” buyuruyorsa kendi sâiline ihsan etmez mi canım? Eder, ama biz Allah’ın sâili olduğumuzu bilelim, Allah’ın kapısı olduğunu bilelim; Allah’ın kapısında dilenelim, isteyelim ki Allah da versin. Tamam, efendiler şimdi demek ki anlaşıldı inşallah.

Teveccühe işte başlamadan evvel usulünce oturtturacaklar, “Estağfurullaah” diye bir nida olacak. Bu nidayı duyunca gözlerinizi yumacaksınız. Teveccühün sonuna kadar gözlerinizi açmazsınız. Beş dakika veya on dakika sonra üç defa “Estağfurullah” daha duyacaksınız. Onu siz okumayın, tamam.

Teveccüh başlarken gözleriniz açıkken söylenen “Estağfurullah” amel başlıyor demektir ve gözler yumuluyor. Parmaklarınızla hesabını yaparak 25 defa istiğfar okursunuz. Beş dakika veya on dakika arası sonra yine üç defa Estağfurullah nida olur. Onu okumayın siz. O bize ait. Biz de 25 istiğfarın üçünü aşikâr, 22’sini gizli okuyoruz. Namazı var kılıyoruz, gizli aşikâr duaları var, okuyoruz. Ondan sonra teveccühe başlıyoruz. Yalnız bu günahkarın teveccühü sanmayın, biz bir aletiz. Evet, niçin? Bak! Kelamı kibar öyle:

Kibrût-i ahmerdir şeybin nefesi

Yakar dîl şehrinde bırakmaz pası

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Biz de deriz ki:

Beraberdir Dede Paşa Mevlâsı

Dâim cezb ederler me’vâya bizî

Toplarlar bir araya. Sonra bir kelam vardır ki:

Gâhî şecerden söyler ol gâhî hacerden söyler ol

Gâhî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhândır

Ne diyor burada?

Ağacı konuşuran Allah, taşı konuşuran Allah, ümmi olan bilgisi olmayan insanı da konuşturur.

Niye bunu böyle buyurmuş? Şecer ne? Hazreti Musa’nın asası.

Hacer ne? Hazreti İsa’nın taşı. Bir taş Hazreti İsa ile konuşmuş ve hizmet de görmüş. Kur’anla bildirilen taştan mana ölüdür, taş cansız ya. Cenabı Hak ölü insanı diriltmiş. Hz. İsa ölüleri diriltmiş.

Gâhî şecerden söyler ol...

Şecer ağaçtır.

²⁸ Duha 93: 9-10

...*gâhî hacerden söyler ol*

Hacer taştır.

Gâhî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhândır

Burada mantık-ı bürhan; mantık, kelimadır. Bürhan yani kelimalar insanları kurtarır.

Evet, hacere can veren, söyleten Allah; şecere can veren, söyleten Allah ümmî insanı da konuşturur.

Onun konuşmaları işte onun kelimaları ne yapar? Bürhan, insanları kurtarır.

Nereden kurtarır insanları? Onun kelimaları bizi irşat eder, bizi ikaz eder, bize hakikati bildirir, bize hedefimizi bildirir de kurtuluruz.

Evet, işte teveccühde bu duaları okuduktan sonra kalkacağız, bu safların arasında dolanarak ebyat yani kelamı kibar okuyacağız. Gönlümüze ne himmet olursa. Sizin muhabbetiniz, cezbiniz, arzunuz neyse; ne getirirse gönlümüze.

Hani konuşana bakma konuşturana bak, söyleyene bakma söyletene bak, kelamı vardır. Sâlih Baba buyurmuş:

Söyleyen Sâlih'dir amma söyleten Sâmi'durur

Bulmak istersen birâder böyle bir sultân ara

Öyleyse burada demek ki evvela sizin cazip olmanız gerekir. Sizin burada cazip olmanız nedir? İşte!

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Dâim cezb ederler me'vâya bizî

Sizi cezbetmiş. Sizi ne cezbetmiş buraya?

Bir Evliyâullah. Onunla birbirimizi tanıdık. Burada herkes noksan.

Biz birbirimizi nereden tanıyacaktık? Bizim Avrupa'ya gelmemiz mümkün müdür?

Siz ticaretinize gelmişsiniz. Ben ticaret için mi geldim? Yok.

Siz gelmişsiniz ziyarete. Ben ziyaret için mi geldim? Ama ihvan ziyaretine geldim.

Bunlar benim amcam mı, dayım mı neyim bunlar? Bir şeyim değil.

Ne için geldim, siz ne için geldiniz buraya? Bizi birbirimize tanıtan kim oldu, buraya toplayan kim oldu? İşte onun için burada bak!

Al benliğimizi gitsin irâde

Arz eyle cemâlin irgür murâde

Vasıtamız sensin işbu arâde

Bizi toplayan ve bizi toplu olarak götüren vasıtamızdır.

Nereye? Allah'a, vasıta Allah'a götürendir.

Vasıtamız sensin işbu arâde

Düşürme sultânım ferdâya bizî

Ferda ayrılıktır.

Evet, sizin burada cazip olmanız evvela arzunuz, bizim de bir alet gibi rabıtaya teslim olmamız, yani onu sizin çekmeniz, bir asılmanız, rabıtanın da bizi itmesidir.

Bizdeki hareket bundan meydana gelecek. Yoksa bizim az çok neyse sohbetimiz oldu. Hani itimat edin, buna inanın, biz kendimiz söylemedik. Biz kendimiz söylemiş olsak öyle zamanım oluyor ki ben hiç bir şey bilmiyorum. Niçin, neden? Hani bizim medrese ilmimiz yoktur. Affedersiniz bizim tahsilimiz de yoktur, aslında ilkokulu da okumamışız. Ama;

Okuruz ders-i "aref"ten Hızır'ın olduk mahremi

Bülbülü bâğ-ı hakikat güllerinin şebnemi

Nûrumuz nûr-ı Muhammed nefhamız Âdem demi

Değil mi? "Men aref" dersi ne?

Men aref dersi yani kalpten doğan bir ilimdir.

Bu kalpten doğan ilim nasıl doğar? O ancak mesela şöyle doğar ki:

Evelâ bir pîre teslim olmayan dervîş midir

Eşîğinde baş koyup cân vermeyen dervîş midir

Harfî savtı olmayan bir şehre basmayıp kadem

"Alleme'l-esmâ" rumûzun bilmeyen dervîş midir

Bak, harfî savtı olmayan bir şehir varmış, harfî savtı olmayan bir okul varmış. Oraya ayak basmayan bir insan "alleme'l-esmâ" rumuzunu anlayamaz.

Alleme'l-esmâ rumuzu nedir efendiler?

Alleme'l-esmâ Fatiha suresidir. Ama bundaki olan rumuz nedir?

Ondaki olan rumuz ki Cenabı Hak koskoca Kur'an'ın bütün manasını Fatiha suresinin içerisine doldurmuş, cem etmiş. O Fatiha suresini okuyan; onu, rumuzu okuyor.

Ama o Fatiha suresini nerede okuyacaksın sen?

Evlîyâullah'ın yüzündedir. "Sebu'l-Mesâni"dir yüzü, diyor bak!

"Sebu'l-Mesâni"dir yüzü...

"Sebu'l-Mesâni" de Fatiha.

"Sebu'l-Mesâni"dir yüzü nutk-ı Mesîbâ'dır sözü

Nûr-ı Muhammed'dir özü ol nefha-i Rahmâni'dir

(Allahümme salli ala seyyidina Muhammed)

Nefha; Cenabı Hakk'ın ruha üflemesidir.

...ol nefha-i Rahmâni'dir

Evliyâullah da Allah'ın nefesidir.

Peygamber Efendimiz: “Nefesü'l-Rahman gıbalil Yemen.”²⁹ Ben Allah'ın kokusunu Yemen'den alıyorum, buyurmuş.

Hâşâ bütün mükevvenâtın ilmi, meleklerinki de dâhil, toplandığında Peygamber Efendimiz'in ilminin yanında yok oluyor.

O kadar ilim sahibinin Allah'a bilmemezliği mi varmış ki öyle diyor? Niçin böyle buyurmuş?

O zaman Veysel Karanî Hazretleri Allah'ın sıfat nuru ile sıfatlaşmış. Veysel Karanî Hazretleri için buyurmuş: “Nefesü'l-Rahman gıbalil Yemen.” Niçin?

Veysel Karanî Hazretleri zâhirden Peygamber Efendimiz'i hiç görmemiş. Ama hiç ondan ayrı değil, hiç gözünden kaymıyor, kaçmıyor. Uhut muharebesinde Peygamber Efendimiz'in dişleri kırıldı, taşa tuttular. Veysel Karanî Hazretleri ta Yemen'den anında onu gördü. O da taş aldı dişlerini kırdı. İşte tarikat budur, işte maneviyat budur.

Evet, efendim bizim tarikatımızı kuran Nakşibendî Efendimiz de üveysidir. O da zâhir bir çalışmayla, zâhir bir kazanmayla, zâhiri olarak elde etmemiş. Manen elde etmiş.

Onun mürşitleri hem Abdulkadir Geylani Hazretleri, Necmettin-i Kübra Hazretleri, Ahmed-i Çeştiyye Hazretleri, Sühreverdiye Hazretleridir. Bunlar onun manevi mürşitleridir. Bak, kelamı kibar şöyle:

*Aşkına Hazret-i Pîr-i Tagî'nin
Reîs-i evliyâ dîn çerâğının
Hakâkat babrının çâr ırmağının
Keşîbân eyle o deryâya bizî*

Demek ki Nakşibendî Efendimiz'in nispeti bir deryadır, dünyayı ihâta etmiştir.

Ama bu derya nereden meydana gelmiş? Çâr ırmak; dört ırmaktan mana nedir?

İşte dört büyük zâttan feyiz almış, dört büyük zâttın ruhu onun ruhuna hizmet görmüş.

Yalnız Nakşibendî Efendimiz'in tarihi yakındır. Ne zaman?

Osmanlılarda Fatih Sultan Mehmet zamanında. Bu Abdulkadir Geylani, Necmeddin-i Kübra, Ahmed-i Sühreverdiyye, Çeştiyye Hazretleri ise ne kadar çok evvel yaşamışlar. Asırlar geçmiş aradan. Mümkün mü bunları zâhirden gördüğü yok.

Ama Nakşibendî Efendimiz onların ruhundan yetişmiş, onların ruhundan feyiz almış. Onların ruhu nasıl ki bir hoca, bir öğretmen okulda talebesine ders vermişse onların ruhları da ona ders vermiş.

Bu nasıl olur?

Evvela mürşidi Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri'dir. Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri'nin de hocası Hızır Aleyhisselam'dır, “Havace” ismi oradan geliyor.

²⁹ Ahmet Cemil Akıncı, *Veysel Karani*, S.13

Hızır Aleyhisselam Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri'ni yetiştirmiş. Nakşibendî Hazretleri onu da görmemiş, aralarından iki buçuk, üç asır var. Bak, şimdi arada Abdulhalik Gücdüvani Hazretleri'nden sonra yetiştirmiş olduğu Arifi Rivgeri Hazretleri var, bu bir; ikincisi Mahmudu İnciriyyil Fağnevi; üçüncüsü Aliyir Ramiteni; dördüncüsü Muhammed Baba Semması; beşincisi Emir Külal; altıncı Nakşibendî Efendimiz. Bak kaç tane geçmiş aradan? Bunların hepsi mesela 50'şer sene olsa araları ne yapar? 300 sene yapar. 30'ar sene olsa yine 150'nin üzerinde yapar. Bunlar birbirini görmemişler. Ama bunların bu 5 tane zâtın ruhu Nakşibendî Efendimiz'i yetiştirmiş. Esas hafî zikri veren Abdülhâlik Gücdüvânî Hazretleri olmuş. Öbürleri de feyiz vermişler, onlar da bir hizmet görmüşler.

Demek ki burada anlaşılan; her şey misalle anlaşılır, hani fakülte okuyan bir talebenin tarih hocası olur, coğrafya hocası olur, işte edebiyat hocası olur. Bunlar da böyle onun ruhuna bir hocalık yapmışlar.

Evet, efendiler şimdi teveccühe başlayacağız, işte bir daha ifade edeyim. Teveccühün sonuna kadar bu aralarda gezeceğiz; kelamı kibar, gazel okur gibi nazım ile okuyacağız, sırtınıza el vuracağız.

Bu kelamı kibar okuduğumuz zaman, sırtınıza el vurduğumuz zaman deyin ki: Şeyh Efendimiz Dede Paşa bu teveccühü yapıyor, sırtımıza elini O vuruyor, kelamı kibarı bize O okuyor, deyin. Korkmayın yanılmazsınız. Sizin için daha faydalı olur, daha yararlı olur, daha fazla feyiz alırsınız, daha çok istifade edersiniz.

Evet, teveccüh tamamen bittikten sonra hoca efendilerin bir tanesi burada bir aşır okur. Aşır okunduktan sonra "Lillahil Fatiha" denilecek.

Mesela Elemneşrahleke suresi veya başka bir aşır okunur. Fatiha denilince o zaman gözlerinizi açacaksınız. O zamana kadar göz açmak yasaktır.

Demek ki "Estağfurullah" ile başladı gözler yumuldu. Ne ifade ettik? Dediklerimizi tatbik edin, kalbinizi gönlünüzü muhafaza edin. Gözünüzü açmayın, kimseye bakmayın. Kalbinizi muhafaza edin, kalbinize gelenleri atın. Aşır okunacak lillahil Fatiha denilecek. O zaman da Euzü besmele ile bir Fatiha okur gözlerinizi açarsınız. Teveccühün şeklini o zaman bozarsınız.

Teveccühün bir oturma şekli var, namaz usulü gibi, namazda tahiyat usulü gibidir. Bu şekli ileri geri bozmayın ama yeriniz müsaitse ayaklarınızı, bacaklarınızı değiştirebilirsiniz. Otmada bir şart yoktur. Bak kaç türlü oturma var?

Mürebbe yani yuvarlak oturma var. İki bacağınızı bükerek böyle oturursunuz. Buna mürebbe denilir. Yuvarlak bağdaş da denilir böyle oturursunuz.

Bir de var ki diz üstü tahiyatta oturur gibi iki dizinizin üzerine oturursunuz.

Bir de var ki eksi teverruk denilir, ayaklarınızı sağdan veya soldan iki ayaklarınızı çıkarmadan bir kalçanız üzerine oturabilirsiniz. Bu da olabilir.

Bir de var ki mesela bacağınızın birini dike birinin üzerine oturursunuz. Yorulduktan sonra onu değiştirebilirsiniz. Bunlar olabilir.

Yalnız özürsüz olanın iki ayağını veya tek ayağını uzatması olmaz. Zaten yer de müsait değil uzatamazsınız da şayet ki ayağında arızası olan, ayağını katlayamayanlar varsa bir kenara otursunlar onlar uzatabilirler. Özürsüz olanlar için değil.

Evet, şimdi ben hemen abdest alıp gelinceye kadar burayı hazırlayın. Abdestimin zayıyından değil. Hani abdest üzerine abdest almak sünnet. Onu da tatbik edeceğiz. Zaten bu ameli boy abdesti ile yapıyorum. Demek ki bir abdest alıp gelinceye kadar siz burayı hazırlayın. Hazırlandı mıydı Estağfurullah nida edilecek.

Hiç tarikati olmayan oturmasın. Ama tarikati var, nereden olursa olsun, oturabilir. Zaten bizim tarikatımız nispeti olan teveccühü diğer tarikatlar yapmıyor. Teveccüh tarikatımızın büyük ameli, teveccüh müridin kabının, itimat edin, kalbinin kalayıdır.

Nasıl ki bir bakır kap hani bir zaman işlendikten sonra kalayı gidiyor, kalaya ihtiyacı oluyor. Veya da kap bir toz almış, tozunun silinmesi lazım. Neyle alınır? Fırçayla alınır. O kalp nasıl kalaylanacak?

İşte bizim teveccühümüz müridin kalbinin kalayıdır veya kalbinin fırçasıdır. Mürit senede bir defa bir teveccüh görecek.

Zaten ömründe bir mürit bir teveccüh görmek şart oluyor. Bizim tarikatımızın büyüklerinin emridir. Onun her sene bir teveccüh görmesiyle onun kalbi kalaylanıyor veya fırçalanıyor, temizleniyor. Ama bir tane değil Türkiye’de biliyorsunuz muhitlerde teveccüh yapıyoruz. Türkiye’de bunun önüne geçemiyoruz. Her muhite teveccüh turuna çıkıyoruz, yıl boyunca teveccühümüzü yapıyoruz. Muhit muhit yapıyoruz fakat izdiham oluyor. “Gelmeyin, etmeyin.” diyoruz, ama zevkini almış, İstanbul’dan Erzurum’a teveccühe geliyorlar, Samsun’dan mesela Mersin’e teveccühe geliyorlar. İşte böyle hep teveccühe gelenlerin yine önüne geçemiyoruz.

Ne kadar geçsek mesela diyelim ki İstanbul’dan teveccühe gelmiş. “Gelmeyin” diyoruz, yüzde altmışını frenliyorsak yüzde kırkını frenleyemiyoruz, yine de geliyorlar. Bir şey de diyemiyoruz.

Yani teveccüh bu kadar zevkli bir ameldir fakat bunun esas özelliği teveccüh müridin kalbinin fırçasıdır. Bir şey tozlandığı zaman fırçalanması lazım ki tozu gitsin veya bir bakır kap kalaylanması lazım ki temizlensin. Bak, işte öyle:

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalblerimiz gelirler câna

Bir de buyuruyor ki:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu balka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir ıyd-ı meserrettir

İyd-ı meserret; burada ıyd bayramdır. Fakat nasıl ki dinî bayramlarda zâhir şeriatımızda nefisler mesut oluyorsa, mesrur oluyorsa bu teveccüh de ruhun bayramıdır.

“Teveccühte Esmâ, Sıfat ve Zât Nuru Tecellî Eder”

İncek

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâbın hükmüyle döner cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşya olmuştur evrâd

İnsan için âlemin sırrı nihândır.

Sadece bu gördüklerimiz mi var? Sadece bilinenler mi var?

Bilinenlerden çok bilinmeyenler var. Sen de, ben de bir insanız ama bu insanda olan âlemden, bu insanda olan esrârdan haberimiz var mı? Yok.

Eğer insanda olan esrârdan haberimiz olsa; bir insan bu dünyadan daha büyüktür. Nasıl ki Evliyâullahın bir tanesi buyurmuş ki:

—Zâhirde dünya harmanında ben bir daneyim. Zâhir görünüşte, cismimle dünya harmanında ben bir daneyim ama manada dünya benim harmanımda bir danedir.

Evet, amenna bir insan hakikate ulaşırsa dünyadan büyüktür.

İnsanda letâif makamları vardır. Bu makamlar nerelerdedir? İnsanın kalp âlemi açılsa dünyadan büyüktür.

Bir de ruh âlemi var insanlarda. Ruh âlemi nerede? Sağ memenin dört parmak aşağısında, tam kalp ile paralel. Göğüste kalp sol memenin altında, ruh sağ memenin altındadır.

Sır nerede? Sır sol memenin üstünde.

Hafî nerede? Hafî sağ memenin üstünde.

Ahfa nerede? Göğüste.

Bak, insanların göbekten yukarısı bir mihrap şeklini alıyor. Kalp gözü nerede? İki kaşın arasındaymış. Kalp gözü de burada.

İşte burada, bakın, dikkat edin, nefsin şekilleri vardır. İnsanlar nefs-i emmareden kurtulmazsa, nefs-i levvameden geçmezse, nefs-i mülhimmeden geçmezse, nefs-i mutmainneye dâhil olmazsa bu nimetlere malik olamaz.

Ama nefs-i mutmainneye neyle dâhil olur? İşte yine şeriatla, tarikatla...

Şeriatı nasıl yaşayacak? Kitapla, sünnetle. Tarikatı nasıl yaşayacak? Yine kitapla, sünnetle.

Tarikatın da dört esası var, şeriatın da dört esası var. Şeriatdaki dört esas: Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas.

Tarikattaki dört esas: Muhabbet, İhlâs, Adap, Teslim.

Bunlar ile insan çevriliyor, bunlarla insan değişiyor.

Bilinmez âlemin sırrı nibandır

Dört şabın hükmiyle döner cibandır

Arif olanlara özge seyrandır

Kâmile her eşya olmuştur evrâd

Demek ki burada dört şahtan mana zâhir şeriatdaki edille-yi şeriye: Kitap, Sünnet, İcma, Kıyas.

Farz, Vacip, Sünnet, Müstehab.

Ama tarikattaki bu dört şahtan murat:

Muhabbet, İhlâs, Adap, Teslim.

Bu şeriatdaki dört esas ne yapıyor insanı? Hayvani sıfattan kurtarıyor. İnsanın edille-yi şeriyesi olmazsa hayvani sıfattan kurtulur mu? Kurtulamaz, kal ehlidir.

Ama tarikatı olmazsa, beşeri sıfattan geçebilir mi? Geçemez.

Ne yapıyor şeriat? Şeriat insanları hayvani sıfattan kurtarıyor. Evet, amenna ve saddakna.

Tarikat ne yapıyor? Tarikat da insanı kemal sahibi ediyor, beşeriyetten geçiriyor.

Beşeriyet ne? Bizim zâhirdeki bu cismimiz, cesedimiz. Ama beşeriyetten geçince insan ne olur?

Kemal sıfatla muttasıf olur. Kemal sıfata geçerse insan ne olur? Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşır, Resulullah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşır. Bu inkâr mı edilir? İnkâr edilmez.

Hak mıdır? Haktır.

Ama yaşayan da bilemez. Sadece bir söz ile de anlaşılmaz, bu sözle ifade edilmez. Çünkü;

Söz ile her kalbe doğmaz ledünni

Bütin azaların dil olmayınca

Nefs-i emmarenin bilinmez fendi

Gönül şebri Babr-i Nil olmayınca

Nefs-i emmarenin de fendi bilinmez. Çünkü onun çok fendleri, çok oyunları var, onun çok dalavereleri var, çok siyaseti var.

Bak! Nefsin siyaseti şöyle: Sadece batıl yönden değil suret-i haktan da insanı kandırıyor. Batıl yönden kandırmış, ne yapmış? Bir insana, bütün günah-ı kebaireleri işletiyor; amel yok, günah çok. Bu batıl, şeytan tarafından da geliyor.

Ama bu nefis suret-i haktan da geliyor. Nasıl oluyor? Bakıyor ki sana daha günah işletemiyor, amel işliyorsun, Allah sana ihsan etmiş, Allah sana lütuf etmiş.

Ama burada dikkat edin! Evet, bu memleket Müslüman memleketi, insanlar hep inanmışlar. Zamanımızda bu Müslümanlar niye amelsiz kalmışlar? Hep birbirlerini etkilemişler, birbirlerinin ameline mani olmuşlar.

Niçin? “Kişi refikinden azar.” buyuruyor Peygamber Efendimiz. Kişiyi kötü eden arkadaşıdır.

Zaman icabı fitne, şer zamanı şimdi. Küfür hâkim olmuş, küfür istila etmiş. Müslümanlar şimdi küfrün dalgasında.

Onun için, mesela gençlerimizin arkadaşları var. Okulda olsun, mahallesinde olsun, sokağında olsun, çarşıda olsun, akrabasında olsun, çevresinde olsun. Bunların bir tanesi günah işliyorsa, hata işliyorsa, onda bir şımarıklık, terbiyesizlik varsa, o da ondan öğreniyor, diğeri de ondan öğreniyor. Ama insan ayık olursa ve onu ikaz eden olursa etkilenmiyor.

Onun için evlatlarımızı kendi haline bırakmayacağız. Kiminle konuşuyor? Nereye gidiyor? Ne iş yapıyor? Takip etmek lazım. Kötü arkadaşlarından, yaramaz, şımarık insanlardan, terbiyesiz gençlerden onu kurtarmak lazım.

Evet, iyi kişi, insanın iyi arkadaşı, insanı iyi yapar; kötü arkadaşı da insanı kötü yapar. En iyi insan, kötü bir insanla arkadaş olursa, o kötü kişi onu kötü eder; en iyi insan kötü insanla arkadaş olursa, onu da iyi yapar. Bunlar zaten görünen, bilinen şeyler. Onun için,

Nefs-i emmarenin bilinmez fendi

Gönül şehri bahr-i Nil olmayınca

Burada, “gönül şehri bahr-i Nil”den mana:

Bahr demek deniz demektir. Deniz demek:

Allah aşkı bir kulda tecellî ediyorsa onun gönlü denizdir ve onun gönlü bir Nil nehri gibidir.

Nil nehrinden mana da Allah sevgisidir. Allah’ın feyzi Nil nehri gibi onun gönlüne geliyor, doluyor. Nil nehrinin toplanmasıyla ne olmuş?

Onun gönlü bir bahr-deniz olmuş. Onun için:

Bu aşk bir bahr-i Ummandır

Buna hadd ü kenar olmaz

Neymiş bahr-i Umman? Bahr-i Umman denizi var.

Bu aşk bir Bahr-i ummandır

Buna hadd ü kenar olmaz

Aşk, Allah sevgisidir. Nerede olur?

Kalplerde olur, Allah sevgisi insanların kalbinde olur.

Demek, Allah sevgisi olan bir kalp, bahr-i Umman deniziymiş.

Bu aşk bir bahr-i Ummandır

Buna hadd ü kenar olmaz

Delilim sırrı Kur'an'dır

Bunu bilende âr olmaz

İşte efendiler, kalp âlemi, ruh âlemi gibi bu kutsal makamlar insanlardadır. İnsanların ruh âlemi açılmazsa, insanlar o zaman sırları, ruhu, ruhun esrarını bilemiyor.

Ama bilir, bildiremez; ruhun esrarını bilir, bildiremez. Şimdi bu ceset ruhun esrarını bilemiyor, ruhu taşıdığı hâlde ruhu hiç anlayamıyor.

Mesela diyelim ki bir kap var, içinde bir madde var kapalı, onu sırtında taşıyorsun, içinde ne olduğunu bilemiyorsun, kapalı. Ama işte ruh âlemi insanlarda var. İnsan ruh âlemine ulaşmazsa, ruh âlemi açılmazsa, ruhundan haberdar olamaz. Niçin?

Bu berzah âlemin geç, gör neler var

Eriş nura ki sende kalmaya nar

Nurdan mana Allah'ın rahmetidir, cennettir, cemalidir.

Nardan mana da Allah'ın cehennemidir, azabıdır, gadabıdır. Evet,

Bu berzah âlemi...

Ama burada ne var? Berzah âlemi ne? İnsan dünyadan geçmezse ahireti kazanabilir mi?

Ehl-i dünya, ehl-i nârdır.

Bir de insanlar, bu nefisten geçmezse, nefisini ıslah etmezse, terbiye etmezse, o zaman Müslüman için, bu dünya da berzaktır, bu ceset de berzaktır. Cesedin berzahlığı işte o mübarek ruhu ne yapmış? O mübarek ruhu hapsedmiş.

Bu berzah âlemin geç gör neler var

Karanlıktasın diyor, karanlıkta neyi göreceksin, çık karanlıktan ki neler olduğunu göresin.

Bu berzah âlemin geç gör neler var

Eriş nura ki sende kalmaya nar

Olasın âlemi ruhtan haberdar

Olursun ama sen onu bilirsin, bildiremezsin, görürsün, gösteremezsin. Peygamber Efendimiz dahi bak, ruhtan söylemedi.

Sordular ruhtan, Resulullah cevabın vermedi

Ama Cenabı Hak: Habibim senden ruhtan sordular. O ruhtan soranlara de ki ruh rabbinin emrindedir. “Gulirruhü min emri rabbi”¹. De ki, ruh Rabbimin emrindedir.

İşte insanlarda bu kutsal makamlar neyle açılır? Tarikatla.

Tarikatı insan neyle yaşar?

Dört esasla.

İşte ruh âlemi de var.

Bir de sır âlemi var. Sır âlemi açılınca, sol memenin dört parmak yukarısındaki olan sır âlemi açılınca, bu sefer insan her şeyin sırrına malik oluyor. Kendi esrarına, kendi sırrına da malik oluyor. Her şeyin sırrına da malik oluyor.

Hafî âlemi açılırsa işte Allah havfı onda tecellî ediyor. Hâlbuki Cenabı Hak ne buyuruyor: “Muttaki olun, muttaki olan kurtulacak; muttaki olmayan kurtulamaz.”

Ama Cenabı Hak burada muttakinin kim olduğunu da bildiriyor. “Sizin en çok muttaki olanınız, Allah’tan en çok korkanınız.”

Onun için “Ela inne evliyaallahu lâ havfün aleyhim velâhüm yahzenun.”² Bu ayeti kerime, velîler hakkında inzal olmuş. Onlardaki havfı bildiriyor. Hadis var karşısında: “İn muhtisina alâ hataran azim.” Hadisi şerifi karşısına getirmiş ulema. Eğer onlardaki havf, onları tenzil-i rütbe etseydi, bu hadisi şerifte “alâ hatarın” olmazdı; “fî hatarın” olurdu. Mastarı “fî” ile olurdu, “alâ” ile olmazdı.

Öyleyse onlardaki havf, onları tenzil ettirmiyor. Bir noksanlık işleseler, işlemezler ama işleseler bile, onları yükseltir. Buna zelle deniliyor. Onları yükseltir, terakki ettirir, “alâ” yükseltir, demektir.

O zaman demek ki havf deyince, insan her şeyden havf duyabilir. Ama esas buradaki havf Allah havfidir. Ama bizlerin, avamların Allah’a olan havfinin, Allah’a olan korkunun bir milyonu toplansa da bir velînin havfiyle bir olur mu? Olamaz.

Çünkü bizim her şeyimiz cüz’ide, onların her şeyi külliyeye geçmiş. Cüz’i iradeden onlar kurtulmuşlar, küllî iradeye geçmişler.

Havfin de küllisi onlarda, adaletin de küllisi onlarda, merhametin de küllisi onlarda, ilmin de küllisi onlarda, amelin de küllisi onlarda.

Ne demek amelin küllisi? Amelin küllisi demek ne demek yani? Onlar namazı fazla mı kılıyorlar?

Hayır, fazla kılmıyorlar; ama bizim bin rekât namazımız, onların bir rekât namazıyla beraber olamaz.

İşte böyle efendiler. Bu kutsal makamlar insanlarda vardır. Bunlar ancak tarikatla açılır. İşte tarikatı da insanlar tarikattaki dört esasla yaşar: Muhabbet, İhlâs, Adap, Teslim.

Muhabbet: meşayihî çok sevmek.

¹ İsra 17:85

² Yunus 10:62

Mademki bu tarikata inandık, geldik, girdik. Bunu bilmek lazım ve yaşamak lazım. Zaten kelimada:

Sermaye bu yolda heman

Bu yol Allah yoludur tabii. Ama bu yolun sermayesi neymiş?

Sermaye bu yolda heman,

Teslim olup şeybe inan,

Sıdk ile Allah'a dayan,

Gr olmaz mı ibsan sana

Evet, muhabbet meşayihî çok sevmektir. Çünkü Allah için seviyorsun.

Hak ile sevdiğimin var mı vebali

Diye kelamı kibar var.

Hak ile sevdiğimin var mı vebali

Allah için sevilen hiçbir şeyde vebal olmaz.

Meşayihî çok sevmek...

Seversin, seversin, seversin. Ne zaman ki canından da fazla seversen, o zaman muhakkak ki fenafişşeyh oldun sen. O zaman vasıtayı buldun sen, Allah'a giden vasıtayı buldun sen.

Allah'a biz vasıtasız gidemeyiz. Cenabı Hak "İleyhil vesilete"³ buyuruyor. "Bir vesile arayın kendinize".

Ama bu vesile nedir, nerededir, kimdir? Bu, ayette buyrulmuş, hadiste buyrulmuş, kelamı kibarda buyrulmuş. Ayette buyrulmuş ki: "Allah'ın ipine sarılın."⁴ "Beni sevin, sevdiğilerimi sevin."⁵ Kelamı kibarda da buyrulmuş ki:

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Kement demek bağ demektir. Cenabı Hak da "Allah'ın ipine sarılın." diyor. Ama zâhirde bir ip olmadığına göre bu ip nedir? Cenabı Hak bir başka ayette "Ve kûnû maassadikîn, sadıklarım ile olun."⁶ buyuruyor. "Allah için birbirinizi sevin." buyuruyor. Efendim, ondan sonra "Beni sevin, sevdiğilerimi sevin." buyuruyor. Bunlar nedir? Bunlar hep birbirlerini açıklıyor.

Çünkü rumuzlu ayetler hadislerle açıklanıyor. Rumuzlu hadisler de kelamı kibarlarla açıklanıyor. Burada da işte, kelamı kibarda da;

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak...

³ Maide 5:35

⁴ Al-i İmran 3:103

⁵ Al-i İmran 3:31

⁶ Tevbe 9:119

Tarihler boyunca Allah bilir sayısını bu kadar tarikatlar var, “Allah’a giden yolların adedi mahlûkatın nefesinin adedince.” bunların hiçbirinde görülmemiştir ki bir mürit zâhirde boynuna bir kement, bağ takmış da meşayihinin kapısına veya kendisine bu bağla bağlamış. Görülmüş müdür?

Bu bağ da, bu kement de meşayihe olan bir sevgidir.

Demek ki meşayihi olmayan, tarikatı olmayan gafildir. Gafil ise uykudadır.

Allah’a şükür, elhamdülillah, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Bu zamanda Cenabı Hak bize ne gibi iltifatlarda, ne büyük ihsanlarda bulunmuş; ne büyük nimetler ihsan etmiş.

Bu da bizim iyiliğimizden, bildiğimizden değil ha! Bizden daha çok âlimler var, düşünecek olursak, bizden daha çok tahsilliler var, bizden daha çok asaletliler, asiller var ama bak, Cenabı Hak onlara nasip etmemiş; bize nasip etmiş.

Zaten öyle buyuruyor: “Ben bir kuluma bir nimetimi verirsem, ona kimse mani olamaz, kimse karışamaz.” Cenabı Hak Peygamber Efendimiz’e de öyle buyurmadı mı? “Habibim, benim hidayet etmediğime sen şefaath edemezsin.”⁷ Yine buyurdu ki: “Habibim üzülme, biz onların kalplerini mühürledik.”⁸, onlar inanmazlar sana.

Çünkü Peygamber Efendimiz, amcaları için bilhassa çok üzülüyordu, kavmi için inanmıyorlar diye çok üzülüyordu. Peygamber Efendimiz’i teselli ediyor.

Hâlbuki sair peygamberlere tenkit vardır. Hazret-i Musa'ya buyurmuş ki Cenab-ı Celal: “Ya Musa, sen benim hikmetlerimden sual etme. Sen memursun, memuriyetini işle.”⁹ Cenabı Hak daha başkalarına, böyle ikazlarda bulunmuş. Ama Peygamber Efendimiz’e “Habibim üzülme, biz onların kalplerini mühürledik, onlar inanmazlar.” diye buyurmuş. Ya bizim de kalbimiz mühürlenmiş olsaydı, inanmasaydık ne olurduk acaba?

Tasavvuf kitaplarından “Minah” isminde Seyyid Sıbgatullah Arvasi Hazretleri'nin bir sohbet kitabı var. Kitapta iki şey var bizim dikkatimizi çok cezbedecek, şöyle yazıyor:

“Nuh Aleyhisselam ululazim bir peygamber idi, oğlu babasına inanmadı, tabii tufanda boğuldu gitti; ebedi cehennemden de çıkmayacak. Ashabı Kehf de beni İsrail'in velileri idi. Onlara Kıtmir isminde bir köpek tabî oldu, onlarla gitti, Kur'an'da geçiyor. Allah Ashabı Kehf'e yapmış olduğu muameleyi, onlara tabî olduğu için o köpeğe de yaptı.

Nuh Aleyhisselam bir peygamberdi, oğlu babasına tâbî olmadı, boğuldu gitti. Ebedi de cehennemde kalacak. Ashabı Kehf'in köpeği ise cennette yaşayacak”.

Kitapta kendi mezheplerinden misal veriyor, halbuki köpek pis bir hayvandır. Şâfilerde, o da hak bir mezhep, köpek insana kuru iken süründüğü zaman insanın abdesti kaçar, yaş iken süründüğü zaman onun süründüğü yer yedi defa sabunla yıkanması gerekir. Böyle olduğu halde diyor:

⁷ Kasas 28:56

⁸ En'am 6:46

⁹ A'raf 7:144

“Kıtmir, Ashab-ı Kehf’in yani benî İsrail’in velîlerinin takıldı peşlerine gitti, Allah onu diriltip onlarla beraber cennette yaşatacak.”

Bakın burada dikkat edin Peygamber Efendimiz: “Benim mmetimin velîleri benim varislerimdir.¹⁰“ buyuruyor, bir bu...

Bir de kitapta buyuruyor ki:

“Bu zamanda tarikatı inkâr edenler, vakt-i saadette olsaydı onlar nübüvvete de inanmazlardı.”

Çünkü efendiler burada anlamayanlar varsa onlar yanlış anlamasın, tarikat haktır, tarikatı inkâr küfürdür; kim olursa olsun. Geçmişte de böyle.

Çok âlimler var ki meşayihî, tarikatı inkâr etmiş, helak olmuşlardır; olurlar da. Tarikat haktır.

Tarikatı inkâr, Peygamber Efendimiz’in velâyetini inkârdır.

Tarikatı inkâr “Ve legad kerremnâ beni âdeme.¹¹“ ayet-i kerimesini inkârdır.

Tarikatı inkâr, işte Mevlânâ, Abdülkadir Geylani, Nakşibendî Efendimiz Hazretleri, Cüneyd Bağdadî, Sırrı Sakatî, Beyazîdî Bestamî gibi sayılmayacak kadar çok olan bu velîleri inkârdır.

Saat kaç, ne oldu saatimiz? Peki, yirmi dakika daha devam edelim çünkü talebelerden imtihana gidecekler varmış. Onların sekizde gitmesi lazım ki imtihanları varmış; teveccühü sekizde bitirelim.

Peki, efendiler, bizim tarikatımız, Nakşibendî Tarikatıdır. Yeni ders alanlar var, bilmeyenler var. Nakşibendî Tarikatının biz Halidî kolundanız. Halidî kolundaydısa “Teveccüh” diye büyük bir amelimiz var. Teveccüh de herkese emredilmez. Haşa Estağfurullah, bundan nefsimize bir varlık gelmesin. Ne yapalım Allah’ın emri, bize bir emir verilmiş, biz de bu emri işlemekle mükellefiz.

Mesela Şeyh Efendimiz çok kimselere ders ver, diye emir vermiştir ama teveccühü bu günahkâra vermiştir.

Yalnız, bakın, bir hak talibine üç şart var. Hak talibi demek, Allah’ı talep eden. Cenabı Hak: “Talebena vecedena.” buyuruyor (kulum iste vereyim). Fakat biz isteğimizi bilemiyoruz. Ancak istek burada “İlahî ente maksudî ve rızake matlubî, Yâ rabbî maksadım sensin rızanı isterim” dir.

Bu nefis nedir ki? Yok olacak, ölecek. Bu nefsin bütün istekleri batıldır, bizi aldatır.

Ruhun tek bir isteğî var; Allah’ı ister o.

Allah’tan gelmiş Allah’a ulaşmak ister.

Talep işte budur. Böyle bir talepte bulunana üç şart var:

Zaman, Mekân, İhvan.

¹⁰ Camiu’s Sağır 1/384

¹¹ İsrâ 17:70

Şeyh efendimiz büyük bir velî idi. Zamanımızın en büyük bir velîsiydi. Hani dedik ki her tarikatın şartı, herhangi bir tarikatın mensubunun, müridinin kendi tarikatını üstün görmesi, kendi meşayihini büyük görmesi hakkıdır. Fakat sair tarikatları inkâr etmek, küçük görmek; sair meşayihleri inkâr etmek küçük görmek batıldır, hatalıdır. Onun için evet,

Tarikat cümle haktır olma zâğı

Ki dört misbahı var birdir çerağı

Burada misbahtan mana lamba. Bu dört misbahtan mana, Hülefa-i Raşidin. Çerağ'dan mana, nur-u nübüvvet, Peygamber Efendimiz'in nuru. Ona talip olacağız.

Evet, Şeyh efendimiz zamanında, çok büyük bir velî, tasarruf sahibi olduğu halde, kendisine zaman müsaade etmiyordu, mekânı da yoktu. Yıllar boyu mekânı belirsiz idi. Türkiye'nin her tarafında gezdi. En çok Ankara, İstanbul, Erzurum, Erzincan buralarda kalırdı. Tabii, Bor gibi başka memleketlere de gidiyordu. Fakat böyle bir cemaat de, böyle bir mekân da yoktu.

Şimdi burada, hani bir atasözü var: At verir meydan veremez; meydan verir at veremez, atı olmaz. Cenabı Hak bir kuluna at verir meydan vermez, meydan verir at vermez, denilmiş. Eğer at vermiş, meydan da vermişse o kuluna ihsan etmiştir, büyük ihsan etmiştir.

Burada attan mana, bizim muhabbetimiz, Allah'a olan sevgimizdir. Tarikat bir meşayih vasıtasıyla Allah sevgisine duçar olmaktır. Çünkü at demek bir vasıta demek. Bizim de Allah'a gidecek en süratli vasıtamız, muhabbetimizdir. Niçin?

Çok çektim ise iftirak

Kalmadı gönümde merak

Aşkın bana oldu Burak

Burada ilmim, amelim değil aşkım bana Burak oldu, diyor. Burak'tan mana Mîraç'tır.

Burada, şimdiye kadar bizden daha çok muhabbetliler, bizden daha çok aşka duçar olanlar vardı. Fakat bunlar bir araya gelemiyorlardı, böyle ameller işleyemiyorlardı. Mesela teveccühü yapamıyorlardı, Şeyh efendimiz yapamıyordu. Allah o fırsatı vermemişti ona. Onlara o fırsatı vermemişti.

Şimdi, biz onun müridi değil de bir köpeği olsak bizim için şereftir.

Olurdum la ameli kelbi ölünce

Kabul etse beni çobanı leyli

Demek ki onlara Cenabı Hak bu zamanı, fırsatı vermedi. Ama şimdi bizim zamanımızda bize bir fırsat verdi. Şimdi bizim de meydanımız var, atmız yok.

Efendiler, buradaki ifademiz, hani sizde daha da evvelce bir muhabbet vardı. Hani beş senelik, sekiz senelik, on senelik olan evvelki ihvanları diyorum. Fakat böyle imkânlar yoktu, meydan yoktu; bir muhabbet vardı, bir ihlâs vardı. Şimdi meydan açıldı. Niçin bunu böyle söylüyorsunuz?

1981 senesinde 61 kişiyle bir evde böyle bir sohbetimizde bizi yakalayıp götürdüler. Başka bir Şeyimiz yok, sohbet yapıyorduk. Amelimizi işliyorduk, inancımızı yaşıyorduk. Bizi iki gün karakollarda hücrelere soktular. Ondan sonra bir hafta da sıkıyönetimde, gözaltında, askeri hapisnede yatırdılar. Allah'a Şükür Şimdi de cmilerde yapıyoruz amelimizi, bu amelimizi, bu sohbetimizi cmilerde yapıyoruz. Bu mekân işte onun için kuruldu.

Şeyh efendimizin zamanında bu imkan Ankara'da olsaydı onun tekkesini altından yaparlardı. Bundan, daha çok büyük, muazzam, kullanışlı yaparlardı. Bu cemaat ne ki onun belki on binlerce cemaati olurdu. Allah'a Şükür, ok Şükür, bin Şükür.

İtimat edin, inanın, bunu çok samimi söylüyorum, Şeyh efendimiz teveccüh emrini bize değil de bizim ihvanlardan herhangi birisine verseydi, bana verilmiş gibi olurdu. Niçin?

Çünkü bizim tarikatımızın nispeti böyle gidiyor, böyle yürüyor. Teveccüh emri verilen kimse yapıyor teveccühü.

Evet, bak, hatmelerimiz var. Hatme teveccühün bir kgdr. Bunu da aklıma gelmişken söyleyeyim. Hatmeleri ihmal etmeyin. Her memlekette, her muhitte bu hatme okunuyor. Nerede ki Şehir olsun, köy olsun, kasaba olsun... Hatta büyük Şehirlerde gruplar var, Ankara'da on altı, on yedi grup var diyorlar. Ankara'da on yedi yerde hatme okunuyormuş. Büyük Şehirlerde, bir araya gelemiyorlar.

Nerede ki köyde, Şehirde veya kasabada beş kişi ihvan varsa onlar gruptur, onlara hatme okuması muhakkak Şart olur. Şart derken hâşâ Estağfurullah ama okunması gerekir. Çünkü tarikatın büyük ameli hatmedir. Bizim günlük dersimizden daha da önemlidir, daha da büyüktür. Hatme de işte bu teveccühün bir aynısıdır, bir kgdr; teveccüh de hatmenin bir bygdr.

Demek ki o zaman hatmeyi okuyanlar çok var, her muhitte okuyanlar var. Ama teveccühü herkes yapamıyor. O da bir emirdir.

Şeyh efendimiz de teveccühü emrettiği zaman, tabii bize çok ağır geldi. Niye ağır geldi? Bakın, dikkat edin! Bizim medrese ilmimiz yok, tahsilimiz de yok, fazla bir amelimiz de yok. İcazetli hocalar var, cemaat biliyor, Şeyh efendimizin müritlerinden ve fakülteler bitirmiş, ta ki milletvekilliği yapmış, çok tahsilli, kültürlü, makam mevki sahipleri var. Bunlar duruyor, bu günahkâra, bu gedayaya teveccüh yapacaksın diyor. Ama bize bu çok ağır geldi. Sanki büyük bir dağı getirdiler koydular üstüme, omzuma.

Yaz mevsimiydi, bize teveccüh yap, diye emretti. Gittik teveccüh yapamadık, kimseyi bulamadık. Tekrar yanına gittik, bize celallendi, niçin teveccüh yapmadın. Yanımda arkadaşım vardı, ben serbest konuşamıyordum, o daha yaşlıydı.

—Efendim, Paşam yazın herkesin işleri var, dışarıdalar.

—Beş kişi bulamadınız mı? Dedi.

Neticede diyeceğim Şu: Tabii bu bize çok ağır geldi onu da söylemek icap etmiyor. Bu ağırlığı, bu yükü üzerimizden kaldırmak için açıklayalım burada. İşte gönlümden geçen hocalar var, âlimler var, icazetli hocalar var; bunlara verilmedi. Letâif çekmiş çok fazla ders çeken müritler var, hâl sahipleri var, letâif çekmişler.

Letâif demek; letâifin yarım saat rabıtası var. Letâif dersi, yirmi beş binden başlayıp ta ki yetmiş bine kadar yükseliyor.

Gönlümden geçiyor; bu kadar müritlerinden âlimler var, icazetli hocalar var, âlimler var ve bu kadar kültürlü, tahsilliler var, fazla ders yapmışlar var. Bunlar dururken bize bu bir lütuf mudur, yoksa mihnet midir? Anlayamadık. Bu böyle gönlümde cereyan ederken bir gün ziyaretine gittik ama ben fazla müteessir oldum. Kimse de yoktu, buyurdu ki:

—Benim efendim, dedi.

Sadece bize değil herkese hitabı buydu. Benim efendim, efendi şahım, efendi sultanım...

—Benim efendim, dedi, niye bu kadar kendini üzüyorsun sen? Bu hilafetlik üç yönden gelir:

Birincisi; bir kimse âlim olur, ilmiyle amel işler, tarikatın da esaslarını anlarsa ona zâhir emriyle bir emir verirler, emrederler.

İkincisi; sofi meşrep olur, çok fazla hizmet etmekle, evrat çekmekle yetişir ona da hilafet emri verirler.

Üçüncüsü: Âşık meşrep olur, onun ilmine, ameline bakılmaz, onun emri Resulullah Efendimiz'den gelir, buyurdular.

Hâşâ Allah'a sığınırım, Pîr'ime sığınırım varlığından, benliğinden. Onun için itimat edin, açıklayım, bizim medrese ilmimiz yok, tahsilimiz de yok, fazla bir amelimiz de yoktur. Ama kul Allah'ın, nimet Allah'ın. Yalnız burada hani bize bu emir verilmiş diye sevinmiyorum, pîrlerimizin, pîrimizin nispetinin kesilmediğine sevinmiyorum ve bu amelimizin ihvanlar için büyük bir amel olduğuna sevinmiyorum.

Şimdi işte bu teveccühümüz bizim büyük bir ameldir. Bu amel ancak ne istiyor? Kalbi selim istiyor.

Kalbi selim demek, yani bu amelin başlangıcından nihayetine kadar kalbinizi muhafaza edin. Nasıl? Bütün hatalardan, bütün düşüncelerden, bütün arzulardan, isteklerden kurtulun; hepsini çıkarın gönlünüzden.

Borçlu olanlar vardır, çıkarsın gönlünden. Burada meşgul olmakla onun borcu ödenmez. Hastası olan vardır, ağır hastası. O da çıkarsın gönlünden. Burada meşgul olmakla onun hastası iyileşmez. Veyahut da alacağı vardır, vereceği vardır, büyük kârlar yapıyordur. Her ne kadar kendi burada ama gönlü ticaretinde, dükkânında, tezgâhında... Acaba şuradan şu geldi mi, buradan bu gitti mi, şuradan şu olacak mı? Diye düşünceler hep gelir. Bunları hep çıkarın gönlünüzden, bunlar mani olur. Burada sizin nimetinize bunlar mani olur. Çünkü;

Bir gönülde kenz açılmaz ta ki pürnûr olmadan

Padişah konmaz saraya hane ma'mur olmadan

Bir de Cenabı Hak buyuruyor ki: "Ben bir kuluma günde yetmiş defa nazar ederim." Kelamı kibarda şöyle geçer:

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Ama hiç olmazsa biz, sair zamanlarda Allah'ı unutmuyorsak da bu amellerde hatırlayalım, bu amellerde olsun unutmayalım. Unutmayalım deyince, cihadımızı yapalım. Elimizde değil, düşünceler gelir gönlümüze, hepimizin gönlüne gelir ama gelsin, gelmek mani değil onu tutmak manidir. Tutmayıp atacaksınız. Çünkü kalbî cihat, cihad-ı ekberdir.

Bak! İnsanların kalbini neye benzetiyorlar? Misal veriyorlar: İnsanların kalbi bir su misalidir; bir su var ki cârî nehir akıyor, bir su da var ki göl suyu sabit. Mesela bak, Burada Gölbaşı var, burada göl suyu var. Bir de burada mesela Kızılırmak Nehri yakından geçiyor. Bu nehre bütün insanlar ne kadar ev zibili, sokak zibili dökseler, onu kirletebilirler mi? Kirletemezler. Ama o göl kirleniyor. Nehir niçin kirlenmez? Onda bir güç var, vurup götürüyor, orada bırakmıyor.

İşte cihat yapan kalp böyleymiş. Cihat yapmayan kalp mülevves olur, kirlenir, paslanır, yosunlanır göl suyu gibi; ama cihat yapan kalp cârî bir nehir gibi. Onun için buradaki mücadele cihad-ı ekber oluyor.

Bunlar kalbinize gelir, geleni tutmayın. Burada, demek ki bu amelimiz bunu istiyor.

Bir de, teveccühte göz yumuluyor, teveccühün bir oturma usulü vardır, onu usulünce oturturlar. Ondan sonra "Estağfurullah" diye bir nida ilan olacak. O, Estağfurullah nidası "Amel başlıyor." demek oluyor, gözler yumulacak.

Defalarca söylüyoruz, yine gözü açık birilerini görüyoruz, olmuyor. O göz açan kimse var ya hem kendi nimetine hem de buradaki Müslümanların nimetine mani oluyor. Çünkü göz açmak yasaktır. Yasak olan bir şey işlenirse sonra burada tecellî edecek nispete, feyze, Allah'ın nuruna mani olur.

Şüphe yok ki burada Allah'ın, Cenabı Hakk'ın üç nuru da tecellî edecektir. Nedir burada üç nuru? Esmâ nuru, Sıfat nuru, Zât nuru.

Mesela buradaki müritlerin halleri, makamları bilinmez. Onların ruhları bilinmez. Ruhun esrarına akıl sır ermiyor. Evet, ruhun da makamları var.

Belki bu cemaatin içerisinde Ruh-ı Revânî makamına ulaşan olmuştur. O esmâ nurunu cezbedecek, onun için esmâ nuru buraya gelecek.

Bu cemaatin içerisinde Fenafirresul makamına, Ruh-ı Sultânî makamına ulaşmışsa biriniz, o sıfat nurunu cezbedecek, nübüvvet nurunu cezbedecek.

Demek, Ruh-ı Revânî makamına ulaşan, velâyet nurunu, esmâ nurunu cezbedecek; o nur gelecek buraya. Ruh-ı Sultânî makamına ulaşmış varsa, onlar da nübüvvet nurunu cezbedecekler, sıfat nurunu cezbedecekler. Belli olur mu, kimde ne olduğu?

Zât nuruna ulaşmışsa, Ruh-ı Nurânî makamına ulaşmışsa, o da Allah'ın zâtının nurunu cezbeder. Daha önce de ifade ettik ya:

Gördüğü nedir bilemez

Kendini yoklar kendini bulamaz

O zaman, Allah'ın üç nuru var ama üçü de Allah'ın nuru; Esmâ nuru, Sıfat nuru, Zât nuru. Artık bunların üçü de burada tecellî eder. Gözünü açan bir insan, bunlara mani olur, bu nurlara mani olur. Onun için göz açmayın!

İhvanlardan bir tanesi, biliyoruz, o gözüme çarparsa onu atacağım dışarı. Ya da söz versin, hemen pişman olsun. Defalarca göz açmayın dediğim halde yine ben onu gözünü açık görüyordum. Kendisini de belli etmiyorum ama öbür sefer yine gözünü açıktı. Dedim, bir daha seni koymayacağım teveccühe. O kendisini bilir, buradadır. Şimdi bir sefer daha affediyorum bu ihvanların hatırası için. Yine onu gözünü açık görürsem eğer, hakikaten atacağım dışarı, bir daha da koymayacağım.

Bir de bu teveccühe, şehirden olsun, köyden olsun, dışarıdan olsun, dersi olmayan katılmış, gelmişse, dersi olmayanlar girmesinler, dışarı çıksınlar. Bizim tarikatımızda ders olmayanların katılması yasaktır. Sohbetimiz herkese açık ama hatme amelimiz, teveccüh amelimiz açık değil. Onun için burada katılmasınlar, bir kâr, sevap işleyeyim derken günah kazanırlar. Niçin? Yasak olan bir şeydir.

Mesela askeriye var, askeriye sivilin girmesi yasaktır. İşte tarikatlar da böyle, bizim tarikatımız askeriye. Askerin içerisine sivil koymazlar. Ama bir askeri, diğer bir askerin içerisine koyarlar. Nasıl koyarlar? Mesela topçudan bir tanesi gelmiş piyade alayına, piyade birliğine, hemşerisine gelmiş, askerdir, onu atmazlar. Ama topçu, piyadenin eğitimini bilmiyor, ona eğitim yaptırmazlar; derler sen otur, piyadenin dersini ona göstermezler.

Onun için tarikatlar böyle. Bizim de arzumuz şimdi böyle. Tarikatlı olsun, nereden olursa olsun çıkarmayız, çıkmasın kalsın. Yalnız, eğer cehrî tarikattan ise, Rufâî, Kâdirî ise cehrî zikirini yapmasın amelimiz bitinceye kadar. Amel bittikten sonra yapısın.

Bizde de, evet bağırma var ama bunlar irade dışı, cezbeden, gayr-i ihtiyârî; onlar müstesna. Ama bizden olsun veya başka tarikattan kim olursa olsun, iradesiyle böyle cehrî zikir yapması yasaktır. Cehrî zikirleri olanlar varsa onlar kalırlar fakat cehrî zikirlerini bizim amelimiz bitinceye kadar yapmasınlar, bittikten sonra yapabilirler.

Amelimiz ne zaman bitecek?

Estağfurullah, nida olacak, gözler yumulacak, herkes yirmi beş istiğfar okuyacak. Özel, kendisinedir, usul, kendisi işiteceği kadar ve sonlarını uzataraktan “Estağfurullaaah, Estağfurullaaah, Estağfurullaaah.” bu vaziyette yirmi beş istiğfarı okur.

Ondan sonra daha ne yapar? Kalbi ile gözünün bekçisi olur. Gözünü açmaz, bağırana bakmaz, ağlayana bakmaz, çırpınana bakmaz, bunlar cezbedir, kimisi bağırarak, Allah diyecek, hay diyecek, huy diyecek. Kimisi de efendim, ağlayacak, hıçkırık hıçkırık ağlayacak. Kimisi de vücuduna hareket yaptıracak; bunlar olur. Bak, kelâmı kibarda geçiyor:

Gelin dergâha dervişler

Dergâh burası işte, Allah zikredilen yer. Derviş de, Allah'ı zikretmek için her işini bırakmış gelmiş olanlardır.

Gelin dergâha dervişler

Kalâm zevk ü cümbüşler

Zevk demek tatlı demek ama bunlar iradeli olursa yasak. Hem kendisi mesul olur hem de burada bu nimete mani olur. Başkasının nimetine mani olur.

Evet, “Estağfurullaaah” nida olunca herkes yirmi beş istiğfar okur, gözlerini yumar; amel başlar. Gözünü muhafaza eder, açmaz, bakmaz; kalbini muhafaza eder, kalbine gelen bütün düşünceleri atar, cihadını yapar. Ta ki teveccühün sonuna kadar kalbiyle gözünü muhafaza eder. Ve rabitası da karşısında olur. Kamçı var ya, rabitada tarif ediliyor; Sanki Allah’ı unuttuğu zaman, kalbine bir şey geldiği zaman rabitasının elinde şeriat kamçısı var nefsinin tepesinden aşağı vuruyor. Niye unuttun? diye vuruyor. Niye bu düşünceni yapıyorsun? diye vuruyor.

O zaman demek ki rabita karşısında, Allah kalbinde, her gelen düşünceni atacak, yine Allah’ı kalbine alacak. Yani Allah’ı kalbinden düşünecek, Allah’ı kalbinden anacak ve gözünü de muhafaza edecek. Yapacağı bu. Amelin sonuna kadar yapacağımız budur.

“Estağfurullaaah” nida olur, amel başlarken gözler yumuluyor, yirmi beş istiğfar okuyorsunuz. Sonradan üç defa “Estağfurullaaah” diye bir ses duyacaksınız, onu siz okumayın, bu bize ait. Biz de o yirmi beş istiğfarın, üçünü aşikâr yirmi ikisini gizli okuyoruz, namazı var, kılıyoruz; duaları var, aşikâr- gizli okuyoruz, bunlar size ait değil.

Ondan sonra teveccüh yapmaya başlıyoruz. İşte, saflar arasında gezeceğiz, kelamı kibarlar, hatırımıza ne gelirse ne ilham gelirse onu okuyacağız, sırtlarınıza el vurulacak. Bu kelamı kibarlar okuduğu zaman, sırtınıza el vurulduğu zaman, deyin ki Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri teveccühümüzü yapıyor, kelamı kibarı ebyatı o okuyor, sırtımıza da elini o vuruyor.

Niçin bu el sırtınıza vuruluyor? Neden vuruluyormuş?

İnsanlar beşer ya çünkü noksan sıfat... Bu iki kürek kemiğinin arasında dere gibi çukur bir yer var ya, orada kalbe bir pencere varmış. Oradan Şeytan aleyhllane vesvese veriyor. Orayı kapatıyorlar.

Bakin, şimdi burada, kelamı kibarda şöyle geçiyor:

Mekânım batn-ı bût oldu, memâtım lâ-yemût oldu

Muhâfız ankebût oldu, ben oldum gâr-ı dervîşân

Bu kelamı kibar, bütün tasavvufu anlayıp yaşayanlara söylenmiştir. Öyleyse biz de tasavvufu anladık yaşadıkça, bizim de muhafızımız var.

Muhafız ankebut nedir?

Peygamber Efendimiz Sıddık-ı Ekber Efendimiz’le beraber mağaraya girdiler, düşmanlar da öldürmek için bunları takip edip geldiler. Baktılar ki mağaranın ağzı mühürlenmiş, örümcek ağını çekmiş, mühürlü. Oraya insan değil böcek girse bile orada bir delik olur. Kimseyi göremeyince bırakıp gittiler.

Onun için burada da işte Evliyâullah’ın himmeti, duası bizim manevi düşmanlarımıza böyle bir ağ oluyor, bir ağ çekiyor, onlardan bizi kurtarıyor. Bu kelimeler bunu ifade ediyor.

Sırtlara el vurup geçme, bütün insanlara bu cemaatedir.

Mevcut nasıl? Yukarılar dolu mu?

İyi olsun daha iyi, gelsinler teveccühe fakat fazla olunca çok izdiham oluyor. Geçen sefer 1500 kişinin üstündeymiş dediler. Ta ki mutfak, o giriş ayakkabılık var ya, oralar da dolmuştu. İyi, peki o zaman şimdi abdeste gidenler çabuk olsunlar teveccüh başlayacak.

En son, teveccüh bittikten sonra, hoca efendilerin bir tanesi bir aşir okur. Aşir okunduktan sonra amel tamamlanır.

Estağfurullaaaaaaah.....

“Rabıta Gönlümüzde Olmasa Neler Gelir Gönlümüze?”

20.03.1994, Sultanbeyli

(Abdurrahim Reyhan Hazretleri teveccüh mahalline teşrif eder. Cemaat tazimden ayağa kalkar ve Celalî Baba’dan okunmaya başlayan gazeli ayakta dinlerler)

*Durun ūftâdeler istikbaline
Velâyet tabtının sultanı geldi
Dest uzatın lâl-i lebin balına
Ledünnü ilminin irfânı geldi*

*Payinde bir bölük melek simalar
Gene esti biçe bâd-ı sabâlar
Dert ehli derdine alsın devalar
Hayatı iksirin lokmanı geldi*

*Habib-i Kibriya’nundur bu dergâh
Kasem olsun inan vallahi billâh
Neden münkir olalım Allah Allah
Sultan-ı enbiâ vârisi geldi*

*Hamdülillah eriştik nevbahara
Açtı gonca femi gül vara vara
Haber verin gene bülbül’ü zâra
Hakikat bağının bağhamı geldi*

*Celali dur selama gözle râhı
Budur burc-u feleğin şems ü mâhı
Tariki Nakşî’nin pâ-i penâhı
Elinde Gavislik fermanı geldi*

*Dostlar kıyam edin kalkın ayağa
Adalet şahının fermanı geldi
İstikbal eyleyin durun selama
Serteser âlemin sultanı geldi*

*Belâ-yı kazadan kurtulmaz başın
Gün-be gün yürekte artıyor câşun
Celalî yâd ile görülmez işin
Bu dertli sinemin dermanı geldi*

Oturun kerem edin! Oturun kerem edin!..

Esselamu aleykum ve rahmetullah. Allah'ın selamı rahmeti, hidayeti, bereketi üzerinize olsun. Yapacağımız işleyeceğimiz amel büyüklerimizin ameli. Allah bu büyük amelimizin nurundan, feyzinden, bereketinden sizi ihya, âbâd etsin.

Biz taklidini yapacağız. Tahkiki pirimizdendir inşallah, ama Cenabı Hak “Kulum nasıl zannederse ben öyle halk ederim.”¹ buyuruyor, Allah zannınız üzere halk etsin. Allah bize sabır, hazım versin, Allah hulûsunuzun, ihlâsınızın bârını, meyvesini yedirsin! Bakın! Sâlih Baba ne buyuruyor:

*Sâlihâ bir kimseye yol aldran ihlâsıdır
Hazret-i şeyhim efendim ehl-i hâsın hâsıdır*

Hâşâ, Estağfurullah, biz bundan bir pay almıyoruz, bir pay eğmıyoruz, bunu kendimize addetmiyoruz, öyle buyurmuş. Bu ancak sizlere ait, sizin ihlâsınız her şeyi meydana getirir. Cansızı da cana getirir.

*Gâbi şecerden söyler, ol gâhî hacerden söyler ol
Gâbi beşerden söyler, ol bir mantık-ı bürhâmandır*

Diyor ki; ağaçtan da söyler o, ama söyleten Allah.

Kitabımız Kur'an'da ayet-i kerimede de mevcuttur, sabittir. Cenabı Hak buyurmuyormu ki: “Tespîh etmeyen hiçbir varlık yoktur.”² Sizin o cansız gördüğünüz taşlar da beni zikreder, buyuruyor.

Evet, şecerden maksat Hazreti Musa Kelîmullah'ın esasıdır. Şarktan garba hükmeden dünyayı zapt etmiş Firavun'un şiddetinden onu ne kurtardı? Asa kurtardı. Onu ne yok etti? Asa yok etti.

Tabii, hacer de bir taş imiş. O da Hazreti İsa'ya hizmet görmüş. Hareketle canlılıkla, fakat ağacı da taşı da konuşuran Allah; ağaca can veren, hareket veren Allah. Taşa can veren, hareket veren Allah.

¹ Hadis Kutsi, Buhari

² İsrâ 17:44

Beşerden maksat burada ümmi olan kişi demek istemiş. Zaten kendisi de (Sâlih Baba) ümmi imiş.

“Gâhi şecerden söyler ol.” Hazreti Musa Kelîmullah’ın esasını burada zikrediyor. “Gâhi hacerden söyler ol.” Hazreti İsa’nın da ona hizmet gören taşı.

“Gâhi beşerden söyler ol.” da kendisi.

Kendisinde olan bir iltifatı, kendisinde olan bir himmeti söylemiş. Halbuki ümmiymiş, ilmi yok imiş. Ama Allah ona öyle bir ilim vermiş ki bütün ilimlerin başını vermiş. Ama ne olmuş tabii:

Söyleyen Sâlib'dir, amma söyleten Sâmi'durur

Bulmak istersen birâder böyle bir sultân ara

Şimdi efendiler, Allah hepinizden razı olsun, Allah hulûsunuzun, ihlâsınızın bârını, meyvesini yedirsın. Allah emeklerinizi zayîi etmesin, ırak yerlerden geldiniz. Maddiyat harcadınız, yorulduunuz. Ama tabii ki Cenabı Hak hâşâ emek zayîi etmez.

Bizim tarikatımızda hizmet zayîi olmaz. Mübarek Şeyh Efendimiz buyuruyor ki: “Müridin hizmetinin bir habbesi bile zayîi olmaz.” Habbe demek çok basit olan bir şey, çok ufak hizmeti dahi zayîi olmaz.

Onun için bizim tarikatımızda çok önemlidir; ‘Baba himmet, oğul hizmet.’ buyrulmuş.

Himmetten maksat Evliyâullahın bize olan manevi yardımındır.

Hizmetten mana da bizim ona tâbî olmamız, onun şerefini muhafaza etmemiz, tarikatımızın veya mürşidimizin şerefini muhafaza etmemizdir.

Bizim tarikatımız Nazenin Tarikatı, bir ismi Nazenin Tariki, bir ismi Azizan Tariki, bir ismi de Hâcegan, Hocalar Tariki; çünkü bütün büyük hocalar, âlimler bizim tarikimizden geçmişler.

Azizan kıymetli demek; nazenin çok kibar, nazik bir tarik, kibar bir tarik. Onun için işte burada Allah’a şükür bu günde Cenabı Hak bize bir gün ihsan etti. Bugünümüzü Cenabı Hak her zaman için bize nasip etsin.

Evet, tarikatımızın büyük ameli teveccühtür. Başka hiçbir tarikatta bu amel yoktur. Nasıl bir amel ki bak! Şarktakinî, garptakinî, cenuptakinî hepsini toplamış. Türkiye çapında bak, burada toplanmış her vilayetten insan var. Ne toplamış? Bu amel toplamış. Bu amel onun için büyük amel. Büyüklerimizin ameli olduğu için biz bunun taklidini yapacağız. Hâşâ, biz bunun ehli değiliz. Taklitten tahkike döner mi? Döner. Niçin? Buyurmuş:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlib'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlib'i

Taklitten tahkîke döndür Sâlib'i

Affıyla hizmette noksânımız var

Bizde bunun taklidini yapacağız, tahkîki değil ama taklitten tahkîke döner mi? Döner, dönderirler onlar. Çünkü niçin? Bak! Bir kelam var. Bu kelam ne güzel bir kelam.

*Çürüklerin hep sağ olur
Zebrin kamu bal yağ olur
Dağlar yemişli bağ olur
Cümle cihan bostan sana*

Diyor ki mülevves, kerih, çürük amellerini hep sağlam ederler. Senin mesela bütün meşakkatin, gönül meşakkatin, zâhirdeki meşakkatın ne gibi derdin varsa, ne kadar acın olursa, onlar tatlı yaparlar.

Onun için Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür nihayetsiz şükürler olsun bu günümüze. Allah bu günlerimizi aratmasın. Allah hepimize hayırlı sağlık-afiyet ihsan etsin. Sağ olduğumuz müddetçe bu amelimizi işleyeceğiz.

Evet, efendiler! Allah hepinizden razı olsun, Allah aşkınızı, muhabbetinizi artırsın. Allah şerefınızı makamınızı yüceltsin. Allah bu nimetimizin nurundan, feyzinden sizi mahrum etmesin. (Cezbelenenlere hitaben) Biraz sakın olun, bakın anlamayanlar olabilir.

*Teveccüb olunca her bir ihvâna
Mürde kalblerimiz gelirler cânâ*

İşte bu bir canlılık değil midir kardaşım? Aşikâr...

*Teveccüb olunca herbir ihvâna
Mürde kalblerimiz gelirler cânâ
Murg-u cânlar başlar âb u figâna*

Murg-u cânlar başlar figana, ruhlar uyanmış. Bu hareket, bu ağlamak, bu çırpınma nereden geliyor? Ruhtan geliyor. Ruha ne oluyor ki? Muhakkak ki Evliyâullah'ın bir iltifatı var.

Evliyâullah'ın zâhiri var, bânîni var. Biz zâhirini görüyoruz, zâhirine uyacağız. Zâhirine uymazsak bânîninden faydalanamayız. Zâhirine uymaz isek bânîninden yararlanamayız. Zâhirine nasıl uyacağız?

*Bırak bu mâsivâ ile bevâyı
Pîr-i Sâmî gibi bul reh-nümâyı
Delîl eyle O zât-ı evliyâyı
Bu berzah âlemin geçmek dilersen
Bekâ gülşanına göçmek dilersen*

Berzah âleminde mana dünyadır. Hadis'i şerifte, "Dünya müminin zindandır."³ buyruluyor. Ama dünya sevilirse zindan olur, sevilmezse zindan olmaz.

Seven için zindandır, sevmeyen için zindan değildir.

³ Müslim 2959, İbni Mace 4113

Bir hesapta da sevmeyen için zindandır, seven için zindan değildir. Bunun da Zâhir anlamında sevmeyenler için zindandır. Sevilmeyen bir şey, zindan sevilir mi? Sevilmez. Niçin? Sevmeyenler burada karanlıkta ama buranın karanlığından kurtulacak, zindandan kurtulacak. Evet;

Bu berzâb âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Evet, dünyayı sevenler için de burası zindan değil ama o da geçecek ve geçtikten sonra o karanlığa düşecek. Dünyayı sevmeyenler için burası şimdi karanlıktır, ama öldükten sonra bu karanlıktan kurtulacak.

Hani bir insanın sevmediği şey var, ondan uzaklaştı mı ondan kurtulur. Ondandır kaçtıktan sonra ondan kurtuldu. Sevmediğin bir insan var, senin üzerine geliyor, sen de kaçırıyorsun. Ne zaman ki ondan kaçtın, ayrıldıysan bak, onun zulmünden kurtuldu.

Evet, dünyayı sevenler için de zindandır, sevmeyenler için de dünya zindandır. Zaten öyle buyruluyor “Dünya nârdır, nurdur”. Ehlinin elinde nurdur; nâhlinin eline geçerse nârdır. Böyle olduğu gibi, mümin dünyayı sevmez. Sevmez ama ölecek tabii, öldüğünde bunun şiddetinden, hilesinden, çirkinliğinden, karanlığından, meşakkatinden kurtulacak. Ama bir de var ki dünyayı seviyor, o çok sevdiği dünya için ne buyurulmuş:

Ne çok yedin bu zehirli gıdayı

Erenler elinden iç bir bâdeyi

Ta'mîr et öteyi yık, bu odayı

Harâb et kalmasın taş üstünde taş

Evet, efendiler! Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. İşte Evliyâullahın iki yönü vardır: Zâhiri var; bâtını var. Biz zâhirine uyacağız. Zâhirine uyacak isek, işte onun amellerini, onun sözlerini, onun hareketlerini, yaşantısını, kıyafetini nasılsa bundan bize örnek yapacağız. Ne görmüşsek orada biz de onu işleyeceğiz. Onda görmediğimiz bir şeyi işlemeceğiz.

Çünkü niçin? Zaten kitaptan sünnetten ayrılmak bizi helak ediyor. Ama zamanımızda şimdi kitabı, sünneti hep biliyor muyuz? Her ne kadar Cenabı Hakk’ın zâhirde bir emri var; Cenabı Hak, “vekûnû meassadıgıyn.”⁴, Sadıklarla olun buyuruyor.

Bu ayeti kerimeye dikkat edin; burada “Sadık olun.” buyurmuyor. “Sadık olun.” buyursaydı herkes kendisini sadık edebilirdi. Ama “sadıklarla olun.” buyuruyorsa, demek ki bir âlime veya bir meşayihe ihtiyaç vardır. İkisine de ihtiyaç vardır. Ama sen meşayihi buldunsa daha senin âlime bir ihtiyacın olmuyor. Ama ne kadar âlimi bulsan yine bir meşayihe ihtiyacın var. Onun için bu kelamda:

Delîl eyle ol zâtı evliyayı

Buyuruyor. Niçin bak, müridin bir tanesine, âlimin bir tanesi sormuş, demiş ki:

⁴ Tevbe Suresi 119

—Şeyh efendini mi çok seviyorsun yoksa İmam-ı A'zam'ı mı? O da demiş ki:

—Hocam eğer doğru söyleyecek olursam, Şeyh efendimi çok seviyorum, demiş.

Hoca çok celallenmiş, bunu o kadar tenkit etmiş ki... Hoca da haklı, tabii bilmediği için.

Geçmeyenler bilmez çarh-ı çenberi

İçmeyenler bilmez âb-ı Kevseri

Her ne kadar hoca olmuş ama o dervişteki ilim, o müritteki ilim onda yok. İnsanlarda kalp ilmi vardır. Bir insan zâhirde ne kadar ümmi olursa olsun, hiçbir şey bilmesin, eğer ledünni ilmini Cenabı Hak ona ihsan etmişse okumuşsa, hocanın ilmi onun ilminin yanında yok olur.

İşte öyle deyince hoca efendi celallenmiş.

—Ne demek? İmam-ı A'zam İslam'ın nurudur. Onun kadar daha büyük bir âlim gelmemiş. Onun kadar daha İslam'a hizmet gören olmamış. Nasıl sen Şeyh efendini ondan çok seviyorsun? Demiş.

Bunu tenkit etmiş, çok azarlamış. Ama ayrıldıktan sonra hoca, içinde bir acı duymuş.

—Ya ben bu dervişi bu kadar azarladım da bu hiç cevap vermedi, acaba niye hiç cevap vermedi? Demiş.

Tekrar hoca onun gönlünü almaya gitmiş.

—Bana hakkını helal et, ben sana çok sert konuştum, demiş. O da:

—Hocam sen bana sormadın niçin şeyhini fazla seviyorsun? İmam-ı A'zam İslam'ın nuru sen niye bunu fazla seviyorsun? Demiş.

—O da sorayım peki, niye sen daha fazla seviyorsun? Demiş. O da:

—Hocam kırk senedir İmam'ı Azam'ın mezhebi ile amel işliyorum, bir ahlakım değişmedi. Kırk gündür şeyhimi tanyalı birçok ahlakım değişti. Onun için, niye sevmeyeyim? Demiş.

Onun için efendiler! İşte Evliyâullah'ın da iki yönü var ama zâhirine uyacağız. Onun için rabita nuru var, velâyet nuru var. Aşikâr olan rabita nurudur, yani zâhirde olan mübarek görüntüsü, ahlakı ile ameli ile yaşantısı ile herhangi bir şeyiyle olan görüntüsü.

Ama velâyet nuru var ki o görülmez. İşte ruh oradan faydalıyor. Bu cezbe oradan geliyor. Yoksa Evliyâullah'ın zâhirini münkirler de görüyorlar, değil mi? İnanmayanlar da görüyorlar, inanan mürit de görüyor. Ama niye müritte bu hareket var? Niye müritte bu Evliyâullah'a karşı büyük bir sevgi var, bu saygı var? Çünkü onun ruhuna bu iltifat oluyor.

Evliyâullah'ın rabita nuru var. Rabita nuru zâhirini ihâta etmiştir, nefsinin ihâta etmiştir. Nefsinin terbiye ediyor. Onun için Cenabı Hak "Sadıklarla olun." buyuruyor.

"Sadıklarla olun."un iki manası var. İlmî ile âmil olan âlimle dost olun ki ondan bilmediklerinizi öğrenesiniz. Fakat yine ilmi ile âmil olan meşayhtir. Muhakkak tasavvuf ehli olmazsa ilmi ile âmil olamaz. Evet, ondan yararlanacak fakat bir de

burada ‘gönül sahiplerine gönülden bağlanmak’ emri vardır. Onun için müridin bir yönü meşayihinin zâhirinedir, bu cesetle zâhiridir. Ama bâtını yönü var ki ruhuna...

Bizim ruhumuzdan haberimiz yok. Ama Evliyâullah’ın haberi vardır. Çünkü ruhun makamları var. Ruhun da bir yetkisi vardır, salahiyeti vardır. Ama bu herkeste değil. Mesala bir Evliyâullah’ın ruhu bak ne yapar? Kapalı değildir, çıkar gezer. Nereyi gezer? Semayı gezer, zemini gezer, âlemi gezer.

Evliyâullah’ın kabirde de ruhu kapalı değildir, çıkar gezer. Ama avamın ruhu kapalıdır, oradan çıkamaz. Onun için burada bu kelimeler var;

Olârim ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîni âsumâmı

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâ-tüvânı

İşte biz ruhumuzdan haberdar olmadığımız için Evliyâullah’ın maneviyatını, manevi görevini, manevi yetkisini, manevi vücudunu, yani ruhunda olan esrarı bilemiyoruz, anlayamayız. Bak anlayan ne demiş;

Sâlibem şeyhim güneştir ben anın bir zerresi

Zerre hiç eyler mi aslâ şems-i tâbân ile babs

Zerre nedir? Güneş ne? Bak güneş kâinatı ihâta ediyor, ışığı ile. Mükevvenâtı ihâta eden güneş değil mi? Zerre ne? Zerre güneş doğduğu zaman şu pencereden içeriye vurur. Bir hat görünür, o hattın içerisinde çabalayan bir şeyler var, tozlar var, zerre o işte. Evet, onun için biz, yalnız eğer ne zaman ki sen de velâyete dâhil olursan o zaman Evliyâullah’ın esrarını anlayabilirsin. Yoksa anlayamazsın.

Bilinmez sırrı esrarı

Bu aklın yok anda kârı

Evet, onun için bir de şöyle bir şey vardır:

Bu zülmet âlemin geç gör neler var

Eriş nûra ki sende kalmaya nâr

Olasın âlem-i rûhdan haberdâr

Demek ki ruh âleminde insanlar ne zaman haberdar oluyor? Berzah âleminde geçecek. Berzah âlemi nedir? Berzah âlemi işte bu dünyadır, berzah âlemi bu cesettir.

İnsan dünyadan geçecek, cisminden geçecek, cismini terk edecek.

Cismini nasıl terk eder? İnsan cismini terk eder mi? Cismini terkeden ancak kabre girmiştir. Ama “Ölmeden önce ölü”⁵ diye bir emir yok mu bizlere? “Mûtû kable entemûtû, ölmeden evvel ölü”.

⁵ El-Mesn’u

İşte bu varlığından kurtulandır. Onun yine varlığı görünür ama peki nasıl görünür onun varlığı? Cansız bir cemad.

Bu kadar cemadlar var, bu kadar insan suretinde yapılmış heykeller var, canları yok. İşte varlığından kurtulan öyledir. Fakat diyeceksin ki o nasıl hareket ediyor, o cansızsa nasıl hareket ettiriyorlar? Bir manevi güç var. Ne var? Cereyanla hareket ediyor. İşte Allah'ın cereyanı da ona hareket ettiriyor.

Evet, Evliyâullah'ın zâhiri rabîta nuru, bizim zâhirimizi ihâta etmiş. Ona zâhirden uyacağız, ona tabii olacağız.

Bâtınıyla da bâtınımızı ihâta etmiştir. Velâyet nuru da ruhumuzu ihâta etmiştir, bundan bizim haberimiz yoktur. İşte bu hareketler, bu cezbelere, bu muhabbetler, bu cümbüşler hep ondan geliyor. Bak! Yine geçer:

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Bütün cem olsun âşıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Pirimiz Sâmi Hazrettir

Gelin dergâha dervişler

Kulâhım zevk ü cümbüşler

Huda'nındır kamu işler

Bu meydân-ı muhabbettir

Şefûmiz Muhammed'dir

Evet, efendiler! dergâhtan mana burasıdır. Allah için bir araya gelip, Allah için konuşanlar, Allah'ı zikredenler. Burası onun için yapılmıştır. Bütün ihvan için, bütün gelen cemaat için çok hayırlı uğurlu etsin.

Allah, Cenabı Hak fırsatımızı kaldırmamasın, Cenabı Hak bu fırsatımızı daima ihsan etsin. Sonra dua edelim, bu seçimi Cenabı Hak Habibi hürmetine, azamet'i şanı hürmetine minelevvelilelahir sevdikleri hürmetine, bu amelimizin hürmetine, bu seçimi Cenabı Hak Müslümanların lehine çevirsin. Eğer bir Müslüman devlet gelirse başımıza, ne olur? Amelimizi daha serbest işleriz, daha rahat işleriz.

Evet, ne zaman ki bir insan velâyete dâhil olursa, o zaman velâyeti anlar, yoksa anlayamaz. Ama Allah'a şükür inanmışız. Velâyete olan inancımız bizi buraya topladı.

Velâyet sahibi de bir cisim sahibidir. Peygamberler de zâhirden bir cisimle gelmişlerdir. Velîler de bir cisim sahipleridir. Ama bu cisim sahibi olan velîyi herkes görüyor ve cisimle gelen peygamberi hep gördüler. Gün gibi aşîkâr oldular ama bak inanmayanlar da oldu.

Öyleyse bu velîler de bir cisim sahibidirler. Fakat onların cisimleri ancak bir alet olmuştur. Ruhlarının bir aleti olmuştur.

Peki, bizimkiler de mi? Yok, hayır. Bizim ruhumuz nefse mağlup olmuştur. Nefis bizim ruhumuzu mağlup etmiştir.

Ama onların ruhu nefsi mağlup etmişler. Nasıl mağlup etmişler? Onlar bir meşayih hizmet görmüşler de meşayih vasıtasıyla onların ruhları terakki etmiş.

Burada meşayihin iki nuru; rabıta nuru, velâyet nuru olduğuna göre, zâhirde rabıta nuru müridin nefsinin ıslah ediyor, terbiye ediyor. Bunun da görüntüsü şudur ki; Meşayih kendimize örnek edeceğiz ve daima onun izinde olacağız. Ona muhalif bir şeyimiz olmayacak. Onun şerefini muhafaza edeceğiz, sözümüzle, hareketimizle, yaşantımızla, kıyafetimizle muhafaza edeceğiz. Budur görüntüsü.

Evet, bir de velâyet nuru var ki; velâyet nuru da bizim ruhumuza hizmet görüyor. Bundan bizim haberimiz yoktur. Bak! Peygamber Efendimiz ne buyurdu? “Benim mürebim rabbim, rabbim beni terbiye etti.”⁶ buyuruyor. Peygamber Efendimiz belli bir aileden geldi, belli bir yerden doğdu. Yetim idi, medrese görmedi, baba görmedi. Ondaki ilim neydi? Ondaki ilmi Allah onun ruhuna iltifat etmiş. Ruhuna öğretmiş o ilmi. Şimdi onun için kelâmı kibarda geçiyor.

Özün bir pâre teslim et mudâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbi kâmil olmaktır

Veyahut da:

Özün bir pâre teslim et mücavir ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbi kâmil olmaktır

Bir mürşide kendini teslim et, diyor. Onun kapısında mücavir veya müdavim ol. Mücavir komşu ol manasına, müdavim ol da tabi olmak. O mürebbidir, mürebbi demek üstattır, o seni yetiştirecek. Seni neye yetiştirecek? Duvarcılık mı öğretecek veya sıvacılık mı öğretecek, sanatkârlık mı öğretecek, doğramacılık mı? Hayır, bunlar değil. Senin ruhuna mürebbi olacak, ruhun bir tahsili var, bunu yaptırarak.

Evet, müridin ruhunun tahsili vardır. Tarikatta da aynı zâhirdeki gibi tahsil vardır. Zâhirde ne varsa bâtında onun bir misali vardır, temsili vardır. Nasıl ki, bir talebe okumak için evvela ilkokula gidiyor, orada ilkokulu okuyor, diploma alıyor. Diplomayı aldıktan sonra nereye kaydoluyor? Ortaokula, diploması olmasa ortaokula kaydetmezler. Diploma ile oraya gidecek ki alsınlar.

Evet, fenafillah âlemi var. Bir de fenafillah, bekabillah, seyriullah vardır, değil mi?

Bir de Ruh-u Revânî makamı, Ruh-u Sultânî makamı, Ruh-u Nurânî makamı vardır. Bak, bunlar ruhta vardır.

Evet, işte bir mürit tarikata girip de meşayihine kendisini teslim ederse, zâhirde hizmetini görürse, onun ruhuna da bir iltifat olursa, meşayihinden himmet alırsa bu tahsili yapmış oluyor.

Bak bu iki cümle bunu anlatıyor; ‘Baba himmet, oğul hizmet’. Hizmet görür, himmet alırsa en evvel o fenafişseyh olacak. Fenafişseyh olmak için şeyhini canından fazla

⁶ Tirmizi Menakıl I Müsned 4.Bab S.66

sevecek. Pekiyi, sevmek için şeyhini büyük görecek. Onun için tarikatin şartları şunlardır.

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle döner cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Evet, ne diyor? Âlemlerin sırrı nihandır. Nasıl sırrı nihandır? Sadece bizim bu gördüklerimiz mi var? Gördüklerimizden daha çok görmediklerimiz var. Sadece bilinenler mi var? Bilinenlerden çok daha bilinmeyenler var.

Sen de ben de bir insanız. Ama bu insanda olan âlemden, bu insanda olan esrardan haberimiz var mı? Yoktur.

Eğer insandaki olan esrardan haberimiz olsa, bir insan bu dünyadan büyüktür. Bak! Evliyâullah buyurmuştur: “Zâhirden dünya harmanında ben bir daneyim.” Yani bu dünyada milyarlarca insan var, değil mi? Bir harmanda da ziraatçı eker yüz teneke buğday, çıkarır bin teneke buğday. O bin teneke buğdayın içerisinde milyonlarca buğday tanesi var. Onun için burada zâhirden dünya harmanında ben bir daneyim, diye buyuruyor. Yani bu zâhirden cisimle görünüşte dünya bir harman ise bu insanlar da buğday tanesi ise ben de bir tanesiyim. Ama manada bu dünya benim harmanımda bir tane, buyuruyor.

Cenabı Hak insanı ne kadar büyük halk etmiş. Cenabı Hak: “Lekad halaknel insâne fi ahseni takvim.”⁷, Ben insanı kıymetli halk ettim, buyuruyor. “Ben insanı büyük halk ettim.” buyuruyor. “Ben insanı en güzel halk ettim” buyuruyor. Ama o güzel halk ettiğim insanı “Sümme radadnahu esfele safiliyn.”⁸, cehennemin en derin karanlık yerine düşürürüm. Bu da var. Evet.

Bilinmez âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle döner cibândır

Dört şahtan mana nedir? Mademki âlemlerin sırrı biliniyorsa:

En büyük âlem sensin, en büyük âlem sende var.

Çünkü Cenabı Hakk'ın zâtından sonra en büyük varlık insandır.

Cenabı Hakk'ın zâtından sonra en kıymetli varlık yine insandır.

Cenabı Hakk'ın zâtından sonra en güzel varlık yine insandır.

Ama hangi insan? Ne zaman ki Allah'ın sıfatları onda tecellî ederse, haktır, doğrudur. Bak Cenabı Hak kudsi hadisinde buyuruyor: “O velî kulumun konuşan dili, benim dilim. O velî kulumun gören gözü, benim gözüm. O velî kulumun işiten kulağı, benim kulağım. O velî kulumun uzanan eli, benim elim, o velî kulumun düşünen aklı da benim aklım.”⁹

⁷ Tin Suresi, 4. Ayet

⁸ Tin Suresi, 5. Ayet

⁹ Buhari Rikak 38

İşte kul Allah'ın sıfatları ile sıfatlaşırsa oluyor. Ama en evvela bir defa bir mürid meşayihin sıfatı ile sıfatlaşmazsa ileri gidemez. En evvel meşayihin sıfatları ile sıfatlaşacak ki ona fenafişşeyh deniliyor, vasıta budur. Resullullah'a vasıta meşayihdir. Allah'a vasıta da Resullullah'tır.

Cenabı Hak böyle buyurmadı mı? “Habibim, seni seven beni sever; seni sevmeyen beni sevemez.”¹⁰ Habibim seni bilen beni bilir; seni bilemeyen beni bilemez. Habibim seni bulan beni bulur; seni bulamayan beni bulamaz. Habibim seni gören beni görür; seni göremeyen beni göremez.”

Onun için burada tabii biz Peygamber Efendimiz'i de göremeyiz. Fakat onu görenler var. Ama en evvel onu görenleri göreceğiz ki, ondan sonra onu görebilelim.

Bu neye benzer biliyor musunuz? Erzincan'ın valisiyle şimdi sen ben görüşebilir miyiz? İstanbul'un valisiyle görüşebilir miyiz? Mümkün mü? O valiyle seni görüştüreceğiz biri varsa, öyle görüşebilirsin. Ama o valinin bir mahremi varsa, daima onun yanına gidip geleni varsa, onunla teşrik-i mesaisi varsa, o seni görüştürür. Cumhurreisini görebilir misin? Göremezsın. Cumhurreisi ile teşrik-i mesaisi olan yanına gidip gelen, onunla mahrem görüşen olursa seni görüştürür. Ya değilse görüşemezsin.

İşte misal budur efendim, bir mürit en evvel fenafişşeyh olacak. Fenafişşeyh olmadan fenafirresul olamaz. Ondan sonra fenafirresul olmadan fenafillâh olamaz.

Yani, Resullullah'a vasıta meşayihdir. O ne yapar? Eğer bir meşayihe hizmetini gördün himmetini aldınsa, fenafişşeyh oldunsa, Resullullah'a giden vasıtaya bindin. O vasıta götürür. Ya Resullullah, al senin ümmetin, der ve ona teslim eder. Bak, kelamı kibar var:

Muhammed Beşir'i amed

Ki oldur varis'i Ahmed

Bizî eder makbul ümmet

Evet, Evliyâullah makbul ümmet eder. Bir insan Evliyâullah'ı bulamazsa makbul ümmet olamaz. Demek en evvel bir mürit fenafişşeyh oluyor, şeyhinde fani oluyor. Şeyhinde fani olunca şeyhinin sıfatları onda tecellî eder.

Dikkat edin elinizde mevcut olan Sâlih Baba Divanı var. O bütün rabıtasına söylemiş, rabıtasından söylemiş, zaten ona rabıtası söyletmiş. Hiçbir kelamında rabıtasından bahsetmediği var mı? Bulamazsınız. Her kelamında rabıtasından bahsetmiş. Niye buyuruyor ki;

Bihamdillah kamu varım sen oldun

Her eşyâda talebkârım sen oldun

Neye baksam seni anda görürem

Bu manâdan mededkârım sen oldun

¹⁰ Al-i İmran 3:31

Bak, ne olmuş? Bütün eşyada şeyh efendisini görmüş. Bir Mecnun, on paralık bir kıza âşık oldu da o kızın yüzünden bütün eşyada Cenabı Hakk'ın sıfatını seyretmedi mi? Kendisi de olmadı mı?

Allah'ın sıfat nuru onda tecellî etti. Onun için bak, buyuruyor:

Bil emânettir muhabbet sana Mevlâ'dan gelir

Doğru Mecnûn oldum ise bil ki Leylâ'dan gelir

"Küntü kenz" in mebdeidir arş-ı a'lâdan gelir

"Küntü kenz'in mebdei" ne burada? Küntü kenz'in mebdei var ya; O Cenabı Hakk'ın zâtıdır. "Biz bir gizli hazine idik."¹¹ buyurmuş.

Ama arş-ı âlâ demek; Allah'ın en yüksek makamı, oraya ulaşamayan Allah'a ulaşamıyor. Yoksa aslında Cenabı Hakk'a mekân yoktur. Yerde midir gökte midir orda mıdır burada mıdır? Allah mekândan münezzehdir ama mekânlara da sığmaz. Bu ne demek oluyor böyle? Ama ikisi de kitabımızda bahsediyor, ulema daim bunun vaazını bize yapıyor, sohbetini yapıyorlar.

İmanın şartının başta geleni "amentu billâh" Allah'a inanmak, nasıl inanmak? Allah vardır, Allah birdir. Allah noksan sıfatlardan münezzehdir. Kemal sıfatlarla muttasıftır. Cenabı Hak mekânlara sığmaz, her yerde hazır ve nazır değil mi? Allah'a iman budur.

Ama yalnız, Allah'ın sıfat nuru var, Allah'ın esma nuru var, Allah'ın zât nuru var. Ayet-i kerimede Cenabı Hak buyuruyor ki: "Bu eşyayı ilmi ile ihâta etmiştir"¹², kuvveti ile ihâta etmiştir, azameti ile ihâta etmiştir.

İlmi ile ihâta etmişse onu âlimler bilirler.

Kuvveti ile ihâta etmişse daha fazla manevi kuvvet sahipleri bilirler.

Azameti ile ihâta etmişse ancak Allah'ın azametini dâhil olanlar bilirler.

Bu da insan Allah'ın esma nuruna ulaşmışsa, bütün eşyada Allah'ın esma nurunu görür.

Allah'ın sıfat nuruna ulaşmışsa bir insan, bütün eşyada Allah'ın sıfat nurunu görür.

Allah'ın zât nuruna ulaşmışsa bir insan, bütün eşyada Allah'ın zât nurunu görür.

Bunlar böyledir tabii söylemekle anlaşılmas ve bilinmez. Ancak bunları yaşayan bilir. Yaşamayan bunu anlayamaz.

Söz ile bir kalbe doğmaz ledünnî

Bütün âzâları dil olmayınca

Evet, mademki 'Bilinmez âlemin sırrı nihandır', büyük sır insandadır.

Sende de gizli olan görünmeyen bir sır var. Ama o sır ne zaman açılır, neyle açılır?

¹¹ Fususül Hikem Trc. C.1, S.43

¹² Talak 65:12, Cin 72:28

Ancak tarikata girersen, hizmet görürsün, en evvel senin kalbini açarlar.

Bak bu insandaki sır ne? Bu insanda altı letâif makamı var. Bütün ulema biliyorlar. Biliyorlar ama ismini söylüyorlar, özünden haberleri yok. Özünden haberi olanı yok mu? Olanı vardır. Ama söyler anlatamaz.

Hani ben desem ki; ‘Benim kalbim, ben dünyalardan büyüğüm.’ buna şimdi kim inanır, kim inanacak? Hâşâ! Ben misal veriyorum, kendimi değil hâşâ!

Her kim ki dese ben dünyalardan büyüğüm, diyenleri de tenkit etmişler, inanmamışlar. Ama buna inananlar hakikati bulmuşlar. İnanmayanlar da mecazda kalmışlar.

Onun için burada mecaz ne? Mecaz insanın bu varlığı.

Hakikat ne? İnsanın manevi varlığıdır, insanın ruhudur.

Mecaz bu cesedidir, hakikat da insanın ruhudur.

Ama ben dünyalardan büyüğüm, diyen bir kimse nasıl dünyadan büyük olmuş? Eğer zaten ben dünyalardan büyüğüm, diyenler var ya eğer bunlar bir halde gayri ihtiyari söylerlerse mesul olmazlar. Ama kendi iradeleri ile söylerlerse bu yasaktır.

Zaten ben böyleyim, diyen olamaz, olmamıştır. Demeyen, ben böyle değilim, diyen olmuştur. Çünkü ben böyleyim, diyende bir varlık var. Ben böyle değilim, diyende bir tevazu var. Hâlbuki insanı yükselten tevazudur. Cenabı Hak buyuruyor ki: “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz. Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu da hakir, yoksul ederiz.”¹³.

Evet, amenna. Bir insan hakikate ulaşırsa, dünyadan büyüktür. Niçin büyük olmasın? İnsanlarda kutsal makamlar var, letâif makamları var. Ama bu letâif makamları insanlarda nerelerde?

En evvel kalp âlemi var. İnsanın kalp âlemi açılırsa dünyalardan büyüktür.

Ondan sonra insanlarda ruh âlemi var. Ruh âlemi açılırsa o zaman ruhundan haberdar olur. Ruhundan haberdar olursa orasını söyleyemiyorum. Çünkü orasını söyleyenler asılmış, kesilmiş. Gerçi şimdi şeriat yoktur asmazlar, kesmezler ama işte o zaman Mansur ne demiş? Ruh âleminde “Ene’l Hak, Ben Allah’ım.” demiş.

Anlaşıldı mı? Çünkü ruh Allah’tan gelmiştir. Allah’a ulaşıncı işte Mevlânâ’nın “Sen O’sun, O da sen.” demesi buradadır.

Sen de ruh âlemine ulaştınsa sen O’sun, O da sen.

“Aynı da değil, gayrı da değil ol buna agâh.” bu kelam da bunu ifade eder.

Zâhirde cesede gelince aynı değilsin, ama ruha gelince gayrı değilsin.

Bak, bu da ruh âlemidir.

Peki ya sır âlemi var. Sır âlemi açılınca, nasıl kendi sırrına vakıf olunca bütün âlemlerin sırrına vakıf oluyor. Bütün âlemlerin sırrına vakıf eden Allah. ‘Bilinmez âlemin sırrı

¹³ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

nihandır', buyuruyor. İşte nihan, yani bu âlemlerde olan sırlar nihan gizliyse, o zaman aşikâr olur.

Bir de insanlarda havf âlemi var. Ama biz havfın ismini söylüyoruz. Her ne kadar Cenabı Hak "Muttaki olun, en çok muttaki olanınız en çok Allah'tan korkanınız.", buyuruyor. Ama bu havf muttakide olamaz. Allah'ın buyurmuş olduğu havf muttakide olamaz. Çünkü bak: "Ela inne Evliyâallahî la havfun aleyhim velahum yehzanun."¹⁴ buyuruyor. Bak, bu muttakide değildir, Cenabı Hak bu havfı veliler için buyurmuştur.

Ama biz bu havfı nasıl anlayacağız? Zannediyoruz ki biz Allah'tan korkuyoruz. Evet, "Bütün hikmetlerin başı Allah korkusudur."¹⁵ Ama burada ölçü var mı? Yok. Ama biz niye Allah'tan korkuyoruz? Allah'ın gazabından korkuyoruz, günah işleriz, isyan ederiz, aşağı düşeriz veyahut da Allah bize hastalık verir, yokluk verir, fakirlik verir, bir kaza verir, bir bela verir, bunlar değil. Evliyâullah'ın korkusu bunlar değil.

Onun için insanlar da bir havf âlemi var. Böyle bir insan işte muttaki oluyor, en çok Allah'tan korkan o oluyor, en çok Allah'a yaklaşan da o olmuştur.

Evet, bir de ondan sonra ahfa âlemi var ki ahfa âlemine ulaşanda nasıl ki mesela bir milyon kişinin önüne geçmiştir. Bugün Beytullah'ta ne oluyor? Bin kişinin önüne geçmiş imamlık yapıyor, bir milyon kişinin önüne geçmiş imamlık yapıyor.

Ahfa âleminde olunca mihraba geçmiştir. Yani onun vücudu bir mihrap şeklini almıştır ki o mihraptadır. Bütün insanlar içinde bu şeylerden geçenlerin, kalp âlemine ulaşanların, ruh âlemine ulaşanların, sır âlemine ulaşanların, havf âlemine ulaşanların hepsinin önüne geçmiştir.

Bir de kalp gözünün makamı vardır.

Bak, insanlarda bu kutsal makamlar açılmazsa neye benzer? Bakın Cenabı Hak ayet-i kerimede buyuruyor, "Senürîhim âyâtına fil âfaki vefî enfûsihim innehu ala külli şey'in şehîd"¹⁶. Bu ayeti kerimede Cenabı Hak, insanlardaki kalbin büyüklüğünü ifade ediyor, kalbin büyüklüğünü emrediyor. Ama kalp açılırsa, açılmazsa büyüklerimiz misalini de şöyle veriyorlar.

Ulu bir ağacın çekirdeğini düşünelim, mesela bir incir ağacı. İncirin içinde binden fazla çekirdeği var. O kadar ufak çekirdeği var. O en ufak bir çekirdeğin içinde o incir ağacının kökü, gövdesi, yaprakları, meyvesi, dalı her şeyi onun içerisinde mevcut. Ama o çekirdek patlarsa, büyürse, meydana çıkaracak. Patlamazsa ne olacak? Çürüyüp gidecek.

İşte insanın kıymeti budur, insanın büyüklüğü budur, insanın güzelliği budur. Ne zaman ki onun da kalbi açılırsa olur.

Ama sen kalbini açamazsın. Eğer sen kalbini açabilseydin, Cenabı Hak "Sadık olun." buyurmuyor; ama Cenabı Hak "Sadıklarla olun." buyuruyor. Burada iki mana var, bir manası, zâhir meşayihe bağlan. Bütün mürşidi olmayanlar sadıklarla olabilir mi?

¹⁴ Yumûs 10:62

¹⁵ Taberani, El-Münavi, Fevzü'l Kadir-3:574

¹⁶ Fussilet 41:53

Olmaz. İlimiyle âmil olan bir âlimle dost olursa hiç olmazsa o da küfürden kurtulur. Küfrün karanlığından kurtulur, cehaletten kurtulur.

Şu da var ki bir semayı düşündüğümüz zaman, öyle sema oluyor ki kara bulutlarla bürünmüş hiç ışık görünmüyor. Öyle sema da var ki büsbütün aydınlık, hiç onda da bulut yoktur. Güneşe ve aya mani olacak hiçbir şey yoktur. Bir sema da var ki parçalı bulutlu. Yani, ne çok karanlık ne de aydınlık. Bulutlar var, ay olsun güneş olsun, buluta girince güneşin ışığını, ayın ışığını keser, çıkınca ışığını verir, bir de böyle bir sema var. Şimdi Sâlih Baba bak, şöyle buyuruyor:

Zamanın Hıdrını ara

Zamanın Hıdr'ından mana meşayihdir efendiler!

Zamanın Hıdr'ını ara

Semanın bedrini ara

Gecenin Kadrini ara

Buyurmuşsa, Zamanın Hıdr'ı işte meşayihdir. Evet, semanın bedri ise yani kalbindeki olan bulutları çıkart, at.

Bu kalpteki bulutlar nedir? Yani bizim kalbimizde olan masiva, dünyadır. Her ne gibi Allah sevgisinden başka olan sevgiler varsa hepsi nedir? Allah sevgisini kesmiştir. İşte güneşin önüne gelen bir bulut gibidir. Ama tamamında böyle değiliz, Allah'a şükür, Allah bizi Müslüman halk etmiş, inancımızı yaşıyoruz. Allah inancımızı yaşamayı nasip etsin, hiç olmazsa 24 saatte beş vakit namazımız var. Bu beş vakit namazımızda olsun Allah'a yöneliyoruz. Ama sade bununla da tamam olmuyor. Onun için Niyazi Mısıri Hazretleri buyurmuş ki:

Savm u salât ı hac ile sanma biter zâbid işin

İnsan'ı kâmil olana lazım olan irfan imiş

Buradaki esrar da, Cenabı Hak buyuruyor ki: "Kulum bana nafîle ibadetle yaklaşır."¹⁷ Evet, efendiler demek ki Cenabı Hak "sadıklarla olun" buyuruyorsa sadıklar velîlerdir.

Bu sadıklarla olmanın da iki yolu var, zâhiri işte rabıttadır, bâtını da velâyettir.

Onu biz göremiyoruz ama ruh ondan haberdar.

Ama bizim de cesedimiz ruhumuzdan haberdar değil ki o esrarı bilelim. Ama cesedin ruhumuzdan haberdar olacak mı? Olacak. Ne zaman olacak? Senin cesedinde ruha muhalif olan şeyler, maddeler var. Bu maddeler değişecek ki o zaman ceset ruhtan haberdar olsun. Şimdi onun için buyuruyor ki:

Bu zulmet âlemin geç, gör neler var

Eriş, nûra ki sende kalmaya nâr

Olasın âlem-i rûhdan haberdâr

¹⁷ Buhari Rikak 38

Berzah âleminden mana dünyadır, berzah âleminden mana senin bu cesedindir. Ama nârdan mana cehennemdir, nurdan mana cennettir.

Evet, burada cenneti kazanmakla cehennemden kurtulmuş olur mu?

Ama cenneti kazanmak için Allah'ın emirleri tutulacak, cehennemden kurtulmak için yasaklardan kaçınacak. Bu böyledir; ama;

Olursun âlem'-i ruhtan haberdar

Âlem-i ruhtan haberdar olmak için tarikat var. Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Evet, hep tarikata girenler âlem-i ruhtan haberdar olurlar mı? Olamazlar.

Tarikatın dört şartını yaşarlarsa, olurlar. Tarikatın dört şartı; muhabbet, ihlâs, adab, teslim.

İşte burada sohbet hani kayıyor, akıyor. O da bizim elimizde değil, irademizde değil. Biz sohbet yaparken kelimadan kelam anlaşılın diye açıklarken oradan başka bir kelam konuşuluyor. Bu sefer başka bir tarafa gidiyor, bir başka tarafa gidiliyor. Bu da bizim elimizde değil, bu zuhurattır. Evet, şimdi burada:

Bilinmez âlemin sırrı nibândır

Dört şâhın hükmiyle döner cibândır

Dedik. Bu dört şahtan murat nedir efendiler?

Bu dönen cihan senin cesedindir.

İnsan büyük cihandır.

İnsan büyük varlık ya cihan senin bu cesedindir.

Evvela, şeriat seni hayvani sıfattan kurtaracak. Hayvani sıfattan beşeri sığata geçirecek. Şeriatın olmazsa hayvani sıfattan geçemezsin, kalırsın. Bu da nedir?

Kitap, sünnet, icma, kıyas.

Farz, vacip, sünnet, müstehap.

Bu dört şahtan murat; şeriat, tarikat, hakikat, marifet,

Ama tasavvufta bu dört şahın anlamı; muhabbet, ihlâs, adab, teslimdir.

Tarikatın şartları da bunlardır.

Onun için şeriat, tarikat; şeriat bak, ne yapıyor? İnsanı hayvani sıfattan kurtarıyor. Ama beşeri sıfattan meleki sığata geçiren de tarikattır.

Bu tarikatın esasları da nedir?

Muhabbet; meşayihini seveceksin, ne kadar seveceksin? Çok seveceksin.

Canından fazla sevdinse eğer, sen fenafişşeyh oldun. Şeyhin sıfatları sende tecellî eder. Anlaşıldı mı efendim?

Bu fazla sevmek için şudur ki; mesela hani su içiyorsun, şeyhinin su içtiğini görmüşsün unutma! Her su içtiğinde şeyhim böyle içerdi, diyeceksin; unutma! Yemek yediğini görmüşsün, yemeği şeyhim şöyle yerdi, de.

Şeyhinle beraber ye, şeyhinle beraber yürü, şeyhinle beraber namaz kıl, şeyhinle beraber konuş. Hiçbir zaman şeyhini unutma, böyle yapa yapa yapa, ne oluyor?

O zaman fenafışşeyh oluyorsun.

Sen O oluyorsun, O da sen oluyor.

Senin varlığın kalkıyor, şeyh efendinin varlığı sende tecellî ediyor.

Buna fenafışşeyh deniliyor. Ama insan buna ulaşmazsa hakikate geçemiyor. Hakikate geçmek için vasıta budur. Bak, onun için:

Delîl eyle O zâat-ı evliyâyı

Buyurmuş, ya sonra:

Al benliğimizi gitsin irâde

Arz eyle cemâlin irgür murâde

Rabitamız sensin işbu arâde

Rabîta demek Allah'a bağlanmaktır. Allah buyurmuyor mu? "Allah'ın ipine sarılın."¹⁸ Allah'ın ipine bağlanın, demiyor mu? Peki, nasıl bağlanacak insan? İp mi var? İp varsa herkes bağlansın.

İşte burada Allah'ın ipine bağlanmak ve bu aradaki ip, Evliyâullah'tır.

Hani Cenabı Hak ne buyuruyor? "Kulum beni sev, sevdiklerimi sev." Sevdiklerimi sev ki beni sevesin. "Kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullarıma sevdir."

Bak, meşayihin esrarı burada açıklanıyor, burada çıkıyor, aşikâr oluyor.

İşte tarikattaki şartlar bunlardır. Bu dört şartı insan elde etmezse, tarikatı anlamış değildir, tarikatı yaşamış değildir.

Ama de ki tarikata girmişse, menfaatten hali (yoksun) değildir, yook !

Allah'a şükür Mürît, Muhîp, Mensup var.

Tarikata girmiş ya bu dört şartları alamamışsa, o zaman bu dört şartı elde eden, tarikatı anlayan, yaşayan hakikate geçer, o da bir velî olur.

Peki, hepsi velî olunca mürit kim olacak? Bir de bunu düşünelim, hep velî oldular, mürit kim olacak?

Ama Cenabı Hak:"Sadıklarla olun." buyuruyor. Yine buyruluyor ki: "Herkes sevdiği ile beraber olacak."¹⁹. Ahirette herkes sevdiği ile beraber olacak.

¹⁸ Al-i İmran 3:103

¹⁹ Rıyâzûs Salihîn S.282 5. Bab

Mesele yoktur, nasıl ki hani bugün askeriye misal verecek olursak; zaten bizim tarikatımız askeriye. Kıyafeti de askeriye, eğitimi de askeriye, talimi terbiyesi de askeriye, görevi de askeriye, rütbesi de askeriye.

Askeriye ise işte erden mareşale kadar rütbeleri düşünün. Her tarikata giren bir erdir. Resmi bir kıyafet, manevi bir resmi kıyafet taşıyor. Onu muhafaza edecek. Onu muhafaza etmezse eğer terakki edemez. Terfi edemez. Evet, hem de askeriye de bir disiplin var. Askeri kıyafetine, askeri disiplinine, askeri görevine riayet etmiyorsa ne yapıyorlar? Ona ceza veriyorlar.

Evet, işte ne zaman ki bir insan bu dört şartı elde ederse, o zaman hakikate geçer.

Ama tarikata girenlerin hepsi bulmaz. Şimdi mesela burada binlerce cemaat var. Daha fazla cemaat toplandı buraya, iki bin, belki iki binin üzerinde olabilir. Ama bunların içerisinde hepsi bir midir? Bunların hepsi tarikata inanmış gelmişler ama bu şartları hepsi yaşıyorlar mı? Yaşayan var mıdır? Vardır. Hepsini yaşıyor mu? Hayır, mümkün değil, hepsi yaşayamaz. Ama yaşanacak beyim, yaşanacak.

Tarikatın dört şartı olmazsa, insan tarikattan hakikate geçemiyor.

Ama bu defada şeriatın bu dört şartı olmazsa da tarikata geçmiş değildir. Tarikati yaşamış değildir. Hani meşayihden ders almış ama şeriatı eksikliği var, o tarikata geçmemiştir, girmemiştir. Şeriatı eksikliği olan tarikata giremiyor.

Kâbiliyyet bizde olmazsa meşâyih neylesin

İster ise mürşidi olsun Muhammed Hazreti

Kabiliyet kab manasınadır.

Kab ise bizim kalbimizdir.

Senin kalbine mürşit tarafından, meşayih tarafından verilen bir sevgi var ya onu muhafaza etmen şart. Onu muhafaza edeceksin. Onu neyle muhafaza edeceksin?

Onu ahlakınla muhafaza edeceksin. Onu sözlerinle, kıyafetinle, yaşantınla muhafaza edeceksin. Bunlar şart olacak.

Evet, efendiler dört şah işte tarikatta; muhabbet, ihlâs, adab, teslim.

Muhabbet, meşayih olan sevgin. Bu meşayih sevgisi bak, sizi buraya getirdi değil mi? Hani bu da;

Kibrî-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Dil şehri ne? Senin, benim kalbim yahu! Kalbimiz.

Bu pas ne? Kalbimizdeki masiva.

Herkesin bir işi var, düşüncesi var. Eğer iş peşinde olsaydın buraya gelmezdin. Bak, her düşüncüyü, her işini bıraktın, geldin buraya, değil mi? İşte bu senin kalbinde silinmiş bir pas değil mi? Ama bunu ne silmiş?

Bu tarikatın, mürşidin, meşayihin muhabbeti, bak, seni buraya getirmiş.

*Kibrît-i abmerdir şeybin nefesi
Yakar dil şehrinde bırakmaz paşası
Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı*

Ama biz de deriz ki:

*Berâberdir Dede Paşa Mevlâsı
Dâim cezb ederler me'vâya bizî*

Ya, efendiler! Dede Paşa olmasaydı, sen beni tanımazdın, ben de seni görmezdim, tanımazdım. Birbirimizi tanımazdık. Dede Paşa Hazretleri bizi buraya cezbetmiş, toplamış, Allah'a şükür birbirimize tanıtmış.

Ama bu öyle bir iltifat ki: “İnnemel mü'minüne ihvetün.”²⁰ burada tecellî etmiştir. Müslümanlar kardeşse işte bu cemaat kardeşdir. Bak, her birisi bir taraftan gelmiş.

Evet, bu dört şahtan murat; muhabbet meşayihimizi çok seveceğiz.

Bunun delili: Hazreti Peygamber Efendimiz (Allahümme salli alâ seyyidînâ Muhammedin ve alâ âli seyyidînâ Muhammed) Hazreti Ömer (r.a) Hazretleri'ne ne sordu, ne buyurdu?

—Ya Ömer beni ne kadar sevebiliyorsun?

—Ya Resulullah nefsimden maada her şeyden fazla seviyorum seni.

—Yok, ya Ömer, sen kâmil bir mümin olamamışsın. Kâmil bir mümin olmak için beni nefsimden fazla seveceksin.

Ona böyle buyurunca, tabii Hazreti Resulullah'ın sözü, Hazreti Ömer de seçkin sahabe, o anda ondaki Peygamber Efendimiz'e olan sevgisi birden öyle çoğalıyor, o zaman diyor ki:

—Ya Resulullah, şimdi siz buyurdunuz nefsimden fazla seviyorum seni.

—Tamam, şimdi kâmil iman sahibi oldun.²¹, buyuruyor.

Şimdi bakın efendiler! Peygamber Efendimiz'in bütün emirleri hadistir. Bu olmuştur. Ama kelam-ı kibarda ne geçiyor?

*Bulam dersin eğer ayn-i imâm
Çalış ki şeyhinde olasın fâni
Sana senden yakın olanı tanı*

Burada rumuz var, evet;

Bulam dersin eğer ayn-i imâm

²⁰ Hucurat 49 10

²¹ Kadı İyaz Şifa-i Şerif C.2, S.19

İmanın orijinalini, hakikatini bulmak istiyorsan, çalış şeyhinde fâni ol, bu anlaşılıyor. Ama;

Sana senden yakın olanı tanı

Burada rumuz vardır. Bunu ben izah edemem, siz de anlayamazsınız. Bizim izah etmek gücümüz değil, siz de anlayamazsınız. Ne kadar izah etsem, yine anlayamazsınız. Ama doğrudan doğruya direkt söylense bu sefer küfür olur, küfür görünür ve izahını yapamayız. Doğrusunu söylesek zâhire küfür görünür. Evet,

Sana senden yakın olanı tanı

Nasıl bu? Bizden yakın olan kim var?

Bizden yakın olan Allah var.

Cenabı Hak “Nahnü akrabu.”²² Kulum ben sana şah damarından yakınım, diyor. Ama Resulullah da buyuruyor ki “Ey kul senin Allah’tan yetmiş bin perde uzaklığın var. Her perdenin kalınlığı da yerle gök arası kadar.”²³ Böyle ırak, ama bu ıraklığı neyle yakın edeceksin?

İşte Allah’a bu yakınlık, Allah’ı unutmamaktır.

Bu uzaklık da bizim anlayacağımız, Allah’ı unutmaktır.

Hani insan var ki Allah’a inanmıyor, ahirete inanmıyor, kitaba inanmıyor. Bunlar inanmıyorsa, günahı sevabı da bunlar bilmiyorlar; hayrı şerri de bunlar bilmiyorlar, seçmiyorlar. İşte onlar çok uzaktır. Biz o kadar uzak değiliz, ama yakın da değiliz.

İşte sevgiyi takviye eden ihlâs vardır, muhabbet, ihlâs, adab, teslim. Onu büyük göreceğiz ki sevebilelim.

Ama ondan sonra onu takviye eden adab vardır. Hani büyük bir cisim, büyük denince, şu sehpa ne kadar bir yer işgal etmiş? Vücudu kadar bir yer işgal etmiş. Ama salon ne kadar yer işgal etmiş? Kendi vücudu kadar bir yer işgal etmiş. Ama dünya ne kadar? Kendi vücudu kadar yer işgal etmiştir. Yani bir insan kendi vücuduyla bir oturduğu yeri işgal eder. Eğer bir insan kâmil insan olmuşsa dünyayı ihâta etmiştir, dünyayı işgal etmiştir.

Âdâb budur ki; meşayihinin zâhirini bâtınını bir bilmektir.

Ama onu büyük göreceksin ki sevesin, âdâbın olacak ki büyük göresin.

Evet, ne diyeceksin, âdâb nasıl olacak? Evet, bu ıraklık bendedir, benim; Şeyh Efendimi göremiyorum ama o görüyor, o dünyayı ihâta etmiştir. Onun için ırak yakın yok, o her taraftan haberdar. O beni görüyor, ben onu göremiyorum. Âdâb budur.

Nasıl ki zâhirinde olduğu gibi ne kadar ırakta olursa olsun, onu ırak görme, âdâb budur.

Teslimiyet nedir? Teslimiyet de zaten hepsinin başıdır.

²² Kaf 50:16

²³ Ramiz’ul Ehadis, Hadis no: 4156

Sermaye bu yolda heman

Teslim ol şeybe inan

Teslimiyet demek, zâhirde tevekküldür. Allah'a kulun tevekkül olmasıdır. Ama bu tevekkül meşayihe teslim olmazsa, tevekkül olamaz. Evet, tevekkül olsa bile tamamını yapamamıştır, tamamı olamamıştır.

Ancak ve ancak tarikattaki tevekkül şudur ki; rabitasına öyle teslim olmuş ki; bir alet olduğunu biliyor. Şeyhim yediriyor, şeyhim içiriyor, şeyhim yatırıyor, şeyhim kaldırıyor, şeyhim konuşturuyor, şeyhim yürütüyor.

Bu olmazsa insan tarikatı anlamış, yaşamış değildir, hakikate ulaşamaz efendiler, bunlar olacak.

Tarikatın şartları bunlardır. Evet, Allah hepimize nasip etsin. Yalnız burada biz meşayihimizi ilme'l yakîn bildik ise Allah bize ayne'l yakîn bilmek nasip etsin. Ayne'l yakîn bilenlere de Allah hakke'l yakîn bilmek nasip etsin.

Evet, insanlar tarafından Allah'ı ilme'l yakîn bilmek var, ayne'l yakîn da bilmek var. Âlimler ilme'l yakîn biliyorlar. İnsanlar var ki ayne'l yakîn biliyorlar, ilimleri ile âmil olup fazla amel işlemişler yaklaşmışlar. Bir de insanlar var ki Allah'ı hakke'l yakîn bilirler.

Hakke'l yakîn bilenler Allah'a âşık olanlar. Allah'a âşık olmasa insan hakke'l yakîn bilemezler. Çünkü Allah aşkı onun varlığını yakıyor, gideriyor; varlığını, perdeleri kaldırıyor.

Hâlbuki perde; kendi varlığı, kendi sa'yıdır, insanın varlığı kendi sa'yıdır.

Evet, insan Allah'ı ilme'l yakîn biliyor ama çok ırak bir mesafe var. Ayne'l yakîn bilmek ise yürüdü, gitti, yaklaştı. Yani bu yürüme ise amel işledi, yaklaştı.

Yaklaştı ama arada bir perde var. O perde arkasını göstermiyor. O perde nedir?

Bilmesi ve yaklaşmasıdır. Ben biliyorum demesidir. O perde ilmidir, amelidir. O ilminden, amelinden geçmezse perde ortadan kalkmaz.

Bak, Şems geldi Mevlânâ'yı irşad etti. Niye geldi irşad etti? Onların şeyhleri, büyükleri demiş ki:

—Konya müftüsü Mevlânâ'nın irşad zamanı geldi. İlmiyle, ameliyle tamamen son makama, son yere gitmiş. Oradan geçemiyor, bir perde var arada, onu kaldıramıyor.

O perde nedir? İlmi, ameli. Bak, Şems onun elinden ilmini ve amelini aldı. Koskoca Mevlânâ'yı etti dindon, hâşâ! Anlamayanlar deli oldu bu, dediler. Onu bir çocuk gibi yatırdı, kaldırdı, koşturdu, her şeyi ona yaptırdı. Ama irşad etti.

Evet, onun için işte, Allah'a şükür bugün biz buraya toplandık, bizim tarikatımızın da büyük amelidir. Büyük nimetleri işte bu amelde elde ediyoruz. Onun için:

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Yardan mana Allah'tır.

Sadıktan mana Allah’a ilm-i ezelîde “Belâ” diyendir ki bu da işte bu amelleri, şeriati, tarikati olanlardır. O “Belâ”yı muhafaza eden, o Allah’a vermiş olduğu sözü üzerinde duran, şeriati, tarikati olandır.

Evet, niçin Cenabı Hak bize tevbe ayeti göndermiş, değil mi? Halk eden o, noksan sıfat halk etmiş.

Hazreti Âdem babamızı halk ettiği zaman melekler onu noksan gördüler. Neyini? Cesedini noksan gördüler. Ruh üflenmemiş henüz, ruhtan haberdarlıkları yok. Ama Cenabı Hak’ın, “Biz Adem’i yer yüzüne halife gönderiyoruz.”²⁴ ve “Meleklerle Adem’e secde edin, dedik secde ettiler.”²⁵ emrinde secde ettiler. Melekler:

—Yâ rabbî, biz sana ibadete kâfi değil miyiz? Bunu niye halk ettin? Bu gider yeryüzünde sana isyan eder, bunda itaat edecek bir durum yok, isyan eder, dediler.

Cenabı Hak ne buyuruyor? “İtiraz etmeyin meleklerim, benim bildiğimi siz bilemezsiniz.” bakın o zaman melekler tekrar Allah’a yalvardılar.

—Aman Yâ rabbî bizi affet, biz senin bildiğini bilemeyiz.

Bakın, melekler niye öyle dediler? Melekler Hz. Âdem’in cesedini gördüler, noksanlığını cesedinde gördüler. Cenabı Hak niye “Biz Âdem’i halk ettik, kendi ruhumuzdan ruh üfledik.”²⁶ buyuruyor. Onun için ruhun esrarı bilinmiyor.

Sordular rûbdan Resulullah cevâbın vermedi

Ol Ebü'l-Ervâh iken setr ettiği bemyâna bak

Bir takım dehrî oturmuş akl u rûbdan babs eder

Nâsı idlâl eyleyip söyleşdiği yalana bak

Şimdi ruhtan kitaplar yazıyorlar. Onların hepsi yalan, onlar hepsi batıldır. İdlâl demek insanları aldatıyor. Bunlar insanları kaydırıyor, delalete düşürüyor.

Bunlara inanmayın çünkü Resulullah Efendimiz ruhtan sormuşlar cevap vermemiş. Nasıl cevap vermiş “Gulirruhu min emri rabbî.”²⁷ hitabı, emri gelmiş. Cenabı Hak “Sana ruhtan soruyorlar. De ki: Ruh Rabbimin emrindedir ve size ilimden ancak az bir şey verilmiştir.” diye ayet göndermiş. Peygamberimiz cevap vermemiş. Niye? Bilmediğinden değil. Ama ruhun esrarını akıl almıyor. Beşeri insan akı almıyor.

Bilinmez sırrı esrarı bu aklın anda yok karı

Bu akıl ruhun esrarını anlamaz, anlayamaz. Ama Cenabı Hak “Düşünen akı da benim aklım.” buyuruyor, insanlar da ne zaman ki cüz’i aklından geçer, akl-ı külle ulaşırsa, o zaman ruhun esrarını anlar. Anlar ama Resulullah Efendimiz kadar da anlayacak değildir. Resulullah Efendimiz niye anlatmamış? Cenabı Hak da onu mahcup etmemiş “Gulirruhü min emri rabbî.” emrini göndermiş.

²⁴ Bakara 2:30

²⁵ Bakara 2:34

²⁶ Sad 38:72

²⁷ İsra 17: 85

Evet, efendiler Allah'a şükür işte burada bizim bu amelimizde bu nimetlere insan vasıl oluyor.

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Bütün cem olsun âşıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Pirimiz Sami Hazrettir

Bizim de pîrimiz Dede Paşa Hazretleri.

Gelin dergâba dervişler

Dervişler kim? Derviş de Allah için bütün her işini bırakmış da bir amel işleyen kişi. Allah için dünyayı gönlünden çıkartmış. Sizler de dünyayı çıkarttınız ki geldiniz buraya. Değil mi? Evet, hepiniz derviştiniz. Ama tabii hepiniz derviş demekle, dervişler de bir seviye olmaz.

Halk arasında dervişe, azıcık bir ibadet yapana, sofu olana diyorlar. Yalnız Yunus Emre ne demiş? Dervişlik kıyafetle olmaz. Kürk ile post ile dervişlik olmaz. Şimdi bakın!

Bizim Hâvace Abdülhâlik Gücdüvânî Efendimiz Hazretleri'ne sormuşlar; bazen bize de soruyorlar, ihvanlar sormuyor, ihvan olmayanlar soruyor.

—Niçin sarık bağlamıyorsun, niçin cübbe giyinmiyorsun?

Ben de ancak onlara diyorum ki kardeşim; Sarığı hoca bağlar. Cübbeyi hoca giyer. Ben hoca değilim. Hoca değilim ki sarık bağlayayım. Derviş değilim ki cübbe giyineyim. Ben utaniyorum. Hicap duyuyorum. Niçin? Bak, âşık böyle buyuruyor:

Sanır kim kendini bir âdem olmuş

Kıyâfet düzmek ile olmuş eşraf

Kendini bir hoca kıyafetine sokmuş. Derviş kıyafetine sokmuş. Onlar zanneder ki kendisi bir adam olmuş. Kıyafeti ile adam olmuş. Kıyafet ile insan derviş olmaz. Kürk ile post ile derviş olmaz.

Derviş ancak Hak için gönlünden her şeyi atmış olacak. Onun için bak, kıyafeti ile dervişe bürünmüş nasıl ki Reşahat kitabında yazar:

Dervişin bir tanesinin bir keşkülü bir de merkebi varmış. Başka da bir şeyi yokmuş. Evi, malı yok, işi yok, parası yok geziyormuş. Geze geze bizim büyüklerimizden Hâce-i Ahrar, Ubeydullah Ahrar Hazretleri'nin ismini duymuş. Onu bir ziyaret edeyim demiş. Ona giderken uğramış olduğu köylere sormuş, 'Bu köy kimin?' Hâce-i Ahrar Hazretleri'nin, 'Bu kimin?' hep sormuş. Hep Hâce-i Ahrar Hazretleri'nin demişler. Bu dervişin gönlü karışmış. Demiş ki:

—Böyle meşayih olmaz, şeyhliğini söylediler, ziyaretine gidiyorum ama gitmeme de değmez, görüşmeme de değmez. Böyle meşayih mi olur, dünyayı zapt etmiş?

Ama mübareğin 3000 tane ırgatı varmış. Dervişin gönlünde tamamen itiraz kaynamış. Neyse gitmiş tekkesine görüşmüş. Bir iki gün misafir kalmış. Bu sefer de bir gün Hacı-i Ahrar Hazretleri, onun gönlünde ne kadar da bu olsa, acımış ona, ikaz etmek istemiş. Çünkü:

Külli boş değildir aşka düşenler

Katre düşmeyince sel uyanır mı

Buyruluyor. O da mademki Allah için bir derviş olmuş işi yok, gücü yok bir seyahate çıkmış ise, Allah'ın ihsanı acımış onu ikaz etmek istemiş, yani onu münkirlikten kurtarmak istemiş.

Münkir demek bir hakikati inkâr etmek demektir. İnkâr demek, küfür demektir. Onu kurtarmak için Hacı-i Ahrar Hazretleri:

—Derviş baba, ben de seninle beraber biraz seyahat yapayım, demiş.

Ters istikamete gitmişler, doğu istikametinden gelmişse, batı istikametine gitmişler, çünkü onun gelmiş olduğu istikamete gitseler oraları öğrendi, hep sordu öğrendi. Ters istikamete gitmişler, geldikleri köylere hep demiş ki:

—Nöbetçisi biziz, bekçisi biziz.

Böyle devam etmiş, dervişin itirazı daha çok kaynamış, artmış.

—Böyle meşayih olmaz, dünyayı zapt etmiş, demiş.

O gün akşama kadar gitmişler. Bir mezrasında, köyünde misafir olmuşlar. Oradan kalkmışlar tekkeye dönmüyorlar, yine ters istikamete gidiyorlar. Derviş soruyor:

—Efendim, nereye gidiyoruz?

—Ben sana demedim mi biz arkadaş olduk, beraber seyahat ediyor, gidiyoruz.

—Efendim benim merkebimle keşkülüm tekkede kaldı, onu alayım.

—Ben bu kadar emvali bıraktım gidiyorum da sen bir merkebi bırakamıyor musun, sen bir merkepten geçemiyor musun? Demiş.

O zaman derviş ayılmış.

—Eyvah, benim bu merkebe olan muhabbetim kadar, onun malına mülküne muhabbeti yokmuş, demiş.

Bakın efendiler! Onun için derviş demek evvela dünyadan geçiyor. Zaten dünyadan geçerse insan ahireti kazanamaz. Bu da sevgiyle olur. Ama insan sevdiğinin peşine gider sevmediğinden kaçır. Dünyayı ahiretten fazla sevmiyorsa ameli olması lazım. Ameli olmazsa dünyayı sevmiyorum, demekle bu olmaz. Kimi kandıracak?

Evet, bir defa ahireti sevecek ki dünyadan geçsin. Bu kalptedir. Dünyadan geçmezse insan ahireti kazanamaz.

Ahiretten de geçmezse Ru'yetullah'ı kazanamaz.

Ama derviş dünyadan da geçmiştir. Ahiretten de geçmiştir. Her şeyden geçmiştir. Bir dost bir post kalmıştır.

Post: Cesedidir. Dost: Allah'tır. Oturtturmuş dostu, postun üzerine. İşte derviş budur.

Onun için dervişlik kadar yüksek bir makam yoktur. Ama bu dervişlik kıyafetle olmaz. Onun için bak, buyuruyor ki:

Sanır kim kendini bir âdem olmuş

Kıyâfet düzmek ile olmuş eşrâf

Bizim tarikatımızın kurucularından Havace Abdülhâlik Gücdüvânî Hazretleri'nin bize vasiyeti var. Bu amel onun amelidir. Bizim hatmemiz, teveccühümüz onun amelidir. Emr-i ilahi ile emr-i Resulullah ile o kurmuştur.

Bak, onun bize vasiyeti var, Ey oğul diyor:

—Şöhret kazanma, şöhrette afet vardır.

—İsmi hüccetlere yazdırma.

—Zâhirini gözetme, zâhir gözetmek bâtını harap eder.

—Camiden, cemaatten geri kalma, şol şart ile ki imam müezzîn olma.

Bakın burada bile geride durma var. Ama bu zamanda hadisler varsa “İnsanların hayırlısı, insanlara hizmet görendir”²⁸ buyruluyor. Öyleyse bir de “Vazifeyi ehline verin.”²⁹ emri vardır. Bu emirlere göre, tabii ehli olan vazifeden kaçmayacak.

Niye bu böyle buyrulmuş? Belki o zamana buyrulmuştur. Veyahut da zâhir var, bâtın var. Hoş herkes hoca olacak, hepsi imam olacak değil. İmam cemaatle olur. Yani ben illa imam olacağım, deme de. Ama illa ben cemaatle namaz kılacağım de. Camiye git, cemaatten geri kalma. Ama illa ben imam olacağım, deme. Elbet tabii oraya gidenlerin hepsi Müslümanlar, oraya layık olan bir imam olacak, o ayrı bir şey. Ama ölçüsü böyle; ‘Camiden, cemaatten geri kalma, şol şart ile ki imam-müezzîn olmasın’.

— Evini mescit eyle.

Bir insan camiye, cemaate giderse evini nasıl mescit edecek? Evin halkına namaz kıldır, demek oluyor.

Evet, efendiler, Allah’a şükür işte bizim bu teveccühümüzde çok büyük ihsanlar olacak. Şimdi teveccühten bahsedeceğiz. Bu teveccüh bizim Nakşibendî Tarikatı'nın Halidi kolunda var. Öbür kollarında yoktur, yalnız bu kolunda var. Sair tarikatlarda zaten yoktur. Her tarikatın bir usulü var. Toplu zikir yaparlar, mesela ferdi, özel zikir yaparlar. Bizde de toplu zikrimiz işte bu hatmedir, teveccühtür. Ama teveccüh tabii herkes tarafından her zaman olmuyor, her yerde olamıyor. Bu da bir ayrı bir emirdir.

Ama bilmiş olun ki hatme de teveccühün bir küçüğüdür. Yani amel olarak küçüğüdür. Eğer teveccühten aldığın feyzi hatmeden de alıyorsan hatme de senin için bir teveccühtür. Hatme büyük amelimiz, hatmeden geri durmayın.

²⁸ Hadis Kudsi

²⁹ Nisa 4:58

Fakat bu teveccühte şu olur. Teveccühün şartları var. Şartı ne? Birinci şart, teveccühe oturan bir kimse teveccühün şartlarına riayet edecek.

Bu şartların biri ne? Gözler yumuk olacak, göz açılmayacak.

Ondan sonra kalbinde kin varsa atsın, çıkarsın. Bir kimseyi sevmiyor, buğzu varsa, kini varsa, çıkarsın atsın. Hasedi var, kini var, gurur var, kibri var, bunları kalbinden atsın, çıkarsın.

Sonra kalbine gelen, hani ağır hastası var, onu da çıkarsın. Burada onu düşünmekle hastası iyileşmez. Yalnız hastasına dua istesin. İşte duanın mercii burası, şifa istesin. 'Yâ rabbî hastama şifa ver.' desin. Borcu var ödeyemiyor, borcunu düşünmekle borcu ödenmez. Borcundan kurtulmak için burada Allah'a sığınsın. Sığınacak yer burası işte.

Evet, işte gözler açılmaz, yumuk olacak. Kalbinizi muhafaza edeceksiniz, kalbinize geleni atın. Muhafaza edin, deyince tabii kalbe gelen bizim elimizde değil. Çünkü kalbin bekçisi yok, ama bizim kalbimizin bekçisi rabıta'dır. Ama rabıta için, bak ne buyruluyor?

Râbita oldukça pîre cümle a'zâ "Hû" çeker

Yani diyor ki: Bir insan rabıtayı tam yaparsa, ama burada râbitayı hayal var, râbitayı cemâl vardır.

Râbitayı hayalde tabii ki dalga vardır. Başka şeyler de gelir ama onu atıp râbitayı hayal yapmak lazım. Râbitayı hayal meşayihe yapmak lazım.

Aslında rabıta gönül bekçisidir, efendiler. O olmasa, rabıta sevgisi gönlünde olmasa, rabıta gelmese başka şeyler gelecek.

Onun için Nakşibendî Efendimiz'in zamanında zâhir ulema rabıtaya karşı çıkmışlar. O zaman Nakşibendî Efendimiz Buhara'daki ulemayı davet etmiş.

—Gelin, bir fukara çorbamı için, demiş.

Onlar da tabii her ne kadar muhalefet ediyorlarsa da Nakşibendî Efendimiz seviliyor, bütün insanlar tarafından bir hürmet var, bir sevgi var. Sevdiren Allah. Gelmişler toplanmışlar onların hizmetini kendisi görmüş. Yedirmiş, içirmiş. Demiş ki:

—Mollalar, bir müşkilim var, sizden öğrenmek istiyorum.

—Buyurun efendim, demişler.

—Siz demişsiniz ki rabıta puttur.

—Evet, efendim demişler.

—Namaz nasıldır? Avamın namazı var, havasın namazı var. Huşu ile kılınan namaz var, bir de şuğul ile düşünceli kılınan namaz var. Bu namazlar nasıl olur?

Müptedinin namazı var, muntehinin namazı var. İrade sahibinin namazı var, iradesi küllî iradeye geçeninin namazı var. Huzur kimdedir? Huzurla, huşu ile namazı kim kılar? Müntehi âlemine geçenler. Müptedi, irade sahibi namaza durduğunda ne olur? Malı gelir aklına, alacağı gelir aklına, vereceği gelir aklına, evladı gelir, ailesi gelir. Bütün bunlar gelir, eşi dostu gelir gönlüne. Gelir mi? Gelir. Bunlar hep nefsi için sevilenler,

nefsi için düşünülenler bunlar put olmuyor da, Allah için sevmiş olduğun bir velî gelirse gönlüne put mu olur? demiş.

O zaman ayağına kapanmışlar;

—Efendim, biz bunu böyle idrak edemedik, demişler.

Evet, rabita gönül bekçisidir. Rabita gelmezse gönlümüze, sade namazda değil her zaman bu böyle, Rabita gönlümüzde olmasa neler gelir gönlümüze?

Ama rabita sevgisi olursa hiçbir şey gelmez, girmez gönlüne. Niye sevmeyelim rabıtayı? Zaten Cenabı Hakk'ın emri “Ve kunu maessadikiyn” buyurmuş. İşte burada, zâhirde meşayihe tabii olduk, ders aldık, ona hürmet ettik, hizmet gördük, himmet aldık.

Ama bir de ona gönülden bağlanmak lazım. Gönülden bağlanmak odur işte. Yürürken de yatarken de kalkarken de içerken de yerken de namaz kılarken de şeyhinle beraber kıl, ne olur ki yani? Şeyhin önde sen arkasında kıl, hiç olmazsa. Veyahut da, ben kılmıyorum, o kıyor, de.

Şeyhini hayal ede ede olacak, şeyhinin sıfatı sana geçecek, muhakkak. O zaman fenafışşeyh olacaksın. O zaman vasıtayı buldun.

Evet, efendiler teveccühte bu iki şeye dikkat edeceksiniz. Birincisi tabii teveccühün bir oturma usulü var. Yeni ders alanlar oldu, dışarıdan gelenler oldu. Teveccüh görmeyenler var herhalde çünkü bir hayli cemaat var. Oynamaktan maksat ütmek, derler. Uzaktan yerlerden geldiniz, uykusuz kaldınız, para harcadınız, zahmet çektiniz, geldiniz buraya. Hiç olmazsa bunun nimetinden mahrum kalmayasınız. Bu nimetine mazhar olmak için:

Yâr dâim sana nazâr eyler

Seni gâfil görürse güzâr eyler

Yani, burada gaflette olmayın. Ama diyeceksin ki ‘Benim ağır hastam var’. Gelsin ama onu gönlünden at. Cihadını yap. Kalbi cihad cihadı ekberdir.

Gam gelmez dememişler, Gam eğlenmez demişler

Gam ise insanların gönlüne gelen düşüncelerdir. Bu gelir, diyorlar ama durmaz. Çünkü senin sa'yın var.

Allah sana sa'y vermiş ise, her nimete sa'y ile ulaşacaksın. Sa'yın ile gönlüne geleni atabileceksin. Gönlüne geleni at. Rabıtan karşında. Hani rabıta tarifinde ne var?

Nefsimizi atmışız ayaklarının dibine, elinde şeriat kamçısı var, tepesinden aşağı vuruyor, böyle, değil mi? Burada da işte, rabıtan karşında, Ama Allah'tan azıcık gönlün kayarsa kamçıyı yiyorsun. Kamçı yiyeceğim diye rabıta karşında Allah kalbinde olsun.

Gönlüne her geleni at, Allah'ı kalbine al. İşte böyle iki şeye dikkat edin, birisi gözlerinizi açmayacaksınız. İkincisi de, rabıtanız karşınızda Allah kalbinizde. Gelen bütün düşünceleri şuğulları atın, Allah'ı kalbinizde zikredin.

Önemli olan kalbî zikirdir. Kalbinizde Allah, Allah, Allah deyin, lisana getirmeye ihtiyaç yok.

Evet, bunu ne zamana kadar yaparsınız? Teveccühün sonuna kadar. Teveccühün sonu ne zaman olacak?

Teveccühün başlangıcında “Estağfurullah” nidası ile gözler yumuluyor. Sonunda da hoca efendilerin birisi aşır okur. Aşır okunmakla teveccüh tamamlanmıştır. O zaman da herkes serbest oluyor.

Yalnız şimdi bir de oturma usulü var. Evet, oturmada nasıl rahatsa öyle oturun. Zaten kalabalıkta ayaklarınızı uzatamazsınız. Ama zaruret olursa arıza olursa uzatır. Ama zaruretsiz olursa ayağını iki ayağını birden bu amelde uzatamazsın. Ama diz üstü oturabilir, bacağının birini üzerine oturup, bacağının birini dikebilir. Yorulursa diğeri ile değiştirebilir. Mürebbe, yani iki bacağın yana sererek oturabilir. Böyle oturma şekilleri çok var. Bunları, nasıl rahat ediyorsanız, öyle oturursunuz. Yalnız, teveccühün şeklini, sıraları bozmazsınız. İleri geri gitmezsiniz, sağdakini soldakini itmezsiniz. Bunlara dikkat edin. Evet, teveccüh usulüne göre oturturlar.

Başlayacağı zamanda “Estağfurullah” diye bir nida olunacak. Bu “Estağfurullah” nidasını duyduğunuz zaman parmaklarınızla hesabını yaparaktan 25 defa istiğfar okuyacaksınız. Usul, kendiniz işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzataraktan şöyle ki: “Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah” şeklinde. Ama kendiniz işiteceğiniz kadar, sağınızdakini, solunuzdakini meşgul etmeyin, şugullandırmayın. 25 istiğfar okursunuz, daha sizin yapacağınız bir şey yoktur. İfade ettiğimiz gibi gözlerinizi açmayın. Göz açmak yasaktır. Cezbelenenlere açıp bakmayın. Mesela, Allah diye bağırıyor. Hay, hu, diye bağırıyor. Bunlar bir cezbedir. Nerden geliyor bu ses? Önünden geliyor. Gözünü açıp da bakma. Sağından bir tanesi ağlıyor, bu kimdir diye gözünü açıp da bakma.

“Zenginler Bütün Yarışta, Fakirler de Koşuyorlar ki Onlara Kavuşsunlar”

26.06.1994, Samsun

Sabah-ı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun. Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefalar getirdiniz. Feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz.

Allah muhabbetinizi arttırsın. Allah hepinizin işlerini hayır getsin. Allah inancımızın neticesini sizler için, bizler için hayırlı etsin. Feyzinden, nurundan, bereketinden ihya-âbâd etsin.

Amelimiz büyük amel, büyüklerimizin ameli; biz taklidini yapacağız. Ama olsun, olsun da taklidi olsun. Taklitten tahkike geçeceğiz. Taklitten tahkik doğar. Mecaz hakikate köprüdür, derler. Evet, büyüklerimizin emri böyle: Mecaz hakikate köprüdür.

Tabii mecaz ne? Kulun iradesiyle yaptığıdır.

Hakikat nedir? Hakikat küllî iradeye geçmektir.

Mecaz yapa yapa, iradesini sarf ede ede küllî iradeye geçiyor. Onun için bizim amelimiz de büyüklerimizin amelidir, büyük ameldir.

Ama hiçbir tarikatta teveccüh diye bu amelimiz yoktur. Bizim amelimiz büyük bir ameldir, Allah’a sığınarak biz taklidini yapacağız. Olsun ama Divan’da geçer, bir müjde var bize:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih’i

Sâlih demek: sağlam amel işleyen, maksatsız, menfaatsız, riyasız, gösterişsiz, şöhretsiz. “Halisen livechillâhi” için amel işleyen herkes sâlih’tir. Sâlih bir isimdir ama bu Sâlih’in ismi değil, amel işleyenlerin ismidir.

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih’i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlih’i

Taklîd’den tabkâke döndür Sâlih’i

Affeyle bizmette noksânımız var

Yeter ki hizmetimizi yapalım da, yaptık, demeyelim; yapamadık, diyelim. Yaptık dersek, o varlık olur, o benlik olur.

Allah, benlikten, varlıktan hoşlanmıyor. Cenabı Hakk'ın karşısına varlıkla ıkılmıyor. İnsan daima yokluğunu, Allah'a karşı yokluğunu arz edecek, yokluğunu bilecek, mahviyetini bilecek.

Zaten şeriat da bu, tarikat da bu, hakikat da bu, marifet de budur. Evet, onun için bak!

Åşık imdi varlığın ver yokluğa

Ama åřık geçiyor burada. Åřık olmayan varlığını yok edemez. Varlığını yok edemeyen de esas varlığı bulamaz.

Åşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Hem de bu, ayeti kerimenin mealidir: "Kll şey'in halikun illa vecheh"¹. Bu ayeti kerime var ki: Her şey yok olacak; Allah'ın zâtı kalacak. Ama bu enfâsta da tecellî ediyor, nefislerde de.

Kim de ama? "Mt kable en temûtû"² sırrına mazhar olanda.

"Mt kable en temûtû. " sırrına mazhar olanda tecellî eder. Ki her şeyini yok eder, yok olunca tabii kim vardı? Arş krs, mükevvenât yokken kim vardı? Sen, ben, her şey yokken kim vardı?

Allah'ın zâtı vardı. Her şey yok olacak, yine zâtı malum kalacak.

Ama işte mahviyetle insan bu nimete ulaşıyor. Mahviyet demek yani her şeyini yok edecek. Kendisinin bir cismi var, onda bir cisim var ama bunu kim hareket ettiriyor?

Allah'ın kudreti ile ona bir hareket yaptırın var.

İşte onun cismi öyledir. Mahviyete geçenlerin cismi bir cemattır.

İbrahim Aleyhisselam niçin?

—Beni rabbim yedirir, rabbim yatırır, rabbim içirir, rabbim kaldırır, rabbim konuşturur, diye buyurmuş?

Hilaf mı bu?

Evet, insanlar varlığından kurtulursa olur bir alet.

Ama kimin aleti? Allah'ın aleti, Cenabı Hakk'ın aleti olur.

Onun her hareketi, her işi Allah'ın kudreti ile oluyor.

Onun için buna neyle malik olacağız?

Tabii sa'y ile. "Ettevfiki meassay.", " Sa'y eden Allah'ın fazlu tevfikine ulaşır." Allah'ın fazlu tevfigi sa'y edene, sa'y etmeyene değildir.

¹ Kasas 28:88

² Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

Yalnız bir şey daha var. Bir de buyuruyorlar ki: “Matlup azamettedir.” yani kulun isteği... Ama biz isteğimizi bilemiyoruz. Bir istek var ki azamettedir. Ancak Allah’a sığınmakla onu elde edeceğiz. Başka çaresi yok.

Amelle, ilimle, ibadetle o elde edilmez. Onun kapısına gidilir, o nimetin kapısına gidilir. Ama o kapının açılması için her şeyini dökeceksin, her şeyini atacaksın.

Bilhassa bir padişahın huzuruna gitmek için sana silah vermişler, sana efendim neyse vasıta vermişler. Çünkü silahın olmasa, vasıtan olmasa gidemiyorsun. Onlarla gittin ama padişahın kapısından o silahla içeri giremezsin. Dökeceksin o silahları ki oraya giresin.

Ama o silahlar nereye götürüyor? Padişahın kapısına götürür seni. Silahın veyahut da muhafızın var, polisin jandarman var değil mi? Bunlarla oraya gittin, onları dışarıda bırakırsın. Orada dökmezsen içeri giremezsin. Evet, efendiler ne buyurmuş mübarek:

Âteş-i aşkmla yandır Sâlib'i
Şarâb-ı lebinle kandır Sâlib'i
Taklîd'den tahkîke döndür Sâlib'i
Affeyle bizmette noksânımız var

Evet, biz taklidini yapacağız ama Allah’a şükür, olsun da taklidi olsun.

Taklit ikidir. Bakın dikkat edin, yanlış anlaşılmasın! Bir taklit var ki şunlardır:

Ârifin Hak iledir Hak'tır özü
Anların kablesidir şeyhin yüzü
Kavm-i Nemrûdiler istemez bizî
Ben hafîd-i Pîr-i Tâgî olmuşam
Pîr-i Sâmî'nin çarâğî olmuşam

Demek ki bir taklit var ki muhalifler hicvediyorlar. İşte tarikatta olanları veyahut da tarikatu, meşayih, cezbese olanları, dervişleri hicvediyorlar, onlarla alay ediyorlar.

Biz de öyle değil, biz insıbağ yolu ile taklit yapacağız, yapmaya çalışacağız.

Mesela bir insan, sanatkâr bir kimse eli iş yapıyor. Hiç yapmadığı bir şeyi görür, hoşuna gider. Bir yapar, benzetemez, iki yapar benzetemez, üç yapar benzetemez. Ama her yaptıkça yaklaşıtır. Benzetemez ama yaklaşıtır. Her yaptıkça onun eli alışır, neyse yapa yapa onun aynısını çıkarır.

Şimdi de burada biz onun taklidini yapa yapa yapa inşallah tahkike ulaşacağız.

Bu emirdir. Sonra neyimize lazım; biz emir kuluyuz, emri ancak işlemekle memuruz. Ama bu nimeti cezbedecek sizsiniz.

Sâlib'e bir kimseye yol alduran ihlâsıdır

Bu ne? İhlâs meselesi var. İhlâs inanmaktır. Neye?

Allah’a, ahirete, günaha sevaba, helale, harama, amellere her şeye inanmak demek.

Bunun da büyük bir amel olduğuna inandınız ki geldiniz. Ama tam inanmak lazım. Nasıl inanacaksın şimdi bu amele?

Evet, bu amel öyle bir ameldir ki tam inancınız olursa burada arzunuzu ulaşacaksınız. Bu amel büyük ameldir. Burada bak!

Teveccüh olunca her bir ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Demek bu teveccühümüzde bizim ölü kalplerimiz canlanıyor.

Ölü kalp hangisi? Allah'ı zikretmeyen kalp ölüdür.

Diri kalp hangisi? Allah'ı zikreden kalp diridir.

İşte bu teveccühte bu nimetler oluyor.

Evet, daha başkaları da var tabii. En azından, bu nimetin, bu teveccühün en ufak ikramı; insanlarda 79 ahlakı zemime var, bunların hepsi muzır şeylerdir. Bunlardan bir tanesi olsun alınır, en azından bir tanesi alınır, ama zararlısı alınır. Nasıl mesela?

Bir insan hastalanıp doktora gider. Doktor da onda çok hastalıklar bulur. Bir, iki, üç, beş tane hastalık bulur. Ama bu hastalıkların hepsi tedavi görmek istiyor. Bunlar ameliyatla alınacak. Doktor ne der? Der ki:

—Sende şu, şu var. Ama önce en zararlı olanı alayım. Hele git bu iyileşsin de gel de diğer sefer öbürünü alayım.

Onu da alır, teker teker diğerlerini alır. Hepsini, ikisini üçünü hep bir arada alamaz. Onun için bak, bu kelam da bunu ifade ediyor:

Günden güne derdim artar

Varsam Lokman'a Lokman'a

Niye bu böyle buyrulmuş? Kelamı kibar canım buna inanmak lazım. Bizim anlayışımıza ters düşüyor. Niçin? İnsan doktora derdinin artması için gitmez, derdinin alınması için doktora gider. İşte bu odur ki:

Günden güne derdim artar

Varsam Lokman'a Lokman'a

Lokman'dan mana doktordur. Derdin artmasından mana da bizim manevi bir derdimiz var. Onun artması gerekiyor. O manevi derdi biz bilemiyoruz; ancak tabibi var, onun da bir tabibi var.

Sertabîb-i âşıkândır Pîr-i Sâmî Hazreti

buyurmuş.

Sâlihâ bir özge cândır Pîr-i Sâmî Hazreti

Server-i kutb-ı cihândır Pîr-i Sâmî Hazreti

Sertabîb-i âşıkândır Pîr-i Sâmî Hazreti

Sertabip, âşıkların sertabibi.

Allah'a çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun bugünümüze, bu fırsatımıza, bu nimetimize. Allah'ın lütfu, keremi, ihsanıdır. Yoksa bu bizim iyiliğimizden, bildiğimizden değil efendiler!

Cenabı Hak, bütün insanları halk etmiş, maddesi birdir, Hâlik'ı birdir, babası birdir; değişen bir şey yok. Eğer değişen bir şey varsa ta ki ilm-i ezelide "Elestü bi rabbiküm,"³ fermanında "Belâ." (Evet) dememiz. Onda da Allah'a şükür delilimiz şudur ki: Müslüman olarak dünyaya gelmişiz, ona "Belâ." demişiz. Ama o "Belâ."yı bozmayalım.

Ama bozmuşuz zaten. O "Belâ."yı bozmayanlar kimlerdir?

Eğer o "Belâ." bozulmasaydı Cenabı Hak tevbe ayeti göndermezdi bize. "Tûbû ilallahi tevbeten nasuha."⁴ Ayeti kerimesi hakkında musannif iki mana çıkarıyor. Mananın bir tanesi emir: Allah: "Kulum tevbe et.", diye emrediyor.

İkincisi de tebşir. "Tevbeni kabul edeceğim." Zaten musannif diyor, eğer kabul olmasaydı emir de olmazdı. Çünkü niçin? Allah kuluna yapamayacağı bir şeyi emretmemiş. Ne emretmişse kulun yapabileceklerini emretmiştir. Demek ki, tevbe de kabul olacağı için Cenabı Hak tevbeyi emretmiş.

Evet, işte burada biz de her ne kadar ahd-i misâkımız var, "Belâ." demişiz. Ama ne çare ki nefis var, dünya var, Şeytan aleyhillane var. Ta ki, Âdem babamıza, cennet gibi emniyetli bir yerde gitti, ona hilesini yaptı, vesvese verdi, ona günah işletti. Allah'ın emrini sındırdı (bozdu), attırdı dışarı. Eğer o olmasaydı hep cennette olacaktık. Hazreti Âdem'e Şeytan aleyhillane düşmanlığını yaptı; o, cennetten atılınca, bizim de bu şeytan daima düşmanımız oldu.

Bir de sadece düşmanımız şeytan değildir. Dört tane manevi düşmanımız vardır. Bu dört tane manevi düşmandan bizi koruyacak ancak Evliyâullah'ın himmetidir. Çünkü kelimeler böyle. Cenabı Hak buyuruyor ki, "Kulum öyle bir ağızla dua edin ki günah işlememiş olsun."

Burada bu günah işlememiş ağız kimin ağzı? Velîlerin ağzı.

Çünkü onlar varis-i enbiyadır. Biz peygamberi görmedik, peygamber zamanına ulaşamadık. Ama peygamberin varisleri var. "El ulemâü veresetül enbiya."⁵ buyurmamış mı, Peygamber Efendimiz "Benim ümmetimin uleması benim varislerimdir.", buyurmuş.

Ama bu ulema ikiye ayrılır: biri zâhir, biri bâtın. Bir hocalar var, bir meşayihler vardır.

Zâhir ulema nübüvvetinin varisidir.

Ama meşayih ise velâyetinin varisidir.

³ Araf 7:172

⁴ Tahrim 66:8

⁵ Ebu Davud, İlim-1

Nübüvveti aşikâr oldu, velâyeti gizli geldi. Velâyeti kıyamete kadar gizli devam ediyor; ama nübüvveti aşikârdır.

Ne demek yani? Nübüvvetinin varisi bir hocadır. Medrese ilmini bitirmiş, icazetini almış oradan, bu onun elinde bir hüccettir (delil).

Nakşibendî Efendimiz Hazretleri'nin çok âlim olan, kemâl ehli müritleri varmış. Onlardan yetişkin kimseler var, çok âlimler var. Ama en fazla ilmi olan, o zamanın ulemasının içinde ileride olan, âlim olan halifesi Yakub-u Çerhi varmış. Bu Yakub-u Çerhi Hazretleri çok âlimmiş. Buhara'da zâhir ilmini bitirmiş, müderris olmuş. Dört mezhepten fetva vermek için icazet almış.

Bu neye benziyor bu dört mezhepten fetva veren kimse? Nasıl ki askeriyede paşalar var. Paşa olmak için kurmay olacak, kurmay olmayan paşa olamıyor. Bu da dört mezhepten fetva veren bir âlimse, bu da bir general demek oluyor.

Evet, böyle bir âlim Buhara'da uzun boylu kalmış ve orada tahsilini bitirmiş, icazetini almış, memleketine gidiyor, memleketinin ismi Halep'miş. Bütün Buhara'nın eşraflarıyla, ulema, umera (yönetici) memur, devlet erkânıyla ve âlimlerle, meşayihlerle, zengin esnaflarla teker teker hepsiyle görüşmüş. Nakşibendî Efendimiz'le görüşmeye gidince elini öpmüş ondan dua istemiş, sonuçta genç kendisi. O da demiş ki:

—Sen benden dua istiyorsun bizim duamız kabul müdür? Diye buyurmuş.

Kitapta yazıyor, olmuş bir macera kayıtlıdır. Bizim duamız kabul müdür, buyurmuş.

—Kabuldür efendim, demiş.

—Senden bir delil isterim, demiş Nakşibendî Efendimiz. Ayet okumuş, çünkü âlim. Demiş ki:

— Cenabı Hak buyuruyor ki, “Biz bir kulumuzu seversek kullarımıza sevdirebiliriz.” Benim delilim bu. Halk seni çok seviyor. Allah seni seviyor ki bu insanlara sevdirmiş. Nakşibendî Efendimiz de:

—”Ma azizan” demiş.

Yakup Çerhi Hazretleri daha önce gece uyurken bir rüya görmüş. Rüyasında ona demişler ki:

—Molla Yakup medrese ilmini bitirdin, müderris oldun, hoca oldun. Bundan sonra da azizlerin ilmini oku. Azizleri bul, azizlerin ilmini oku.

Ama rüyasında bir kimse bunu demiş ama kim olduğunu ne olduğunu bilemiyor. Nakşibendî Efendimiz'e gidince bu rüya çok işlemiş.

—Yâ rabbî bu azizler kimlerdir? Azizleri nasıl bilirim? Diye merak etmiş.

Nasıl mübarek öyle buyurmuşsa rüya aklına gelmiş, canlanmış rüya. Orada işte gayri ihtiyarı Nakşibendî Efendimiz'e gönlü akmış.

Ama çanta elinde memleketine gidiyor. Gitmiş ama daha gidememiş yoldan dönmüş gelmiş. Ayrıldıkça ona sevgisi çoğalmış, çoğalmış. Memleketine doğru yolun çoğunu gitmişken, memleketine gitmeden geri dönmüş gelmiş. Gelmiş onu dergâhında bulmuş. Demiş:

—Efendim beni kabul...

Ama orada “Ma azizan” kelimesi okunduktan sonra “Biz azizlerdeniz.” denmiş. Rüya aklına gelmiş, fakat oradan ayrıldığına kendine büyük bir günah, kusur, noksanlık olduğunu kabul etmiş. Bana rüyamda “Azizlerle ol.” dediler, bu da “Azizlerdeniz.” dedi. “Niye onun yakasını bıraktım?”, diye çok böyle bir ahu eninle çok üzgün, ağlayaraktan geliyor Nakşibendî Efendimiz’e ve ona “Beni kabul et.”, diyor.

Mübarek bunu öyle karşılıyor ki diyor:

—Biz geç kabul ederiz, güç kabul ederiz. Kendimizden kabul edemeyiz, kendiliğimizden de kabul edemeyiz. Yat, bu gece bakalım ne zuhur edecek?

Tekkede, dergâhta yatıyor. Nerede yatsın? Sabaha kadar yüzünü yerlere koyuyor, sabaha kadar ağlıyor. Nasıl ağlıyor? Allah’a yalvarıyor;

—Yâ rabbî, ben bir refaha, feraha, huzura ulaşmak isterken ne mihnete düştüm ben. Ya kabul olmazsam ne olacak benim halim? Diyor.

Ömrümde böyle bir sıkıntılı gece geçirmedim, diyor. Sabahtan mübarek gelmiş ona:

—Kabul oldun, diyor.

Ondan sonra daha gitmiyor. Öyle bir âlim her şeyini terk ediyor, Nakşibendî Efendimiz’in hizmetinde kalıyor.

Fakat bir gün ona diyor ki işte bu noktaya geliyor: “Arzatmi imanı ilmi ledünni ilmi Yakubu” misal buyuruyor. Diyor ki:

—Molla Yakup ilim ikidir. Bir ilim var ki insanoğlu gider bir medresede bir hocadan tahsilini yapar, oradan icazet alır. Bu insanoğlunun elinde bir hüccettir. Bir ilim de var ki velilerin ilmi, onu okumak lazım onu elde etmek lazım, diyor.

Onun için bunun nasıl bir ilim olduğunu bilemiyor ki. Ama bir gün mübarek Nakşibendî Efendimiz onun ayağına basıyor. Ayağına basınca onun kalp gözü orada açılıyor. Öyle bakıyor ki dünya, yerler, gökler, ay, yıldız bunları hep kalbinde seyrediyor, içinde seyrediyor.

Evet, insanlarda kalp âlemi vardır. Kalp âlemi açılmazsa o ilmi okuyamaz. O satırda olmayan ilim oradadır. Ama kalp âlemi açılırsa onu okuyabilir. Açılmazsa orayı okuyamaz.

O kalp neyle açılacak? Kalp de ancak Allah’ın aşkı ile açılacak.

Allah aşkı o kalpte büyüye büyüye, çoğalır, gele gele onu açar.

Gele gele büyütür, gele gele açar. Onu büyütür dünyalardan büyük olur. Onun için Cenabı Hak, Hazreti Allah kutsî hadisinde buyuruyor: “Ben yerlere, göklere sığmam, mü’min kulumun kalbine sığarım.”⁶

Evet, efendiler! Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Allah bugünlerimizi aratmasın, Allah bugünleri üzerimizden kaldırmasın.

⁶ *Alusi Ruh’ul Me’ani XX.101*

Teveccüh deyince büyük bir ameldir. Ama ne istiyor bu amel?

Bakın ıraktan gelenler de oldu, uykusuz da kaldınız, yorgunluk da oldu size. Para da harcadınız, geldiniz. Bu kadar zahmet, bu kadar mihnetler, meşakkatler bir saatin karşılığıdır. Teveccühte bir saat var, sohbet olunca başlar.

Ama sohbeti de dinlemek lazım. Bizim tarikatımız sohbet tarikatıdır. Sohbet zuhurattır; sohbet bu akılla, sohbet bu satırla bilinmez. Sohbet beşeri akılla, ilimle olmaz. Sohbet bir zuhurattır. Bakın kelamı kibarda:

Ey birâder sözlerime tut kulağ

Sanma am söyleyen dil yâ dudağ

Evet, “Din nasihatır, din nasihatır, din nasihat.”⁷ buyrulmuş. Din nasihatle gelir din nasihatle yaşar, din nasihatle gelişir. Din nasihatten ibarettir, din nasihatle gelişir, din nasihatle yaşar.

Ama bu nasihatse ikidir. İşte biri zâhir ulemanın hakkıdır ki onlarda ilim sıfatı vardır. Tabii Cenabı Hakk’ın “Sizin bileniniz ile bilmeyeniniz bir değildir.”⁸ emri var.

Öyleyse onlar, tabii âlim oldukları için, farklılar. Kimden? Avamdan farklılar, ilmi olmayanlardan farklılardır. Kur’an’ı açıp ayeti okuyup da onun manasını vermek veya hadisi okuyup manasını vermek onların hakkıdır. Bin, iki bin, on bin kişiye hitap etmek onların hakkıdır, ama bu vaazdır.

Sohbet ise zuhurattır. Sohbet kitaptan konuşulmaz.

Onun için Erzincan’da bir meşayih varmış “kitapsız” derlermiş ona. Niye kitapsız demişler ona? Hâlbuki kitapsız diye hani dini olmayanlara, dinsiz, kitapsız derler. Hâlbuki böyle değil. Çünkü o sohbet edermiş hiç kitap açmazmış. Her zaman sohbet edermiş hiçbirinde kitap yok. Hatta ismine “Bayburtlu Kitapsız Mustafa Efendi” demişler.

Evet, sohbet zuhurattır. Bizim tarikatımız da sohbet tarikatıdır.

Sohbet emirle olur, öyle emirsiz de olmaz.

Yalnız işte bu zaman zaman sohbetimiz oluyor, teveccühümüzü de yapıyoruz.

Ama deyin ki, sohbet ne istiyor?

Sohbet sâfilik ister.

Sâfilik de bu sohbeta gelmişsin sen, sohbet dinliyorsun can kulağını vereceksin. Bütün gönlünü vereceksin, o kelimelere gönül vereceksin. Sadece kulağını vermek de değil, gönül vereceksin bu kelimelere.

Gönül vermek için oraya, ne lazım?

Gönlünde olanları hep atacaksın, gönlünü boşaltacaksın ki o söylenen sözler senin kalbine girsin.

⁷ Buhari İman 42

⁸ Zümer 39:9

Boşaltmazsan nereden girecek? Senin gönlünde çok, bin türlü düşünceler varken, şuşullar varken, alacağın vereceğın varken o sohbet ne olur?

Rüzgâr gibi alır vurur gider başından, hiç sana tesir etmez.

Ama de ki sohbet bellendir mi?

Bellenmez. Satırdan alınmaz ki bu bellensin. Sohbet öyle bir şeydir ki bugün yapılan sohbet belki 10 sene sonra sende zuhur edecektir. Belki 5 sene sonra göreceksin bu sohbeti sen, tecellî edecek.

Evet, sohbet ruhtan tecellî eder ve sohbeti ruhlar cezbeder. Ancak biz ne zaman ki:

Olursun âlem-i ruhtan haberdar

Buyrulmuş.

Bu berzah âlemin geç, gör neler var

Eriş nûra ki sende kalmaya nâr

Bu berzah âleminde mana bu dünyadır. “Dünya mü’minin zindanıdır.” buyrulmuyor mu? Öyleyse dünyayı sevmeyeceğiz, zindan sevilmez.

Bir de berzaktan mana bu süflî cesettir. Bu süflî cesetten ruhu kurtarmak lazım. Niçin?

Hâşsetme tende cânı sen

Düşmâna verme anı sen

Buyrulmuş. Ruh bu tende hapsedilmiştir, ruhu buradan kurtarmak lazım.

Neyle kurtulacak?

Ancak ve ancak her şey dûr olduğunda.

Kur’an-ı Kerim’de bir hakikati vardır. Yunus Aleyhisselam denize atılmış, balık yutmuş deryanın dibine gitmiş. O balığın midesinde Allah’a öyle yalvarmış ki, “Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn.”¹⁰ diye. Bu onun zikridir. “Yâ rabbî senden başka ilah yoktur, ben kendi nefsimi zulmedenlerden oldum.” buna duçar oldum, layık oldum.

Ama nasıl zulmetmiş kendi nefesine? Bilmiş, onda da bir kusur olmuş.

Yalnız evliyalarınki veya nebilerin ki zelledir. Bu isyan değildir de onlarda bir zelledir. Allah’a isyan etmiş değildir. Ama ne var?

Hani Cenabı Hak, “Ya Yunus söyle kavmine ateş yağdıracağım. İnansınlar, inanmazlarsa ateş yağdıracağım.” O ateş yağmadan ve Yunus Aleyhisselam da emir, müsaade almadan o bölgeden çıkmış onun için cezalanmış, Allah onu balığa yutturmuş. Bakın, dikkat edin.

⁹ Müslim, Zühd:1

¹⁰ Enbiya 21:87

Hâlbuki Lût kavmini felaket ile alt üst edeceği zaman Cenabı Hak Hazreti Lût'a "Sen kavminden sana inananları al beriye çık, onları topraklara atacacağım." dedi. O da çıkmıştır.

Sâlih Peygamber'e "Sen sana inananlarla onlardan ayrıl, şuradan çık. Bunları ben rüzgârla, sesle kıracağım" demiştir. Bunlar olmuştur.

Nuh Aleyhisselam'a "Sana inananları gemiye al, öbürlerini suda boğacağım." buyuruyor. Bunlar var, fakat Yunus Aleyhisselam'a ne hikmetse, denmemiş. Bunlar da cilve-yi rabbanî, bilemeyiz.

Yunus Aleyhisselam'a "Ateş yağdıracacağım senin kavmine söyle ya Yunus onlara, söyle bir haftaya kadar inansınlar; inanmazlarsa ateş yağdıracacağım." Çünkü Yunus Aleyhisselam bunlara tekrar tekrar Allah'ın, Cenabı Hakk'ın emirlerini söylediği zaman onu tenkit ediyorlar. İtiyorlar, dürtüyorlar, azarlıyorlar.

—Sen git bize karışma, diyorlar.

Neticede Cenabı Hak, "Ya Yunus onlara söyle bir hafta müddet. Bir haftaya kadar inandılar inandılar; inanmazlarsa onlara ateş yağdıracacağım." buyuruyor.

Bunu da onlara söyleyince bunlar yine ne yaptılar? Yine onu tenkit ettiler.

—Sen deli olmuşsun, hiç gökten ateş yağar mı? Gökten yağmur yağar, dediler.

Fakat ateş bulutları yani afat bulutları görüldü. Öyle kırmızı bulutlar görüldü ki zemine doğru, aşağı bulutlar asılıyorlar. Ateş dökülecek, görüldü. Bunlar ateşin döküleceğini gördüler.

Yunus Aleyhisselam, kendisi de yanmasın diye, o ateş dökülecek bölgeden kaçıyor. O bölge Ninova'dır, Musul'a yakındır, hemen Musul'a şimdi karışmış durumda. Oradan kaçıyor, ayrılıyor, çıkıyor.

Emirsiz çıktığı için... Ama o çıktıktan sonra bunlar iyice ateşi, afatı gördükten sonra Yunus Aleyhisselam'ı arıyorlar ki bulsunlar;

—Ya Yunus inandık biz senin rabbine, sen rabbinden dile bizi yakmasın, diyecekler.

Yunus Aleyhisselam'ı bulamıyorlar. Bulamayınca da ne yapıyorlar bunlar?

İçlerinde idrak sahipleri akıllılar varmış.

—Yunus'u bulamadık ama Yunus'un rabbisine inanalım. Bu afat onun rabbisinden geliyor, ona inanalım, yalvaralım, ağlayalım, sızlayalım; bizi yakmasın, üzerimize ateş yağdırmamasın, diyorlar.

Ne yapıyorlar, efendiler!

Hayvanları bütün körpelerinden ayırıyorlar. Mesela kuzuları koyunlarından, buzağları sığırlardan daha hep ne kadar hayvan varsa ayırıyorlar. O körpeler bağırıyor, hayvanların anneleri bağırıyor ve çocukları da annelerinden ayırıyorlar. Çocuklar da süt emen, meme emen çocuklar; meme istiyor annesi yok, onlar da ağlıyor. Halk birbirine sarılıp ağlıyor. Allah'a yalvarıyorlar, ateş dökülecek.

O bulut koyup çekip gidiyor daha dökülmüyor, yanmıyorlar. Yunus Aleyhisselam da yok, çekti gitti.

Yunus Aleyhisselam denize gidiyor. Vapura binip giderken, vapurda sadece Yunus Aleyhisselam yok, dolu insanlar var. Bir balık geliyor vapurla çarpışıyor. Önünden vuruyor arkaya, arkadan vuruyor öne; sağdan vuruyor sola, yatırıyor, soldan vuruyor sağa yatırıyor. Arkadan böyle yatırıyor kaldırıyor. Ama bir daha vursa buna takla attıracak, ters döndürüp boğulacaklar.

Gemi halkı demişler ki:

—Bu açtır biz buna yemek verelim.

Neler varsa yiyecekleri ekmek, et işte nerede ne varsa döküyorlar denize ki, hiçbirine balık bakmıyor. Gemiyle çarpışıyor.

Diyorlar ki:

—Bu bizden bir adam istiyor. Hepimiz boğulmaktansa bir tanemiz gidelim de diğerleri kurtulsun. Kim gider denize? Diyorlar ki:

—Kura atalım, kura çekelim kime düşerse. Hepimiz mi gideceğiz, bir tanemiz gitsin de...

Bu düşünce içerisinde kurayı daha çekmeden Yunus Aleyhisselam diyor ki:

—Beni atın da siz kurtulun.

Onu da çok nurlu gördükleri için bakıyorlar ki:

—Yok, sen iyi bir kimsesin, seni atmayız, diyorlar.

—Yok, bu geminin halkı hep suya dökülse o beni istiyor, diyor.

Biliyor, “O beni istiyor”.

—O beni almadan bu gemiyi bırakmaz, diyor

Atıyor suya kendini. Balık yutuyor bunu. Balık yutup gidiyor, geminin halkı kurtuluyor, gemi çekip gidiyor.

Ama şimdi bu ne yaptı? İşte orada düşünüyor. Bu zikrin manası büyük, “Lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn.” ve “Yâ rabbî insanlar, cinler, melekler de dâhil hep güçlerini sarf etseler ki beni buradan kurtaramazlar. Ama sen beni korursun.” diyor. Cenabı Hak da onu koruyor. Balığın midesinde 40 gün yaşıyor.

Ama Cenabı Hak balığa emrediyor, “Ey balık benim Yunus kulum senin midende, sakın bir şey yeme, onun yerini daraltma.” diyor. Orada 40 gün zikrediyor. Bu zikre devam edince bakıyor balığın gövdesi, dağ gibi kara bulut gibi gövdesi, cam oldu, billur oldu. Deryayı seyrediyor bu sefer.

İşte efendiler bizim ruhumuzu da, Nefs-i emmaremiz böyle bir balık yutmuş gibidir.

Onu cam etmek lazım, onu silmek lazım. Onu silmek lazım ki o ruh orada sıkılmasın, kurtulsun, o sıkıntıdan kurtulsun.

Buna ne lazım?

Burada da zikir lazım, ibadet lazım, amel lazım, zikir lazım. Onunla kurtaracağız. Evet, bak, kelamı kibarda geçiyor:

Mekânım batn-ı bût oldu memâtım lâ-yemût oldu

Muhâfiz ankebût oldu ben oldum gâr-ı dervîşân

Demek ki; âşiklar, dervişler bunları yapıyorlar.

Evet, Yunus Aleyhisselam yaşamış, olmuş; ama cismen yaşamış onu, cismen olmuş onda.

Ama dervişlerde de manevi olarak, ruhen bunları yaşıyorlar, bu hallerden geçiyorlar. Geçmeseler derviş olamazlar. Onun için kelamı kibarda geçer bak!

Dilersin dilberi dilber kılarsın dilberi dilber

Sana da keşf olur dilber mühim esrâr-ı dervîşân

Dervişlik çok mühim bir esrardır. Nedir?

Onlar dilber olmuşlardır, ama dilberi bulmuşlar da dilber olmuşlar.

Dilberin manası güzeldir. Cenabı Hak “Biz insanı çok güzel halk ettik.”¹¹ buyuruyor. “Biz çok güzel halk ettik” ama ne kadar güzel olsa insan Peygamber Efendimiz’den güzel olur mu?

Çünkü bütün güzellik onda sona eriyor ki Cenabı Hakk’ın nurları; sıfat nuru, esma nuru onda tamam tekemmül etmiştir.

Ama o bile ne buyuruyor? “Benim mürebbim rabbim, beni rabbim terbiye etti.”¹² buyurmuyor mu?

Elemneşrahleke suresi niçin inmiş, nazil olmuş? Ne bundaki mana?

Âlimler var, hocalar var. Bunun manası nedir, niçin inmiş bu Elemneşrahleke suresi? Cenabı Hak “Habibim biz senin sadrını yardık, kalbini temizledik.”¹³ buyuruyor.

Öyleyse bizim de göğsümüz yarılacak, sadrımız yarılacak. Bizim de kalbimiz temizlenecek.

Bu görünmüyor. Görenler var mı? Var, görenler vardır. Yeminle de söylerler. Niye söylemesin? Biz de yeminle söyleyebiliriz görünür, niye söylemeyelim değil mi?

Onun için Evliyâullah da böyle bir doktor gibi ameliyat masasına yatırır. Senin göğsünü yarar, kalbinin içini temizler. İster bil, ister bilme; göremezsin, başka. Onun için burada bu kelam niçin söylenmiş?

Özün bir pîre teslim et, müdâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbî kâmil olmaktadır

Mürebbi ne? Mürebbi yetiştirendir.

¹¹ Tin 95:4

¹² Tirmizi Menakıl I Müsned 4.Bab S.66

¹³ İnşirah, 94:1-3

Kâmil de yetişip noksansız kalan. Kâmil kendisi yetişemiyor onu bir yetiştiren var, yetiştiren olacak.

Onun için burada evet, tarikatın esrarları, nimetleri bunlardır efendiler.

Allah'a şükür bizim tarikatımız, bütün tarikatların üstünüdür, hepsinden daha da kıymetlidir, hepsinden daha da kolaydır. Tatbikatı kolaydır, nimeti büyüktür, kârı büyüktür. Hiçbir tarikatta bizim tarikatımızın zikri kadar kolay zikir yoktur. Ama hiçbir tarikatta bizim tarikatımızın zikri kadar kıymeti de yoktur.

De ki onlar bilmiyorlar mı bunu? Bilemezler canım, bu kudret meselesidir. Niye?

Muhammed Şemseddin-i Rûcî Hazretleri var, Reşahat'ta geçer, sağlam bir kitaptır. Bütün delilleri ayetlerle, hadislerle açıklanmış. Yani velîlerde olan bütün maceraları, olan sıfatları, tecellî eden halleri, yaşantıları, görüntüleri hep orada ayetle, hadisle ispat edilmiştir.

Muhammed Şemseddin-i Rûcî Hazretleri o da çok büyük bir âlimmiş. Genç yaşta iken onun da gönlüne bir tarikat sevdası düşmüş.

—Tasavvufsuz olmaz, ben de bir tasavvuf âlimi bulacağım, tasavvuf ilmine çalışacağım, demiş.

Bu aramış, çok aramış, çok meşayihlere gitmiş.

Ama Yunus Emre buyuruyor:

*Niceleri gittiler mürşit arayı
Arayanlar buldu derde devayı
Bin kez okur isen aktan karayı
Bir kâmil mürşide varmasan olmaz*

Öyle efendiler, bin sene medrese ilmini okusa yine bir mürşide ihtiyacı vardır.

Mevlânâ'nın Şems'e ne ihtiyacı vardı o kadar ilmiyle beraber?

Şems yüz sene okusaydı Mevlânâ gibi bir âlim olamazdı. Çünkü Mevlânâ dünya yüzünde tek bir âlim; tek, ikincisi yok. Demek ki Mevlânâ Şemsi yüz sene okutsaydı, okuturdu. Yüz sene okutsaydı yine kendi gibi bir âlim edemezdi. Bu zâhirde, satır ilminde böyle.

Ama Mevlânâ'nın satırda okumadığı bir ilmi, onun kalbinde Şems doğdurdu değil mi? Onun kalbinde o ilmi Şems doğdurdu.

Evet, onun için işte Muhammed Şemseddin-i Rûcî Hazretleri çok büyük bir âlimmiş. Bütün meşayihleri gezermiş, mürşit arıyor. Kaşgar vilayetine gelmiş. Sadeddin-i Kaşgarî Hazretleri de evlad-ı Resul'den ve otuz iki tane halife çıkartmış, irşat etmiş. Onun kadar çok irşat eden icazet veren olmamış, otuz iki tane halife yetiştirmiş.

Muhammed Şemseddin-i Rûcî Hazretleri o otuz iki tanenin içerisindeymiş. O da çok âlim ama gelmeden evvel, bulmadan evvel meşayih arıyor. Kaşgar vilayetine gelmiş meşayih sormuş burada.

—Meşayih var mıdır, tekke var mıdır, zaviye var mıdır, diye sormuş.

Bir merkezi yerde herkesçe daha çok bilenen; ilmi yönden, zenginliği ile, müridinin çoğunluğundan dolayı Nureddin-i Havâfi isminde bir meşayihin tekkesini göstermişler. Ve gitmiş onları zikirde bulmuş. Bakmış zikri aleni, cehrî yapıyorlar. Hem başlarını sağa sola çeviriyorlar hem de bağıraraktan yapıyorlar.

Haktır inkâr değil. Nakşibendî Efendimiz de öyle buyurmuş;

—Sizin zikriniz haktır inkâr etmiyorum ama ben sizin yaptığınız gibi yapmam, demiş.

Değil mi? Kendi şeyh efendisi daire içinde oturuyor ve cehrî zikir yaptırıyor. Şeyh efendisinin sohbetini dinliyor, zikre başladığı zaman Nakşibendî Efendimiz çıkıp gidiyor. Şeyh efendi zikri yaptırıyor, zikrin idarecisi oymuş fakat şeyh efendi bir şey demiyor, biliyor, bildiği için bir şey demiyor.

Ama müritleri ona buğzediyorlar.

—Sen niçin bizim şeyh efendimizin sohbetini dinliyorsun da zikrinden kaçılıyorsun.

Diye buğzediyorlar, sevmiyorlar. Ama onlara demiş ki:

—Sizin zikriniz haktır inkâr etmem ama ben sizin yaptığınız gibi yapmam, dermiş gidirmiş.

İşte bu Muhammed Şemseddin-i Rûcî Hazretleri de o, Nureddin-i Havâfi ismindeki aleni zikir yaptıran, cehrî zikir yaptıran meşayihin sohbetini göstermişler, gitmiş. Onları cehrî zikirde bulmuş.

Burada belki vardır cehrî zikir yapan Rufaîler, Kadirîler. Tenkit değil, bunu tenkit için söylemiyorum hâşâ. Abdülkâdir Geylânî Hazretleri de bizim pirimizdir. Biz daima teveccühler içinde onu zikredeceğiz, okuyacağız. Daima hatmede okuyoruz, Fatiha hibelerinde okuyoruz.

Evet, işte bu cehrî zikri seyretmiş ama bunların zikri hoşuna gitmemiş, oradan ayrılmış.

—Burada daha başka meşayih yok mu? Demiş.

İşte böyle merkezi bir yerde değil de bir ara sokakta kapalı bir yerde Sadeddini Kaşgarî Hazretleri'ni göstermişler. Demişler:

—Nakşî halifeleri var, filanca yerde.

Gitmiş onu da bulmuş. Evvelce gitmiş olduğu şeyhin cemaatleri gibi orada da cemaat var. Ama bunları zikirde bulmuş. Bir ufak mahalle mescidinde zikir yapıyorlar. Bizim yaptığımız halka zikrindeler, hatme okuyorlar, akşam yaptık ya öyle bir zikirdeler.

Bunları da seyretmiş bakmış ki bunlarda ses yok, hareket yok; ama zikirdeler. Halka olmuşlar, gözleri yumuk, ellerinde taş var veya tespih var. Bunların bu zikri hoşuna gitmiş. Gönül muamelesidir bu. Onları da seyretmiş ama onlarınki hoşuna gitmemiş, bunlarınki hoşuna gitmiş.

Gönlünde şöyle bir şey cereyan etmiş. Demiş ki:

—Yâ rabbî, külli şeyin kadirsin (sen her şeye kadirsin), her şey sana ayandır. Yâ rabbî, onlar da seni zikrediyorlar ses vardı, hareket vardı. Bunlar da seni zikrediyorlar ama bunlarda ne ses var, ne hareket var. Bunun hikmeti nedir?

Bunu böyle düşünürken onların hatm-i hacesi bitiyor, şeyh efendi bakıyor ki bir genç mescidin kapısında onları seyrediyor. Buna doğru:

—İleri gel, diyor.

Bakışıyla onun gönlündekini okuyor. O da ilerliyor, ilerleyince onun gönlündekini okuyor ve diyor ki:

Şüphesiz nâdân u abdal kârdır

Zikîrde beyhude feryat eylemek

“Nabnü ekrabü” sırrını fehmetmeyip

Hazırnı gâîp gibi yâd eylemek

Şüphe yok ki bilemeyenlerin kârıdır...

İnsanlar maddiyatta da kâr yaparlar değil mi? Ama bu kâr yapanların hepsi müsavi mi? Yok. Mesela ince işler yapanlar var, ticaretlerinde daha da sırlı becerikli olanlar var değil mi? Gözü açık olan herkes onu yapar, herkes bilir ama... Onun için burada öyle buyuruyor:

Şüphesiz nadan u abdal kârdır

Yani bilmeyenler, nâdân demek, bilmeyenler; abdal da yani anlayamayanlar. Yalnız abdalın iki manası var. Abdallık yüksek bir makamdır aslında. Bir abdallık var ki tamamen Hak için, Allah için her şeyinden geçer, bitirir.

Olmuşuz abdâl-ı Hak dîvâne sanma bizleri

Diye bir kelam vardır.

Bu abdal deyince tarikatta da abdallık yüksek bir makamdır. Onun için diyor ki:

Şüphesiz nâdân u abdal kârdır

Zikîrde beyhude feryat eylemek

“Nabnü ekrabü” sırrını fehmetmeyip

Hazırnı gâîp gibi yâd eylemek

Beyitle diyor ki:

—Niye bu kadar şüpheye düştün, düşünceye düştün, merak ediyorsun? Şüphe yok ki o bilemeyenlerin kârı zikirde bağırarak veya sesle hareketle zikretmek. Bunlar bilemiyorlar, anlayamıyorlar.

Neyi anlayamıyorlar? “Nahnü akrabu.”¹⁴ sırrını. Kur’anı Kerim de bir esrardır, sırdır. Onun için bizim Divan’da buyruluyor,

*Dâreyiz hem kudümüz, cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdâdır gadamız, bağrımız meydır bizim
Virdimiz İsm-i celâl’dir, kalbimiz “Hay”dır bizim
Zikrimiz ihfâ-durur, esrâr-ı Kur’ân bizdedir*

Hâlbuki burada “ney” Mevlevilerin zikridir. Koskoca Mevlânâ’nın zikrini burada beğenmiyor. Beğenmiyor deyince hoş onu tenkit de etmiyor, inkâr etmiyor. Diyor ki:

—Ne hacet, benim zikrim vird-i celaldir. Ben kalbimden, Allah Allah diye zikredersem, Kur’an’ın esrarı da burada, sırrı da burada.

Onun için başka bir kelam daha var. Buyuruyor ki:

*Bu aşk bir bahr-i ummandır
Buna hadd ü kenar olmaz
Delilim sırr-ı Kur’an’dır
Bunu bilende ar olmaz*

Kur’an’ın sırrı nedir? Kur’an’ın sırrında iki kelime var: “Nahnü akrabu”, Cenabı Hak buyuruyor. Bu ne? “Kulum ben sana şah damarından yakınım.”

Bütün ilim, amel, zikir, ibadet hepsi Allah’a yaklaşmak için değil mi?

Ama Cenabı Hak ne buyuruyor? “Kulum ben sana şah damarından daha yakınım.” Bu ne?

Bu da Allah kelimesi ile... Kalpte Allah kelimesi yazılıdır.

Neye benzer mesela? Bir Allah kelimesi yazılı lamba var ya ama cereyan gelince onu gösteriyor; cereyan gelmeyince kendisini göstermiyor.

Kalbinizde Allah kelimesi yazılıdır fakat onu canlandırmak lazım. Ona bir cereyan verip de onu canlandırmak lazım.

Evet, onun için işte burada mübarek nasıl böyle diyorsa, ikna oluyor. Zaten bunu böyle demekle cehrî zikri tenkit etmiyor.

Nakşibendî Efendimiz de öyle buyurmuş. Şeyh efendisinin zikri canım, demiş ki:

—Sizin zikrinizi inkâr etmem, haktır; ama sizin yaptığınız gibi yapmam.

Bir de şu vardır burada: Nakşibendî Efendimiz’den sormuşlar ki:

—Efdali zikir “La ilahe illallah” mıdır?

Bütün ulema, bütün tarikatlar, şeyhler; bâtın ulemanın, zâhir ulemanın bütün binbir ittifak ile kararı efdali zikir: “La ilahe illallah”tır.

¹⁴ Kaf 50:16

Ama Nakşibendî Efendimiz onu efdal-i zikir olarak kabul etmemiş; bir tek o, tek kalmış. Ama tek kalmış da burada bir kusur mu işlemiş? Bir eksiklik mi işlemiş? Hayır.

O öyle ileri gitmiş, öyle ileri gitmiş, öyle ileri gitmiş ki onun makamına kimse ulaşamamış ki onu anlayabilinler. Çünkü o reis-i evliyadır.

Himmat-i evliyâ bize yâr iken

Şâb-ı Nakşibendî serhünkâr iken

Serhünkâr demek; ülke padişahlarına hünkârım denilirdi. Ser demek yani ülke padişahlarının daha “ser”i, ileri gitmişidir. O maneviyat padişahları velilerdir ama o velilerden çok ileri gitmiş. Onun için burada reis-i evliya seçilmiştir.

Himmat-i evliyâ bize yâr iken

Şâb-ı Nakşibendî serhünkâr iken

Seyyid Tâbâ Sıbgatullah var iken

“Kâbe kavseyn”e dek seyrânımız var

Bakın, efendiler! Nakşibendî Efendimiz’deki olan esrara bakın, sırra bakın. Hakikaten de öyle, Nakşibendî Efendimiz “Kâbe kavseyni”¹⁵ makamına ulaşmıştır. Hiçbir velî o makama ulaşmamıştır, ama o ulaşmış.

“Kâbe kavseyn” makamı Resulullah Efendimiz’in makamıdır. Peki, o makama ulaşınca peygamber mi olmuş? Haşa, yok peygamber olmamış, ismi kalmıştır. Peygamber olmamış ama o makama ulaşmıştır.

Onun için burada Nakşibendî Efendimiz buyurmuş ki:

—Efdal-i zikri “La ilahe illallah” olarak kabullenilmiş ama bize göre değil, demiş. Bize göre o zikir bir ibadettir. Bize göre efdal olan zikir; kalbi Allah ile meşgul etmektir. Kalpten Allah’ı unutmamaktır.

Evet, işte onun için Cenabı Hak da “Nahnü akrabu” buyuruyor. Kur’an’da bir ayettir ki bütün Kur’an’ın sırrı, esrarı bunun içerisinde, “Nahnü akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakırım.”

Kur’an’dan mana Allah’ın kelimadır.

Cenabı Hak her bir hikmetlerini, kuvvetlerini, kudretlerini, nimetlerini, sıfatlarını, maddi manevi günahları Kur’an’da bize bildirmiyor mu?

Bunların hepsi ilim değil mi?

İlim bir deryadır derler ama ilim bir noktadır da.

Derya olur ama noktayı bilemez, noktayı anlayamaz, noktayı bilemez.

Aslında ilim bir noktadır. Derya olunca açılıyor, yayılıyor.

¹⁵ Necm 53:9

Bakın şimdi bu güneş var. Güneşin ışığı bütün arzı istila etmiş, mükevvenâtı bütün ışığıyla istila etmiş. Güneş ışığı ile istila etmiş ama güneşin bir merkezi var, bir vücudu var.

Öyleyse demek ki ilmin bir noktası var. O noktayı okuyan, işte kalbi açılan ilmin noktasını okuyandır. Ancak kalbi açılan o noktayı okur.

Onun için ilim bir noktadır, diye Hazreti Ali Efendimiz buyurmuş: “İlim bir noktadır, cahiller onu çoğalttı.” Cahil demek yani bilmeyenler onu çoğalttı, ilim bir noktadır.

Hâlbuki bakın, dikkat edin, Resulullah Efendimiz’in Hazreti Ali Efendimiz hakkında bir emri var. Buyuruyor ki hadis-i şerifte: “Ene medinetil ilm bâbı Ali, ilmin şehri benim, kapısı Ali’dir”. Hani bir insan şehre geldiği zaman, o şehre kapıdan girecektir.

Demek ki Peygamber Efendimiz’in âlim olan ashabının içerisinde en fazla yol almış Hazreti Ali Efendimiz ne buyurmuş? “İlim bir noktadır, cahiller onu çoğalttılar.” Hoş bu kendisini cahil mi yapar?

Ama bir de buyuruyor ki: “Görmediğim Allah’a ben secde etmem”.

Bakın öyleyse burada şimdi ne anlaşılıyor?

Evet, Allah “ilmel yakîn” ile bilinir, ilim ile bilinir. Allah’ı “ilmel yakîn” âlimler bilirler. “İlmel yakîn” ile bilinir ama o mesafe bırakıyor.

Allah “aynel yakîn” bilinir. Âbidler fazla amel işleyenler “aynel yakîn” ile yaklaşıyorlar. Zaten Cenabı Hak hadis-i kutsîde “Kulum bana nafilâ ibadetle yaklaşır.”¹⁶ buyuruyor.

Bir de var ki “İlmel yakîn” mesela, Ahmet İstanbul’da, Mehmet Ankara’da. Ahmet Mehmet’i bilmiş. Ama biri Ankara’da biri İstanbul’da.

Bir de var ki Ahmet, Mehmet yaklaşmış birbirine.

Bir de var ki Ahmet Mehmet olmuş, Mehmet de Ahmet olmuş. Bu da vardır.

Ancak insan isminden, cisminden kurtulmazsa bu olamaz.

İnsanın ismi, cismi perdedir, Allah’a perdedir.

Niçin olmasın? Allah’tan gelmiştir bu ruh, Allah’a gidecek bu ruh.

Ama bu ruhun Allah’a gitmesi için her şey sıyrılacak, aradan çıkacak.

Dünyadan geçecek insan, ahiretten geçecek, cennetten, ilminden, amelinden, kerametinden, asaletinden her şeyinden geçecek insan.

Canından da geçecek.

Canını terk etmeyen canana ulaşır mı? Ulaşamaz.

Allah da öyle buyuruyor: “Kulum ver beni de al beni.” buyuruyor. “Benim sana vermiş olduğum bir can var, ruh var onu ver bana ki beni alsın”. Onun için kelâmı kibarda geçiyor bunlar. Bakın, hepsi ayet, hadis mealidir bunlar:

¹⁶ Buhari Rikak 38

Kıyamazsan başa cana irak dur, girme meydana

Bu meydana nice başlar kesilir hiç soran olmaz

Sen diyor canından, başından korkuyorsan bu meydana girme.

Bu meydan hangi meydan? Allah'ın meydanı, Allah'ı kazanılacak meydandır bu.

Hepimiz dünyaya gelmişiz, Allah'ı kazanmak için.

Cenabı Hak bizi dünyaya ne için getirdi? Onu tanıyalım, onu bilelim, ona itaat edelim, ona şükredelim, onu zikredelim, onu fikredelim diye. Bunun için gelmedik mi?

Ama insanlarda bu şükür, fikir, zikir değişiyor.

Bir var ki hiç Allah'ı tanımayan var, hiç Allah'ı bilmeyen var. Günah nedir, sevap nedir, kitap, Kur'an bilmeyen var. Bunlar nedir? Bunlar büsbütün karanlıktalar, bunlar büsbütün uykudalar, bunlar hayvani sıfattalar; bunlar insan değildir.

İnsan olmak için Allah'ın göndermiş olduğu kitap var, tanımak lazım. Cenabı Hak ne buyuruyor?

“Biz Kitap'ı insanlara gönderdik.” Kitap'ı tanımayan insan, insan değildir o zaman. “Biz peygamberi insanlara gönderdik.” Peygamberi tanımayan insan, insan değildir o zaman.

Ama biz öyle değiliz Allah'a şükür. Fakat biz de tamamen Hakkel yakîn de Allah'ı bilmiş değiliz. Bunların ikisinin ortasındayız.

Mesela tarikatta ilmi olanlar ilmî yakîn bilirler; ameli olanlar aynel yakîn bilirler, yaklaşırlar.

Fakat bizim ilmimiz de noksan, amelimiz de noksandır. Ama bizim ilmimiz, amelimiz müşdidimizin sigortasına dâhil olmuştur.

Çünkü neden? Az da olsa bizim ilmimiz, az da olsa amelimiz, kıymeti var.

İlim bilmek, amel işlemek. Ama insanlarda ilim işlenmezse işlenmeyen ilim de fayda olmaz. Ama az da olsa bizim amelimiz sigortalıdır. Niçin? Mesela Cenabı Hak “Öyle bir ağızla dua edin ki günah işlememiş olsun.” buyuruyor. Kelamı kibarda da nasıl geçiyor?

Eğer himmet erişmezse sana bir şey-i kâminden

Adiüvler yıktular seddi ne yatarsın garîb insân

Allah ne buyuruyor? Günah işlemeyen ağzın duasını alın, diyor. Bu kimdir öyleyse? Şeyh-i kâmindir.

Eğer himmet erişmezse sana bir şey-i kâminden

Adiüvler yıktular seddi ne yatarsın garîb insân

Adiüv: düşmanlardır.

Ama bu düşmanlar hangi düşmanlar? İmanımızın düşmanları.

Cismimizin düşmanı değil, cesedimizin veya namusumuzun veya vatanımızın düşmanı değil. Her ne kadar zâhirde düşmanlar var ama bunlar imanımızın düşmanı değildir.

Neden? Vatanımıza veya dinimize hakaret eden düşmanla çarpışsak öldürürsek gazi, ölürsek şehidiz değil mi? Bu düşman mı sayılır?

Bir insan zâhirde sana zarar verir ama onun zararından eğer büyük bir kâr görürsen o sana zarar mıdır? O zarar sana zarar vermez.

Ama bizim büyük manevi düşmanlarımız nedir? “Adüvler” nedir?

Dört tane manevi düşmanımız var efendiler.

Birincisi, en başta dünya muhabbeti. Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor (s.a.v.): “Bütün hataların başı dünya sevgisi.” diyor.

Dünyayı sevmeyin, dünyayı seven her hatayı işler.

Onun için burada kelimayı kibarda da geçer bunlar. Zaten kelimayı kibarlar ayet, hadis mealidir.

Hep hatââtın büyüğü hubb-ı dünyâ bilirem

Âmı terk etmek de güç, pekece sarılmak da güç

Sen, ben işte dünya sevgisini hata buyuruyor. Niçin? Biz inandık; ayete inandık, Kur’an’a inandık, peygambere inandık, Evliyâullah’ın emirlerine inandık. İnanmayalım mı şimdi? Bütün hataların başı dünya muhabbeti olduğunu bilmişiz. Bilen söylemiş, biz de bunu duymuşuz.

Niye muhabbet ediyoruz bu dünyaya? Neden?

Çünkü bu beşeriyetin, nefsin dünya ile bir bağı var, o kopmaz, o ölmedikten sonra kopmaz.

Fakat o bağı idare etmek lazım, ne koparmak lazım ne de o bağla fazla bağlanmak lazım.

Bu da nedir? Cenabı Hak buyuruyor ki: “Evvel beden ilmi, sonra din ilmi.” “Dünyaya da çalışın, ahirete de çalışın.” İşte onun için geçer kelimayı kibarda:

Hep hatââtın büyüğü hubb-ı dünyâ bilirem

Bütün hataların başı dünya sevgisi olduğunu biliyorum ama onu sevmek de çetin, terk etmek de çetin.

Nasıl terk edeceksin sen yahu? İman var, ikrar var; soğuk var, sıcak var. Beşeriyetini korumak için düşüneceksin, düşündüğünü de yerine getireceksin. Açlığı düşüneceksin ve açlığını gidereceksin; çıplaklığı düşüneceksin, yerine getireceksin. Bunlar bütün yerine gelecek. Bunlar düşünmekle ve çalışmakla oluyor değil mi? Teşebbüsle oluyor, sa’y ile oluyor, bunlar yapılacak.

Ama her şeyde bir ölçü var, biz ölçünün dışına çıkıyoruz. Sohbetimizin başında Allah kuluna yapamayacağı bir şeyi emretmemiştir. Öyleyse biz Allah’ın emri hududunda olsak her şeyi yapacağız. Yapamayacağımız bir şey kalmıyor. Her şey bizim için

kolaydır. Hiç bizim için bir tehlike de yoktur, hiç bizim için bir çetinlik de yoktur. Hiç bizim için bir zorluk da yoktur efendiler.

Ama bize Allah'ın bir sınırı var. Bu sınır ne? Allah'ın emirleridir.

Onun için peygamberimiz: “Dünyaya da çalışın, ahirete de çalışın.” buyuruyor.

Ama biz hep dünyaya çalışıyoruz, ahirete çalışmıyoruz.

Sonra biz hep dünya için çalışıyoruz; makam mevki, şan şöhret, ağa dedirelim, paşa dedirelim, hele nasıl yiyelim de kimse bizim gibi yemesin; nasıl giyinelim de kimse bizim gibi giyinmesin; nasıl bir yerde oturalım ki kimse bizim gibi oturmasın. Bu değil mi şimdi insanların hali, bu değil midir?

Zenginler bütün yarışta, hep birbirini geçmek istiyorlar. Fakirler de koşuyorlar ki onlara kavuşsunlar. İşte insanların hali budur.

Evet, manevî düşmanlar başta dünya muhabbeti; sevmeyeceğiz dünyayı. Dünyalığımız olacak ama sevmeyeceğiz.

Zenginliği olsun, varlığı olsun ama sen malının çobanı olduğunu bil.

Düşün bir geldiğin ili ne taraftan gider yolu

Kişi kazandığı mâl çobân olur, gider yâhu

Kişi malının çobanıdır ama bilmez, başka. Çobanı olduğunu bilirse o mal ona zarar vermez.

Kul Allah'ın, mal Allah'ın. Çoban olduğu bilirse Allah'ın malını Allah yolunda harcar.

Bir köyün ağası olur veya köyün insanları bir çoban tutarlar. Onun önüne katarlar üç yüz, beş yüz, bin tane koyun, bunları otlar, derler. Bir ağa çobanı tutar, bunları otlar der. Çoban, o sürünün bir tanesine sahip olabilir mi? Olamaz. Ancak bunları dolandıracak, çünkü onlar ağanın malıdır.

Ağa dese ki:

—Hadi çobana, şuradan yüz tane koyun vereyim de gitsin götürsün, kessin, kurban etsin.

Ver işte götürsün de Kur'an kursunda kessin. On tane de şu efendinin çocukları var, yiyecek ayrı yok, sütü yok, ver götür çocuklarına. Çoban vermiyorum diyebilir mi? Diyemez.

Onun için işte burada bak, bütün dualarda agniya-yı şakirin, geçer.

Ne demek agniya-yı şakirin? Agniya-yı şakirin çok zengin ama mal Allah'ın, kul Allah'ın. Allah'ın malını Allah'ın yoluna harcıyor, esirgemiyor.

Evet, işte demek ki dünya muhabbeti bizim için manevî düşman. Bak!

Hubb-ı dünyâ seni sarhoş eylemiş

Var mı ann gibi bir zիրri kalles

Kalles deyince; bir insan, bir insanı aldatırsa ona ne derler? Kalles derler.

Demek ki, bizi en fazla aldatan dünyadan daha büyük bir kalleş yoktur.

Nedir? Dünya sevgisi, bunun kadar aldatan bir şey yoktur. Zaten öyle, idrak edenler öyle demişler:

Aldadı aldadı dünya bizî aldadı

Dibinde zehir dolu yüzünde var bal tadı

Yani dünya bir kâseye, bir bardağa konmuş bir zehirdir. Üzerine de bir damla, iki damla bal şerbeti dökülmüş. Dibe inmiş zehrin üzerini örtmüş. Bal şerbeti diye içen zehirlenir. Bal şerbeti zanneden bal şerbeti olarak görüyor, dibini ne bilsin? Onu içen zehirlenir.

Dünya muhabbeti böyledir, insanları böyle zehirler. Evet, demek ki, burada birinci düşman dünya; manevî adüv dedik, adüvler.

Eğer himmet erişmezse sana bir şeyb-i kâmilden

Adüvler yıktılar seddi ne yatarsın garîb insân

Değil mi? Bakın filmlerde de görmüşsünüz ki; Mevlana Hüsameddin nasıl ki Mevlânâ'nın aşkıyla yanmış, ondan sonra altınlarını yağma etmiş, servetimi gelin götürün, demiş.

Demek ki, Allah sevgisi, meşayih sevgisi bir meşayih vasıtası ile insanın kalbine gelirse dünya çıkar.

Ama o altınları serpmiş ama o da makbul değil bizim için, o da makbul değildir. Onu öyle serpecekse gizli gizli serpseydi veya onu muhafaza etseydi onun gelirini bir hayra bağlasaydı daha makbuldü.

Evet, dünya sevgin olmasın, bir ton altının olsun da o bir ton altını taş gibi gör, altın görme, sanki bir taşmış, altın değilmiş gibi gör, bunun hiçbir manisi yoktur.

Ama bir kilo altının yok da, bir kilo altın da benim olsa dersen o senin gönlünde altın sevgisi başlar. Onun için dünya muhabbeti bizi en fazla aldatır.

Hubb-ı dünya bizî sarboş eylemiş

Yani dünya sevgisi bizi alkollü etmiş. Alkollü olan bir insan ticaretini yapamaz. Çok ticaret erbabı, çok sanatkâr, çok da mesela hitabetli konuşkan, akıllı bir insan ama alkollü olunca hepsi yok olur, hiçbir şey kalmaz.

İşte dünya muhabbeti bizi de alkollü etmiş. Alkollü olunca ahireti unutuyoruz, amelimizi işleyemiyoruz, yapamıyoruz.

Dünyayı sevmeyeceğiz. Dünya sevgisi neyle çıkacak gönlümüzden? Bakın dikkat edin,

Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü

Kal tarîk-ı Nakşibend'in hâdimi Allah için

Bu mâsivâ sevgisi gönlünde illet olmuş, pas olmuş, diyor.

Onu çok rahatsız mı ediyor? Rahatsız olan insan amel de işleyemez değil mi?

Çok rahatsız oluyor, dolmuş gönlüne, mülevves etmiş kalbini, kirletmiş paslandırmış kalbini.

Kalp bir aynadır, insanların kalbi bir aynadır.

Ayna paslandığı zaman göstermez, tozlandığı zaman göstermez. Onun tozu, pası silinecek ki gösterebilir.

Eğer ondaki pas karşısına düşeni göstermezse, ondaki toz var ya kendi cismini gösterir, aynen görünür.

Ama onda pas, kir olmazsa ayna kendini göstermez; karşına düşeni gösterir.

Öyleyse bizim bu kalbimiz dünyanın kirinden, pasından kurtulacak. Neyle kurtulacak?

Mâsivânın illetinden pâk edip bu gönlümü

Kal tarîk-ı Nakşibend'in bâdimi Allah için

Bir de buyuruyor ki:

Gönlümün put-hânesinden bubb-ı dünya nakşını

Pute-i aşkında yakıtı nârına pervâ gibi

Bir de var ki hadis-i şerifte buyuruyor ki: “Kalbinizde neyi besliyorsanız sizin mabudunuz odur.”

Öyleyse bizim kalbimizde ne var, neler var?

Araba sevgisi var, efendim apartman sevgisi var, fabrika sevgisi var. İşte şunum olsun, bunum olsun bunların hepsi var, işte çok var. Mal sevgisi var, evlat sevgisi var. Hani oğlu yok ki oğlum olsa deseydi.

Eee canım niye oğlum olsun diyorsun. Allah dilediyse, murat ettiyse vermiştir. Niye illa olsun diyorsun ki... Niye Cenabı Hak; “Ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün”¹⁷ demiş sana. Sen istersen, isteğin fitne olur, onu söylüyor.

Ama sen hayırlısını iste. Allah sana hayırlı evlat verirse fitne olmaz.

Ama sen istersen fitne olabilir. Çünkü hani çok seviyorsunuz ya, o sevgin senin için fitnedir. Cenabı Hak “Ve emvaliküm ve evladiküm fitnetün.”, mallarınız, evlatlarınız sizin için fitnedir, buyuruyor.

Ama biz evlatlarımızı Allah için seversek, fitne olmaz. Ama biz Allah için sevemiyoruz ki.

Hakkıyla güzel sevdiğimin var mı vebâli

Biz nefsimiz için seviyoruz, onun için fitne oluyor; Allah için sevsek fitne olmayacak.

Nedir? Allah'ı daha çok seveceğiz.

Allah'ı çok seviyorsak eğer biz Allah'tan hayırlısını isteyeceğiz. Hayırlısını ister de Cenabı Hak eğer hayırlı evlat verirse fitne olmaz. Hayırsız evlat verirse fitne olur.

¹⁷ Enfal 8:28

Evet, efendiler manevi düşmanlardan dünya muhabbeti ondan sonra ikincisi ne?

Şeytan vesvesesi. Şeytan bize vesvese veriyor; olmayacak şeyleri aklımıza getiriyor, kötü şeyleri aklımıza getiriyor. Biri de budur.

Üçüncüsü ne?

Nefsi arzularımız.

Her ne kadar şeytan senin aklına bir şey getiriyor ama o aklına gelen bir şeyi işlemek için bir tehdit yok, dikkat edin.

Bir günah aklına getiriyor, hata veriyor. Hani Kitap'a, sünnete uymayan her neyse büyük bir şey gönlüne geldi. Kim getiriyor bunu? Şeytan getiriyor.

Ama nefsin işliyor. Şeytan bunu aklına getiriyor ama elinde bir silahı var da gel sen bunu işlemezsen seni vuracağım, demiyor. Bir polis, bir jandarma, bir görünür tehdit yok. Olmadığına göre bu nefsin arzusudur canım işleme.

Niye Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: “Muharebe-yi sagirden muharebe-yi kebiire döndük.”¹⁸ Uhut muharebesinden döndüğü zaman “Küçük muharebeden büyük muharebeye döndük.”, buyurmuş.

—Nedir bu büyük muharebe ya Resulullah? Demiş ashab.

“Nefis mücadelesi, gönül mücadelesi.” buyuruyor. Bakın, dikkat edin!

Onun için burada demek ki zaten bir insan günahları işliyorsa, günah-ı kebâirleri işliyorsa o zaten cihat yapmıyor. O küfür sıfatındadır zaten. Ancak ve ancak günahları işlemeyecek ki cihat yapmış olsun.

Şeytan aleyhillane bizim düşmanımızdır. Aklımıza getiriyor, vesvese veriyor. Amellerinizi ifsat etmek için aklımıza bir şeyler getiriyor veyahut da kötü şeyler işletmek için aklımıza getiriyor.

Ama işletmek için elinde bir silahı yoktur. Onu biz kendimiz işliyoruz.

Evet, o zaman üçüncüsü ne? Nefs-i emmaremiz.

Kendi gayr-i meşru nefsî arzularımız. Kitap'a, sünnete uymayan arzular; kendimiz işliyoruz.

Büyük düşmanımız nefs-i emmâre

Takmış kemendini cezib eder nâre

Bakın dikkat edin bu kelimelere.

Büyük düşmanımız nefs-i emmâre

Takmış kemendini cezib eder nâre

En büyük düşmanın senin nefsendir, diyor. Bir halat takmış boynuna sürüklemiş cehenneme götürüyor. O halatı koparmak lazım.

¹⁸ Vesail'uş Şia, c.11, s.122

Nasıl koparacağız o halatı? Bakın nasıl koparacağız?

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Öyleyse burada o Nefs-i emmarenin arzularını işlemezsek o kemendi koparırız.

Eğer Allah için bir evliyayı seversek, meşayihî seversek o zaman Allah'ın ipine sarılırız. Cenabı Hak "Allah'ın ipine sarılın."¹⁹ buyuruyor.

O zaman Allah'ın ipine sarılırız. Zâhirde bir ip yok, olsa herkes sarılır.

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insânı

Başka bir kelimde buyurur ki:

Ey birader dertli isen

Derdine derman ara bul

Vuslata ermek diler sen

Bir kâmil insan ara bul

Vuslat, ulaşmaktır. Neye ulaşacağız biz?

"Gâlû innâ lillahi ve innâ ileyhi râciûn,"²⁰ Allah'tan geldiniz, Allah'a dönüp geleceksiniz, emri fermanı var.

Ama bizim Allah'tan gelişimiz nasıldır? Allah'a gidişimiz nasıl? Bilemiyoruz.

Allah'tan geldiğimizi de bilemiyoruz, Allah'a gideceğimizi de bilemiyoruz.

Ancak inanmış olarak ölüm haktır, ölüme inandık.

Ahiret haktır, ahirette dirileceğimize inandık.

Sanki dünyaya doğduk Allah'tan geldik, öldük Allah'a gittik.

Evet, bu vardır ama cismî gidiştir. Bunu herkes gidebilir. Herkes gelmiş herkes gidebilir.

Allah'tan gelen ruhtur, Allah'a ruh gider.

Allah'tan bu ruhların hepsi gelmiştir ama ruhların hepsi Allah'a gidemez.

Allah'a ruhun gitmesi için vasıtalar var.

Evvela şeriat var. İkinci vasıta tarikat vardır. Üçüncü vasıta hakikat vardır, dördüncü vasıta marifet vardır. Marifete ulaşmayan Allah'a ulaşamaz.

¹⁹ Al-i İmran 3:103

²⁰ Bakara 2:156

Evet, efendiler işte onun için bu dört tane manevi düşmanın birincisi dünya sevgisi, ikincisi nefsin, şeytanın vesvesesi; üçüncüsü nefsimizin arzuları, kötü arzuları, yasak olan arzuları.

Peki, dördüncüsü ne?

Kardeşin de olsa günah-ı kebâir işliyorsa o da senin düşmanıdır. Kardeşin olsa dahi ondan da uzaklaş.

Bir kelam vardır bu hususta. Bakın, dikkat edin!

Eğer sîmurg-u ankâsan gurâbın yanına varma

Hakâkat andelibi ol gözünü gülden ayırma

Kelamı kibardır bu.

Bu hakikat bülbülü nedir, gül nedir?

Niye gözünü gülden ayırma? Diyor.

Anka ne burada? Gurab ne burada?

Anka da kuş, gurab da kuş. Anka, öyle temiz bir kuş ki, semada yaşıyormuş. Hiç yere inmiyor, semada yaşıyor, yere inmiyor ki leke bulaşsın.

Gurab da karga. O da kuş ama daima, affedersiniz, pislikle uğraşiyor.

İşte şeriatı olanın, tarikatı olanın ruhu anka kuşu gibi yüksektir.

Evet, şeriatı, tarikatı olmayanın ruhu da nedir? O kargadır. Diyor ki:

Eğer sîmurg-u ankâsan gurâbın yanına varma

Gurab evimizde. Bir anneden doğmuş, bir memeden süt emmişler, bir sofrada yemiş büyümüşler, bir yerde yaşıyorlar. Biri gidip meyhaneye günah işliyor, biri de gidip camide namaz kılıyor. Biri anka, biri gurab işte.

Evet, yani isyan eden, günah işleyen insanlar da itaat edenin düşmanıdır, zıddiyeti var. Onların birbirine zıddiyeti var. İki zıddiyet de bir arada olmaz.

Öyleyse ondan da uzaklaşmak lazım. Yani kardeşin de olsa dahi, günah işliyorsa onunla samimi olma. Onun gittiği yere gitme, onun dediğini yapma.

Fakat gel şimdi; bu dört tane manevi düşmandan insanlar, sa'yı ile üçünden kurtuluyor, bir tanesinden kurtulamıyorlar.

Dünya sevgisini gönlünden çıkarmak için ölümü düşünün. Veysel Karani Hazretleri'ne nasihat isteyenler gitmişler de kim nasihat istemişse onlara demiş ki:

—Size nasihatim: ölümü unutmayın, ölümü düşünün.

Evet, şimdi velîlerin de cümleleri vardır, velîlerin de kıymetli kelimeleri vardır.

Ne buyuruyorlar? Zenginlik istersen kanaat et.

Bak, bu bir cümledir ki eğer zengin olmak istiyorsan kanaat et. Kanaat etmezsen zengin sayılmazsın.

Niçin? Ne kadar malın çok olsa, daha da çoğalmasını istersin. Ne kadar çok olsa daha çoğalmasını istersin yine, yeter, demezsin.

Ama zenginlik burada Allah'ın verdiği rızaya razı olmaktır. Bu da kanaattir.

Zenginlik istersen kanaat et; vaaz, nasihat istersen ölümünü düşün.

Bakın, dikkat edin, demek ki insanlar eğer ölümünü düşünürse en büyük vaaz, nasihat ölümünü düşünmektir.

Bu vaaz nasihatten maksat ne?

Bize gayemizi bildirmek. Ebedi, hakiki, manevi hayatımızı bildirmek. Bu dünyanın fani olduğunu bilmek. Ve bu dünyaya niye geldiğimizi bilmek, ne yapacağımızı bilmek, nereye gideceğimizi bilmek.

Ölümü düşünmekten maksat:

Bizim için Cenabı Hak ne dilemiş, Rabbimizin hikmetlerini, kudretlerini bilmek. Bizim için neler bahşetmiş, neyi bahşedecek onu bilmektir.

Fakat biz bunları bilmiyoruz, biz bunları bilemiyoruz. Eğer ölümümüzü düşünürsek o zaman dünyayı sevmeyiz.

Zaten dünyayı sevmesek her şeyden mesul olmuyoruz. Bizi aldatan dünya oluyor.

Dünyayı gönlümüzden çıkarırsak var ya ahireti kazanıyoruz. Gönlümüzden çıkarmıyoruz ki, seviyoruz.

Sevilen şey gönülden çıkmaz, sevilmeyen şey gönülden çıkar.

Öyleyse dünyayı sevmemek için ölümü düşünmek var, ölümü unutmamak lazım.

Vaaz, nasihat istersen ölümü düşün, ilim istersen sabret.

İlmin başı da sabırdır. Bak, bunlar cümleler.

Onun için burada demek ki, dört tane manevi düşmanımız var. Dünyayı sevmesek ve düşünsek dünya fani; bizden evvel annemiz, babamız, akrabamız, etrafımızda zenginler hep gittiler, biz de gideceğiz. Onlar bir şey götüremediler, biz de bir şey götüremeyiz.

Böyle ölümü düşünmekle beraber dünya sevgisini atalım gönlümüzden çıkaralım.

Evet, ölümü düşünürsek dünyayı gönlümüzden çıkarabiliriz. Ama onu da düşünemiyoruz efendiler. Bir akrabamız, bir komşumuz, bir ihvanımız ölüyorsa onun cenazesi olduğunda aklımıza geliyor. Onu götürüp toprağa koyup gelince unutuyoruz. Bir daha bir ölü olacak ki aklımıza gelsin. Öyle değil mi? Ben size soruyorum bunu. Bir ölü olacak ki hatırımıza ölüm gelsin, ölüm olmayınca unutuyoruz. Halbuki ölümü hiç unutmayacağız.

Hem ölüme hakkel yakîn inanmak lazım. Nasıl?

Bak buraya oturdum, buradan kalkamadım. Ve ölüme hakkel yakîn inanmak, ölümü unutmamaktır.

Hayat bir nefestir insanlarda; nefes bitti, hayatı çıktı. Bu nefes çıkar, girmez; girer çıkmaz.

Öyle, bizim büyüklerimizden Azizan Hazretleri cehrî zikir yaptırıyor. Ulema sormuşlar demişler ki:

—Cehrî zikirdeki deliliniz nedir?

Delil isterler, yani delilin burada ayet, hadis olması lazım.

Evet, hafî zikirler hakkında ayetler vardır. Cehrî zikir hakkında hadisler vardır.

O zaman buyurmuş ki, hadis-i şerifi okumuş. Demiş ki:

—Bizim dervişler ölüme hakkel yakîn inanmışlar. Ölüme hakkel yakîn inanan her nefesi son nefesi gibi bilir. Onlar her nefeslerini son nefesi olarkten biliyorlar. Son nefeste de hadis-i şerifte geçer “Lek kulu men taküm şahadeten la ilahe illallah.” Burada buyuruyor ki: “Son nefesinizde la ilahe illallahı cehrî söyleyin.” delilimiz budur, demiş.

Haklı olduğunu söylemişler, kabul etmişler.

Demek ki ölüme hakkel yakîn inanmak, her nefesi son nefesi bilmektir.

Evet, neyse şimdi biz avamız, zaman zaman ölümü düşünelim, ölümü unutmayalım, tez tez hatırlayalım. Bunu çoğaltalım, büyütelim. Yani günde üç defa geliyorsa aklımıza beş defa gelsin. Beş defa geliyorsa on defa gelsin. Gelsin, gelsin öyle olsun ki hiç aklımızdan çıkmasın. O zaman ölümü tamamen unutmazsan eğer, dünya çıktı senin gönlünden. Sevmezsin daha dünyayı. Demek bunun çaresi varmış. Dikkat edin.

Bir de malum Allah bize akıl vermiş, bir de irade vermiş. İfade de ettik âcizane. Dedik ki, şeytan sana bir vesvese verdi önüne. İnanmışsın, bakıyorsunuz o yasak olan bir şey. Allah yasaklamış, onu işleme. Bir jandarma yok, polis yok sana tehditle işletmiyorlar, işle demiyorlar. İşlemezsın değil mi?

Bilemedin, bilenden öğren ondan sonra işle.

O sözü bilenden öğren, ondan sonra söyle.

O işi bilenden öğren, ondan sonra işle; bilmeden işleme.

Eğer zaten o iş hayır ise, söyleyeceğin söz hayır ise söylersin; şer ise söylemezsin.

Ama hayır mı? Şer mi? bilmiyorsun, onu da öğren ondan sonra işle.

Burada da bu kelimeler vardır. Peki, ondan sonra yaramaz insan, kötü insanlar var. Biliyorsun ki bu adam kötü ahlaklı, kötü amelleri var.

Sen niye onunla dostluk kuruyorsun? Onunla dost olma. Dostluk kuruyorsan eğer muhakkak ondan sana zarar gelecek. Onun için bakın!

Cabil ile sobbet etme sözleri sakat olur

Onun için burada “Vekûnû meassadıkîyn.”²¹, sadıklarım ile olun, diye Allah’ın bir emri var bizlere.

Ama zaten bu sadıklar kimlerdir? Sadıklar ilmiyle âmil olanlar.

²¹ Tevbe 9:119

Cenabı Hak, bunlarla dost olun, buyuruyor. Bakın burada şimdi bu da zıddiyetlidir.

Bir insan âlimi seviyorsa cahili sevmez daha. Bu onun zıddıdır.

Neye benzer bu?

Bir karanlık var, bir de aydınlık var. Yani bir karanlık dağ var, çok karanlık. Bir de lambalar yanıyorsa rûşen bir yer var.

O rûşen yeri, ışıklı yeri koyar da karanlığa gider misin sen?

Görüyorsun karanlığı, ışığı da görüyorsun. Tabii ışık dururken karanlığa gitmezsin.

Karanlıktan mana o cahildir, ışıktan mana da o âlimdir.

Onun için burada demek ki, bunlardan kurtulmak için imkânlar vardır.

Günah işleyenlerle sen işlemezsin, onlardan da kurtulursun. Kardeşin de olsa dahi ondan kurtulman lazım.

Peki, bunlardan böyle kurtulduk, nefisten nasıl kurtulacağız?

Evet, şimdi burada dedik ki, şeytan aklına getirdi de nefsin işledi.

İşlemedinse cihadını yaptın, kurtuldun. Bu kurtuluş, kurtuluş değil efendiler!

Bu kurtuluş, kurtuluş değil. Bu kurtuluş, kurtuluş olsaydı Kur'anı Kerim'de Cenabı Hak, Bagra bin Bagra'yı bize bildirmezdi. İki yüz sene belki daha fazla amel işlemiş. O kadar amel işlemiş ki ilmiyle talebeleri bile havada uçuyormuş, ama imansız gitmiş.

Eğer bu kurtuluş olsaydı Şeytan aleyhine binlerce sene meleklere hocalık yaptı. O da kâfir olmazdı.

Demek ki, burada nefsin de sıfatları vardır, nefsin mertebeleri vardır. Bunları bilmek lazım.

Nefs-i emmare, küfür sıfatı. Kim bunlar?

Günah-ı kebarleri işliyor, haram yiyor, içki içiyor, kumar oynuyor, affedersiniz, zina yapıyor, adam öldürüyor, yalan söylüyor. Bunlar zaten küfürü yaşıyor. Onda cihat var mıdır? Yok.

Ama nefs-i levvame vardır. Bunları işlemeyecek ki nefs-i levvameye geçsin. Nefs-i levvamede de cihat vardır. Cihadını yaptı bunları işlemiyor.

Bunları işlemiyor ama kendisini amelinden dolayı insanlardan üstün görür, yüksek görür. Kendi bu günahları işlemiyor, ameli de vardır.

Bir de günah işlemediğinden dolayı kendisini yüksek görür. İnsanları aşağı görür.

Onun için bu da nedir biliyor musunuz? Nefsin Rahmanî tarafıdır.

Hani şeytani taraftan bir şey bulamadı, günah işletemedi, gücü yetmedi. Sana bu ameli işletiyor ama bu sefer de sana bir gurur kibir getiriyor, enaniyet getiriyor. Seni böyle helak eder.

Kibir, gurur, haset şeytani sıfattır. Onun için:

Gel ey sâfi kal insâfi bırak gel Zeyd ile Amr'ı

Geçirme yok yere ömrü based kibr ü riyâdan geç

Sofu amel işleyen. Sofularda da bu haset, kibir, riya olurmuş. Bunlarda da olurmuş.

Ama tarikatın sofusu böyle değil. Tarikatın sofusu sâfiliktir, sâfileşecek. Bu sâfiye makamına ulaşmakla olur. Sâfiye makamına ulaşmak için daha neler var, kaç mertebe var.

Nefs-i emmare bir defa küfür sıfatıdır.

Nefs-i levvamede cihat var.

Ama nefs-i levvamede cihat yapar da oradan mülhimeye geçerse onun da bu sefer amel varlığına düşme tehlikesi vardır. Amel varlığına düşmek: Yani kendisini üstün görür. Bir kibir, gurur sahibi olur. Benlikli olur, kendini beğenir. Onun için bu da insanı helak eder.

Ama ne zaman ki nefs-i mutmainneye dâhil olursa o zaman işte nefsinden kurtuldu.

Nefsin hilesi nedir?

Günah işlediği zaman nefsi, onun hedef gösteren bir düşmandır. Günahları işlemediği zaman da nefsi pusuya inmiş bir düşmandır, sinmiş bir düşmandır.

Onu ne yapar? Amel işlemesine mani olmaz ama amel varlığına düşürür. Allah korusun bu nefsin hileleri olur.

Bundan kurtulmak için bir mürşide ihtiyaç var.

Mürşitsiz bu insan, nefs-i mutmaine makamına geçemez.

Nefs-i mutmaine makamı velâyet makamıdır.

İnsanlar avamdan seçiliyor. Bunun delili nedir?

Cenabı Hak “Ela bi zikrillahî tadmâinnül gulub.”²² buyuruyor değil mi? “Sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur, başka bir şey doyurmaz.”

Ama zikrullah ile doyan bir kalp nasıl olacak?

Allah’ı hiç unutmayacak ki yerken, içerken, alırken, verirken, yatarken, kalkarken Allah’ı hiç unutmayacak.

Zaten Cenabı Hak öyle buyuruyor bir ayeti kerimesinde; “Ricalün la tülhîhim ticaretün ve la bey’un ân zikrillah”²³. Ayeti kerimenin mealinde; “Benim öyle kullarım var ki, onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz. Yerler, beni zikrederler; içerler, zikrederler, alırlar, verirler, yatarlar, kalkarlar, gezerler, beni zikrederler.” buyuruyor.

Ancak mürşitsiz insanlar bu nimete ulaşamazlar. Onun için mürşide ihtiyaç vardır. Yunus Emre buyurmuş ki:

²² Ra’d 13:28

²³ Nur 24:37

*Niceleri gittiler mürşit arayı
 Arayanlar buldu derde devayı
 Bin kez okur isen aktan karayı
 Bir kâmil mürşide varmazsan olmaz*

Onun için Niyazi Mısri Hazretleri buyurmuş bak:

Mürşit gerektir bildire hakkı sana hakkel yakîn

Hakkel yakîn bilmek perdesizdir.

Bir var ki bilinen bir şeyi yapmak. Bir de var ki yaklaşıyor ama arada bir perde var, göstermiyor.

Hakkel yakîn bilmek o perdeyi de kaldırıyor.

O perde senin neyin?

Ben yaptım, ben ettim, ben geldim, ben gittim, demen.

O kalkmadıktan sonra o perde kalkmaz.

Onu da o perdeyi de ancak ne yakar biliyor musunuz?

Aşk, Allah aşkı.

Bu Allah aşkı da sana babadan miras kalmaz, çarşıda satılmaz ki paran çok, gidip alsın.

Onun da bir satıcısı var.

Onun için buyurmuş Celâlî Baba Hazretleri:

*Metabından alan gelsin derin deryadan almışam
 Bugün aşkın pazarıdır veren Mevlâmdan almışam*

Evet, onun için öyle Allah'a şükür Cenabı Hak bu nimeti bize nasip etmişse bunun kıymetini bilmemiz lazım.

Bunun büyüğünü elde etmek lazım. Her nimetin büyüğü var, küçüğü var tabii. Nimetin büyüğü var, var, var, nihayeti yoktur.

Allah'ın kulu için halk ettiği nimetlerin nihayeti yoktur.

Ama maddi nimetler var, manevi nimetler var. Maddi nimetler bizi aldatmasın. Maddi nimetler de çoktur, sayısı yok.

Mademki bu insanlar bütün cemâdattan, nebâtâtan, mahlûkâtan faydalaniyorsa demek ki, yine sayısı yoktur. Canlılardan veyahut da bitkilerden veyahut da yer cinsinden petrolerden, madenlerden faydalaniyorsa bak, bunların sayısı yok.

Ama bunlar maddidir, bunlar bizi aldatabilir.

Maddi nimetler ne zaman aldatmaz?

Maneviyat için elde edip harcarsak. Eğer bu maddi nimetleri maneviyat için, dünya nimetlerini ahiret için elde eder, harcarsak o zaman aldatmaz.

Çünkü niçin? Cenabı Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: “Dünya nârdır, nurdur.”

Dünya ne?

Senin işte varlığın, zenginliğin, arabaların, apartmanların, fabrikaların, işte bütün ticarethanelerin, ticaret yerlerin, geçer akçelerin, sermayen neyse işte altının incin gümüşün neyse, işte dünya bunlardır.

Ama bunlar “Hem nârdır, hem nurdur.” buyuruyor. Nura da götürür seni, nâra da götürür.

Eğer sen bu dünyalığı Allah’ın vermiş olduğunu bilir de, ben de bir kulum, vermiş bana, dersen. Bunu Allah yolunda harcarsan seni nura götürür, cenneti kazandırır.

Niçin? Çünkü amel iki, insanlarda: Bedeni amel, mali amel.

Mali amel zenginlere var, fakirlere yoktur.

Demek ki bir zengin hem bedeni amel, hem mali ameli işlerse zülcanaheyn, iki kanatlı, oluyor.

Ama zengin olup fakir gönüllü olursa çift kanatlı olur.

Bir insan zengin olup fakir gönüllü olursa ne demek olur?

Yani çok zengin ama fakirlerin seviyesine inmiş. Fakirler gibi yiyip içiyor, fakirler gibi giyiniyor, fakirler gibi yaşıyor. Fazlasını da Allah yolunda harcıyor. Bakın zülcanaheyndir. Çünkü o bütün mâli ameli de kazanıyor, sadece bedeni amel değil.

Fakirlerin sadece bedeni ameli var. Onlarda bir şey yok.

Ama zenginlerin zekâtı var, haccı var. Bundan başka sadakası var. Sadaka-i cârîsi var. Sadaka-i cârî çok kıymetlidir, büyük kıymetler mevcut. Git, hayır müesseselerine yatırım yap veya fakirleri doyur.

Cenabı Hak “Fe emmel yetime fela tekhar ve emmes saile fela tenhar.”²⁴, yetimlere, fakirlere, saillere ihsanda bulunun, buyuruyor.

İhsan da nedir?

İşte onların açlıklarını, çıplaklıklarını, ihtiyaçlarını, borçlarını gider. Değil mi? Öyle buyuruyor.

Kim giderir? Zenginler gideriyor.

Demek ki, işte zengin olup fakir gönüllü olmak bir insanı zülcanaheyn yapıyor. Zülcanaheyn çift kanatlı.

Öyleyse fakirlerin o zaman sadece bedeni ameli var, mâli amelleri yoktur.

²⁴ Duha 93: 9-10

Ama şimdi tersine zenginlerde de mâli amel var ama bedeni ameli yok. O da çift kanatlı değildir.

Bir de fakir olur zengin gönüllü olursa o da çift kanatlı, o da zülcenaheyn çift kanatlıdır.

Fakir ama hiç kimsenin malında gönlü yoktur. Sanki dünyalar onun gibi zenginlikler, varlıklar onun gibi gönlü. Sanki herkesten daha fazla yiyormuş, daha fazla giyiyormuş, daha fazla içiyormuş. Gecekonuda oturuyor ama o gecekondu onun için bir apartman, lüks apartman dairesi gibi görünürse olur.

Ama lüks apartmanda oturan, gecekonduşunda oturuyormuş gibi olursa eğer. Yani zengin olur yaşantıda fakirin seviyesine inerse zülcenaheyn'dir. Fakir olur onun da gönlü zengin gibi yaşıyorsa o da zülcenaheyn'dir.

Evet, efendiler! İşte bu dört tane bizim manevi düşmanımız var. Bunlardan kurtulmak için üç tanesinde sa'yınız gerekiyor. Bir tanesinde sa'yın çok kıymeti olmuyor.

Ancak bu niçin?

Sa'yı sahibine teslim ederse o zaman geçerli oluyor. Ona karşı geçerli oluyor. Çünkü niçin?

Varlık dağıtı delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini hak bilmeyen

Düşer hüsrana saki

Kelamı kibar ama Cenabı Hak "Vel asrı innel insane lefi hüsr."²⁵ buyuruyor değil mi? İnsanlar hüsrandır, buyuruyor. Bu kelamda ne buyruluyor?

Varlık dağıtı delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini hak bilmeyen

Düşer hüsrana saki

Öyleyse diyor ki;

İnsanın kendi varlığı, önünde bir dağdır.

Öyle bir dağ ki aşamıyor, delemiyor da kapatmış yolu.

O dağı delmesi lazım, kendisi delemiyor.

Delemeyince işte o zaman onu deldirmek lazım, o dağı deldirmek lazım.

Delemiyorsa deldirmek lazım. Delen var, delinmesi lazım.

Kim? Nasıl olacak?

²⁵ Asr 103:1-2

Ne zaman ki varlığını bir meşayihe teslim ederse, o deler. Onun varlık dağını deler. Evet, buyuruyor ki:

Varlık dağını delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini hak bilmeyen

Düşer hüsrana saki

Bir de buyuruyor ki:

Varlığım dağını deldi açtı vuslat râbını

Dost göründü her taraftan aynıma Leyla gibi

Dosttan mana Allah'tır.

Niye burada “Aynıma Leyla gibi” diyor?

Mecnun Leyla'ya âşık olmuş. Leyla'nın aşkı Mecnun'u yıllar boyu yedirmemiş. Yememiş, içmemiş, uyumamış da. Yemesi de içmesi de uykusu da Leyla'nın aşkı. Bir gün bakmış ki dağlar, taşlar, ağaçlar, kuşlar hep Leyla olmuş. Kendi de Leyla. Gördüğü her şey Leyla olmuş. O zaman işte bak, buyuruyor ki:

Varlığım dağını deldi açtı vuslat râbını

Evvel kelimada ne dedi? “Varlık dağını delmeyen”

Deldiği senin varlığındır. O bir dağdır önünde. O delinmezse dostun yolu açılmaz, ulaşamazsın.

Vuslat demek ulaşmak. Varlığınla ulaşamazsın ama o dağın delinmesi lazım. İşte onun için buyuruyor ki:

Varlığım dağını deldi açtı vuslat râbını

Râh: Yol. Ulaşacağın, gideceğin bir yerin yoludur.

Vuslat: Ulaşmak. Onun râhı kapalıydı, o da varlığını deldi açtı. O açılınca;

Dost göründü her taraftan aynıma Leyla gibi

Bu hilaf mıdır? Değil. Cenabı Hak “Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın”²⁶ buyuruyor. Zâhir görünen de benim, diyor.

Bak, göremiyoruz. Varlığımız perde, varlığımız kapattı ki o görünmüyor. Evet, varlığımız kapattı görünmez daha.

Görünecektir, Cenabı Hakk'ın emirleri öyle: “Ve mâ halaktül cinne vel inse illâ liya'büdûn”²⁷, biz insanları, cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler”.

Bak! Bu, Allah'ı bilmek şeriattır.

²⁶ Hadid 57:3

²⁷ Zariyat 51:56

Şeriat; ilimdir, ameldir, ihlâstır.

İlim bilmek, amel işlemek, ihlâs da Hak için; bir makam, mevki, şan, şöhret için değil, Hak için işlenen amel.

Evet demek ki Allah'ı bilmemiz için Cenabı Hak ne buyurmuş? “Ve mâ halaktül cinne vel inse illâ liya'büdûn. “, Biz insanları, cinleri halk ettik ki, bizi mabut bilsinler.

Ama mabut bilmekten maksat, mabuda itaattir.

Kitaplar inmiş, Kitap'la biliniyor. Kitap'a inanmazsa bir insan bilir mi mabudunu? Kitap'a inandysa, Kitap'ta yasaklar var, emirler var. Tutma mecburiyeti var.

Evet, bilmek için peygamber göndermiş, peygambere uymak lazım. Peygambere uymazsa nasıl bilecek, neyle bilecek?

Ne için Allah peygamber göndermiş? Onunla bileceğiz. Kur'an göndermiş onunla bileceğiz.

Neyi bileceğiz Kur'an'da? Emirleri var, yasakları var. Evet, bu öyledir.

Ama bir de buyuruyor ki: “Küntü kenzen mahviyyen”²⁸, biz bir gizli hazine idik, aşikâr olmamız için insanları halk ettik.

Bak! Âşikâr olmamız için, demek ki bilmek var, bir de bulmak var.

Şeriat bildirir, tarikat buldurur.

Evet, onun için şeriatsız da olmaz tarikatsız da olmaz.

Evvel bilmek sonra bulmaktır.

Bildin ama bulamıyorsunuz. Ne faydan olacak ki?

Ama bulmak için de bileceksin. Bir nimetin varsa nerede olduğunu bileceksin ki onu bulasın. Hani bir nimetin olduğunu bildin ama bir de bulmak var. Evet, onun için:

Şeriat, tarikat yoldur varana

Hakikat, marifet andan içeri

Şeriat, tarikat, hakikat, marifet bunlar birbirinin içinde.

Bunların yolu birbirinden geçer. Yani şeriatın, tarikatin ayrı bir yolu yoktur. Şeriatın geçiyor tarikatin yolu. Şeriatın tamam olacak ki tarikatin olsun.

Hakikatin yolu da tarikattan geçer. Tarikatı da tamam anlayıp yaşayacaksınız ki hakikate geçesin.

Marifetin yolu da hakikatten geçer. Bunları Cenabı Hak insanlara bahşetmiştir. Şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti insanlara bahşetmiştir Allah.

Peki, şimdi biraz da teveccühten bahsedelim.

²⁸ Fususül Hikem Trc. C.1 S.43

Evet, dedik amelimiz büyük bir ameldir. Fakat inanmak lazım buna. Herkes inancının neticesine ulaşır.

İman ne? İnanmaktır.

İnanmak demek; günaha sevaba, hayra, şerre, helale, harama, emirlere, yasaklara inanmak değil mi? Bir de dünyaya ahirete inanmak, şeriata tarikata inanmak.

Tarikat da haktır.

Tarikat Allah'a giden bir yoldur, haktır.

Ama yol deyince Cenabı Peygamber Efendimiz buyuruyor ki hadisi şerifinde: "Allah'a giden yollar mahlûkatın nefesinin adedince." İnsanların değil mahlûkatın nefesi adedince. Ne kadar canlı varsa onların nefesleri kadar, hepsinin nefesinin adedince. İnsanlar da dâhil, melekler de dâhil, cinler de dâhil.

“Esas En Büyük Sır İnsandır”

28.08.1994, Aşağılıori

Sabahı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun; hayırlı, nurlu olsun.

Yapacağımız bu büyüklerimizin ameli de sizin için büyük bir amel olsun. Bu amelin feyzinden, nurundan, bereketinden Allah sizi ihya-âbâd etsin.

Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefa getirdiniz. Uzaktan yakından, köyden şehirden gelenler hepimiz hoş geldiniz, sefa getirdiniz başımın üzerinde geldiniz, sefa getirdiniz.

Allah şerefınızı, makamınızı yüceltsin. Allah aşkınızı, muhabbetinizi arttırsın. Allah arzuunuza ulaştırsın. Allah sizin de bizim de sonumuzu hayır getirsin. Allah bu amellerimizi her zaman işlemek için fırsat versin, gayret versin, kuvvet versin, ihlâs versin, inanca versin.

Allah'a şükür bugün teveccüh diye bir amelimiz var. Zaman zaman işliyoruz bunu fakat çok ders alanlar oluyor, yeni başlayanlar olacak. Bu ne demek, yani bu amelin nasıl bir amel olduğunu bilmeyenler var.

Evet, bizim amelimiz büyük amel; büyüklerimizin ameli. Ama de ki sen büyük müsün? Hâşâ Estağfurullah; kemter, kıtmir bu kapıda bir kıtmir. Pirimin evlatlarının kemterinin kemteri.

Allah hepimizi pirimize evlat etsin. Cenabı Hakk'a kul, habibine ümmet, pirimize de evlat etsin. Ama olsun da taklidi olsun. Biz taklidini yapacağız.

Adalet tahtının sultanı geldi

Hâşâ hâşâ estağfurullah biz bunlardan kendimize bir pay ayırmıyoruz.

Biz ne desek gönlünüze ağırlık gelecek. Şahinin yerine bir çakal geçmiş. Olsun da emirle olduktan sonra olsun.

Hız. Ömer (r.a) Efendimiz ne buyurmuş? “Bizim başımıza Hindistan cevizi gibi bir siyah Arap kölesini de geçirseler ona da biat ederim.” demiş.

Bizim büyüklerimiz de maneviyat padişahlarıdır. Onların emridir; yoksa bizde ne var? Bir şey yok. Onun için siz nasıl görürseniz görün, biz kendimizi biliyoruz.

Allah size bağışlasın, Allah habibine bağışlasın, Allah büyüklerimize, pirlerimize bağışlasın. Cenabı Hak utandırmasın, iki cihanda da, mahcubiyet duyurmasın. Allah sizin hulûsunuzun, ihlâsınızın bârını, meyvesini yedirsin. Bize de sabır, hazım versin. Sizin hulûsunuza, ihlâsınıza bağışlasın. Ben sizin dediğiniz adam değilim, ama olsun.

Pirimiz bir sohbetinde buyuruyordu ki adamın bir tanesi, affedersiniz, bir gün ölmüş merkebine mezar yapmış gömmüş. Bunun üzerine de türbe yapmış, kabir yapmış. Kulaklı Baba Türbesi diye yazmış üzerine, Kulaklı Baba Türbesi. Kimse bilmiyor fakat o isme hürmeten duyan gelmiş her taraftan gelmişler, orası olmuş bir ziyaretgâh.

Gelenin her türlü hastalığı yok olurmuş, gidermiş. Niçin? Oraya bir isim vermiş ya Kulaklı Baba Türbesi. Ama Kulaklı Baba burada, hâşâ Estağfurullah, hani merkebin kulakları var ya uzun, ama onu kimse anlamıyor. Burada türbe, Baba ismi geçiyor ya, ona hürmeten.

Türk ıstılahında Türk büyüklerine insanların ileri gelenlerine, büyüklere, Baba denilmiş, Ata denilmiş. Mesela, Terzi Baba, İrşadi Baba işte böyle isimler verilmiş.

Tabii ki bunlar büyük insanlara verilen bir isim, yetişkin insanlara verilen bir isim. O isim hürmetine Cenabı Hak oraya gelen hastanın şifasını veriyormuş. Değil mi? Cenabı Hak zaten öyle buyuruyor: “Kulum nasıl zannederse ben öyle halk ederim.”¹

Evet, şimdi biz de utanarak, hicap ederek buraya çıkıyorum, yükseğe çıkıyorum. Gerçi benim arzum değil, sizin arzunuz. Daha rahatça göresiniz, daha rahatça dinleyesiniz diye. O da biz de bir aletiz.

Ama bizi konuşturacak sizsiniz. Sizin muhabbetiniz, sizin ihlâsınız çekecek. Bizi de bir konuşturan olacak. Onun için burada hakikaten bir kelam var ya!

Ey birader sözlerime tut kulak

Sanma anı söyleyen dil yâ dudak

Burada bizim bu cemaate karşı söyleyecek bir bilgimiz de yoktur, tahsilimiz de yoktur. Biliyorsunuz, herkes biliyor bunu. Ama bir emirdir bu, bir emir.

Mübarek şeyh efendimiz bize teveccüh yap, diye bir emir vermiştir. İşte bize bu bir emirdir. Sohbet et ihvanlara, demiştir. Ki himmet onların, ihlâs da sizin. Arada biz bir aletiz aslında.

Ama ne olursak olalım Allah'a şükür, bugün büyüklerimizin amelini işleyeceğiz. Allah bu amelin feyzinden nurundan, bereketinden sizleri de bizleri de ihya-âbâd etsin.

Hani Sâlih Baba'nın bir emri vardır:

Ateş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Sâlih, amel işleyendir yani bir isim değil. Amel-i sâlih deniliyor ya. Ama amel-i sâlih ise en güzel amel budur, en kıymetli amel budur, en sağlam en makbul amel budur. Ki teveccüh büyük bir ameldir.

Peygamber Efendimiz de teveccüh yapmıştır. Ashabına yapmıştır teveccühü Peygamber Efendimiz.

Hatta Eşrefoğlu'nun kitabında yazar. Bir teveccühünde mübarek, gayri ihtiyari başını sağa sola böyle sallamasıyla başından imamesi düşmüş. Çarpmışlar, parça parça

¹ Hadis Kutsi, Buhari

bölüşmüşler, herkese tırnağının üzeri kadar kalmış. Teberrüken saklamışlar. Yani teveccühü de Peygamber Efendimiz yapmıştır.

Tarikatın her ameli sünnettir, sünnet-i müekkededir. Terki olmayan bir sünnet gibidir tarikatın her ameli.

Ama yaşayan için hem farzdır, hem sünnettir, hem müstehaptır.

Niçin, neden? Cenabı Hakk'ın indinde en makbul olan amel devamlı yapılan ameldir, az da olsa makbul olan devamlı yapılandır. Çünkü devamlı yapılan bir amele riya girmez de onun için. Ama ara sıra yapılan amele, bazen yapmak, bazen yapmamakla ona riya girer.

Bir cemaatin içerisinde yaparsın bir ameli, cemaat olmadığı zaman veya birisi yapar. O yaptı, ben de yapayım, dersin, yaparsın o ameli, başka zaman yapmazsın. Buna riya girer ama devamlı yapılan bir amele riya girmez.

İşte onun için burada bizim tarikatımızın amellerini de devamlı yapmak lazım.

Mesela dersimiz var; devamlı çekeceğiz. Evvabin namazımız var; devamlı kılacağız. Seferde de hazerde de, sağlıklı iken hastayken, boş zamanlarımızda meşgul olduğumuzda bunu kılacağız.

Böyle boş zamanımızda kılıp meşgul zamanımızda kılmazsak veyahut da yolcuyuz yolda kılmazsak, hastayken kılmazsak; hayır, yok kılacağız.

Eğer akşam namazını kılıyorsak onu da kılacağız; akşam namazını kaçırdıysak tabii, o da kaçır. Farkı ne olur? Akşam namazını kaza ederiz, evvabin namazını kaza etmeyiz. Çünkü onun kazası olmaz.

Teheccüd namazı da böyledir, evvabin namazı da böyledir, günlük dersimiz de böyledir, hatmemiz de böyledir.

Gerçi hatme haftada bir gün okunursa o da bir kolaylıktır. Zamana göre bir kolaylık emretmişler. Eskiden haftada her gün okunuyordu. Bir zaman için bir yasaklıktan dolayı, bir darlıktan sıkıntıdan dolayı haftada bir güne düşürmüşler. Büyüklerimizin emri, haftada en az bir kez. Ama bu emir verilmişse yine de haftada bir gün bu emri yapmalıyız, hatmeyi yapmak lazım.

Onun için herhangi muhitte olursa olsun, köyde şehirde nerede olursa olsun orada hatme okunuyorsa ırak demeyin, yorgunum demeyin, efendim ihmallik etmeyin, tembellik etmeyin. Haftada bir gün gitmeye borçlusunuz. Her gün giderseniz daha "Nurun ala nur." olur ama haftada en az bir gün gideceksiniz.

Hatmeden uzaklaşan, ihvandan uzaklaşan, bak, sürüden uzaklaşmıştır. Sürüden ayrılanı kurt yer, büyüklerimiz buyuruyor ki: "Sürüden ayrılanı kurt yer."

Bu sürü ise işte bizim hatmemizdir, sohbetimizdir, ihvanlar arasına girmek karışmaktır. İhvanlardan ayrılan, sohbetten ayrılan, hatmeden ayrılan, bunlardan ayrılan sürüden ayrılmış olur.

Her tarikatın mensubu bir sahipli çobanın sürüsü gibidir. Ama bir çoban bir sürüyü bırakıp da sürüden ayrılan bir tanesinin peşine gitmez. O bir koyun sürüden ayrılırsa çoban onun peşine gidemez. O zaman onu canavar da yer, gider hırsız da çalar,

başından çok felaketler geçer. Ama sürüden ayrılan bir şey lazım gelmez. Zaten burada bak ifade ediliyor:

*Nefsîm bana rââm ol düşme teşvîşe
Hep fâsiddir bu kurduğun endîşe
Sürüsün yedirmez kurt ile kuşa
Pîr-i Sâmî gibi arslanımız var*

Buyrulmuş böyle. Demek ki onlar sürünün manevi çobanıdır. Biz de bir manevi sürüyüz. Ancak burada manevi çoban onların ruhlarıdır. Manevi sürünün ferdi de bizim ruhlarımızdır. Her ne kadar ismimiz, cismimiz nerede olursa olsun, neyle meşgul olursak olalım onları unutmadığımız zaman onların sürüsündeyiz. Onların gözünün önündeyiz ve onların kanadının altındayız, öyledir zaten.

Bir mürit nerede olursa olsun rabitasını unutursa ayrılmış olur; unutmazsa ayrılmaz. Sanki bir büyük kuşun yavrusu civcivleri var ya. On tane, yirmi tane, elli tane, yüz taneyi alır kanadının altına. Yüz taneyi de kanadının altına alır, gizler. Böyle olduğu gibi, buyrulduğu gibi,

Pîr-i Samî'nin kanadı altına gizlenmişiz

Demek ki Evliyâullah'ın velâyeti o kadar büyük ki... Nasıl bir anne kuş civcivlerini, yavrularını kanadının altına alıyor gizliyorsa, müritler de öyledir isterse dünyanın her tarafına serpinsin, nerede olurlarsa olsunlar yeter ki mürit meşayihini unutmasın.

Zaten öyle Nakşibendî Efendimiz'in emri değil midir bu? Buyurmuş ki:

— Bizi unutmayın, bizi unutursanız bizden ayrı düşersiniz; bizi unutmazsanız biz sizle beraberiz. Ama bir de buyurmuş ki:

—Bizi taklit edin ki unutmayasınız. Taklit etmezseniz unutursunuz, taklit ederseniz bizi unutmazsınız. Bizi unutmazsanız biz sizinle beraberiz.

Evet, efendiler! Allah'a şükür böyle inanmak lazım, böyle itikat lazım ki ona göre de sa'yında bulunalım. Evet, hatmelerimize çok dikkat edelim. En büyük amelimiz bizim hatmedir. Hatmelerden hiç geri durmayın, yorgunum demeyin, yok uzaktır demeyin. Herhangi muhitte köyde şehirde kasabada nerede hatme okunuyorsa hatmeye hiç olmazsa haftada bir gün gidin. Gitmezseniz eğer o zaman da kuru davada kalırsınız, kuru dal olursunuz.

Çünkü niçin? Mademki Allah bizi inananlardan halk etmişse, biz bir amel peşindeyse, biz amelin efdalini arayacak olursak bizim hatmeden daha büyük amelimiz yoktur. İnadık bu tarikata girdiysek böyle. Evet, hatmelere çok dikkat edin.

Teveccüh de bu da büyük bir amelimiz. Teveccüh her zaman olmuyor; hatme Allah'a şükür her gün, her zaman, her muhitte yapılıyor. Bir zaman için baskı vardı, sıkıntı vardı. Yine de o baskı sıkıntı o havf arasında bırakmıyorlardı. Hatmemizi bırakmıyorduk.

Büyüklerimizin emri neydi o zaman? “Haftada bir gün yapın, bölünüp parça parça olun grup grup yapın, yerinizi belli etmeyin; her gün bir yerde değil, her gün değişik değişik yerlerde yapın.”

Ama bugün hani zaman, mekân, ihvan var ya. Bir müride üç şart var: Zaman, Mekân, İhvan.

Zaman olacak ki mekân belli olsun. Mekân olacak ki oraya toplansınlar.

Ama yine ne kadar baskı altında zaman müsait değildi, mekân olamıyordu ama mesela yüz kişi gelemiyordu bir araya, onar onar geliyordu. Her gün on'u okumasa da haftada bir gün oluyordu. Sonra değişik yerlerde oluyordu.

Ama şimdi Allah'a şükür bir havf yoktur, baskı yoktur, bir engel yoktur. Belli mekânlar var, ihvanlar her yerde şimdi hatme okuyorlar ve hem de her yerde teşebbüse geçtiler. Tekke ismini veriyorlar.

Tabii bir medreseye isim verilmiştir medrese denilmiştir. Bir Kur'an kursuna isim verilmiştir Kur'an kursu denilmiştir. Bir isimle orası belli olacak. Bir yurda filanca yurt, şu isimli yurt denilmiştir bir isim verilmiştir.

Tabii, bizim de amelimizin toplanması için, işlenmesi için oraya bir isim verilecek. Nedir o? Tekke.

Ama aslında tekke denilince eskiden orada eğitim vardı, orada da bir öğretim vardı; ruhi eğitim, ruhi öğretim. Ama zâhirde de bir belirtileri, emareleri, işaretleri vardı. Şimdi onlar yok. Yine o ruhi eğitim, ruhi öğretim yapılıyor ama.

Mesela mürit kaç idi?

Tespîh müridi, Hizmet müridi, Rabîta müridi vardı, ileride eskiden.

Şimdi bunların hepsi rabıtaya bağlandı.

Sonra şimdi bir de eskiden bedenen hizmet, amelen hizmet, malen hizmet vardı.

Şimdi bunlar da artık azı oldu. Bedenen hizmet de tekkelerde olmuyor, amelen hizmet de kifayetsiz. Bir mali hizmet varsa o da yine... Ama olsun Allah'a şükür olsun da yine az olsun. Ya hiç olmasaydı nerede kalırdı?

Yani demek istiyorum ki eskiden tekkelerde çok büyük, muazzam kaynaşmalar vardı. Muazzam eğitimler, öğretimler, efendim ameller oluyordu. Toplanıyorlardı, geliyorlardı; bedenen çalışıyordu kimisi, kimisi malen hizmet yapıyordu, kimisi de amelen hizmet yapıyordu.

Yani bir tekkede mesela gelmiş adam orada yiyip içip yatıyor, ibadet yapıyor, Allah'ı zikrediyor, amel işliyor, orada başka bir şey yapmıyor. Bir kısmı da gelmiş, çalışıyor bedenen, bir kısmı da oraya para veriyor, yardım ediyor.

Ta ki Peygamber Efendimiz'in ashabında da bu olmuştur. O'nun Ashab-ı Suffa diye bir cemaati vardı. Onlar hiç çalışmazlardı, hiç sefere de gitmezlerdi, harbe de gitmezlerdi. Onların bütün amelleri neydi? Hep ibadet ediyorlardı. İbadet, zikir; Allah'a dua ediyorlardı.

Şimdi bu zamanda bunlar yoksa da ama nimetleri mevcuttur. Allah'a şükür çok şükür, bin şükür yeter ki oraya gelelim de orada birleşelim de malî amelimiz de olmasın, öbür amellerimiz de eksik olsun, bedenî amelimiz de olmasın. Oraya artık Cenabı Hak ihsan eder.

İhsan demek yani; oraya nereden geliyor, ne harcanıyor, ne oluyor bilinmez. Bunun masrafı nereden gelir, nasıl gider bilinmez. Akıl ermez ona. Yeter ki biz bir araya gelelim, ihmallik, tembellik etmeyelim.

İşte her yerde şimdi bütün mekânlar kurulmuştur. Allah razı olsun sahiplerinden, sahibinden ki teşebbüs edenlerden. Vakıf diye bir vakıf ismi veriliyor ama bu vakfın aslında yüzde ellisi, daha da fazla, yüzde altmışı bizim tarikatımıza hizmet görüyor.

Bakin şimdi hâşâ Allah'a sığınırım. Bizim Erzincan'daki kendi mülkiyetimiz olan bir yeri ben verdim. Niçin verdim ben bunu? Dedik ki zaten vereli dört sene olduysa biz o zaman altmış yaşımızı idrak ediyoruz. Dedik şimdi biz altmış yaşımızdayız. On sene daha ömrümüz var mı yok mu bilinmez. Bu on sene sonra burası ne olacak? Varislerimiz var, ölüm hak miras helal. Bölecekler, satacaklar veya oturacaklar, işgal edecekler. Burayı verirsem tahminim inşallah bu bir asır devam eder.

Çünkü orayı idare edenler hep ihvanlar. Oranın tüzüğünde de bir şart var. Öyle oradan her ayrılan kimsenin yerine herkes geçmiyor. Hep orayı yine bunu bilenler ve idare edenler, canla başla çalışanlar oraya geçecek.

Öyleyse bu bir asır devam edecektir inşallah. Belki daha da fazla devam eder. Yani nerede açılıyorsa bu vakfın şubeleri, nerede açılıyorsa, açılan o yerde bir asır devam eder. Ne devam eder? Tarikatımızın hizmeti, bu büyük amel olan hatmemiz oralarda devam edecektir.

Evet, şimdi onun için burada, her tarafta, her yerde bugün bak, Almanya'da da tekke var. Biz Almanya'ya gittik efendiler beş şehre uğradık. Belki şimdi on şehirde, on beş şehirde orada da ne olmuş? Teşebbüslere geçmişler, ihvanlar çoğalmış. Mekân tutmuşlar, yer tutmuşlar, kiralamışlar, yapmışlar, almışlar tekke ismini vermişler. Toplanıyor amellerini işliyorlar.

Evet, demek ki burada tekke ismi verilmişse olsun, olsun da taklidi olsun. Taklitten tahkike geçiliyor. Onun için Sâlih Baba buyurmuş ki:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlih'i

Taklîd'den tabkâke döndür Sâlih'i

Affeyle bizmette noksânımız var

Yeter ki hizmetimiz noksan olsun ama yapamadık diyelim, yerine getiremedik diyelim; onun da ikmalini alırız, onlar tamam ederler. Başka bir kelimde buyruluyor:

Kusûrun çok diye Sâlih ayağın kesme bâbından

Bâb kapıdır. Senin diyor eksikliğin kusurun çoksa; ne kadar kusurun olursa olsun, ne kadar eksikğin olursa olsun o kapıdan ayağını kesme. Onların “Ulvî” çok yüksek himmetleri vardır.

Allah'ın çok yüksek ulvî himmeti nedir biliyor musun?

Allah'ın indinde, azametinde olan değerleri, onların kıymetleridir. Başka bir kelim var:

Çürüklerin hep sağ olur

Zebrin kamu bal yağ olur

Dağlar yemiş dal olur

Cümle cihan bostan sana

Bu nedir, buradan ne anlaşılıyor? Senin layıkıyla yerine getiremediğin şughullu, gıletli olan amellerini onlar sağlam ederler. Onlar çarığını, çürüğünü seçerler; sağlam eder mahalline ulaştırırlar, götürürler. Evet, layıkıyla yapamadığınız amelleri layık ederler onlar.

Zebrin kamu bal yağ olur

Bu da zamanımızda hani insanlar iyi niyetli değiller, iyi muameleli değiller. Evladından zarar görüyor, kardeşinden huzursuz oluyor, hanımından huzursuz oluyor, çevresinden huzursuz oluyor, işyerinden huzursuz oluyor; oluyor da oluyor. Huzursuzluk çok şimdi.

Bu nedir? Bu da zillete giriyor. Zillet de iptiladır, iptila-yı Hak'tır.

İptila-yı Hak: İlet, Gılet, Zillet.

Şimdi bu zamanımızda illet de gılet de zillet de çoğalmış insanlar için. Bunların Allah'tan olduğunu bileceğiz, buna da sabredeceğiz.

Ama bu sabrı biz yapamayız. Sabrı da bize verecek onlardır. Onların himmetidir, bizim sabretmemiz için onların bir himmeti olacak.

Eğer himmet olmazsa sabredemeyiz. Eğer onların himmeti üzerimize gelirse sabredersek o zaman da acılar tatlı olur. O bizi çok huzursuz eden zehir gibi bizi huzursuz eden şeyler ne olur? Onlar bal, yağ olur.

“Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi” fermanı var. Hayrı, şerri Allah'tan bileceğiz. Biz bilemiyoruz, bunun sözünde kalıyoruz.

Hayır, şer Allah'tan geliyorsa niçin hastalıktan şikâyetçi oluyoruz?

Niçin fakirlikten şikâyetçi oluyoruz?

Niçin insanlardan şikâyetçi oluyoruz?

Eğer Allah'tan geliyorsa bu hayır şer, işte şikâyetçi olmayacağız. Hastalığımızdan da şikâyet etmeyeceğiz.

Şikâyet deyince, bir hasta hastalığından şikâyetçi olmazsa hasta değildir; o da sağdır. Demek ki hasta ama şikâyetçi değilse onun için hasta değil o da sağdır.

Zaten Allah'a teslim tevekkül olan için, inanan bir kimse için hayır şer Allah'tan geliyorsa hastalığı sağlığı bir bilecek. Onun için varlık, yokluk bir olacak. Onun için zillet ve itibar bir olacak.

Zillet nedir? Hani insanlardan görmüş olduğu itâle, eziyet, zahmet; bunlardır zillet.

Ama bir de insanlardan hürmet görüyor, iyilik görüyor, itibar görüyor. Bunları hayır sayıyor, onları da şer sayıyor.

Bizim hoşumuza giden dünya âleminde hoşumuza giden ne olursa olsun bunlar Allah'tan gelmiyor mu? Bizi huzursuz eden ne olursa olsun bu da Allah'tan gelmiyor mu?

Ama işte burada tefrikaya düşüyoruz. Tefrikaya düşünce işte o zaman zararımız oluyor, bir kârımız olmuyor. Çekmiş olduğumuz zahmetler, mihnetler, meşakkatler de yanımıza kalır.

Hani bir hastalığı Allah'tan bilip ona razı olmazsak o hastalıktan çekmiş olduğumuz zahmet yanımıza kalır. Onun ecrini alamayız, onun karşılığını bulamayız. Onun bir karşılığı var, eciri var, sevabı var, mükâfatı var. Nerede? Öbür âlemde.

'Cefayı çekmeyen âşık sefayı bulamaz', buyuruyorlar.

Âşık kim? Allah'ı seven.

Allah'ı sevenin ise dünyada cefası vardır. Cenabı Hak sevdiklerine dünyada çileyi fazla vermiş.

Onun için evet, Bektaşî'nin bir tanesi buyurmuş ki:

—Yâ rabbî ben seni seveyim sen beni sevme, demiş.

Böyle söz olur mu? Anlayamamışlar, sen niçin böyle diyorsun? Demiş ki:

—Allah sevdiklerine çok çile veriyor, ben taşıyamam bunu. Onun için öyle diyorum. Ben onu seveyim, o beni sevmesin.

Öyle zaten Cenabı Hak sevdiklerine... Zekeriya Aleyhisselam'ı hızarlarla biçtikleri zaman melekler ona acıdı. Cenabı Hak da buyurdu ki: "Meleklerim ben sevdiğime böyle yaparım." Bak kelamı kibarda var:

Görün şehzâdeler n'oldu birisi sararıp soldu

Biri susuz şehîd oldu bu aşkın mâcerâsından

Şehzadeler kimler burada? Hasan ve Hüseyin Efendilerimiz.

Onlar bak, dünyada ne büyük çileler çektiler. Ne büyük acılar duydular onlar. Onların acılarını, sadece onlar değil, bütün ehli iman o acıyı çekmiştir. Ta ki geçmişte gelecekte bütün onların bu acısını her ehli aşk olan bu acıyı çekmiştir ve çeker. Onun için buyuruyor ki:

Kerbelâ'dan eksik olmaz nâremiz

Bu nare nedir? Bu nare de müridin cezbesidir. Her cezbeli olan, her ehli aşk olan nedir, o acıyı çeker. Onların naresinin doğuşu oradandır.

Kerbelâ'dan eksik olmaz nâremiz

Biz hafîd-i Pîr-i Tâgî olmuşuz

Pîr-i Sâmî'nin cırâğı olmuşuz

Çünkü başka bir kelimada da vardır:

*Başını top eyleyip gir vahdetin meydânına
Kıl gazâ-yı Kerbelâ gir kendi nefsin kanına
Seyr kıl uşşâk-ı Mevlâ nice kıyar cânına
Terk-i cân etmektir ancak aşk u sevdâdan garaz*

Aşk ne, sevda ne? Yani Allah sevgisi bu.

Allah sevgisinden maksat terk-i can olmaktır.

Terk-i can olmasa insan zaten cananı bulamaz.

Canan ne? Canların gelmiş olduğu bir yer var.

Nereden gelmiş bu canlar? Allah'tan.

Çünkü bir ruh üflenmiş. Cenabı Hak, “Nefehtü fihî min rûhî², Kendi ruhumdan ruh üfledim.”, buyuruyor. Bu ruh oradan gelmişse oraya gidecek yine. “Küllü şeyin yerciü ile aslihi”³ Emri fermanı var. Cenabı Hak “Her şey aslına rücu edecek.”, buyuruyor. Her şey aslına rücu edecekse ruhun da bir aslı vardır. Zaten bak!

*Derman arardım derdime
Derdim bana derman imiş
Burhan arardım aslıma
Aslım bana burhan imiş*

Bunlar hep kelâmı kibar, rumuzludur ama çok manalı bunlar. Çok anlamlı kelimelerdir. Yani ne demek istiyor? Evet, ben derdime derman ararken derdim bana derman oldu.

Hiç insanın derdi derman olur mu?

Hakiki derdimizi, esas derdimizi bilsek derman olacak. Bilemediğimiz için derman olmuyor, bütün dertlerimiz dert oluyor. Eğer esas derdimizi bilsek bizde daha hiçbir dert kalmaz.

O asıl derdimiz, bütün dertleri yutar. Büyük balık nasıl küçükleri yutuyorsa o da onları yutar, daha dert kalmaz.

Aslımızı düşünsek zaten kurtulacağız, düşünemediğimiz için kurtulamıyoruz. Öyleyse:

*Burhan arardım aslıma
Aslım bana burhan imiş*

Aslımız nedir bizim? Ruhumuzun bir gelişi var.

Nereden gelmiş? Allah'tan gelmiş.

² Sad 38:72

³ Kelâmı Kibar

Bu ruh nereye gider? Allah'a gider.

Ama gelişte hep bir yerden gelmiştir ama gidenler hep bir yere gitmezler.

Evet, insanlar hem cismen gelmişler dünyaya hem ruhen gelmişler dünyaya.

Bu cismen gelişte ve ruhen gelişte hepsi gelmiş ve bir de cismî gidiş var, rûhî gidiş var.

Bu cismî gidişi de hepsi yapar. Ağası, kölesi; zengini, fakiri; delisi, akıllısı hepsi bir cisimle gelmiş mi buraya? Cisimle gelmiş.

Hepsine bir ruh üflenmiş mi? O ruhla gelmiş.

Fakat bir de ölürken gidiş var. Ama bu cisimlerin hepsi birden toprağa gidiyor. Çünkü aslı toprak bu cesedin, toprağa gidiyor.

Hepsi de bir ruhla gelmişse bu ruhların hepsi Allah'a gitmez. Allah'ın rahmetini kazanan Allah'a gider ama Allah'ın gadabını kazanan nereye gider? Allah'ın Celal sıfatına düşer ki gadabına dçar olur.

Allah'ın Cemal sıfatı var, Celal sıfatı vardır.

Biz Cemal sıfatına sahip olacağız ki Allah'ın rahmetine gidebilelim, onu kazanabilelim.

Celal sıfatına sahip olursak eğer Allah'ın rahmetini nereden kazanacağız? Bu sefer de Allah'ın gadabına düşeceğiz.

Allah'ın Cemal sıfatının sahibi olursak çok ulvî yüksek âlemlere çıkacağız.

Celal sıfatına sahip olursak eğer çok süflî aşağılara düşeceğiz.

Burada zaten irade-yi cziyeyi elimize vermiş. Eğer biz Allah'a inanaraktan geldiyssek bu dünyaya, bizim için Kur'an inmişse, bizim için peygamber gelmişse biz o zaman ne yapacağız?

Peygambere tâbî olacağız. Allah'ın emirleri Kur'an'dır; Kur'an'a tâbî olacağız.

Bizim için yasaklar var emirler var. Bunları yani yasakları, emirleri tuttuysak Allah'ın Cemal sıfatına sahip olduk. Yok, Allah'ın yasaklarını işliyorsak Allah'ın Celal sıfatına sahip oluyoruz.

Yoksa halk eden Allah'tır, evet, hayrı şerri Allah halk eder; ama hayra rızası var, şerre rızası yok. Hayrı, şerri bize bildirmiş.

Biz hayra yürüyelim de Allah da halk etsin. şerre yürürsek onu da halk eder.

Buğn şerre yürüyelim de Allah halk etmesin diyemeyiz burada, hâşâ hâşâ Estağfurullah bunu diyemeyiz çünkü bir cüzi irade var bizde. Allah bu cüzi iradeyi bize farz kılmış. Bu cüzi iradeyle hayrı, şerri biz seçiyoruz. Eğer hangisine gidiyorsak Allah onu halk ediyor. Onun için:

Hiç kuluna zlmeder mi Mevlâ'sı

Kulun çektiği kendi cezası

Evet, efendiler! Ama Allah'a şükür inşallah bu cemaatimiz şer cemaati değildir, hayır cemaatidir. İşyan cemaati değildir, itaat cemaatidir.

Fakat itaatte de ölçü, müsavi yok, hayırda da ölçü, müsavi yok.

Onun için burada hayırda da ileri gidelim, amelde de ileri gitmeye bakalım, çalışalım ileri gidelim. Manen ileri gitmeye çalışalım.

Manen ileri gitmemiz için şeriatımız var. Şeriatımızı hem bildiğimiz kadar, gücümüz kadar, fırsatımız kadar, kudretimiz kadar ne yapacağız? Şeriatımızı çok titizlikle yaşayacağız.

Niçin bu böyle?

Bugün bu zamanımızda hayır-şer, günah-sevap, helal-haram karışmış. Bunlardan çok hafv duymak lazım, çok çaba harcamak lazım, çok sa'y etmek lazım.

Eğer zevkimizi, sefamızı, sadece saltanatımızı düşünürsek o zaman bunları seçemeyiz, ayıramayız; birbirine karışmış. Seçmek ayırmak için zevkimizi sefamızı bırakalım bir tarafa da Allah'tan hafv duyalım.

—Yâ rabbî sen bizi muhafaza et, esirgeyen sensin, koruyan sensin, muhafaza eden sensin. Bizi her türlü şerden, kötülükten, küfürden, isyandan bunlardan Yâ rabbî sen bizi muhafaza et. Biz bilemeyiz, bizi aydınlat.

Ama tabii, bir delil de var önümüzde.

Delil de nedir? Bu da mürşidimizdir. Bak kelamı kibarda,

Bırak bu mâsivâ ile bevâyı

Pîr-i Sâmî gibi bul rehnümâyı

Delîl eyle O zât-ı evliyâyı

Bu berzah âlemin geçmek dilersen

Bekâ gülşanına göçmek dilersen

Berzah âlemi bu dünyadır. “Dünya müminin zindanıdır.”⁴ buyuruyor Peygamber Efendimiz “Kâfîrlerin cennetidir.” Bir de: “La rahate fid dünya.” emri fermanı var “Dünyada müminlere rahatlık olmaz”.

Allah'a şükür mademki Allah, ehli dünya halk etmemişse dünyanın her türlü meşakkatine katlanacağız.

Bizim için burada meşakkat nedir?

Bizim için burada meşakkat; ancak acaba kendimiz ve aile efradımız hayır-şerri seçebiliyor muyuz, helali-haramı seçebiliyor muyuz?

“Her çoban güttüğü sürüden mesuldür.”⁵ Öyleyse bir hane reisi de evinin çobanıdır. Bunları da düşünmek lazım, bunları da korumak lazım, bunları da muhafaza etmek lazım. Nelerden?

⁴ Müslim 2959, İbni Mace 4113

⁵ Riyazüs Salihin C1. S.324 Hadis No:281

Haramlardan, yasaklardan veyahut da bunlara da helal lokma kazandırmak lazım, bunları da şerlerden korumak, korundurmak lazım. Bunların hepsinden mesulüz.

İşte bu zamanımızda bunlar çetinleşmiş, güçleşmiş.

O zaman zevkimizi bırakalım, saltanatı bırakalım.

Manevi derdimiz budur, manevi derdimize düşelim.

Allah'a sığınalım, çareler arayalım. Onun için buyuruyor ki:

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak...

Bir rivayette,

Ara bul derde dermanı

Bir de buyuruyor ki,

Ara bul kâmil insanı

Evet, burada kâmil insanı bulmak bir kurtuluştur. Çünkü o bir önderdir, delildir.

Neye delildir? Allah'a delildir, Allah yolunda delildir.

Tarik-i müstakim, Allah'a giden bir yoldur.

Sağlam çok sağlam, emniyetli çok sağlam bir yoldur. O yolun delili onlardırlar.

Onlar o yolu gitmişler gelmişler biliyorlar.

Onlar seçmişler, biz seçemeyiz.

Onları biz önder yapacağız ki ancak o tarik-i müstakimi, Allah'a giden yolu bulmuş olalım.

Zaten onlar bu yolda delillerdir. Kalam da onu ifade ediyor.

Bırak bu mâsivâ ile bevâkı

Masiva dünyadır.

Dünya arzularını, hevalarını bırak; dünya arzuları boştur, hava demektir. Tutulmayan görünmeyen bir şeydir. Bunlar hep havadır bunları bırak.

Öyle değil mi? Sen dünya âleminde tahsilliydin, kültürlüydün, makam mevki sahibiydin. Çok kazandın, altına, inciye gark oldun. Nasıl ki buyruluyor kalamı kibarda:

Nicesin geçirdin sadra mibrâba

Nicesin kapladın sîm ü zêr bâba

Düşürdün sefinem kâh-i girdâba

Enginden engine sal kara bahtım

Ne diyor? Tabii, Cenabı Hak kimisini zengin etmiş, kimisini âlim etmiş, sadra geçirmiş. Kimisini mülki amir etmiş, sadra getirmiş, baş etmiş, padişah etmiş, amir etmiş.

Kimisine de ilim vermiş mihraba geçirmiş. Geçiyor bin cemaatin, on bin cemaatin, yüz bin cemaatin önüne imamlık ediyor veyahut da onlara Allah'ın emirlerini tebliğ ediyor, nasihat ediyor onlara.

Nicesin kapladın sîm ü zer bâba

Kimisine de o kadar altın, inci, zenginlik verdin ki onlarda ilim de yoktur amel de yoktur.

Düşürdün sefinem kûh-i girdâba

Kûh-i girdaptan mana da burada bir hesapta fakirlik. Fakirlikten insan yanıp kavruluyor.

Bir hesapta hastalık; hastalık onu perişan etmiş.

Bir taraftan da zillet, zilletten gözü hiç açılmıyor.

Bu kelâmı kibardan başka bir kelâmı kibar var ki insanlarda manevi fakirlik de vardır.

İnsanlarda manevi zillet de vardır.

İnsanlarda manevi illet (hastalık) de vardır.

Manevi illet nedir insanlarda? Ayrılıktır. Manevi illetini bilmiş, Allah'tan ayrıldığını bilmiş, firakta, ayrılıkta olduğunu bilmiş. Ben nasıl bu ayrılıktan kurtulacağım, nasıl ben firaktan kurtulacağım, demeleri, bu onların derdidir.

Onlardaki fakirlik nedir? Onlardaki fakirlik, yapmış oldukları ameller hiç asla ve asla gözlerinin önüne gelmiyor. Emin, tatmin olamıyorlar. Diyorlar ki: “Biz layıkıyla amel yapamıyoruz, Allah'a layıkıyla amel yapamıyoruz.” Onlardaki fakirlik de budur.

Bir de zillet var ki dünyanın hiçbir şeyinden zevk almıyorlar. Ne yemesinden, ne içmesinden hiçbir şeyinden zevk almıyorlar. Esas kelâmı kibar buna buyrulmuştur.

Demek ki bir insan dünyadan zevk almazsa, hiçbir şeyden zevk almazsa ve insanlar amelinden de tatmin olmazsa böyle der. Zaten yaptım derse amelini, onda manevi fakirlik olmaz. Maddi fakirlik, mal fakirliği ama manevi fakirlik de amel fakirliğidir. Maddi illet, insanlarda vücudunda olan arızası hastalığıdır; ama manevi illet ayrılıktır firaktır.

Nicesin geçirdin sadra mibrâba

Manevi fakirlik amel fakirliğidir. Hiçbir amelinden tatmin olamıyor ve o ameli işliyor havfını de çekiyor. Zaten öyle, amelin makbulü de budur.

‘Ameli güzel işle işlememiş gibi bil’.

Zaten bilmesek de bizim ne amelimiz var ki Allah'a sığınırız. Amel huşû ile olmazsa, huzurlu olmazsa o amelin ne makbuliyeti olacak?

Ama yine de olsun çünkü Cenabı Hak bize cihadı farz kılmışsa; amelde de cihat var, namazda bile cihat vardır.

Namazdaki cihat nasıl olur? Kalbine gelen şeyleri atacaksın, onu tutmayacaksın. Atarsan cihadını yapıyorsun, cihadını yapıyorsan orada da bir sevap kazanıyorsun.

Evet, efendiler işte buyurmuş:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlih'i

Taklîd'den tabkâke döndür Sâlih'i

Affeyle bizmette noksânımız var

Burada öyle bir aşk ver Sâlih'e ki Sâlih yansın, kavrulup yok olsun, kendisini kaybetsin. Başka kelamda da:

İlahi bir aşk ver bana kandalğımı bilmeyeyim

Yarabbi, öyle bir aşk ver ki nerede olduğumu ne işlediğimi, ne ettiğimi bilmeyeyim, diyor.

Çünkü niçin? Yarın kıyamet gününde insanlar hesaba çekildiği zaman hesapları melekler görecek. Bir gruba sıra gelince, o grubun hesabını melekler göreceği zaman, Cenabı Hak: “Yok meleklerim onların hesabını ben göreceğim siz görmeyin.” diyecek.

Bunlar kim? Ehl-i cezbe olanlar.

Vecd âleminden bunlarda görünenler aslında şeriata muhalif değil, fakat onların kelimeleri anlayışa muhalif. Niçin?

Bak! Mansur “Ene'l-hak.”, demiş anlayamamışlar. Şeriata muhalif değildi ama anlayamadılar da onun için astılar. Sonra anladılar ki yok muhalif değilmiş, onun sözü hatalı değilmiş. Ama sonradan anladılar. Anlayışa bu ters geldi. Fakat onda tecelli eden harikuladeden anladılar ki bu söz hatalı değilmiş. Harikulade neydi onda? Öldükten sonra düşen kanlarıyla “Ene'l-hak.” yazılmış. Nereye bir damla kan düşüyorsa orada Ene'l-hak yazıyor anladılar ki:

—Ha, demek ki biz bunu anlayamadık.

Anlayamamışlar. O doğru söylemiş. Çünkü niçin?

İnsanların nefsi var ruhu var.

Nefisten söylenirse hatalıdır, isyan eden nefistir.

Ama ruhtan gelirse ruhtan gelende hata olmaz. Ruh bir memurdur.

Peygamber Efendimiz'e bile Cenabı Hak: “Habibim ruhtan sordular sana (Sen ruhtan cevap vermedin). O ruhtan soranlara de ki ruh Rabbinin emrindedir.”⁶ buyurmuştur.

Onun için demek burada ruhtan kelam eden, ruhtan cereyan eden, bir kelammış.

Zaten kelamı kibar da budur, ruhtan cereyan eder, ruhtan geliyor nefisten değil.

Ruhtan geliyorsa, ruhtan gelen söz zâhire ters görünse de hatalı değildir. O bir esrardır, sırdır. Anlamayana bilemeyece hatalı görünür, bilene hata değil, hakır. Çünkü niçin?

⁶ İsrâ 17:85

Mansûr “ene'l-Hak” söyledi

Gördü hakîkat dârını

Mansûr değil cân söyledi

Cân içre cânân söyledi

Ol rûb-ı sultân söyledi

Kesf eyleyip esrârını

Onu Mansur söylemedi, Mansur da bir candır ama Mansur'un canının içerisindeki can söyledi. Mansur'un ruh-u sultanisi söyledi, ruh-u hayvanisi değil, ruh-u sultanisi söyledi.

Ruh-u hayvani var nefisten.

Ama ruh-u sultanisi ruhtan gelir.

Bir insan kendi bilgisiyle, kendi görgüsüyle, kendi iradesiyle konuşuyorsa nefisinden konuşuyor.

Ama kendi bilgisi, kendi anlayışı, idraki değil, kendinden konuşmuyorsa o ruhtan geliyor.

Evet, işte burada diyor ki: “Yâ rabbî öyle bir aşk ver ki bana, bu aşk beni ne yapsın? Sâlih'i yaksın, yok etsin varlığını gidersin.”

Nasıl ki cisimler ateşe düşmeyince yok olmazsa, öylece bizim kalbimizdeki cisimleri de ancak Allah aşkı yakacak, o giderecek, o atacak.

Her şeyin zıddiyeti var. Allah aşkının sevgisinin yanında hiçbir sevgi barınmaz.

Bütün sevgiler bir taraf, Allah sevgisi de bir taraf.

O da onun zıddıdır. Allah her şeyi zıddiyetli halk etmiş.

Zaten Cenabı Hakk'ın böyle bir emri vardır: “Biz insanlarda bir tane kalp halk ettik, iki tane halk etmedik.”⁷ ki birine dünyayı koysun, birine bizim sevgimizi koysun. Bir tanedir. O bir tane kalbini dünya ile meşgul ederse biz yokuz orada. Eğer bizimle meşgul ise dünya giremez oraya.

Allah'ı unutmamak için Allah'ı çok seveceğiz. Öyle ki Allah'ı unutmayalım. O sevgiyle kalbimizi dolduracağız, kalbimiz dolacak ki boşluk olmasın oraya daha başka bir şey girmesin. Onun için:

Âteş-i aşkımla yandır Sâlih'i

Buyurmuş. Yani bende olan bu sevgini çoğalt, kalbimde çoğalt ki bu sevgi beni ihâta etsin. Varlığımı yok etsin.

Nasıl ateş cisimleri yok ediyorsa o sevgi de benim varlığımı, benim benliğimi yok etsin.

İnsanlarda cüzî irade var, küllî irade var.

⁷ Ahzap 33:4

Küllî iradeye geçen kimlerdir? Âşıklardır.

Evet, ilim de var, amel de var.

İlim, amel de irade ile oluyor.

İrade ile ilim elde ediliyor, irade ile amel elde ediliyor. İrade de çok kıymetlidir bizim için.

Bizim için iradede iki türlü aldanma var. Ama şeriatı olan, tarikatı olmayanlardaki aldanış şudur: Cüzi iradesi farzdır. Eksiklik bırakırsa ne olur? Küfre götürür insanı. Allah'ın azabına girer, rahmetinden uzaklaştırır.

Ama tarikata geçince iradeye sahip olmak da nimetine ulaştırmaz, yolunu tamamlamaz, yolunu eksik bırakır.

Bu yol nedir? Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet.

Bir insan hakikate ulaşamazsa yolunu tamamlamış değildir. Hakikate ulaşmak için tarikatı olacak.

Tarikatta da işte şu vardır ki: Aşk.

Ancak onun kalbinde aşk-ı ilahi, Allah aşkı, Resulullah aşkı, Meşayih aşkı onun kalbinde çoğalacak ki dünya çıksın onun kalbinden. Evlat sevgisi çıksın, mal sevgisi çıksın.

Makam, mevki, ilim, amel bunlar hep varlıktır insanlarda. Hatta insanın kendi say'ı da varlıktır.

İlim elde eder, ilim çok kıymetlidir. İlim ile çok terakki eder. İlmiyle terakki etmek de daha sonra ona manidir.

Ameliyle çok terakki eder. Ameliyle terakki etmek de daha sonra ona manidir.

Eğer o ilminden amelinden geçemezse o zaman nedir? Terakki edemez. Yolunu bitirmiş değildir.

Çünkü bu yol mahviyet yoludur.

Mahviyete nasıl düşülür?

Ancak insan cüzi iradesini kaldırırsa ortadan o zaman mahviyete düşer.

Ama cüzi irade ne zaman kalkar?

Cüzi irade şu zaman kalkar ki: Sen bir yolcusun o yoldan yürümen için sana bir silah vermişler, bir de at vermişler, binek vermişler. O atla, o silahla, o binekle gideceksin. Vasıtayla gideceksin vasıtan yoksa gidemiyorsun. Silahın yoksa gidemiyorsun, sade vasıtayla gidemiyorsun. Çünkü eşkıyalardan silahınla kendini koruyacaksın. Vasıtanla da yol alacaksın. İşte insanlarda ilim, amel budur.

Allah'tan geldik Allah'a gideceksek böyle ama o nereye kadar götürür? Bir makama kadar götürür. O makam öyle bir makam ki orada at daha yürümez. Orada daha araba yürümez, silahın da kıymeti yok.

Arabayla silahı da orada döneceksin (cüzi iradeyi kaldırma). Bırakamazsan oradan geçemezsin.

Onun için şeriat, tarikat, hakikat, marifet var.

Şeriatsız olmaz bir defa. Şeriatımız tamam olacak ki tarikatımız olsun.

Tarikatımızı da tamamlayacağız ki hakikate geçelim.

Tarikatımızı tamamlamak için aşk-ı ilahiyi çoğaltmak lazım. Bizde olan Allah sevgisini, verilen bir sevgiyi çoğaltmak lazım, onu muhafaza etmek lazım. O neden azalıyor ondan sakınmamız lazım, neyle çoğalıyorsa çoğaltmamız lazım.

Neyle çoğalacak? Hizmetle ve himmetle.

Hizmet yapmazsak himmet alamayız.

Himmet alamazsak hizmetimizde azimli olamayız. Hizmette azim vardır.

Hizmetteki azim denilince Peygamber Efendimiz: “İki günü müsavi olan zarardadır.”⁸ buyuruyor. Hâlbuki bu, amelde değildir aslında.

Ama yine amelde de vardır. Amelde de olacak. Amelde de farklılık vardır. Niçin bu kadar ulemalar çalışmışlar, göz nurları dökmüşler kitaplar yazmışlar, zâhir şeriatta efdaliyet aramışlar değil mi? Bunları da arayacağız, bunları da yapacağız.

Ama en efdal olan amel de mahviyetle olan ameldir. Ameli güzel işle işlememiş gibi bil. Bu da ancak aşka duçar olacaksın ki ameli yaptım, değil yapamadım, diyebilesin. Yaptım demek varlık oluyor, yapamadım demek makbul oluyor. Evet, efendiler;

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlib'i

buyurmuş. Leb, dudaktır, şarap da keyif veren bir şey insanlara. Ama senin dudaklarından çıkan sözlerin insanları mest eder.

Şarap ikidir: Biri nefse mestlik verir biri de ruha mestlik verir. Ruha mestlik veren şarap, Allah sevgisidir. Nefse mestlik veren de bildiğimiz şarap. Ondan keyif alıyor ki onu içiyor; almasa niye onu içsin? Günah olduğunu bildiği halde ondan almış olduğu keyfe dayanamıyor, o günahı işliyor. Onun zevkine dayanamıyor, o günahı işliyor.

Ama bir şarap da var ki ruha veriyor bu mestliği, bu keyfi. Onun için:

Bu aşk bir bahr-i ummandır

Aşk, bahr-i ummandır, bahr-i umman da büyük deryadır.

Bu aşk bir bahr-i ummandır

Buna had ü kenar olmaz

Delilim sırrı Kur'an'dır

Bunu bilende ar olmaz

Kur'an'daki sır nedir?

⁸ Keşfül Hafa C.11 S.233

Kur'an'daki sır şudur efendiler: Cenabı Hak “Nahnu akrabu” buyuruyor. “Kulum ben sana şah damarından daha yakınım”⁹.

Bu şah damarından daha yakın olan Allah'ı biz nasıl yakın bileceğiz?

Ancak onu çok seveceğiz ki onun sevgisiyle kalbimizi dolduracağız ki ondan sonra Kur'an'ın esrarı da bizde tecellî etsin.

Kur'an'ın esrarında ne var? “Nahnu akrabu, kulum ben sana şah damarından daha yakınım”. Zaten bunu kelamı kibarda açıklamıştır.

Dâireyiz hem kudümüz, cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdâdır gâdâmız, bağrımız meydir bizim
Virdimiz İsm-i Celâl'dir kalbimiz, “Hay”dır bizim
Zikrimiz ihfâ-durur esrâr-ı Kur'ân bizdedir

Bir daha tekrar edeyim.

Dâireyiz hem kudümüz, cismimiz neydir bizim

Bu, hatm-i haceyi ifade ediyor. Hatmede daire olup zikir yapıyoruz ya. Burada kudüm, ney bunlar da bir zikir aletidir. Kudüm, Kâdiri tarikatlarının bir zikir aletidir, onunla zikir yaparlar. Ney de Mevlevilerin zikir aletidir, onunla zikir yaparlar. Diyor ki: Nakşîler daire kurup hatmeyi okudukları zaman kudüme ney'e ne hacet? Onların cisimleri kudüm olur, ney olur zikir yaparlar.

Dâireyiz hem kudümüz, cismimiz neydir bizim

Evet, daire olup zikir yaptığımız zaman bizim azalarımız ney gibi veya kudüm gibi zikir yapar. Ney'e, kudüme ne hacet var? Diyor.

Dâireyiz hem kudümüz, cismimiz neydir bizim
Aşk u sevdâdır gâdâmız, bağrımız meydir bizim
Virdimiz İsm-i celâl'dir, kalbimiz “Hay”dır bizim

Virdimiz yani zikrimiz İsm-i Celâl'dir, Lafza-i Celâl'i çeke çeke diyor, kalbimiz “Hay”dır, kalbimiz diridir. “Hay” diri demektir.

Bu hangi kalp?

Allah'ı unutmayan kalp diridir.

Allah'ı unutan kalp ölüdür.

Neyle dirilecek bu kalp? İsm-i Celâl'i çeke çeke bununla dirilecek. Ama bu ism-i Celâl denilince bizim, Allah Allah Allah, olan zikrimizdir.

Gerçi bu beş bin ders ile de olabilir. Bazı meşayihler öyle demişler, beş bin ders ile sultani zikir olabilir. Ama bizatihi ben kulağımla işittim, şeyh efendimiz bize buyurmuştur, bin ders ile de sultani zikir olabilir, buyurmuştur.

⁹ Kaf 50:16

Ama yetmiş bin ders ile de olabilir. Yetmiş bin dersi çeken olmazsa da ona başka ilave dersler de verilir. Bunlarla olabilir.

Gerçi, mesela mühim olan o kalbi bir an evvel diriltmek, ayıltmaktır. Onun için de çok sa'y u gayret etmek lazım.

Sadece günlük dersimiz değil veya sen yetmiş bin dersi çektin, evradı da sair zamanlarda da unutuyorsun, bu değil.

Bin ders vermişler sana, o bin dersi yapıyorsun, sair zamanlarda da Allah'ı unutmuyorsun. Az da olsa unutkanlığı daima azaltıyor, atıyorsun, atıyorsun, ne zaman ki bu unutkanlık senden kesilirse yirmi dört saat Allah'ı hiç unutmuyorsan işte tamam işin bitti. Nimetine ulaştın.

Evet, efendiler! İşte Allah'a şükür hatmelerimiz de teveccühlerimiz de büyük ameldir.

Büyük ameller Allah'a yaklaşıyor insanı. İlim, bildiriyor; amel, yaklaşıyor.

Amelin büyüğü demek ki gideceğimiz yolun bir vasıtası oluyor. Ne kadar süratli bir vasıtaya binersen o kadar tez gidersen o yolu. Bir yol var ki insan yürüyerek gidiyor, bir de var ki atla gidiyor, taksiiyle gidiyor, bir de var ki... Bunlar böyledir, ama amelsiz olmaz.

Amelle beraber bir de aşkın varsa senin, sen o zaman füze gibi gidiyorsun o yolu veya da o yolu kuş gibi gidiyorsun, çift kanatla uçup gidiyorsun. Bu da nedir?

Şeriat tarikat yoldur varana

Hakikat marifet andan içeru

Ama işte burada şeriati da anlayıp yaşamak lazım, tarikatı da yaşamak lazımdır.

Şeriatımız olmazsa ne kadar tarikatlıyım desek de tek kanadımız var. Kanadımızın biri yok, uçamayız.

Şeriati olanlar da çok âlim, çok ameli var, tarikatı yok. O da tek kanatlıdır, uçamaz.

Zülcenaheyn, çift kanatlı olması için insanın şeriati-tarikatı olacak.

Şeriat ise edille-yi şeriye: Kitap, sünnet, icma, kıyas. Şeriat; farz, vacip, sünnet, müstehap değil mi? Şeriat bunlardır.

Tarikatsa muhabbet, ihlâs, adap, teslim.

Burada, şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Şeriatta bu dört şart vardır. Tarikatlı olmakla şeriati bırakmış değildir; şeriatlı olmakla tarikatlı olmuş değil. Demek ki burada bir kelamı kibar var:

Bilinmez âlemin sırrı nibândır

Dört şâhın hükmüyle döner cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Burada, “Bilinmez âlemin sırrı nihân.” demek âlemlerde çok bilinmeyenler var, sırlar var, esrarlar var.

Esas en büyük sır da insanda, sen de ben de onu bilemiyoruz.

Ama o sırrın açılması lazım. O da bir makamdır, oraya ulaşmayanlar o sırı vakıf olamıyor.

O sırı nasıl ulaşacaksın? Sır üçüncü makamdır.

Evvvela, bir defa, kalp makamı var. Kalbine vakıf olacaksın, kalbin açılacak.

Ondan sonra ruh âlemini anlayacaksın, ruh âlemine ulaşacaksın, ruhundan haberdar olacaksın. Ruhundan haberdar olur insan ama haberdar edemez.

Çünkü ruhun esrarı gizlidir sırdır; sır ifşa edilmez. Onun için Peygamber Efendimiz ruhtan cevap vermemiş. Sormuşlar ruhtan, cevap vermemiş.

Niçin? Ruh, akıl anlayamıyor, bu beşeri akıl ruhun esrarını anlayamıyor. Bu akıl ruhun bir aletiymiş. Bir usta bir alet yapmış, alet ustayı anlayabilir mi? Anlayamaz. Ama usta aleti yapmış, anlar.

Onun için evet, ruh âlemi var. Ruh âlemine ulaşacaksın ki ruhundan haberdar olursun ama haberdar edemezsin.

Ondan sonra sır âlemi, üçüncü sır âlemi var. İnsan kalp âleminden geçmezse, ruh âleminden geçmezse; yani kalp âlemine ulaşmazsa, ruh âlemine ulaşmazsa sır âlemine ulaşır mı?

Bak zâhirde şeriat var, tarikat var, hakikat var, marifet var. Şeriatı olmazsa ya da eksik olursa tarikata geçemiyor. Tarikatı tamam olmazsa hakikate geçemiyor. Hakikati tamam olmazsa marifete geçemiyor.

İnsanlarda letâif makamları var. İnsanın yükselmesi için, ulvî âleme çıkması için, kıymetini bulması için, büyüklüğünü elde etmesi için, güzelliğini elde etmesi için, ruhu bu makamları idrak edecek, geçecek bu makamları.

İşte birincisi, kalptir. Kalp makamı, kalpten başlıyor. Zaten zikrimiz de kalpten başlıyor. Ama bu kalp âlemi açılıyorsa ondan sonra terakki edeceksen nereye gidiyorsun? Ruh âlemine geçiyorsun. Oradan da sır âlemine geçiyorsun, oradan da ahfa âlemine geçiyorsun.

İşte sır âlemine geçilmezse o zaman sendeki sır da, âlemlerdeki sır da, Rabbimizde olan sır da, Peygamber Efendimizde olan sır da, mürşidinde olan sır da bilinmez. Bilinir, bildiremez; bilir bildiremez; görür gösteremez.

Onun için sırlar, o zaman aşikâr olur. Sır âlemi öyleyse burada,

Bilinmez, âlemin sırrı nihândır

Dört şâhın hükmüyle döner cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Burada diyor ki insan da bir âlemdir, bunun dönmesi lazım, değişmesi lazım. Mesela şimdi bak, bu sehpanın burası başka, arka tarafı başka; altı başka, burası gibi değil. Burasında bir cila varsa öbür tarafında yoktur. Veya bir nakış varsa öbür yüzünde başka bir nakış varsa, dönmesi lazım ki görünsün.

Onun için burada, dört şahtan murat, zâhirde bir defa edille-yi şeriye olacak. Bu edille-yi şeriye bizi, hayvani sıfattan beşeri sığata geçiren oluyor.

Edille-yi şeriye olmazsa hayvani sıfatta kalıyoruz.

Hayvani sıfatta kalırsak nardan kurtulamayız.

Eğer şeriatımız olursa hayvani sıfattan beşeri sığata geçiyoruz.

Ama tarikatımız da tamam olursa o zaman ne oluyor? Melekî sığata geçiyoruz. Yani beşerden daha üstün bir sığata geçiyoruz. Beşerde olmayan bir güzellik, beşerde olmayan bir özellik, olmayan bir sığata geçiyoruz.

O da Cenabı Hak, "Biz insanı güzel halk ettik." buyuruyor. "İnsanı mükemmel halk ettik, insanı çok kıymetli ve güzellerin güzeli halk ettik."¹⁰ diye Cenabı Hak buyuruyor.

İşte bu insandaki güzellik üçtür:

Allah korusun, bir güzellik var ki; ameli yok, günah, sevap bilmiyor, edille-yi şeriyeyi yaşamamış, hayvani sıfatta, fakat onun da bir yüz güzelliği vardır. Boyası-cilası, süs-püsü vardır. Vechinde veya yapısında bir güzellik vardır. Ama bu güzellik ancak ve ancak bu dünyada ve bu gençliğindedir. İhtiyar olduğu zaman, bakın dikkat edin, veçhen, cismen, zâhirde güzel görünenler, boyası-cilası olsa da olmasa da güzel görünenler, ihtiyar olunca onların sıfatları tamamen değişecek. Allah korusun, sanki o gençliğindeki cisim sıfat gitmiş, başka bir sıfat gelmiş.

Ama ameli olanların sıfatları böyle değil. Ameli olanlar, o gençliğinde güzel görünüyorlarsa ihtiyarlıklarında daha çok güzelleşiyorlar. Bir Nur-u Muhammediye görünüyor onların yüzünde. Bir güzellik görünüyor sözlerinde, hareketlerinde, görünüşte bir güzellik görünüyor. Zaten bu zâhirde de belli oluyor.

Öyleyse demek ki hayvani sıfattan bizi geçiren ne olacak? Şeriat. Tamam, hayvani sıfattan beşeri sığata geçtik.

Beşeri sıfattan bizi kemal sığata geçiren ne olacak? O da tarikat.

Tarikatın şartları ne? Muhabbet, İhlâs, Âdap, Teslim. Bunlar olmazsa geçemeyiz.

Eğer bunlar olur beşeri sıfattan melekî sığata geçsek bir defa, en evvel kalp âlemi açılacak bizde. Tarikatsız olmuyor. Çünkü niçin? Bu senin kalbin neyle açılacak?

Senin bir defa ehlinden almış olduğun bir zikir var, o zikri yapmakla; tarikatın yasakları vardır, yasaklarından kaçmakla olacak.

Yasakları nedir tarikatın? Gerçi şeriatda da vardır, tarikatta da vardır ama şeriatda, tarikattaki gibi tamamen temizlenmiyor. Şeriatda tamamen temizlenmiyor.

¹⁰ Tin 95:4

Mesela bak, şeriat demek; bir ağacı hızardan geçiriyor. Dalını, budağını, çirkinini kesip bir tahta yapıyor diyelim. Fakat o ağaç tornadan geçerse onda bir güzellik olmuyor.

Demek ki şeriat, insanları kaba bir ağaç gibi yontuyor veyahut da hızardan geçiriyor bir şekle sokuyor, tahta yapıyor. O tahta da tornadan geçmezse onda herhangi bir özellik, güzellik, bir işlem olmuyor.

İşte burada şeriat, insanları hayvani sıfattan beşeri sığfata geçiriyor. Tarikat da beşeri sıfattan melekî sığfata geçiriyor. Bunun da dört esası vardır. Tarikattaki bu dört şah, seni beşeri sıfattan melekî sığfata geçiriyorsa bu dört şahtan murat: Muhabbet, ihlâs, âdap, teslim. Bunlar olmazsa geçemezsin.

Geçince ne oluyor? İşte o zaman kutsal makamları elde ediyorsun.

Kutsal makamları elde ediyorsan büyük varlık oluyorun.

Allah'ın en büyük varlığı sen oluyorun.

Allah'ın en güzel varlığı sen oluyorun.

Allah'ın en kıymetli varlığı sen oluyorun.

Bir de nedir? İşte letâif âlemleri var ki:

Bilinmez âlemin sırrı nibandır

Sende bir sır âlemi var. O sır âlemi sana açılmazsa hiçbir eşyanın da sırrına ulaşamazsın

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zâtı sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

Dikkat edin, Peygamber Efendimiz biliyordu, onda da bir sır vardı. Peygamber Efendimiz'de de bir sır vardı. Görünmeyen bir tarafı vardı. Görünen tarafı ise nübüvvetidir.

Kur'an geldi ona; mucizeleri, ay'ı şak etmesi, göğe yükselmesi görünen, bilinen tarafı bunlar.

Ama bilinmeyen tarafı var, sır tarafı vardır. Ne zaman anlayacağız?

Kuvve-i kudsîden edip imdadı

Bize haber verdi zâtı, sıfatı

Ol zaman anladık sırr-ı Ahmed'i

"Küntü kenz" esrârın beyan eyledi

Demek ki burada bize sır makamı tarikatsız açılmaz. Ama bu sır makamı daha üçüncü makamdır.

Daha evvela bir kalp âlemi var, kalp makamı var.

Ondan sonra ruh âlemi var, ruhun makamı var.

Sır âlemi var, sırrın makamı vardır.

Ondan sonra hafî âlemi var, havfin bir makamı var.

Ondan sonra Ahfa âlemi var, ahfanın bir makamı var.

Kalp gözü var insanlarda. Gözün görmüş olduğu bir âlem var, kalp gözü makamı var.

Bunlar nerelerde?

İşte kalbin makamı da belli ve cismi de var. Küçük de olsa bir cismi var, makamı da belli.

Ama ruha yok diyemeyiz, ruh vardır; ruhun makamı var cismi yok, vücudu görünmüyor.

İnsanın vücudunu açınca; kalbi ameliyat da yapıyorlar. Kalbin bir vücudu var, makamı da belli.

Ruhun makamı var cismi yok. Nerede?

Paralel sol memenin dört parmak aşağısında kalbin makamı.

Onun karşısında sağ memenin dört parmak aşağısında ruhun makamı var. Buradan buraya geçiliyor.

Ruh makamından sır makamına geçiliyor. Sır makamı da sol memenin dört parmak yukarisindedir, buraya geçiyor.

Letâîfi onun için çektiriyorlar. Kalpte, ruhta, sırda, hafîde, ahfada ve burada (kalp gözünde) çektiriyorlar.

Evet, sır makamı da buradadır.

Ondan sonra geçiyor hafî makamına. Hafî makamı nerede? Sağ memenin dört parmak yukarisinde.

Ahfâ makamı nerede? Ahfâ makamı, insanın göğsünde noktada.

Kalp gözünün makamı nerede? İki kaşının arasında.

İnsanlarda manevi bir göz var. Cenabı Hak buyuruyor: “Biz insanlarda dört tane göz halk ettik. İkişi başında ikisi kalbindedir.”¹¹ Ama kalbinde açılan o iki göz buradan açılır. Onun makamı buradadır.

Burada demek ki insanlardaki kutsal makamlar bunlardır.

Bir nefis varsa, Allah bizde bir nefis halk etmişse, evvel cesettir nefis.

Bu nefis cesede hâkim ise buraları nefis çorlamış, bu makamları işgal etmiştir.

Nefsin dört şekli var:

Kertenkele şekli var, yılan şekli var, köpek şekli var, kedi şekli var.

¹¹ Ahzab 33:4, Beled 90:8, Araf 7:203

Bunların dördü de muzır hayvanlar, zararlı hayvanlar. Köpeğin, kedinin, kertenkelenin de dört ayağı vardır. Kertenkele şekli ise, köpek şekli ise, kedi şekli ise bunlar nasıl işgal etmişler buraları?

Cephe cepheye gelince sağ arka ayağını, koymuş kalbin üzerine. Sol arka ayağını, basmış ruhun üzerine. Sağ ön ayağını, basmış sırtın üzerine. Sol ön ayağını da basmış, hafinin üzerine. Dört ayağı var. Göğsünü ahfanın üzerine, başını da kalp gözünün üzerine koymuş.

Bunları ancak zikrullah ile onların ayaklarına vura vura, başına vura vura, göğsüne vura vura, zayıf düşürüyor. Orada daha duramıyor, pat düşüyor aşağıya. Düşünce ne oluyor? Göbekten aşağıya iniyor.

Bu sefer bu makamlar ruha geçiyor. O zaman bu cesede ruh hâkim oluyor.

İşte kâmil insanlardaki, büyük insanlardaki maharet, marifet budur. Görünmeyen taraf budur. Onların cesetlerine ruh hâkimdir. Kutsal yerleri ruh almıştır ve nefsi de aşağıya düşürmüştür.

O zaman kendisini bilmiştir. Bakmıştır ki evet, kendisinin ancak ve ancak yaşaması için kendisinin de korunması için ruhun bir adil, adaletli olduğunu bilmiş. Mülke hâkim olduğunu anlamış. O zaman ruha tabi olur.

Nefis ölmez aslında. Ama nice ki bu makamlar elde edilmezse, bu nefis buradan sıyrılıp düşmezse, cesede nefis hâkimdir.

Evet, kedi, köpek, kertenkele şekli böyle.

Yılan şekli ise, dolanmayla buraları işgal etmiş. Bir dolanmada kalpten başlamış ruha gelmiş, arkadan dolanmış gelmiş sırtı hafiyi kapatmış. Bir daha dolanmış gelmiş göğsünü buraya (ahfaya) koymuş, başını da buraya (kalp gözüne) koymuş. Yılanın şekli de budur.

Bunlar haktır, doğrudur. Tarikattaki terakki budur. Tarikatı insan anlamaz, yaşamazsa bundan kurtulmuş olamaz. Bundan kurtulamazsa hakikate geçmiş olamaz.

Bilinmez âlemin sırrı nibândır

Dört şâhın hükmüyle döner cibândır

Ârif olanlara özge seyrândır

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Kâmiller için bütün eşya tevhit, zikir olmuş:

“Lâ ilahe illallah”

“Lâ”yı iskât eyleyenler dâim illâ “Hû” çeker

“Lâ” yani her şeyi kalbinden yok ederse eğer... Kalbin sahibi Allah'tır. Allah; kalbine, mülküne lütfeder, gelirse o kalp bu sefer büyür, o kalp hakikatine ulaşır.

Bu kalbin hakikati nedir? Hiçbir yere sığmayan Allah kalbe sığıyor.

Kalp o kadar büyük olursa bu sefer mademki Cenabı Hak; katreden deryayı, zerreden kübrayı ihâta etmişse; derya da orada, katre de orada, kübra da orada, zerre de orada; hepsi orada zikir yapıyorlar.

Kâmile her eşyâ olmuş bir evrâd

Buyurması budur ki her cisim zikirdir, zikir yapıyor.

Bunların hepsi insanın kalbinden doğuyor. İnsan bir camia oluyor. Her şeyi alıyor kalbinin içerisine. İnsanın kalbinde her şeyin hakikati vardır. Hepsini bunları kalbinden seyrediyor. Bakıyor ki kalbinde bütün eşya zikir yapıyor. Ama nerede? Kalbinde oluyor.

İşte böyle nimetler var. Bu nimetleri Cenabı Hak bizler için halk etmiş. Çünkü Cenabı Hak: “Sayısız nimetleri kulum için halk ettim.”¹² buyuruyor.

Sayısız nimetler, sadece maddi nimetler değil manevi nimetler de var. Ahirette de akıllar idrak edemeyecek, diller idrak edemeyecek, nimetler cennette de çoktur.

Ama bunların hepsinin mafevki nedir?

Hepsinin mafevki, Cenabı Hakk'ın varlığına ulaşmak, Cenabı Hakk'ın varlığını elde etmektir.

Eğer onun varlığına ulaşırsan, onun varlığını elde edersen bu sefer o nimetlerin hepsi sende mevcut oluyor.

Onun için Cenabı Hak bir kutsî hadiste: “Sayısız nimeti kulum için halk ettim ama kulu da zâtım için halk ettim.” buyuruyor.

Evet, manevi nimetleri elde etmek için maddi nimetlerden faydalanacağız. Ama manevi nimetlerden de geçce geçce en büyük nimete ulaşacağız. Eğer bunlardan geçemezsek büyüğüne ulaşamayız. Onu biz bilemeyiz.

Bakın dikkat edin, bir insan görmediği bir şeyi gördüğü zaman çok hoşuna gider, ona çok güzel görünür. Der ki:

—Bundan daha güzel bir şey yok; ben daha buradan gitmem ve bundan başkasını da istemem.

Güzel bir makamı görmüşse bundan daha güzel bir şey yok, ben buradan daha gitmem. Güzel bir şey görmüşse yemede, giymede, eşyada, hoşuna giden bir şey daha bundan güzeli varsa onu bilmez.

Ama onu bir bilen var ki yok oğlum, diyor.

—Senin esas güzel gördüğün bu değil, makam olarak veyahut da cisim olarak gördüğün bu değil. Gel bundan vazgeç ki seni daha güzellerine götüreyim. Bunu bırak, bundan daha iyileri var, onu vereyim.

İşte tarikattaki nimetler bunlardır.

¹² Mutaffifi 83:22-24, İnfitar 82:13

Daima terakki, terakki, terakki...

Ki tarikatın en yüksek nimeti nedir?

Ru'yetullah'a mazhar olmak.

Ru'yetullah'a mazhar olmak için mahviyete düşmek lazım. Mahviyete düşmeyen olamıyor. Sâlih Baba'nın emri de budur.

Aşık imdi varlığını ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Bütün yokluğa düşmezsen varlığa ulaşamazsın diyor. Çünkü senin varlığın, varlığı göstermez. Senin varlığın bir perdedir, hakiki varlığını örtmüştür. Onun için:

Haktan ayan bir nesne yok

Gözsüzlere pinhan imiş

Buyuruyor.

Allah ayandır ama gözsüzler göremez.

Ama hangi gözsüzler? Gözlü hangisi, gözsüz hangisi?

Basiret gözü açılmayanlar, gözsüzdür.

Bu göz maddedir, yok olup gidecek. Görünenler de zaten yok olup gidecek. Ama yok olmayan bir varlık var, yok olmayan bir göz var.

Bizde de mana var; madde değiliz, biz de manayız. İnsan sadece madde değildir.

Madde cesedi, mana ise ruhudur.

İşte o ruhunu nimetine ulaştırırsa, o zaman o manevi gözü de açılır, manevi kulağı da açılır, manevi dili de açılır, manevi eli de olur. Bunlar o zaman onda meydana gelir.

Evet, biraz da teveccühümüzden bahsedelim şimdi. Teveccühümüz büyük bir ameldir, büyüklerimizin amelidir. Biz bunun taklidini yapacağız. İnşallah tahkiki doğar. O da sizin zannınız, sizin ihlâsınız, sizin hulusunuzdan meydana gelecek.

Sâlihâ bir kimseye yol aldırın ihlâsıdır

Hazret-i şeyhim efendim ehl-i hasın hasıdır

Sevdiğimiz şeyhlerimiz, efendilerimiz ehl-i hasın hasıdır.

Has, demek insanlardan seçilen; hasın hası da haslardan seçilen. Bu da nedir? Has, insanlardan seçilen velîdir.

Ama velîlerin de tebliğ memurları var, irşat memurları var. Tebliğ memurları has, insanlardan seçilmişler; irşat memurları da haslardan seçilenler.

Onun için velîlerde de bir müsavilik yoktur. Evet, velîlik tabii ki seçkinliktir. Velîlikte, en azından velî olan Allah'ın üç nurundan birine ulaşmasa velî olamaz.

Bu üç nurdan biri nedir? Esmâ nuruna ulaşmasa zaten velî olamaz.

Esmâ nuruna ulaşmıştır ama bir de sıfat nuruna geçmek var.

Zât nuruna geçmek var. Bunlar daha ileri gidiyorlar.

Velîliğın ilk basamağı nefs-i mutmainneye dâhil olmaktır. Çünkü kelimelerden bu anlaşılıyor. Böyle işaret ediliyor. Sâlih Baba buyurmuş:

“Men aref” sırrına vâkaf olmuşam

Nefsîm ile hem Rabbîmî bilmişem

Mutmainne kalasına girmişem

Gayette bir metîn hisârımız var

Hisar: İnsanları düşmanlardan koruyan bir yerdır. Kuvvetli bir hisarı olursa insanın oraya hiçbir düşman zafer kılamaz. Hisarı olmazsa eğer tabii ki onun düşmanları çok, sadece silahı, evi de onu kurtaramaz. Eğer hisarı varsa düşman hisardan içeri giremez ki; silahını kullansın, gücünü kullansın veya bir şey yapsın. Bir hisar var arada.

Öyleyse burada bu hisar nedir?

Bizim hisarımız nefs-i mutmainnedir.

Düşmanlarımız ne?

Düşmanlarımız da, manevi düşmanlarımız var:

Seytan aleyhillane,

Nefs-i emmare,

Dünya sevgisi, dünya muhabbeti,

Bir de yaramaz insanlar.

Bir insan eğer nefs-i mutmainnedeyse yani kalbi daima Allah'ın zikriyle, Allah ile meşgul oluyorsa, Allah kelâmı olmayan yere gitmez, hoşlaşmaz. Öyle buyuruyor:

Bir yerde ki gül yoktur o gülşâneye varmam

Hem sobbet-i pîr olmadığı hâneye varmam

Aşk ehlînin abvâlini pervâneye sormam

Aşık olanın ciğeri yanar da pişer de

Sendim seni seyda-yı cibân hayır ve şerde

Demek ki bak, ne nimetler var burada, ne anlamlar var burada.

Evet, nasıl ki bir bülbül gül olmayan bahçeye gitmez. O bahçe ne kadar da meyveli, ne kadar da sebze, ne kadar da yeşillikli, çiçekli olursa olsun gül yoksa girmez oraya, gitmez oraya.

Bir Allah dostu da Allah'a sevgisi olan bir insan da Allah'ın ismi anılmayan, Resulullah'ın ismi anılmayan yere gitmez. Hoşlanmaz oradan, canı sıkılır gitmez oraya.

Öyleyse demek ki burada nefs-i mutmainneye geçince yaramaz insanlardan da kurtuldu. Çünkü bir insan yaramaz bir insanın yanına giderse ona ondan zarar gelir. Ama bir insan iyi bir insanın yanına giderse ona ondan kâr gelir.

Onun için bir defa buradan (yaramaz insandan) kurtulmuş oluyor.

Ondan sonra daha nefs-i mutmainne demek, kalbi dolmuş. Neyle? Allah sevgisiyle. Allah'ı hiç unutmuyor, Allah kalbinden çıkmıyor ki.

Yalnız, Allah her şeyi zıddiyetle halk etmiş. Bütün sevgiler Allah sevgisinin zıddıdır. Allah sevgisi oldu mu başka bir sevgi olmaz o gönülden.

Ama Allah sevgisi olmazsa orada çok sevgiler vardır. Onlar nöbet değiştirler. O girer o çıkar, o girer o çıkar, o girer o çıkar.

Ama burada bir de şu vardır ki bunlar her ne kadar nöbet değişse de beşeriyet icabı gönlüne gelen şeylerdir. Tabii kötü niyetliyse kötü şeyler gelir çeşitli çeşitli. İyi niyetliyse iyi şeyler gelir çeşitli çeşitli.

Fakat en çok neyi seviyorsa onu hiç atamaz kalbinden, o sabittir orada.

Burada en çok sevilenin Allah olması lazım ki onun sevgisi çıkmasın kalbimizden. Bu da nefs-i mutmainneye dâhil olmazsa bir insanda olmaz.

Ama Allah'ın esma nuru tecellî edecek ki onun kalbinde o zaman insanlardan seçilmiş olsun, nefs-i mutmainneye dâhil olsun.

Nefsin yedi makamı var ya:

Nefs-i emmare, Nefs-i levvame, Nefs-i mülhime, nefs-i mutmaine var.

Nefs-i emmare, küfür sıfatıdır Allah korusun.

Nefs-i levvame, küfür sıfatı değil ama noksan sıfattır yine, küfre yakındır.

Nefs-i mülhime ise, yine noksan sıfattır az da olsa onda noksanlık vardır. Nedir ondaki noksanlık? Az da olsa bu noksanlık gün içerisinde işle veyahut alaveresiyle, akrabasıyla meşgul olduğu zaman Allah'ı unutmasıdır.

Ama nasıl ki nefs-i mutmainneye dâhil olursa onun kalbi artık doluyor ve daha dolu olan kalp Allah'ı unutmayan bir kalptir. Zikrin de hulasası kalpten Allah'ı anmaktır.

Nefs-i mutmainneye dâhil oluyor ki o zaman tamam, küfürden uzaklaşmış oluyor.

Küfür denilince sade içki içmek, kumar oynamak, günah-ı kebâîrleri işlemek değil. Bir de küçük günahlar vardır. Küçük günahlardan da kaçmak, korunmak lazım.

Küçük günahlar nedir? Küçük günahlar da yine bizim meşru olan şeyleri düşünmemiz, onlarla meşgul olmamızdır.

Günahlar da gayr-ı meşru şeylerle uğraşmamız. Küçük günahlar meşru olan şeylerdir. Yalnız burada Cenabı Hak: "Yiğin için israf etmeyin."¹³ buyuruyorsa, bir var ki; israf, gayr-ı meşru olan haram oluyor.

¹³ Araf 7:31

Bir de var ki; insan, yiyor, içiyor ama gafil yiyor, içiyor. Onun için de o, gafil yiyip içmek de onun için noksanlıktır. O da kusurdur, küçük günahdır.

Niçin? Cenabı Hak: “Ve gıyamen ve guuden ve ala cunubihim”¹⁴ “Beni ayakta zikredin, yatariken zikredin, yerken içerken beni zikredin, gezerken beni zikredin.” buyuruyor. Yapabiliyor muyuz bunu? Yapamıyoruz.

Ancak nefs-i mutmainneye dâhil olursak işte Allah'ı hiç unutmayız. Hiç unutmazsak işte biz insanlardan seçildik. İnsan velî sınıfına geçiyor.

Ama daha velîliğin birinci basamağıdır bu, velîliğin en küçük rütbesidir. Velîlerde de rütbe var, velîlerde de makam var, dereceler var.

Tebliğ memuru var, irşat memuru var.

Ondan sonra gavs var, kutup var.

Velîlerden, burada nefs-i mutmainnede kalan var; esma nurunda yanan var, Raziye Marziye makamında kalan var. Sıfat nurundan içeri geçemiyor, daha ileri gidemiyor.

Safiye makamına ulaşıyorsa ne oluyor? Allah'ın zât nuruna geçiyor.

Bunlar da vardır. İşte onun için burada:

Çok ihsân var bu ihsândan içeri

Buyurmuş.

Ama çok ihsan nedir? Bu çok ihsan hangi ihsanın içerisinde?

Allah bizi Müslüman halk etmiş, inananlardan halk etmiş onun içerisinde. Ama onun içerisindeki ihsanlara giderse bu ihsanlar onun küçüğü, ondan daha büyükleri vardır. İleri gittikçe büyükleri var, daha kıymetlileri var. Ama bunun içerisinde:

Bir noktada pinhân imiş

Gör neyledi bu aşk bana

Sonra:

Cibân bir noktada pinhân değil mi

Anı fehm eyleyen irfân değil mi

Bir nokta ise; burada Allah'ın varlığıdır, Allah'ın birliğidir, hepsi onda gizli, hepsi orada birleşmiştir.

O noktalar senin kalbindedir. Ne zaman ki o noktayı okudunsa işte tamam her şeyin hakikatine malik oluyorsun. Her şey sende mevcut, her şeyin hakikati, büyüğü sende mevcuttur. Sen büyük oldun, câmi' oldun her şeyi aldın içine. Niçin? Zâhirdeki anlamı oluyor ki:

Bir yerdesin ber yerdesin

¹⁴ Al-i İmran 3:191

....

Evet efendiler, ayakta mı cemaat, dışarıda çok var mı? Almayacak mı yani?

Peki, Şimdi teveccühü tarif ediyorum. Teveccühümüz büyük bir ameldir. Zaman zaman yapıyoruz muhitlerde, bölgelerde yapıyoruz. Eskiden daha çok yapıyorduk. Şimdi biraz yaşlandık, hastalığımız var.

Aslında zâhire bakarsanız, doktorların söylemesine bakarsanız; sen yerinden çabalama, hastasın diyorlar. Yerinden çabalama, yorulma, zlme diyorlar. Hatta yle dikkat et ki bir grip hastalığı bile almayasın, senin için tehlikeli olur, diyorlar. Ama ben kendi hastalığımı hissetmiyorum, yalnız bir halsizlik hissediyorum.

Bir de bizim için etin olan diyetimizdir. Bu diyetimizden dolayı biz bir tarafa gidemiyoruz. Bir yerde sabit kalmamız lazım. Yediğimiz bütün her Şey ll, saatli ve çok fersiz Şeyler. Bizim için yağı, yağı yasak, et yok katiyen yasak. Hububat yasak, tuz yasak, tatlı yasak, ekmek yasak.

Ne yiyoruz? Ölçülü, tartılı, saatli Şeyler çok az miktarda, bir de meyve. Mesela peyniri yemeğı kestiler, patates vardı onu da kestiler. Eskiden bizim diyetimizde yüz gram ögle vakti tavuk, balık eti vardı haşlanmış. Sığır eti yasaktı bize. Yüz gram da akşam için, toplam iki yüz gram et vardı; bunu tamamen kestiler. Beş bardak süt, yoğıurt vardı onu da e indirdiler. Tatlı, yağı zaten yoktu. Şimdi bir de tuzsuz verdiler.

Bizim Şimdi sabahtan kahvaltımız saatli. Saat yediyi geirmeyeceğız. Yediden evvel de olmayacak, sonra da olmayacak. Diyor ki doktorlar, bunlar saatinde olmazsa aksi tesir yapar. Bu hastalık işte tebdil ediyor, yediğın yemekleri tebdil ediyor. Buna da bir düzen veriyorlar. Bu düzende olursa bir Şey yapmaz, diyorlar.

Diyorlar ki bu alacağın meyveyi yarım saat sonra alsan vücut onu yağı çevirir. Zaten bizim en büyük rahatsızlığımız yağıdan.

Hastaneden çıktıktan bir ay sonra tahlile gittim. Kolesterol yüksek ıktı. Bana dediler ki sen perhizini bozmuşsun. Hayır, efendim bozmadım hiç asla bozmadım. Niye böyle oldu? Dediler. Hangi yoğıurdu yedin? Dediler. Koyun yoğıurdu mu yedin? Evet, koyun yoğıurdu da yedim. Koyun yoğıurdu yemeyeceksin. Beş bardak yoğıurdu e düşürdüler, onu da koyun yoğıurdu yemeyeceksin. İnek yoğıurdu, yavan yoğıurt yiyeceksin, dediler.

Evet, bu kadar hassas. Çeker bizim bir bbreğimizi tahrip etmiş. Sağı bbreğimiz alışmıyor. Sol böbrek için böyle yapmazsan o da tahrip olur, bunu biraz yaşatmak için bunlara dikkat edeceksin, diyorlar.

İşte burada Şimdi sabahtan bir bardak tarttım iki yüz gram. Büyük bardaklar var ya su bardaklarıyla iki yüz gram yoğıurt. Elli gram kepek ekmeğı. Evvelki perhizde yetmiş gramdı, Şimdi otuz grama düşürdüler. Bir kibrit kutusu kadar tuzsuz, yağısız peynir. Sabahtan saat yedide bundan başka bir Şey alamıyoruz.

Saat onda, kuşluk vakti, yüz gram meyve alıyoruz. Ekşi alabiliyorum elma veyahut da portakal ne olursa olsun yüz gram. O da değışiyor. Mesela bazısı var ki iki yüz gram oluyor, bazısı var ki yüze düşüyor. En azı yüzden aşağı olmuyor. Yüz oluyor, yüz elli oluyor, iki yüz oluyor. İcabında buluyorsak ekşi elma iki yüz gram alabiliyorum, bulamıyorsak ondan aşağı alıyorum. Mesela, zm yüz gram alabiliyorum fazla

alamıyorum. İşte bunlar da değişiyor. Yani saat on'u geçirmeden bunu alacağız. Onları da tartıyor, alıyorum; tartısız bir şey yok.

On ikide, elli gram kepek ekmeği, iki yüz gram sebze yemeği. İki yüz gram yani bir su bardağı dolusu sebze yemeği tadsız tuzsuz, yağsız. Yağ var ama ne kadar yağ var? Yirmi dört saatte yiyeceğim yağ, yirmi gram mısır özü yağı. Öğle on gram. O sebze yemeğine beş gram koyuyorlar, beş gram da çorbaya. Yağlı olduğu belli bile olmuyor, hiç görmüyorum. Bir su bardağı çorba, bir su bardağı dolusu sebze yemeği; bamya, fasulye veya taze yeşil kabak, bunlar oluyor.

Bunları yanımızda dolandırıyorum şimdi. O meyveleri tartmışım, koymuşum. Yemekleri de sefer taşıyla beraber dolandırıyorum. Başka türlü dışarıya çıkamıyorum.

Şimdi bunun saatini de geçirmeyeceğiz. Şimdi saat yedide yemem gerekiyordu yiyemedim. Akşamüstü saat onda meyve alacaktım on birde ancak alabildim. Altıda yemek yiyecektim yedide ancak yiyebildim. Bunlar sapıyor değişiyor, yerine getiremiyoruz.

Yine saat üçte meyvem var, yedide yemek, saat onda meyvem var. Bunların dışında, çayla sudan başka, bir gram üzüm bile alamıyorum. Bu durumda işte bir yerde sabit kalmam lazım. Gezince bunlar yerine gelmiyor.

Hadi bunları bırak, şimdi bir de; sende yorgunluk olmasın, üzümlük olmasın, istirahat etmen lazım. Bu böbreği muhafaza etmen için istirahat etmen lazım, diyorlar.

Şimdi çalışmayan böbreğin bana zararı ne? Ben söyledim doktora benim bu böbrekten şikâyetim yok. O da:

—Olmasın, şikâyetin olmasın. Böbrek ağrı sızıyı iltihap olursa yapar; taş, kum olursa yapar. Bu onu yapmaz ama görev yapmıyor, dedi.

Görevi neymiş? Almış olduğum gıdalardan vücuda vereceği besin maddelerini dışarıya atıyor.

Şimdi onun yerine böbreğe takviye için üç tane hap alıyorum. Zaten bundan fazla yiyemiyoruz. Bunda da kana vereceği bir gıdayı, vitamini böbreğin biri veriyor; biri atıyor dışarı, vermiyor. İşte onu da takviye için üç tane hap vermişler. Sabah alıyorum, öğle alıyorum, akşam alıyorum onu takviye ediyor. Bu halsizliğin yüzde altmışını gideriyor. Bunu almazdan evvel çok halsizdim, ayakta duramıyordum, namaza duramıyordum. Böyle yerlere seriliyordum. Ama onu aldıktan sonra şimdi yüzde altmışı gitti. O hapın bir tanesini almasam hemen etkisini gösteriyor. İşte durumumuz bu.

Peki, şimdi teveccühe başlayacağız. Yeni ders alanlar, teveccühü görmeyenler teveccühde dikkat edeceğiniz hususlar şunlar:

Bu amelden bir faydanız olsun, kendinize bir şeyler aksetsin, buradan bir şeyler kazanmış olasınız.

Burada teveccühün en büyük mükâfatı burada kalbin dirilmesidir. Kalbe zikir tohumu ekilecek.

Ama hangi kalbe? Sâfi olan bir kalbe. Bak, bir kelamı kibar var

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Bunun, kelâmı kibârın bir anlamı da şudur; Cenabı Hak buyuruyor ki: “Ben kulumun kalbine günde yetmiş defa nazâr ederim. Bu yetmiş nazârımı kim cezbederse cennetim helâldir; gelsin, girsin cennetime.”

Ama bu yetmiş nazârın saati dakikası belli değil ki bilmiyoruz ki. Öyleyse bu bilinmiyorsa insan ayık olacak ki bu nazârları cezbedesin. Yirmi dört saat hep ayık olacak ki yetmiş nazârı cezbedebilsin. Yani yirmi dört saat Allah'ı hiç unutmayacak ki bunları cezbedebilsin.

Fakat burada belli bir saat var, bir mekân var. Burada muhakkak ve muhakkak bu teveccühte Cenabı Hakk'ın nurları tecellî edecek.

Esmâ nuru tecellî eder, sıfat nuru tecellî eder, zât nuru tecellî eder. Bu da buradaki müritlerin ruhları hangi nurla idare ediliyorsa ona bağlıdır.

Esmâ nuruyla idare ediliyorsa esmâ nuru tecellî eder, onu cezbeder. Ruhun cezbetmesi, yani çekmesidir.

Rabîta müridi, tefekkür müridi, huzur müridi deniliyor ya.

Rabîta müridi, esmâ nurunu tecellî eder.

Tefekkür müridi, sıfat nurunu tecellî eder.

Huzur müridiyse zât nurunu çeker.

Bunlar değişiyor ama üçü de Allah'ın nuru.

Bir nur var ki burayı ihâta etmiş. Üç yüz mumluk bir lamba, burayı ihâta etmiş. Ama daha büyük bir yere bu nur kâfî gelmiyor. Ama bu nur kendi sınırını muhafaza ediyor, kaybetmiyor. Daha büyük yere yetmiyorsa o zaman sıfat nuru biraz daha büyük oluyor. Bu nurların, esmâ nuruyla sıfat nurunun, içindeysen sen o zaman daha büyük bir nurun içinde oluyorsun.

Misal; sen Karadeniz'e girdin orada boğuldun veya orada gark oldun, Karadeniz'in büyüklüğünü bilemiyorsun. Ama Karadeniz'le beraber Akdeniz'in içine girdinse yine Karadeniz'in büyüklüğünü bilemiyorsun. Akdeniz'in içindesin ama Karadeniz'le beraber Akdeniz'in içindesin. Akdeniz okyanusa akacak olursa Akdeniz de okyanusun içindedir.

İşte Allah'ın üç nuru böyle, farkları budur, haşa başka şey olmaz.

Esmâ nuru, isimlerinin nuru,

Sıfat nuru, sıfatlarının nuru,

Zât nuru da zâtının nurudur.

Sıfatları ise zâtının âsârı, esmalarıysa sıfatlarının âsârıdır.

Esmalar burada deyince sadece Cenabı Hakk'ın bin bir ismi değildir. Bu mükevvenâtta, bütün halkiyattakiler isim taşıyor. İsimler var cisimler var.

Evet, Allah'ın esma nuru, isimlerden tecellî eder.

Sıfat nuru, cisimlerden tecellî eder.

Sonra zât nuruysa Cenabı Hakk'ın isimsiz cisimsiz tecellî eder.

Bunlar böyledir.

Yalnız burada işte bu amelde başlangıçtan sonuna kadar kalbinizi muhafaza edeceksiniz, gözünüzü muhafaza edeceksiniz. Bu amel bunu istiyor. Bir de kalb-i selim olmanızı isteyecek.

Diyeceksiniz ki canım kalb-i selim nereden olalım? Geliyor kalbimize atıyoruz yine geliyor.

Olsun onu (geleni) atmak kalb-i selim demektir. Çünkü burada cihat yapacaksınız.

Kalbinizi bir şeyle meşgul etmeyin. Yani kalbinizde bir şeyi tutarsanız ne olur? O kalp meşgul olmuştur.

Pis bir şey, affedersiniz, bir yerde durursa oraya daha çok tesir eder, pis eder. Ama o şey düşer düşmez oradan hemen alınır tesir etmez.

Veyahut da burada bir su var, cârî, akan nehir var. Bakın memleketinizde Bayburt'ta bir Çoruh Nehri var. Bu şehirde hiç pislik olur mu? Olmaz. Bütün sokak zibillerini, ev zibillerini Çoruh'a dökseler Çoruh'u kirletemezler, alıp götürüyor. Onda bir güç var. Yine tertemiz götürüyor.

Ama bir göl suyunu düşündüğümüz zaman ona atılan kalır, kalınca orayı kirletir pis eder.

İşte burada da cihat yapan kalp, cârî bir nehirdir, kirlenmez.

Cihat yapmayan kalp kirlenir, mülevves olur.

Burada cihadınızı yapacaksınız. Gelene atın, gelene atın. Mesela bir geldi attınız. Atınca bu sefer neyle attınız Allah'a yalvarmakla sığınmakla, Allah'ı zikretmekle, rabıtayla bunu attınız.

“Teveccühte Çok Büyük İhsanlar Olur”

10.09.1994, Erzincan

Esselamu aleyküm ve rahmetullah, Allah’ın selamı, rahmeti, hidayeti, bereketi üzerinize olsun. Cümleten hoş geldiniz, uzaktan yakından, köyden şehirden, içerden, dışarıdan gelen cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefa getirdiniz. Allah sefa, sürûrunuzu arttırsın. Allah aşkınızı, muhabbetinizi arttırsın. Sabah-ı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun, feyizli nurlu olsun.

Yapacağımız büyüklerimizin amelidir, taklit edeceğiz. Büyüklerimizin ameli büyük teveccühümüzdür, onu da sizin için Allah hayırlı mübarek etsin, feyizli nurlu etsin. Allah emeklerinizi zayi etmesin. Allah niyetinizi halis etsin. Allah arzuunuza ulaştırsın.

Allah’a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Rabbimizin lütfuna, keremine, ihsanına nihayetsiz şükürler olsun. Büyük ihsanlarda, büyük lütuflarda, büyük keremlerde bulunmuş.

Bizi Müslüman halk etmiş, inananlardan halk etmiş. Ya küfürde bıraksaydı ne olacaktı halimiz? Allah’a şükür Müslümanlardan seçmiş inşallah. Niçin, neden? Müslüman denince Allah’a inananlar, kâfir deyince Allah’a inanmayanlar. Fakat ta Hz. Âdem’den bu zamanımıza kadar 124.000 peygamber gelmiş geçmiş. Bunlara inananlar Müslüman oluyor, inanmayanlar da kâfir oluyor. Semavi kitaplara inananlar mümin olmuş, inanmayanlar da kâfir olmuş, küfürde kalmış. Allah bunlardan da bizi seçmiş ki sevgili habibine bizi ümmet etmiş.

Cenabı Hak bak, öyle buyuruyor: “Habibim senin dininde eksiklik bırakmadım, tamamladım ve dinlerin içerisinde en üstün din, İslam dinini seçtim sana bahşettim.”¹ Bir de habibi için buyuruyor ki: “Sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir, sizin üzerinize çok düşkündür.”² Habibim, senin kadar ümmetine düşkün, ümmetine acıyan, ümmetini kayıran, ümmetini seven hiçbir peygamber olmadı, buyuruyor. Mahbub-ı Rabbil Âlemîn, âlemlerin rabbısı olan Allah’ın mahbubu, güzeli, sevgilisi olan Peygamberimize, bizi ona ümmet etmiş. Geçmiş peygamberler de Allah’tan ona ümmet olmayı dilemişler. Kelamı kibarda geçer, buyuruyor ki:

Cemî-i enbiya cümle sana hep ümmet oldular

Hüviyet babının miftahı sensin ya Resûlallah

Peygamber Efendimiz miftah; anahtardır. O çok dehşetli, vahşetli günde herkes “nefsi nefsi” diye korktuğu zaman, peygamberler de “nefsi nefsi” diye onlarda da bir havf

¹ Maide 5:3

² Tevbe 9:128

olacak. Rabbimizin, Allah'ın gadabı öyle tecellî edecek ki onların üzerinde de havf olacak. Onların üzerinde de gadap, havf, korku vardır. Onları havften, korkudan Peygamber Efendimiz kurtaracaktır. Bunu kelimada ifade ediyor ki bütün peygamberler de Peygamber Efendimiz'e ümmet olmayı Cenabı Hak'tan dilemişler. Onlara da şefaati haktır. O şefaet etmedikten sonra hiçbir peygamber kendi şefaet yetkisini alamayacak. Peygamberimiz en evvel onlara şefaet edecek, yani onlara bir yetki alacak, onlara bir hüviyet verecek. Onların üzerinde olan havfî, korkuyu, baskıyı kaldırarak. Ki bunu ifade ediyor:

Cemî-i enbiya cümle sana hep ümmet oldular

Hüviyet babının miftabı sensin ya Resûlallah

O günde, hüviyet kapısının anahtarı sendedir. Açacaksın, onlara da hüviyet, hürriyet vereceksin, diyor.

Evet, demek ki Cenabı Hak bütün mükevvenâtı onun için halk etmiş ve mükevvenâtta tabii insanı kıymetli halk etmiş. İnsanların da en kıymetlisi odur. Niçin?

Cenabı Hak buyuruyor ki: “Habibim seni halk etmeseydim mükevvenâtı halk etmeyecektim, Levlâke levlâk lemâ halaktul eflâk.”³. Cenabı Hak Peygamber Efendimiz'in şanına böyle buyuruyor.

Evet, işte böyle bir Peygamberin ümmetiyiz. Burada da şanslıyız, Allah bizi seçmiş. Sair peygamberlerin ümmetlerinden bizi seçmiş, Peygamber Efendimiz'in ümmeti etmiş.

Evet, onu ahir zamana bırakmış, son zamana bırakmış. Ama her nimetin tadı dibindedir, sonundadır. Yağlı yemeğin yağı iniyor dibine, tatlı olunca tadı iner dibine ki Peygamber Efendimiz son peygamberdir. Ama her peygamberden Allah indinde daha çok kıymetli, daha çok sevgilidir. O Peygamber Efendimiz'e Cenabı Hak bizi ümmet etmiş.

Dünyada bizim vaktimizi, ömrümüzü az etmiş ama Cenabı Hak bize çok büyük nimetler vermiş. Az ömür içerisinde çok kutsal günler halk etmiş, kutsal makamlar bize ihlan etmiş.

Bu kutsal günleri bilelim, kutsal makamları bilelim ve bunlara kıymet verelim, bunlara tazim edelim. Bunları değerlendirelim ki o kutsal günlerin nurundan, feyzinden, bereketinden istifade edelim. O günlerde Allah'ın rahmeti çok tecellî ediyor, bunlardan faydalanalım. Bizim teveccühümüz de büyük bir ameldir. Bugün bizim için kutsal bir gündür. Niye kutsal gündür?

Teveccübe gelin ibvan

Kuruldu halka-i Rahman

Açıldı ravza-i Rıdvan

Bu meydan-ı muhabbettir

Bu bir yd-ı meserrettir

³ Keşfü'l-Hafa, c.2, s.164

Kelamı kibarda neyi ifade ediyor?

Teveccühe gelin diyor. Halka-yı Rahman, halka olun, oturun da Allah'ı zikredin. Halka-yı Rahman; Allah'ı zikredenler.

Teveccübe gelin ihvan

Kuruldu halka-i Rahman

Açıldı ravza-i Rıdvan

Orası cennet bahçesi oluyor, orası cennet oldu. Cennet görevlileri, rıdvanlar da orada hizmete geldiler.

Bu meydan-ı muhabbettir

Bu bir ıyd-ı meserrettir

Burada meydanı muhabbet ise bizim bu teveccühlerimiz, hatmelerimizdir, sohbet-hanelerimizdir. Bir araya gelmemiz ve muhabbet etmemiz, sohbet etmemizdir. Budur muhabbet haneleri.

Ama ıyd-ı meserret ne? İyd, bayramdır. Yani bu da ruhların bir bayramıdır. Zâhirde bayramlarda nasıl nefisler mesrur oluyor, mesut oluyorlar; burada da ruhlar mesut olur, mesrur olur. Bu ruhun bayramıdır.

İşte bir de var ki bayramı bayram olarak bilmek, onu değerlendirmek, onun kıymetini bilmek ve onun feyzinden, nurundan, bereketinden faydalanmak gerektiği gibi, bizim de burada teveccühün ruhî bir bayram olduğunu bilelim, buna da kıymet verelim sonra boşuna gelmiş, gitmiş olmayalım.

Nasıl kıymet vereceğiz buna? Burada işte biz yoksul olarak, fakir olarak, efendim muhtaç olarak, ihtiyaç olarak buraya geldik, diyelim.

Buradaki bayram nedir? Allah'ın ruhlara olan bir iltifatı olacak, ihsanı olacak. Ama burada biz noksanımızı bileceğiz, eksikliğimizi bileceğiz, kusurumuzu bileceğiz.

Bak! Cenabı Hak ne buyuruyor: “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz.”⁴ Burada bir misal veriyorlar ki gökten düşen yağmur katreleri hatt-ı bâlalarda, yükseklerde durmaz; onlar hep kayar gider, çukurlara dolar.

Hatt-ı bâlada kalma ise burada kendimizi yüksek görmeyelim, kibirli görmeyelim, günahsız görmeyelim, kusursuz görmeyelim.

Burada çukurlardan mana ise gönül alçaklığıdır. Alçak gönüllü olacağız, tevazu ehli olacağız ki Allah'ın yağmur gibi yağın rahmeti (burada görünmüyor ama yağacak) o zaman kalplerimize dolsun.

Eğer kalplerimiz alçak gönüllü olmazsa, alçalamazsa o zaman hiç istifademiz, faydamız olmaz. Niçin? Cenabı Hak buyuruyor ki: “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz, her kim ki tekebbür sahibi olursa onu da hakir, yoksul ederiz.”

⁴ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Allah'ın yükseltmesi, Allah'ın rahmetine ulaşmaktır.

Allah'ın yoksul etmesi, Allah'ın gadabına uğramaktır.

Allah'a şükür işte zaman zaman biz bu teveccühü yapıyoruz. Allah nasip etti, ihsan etti, bugün de geldik, burada bu teveccühümüzü yapacağız.

Fakat burada ayık olalım. Teveccühe gelmekten maksat yönelmek. Oynamaktan maksat ütmek, derler. Yani burada uydum kalabalığı olmasın şimdi. Buraya tam inanarak gelin. Amelimizin büyük bir amel olduğunu bilin.

Evet, biz her ne kadar bu ameli işleyeceğiz ama layık değiliz. Siz de bize eşlik edeceksiniz, biz taklidini yapacağız.

Biz taklitçi olalım olmayalım ne olursa olsun, söz sizdedir, kıymet sizdedir, özellik sizdedir. Siz bunu yapacaksınız. Zaten ne buyuruyor:

Sâlibâ bir kimsese yol aldran ihlâsıdır

Hazret-i şeyhim efendim ehl-i hâsın hâsıdır

Biz kendimizi şeyh yerine de koymuyoruz, utanıyorum da anlaşıldı mı efendim. Bak, hatta bunu da size ifade edeyim: Bazıları diyor ki: Niçin sarık sarıyorsun? Sarık sarmadan bile ben utanıyorum. Teveccüh de bir ameldir tabii. İmam-ı Âzam'ın kisvesidir diye sarıyorum, yine utanarak sarıyorum. Niye, niçin? Çünkü biz hoca değiliz, bir ilmimiz yoktur, tahsilimiz yoktur veyahut da bir meşayih yerine de kendimizi koymuyoruz. Ama biz bunun taklitçisiyiz. Olsun, olsun da taklitçisi olsun. Ne buyuruyor mübarek şeyh efendimiz?

Oy desinler desinler

Dilini dişini yesinler

Kolordunun önünde

Kız oynatmış desinler

Her kelamın bir zâhiri vardır, bir hakikati vardır. Bir mecazı vardır, bir hakikati vardır.

Ama bu kolordudan mana nedir?

Dilini dişini yesinler, bunlar kimdir?

Veya kız oynatmış desinler, bunlar nedir? Bunların anlamı nedir?

Kolordudan mana; bir meşayih kolordu komutanıdır. Aslında maneviyatta ordu komutanıdır. Maneviyatta bizim tarikatımız askeridir. Ta erden mareşale kadar rütbemiz vardır. Her tarikata giren bir asker kıyafetine girmiştir. Fakat onun kabiliyetine bakar, çalışmasına bakar. Terakkisine, kabiliyetine, çalışmasına bakar. Niçin?

Kabiliyet biz de olmazsa meşayih neylesin

İster ise müşsidi olsun Muhammed Hazreti

Kabiliyet bizim kalbimizdir. Bizim kalbimize verilen bir muhabbet var.

Bil emanettir muhabbet sana Mevlâ'dan gelir

Doğru Mecnun olduysan bil ki Leyla'dan gelir

Burada doğru Mecnun olmak demek; Mecnun bir on paralık kıza âşık olmuş da Allah'a ulaşmış, Allah'ın nuruna ulaşmış, Allah'ı bulmuş. Mecnun bir on paralık bir kıza, nakısa-i akil olan bir kıza âşık olmuş. Peki, biz kâmil mükemmil bir meşayih tanıdık, kapısında bekliyorsak (kendime söylüyorum) bizim emeğimiz boşa mı çıkar? Mahrum mu oluruz?

Ama biz taklidini yapalım da tahkiki onlardan doğacak. Sâlih Baba öyle buyuruyor:

Ateş-i aşkınla yandır Sâlih'i

Şarab-ı lebinle kandır Sâlih'i

Taklitten tahkîke döndür Sâlih'i

Affeyle bizmette noksanımız var

Her fiilimde ben noksanlık görüyorum. Hiçbir hizmetimi layıkıyla yapamıyorum. Ama bu bize müjde değil mi? 'Taklitten tahkîke döndür Sâlih'i', buyuruyor. Yani taklidimizi, tahkîkî yapacak.

Ateş-i aşkınla ki eğer Cenabı Hak bize tam manasıyla gönlümüzü ihya edecek bir aşk verirse, o zaman zaten bu aşkın semeresidir, o aşkın meyvesidir. O aşkın tecelliyatıdır ki insan:

Olmuşum her bir kusurun nadimi Allah için

Aşkın vermiş olduğu bir ihsandır ki aşktan tecellî eden bir ihsandır ki bir insan amelini sağlam da yapsa yapamadım der. Hâşâ Estağfurullah, biz sağlam yaptık demiyoruz. Yine sağlam yapamıyoruz ama umutsuz değiliz. Biz umut üzerine yaşıyoruz. Çünkü umutsuzluk küfürdür. Umutsuzluk Allah'ın rahmetini noksan görmektir.

Umudum ne? Umudum şudur ki: Allah'a şükür Cenabı Hak bize tanıttı. Neyi tanıttı? Büyüklerimizi, mürşitlerimizi, mürşidimizi tanıttı. Yeter, bu bize yeter.

Gönlüme nakşoldu hubb-ı cemali

Terke eyledim cümle hep kâl ü kâli

Dünya perestlerin çok ise malı

Bizim de İmam-ı zamanımız var

Bizim dedemiz mürşid-i sakaleyn. İnsin, cinnin meşayihymiş. Her meşayih mürşid-i sakaleyn olamıyor. Çok meşayihler var ama her zamanda bir tane mürşid-i sakaleyn olur; insin, cinnin, meşayihidir. Ve evlad-ı Resul'dendir de. Elinde verilmiş şeceresi varmış.

Fakat nasıl ki Pîr-i Sâmi Hazretleri'ni tanımışsa, dedemin 9–10 tane nüfusu varmış, işini, çoluğunu çocuğunu bırakmış gitmiş, Pîr-i Sâmi Hazretleri ile dolaşmış. 27 sene ona hizmet etmiş. 27 seneden sonra irşat olmuş. En büyük oğlu da babamdır. Babamı da götürmüş medresede müderris yapmış. O da medresede okumuş.

Fakat zaman sonra tabii irşat olduktan sonra görev verildikten sonra ne yapmış? Bayburt'a gitmişler, oradan Tercan'a gitmiş. Oradan hicrete gitmiş. Hicretten döndükten sonra Erzincan'a gelmiş, Erzincan'da kalmış. Tabii köyümüz Keleriç köyü, Karakaya köyü, yazdan yaza köye gelmiş. Bir gelişinde camide buyurmuş ki cemaate demiş ki:

—Hicret vacip oldu, muhacir oldunuz, hicret ettiniz, efendim amelinizi işleyemediniz, mesela haram yediniz, her bir şey işlendi hicret esnasında. Siz gelin bir tecdid-i tarik edin, gelin tarikata girin, ders tazeleyin, demiş.

Tazeleyen olmuş, tazelemeyen olmuş.

Bir de buyurmuş ki:

—Komşular, biz bu köyde doğduk, büyüdük. Mum dibine şule vermez, derler. Bir de elden doğan dana kapıda öküz olmaz, derler. Onun için biz Pir-i Sami Hazretleri ile gezdiğimiz zaman bana yumurta yemeye geziyor; bal, yağ yemeğe geziyor; helva yemeye geziyor, dediniz, demiş.

Yani demek istemiş ki ben bu köyde doğdum, büyüdüm de beni tanıyamadınız, bilemediniz ve benim aleyhimde de konuştunuz.

Şimdi efendiler! Böyle, demek ki yalnız Cenabı Hak Âlim'dir, Kadir'dir. Allah bir kuluna ihsan ederse kim karşıabilir? Onun verdiğini kim elinden alabilir?

Biz de burada evet, her ne kadar biz de bu memlekette doğduk, büyüdük. Hâşâ Estağfurullah bu memlekette köyümüz, şehrimiz, köylülerimiz bizi tanıyamadı. Neden? Günahkâr olduğumuzu bilemediler. Günahkâr olduğumuzu anlayamadılar. Günahkâr olduğumuzu kabul etmediler, tanıyamadılar. Ta ki Avrupalılar tanıdı. Ta ki Avrupa ülkeleri tanıdı. Ta ki Türkiye'nin dört bir yanı tanıdı. Bizim memleketimiz de daha yeni yeni ünlendik.

Evet efendiler! Allah'a sığınırım, Pîrimin velâyetine, Allah'ın azametine, Resulullah Efendimiz'in şefaatine sığınırım. Bu bizim iyiliğimizden, bildiğimizden değil.

Diğer bir tarafta tabii bunlar da haklılar. Niçin? Yani biz burada bir ilim sahibi değiliz, biliyorlar. Bir tahsilimiz, kültürümüz de yoktur, onu da biliyorlar. Fazla bir ebrar, amelim de yoktur, onu da biliyorlar. Bunlar da haklılar.

Ama Allah bir kuluna ihsan ederse ilmine, ameline, hiçbir şeyine bakmaz, sormaz. Cenabı Hak öyle buyuruyor: “Ben bir kulumu aziz yaparsam, kimse onu zelil yapamaz. Ben bir kulumu zelil yaparsam kimse onu aziz yapamaz.”⁵

Evet, burada da Allah'ın lütfudur, ihsanıdır. Her ne kadar kulun bir iradesi var ama Cenabı Hakk'ın nimetleri çoktur. Kul bütün nimetleri iradesi ile çalışması ile elde edebilir. Yalnız bir nimet var ki kul onu çalışması ile elde edemez. O, Allah'ın bir ihsanıdır, kime dilerse verir.

Yalnız bak, bir de buyuruyor ki:

⁵ Al-i İmran 3:26

Bir kula ererse lütf-ı Rabbani

Bahre Zülkarneyn-i İskender eyler

Ne demek oluyor bu? Bahr; deniz, berr de kara.

Yani İskender isminde biri yaşamış, Cenabı Hak Kur'an'da bize bildiriyor, şarktan garba dünyaya hâkim olmuş. İskender, yani çok kuvvetli demek. Zülkarneyn ismi ile Kur'an'da geçiyor, İskender-i Zülkarneyn.

Bir kula ererse lütf-ı Rabbani

Allah bir kuluna lütfederse bahre kadar İskender eder Zülkarneyn'i.

Evet, Allah biliyor. Her şeyden haberdar, her şey ona âyân. Bizi de biliyor, herkesi de biliyor, neyse. Biz de Allah'a şükür, ifadem şu: Bu ameli işliyorsa biz taklidini yapıyoruz. Taklidini yapmak da yine lütuftur, yine ihsandır.

Taklitte öyle bir ihsan var ki bakın: Bir Yahudi, Abdülkadir Geylani'yi (kuddise sırruh) taklit etmiş. Abdülkadir Geylani Hazretleri mübarek ona tâbî olanlara cehrî zikir yaptırıyor ve zikri de kumanda ediyormuş. Onlar cehrî zikirde başları sağa sola çevirerek aşikâr yaparmış. Bir Yahudi, Abdülkadir Geylani Hazretleri'nin cehrî zikir yaparken, sağa sola başını çevirdiğini görmüş. Gitmiş ondan sonra onu hicvetmiş, alay etmiş. O da başlamış 'hay, hay, hay' diyerek sağa sola başını çevirip hicvetmiş geçmiş. Yahudi uykusunda âlem-i mana görüyor. Bakıyor ki ölmüş, herkes ölmüş, kıyamet kopmuş. Herkes kalkmış mahşer yerine gidiyorlar. Mahşer yerine giderken bir zebani gelmiş, bunun boğazına halatı zinciri takmış, cehenneme götürüyor. Abdülkadir Geylani Hazretleri'nin mübarek revhaniyeti karşısına çıkmış.

—Bunu nereye götürüyorsunuz? Demiş.

O zebani de demiş ki:

—Bu Yahudi, cehenneme götürüyorum.

—Hayır, bunun başı bizi yansıtmış. Ben başını vermem, başını almayın. Başı bizi hicvetti, onun başı bizi yansıtmış, ben onun başını vermem. Başını almayın da gövdesini alın, demiş.

Yahudi uyanıyor, imana geliyor hemen koşuyor mübareğe intisap ediyor.

Demek ki bu insibah ne kadar kıymetli bir şey. Yani taklit denilince burada yanlış anlamayın. Taklit ikidir: Bir taklit var ki hicvedenler, hicveden bile nimetine ulaşmış, alay eden bile nimetine ulaşmış.

Onun için buyururlar ki: “Evlîyâullah'tan söyleyin de ta ki sui hâlini söyleyin”.

Hâşâ söylenmez ama ta ki söyleyin de onlardan söyleyin. Tarikattan, şeriatan yeter ki bahsedin.

Evet, burada taklit ikidir: Bir var ki inanmayanların hicvetmesi, alay etmesidir. Bu değil. Bunun hakkında şöyle buyuruyor:

Kavm-i Nemrudîler istemez bizî

Bak, böyle buyurmuş:

Arifin Hak iledir Hak'tır özü

Anların kablesidir şeybin yüzü

Kavm-i Nemrudiler istemez bizî

Biz hafîd-i Pir-i Tagî olmuşuz

Pir-i Tâgî Allah'a şükür büyük bir velî, asrın müceddidi; zâhir, bâtın ilmini birleştirmiş ve doğuda, güneydoğuda Kürdistan'a her ne kadar şimdi orada teröristler çıkmışlar, oraları işgal etmişler ama onlar nereden? Irak'tan, İran'dan gelmişler, oranın halkı değil. Ama ne hikmetse onu bilemeyiz. Esas bütün ulema, bütün meşayih hepsi güneydoğuda hatta merkezi neredir? Bitlis'tir. Oradan doğmuş, oradan zuhur etmiş ki Pir-i Tâgî;

Biz Hafîd-i Pir-i Tâgî olmuşuz

Pir-i Sâmî'nin çırağı olmuşuz

Hafîd; torun demektir. Pir-i Tâgî'nin torunuyuz, Pir-i Sâmî'nin de çırağıyız, buyuruyor.

Evet, ama bizim taklidimiz insibahtır. Yani biz de onların amelini yapmaya çalışıyoruz inşallah. Bu kadar teveccüh yapıyoruz. İnşallah taklitten tahkike döner, dönmüştür inşallah veya döner inşallah, bu ümitteyiz.

Peki, ne demek oluyor bu? Yani biz layıkıyla yapmasak bile, layık olmasak bile layık ederler. Onların himmetleri boldur, âlîdir. Onlar merhamet sahibidir. Onlar çok ganidirler, bonkördürler. Onların bir şeyleri eksik olmaz.

Burada biz yeter ki eksikliğimizi bilelim, noksanlığımızı bilelim, kusurumuzu bilelim, acziyetimizi bilelim de bir şey isteyebilelim.

Fakat Cenabı Hak ne buyuruyor? "Yetimlere, fakirlere, saillere ihsanda bulunun."⁶ Bir de ulemanın insanlara böyle bir emri varsa, Allah insanlara yetimlere, saillerine böyle ihsanda yardımda bulunur.

Biz de Allah'ın saili olursak Allah bize ihsanını etmez mi? Eder amenna ve soddakna. Ama yeter ki biz Allah'ın saili olduğumuzu bilelim. Allah'ın saili olduğumuzu bilmek için efendim kusurumuzu ve eksikliklerimizi bileceğiz.

Zaten eksikliğimiz, kusurumuz çoktur. Her halimiz eksikliklidir, her sözümüz noksanlıktır, her işimiz eksikliklidir, noksanlıktır. Niçin, neden?

Mademki bir işi görürken Allah'ı anamıyoruz. Bir söz söylerken Allah'ı anamıyoruz veya yerken, içerken, yatarken, kalkarken, konuşurken, alırken, verirken Allah'ı anamıyorsak bundan daha büyük noksanlık olur mu? Tabii bizler için bu noksanlıktır.

Bir noksanlık da var ki zahir emirde günahları işlemektir. Günah-sevap, helal-haram, hayır-şer, bilmemektedir. Bu da bir noksanlıktır. Ama tarikatımızda noksanlık bunlar değildir. İnşallah tarikata giren, zaten bunları yapamaz. Bunları yapıyorsa tarikattan haberi yoktur. Tarikata girmiş değildir. Bunları yapanlar tarikata ayak basmış değildir.

⁶ Duha 93: 9-10

Ama tarikattaki noksanlık nedir?

Tarikattaki noksanlık da gafletimizdir.

Bu gaflet denilince zahirde yine günah işlemektedir. Ama tarikatımızdaki gafletlik Allah'ı unutmaktır. Yerken, içerken, alırken, verirken Allah'ı unutuyorsak gafletlidir. Bu da bir eksiklik, noksanlıktır. İşte bunun def'ine çalışalım, bunun ikmaline çalışalım. Bu gafletimizi atalım, bu gafletten kurtulalım.

Uyan gaflet meyinden kalk

Bu derdin çaresine bak

Kemendi boğazına tak

Ara bul kâmil insanı

Evet, inşallah teveccühümüz bizim büyük bir amelimizdir. Allah'a şükür büyüklerimizimizin amelini biz de işleyelim. İşte bu kelimde:

Oy desinler desinler

Dilini dişini yesinler

Kelamı kibar değil de bu mecazî bir kelimdir ama bunun da bir hakikati var.

Kolordunun önünde

Kız oynatmış desinler

Burada kızdan mana bir sultanlıktır. Anlaşıldı mı efendim? Kolordudan mana bir askeri kuvvettir. Kolordunun komutanıdır. Bir kolorduda binlerce kişi, er vardır. Bir orduda da belki milyona yakın er vardır. Ama o erlerin içerisinde, erden başlıyor da ta ki rütbeli subaylar, ta ki hepsi bir kumandana bağlı. Hepsi geliyor o kumandanın karşısında bir boyun eğiyorlar. Ona karşı bir tazim yapıyorlar.

Öyleyse bir manevi komutanın karşısında da biz bir tazim yapalım. Eğer tazim yaparsak işte bizde de bu cezbe olur. İşte kız oynatmış desinler, budur.

Oy desinler desinler

Dilini dişini yesinler

Yani bu münkirler, cezbeye, tarikata, meşayihe inanmayanlar bizi hicvediyorlarsa, alay ediyorlarsa, bizim aleyhimize konuşuyorlarsa işte onlardır. Dilini dişini yesinler, onlardır.

Kolordudan mana bir askeri kuvvettir, ordunun komutasıdır. Orada kız oynatmış desinler. Burada da kolordudan mana muhakkak ki burada bizim kolordu komutanlarımız bizim büyüklerimizdir. Onların amelleri işleniyorsa muhakkak manevi kolorduları çok güçlüdür, zahir kolorduları gibi değildir. Zahir kolorduları için zaman vardır, mekân vardır.

Manevi kolordular için zaman, mekân olmaz. Niçin? Onları Cenabı Hak zamandan, mekândan kurtarmıştır. Onlar için uzak yerler de yakındır. Onlar için gâibdekiler de hazırdır. Niçin?

Bir yerdesin, her yerdesin, buyruluyor.

Birlikten mana; Allah'ın birliğine ulaşan her yerdedir. İnsan ulaşmayacak mı? Ulaşacak. İnsan Allah'ın birliğine ulaşır. Kim ulaşır? Çalışan ama sa'y eden ulaşır. Allah'ın fazlu tevfiği, sa'y edenedir. "Et tevfiği meassay." buyrulmuş.

Yalnız burada sa'ysız olmuyor. Sa'y eden insan gider, gider çok nimetler, çok makamlar, çok rütbelere elde eder, terakki eder. Manevi halleri, manevi nimetleri, manevi makamları sa'y ile geçer. Yalnız tek bir makam var ki, tek bir nimet var ki onu sa'y ile geçemez. O sa'yını bırakmadıktan sonra o nimete geçemez.

Misal verilecek olursa; bir padişah, ırak bir yolu olan bir padişah veya cumhur reisi var diyelim. Veyahut da büyük bir mülkî amir var diyelim. Onun bir makamı var tabii. Mülki amir ama bu mülkte yaşayanların hepsi ona gitmek istiyorlar, onu görmek istiyorlar, ondan bir ihsan almak istiyorlar. Fakat ona giderken yollarda çok soyulmalar var, efendim vurulmalar var. Veyahut da bataklar var, sapan yollar var.

Ona gidecek yolu bilmek lazım. Çok yol var ama ona gidecek sağlam bir yolu bulmak lazım. Ve o yolu emniyete almak lazım. O sağlam yolu sana bildirecek birisi olacak. Ve orada giderken, her ne kadar sağlam gidiyorsan da bir de sana bir vasıta veriyor. Bir de sana bir silah veriyor. Şimdi vasıtanla, silahınla gittin. O hünkârın, o padişahın sarayına silahınla ve vasıtanla giremezsin. Orada vasıtanı bırakacaksın, silahını da dökeceksin ki oraya girebilesin.

Demek ki bizim sa'yımız bir vasıttır.

Zaten öyle, insanlar günah işliyorsa Allah'ın gadabına gidiyorlar, uğruyorlar. Amel işliyorsa Allah'ın rahmetine ulaşıyorlar. Demek ki burada bizim sa'yımız, gayretimiz, amelimiz nedir? Bizim silahımızdır ve bizim vasıtamızdır.

Ama padişahın huzuruna gittiğimiz zaman, bu silahla padişahın yanına giremeyiz ve koymazlar da. Orada dökeceksin bunları, dökmezsen içeri giremezsin.

Onun için burada bizim sa'yımız bizi götürür, götürür de bir makamda bizi tıkandırır. O sa'yımızı geçemezsek biz o nimete ulaşamayız.

Bu sa'ydan geçmek de işte bizim irademizde değil; bizim gücümüzle, çalışmamızla olmaz. Bu bir Allah'ın lütfü ihsanıdır. Bak buyuruyor ki:

Varlık dağıtı delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini hak bilmeyen

Düşer hüsrana saki

Burada hüsrana da zarar. Cenabı Hak buyuruyor ki: "Vel asrı innel insane lefi husr."⁷ Cenabı Hak "İnsanlar zarardadır." buyuruyor. Ama bu zarar manevi zarar, maddi zarar değildir.

⁷ Asr 103:1-2

Ama tabii ki bir zarar var ki günah işliyor, zararlar işliyor.

Bir zarar da var ki amel işlemiyor yine zarar ediyor.

Bir zarar da var ki amelini az işliyor, çok amel işleyene karşı o da zarardadır.

Zaten Peygamber Efendimiz bunu böyle açıklıyor: “İki günü müsavi olan da zarardadır.”⁸ buyuruyor. Demek ki her günkü amelimizi çoğaltacağız. Veyahut da bu insanların amelleri hep müsavi değil, birbirinden amelleri farklıdır.

Bizim için de madem amelde farklılık varsa, amel de bizim için bir manevi kâr ise biz de bunun farklılarını arayacağız. Biz de bunların efdallerini arayacağız. Amelin farklılarını, efdallerini arayacağız ki manevi kârımızı da yükseltelim.

Ama “İki günü de müsavi olan zarardadır”. Hani amelimizi çoğalttık, manevi kârımızı çoğalttık, çoğalttık da nereye gider bu?

Mademki bu manevi kâr amelle oluyorsa, bu amelî çoğaltacağız ki kârımız çoğalsın. Bunu her gün çoğalttık, çoğalttık da nereye kadar gider bu? Ancak bir senede dolar.

Zaten farz ameller artmaz eksilmez. Ama Cenabı Hak, “Kulum bana nafil ibadetle yaklaşır.”⁹ buyuruyor. Amel artarsa nafil ibadet yaparak artırır. Fazla Kur’an okunur, fazla namaz kılınır, fazla zikir yapılır. Değil mi bunlardır.

Ama bunları insan arttırır arttırır da, her gün çoğaltır çoğaltır da nereye kadar gider? Bir sene sürmez günü dolar. Gününü doldurduğunda, gününü uzatamaz ki amelini çoğaltsın. Amelini çoğaltmıyorsa o zaman müsavilikten kurtulamıyor. Müsavilikten kurtulamıyorsa zarardan mı kurtulamıyor?

Burada büyük bir rumuz var. Ancak buradaki müsavilikten kurtulmak tarikatu anlamak ve yaşamaktır. Tarikatı anlayan ve yaşayan müsavilikten kurtulmuştur.

Niçin? O her gün terakki ediyor, çünkü ruhun terakkisi var. Her gün o terakki vardır. Bedenin terakkisi amelle oluyorsa, amelle günleri dolar.

Ancak ruhi terakki ancak Allah’a yükselmektir, terakki budur. Bunun nihayeti yok.

Himmat-i evliya bize yar iken

Şab-ı Nakşibendî ser hünekâr iken

Seyyid Taha Sıbgatullah var iken

Kâbe Kavseyn’e kadar seyranımız var

Bakın nasıl burada açıklandı? Kâbe Kavseyn Peygamber Efendimizin makamıdır. İnsan ne kadar yükselse oraya gidemez. Ama yolu kapalı değil. Oraya kadar açık yol, kapalı değil. Gidebiliyorsan git. Bin sene yaşasan, bin sene terakki etsen oraya ulaşamazsın.

Demek ki bu müsavilik ancak burada terakki ediliyor, başka değil.

⁸ Keşfül Hafa C.11 S.233

⁹ Buhari Rikak 38

Allah'a kurbiyetin nihayeti yoktur.

Allah'a olan havfın nihayeti yoktur.

Allah'a olan aşkın, sevginin nihayeti yoktur.

Bu terakki, bu havf tarikattadır. Niçin?

Biz ne kadar havf etsek, bir milyon müptedi insanın, müridin havfı bir evliyanın havfiyle beraber olamaz. Bir milyon müridin sevgisi bir evliyanın sevgisiyle bir olamaz. Zaten ondan alıyorlar. Bu güç ondan geliyor. Bak! Ne buyruldu kelimada?

Bil emanettir muhabbet sana Mevlâ'dan gelir

Doğru Mecnun oldum ise bil ki Leyla'dan gelir

Küntü Kenz'in mebdeidir arş-ı â'lâdan gelir

Evet, demek ki bir tarikatta ne kadar mürit, talip varsa bunların hepsinin sevgisi Evliyâullah'ın nurundan geliyor. Demek ki onun için buyuruyor ki:

Aşk-ı muhabbet hanesi....

Bak, bu aşk-ı muhabbet hanesi, dünya hanesi değildir. Yani Evliyâullah'ın bir hanesi, tekkesi varsa orada ne yapıyorlar? Orada bir aşk, muhabbet sahibi oluyorlar. Muhabbet elde ediyorlar.

"Aşk-ı muhabbet hanesi" onun kalbidir. Gönlümüzdeki aşklar, sevgiler ondan geliyor. O veriyor, ondan geliyor.

Aşk u muhabbet hanesi âlem anın divanesi

Hep cümle hüsnün anesi cümle maâdin kâandır

Aşk-ı muhabbet hanesi Evliyâullah'ın kalbidir.

Aşk Allah sevgisidir.

Allah sevgisi onun hanesinden dağılır.

Öyle değil mi? Bütün müritler nereden alıyor muhabbeti, kimden alıyorlar? Meşayih'ten, tekkeden alıyorlar. Orayı tanımayanlar aşkı bilmiyorlar. Orayı tanıyanlar oraya gidiyorlar ki onlarda Allah sevgisi tecellî ediyor.

Öyleyse demek ki onların hem dünya haneleri aşk u muhabbet hanesi, hem de kalpleri aşk u muhabbet hanesidir.

"Âlem anın divanesi"; yani mademki o aşk u muhabbet hanesi olduğu bilinirse, bir de Allah ihsan etmişse, Allah'a inanan insanların hepsi onun divanesi olur.

Divane demek ona gönülden bağlanırlar. Yani akılları gider. İşte o zaman Mecnun sıfat olurlar.

Doğru Mecnun olduysan bil ki Leyla'dan gelir

"Hep cümle hüsnün anesi" derken onlar bütün güzelliklerin anasıdır.

Burada bir anlamı şudur ki 79 ahlakı hamîdeyi, güzel ahlakları o elde etmiştir.

Bir anlamı da şudur ki Allah'ın ne kadar mükevvenâtta güzeli varsa hepsinin güzeli'dir.

Burada Cenabı Hak buyuruyor ki "Biz insanı güzel, kıymetli halk ettik."¹⁰ Ama hangi insan bu? İşte bunlar velilerdir.

Niçin? Allah'ın güzelliği onlarda var. Allah'ın sıfatı onlarda var.

Ama o sıfatı, o perdeyi açmak lazım. O sıfatı onlarda görmek lazım. Fakat Evliyâullah'ın yüzünde bir perde vardır. O perde nedir? İşte bu yüzüdür, bu cismidir, o da perdedir. Ama bizim de bir perdemiz var. Biz perdemizi açacağız ki onun perdesi de kalsın, sade onun perdesi değil. Onun perdesi aslında açıktır. Niçin bak!

Seni Hak bilmeyen o geçreviler

Buluğa ermez anların imanı

Pîr-i Samî Hazretleri'nin zamanında bütün insanlar onu görmüşler ama zahirini görmüşler. Ama diğer görenler onu kâmil mükemmil bir mürşit olarak onu görmüşler. Onların perdeleri açılmış. Onlar onu öyle görmüşler. Onun için bak, buyuruyor:

Allah'ı nurun nuru

Sende kılınmış züburu

Cismin tecellî turu

Gönlin meva'de saki

Görenler öyle görmüşler.

Ama onların görmeleri şudur ki: Evet Allah'ın bir ihsanı olur. Nasıl ki ilm-i vehbî ve ilm-i kesbî var. İlm-i kesbî insanlar okumakla çalışmakla elde ediyorlar. Ama ilm-i vehbîyi ise Allah ihsan ediyor. Bu bilinmez, o çok azınlıktadır. Cenabı Hak milyonda bir kişiyi ihsan eder. Bu velilerde de olur, müritlerde de olur.

Mürit çünkü üçtür. Bak, mürit var ki mesela göz müridi. Mürit var ki efendim gönül müridi. Mürit var ki ruh müridi.

Ruh müridi nerede olur? Eğer bir mürit ilk meşayihe gittiğinde ona tam manasıyla gönül verdiyse, evet.

Pîr-i Sâmî tuttu destim sakiyi sebba gibi

Yek nazarda aldı aklımı dilber-i Rânâ gibi

Bakın burada Pîr-i Sâmî Hazretleri'nin binlerce müridi varmış. 40 bin müridi olduğu rivayet ediliyor. Fakat bu 40 bin müridin içerisinde tabii çalışıp nimetlerine ulaşanlar olmuş. Sâlih Baba, Pîr-i Sâmî Hazretleri'nin bir bakışında nimetine mazhar olmuş. Onlar ise çalışmışlar, olmuşlar.

Bu neye benziyor? Bir insan sıfırdan başlar çalışsın çalışsın, büyüte büyüte, büyük bir zengin olabilir. Ama bunu gerekli kılacak zamanı var, işlemi var. Mesela çok zaman geçti, çok da çalıştı, çok da koştı insan zengin oldu. Milyarlık bir zengin olduğunu

¹⁰ Tin 95:4

düşün. Bir de var ki insan bu milyarı ikramiye vurmuş veya eliyle bulmuş. İşte çok fakirken efendim, çalışırken toprakta çapa yaparken bir hazine buluyor. O da bir milyarlık zengin oluyor.

Hâlbuki öbürü milyarlık zengin oldu ama yıllar boyu çalıştı, koştı, çabaladı; çok büyük çalışmasıyla zengin olmak için emek sarf etti. O zaman ne fark eder? O da bir milyarlık zengin, diğeri de bir milyarlık zengin.

Evet, bu da Allah'ın bir lütfu, ihsanıdır.

İşte mürit üçtür: Ki göz müridi: O görür, gelir. Onun sonu gelmez. Yani nedir bu? O bir keramet görecektir, ondan sonra gelecek. Keramet o müritin gözünden silininince gönlünden de silinir. Onun sonu gelmez. Çünkü tarikatın adabı şudur: Şeyhinden keramet bekleyen zındıktır, yalancısıdır, buyruluyor.

Ama şeyhinin her hareketini keramet bilecek. “Velekad kerremna benî âdeme.”¹¹ Cenabı Hakk'ın emridir. “Biz insanlara kerameti verdik”. Ama mürit için budur ki:

Mürit; şeyhinin yemesini, içmesini, oturmasını, kalkmasını, konuşmasını, yürümesini, yatmasını her halini keramet bilecek. Hani bilse ki şeyhi yatıyor, uyuyor. Onun uyumasını keramet bilecek. Niçin? Onlar hakka vasıl oluyorlar. Onların uykuları da zikirdir. Onların uykularında Allah'ın nuru onlarla beraberdir. Allah'ın nuru onlardan kesilmez.

Onun için göz müridi; görür, gelir; gözünden kesildikten sonra her şeyi kaybeder. Göz müridi rüşvetle muamele gören bir memura benzer. Büyüklerimiz öyle buyuruyorlar. Rüşvet verirsen eğer işini görür; rüşvet vermezsen işini görmez. Göz müridi böyleymiş.

Ama gönül müridi öyle değil. Gönül müridi sevmiş, gönülden sevgi ile bağlanmış gelmiş. Allah'ın emri de budur. Cenabı Hak “Allah'ın ipine sarılın.”¹² buyuruyor. Hâlbuki zahirde bir ip yok ki herkes sarılsın. Bu ip sevgi ipi, sevgi bağıdır. Kelamı kibarda da bu geçiyor:

Uyan gaflet meyinden kalk bu derdin çaresine bak

Kemendi boğazına tak ara bul kâmil insanı

Bu kement bir bağ ise bu da müridin zahirinde görülmemiş. Hiç kimse bir bağ ile kendisini meşayihin kapısına bağlamamıştır.

Ama bu kement nedir? Bağ; meşayih vasıtasıyla bir Allah sevgisidir. Çünkü meşayih seven Allah'ı seviyor. Allah öyle buyuruyor: “Beni sevin, sevdiğlerimi sevin.”¹³ Sevdiğlerimi sevin ki beni seversiniz.

Evet, öyleyse gönül müridi sevgiyle bağlanmıştır. O keramet ile gelmemiştir. Onun için keramet olsun olmasın önemli bir şey değil. Gönülden bağlanmışsa o keramet istemiyor ki.

¹¹ İsra 17:70

¹² Al-i İmran 3:103

¹³ Al-i İmran 3:31

Gönülden bağlanmak şudur ki: Bakın efendiler! Emir Külal Hazretleri evlad-ı Resul'den. Nakşibendî Efendimiz'in manevi şeyhidir. Ta ki tarikata girmeden evvel sebavette de kerametleri varmış.

Ehl-i aşk bu yolda sararıp solup

Anladılar pârsiz olmaz bir kulup

Harfi savtı olmayan mektep bulup

Allah ruhu temiz halk etmişse, o sebavetine de, mükellef olduktan sonra da Allah'a hiç isyan etmez, hiç günah işlemez. Allah'ın emrini yapar. Ama onun da bir özelliği vardır, bir terakkisi vardır, kerameti de vardır, bir kemâl sahibi de olmuştur. Fakat bu mürşitsiz olmuyor. Onun yine bir mürşide ihtiyacı var. Mürşit onun ateşini yakacak, çakacak. Kalbindeki ateşini çakacak. Bak!

Çakmağ-ı aşkı çakmışam

Raz-ı derunum yakmışam

Benliğimi bırakmışam

Onun için işte Emir Külal Hazretleri güreşçilik yapıyormuş. Olur ya gençlik hali gücü var, sıhhati var, güreşçilik yapıyormuş. Güreş meydanında güreşirken Muhammed Baba Hazretleri o zamanın büyük meşayihî tebliğe giderken güreş meydanının kenarından geçiyormuş.

—Bir kalabalık var orada, nedir? demiş.

Bakmış ki orada güreş var, güreşi seyrediyorlar. Şeyh hazretleri atını çekmiş. Yanında çok mürit var, o güreşçileri seyretmiş. Müritler de zannetmişler ki güreşi o da seyrediyor. Onların da gönlüne gelmiş. Demişler ki:

—Ne hikmeti var ki şeyh hazretleri bu bidat olan bir şeyi seyrediyor.

Tabii ona aşikâr oluyor. Allah Evliyâullah'ın gönlüne doğurur. Evliyâullah muttasıf yaşıyandır, Allah bildiriyor. Onların gönlüne böyle gelince diyor ki:

—Ben burada bidat olan bir güreşi seyretmiyorum. Burada bir merdan-ı Huda var, ona bir kanca takacağım, demiş.

Bu arada seyrederken, Emir Külal Hazretleri de güreşte hasmıyla çarpışırken Muhammed Baba'ya gözü çarpmış. O iki göz birbirine çarpınca işte orada kancayı takmış ona. Bak, kelimada geçiyor ki:

Gelir buy-ı Muhammed gül yanağından senin şabım

Dem-i İsa zubur eyler dudağından senin şabım

....

Harami gözlerin âşıkların bağrın kebab eyler

Harami yani tatlı bakışların âşıkların bağrını kebab eyler.

Atar gamzelerin tiri kabağından senin şabım

Yani, o kirpiklerin de ok batar gibi insanlara batar, onu avlar.

Evet, onun için burada gönül müridi işte budur.

Bir de ruh müridi vardır ki: O meşayih şarkta olur, ta garptaki o ruh müridini rüyada cezbeder veya bir hâl ile cezbeder. Ruh müridini meşayih cezbeder.

Ama biz ruh müridi değiliz tabii. Ama göz müridi de olmayalım.

Cenabı Hakk'a biz gıyabi inanmışız. Göremiyoruz, gıyaba inancımız var. Ama ne zaman ki insanlar Allah'ı hakkelyakîn bilirse, o gıyaba inandığı Allah'ı görecektir.

Nasıl görecek ama? O'nu bir sıfatla mı görecek? Hayır. O'nu bir cisimle mi görecek? Hayır, yok. O'nu bir mekânda mı görecek? Hayır, yok.

Ama bir mürit evvela esma nurunu görür, meşayihinden görür.

Sıfat nurunu görür, meşayihinden görür.

Zât nurunu görür, o zaman rabıta, tarik, silsile çıkar aradan.

Esmâ nuru, sıfat nuru rabıtadan görür. Ama zât nuruna ulaşacak olursa... Çünkü neden bu böyle?

Bakın esma nuru isimlerden görülüyor. O da bir isim taşıyor. Sıfat nuru cisimlerden görülür. Ama zât nuru isimsiz, cisimsiz görüldüğü için:

Gördüğü nedir bilemez

Kendini yoklar kendini bulamaz

Evet, bu nedir? Esmâ nurunda rabıtasıyla beraberdir. Sıfat nurunda da rabıtasıyla beraberdir.

Ama ne zaman ki zât nuruna giderse, rabıtası ile beraber gitmiştir. Orada rabıtası da yok, kendisi de yok. Çünkü Cem'ül Cem olanlar hep yok oluyorlar. Hepsî Allah'ın varlığında yok oluyorlar, Allah'ın varlığı kalıyor.

Evet, buradaki mübareğin "Çok ihsan vardır, bu ihsandan içeru." buyurması, tabii Allah'ın kula ihsanı çoktur. Evet, bizlere de çok ihsan etmiştir. Bakın, sade bu ihsan yememiz, içmemiz değildir, bu nimetler değildir. Bu yeme içme, tatma, uyuma, gezme, tozma bu hayvanlarda da var. Ama yalnız bu ihsan değildir.

Bize ihsan; bu nimetler ki bize İslâm'ı yaşamak, İslâm'ın nurlarına ulaşmaktır. Mesela İslâm'ın beş nuru var, beş şartı var, bunu yaşamak lazım. Bunları yaşamakla Allah'ın nimetlerine, Allah'ın sıfatlarına, Allah'ın nurlarına gidiliyor.

Bir de tarikatın içinde tarikatın nimetleri var. Bu tarikatın nimetleri her ne kadar yaşantıda dördttür ama nimeti altıdır. Tarikatın altı nimeti vardır. Bunlar insanlarda olan kutsal makamlardır. Bu tarikata girmeyenler bu kutsal makamları elde edemiyorlar. Kutsal makamları elde edemezse, kıymetli insan olamıyor. O kutsal makamları elde etmekle kıymetli insan olabiliyor. Bunları da insanlar ancak tarikatta mürşitle elde ediyor.

İnsanda letâif makamları vardır. Bunların açılması lazım. Bunlar kapalı bir sandık içerisinde, bir kilitli sandık içerisinde veya bir kapalı kapak içerisinde

görünmüyor. Mesela çok kıymetli bir mücevheriniz var. Rengi ile mücevheratta da beyazı, sarısı, kıvrılı çeşitleri vardır. Mesela onlar rengiyle, kıymetiyle değişik olsalar da hepsi bir kutunun içerisinde olsa. Görmeyen bir kimse bunların kıymetli olduğunu nereden bilecek?

Ama bir bilen dese ki:

—Oğlum bak, bu kapakları açabilirsen, bunlarda çok kıymetli şeyler var. Bu kapakları açarsan; bunda şu var, bunda şu var, çok kıymetli şeyler var, der.

O zaman onları açmaya çabalar. Onları açmaya çabalarsa işte sa'yı olur. Sa'yı olursa himmet alır.

Sa'yı ile himmet birleşirse o kapaklar açılır.

Bunlar nedir? Letâif makamlarıdır.

Kalp; kalp var ama kalbin bir cismi var. Ufacık bir et parçası, ama o açılıyor. O açılmazsa onun mahareti, marifeti aşikâr olmaz. Ondaki nimetler ölmez, ondaki kutsiyetler meydana çıkmaz.

Ondaki nimetler nedir?

Ondaki nimetler evvela bir defa o kalp açılırsa insan büyük varlık oluyor. İnsan mükevvenâtı derununa alıyor, kendi içine alıyor, büyük varlık oluyor.

Ondaki nimetler nedir?

O kalp açılıyorsa bir sefer mekânlara sığmayan Cenabı Hak orada tecellî ediyor, kalpte tecellî ediyor.

O kalpteki nimet nedir?

O kalpteki nimet ki büyümesidir ve o kalpteki nimet; bütün eşyanın, bütün mükevvenâtın hakikatini görmek, hakikatine ulaşmaktır. Evet, amenna ve saddockna.

Cenabı Hak ayetle bize bildiriyor. Bizim kalbimizde olan ululuğu, büyüklüğü, kutsiyeti Allah, ayette¹⁴ bize bildiriyor. Kalbin ululuğu hakkında, büyüklüğü hakkında bir ayet inzal olmuş, gelmiş ki insanların kalbi çok büyüktür. Zâhirde cisim olarak çok ufaktır ama manada çok büyüktür. Fakat o açılacak ki mana meydana çıksın.

Mana ne? Var da görünmeyen bir şey.

Madde ne? Hem var, hem görünüyor, görünen bir şey.

Madde ne? Görünen bir şeydir ama yok olur. Mana ne? Görünmeyen bir şeydir, vardır, o yok olmaz.

Öyleyse burada insanlarda hem madde, hem mana var ise, insanlarda madde nedir? Cismidir, nefsidir, yok olacak. İnsanlarda mana nedir? Ruhudur, maneviyatıdır, yok olmaz.

¹⁴ Fussilet 41:53

Madde dedik görünüyor ama yok oluyor. Mana ise görünmüyor ve yok olmaz.

Onun için bir insan bu kutsal makamları açmazsa, nasıl kıymetini bilecek?

Bir defa insanlarda kalp var. Bu kalp zaten zâhirdede de yine bir kıymeti var. Bu bir alet, insanın hayatını yaşaması kalbe bağlıdır. Hep iyi şeyler, kötü şeyler kalbe geliyor. Yalnız bak, bu kalp insanı ne yapıyor? Zarara da götürüyor, kâra da götürüyor.

Allah bizi Müslüman halk etmiş. Kalbimize gelen iyi bir şeyi yaparsak onda kârımız var, kötü bir şeyi yapmazsak onda da kârımız var. Terakkimiz ondan olacak zaten. Allah'ın yasaklarını yapmayacağız; emirlerini tutacağız. Yasak da geliyor kalbe, emir de geliyor kalbe. Emirlerini işleyeceğiz, yasaklarını da işlemeyeceğiz ki terakkimiz olsun.

Fakat bu terakki ancak zâhirdedir. Cesette bu terakki olur ve cesette bir tebâddül, bir değişiklik olur. Allah bizi bir cisimle halk etmiş, fakat bu cisim yok olacak. Ama bir cisimle daha kalkacağız, o bir cismi işte amelimizle, itaatimizle o cismi biz kazanıyoruz.

Fakat bir cisim de var ki insan çok güzel şeyleri icat eder, yapar. Bir de var ki bir şeyi yapılmış bulunursa veya insanın yapamayacağı bir şeyi bir başka maharet sahibi yaparsa bak o zaman orada farklı oluyor.

Öyleyse bizim yapıcımız Allah'tır, üstadımız Allah'tır. Bütün insanların maddesi birdir, yapıcısı biridir ve babası da birdir. Yalnız burada insanlara ruh üflemiş. Bu ruha da Cenabı Hakk'ın bir iltifatı olmuştur.

Evvla bize işte “Çok ihsan var bu ihsandan içeri” buyurması ki Allah bizi Müslüman halk etmiş, bu ihsanı ruhumuza etmiş. Bizim ruhumuza “Elestü bi rabbiküm” fermanında “Belâ” demişiz. Burada bu ihsan ruhumuza olmuş.

Fakat burada da seçilmişiz ki bizi Peygamber Efendimiz'e ümmet etmiş. Bu ikinci bir ihsandır. Yani ihsan olan ruhlara ayriyeten bir ihsan daha olmuş ki seçilmişiz, Peygamber Efendimiz'e ümmet olmuşuz.

“Çok ihsan vardır bu ihsandan içeri.” buyuruyor. Üçüncü ihsan nedir?

Üçüncü ihsan da şimdi bu zamanda Allah bizi fesat ümmetten etmemiş. İtaat ümmetten etmiş inşallah.

Allah sonumuzu hayır getirsin. Allah isyan eden ümmetten, fesat ümmetten etmesin.

Fesat ümmet kim? Günah, sevap, hayır şer, helal, haram bilmeyen fesat ümmettir. Fakat bunları bilen, tatbik eden itaat ümmettir. Bunlardan da bizi seçmiş.

Peki, yine itaat eden ümmet var. Bak, bunlarda da tefrikalar var. İnşallah biz tefrikacı da değiliz ki bizim yolumuz kitap, sünnettir. Kitap, sünnet tefrikayı yasaklamıştır. Tefrikacılar var, bunlardan da değiliz.

Bu tefrikacılar kim şimdi? Bu tefrikacılar şöyle: Bu zaman tarikat zamanı değil, diyenler var, tarikat yok diyenler var. Bunlar da Müslümanlar, hacılar, hocalar; namaz kılıyorlar, oruç tutuyorlar anlaşıldı mı? Ama çok sofular, cenneti kimseye vermiyorlar. Ama bunlar ne diyorlar? Tarikat yok diyorlar. Tarikat neymiş? İşte Kitap var, sünnet var, Allah var, Peygamber var; Meşayih nedir? Diye inkâr ediyor meşayih. Böyleleri var mı? Var. Kimler bunlar? Tarikat yok, tarikat sonradan oldu, diyenler. Tarikat zamanı

değildir; tarikat geçti, tarikat var ama geçti, zamanı değildir diyenler var. Bak, bunlar hep Müslümanlar!

Onun için, evet tarikat haklıdır.

Tarikat cümle haklıdır olma zâğı

Ki dört misbahı var birdir çerağı

O misbahın on ikidir budağı

Peygamberlerin vekilleri vardır ki bunlar ikidir: Bir zâhir ulema, nübüvvetinin vekilidir, varisidir. Bir de bâtin ulema, tarikat yönüyledir.

Şeriat-ı Muhammediye, Tarikat-ı Muhammediye.

Şeriat yönüyle zâhir ulema nübüvvetinin varisleridir. Bunlar şeriat memurlarıdır. Bunlar da lazım, bunlarsız olmaz, evvel o zaten.

Fakat bâtin ulema da tarikat mensuplarıdır, bunlar da Peygamberin velâyetinin memurlarıdır. Esas irşat velâyetle olur. Zâhirde olmaz, zâhir şeriatla irşat olmaz. Zâhir şeriat irşat edemez.

Eğer zâhir şeriat irşat etseydi Mevlânâ irşat olurdu, İmamı Rabbanî irşat olurdu, efendim, Mevlânâ Abdurrahman-ı Câmî irşat olurdu. Sayılmayacak kadar bu büyük âlimler bunlar olurlardı. Niye bunlar daha gittiler mürşide?

Evet, öyleyse ben bir büyük âlimden hem de zâhir fetva veren bir meşayihden dinlemiştim ki: Cehalet devri geçti.

Cehalet devri hangisi? Tabii ki Hazreti İsa Ruhullah ile Peygamber Efendimiz'in arasında geçen 500 küsur sene olan cehalet devri. Onlar çünkü İncil kitabını gizli neşrettiler. Ve zaman zaman bu İncil kitapları tahribata uğradı. Ve İncil kitabının ulaşmadığı yerler oldu. Onlar cehalette kaldılar. Onlarda ilim yok, amel yok. Peygamberi duymadılar, peygamberi görmediler, vahyi duymadılar. Amel işlemediler, ilim bilmediler. Onların Allah'a inananları ehl-i iman oldular. Allah'a inananları küfürde kalmadılar.

İşte ondan ben duydum ki: "O cehalet devrinde Kitap duymayanlar ve ulemayı görmeyenler, peygamberi görmeyenler, peygamber varisini ulemayı bilmeyenler, onlara Allah bir hak tanıyacak. Onların bir hakkı vardır. Onların haricinde, peygamber görmüş, peygamberden sonra varisi olan velileri, kitab'ını, şeriatını neşretmişse onlar hak sahibi olamazlar."

Yani mademki İslam beldelerinde Kur'an kursları var, medreseler var, okumalar var, ilim var, vaazlar var, nasihatler var. Buralardaki inanmayanlar, bunlar kurtulamazlar. Ama bugün küfür beldesinde diyelim, Hıristiyan ülkelerin beldesinde, bunlarda yok ama onlar da kiliseye gitmiyorlar, putlara tapmıyorlar, Allah'a inanmışlarsa, Allah'a secde ediyorlarsa amelleri olmasa da onlar kurtuluyorlar. Allah'ı aklen bulanlar bunlardır işte.

Evet, Allah zalim değil, hâşâ Estağfurullah. Allah âdildir, Allah çok merhametlidir. Allah kulunu çok seven, çok kayıran, çok koruyan birisidir. Bir babanın evlada karşı şefkatini düşündüğümüz zaman, öyle bir şefkati var ki esen rüzgâra karşı durur ki

evladına dokunmasın. Bir ebeveyn baba değilse bile, bir anne evladı için kendisini ateşe atarmış. Suya da atarmış onu kurtarsın diye. Baba da atar. Hani baba atamasa da anne atarmış.

Ata deyince anne baba birdir, evladına olan şefkati kıyas edildiği zaman Allah'ın kula olan şefkati yüz mislidir, bin mislidir. Niçin? Çünkü o şefkati de veren Allah'tır. Veren Allah ise onunkisi cüzidir, o şefkat bizde cüzidir; küllisi Allah'tadır.

Cenabı Hak insanlara ilim vermiş cüzidir, şefkat vermiş cüzidir, adalet vermiş cüzidir, merhamet vermiş cüzidir, ne vermişse insanlara, kuvvet vermiş cüzidir. Ne vermişse cüzidir.

Mademki Allah'ın sekiz sıfatı var. Bu sekiz sıfattan insanlara vermiştir. Fakat bunlar insanlarda cüzidir, Allah'taki küllidir.

Ama ne zaman ki bir insan, Allah'tan gelmiş olan bu ruhu Allah'a ulaştırırsa kâmil insan o oluyor. O zaman Allah'ın sıfatları ile sıfatlaşıyor. Allah'ın sıfatları onda tecellî edince Allah'ın gücü onda oluyor. Allah'ın görüşü onda oluyor. Allah'ın konuşması onda oluyor.

Cenabı Hak zaten kutsî hadisinde buyuruyor: “O velî kulunun gören gözü benim gözüm, konuşan dili benim dilim, işiten kulağı benim kulağım, uzanan eli benim elim, düşünen aklı da benim aklım.”¹⁵

Sâlih Babanın işte burada: “Çok ihsan var bu ihsandan içeri.”, demek ki evet Allah bizi inananlardan halk etmiş. İnananlardan seçmiş makbul bir ümmet etmiş. Onlardan seçmiş, fesat ümmete bırakmamış, itaat ümmet etmiş. Onlardan seçmiş bize hak olan tarikatı tanıtmış, bildirmiş. Hak olan mürşidi bildirmiş. Hak, tarikat hak, mürşit haktır. Evet, onu da bildirmiş.

Bunda da eğer hak olan mürşidin izinde olursak, hak olan tarikatın hizmetinde bulunursak, zikrini, fikrini, şartlarını yaşarsak; tarikatın dört şartı var: muhabbet, ihlâs, âdap, teslim. Bunları yaşarsak o zaman nihayetsiz, sonsuz, hiç akla gelmeyecek, hiç dillerin ifade edemeyeceği nimetlere mazhar olacağız.

Evet, burada işte insan çok makamlar görür. Büyük makamlar olarak insanda kutsiyet üçtür: Allah'ın esma nuruna ulaşmak: bu, meşayihsiz olmaz. Allah'ın sıfat nuruna ulaşmak: bu da meşayihsiz olmaz.

Allah'ın esma nuruna ulaşırsa Resulullah'a giden bir vasıtayı buluyor. Ümmetlikte makbul olmak için bir Evliyâullah'a makbul bir evlat olacaksınız.

Buraya itaat ümmetten bir meşayih gelmiş idi. Büyük bir âlim olduğunu bize tanıttılar. Buraya geldiğimizi duymuş da gelmiş. Ona dedim ki: “Ben üç ay kaldım Ankara'da. Üç ay kaldım orada görüşemedik de buraya geleli bir hafta oldu, burada görüştük.” Dedi ki: “Allah böyle nasip etmiş.”. İki gün evvel de gelmişti, gitti. Şimdi “Yine gelemem.” dedi. O zaman sordum. Peki, burada kimin var? “Evlatlarım var, onlara gelmişim.” dedi. Meğer müritleri varmış.

¹⁵ Buhari Rikak 38

Evet, nasıl ki zâhirde bizim annemiz, babamız vardır.

Tasavvufta da bizim annemiz, babamız meşayihimizdir.

Fakat hakikate geçince değişiyor. Hakikatte değişiyor. Bunlar böyledir burada tabii Allah hâsâ Cenabı Hak, İhlâs suresinde doğmamış, doğurmamıştır.

Ama hakikatte babamız Hazreti Allah, annemiz de Resulullah.

Çünkü öyle, ruhlar ondan ayrıldı geldi ama hakikatte; tarikatta değil.

Şeriatta beşer olan bir annemiz babamız var. Ama tarikatta babamız meşayihimizdir. Hakikate gelince annemiz Resulullah, babamız da Hazreti Allah'tır.

Çünkü neden? Evvela Cenabı Hak ruhları kendi ruhundan ayrılmış, bu ruhlar gelmişler. Ruhları halk etmiş ve ruhlardan en evvel Peygamber Efendimizin ruhunu halk etmiş. Onun ruhundan ruhları halk etmiş, “Ebul Ervah” oluyor. Zaten öyle. Bak niye buyruluyor? Kelamı kibarda buyruluyor.

Semâda ismi Ahmed'dir bu âlemde Muhammed'dir

Abad'den vahidiyyettir bu sözde olmağıl şekkâk

Evet, onun için burada “çok ihsan” ise burada tarikattadır. Bu çok ihsanları, çok makamları var, çok nimetleri var.

Bunları neyle elde edeceğiz? Evet, hizmetimiz de olacak.

Hizmete gelince tarikattaki hizmetler, amellerimiz. En büyük amelimiz de bu hatmelerimizdir, teveccühlerimizdir, sohbetlerimizdir.

Onun için bunlara çok dikkat edelim. Bunları basit görmeyelim. Bunların büyük nimetler olduğunu bilelim. O büyük nimetleri de istemesini bilelim.

Şimdi burada tabii büyük bir nimet de vardır. Nedir bu? Bu teveccühe bu insanlar gelmiş toplanmışlarsa:

Gelin ey yâr-ı sadıklar

Bu meydan-ı muhabbettir

Meydan-ı muhabbet burasıdır işte.

Yar-ı sadıktan mana: Ta Erzurum'dan gelen, Kars'tan gelen, İstanbul'dan gelen, İzmir'den gelen, efendim Mersin'den gelen, Türkiye'nin yedi bölgesinden buraya insanların toplanmasıdır. Bunu hangi kuvvet toplayabilir? Ancak Allah kuvvetidir bunları toplayan. Allah'ın kuvveti, kudreti toplar. Allah'ın kuvveti, kudreti ise burada tecellî eder.

Cenabı Hak evvela sana bir arzu verir. Cenabı Hak evvela bir kuvvet verir. Bir de Allah kula fırsat verir. Bu üç şeyle kul ne işleyecekse işler.

Cenabı Hak bize kuvvet vermişse, bu kuvvetimizi rızası hududunda, rızası olan şeye sarf etmek için vermiş. Ve fırsat vermişse, rızası olan bir ameli işlemek için bu fırsatı vermiş. Cenabı Hak gayret vermişse, rızası olan bir ameli işlemek için bu gayreti vermiş. Bunlar da büyük bir nimet değil mi?

Niçin mesela “Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi.” emri fermanı var. Hayrı, şerri Allah halk ediyor.

Allah’ın şerre rızası yok, hayra rızası var.

Hayır nedir? İşte inanıp da inancını yaşayanların yaptıkları hayırdır, bunu da Allah halk eder. Halk etmezse işleyemez.

Ama şer ne? İnancı yok veya da inanmış ama taklidî imanda. Taklit iman onu küfürden geri alamıyor. İsyandan geri alamıyor. O da onu işliyor.

Ama Allah fırsat vermezse gidemez onu işleyemezdi. Kuvvet vermezse o melanet yerine gidemez. Fırsat vermese yine gidemez.

Nasıl? Affedersiniz içki çok günah, bu bir isyandır. Bir vaaz, nasihat dinlemeye gitmek itaattir. Bir vaaz, nasihat dinlemek için bir hocanın vaazine gitmek üzere evinden çıkmak istese mesela dişi ağrır, hasta olur veyahut da o anda bir zararın olur veyahut da bir misafirin gelir veyahut da başka bir şey olur gidemezsin. Bak, dinlemeye fırsatın olmaz. Veya gitmek istemedin, gayretin yoktu, gitmedin.

Bir de gücün yok. Fırsatın var, gayretin var; ama kuvvetin yok. Bunları kim veriyor? Allah veriyor.

Ama bunları Allah vermiş ki biz hayra sarf edelim, şerre rızası yoktur.

Şer, burada denilmesin ki madem Allah halk ediyorsa alsın kuvvetini o şerri işlesin. Vermesin fırsatı da o şerri işlesin. Vermesin arzusunu da o şerri işlesin.

Yok, böyle dersek o zaman biz nasıl ayrılacağız? Biz nasıl terakki edeceğiz? Bu ayırım nasıl olacak? Cennetlik, cehennemlik nasıl ayrılacak? Cenneti, cehennemi Allah lüzumsuz mu halk etmiş? Hiç mi lüzumu yok?

Cennette Allah’ın rahmeti vardır, rahmetine ulaşıyor. Allah’ın mükâfatı orada var. Cehennem ise Allah’ın gadabı vardır, cezası vardır.

Öyleyse Allah’ın cezasından kork, rahmetini bul da rahmetine ulaş. Allah’ın cezasından korkmak için günden çekineceksin. Çekiniyorsun da korkmuyorsun. Korkmuyorsun ve sen istiyorsun da Allah da halk ediyor.

Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı

Kulun çektiği kendi cezası

Evet, işte kula ihsanlar var ki Allah bizi “Çok ihsan var bu ihsandan içerü.” nasip etmiş. İhsanının içerisinden ihsan, ihsanın içerisinden ihsan, ihsanın içerisinden ihsan vermiş.

Yalnız burada zâhirde de şöyle var: Şeriat var, şeriatın özü tarikat, tarikatın özü hakikat, hakikatın özü de marifettir.

Şeriatla seçkin olanlar, çok takva olanlar oluyor. Çünkü tarikat takva yönüdür. Şeriatın takva yönünü alır, fetva yönünü almaz.

Evet, neden böyle? Şeriatla misal bir sol elinle su içmek mekruh ise tarikatta haramdır.

Niçin? Tarikatta haram olan bir şey gaflettir. Sen o zaman gafil içiyorsun. Gafil içilen bir şey zaten temiz olmuyor. Her şeyi temizleyen zikirdir. Her şeyi temizleyen “Bismillahi Allahu Ekber” demektir veya rabıttır, Allah’ı anmaktır değil mi?

Cenabı Hak sağ eli ibadet için, zikir için veya yemek için, içmek için sağ eli vermiş. Sol el ancak sağ elin yardımcısıdır. Sol elin yapmadığı bir şeyi yapar. Sol elin affedersiniz mükemmel bir görevi de taharettir, affedersiniz, burun sümkürmek var. Sağ elle burun da sümkürülmez. Bu da mekruhtur. Sol elle sümküreceksiniz burnunuzu ve taharet de sol elle yapılır. Bu iki yaşantıda sol elin görevi vardır. Yoksa günlük işlerde, yapılan işlerde bir elin yapamadığı bir işte sol elin yardım etmesi vardır.

Öyleyse demek ki şeriatımızda sol eliyle bir şeyi yiyor içiyorsa mekruhtur. Ama tarikatta da haramdır. Tarikatın meşrebi vardır. İşte onun için şeriatın fetva yönünü almaz. Tarikat, şeriatın takva yönünü alır.

Cenabı Hak çünkü ne buyuruyor? Öyle buyuruyor ki “Müttaki olun, müttaki olan kurtulur; müttaki olmayan kurtulamaz. Sizin en çok müttaki olanınız en çok Allah’tan korkanınız.”

Ama Allah’tan neden korkacağız? Sade günahlardan mı? Allah’tan bir de gafil olduğumuzdan korkacağız. Acaba yediğimize, içtiğimize şükredebiliyor muyuz? Veyahut yediğimize hamd edebiliyor muyuz? Bunu ayık mı yiyoruz, gafil mi yiyoruz? Mesela sözümüzü nasıl söylüyoruz? Zararlı mı söylüyoruz? Evet, öyle zaten bizi zarara, hüsrana uğratan sözümüzdür, işimizdir, icraatımızdır, filiyatımızdır.

Evet, efendiler! İşte şeriatın özü tarikattır. Tarikatın özü yani hülasesi hakikattir. Ondan sonra hakikatın özü de marifettir.

Çünkü hep şeriatlı olup da tarikatı olanların hepsi tarikatlı olamaz. Şeriatın özünü yaşayacak ki tarikatlı olsun. Tarikatın özünü yaşayacak ki hakikate geçsin.

Tarikatın özünü yaşamak nedir? Tarikatın özünü yaşamak işte gafil yemeyeceksin, gafil içmeyeceksin, gafil yürümeceksin, gafil konuşmayacaksın, gafil nefes alamayacaksın. Böyle olunca hakikate geçiyor.

Hakikatın özü de nedir? Hakikatın özü de; bütün hakikate geçenler velilerdir. İnsanlardan seçilmişlerdir.

Fakat velilerden de seçilenler marifete geçiyorlar. Hakikatın özüne ulaşanlar da bunlar oluyorlar. Marifet sahipleri bunlar oluyorlar.

Öyleyse tarikat, şeriat, hakikat, marifet bunları bahşetmiştir. Ve biz bu yoldayız, bu yoldan kaymayalım.

Zâhir şeriatımızda havfimiz olsun. Günahlardan, yasaklardan, haramlardan, şerlerden, en küçüğünden bile korkalım kaçalım. Bilene de sorup öğrenelim. Şüpheli de şer mi, hayır mı karışmış. Şer mi, hayır mı biliyorsak zaten şer olduğunda kaçacağız, hayır olduğunda koşacağız.

Bir de var ki hayır mı şer mi bilmiyoruz. Onu da öğreneceğiz. Öğrenmeden onu işlemeceğiz. Helal lokma karışmış, helal haram karışmış.

Helali var biliniyor, haramı var biliniyor, bir de karışmış bilinmiyor. Haramından biliyoruz kaçacağız. Helali biliyoruz koşacağız. Ama bilmediğimizi öğreneceğiz. Öğrenmeden onu işlemeyeceğiz.

Fakat bunu bilen kimdir? Bu haram, helal, hayır, şer karışmışsa bunu seçen kimdir? Evliyalullah. Çünkü Allah ona bildiriyor.

Cenabı Hak “Bilmediklerinizi bildiririm ben.”¹⁶ buyuruyor.

Onun için burada şeriat, tarikat biz bu yoldayız.

Şeriatimizi de dikkatli yaşayalım. Günahlardan, şerlerden, haramlardan son derece kaçalım, sakınelim.

Tarikatımızın dört şartını elde etmeye çalışalım. Muhabbet, ihlâs, âdap, teslim bunları elde etmeye çalışalım. Ve tarikatta bütün gafletimizi atmaya çalışalım. Gafletten kurtulalım.

Evet, şeriatla bir noksanlık var ki günah işlemek.

Tarikattaki noksanlık Allah’ı unutmaktır. Bir nefes unutmuşsan o da bir noksanlıktır.

Ancak insan kişi noksanını bilmek gibi bir irfan olamaz, buyruluyor; ancak ve ancak sen bütün günler boyunca hareket yaparken, yürürken, her adımını attığın zaman, her nefesini alıp verirken Allah’ı unutuyorsan noksandan kurtuldun. İnsanın nefesi:

Muhammed Sami Gavvasi bahri aşkı râ ber dem

Dem nefestir. Yani her dem diyor her nefeste aşk denizindedir. Allah’ın aşkı öyle ihâta etmiş ki hiçbir nefesi boş değil.

Evet demek ki insanların noksanlığından kurtulması için; 24 saatte 24 bin nefesi varmış insanların, o 24 bin nefesin bir tanesini zayi etmeyecek ki kurtulsun.

Hangisi zayi etmiş? Nefesi çıkarken Allah’ı unutmuş veya alırken Allah’ı unutmuş.

Aslında bu nefes; “Hay”dır” çıkan, “Hay”dır” giren. Allah’ın gaybiyetteki zâtının zikir ismi bu “Hay”dır.

Bundan haberdar olmak lazım. Bundan ayık olmak lazım. Bundan ayık olmayan ârif olamıyor. Bundan ayık olmayan marifete ulaşamıyor.

Evet, işte şeriatın özü demek ki seçiliyor. Seçilme nedir? Şeriatı çok iyi yaşayacak. Günaha, sevaba, helale, harama çok dikkat edecek ondan sonra onun tarikatı olsun.

Niçin, bak! İnsan tarikata girmekle şeriatla eksikliği varsa onun hiç asla tarikatla hiç alakası yok. O ancak kendini aldatıyor. Kendini aldatır, kimi aldatacak. Tarikatla onun hiç alakası olmaz.

Evet, o zaman tarikatın özü de şudur ki hakikate geçmek için özünü yaşamak lazım.

Bak, bir söz var, bir de öz vardır insanlarda.

Evet, o söz nedir? İkrarıdır.

¹⁶ Camiül-ülüm vel Hikem C.1 S.342

O öz nedir? Kalbindeki inancıdır.

Bu da tarikatın şartlarını elde edecek.

Evet, insanlardan şeriatla seçiliyor. Şeriatla da seçkinlik, âlimler var, ilmiyle amel edenler, bunlar seçiliyor.

Fakat ilmiyle âmil olmuş, amel etmiş fakat bir de tasavvufu varsa bak, o da “Zülcenaheyn” oluyor. Tarikatı varsa zülcenaheyn çift kanatlı, o daha çok ileri gidiyor.

Uçanla yürüyen bir olur mu? Uçan çabuk ileri gider, çok gider, çok fazla yol alır, çok ileri gider.

İşte bir âlim eğer tarikata giriyorsa zâhirde de ilmiyle amel ediyorsa; tarikatı da var, inanmış, tarikata da girmişse o çift kanatlıdır.

O uçar, o uçunca gider. Nereye? O uzak menzile, yürüyerek gidilmeyen yere o gider.

Orası neresi? Orası hakikattir, hakikate o ulaşır.

Hakikatten de marifete geçiliyor. İşte hakikate geçenler bütün velilerdir. Velilerden de seçilenler bunlar da nedir? Marifete ulaşıyorlar ve bunlar bizim için açıktır.

Himmet-i evliya bize yâr iken

Şabî Nakşibendî ser hünkâr iken

Seyyid Taba Sıbgatullah var iken

Kâbe kavseyne dek seyranımız var

Evet, efendiler işte “Çok ihsan var bu ihsandan içeru.” buyurduğu budur.

Ne zaman ki şeriatımızı da tarikatımızı da yaşar hakikate ulaşırsak, hakikatten marifete de ulaşırsak o zaman ihsanın çoğunluğunu elde ederiz. Çoğunluğu o zaman elde ederiz.

Peki, bir 10 dakika da teveccühü tarif edeyim de başlayalım, izdiham var.

Evet, efendiler! Bizim teveccühümüz büyük bir ameldir, büyüklerimizin amelidir. Bize emretmişlerse biz emir kuluyuz âcizane. Kârı, kemâli de haram olsun. Kârı da sizin olsun, kemâli de sizin olsun. Yeter ki biz bu emri işleyelim de mesul olmayalım, yerine getirelim. Onun için bak, burada kârı, kemâli sizin dersek eğer bunun kârı nedir? Kârı inancımızdır. Kemâli nedir? İnancımızın neticesine ulaşmaktır.

Buna inanarak geldinizse bu amel neyi istiyor? Bu amel burada kalbi selim ister. Teveccühün başlangıcı var, başlangıcında teveccühün oturma usulü var. Tabii yetkililer, bilenler, herkes kendi bulunduğu yerde; yukarıdaki yukarıda, buradaki burada, aşağıdaki aşağıda, sağdaki sağda, soldaki solda, bilenler teveccühü çabuk olarak, seri olarak oturma usulünce oturturlar.

Böyle karma karışık oturmuyacaksınız. Oturma usulü var. Fakat oturmanın da her ne kadar usulü varsa da kendinizi de sıkmayın. O da kalbinizi meşgul eder. Dizleri ağrıyan varsa illa diz üstü oturma, tahiyatta oturur gibi oturmak şart değildir. Eğer oturabiliyorsa mürebbe yani bacaklarını yere sererekten, yuvarlak oturur. Yok, onu da

oturamıyorsa bacağının birinin üzerine oturur da birini diker. Yorulduğu zaman değiştirebilir, nasıl rahat olursa.

Fakat teveccühün usulünü yani safları bozmayacak, ileri geri çıkmayacak. Zaten ayak uzatamaz. Eğer sakatlar var ise onlar da kenarlara otursunlar ki ayaklarını uzatabilsinler.

Evet, teveccühün oturma usulünce oturacaklar. Başlarken ‘‘Estağfurullaah’’ diye bir nida olacak. Sesi yüksek olan bir tanesi cihazla ‘‘Estağfurullah’’ diye bir nida eder her yerde sesi duyulacak Şekilde. Bu ‘‘Estağfurullah’’ nidası duyuldu mu gözler yumulur, göz açmak yasak! Gözler yumulur. Sonuna kadar gözlerinizi açmayacaksınız.

Biz bunu çok teveccühlerde tekrar ediyoruz. Yine bazılarının gözünü açık buluyoruz. Bu da Şundan oluyor herhalde: Ya kulağı sağır işitmiyor ya da başka bir tarikattan gelmiş aldırış etmiyor. Evet, tarikatı olmayan bir defa dersi olmayan bu amele girmesin. Bir amel işleyim, sevap kazanayım derken günah kazanır. Sohbetimiz serbesttir, dinledi, artık çıksın, gitsin. Bahçede sokağa çıkmak yasaklığı bugün için var. Sokakta yığıntı olmayacak.

Bunu da aklıma gelmişken söyleyeyim. Teveccüh bitince hemen kumanyasını alan, iki taraftan çıkış olacak, kumanyasını alan gidecek. Sokakta yığıntı olmasın. Ben arkadaşımı gzliyorum, ben arkadaşımı göreceğim, bu olmasın. Ve sokakta kumanyasını da yemesin. Zaten hiç uygun da olmuyor Őeriatımıza, tarikatımıza; ayakta, sokakta yemek yemek olmaz. Gtrsn bahçesinde yesin.

Erzincan’ın halkı köyden, Şehirde gelenler kalmazlar hemen kumanyasını alır giderler. O zaman tekrar ediyoruz sokakta yığıntı olmasın! Burası dar bir sokak, kimseye zarar etmeyelim.

Evet, bugün burada iki bin civarında cemaat var, belki fazladır. Bu sokakta herkes yığılacak olsa ne olur? Daracık bir sokak. Onun için bir yığıntı olmasın diye kumanyasını alan gider. Erzincan’ın Şehirde ve köyden onlar giderler, durmazlar. Fakat burada görevliler birkaç kişi var, onlar kalırlar.

Ama dışarıdan gelen misafirler minibüsle, otobüsle gelmişlerse onlar da izdiham oluyor. Bak, bir otobüs on tane taksinin cemaatini alıyor. Minibüs  taksinin cemaatini alıyor. Onun için bunlar da otobüsle, minibüsle gelenler onlar da lütfen vasıtalarına binsin, gitsinler. Arkadaşını bekliyorsa orada beklesinler, grecekleirse orada görsünler. Kumanyalarını vasıtada yesinler veya yolda yesinler.

Fakat taksiyle gelenler varsa bunlar da istedikleri zaman giderler. İşte bunlar da Erzincan’da akrabası varsa gider akrabasına. Teveccühten sonra burası bir boşalsın. Sokak sakinlesin. Anlaşıldı mı efendim? Evet, bir akrabasına gider, sonradan gelir veya ziyarete gider sonradan gelir veya kalırsa biraz 50-100 cemaat onlar da kumanyasını yemekhanede yesinler. Yine sokakta, herhangi bir salonda, başka bir yerde yemesinler. Yemekhane var, orada yesinler. Bunlara çok dikkat edin, bu bir.

İkincisi işte dersi olmayanlar gelmişler başımızdan yüksek. Sohbetimiz herkese açık, sarhoş da gelsin, dinlesin. Ama amelimize gelince yasaklık var. Dersli olmayanlar girmesinler! Evet, kumanyadan da bırakıyoruz, sokakta grnmesinler. Bak etrafta

bahçe var. Çimenlere zarar vermeden gider bahçede de oturabilirler. Burada etrafta da herhangi bir yere oturabilirler. Geçip gidedebilirler.

Dersi var da başka tarikattan Rufâî, Kâdirî onlar da riayet edecekler. Bizim teveccüh bitinceye kadar kendi zikirlerini yapmasınlar. Her ne kadar bizim ihvanlarda cezbe var ama bu gayri ihtiyari oluyor. Bu bağırılmalar, ağlamalar, çırpınmalar bunlara biz cezbe diyoruz. Bu aşktan geliyor. Gayri ihtiyari oluyor. Onun için onda bir mahsur olmuyor.

Ama başka tarikatlar kendi zikirlerine irade ile başlıyorlar. Cehrî zikir bizlere yasaktır. Bizim de amelemizi bozmasınlar. Cehrî zikir yapmasınlar. Teveccüh bittikten sonra yaparlar, o müstesna, onu da yaparlar.

Evet, bir de burada işte gözler açık oluyor. Niye oluyor? Bu muhakkak ağır işitiyor. O ağır işiten bir kimse, diğer bir kimseyle gelmiştir, canım onu bir bilen var. Ona bildirsin. Desin ki: “Bak, gözlerini yum, açmayacaksın”. Bu göz açmak gelen feyze mani oluyor. Muhabbete mani oluyor. Onun için burada göz açılmasın! Veyahut da başka tarikattan olanlar, ne olacak göz açmakla, deyip de basit görüp de açmasınlar. Başka tarikattan olanlar otursunlar, riayet etsinler dediğimiz budur. Teveccühün sonuna kadar gözlerini yumacak, açmayacak ve kendi zikrini de yapmayacak. Bunlara çok dikkat edin.

Şimdi teveccühe gelince işte, “Estağfurullah” nida olunca gözler yumuluyor herkes 25 defa istiğfar okuyor. Usul, işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzataraktan “Estağfurullaaah, Estağfurullaaah, Estağfurullaaah” bu vaziyette okursunuz. 5-10 dakika sonra bir üç Estağfurullah sesi daha duyarsınız. O bize ait, onu okumazsınız.

Gözleriniz yumuk, karşınızda rabita, şeriat kamçısı elinde, Allah kalbimizde olacak. Allah’ı unutmayacaksınız, Allah’ı unuttuğunuz zaman o kamçı ile tepeden aşağı vuruyor. Unutma! Diyor.

Zaten rabitanın özelliği budur. Rabita gönül bekçisidir. Çünkü rabıtayı unutuyorsa Allah’ı unutuyor. Rabıtayı unutmazsa Allah’ı unutmamıştır. Niçin? Cenabı Hak işte: “Benim sevdiğilerimi sevin.” buyuruyor. Allah’ı seveceğiz ki unutmayalım.

İnsan çok sevdiği bir şeyi gönlünden hiçbir zaman çıkarmaz. Hiçbir zaman unutmaz.

Biz beşer olarak zâhirde bizde çok arzular olsa bile; ama en çok arzu neye olur? En çok sevdiğimiz rağbetimiz neye ise o gönlümüzden çıkmaz.

Öyleyse burada en çok muhabbetimiz Allah’a olacak. Allah’a en çok muhabbetimiz olması için, Allah’ı sevenlere muhabbetimiz olacak.

Onun için rabita gönül bekçisidir. Rabıtayı unutuyorsak Allah’ı unutuyoruz. Rabıtayı unutmazsak Allah’ı unutmuyoruz.

Bu hususta, Nakşibendî Efendimiz’in zamanında zâhir ulema rabıtaya karşı çıkmışlar. Demişler ki:

—Bir salık, bir mürit namazda rabita ederse bu puttur, demişler.

Nakşibendî Efendimiz bunu duyunca bütün Buhara’nın ulemasını davet etmiş. Kendisi çok hizmet ehliymiş. Onların bütün hizmetlerini kendisi yapmış. Yemeklerini, çaylarını, ikramlarını yapmış. Bittikten sonra demiş ki:

—Ey Hocalar bir müşkülüm var, bunu siz halledin, demiş.

—Nedir efendim? Demişler. Demiş ki:

—Efendim siz demişsiniz ki rabita puttur. Bunu lütfen bana izah edin. Nedir, neden bu rabita put oluyor? Demişler ki:

—Efendim rabita puttur. Bakın, ben idrak edemiyorum, demiş.

—Peki, müptedi namazı var, müntehi namazı var. Müptedi irade sahibi, müntehi de huzur sahibi. Huzur sahibi demek namazda da namazın haricinde de yerken, içerken, alırken, verirken hiç Allah'ı unutmuyandır. Müntehi Allah'ı hiç unutmuyandır. Yatarken de unutmuyor, gezerken de unutmuyor; alırken, verirken, yerken, içerken Allah'ı hiç unutmuyor. Huzur sahibi odur. Onun için namazda olmak değişir mi? Değişmez.

Ama biz namazda bile şuguldan kurtulamıyoruz. Her şey gönlümüze geliyor. Gelsin Allah'a şükür, namazda cihat var. Geleni at, tutma; at, tutma. Geleni atacak tutmayacak. Bizim kârımız bu, cihat yapacağız. Geleni atacağız. Büyük kârımız, namazda kârımız budur.

Mübarek işte buyuruyor ki:

—Müptedinin namazı ile şugulsuz namazı kimler kılar, demiş.

Ulema demiş ki:

—Şugulsuz namazı kılan huzur sahipleridir.

—Ee, müptedi huzur sahibi değil. Namaza durduğu zaman oğlu gelir gönlüne, hanımı gelir, işi gelir, malı gelir, alacağı gelir, vereceği gelir; birisine kalbi buğz etmiştir o gelir, bir insana kini vardır o gelir. Bunlar gelir, bunlar put olmaz da Allah için sevmiş olduğu bir meşayih mi gelir kalbine put olur, demiş.

Böyle sertelmiş onlara. Düşünmüş, kalkmışlar hepsi eline, ayağına sarılmış.

—Efendim bizi affet, biz anlayamadık, demişler.

Ağlar Baba, İrşadî Baba Hazretleri bir hocayı namaza geçirmiş. Namazda hoca Bayburt'ta gelirken arabanın bir urganı varmış, urganı kaybolmuş. Acep bu yolda mı düştü, ondan sonra şehirde mi kaldı, kaza da mı kaldı? Namazda bu gelmiş gönlüne. Namazdan sonra demiş:

—Hocam bize uzun bir ip namazı kıldırdın.

Şimdi öyle efendim, huzur sahibi Allah'ı hiç unutmuyandır. Zaten namazda olmasa da Allah'ı unutmuyor. Onun gönlüne batıl şey gelmez. Öyle olmayan bir kimse, huzur sahibi olmayan bir kimse kim olursa olsun, onların gönlüne her şey gelir. İşte bir âlimin gönlüne namazda bak, İpi ben nerede bıraktım, diye gelmiş. Evet, bu gelirse bunun gönlüne bunlar put olmaz da Allah için sevmiş olduğu bir meşayih gönlüne gelirse bu mu put olur? Demiş. Olmaz. Allah için sevilen namaz put değildir.

Hak ile sevdiğimin var mı vebali

Buyurmuştur.

Evet, işte burada efendiler teveccühümüzün başlangıcında “Estağfurullah” nida olunca 25 istiğfar okuyun. Başka bir şey okumazsınız. Gözünüzle, kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Gözünüzü açmayacaksınız. Cezbelilere bakmayacaksınız. Ağlayana bu kimdir? Demeyeceksiniz. Bu bağırana kimdir? Demeyeceksiniz. Sağınıza, solunuza, önünüze bakmayacaksınız veya bir çırpınma olur kimdir? Bakmayacaksınız. Bunlar yasaktır!

Ve rabita karşınızda, altın koltuk üzerinde kamçı elinde Allah’ı unutuyorsan, Allah’tan başka bir şey gönlüne geldiği zaman tepeden aşağı vuruyor, unutmaya diyor.

Allah kalbimizde. Bunu ta ki teveccühün sonuna kadar muhafaza edin. Gözünüzle kalbinizi muhafaza edin. Çünkü eğer bu nimetin, teveccühün nimetinden tatmak isterseniz.

Tabii teveccühün nimeti nedir? Hoş burada börek, çörek yahut tatlı yedirecek değiller. Ama manevi börekler var burada. Manevi tatlar var. Bu da nedir? Ruhun tatmasıdır. İşte ruh tadınca bu cezbe meydana geliyor. Hiç cezbese olmayan bu teveccühte eğer teveccühün kutsiyetine inanırsa, o bile cezbeye gelecek.

Cezbe demek Allah için gözünden gelen bir yaşdır, bu da cezbedir. Allah için bağırmaaktır. Allah için çırpınmaaktır. Cezbenin çeşitleri çok, renkleri çoktur. Çok çeşitleri vardır. Gülmek de bir cezbedir. İradesi dışında oluyorsa, gülüyorsa o da bir cezbedir. İradesi dışında olarakta ağlıyorsa bu da cezbedir. Bağırıyorsa bu da cezbedir. Evet, cezbenin çeşitleri çoktur.

Bunlara işte bakmayın, gözünüzü açmayın. Teveccühün sonuna kadar gözünüzü açmayın. Teveccühün sonu ne zaman?

Kalbinizi muhafaza edin. Kalbî cihadınızı yapın. Çünkü gam gelmez dememişler, gam eğlenmez, demişler. Dikkat edin bizim için bir gam vardır, bir de dem vardır.

Bizim için yararlı olan demdir. Zararlı olan da gamdır. Her ne kadar zâhirde gam insanlara zararlıdır. Nedir gam? İnsanın gamı nedir?

Bir zararından dolayı, bir sıkıntısından dolayı, bir bunaltısından dolayı bir gamı olur. Buna gam denilir. Hâlbuki bu insanların bir de demi vardır. O gam içerisinde deme çevrilir. O gam içerisinde de Allah’ı zikretmektir ve Allah’ı düşünmektir. Ama burada gönüldeki gam şudur: Bak, bir kelam var:

Sensiz ey nur-ı hakikat rahat-ı can istemem

Dikkat edin nur-ı hakikat nedir? Nur-ı hakikat insanın gönlünde olan Allah’ın sevgisi, Allah’ın nurudur. Evet.

Sensiz ey nur-ı hakikat rahat-ı can istemem

Bu vücudum şehri içre iki sultan istemem

Vücudun şehri gönüldür. Orada iki sultan istemem, diyor.

Gönlümün tahtında sultanım, gamındır sevdiğim

Ne diyor? Benim gönlümdeki gam, sultanımın sevgisidir.

Müddei gamdan halas olmak diler ben istemem

Müddei, bunu bilmeyenler anlamayanlarda başka gamlar var. Bunlar o gamdan kurtulmak isterler. Hâlbuki ben bu gamdan kurtulmak istemem.

Evet, işte burada efendiler, teveccühün sonuna kadar gözlerinizi açmayın. Teveccühün sonu ne zaman olacak?

Teveccühün namazı var, kılacağız. Allah kabul etsin noksanıyla. Biz namazı kılacağız. Namazından sonra gizli aşikâr duaları var, okunur.

O işte başlangıcında 25 istiğfarı okuyorsunuz. Sonradan o üç istiğfarı biz aşikâr okuyacağız ama 22'sini de gizli okuyoruz. Onları siz okumazsınız. Ondan sonra teveccüh yapmaya kalkacağız. Bu usulünce oturulmuş böyle saflar arasında gezeceğiz. Kelamı kibarlar ne himmet olursa, gönlümüze ne doğdururlarsa, pîrimizin himmeti ne gelirse onu okuruz. Evet, bak, Sâlih Baba ne buyurmuş:

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Hangi kiri, pası yakacak? Gönlümüzde olan dünya arzularını, mal sevgisi, evlat sevgisi, makam sevgisini bunları yakacak, bunları yok edecek.

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi

Bu nefes; teveccühte olan, bu nefes teveccühte okumuş olduğumuz ebyattır.

Aslında bir de nefes vardır ama bununla başa çıkılmıyor, bunu işleyemiyoruz.

Evet, nefes denilince çıkan kelimeler de bir nefestir.

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Berberdir Pîri Tâğî Mevlâsı

Daim cezbederler buraya bizî

Biz de işte onun için ifademiz şu ki: “Daim cezbederler me’vâya bizi, Berberdir Dede Paşa Mevlâsı”. O, beraberdir. O, olmasa biz ağız açıp konuşamayız, adım atamayız, inandıysak böyledir. Allah inancımızdan ayırmasın. Çünkü niçin, evvela bir defa:

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Her esyada talepkârım sen oldun

Neye bakسام seni anda görürem

Bu manadan medetkârım sen oldun

Evvela biz muhakkak ve muhakkak ki riya değil hâşâ;

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Her varlığımızı ona teslim ettik. Her varlığımızın onun olduğunu bildik de ondan sonra bizde bu ihsan oldu, niye olmasın. Biz nimetimizin nankörü olmayalım. Evet:

Bihamdillab kamu varım sen oldun

Her esyada talepkârım sen oldun

Öyle olmazsa zaten:

Neye baksam seni anda görirem

Bu manadan medetkârım sen oldun

Evet, onun için efendiler şeyh efendimiz muhakkak ki şeyh efendilerimiz de mademki burada bu amel işlenecekse, bu ihvanlar buraya toplanmışsa himmet edecekler.

Bu da şudur: Bu ihvanlar içerisinde Allah'ın sıfat nuruna ulaşan inşallah nasip olur. Allah'ın esma nuruna ulaşan vardır. Yalnız bilmese de bile, görmese de bile onun ruhu esma nurundan iktidarını alıyor. Esmâ nuru onun ruhunu ihâta etmiştir. O nur burada tecellî edecek. Görmese bile, bilmese bile.

Çünkü bunlar kapalı da geçiyor. Esmâ nurundan insan kapalı da geçebiliyor. Sıfat nurundan kapalı da geçebiliyor. Bunlar kapalı geçiliyor.

Evet, bunları sıfat nurunu görmese bile eğer onun ruhu sıfat nurundan idare ediliyorsa, burada tecellî eder. Sıfat nuru nübüvvet nurudur. Nübüvvet nuru onun ruhunu ihâta etmişse o nübüvvet nuru burada tecellî edecek. Nimetini ondan alır.

Eğer onun ruhu Allah'ın Zât nuruyla ihâta edilmişse, Allah'ın zât nuru burada tecellî eder. Fakat üçü de Allah'ın nuru, fark etmez.

Yalnız sen bir helva yiyorsun, seviyorsun. O da seviyor helvayı, o da seviyor helvayı. 100 gram helva seni doyuyor. O da bir kilo yiyor, o da doyuyor, farkı işte budur. Bu nurların büyüklük küçüklük farkı vardır. Yoksa üçü de Allah'ın nuru.

Yalnız bir de var ki esma nuru isimlerden görülüyor. Sıfat nuru cisimlerden görülüyor. Zât nuru isimsiz, cisimsiz görülür. Evet, bir de bu var.

Bir de var ki adam on kilo helvayı yiyor, hevesi vardır ancak onunla doyuyor. Amaç helva yemektir. Tamam, 100 gram onu doyurdu, onu da bir kilo doyurdu, ötekini de 10 kilo doyurdu. Tadı, rengi hepsini doyurdu. Bu böyledir efendiler.

İşte çok dikkat edin. Kalbinizi muhafaza edin. Kalbinize gelen neyse borcunuz mu var, hastanız mı var, alacağınız mı var, vereceğiniz mi var, daha hani bir makam mevki arzusu mu var? Bunları hep gönlünüzden hep atın. Kalbî cihadınızı yapın.

Cihat yapan kalp kirlenmiyor. Cihat yapan kalp cârî bir nehirdir, kirlenmez. Bir nehir aktığı zaman bütün insanlar bu nehre ne kadar ev zibili, sokak zibili ne atsalar kirlenemezler. Kir orada durmaz, nehir alıp götürüyor. Ama cihat yapmayan kalp bir çukura birikmiş bir sudur. O su akıyorsa atılan orayı pis eder, kirlendir. O zaman demek ki burada biz de kalbimize geleni atalım, tutmayalım. Tutmayalım ki kalbimiz kirlenmesin, atarsak kirlenmez.

Evet, işte burada sonra çok tevazu ehli olun. Tevazu ehli olmak, gönül alçaklığıdır. Buradaki cemaatin hepsinden kendinizi aşağı görün.

Şayet olabilir, dışarıdan ve içeriden gelmişler, herhangi bir alavereden, akrabadan veyahut ticaret dolayısıyla birbirinize kırgınlık var ise burada olsun olmasın herhangi bir kimseye kırılmışsan onu da gönlünden çıkart. O da manidir.

Bunlar hep neye benzer? Bunların hepsi hani yağın yağmura insan başına şemsiye tutar, ondan sonra başına yağmur katresi düşmez. Şemsiyeden kayar, gider sağa, sola. İşte bizim gönlümüze de gelecek nurlar ne oluyor? Kaydırır. Ne kaydırır?

Az da olsa dahi kinimiz, gadabamız, hasedimiz, gururumuz, değil mi bunlar kaydırır. Veya işte gönlümüze bir hastalığın gelmesi. Hasta gelir ama hastaya dua et. Dua etmek Allah'a ilticadır, dua gaflet değildir. Hastaya dua et, şifa dile. Borcun var gelmişse, Allah'tan borcundan kurtulmayı iste.

Evet, burada işte bunları hep gönlünüzden çıkarın atın. Gönlünüzü çok böyle Allah'a verin, günahkâr kusurlu olduğunuzu bilin, acziyetinizi bilin. Evet, burada Allah'ın büyük bir ihsanı, lütfu tecelli edeceğini bilin. Bunu elde etmek için ayık olmak lazım, bak:

Yâr sana daim nazâr eyler

Seni gafîl görürse güzâr eyler

Yani yâr daim sana nazâr eyler, diyor. Yârdan mana Allah'tır. Ama nazardan mana bakıştır.

İnsanlara yardım ikidir. İnsanlara yardım bir var ki; zâhiren zenginlerin insanların çıplaklığını götürmesi, borcunu da ödemesi, zahmetini götürmesi, bunlar bir yardımdır.

Ama Evliyâullah'ın bir nazarı, bir bakışı, büyük yardımdır, Evliyâullah'ın bir ihsanıdır. Ne yapar seni? Seni kara taş iken mücevher altını yapar. Evet, senin bütün gönlündeki o borcunu, derdini, illetini, gilletini çıkaracak. Evet, bu da:

Yar sana daim nazâr eyler

Seni gafîl görürse güzâr eyler

Burada yârdan mana Allah'ın rahmeti, yârdan mana Resulullah'ın şefaati. Çünkü yârdan yardım gelir. Yârdan gelecek yardımlar, pîrlerimizin himmetidir.

Bunlar burada olacak. Bunlara ayık olmak lazım. İşte Cenabı Hak: "Sailere ihsanda bulunun."¹⁷ buyuruyor. Sailer, fakirleredir. Biz de burada Allah'ın saili olalım, burada Resulullah'ın saili olalım, mürşidimizin burada saili olalım.

Allah'ın saili olmak için de ki:

—Yarabbi bunlar senin hep kulların. Ama ben sana kulluğumu yapamadım. Bunlar yapıyorlar. Burada kulluğunu yapanlar var, burada makbul kulların var. Onların makbuliyeti hürmetine beni de bu kusurlardan, nefisten, şeytandan, nefsin tuzağından, dünyanın esaretinden, şeytanın mekrinden kurtar beni, muhafaza et. Nefsimi bana bildir. Zâtını unutturma. Böyle bunları iste.

¹⁷ Duha 93: 9-10

Peygamber Efendimiz'e:

—Ya Resulullah bunlar senin makbul olmuş ümmetlerindir. Bunların hürmetine beni de ümmetlikte makbul eyle, sünnetlerini işlemeyi bana nasib eyle, sana kurbiyeti yaklaşmayı nasib eyle.

Mürşidimize:

—Ya hazreti şeyh efendim, bunlar senin için gelmişler, hep evlatların. Bunlar sana hizmet görmüşler, himmet almışlar, sana çok yaklaşmışlar, mahrem olmuşlar ve içlerinde daha mahrem olanlar var. Bunların hürmetine beni de günahlarımı, kusurlarımı bağışla.

Öyle, bugün bu cemaatin içerisinde 35-40 senelik ihvan var, değil mi? Şeyh efendimiz zamanından 35-40 senelik ihvanlar var. Evet, yeni ders alan da var.

Bakin şimdi bu şeriatta da vardır, tarikatta da vardır. Şeriatta bir genç, amel işleyen bir genç, amel işleyen bir ihtiyarı gördüğü zaman Allah'a şöyle şefi getirecek;

—Yâ rabbî bu ihtiyar benden evvel seni tanıdı. Benden evvel sana çok ibadet yaptı. Madem sen emrediyorsun ki: “Kulum bana nafiye ibadette yaklaşıp.” Bu sana çok evvelden ibadet yapmış, yaklaşmış sana. Senin makbul bir kulum olmuş. Bunun hürmetine günahlarımı, kusurlarımı, beni de bağışla, demesi lazımdır.

Bir ihtiyar da genci gördüğü zaman:

—Yâ rabbî ben ihtiyarladım, ömrüm boşa gitti. Sana layıkıyla kulluğumu yapamadım. Bu genç yaşta bunun karşısında dünya var iken, nefis var iken, manevi düşmanlar var iken, bunları bırakmış. Dünya, nefis, şeytan gençliğinden dolayı çevresi, etrafı var, bunları hep dökmüş, bunları bırakmış da senin yoluna dönmüş. Bunlardan hepsinden kurtulmuş, yakasını sıyırmış da senin yoluna dönmüş. Bunun sende bir makbuliyeti vardır. Bu genç yaşta senin yoluna girmişse Yâ rabbî bunun hürmetine beni bağışla. Böyle diyecekmiş.

Alçalmak budur, tevazu budur.

Cenabı Hak “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz.”¹⁸ buyuruyor.

“Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu hakir ederim.” buyuruyor.

Tarikatta da buraya gelenler de böyle olması lazım.

—Ya hazreti şeyh efendim ben daha yeni girdim tarikata, bir şey anlayamadım. Ama burada şu efendilerin içerisinde daha evvelden alanlar olmuş. Bu tarikatu onlar anlamış, onlar yaşamış. Hizmet görmüş, himmet almışlar. Sana sözleri geçer onların. Sen bunları seviyorsun. Bunların hatırası için benim günahlarımı hep bağışla ve beni bu tarikattan, bu doğru yoldan sapıtma. Bu yolun nimetlerine ulaştır, demesi lazım. Hani buyuruyor ki:

¹⁸ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Heva-yı bevesten ayık olmadım

Asla bir amele faik olmadım

Esrar-ı pîrime layık olmadım

O eski ihvan da:

—Evet, ben şu zamandan beri ihvanım; ama anlayamadım, yaşayamadım, yapamadım. Ama yapamadım diye nereye gideyim? Gidecek bir kapım yok. Gidecek kapım bu kapıdır. Bu kapıda makbul olanlar var, Yâ rabbî. İşte bu kapıya genç yaşında günahsız olarak gelen var. Bak, bu tarikata yeni girdi, bunun hürmetine beni de bağışla. Bana da himmet et, demesi lazım.

Bunların ikisi de Nakşibendî Efendimiz'in amelleridir. Nakşibendî Efendimiz'in bir ameli şuymuş ki kendisi aslında zîrûh-u evliya olduğu gibi bütün evliyanın reisi olmasına rağmen, bir ihvan kardeşi Arif-i Dikgirâni Hazretleri, ondan üç gün evvel tarikata girmiş. Hâlbuki Nakşibendî Efendimiz'in makamı onu çok geçmiş. Çok ileride olduğu halde zâhirde öyle hürmet ediyormuş ki yolda giderken ondan evvel gitmiyormuş. Bir akarsuda abdest alıyorlar. Onun arkasına geçiyor, etrafına geçmiyormuş. Niçin? Tarikata üç gün evvel girmiş diye onu kendinden büyük görüyor.

Bir gün de dışarıdan gelen bir kimse Nakşibendî Efendimiz'in ismini duymuş gelmiş. Bu cemaat içerisinde Nakşibendî Efendimiz'in kim olduğunu bilememiş. Cemaate sormuş;

—Sizin büyüünüz kimdir burada?

Nakşibendî Efendimiz'in o gün yeni ders alan bir müridi varmış. Akşamdan boy abdestini almış, sabahtan sohbetindeymiş. Buyurmuş ki:

—Bizim büyüğümüz budur. Bu akşam tarikata girdi. Boy abdesti aldı. Bütün günahlarını döktü. Buna daha günah bulaşmadı, işte budur, demiş.

Evet, işte öyle efendiler. Ayık olalım. Teveccühün sonuna kadar gözlerimizi açmayalım. Kalbimizi muhafaza edelim. Allah'a yalvarıcı olalım. Resulullah Efendimiz'e yalvaralım, mürşidimize yalvaralım, fark etmez. Evet, burada hangisine yalvarmak istiyorsak, yalvaralım. Burada Allah'ın rahmetini umalım, Peygamber Efendimiz'in şefaatinı umalım, pîrimizin himmetini alalım, bunları umalım.

Allah'ın rahmeti tecellî ederse ne olur?

Resulullah Efendimiz'in şefaatinı elde edersek, kazanırsak ne olur?

Cenabı Hakk'ın burada nurları tecellî eder. Bu nurlardan kalbimiz ihya-âbâd olur. Burada bilhassa teveccühümüzün en büyük mükâfatı bak:

Teveccüh olunca kalb-i ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Veyahut da;

Teveccüh olunca her bir ihvana

Mürde kalplerimiz geliyor cana

Mürde, ölü kalpler teveccühte dirilir.

Ölü kalp hangisi? Allah'ı zikretmeyen kalp ölüdür. Fakat Allah'ı zikreden kalp diridir. Bu teveccühte oluyor.

Mübarek Şeyh efendimiz de buyuruyordu ki: “Müridin kalbine teveccühte zikir tohumu ekilir.” Tabii zikir tohumu ekilir ama her arsa, her tarla da o tohumu bitirmez. Erbabı da her tarlaya ekmez. Ekse de bitmez.

Yani bu nedir? Bir Evliyâullahın himmetidir. Bir müridin herhangi bir hizmetinden dolayı veyahut da bir amelinden dolayı ona himmet eder ama o himmet ona tesir etmez. Niçin?

Evet, o arsadan mana bizim kalbimizdir. Bu kalbimize eğer dünyayla, şugulla böyle her şey gelir dolarsa, o kalbimiz temiz değildir. Ekilen tohum orada bitmez ve erbabı zaten o kalbe de ekmez. İşte onun için:

Yar daim sana nazar eyler

Seni gafil görürse güzâr eyler

Evet, bu zâhir emirde Cenabı Hak buyuruyor ki: “Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim”. Ama bu nazarın saatleri, dakikaları belli değildir ki. 24 saatte yetmiş defa hangi saatlerde hangi dakikada bu nazar geçer bilinmez. Öyleyse bunları cezbetmek için bütün ayık olmak lazım ki bunları cezbedsin, bunları alsın.

Ama burada işte bunun günü, saati, dakikasıdır. Günü de belli, saati de belli, dakikası da belli. Madem büyük amel; ayık olana bu Allah'ın ihsanı oluyorsa işte en büyük amel buradadır. Burada ayık olun. Bugün bu Allah'ın ihsanları burada olacak.

Evet, öyle efendiler. Teveccühten sonra da daha görüşmek olmasın. Kusura bakmayın özür dilerim. Aslında mümkün değil, olmaz zaten. Teveccüh bitince çok yorucu oluyor. Ama teveccühün nuru, teveccühün feyzi bereketi bizi sağ ediyor. Teveccüh nasıl bitiyorsa çaput gibi düşüyorum. Güçsüz bir hâl geliyor. Onun için burada teveccühten sonra daha görüşme olmasın.

İşte tekrar ediyorum Erzincan halkı köylerden, şehirlerden gelenler kalmasın gitsinler. Yine 20 gün daha buradayız. Yine görüşmemiz mümkün olur. Evet, dışarıdan gelen büyük vasıta minibüsler, otobüsler ile gelenler onlar da gitsinler. Kumanyalarını dışarıda yesinler ve yollarına devam etsinler. Evet, taksiyle gelenler onlar da ziyarete gidebilirler. İstedikleri zaman giderler. Yani teveccühün sonunda burası bir sakinlesin, sokak sakinleşsin. Ondan sonra taksi ile gelenler ziyarete giderler veya akrabası varsa akrabasına gider. Kumanyasını içeride yesinler. Bunlara riayet edelim.

Evet, işte şimdiden hepinize Allah'a ısmarladık, hakkınızı helal edin. Allah'a ısmarladık sizi, duâdan unutmayın bizi, sağ kalırsak göreriz birbirimizi. Cenabı Hak tezde, yakında görüşmek nasip etsin inşallah.

Hani bir yerde sabit değiliz geziyoruz, Allah'a şükür, hamdolsun. Meşayihe tebliğ sünnet. Yine biz kendimizi meşayih yerine koymayalım. Tebliğ sünnetse, demek ki bizim gezmemiz de sünnet oluyor.

Bu tebliğ vilayette olur. Köylerinde, kazalarında olur. Ama bu Türkiye çapında da olur. Bizim tebliğimiz Türkiye apındadır. Bu yetki bize verilmiştir. Bak, her bölgeyi geziyoruz. Bizim tebliğimiz Türkiye çapında da kalmadı, Avrupa'ya da gidiyoruz. Bak, bir ay sonra Hicaz'a Medine-i Münevvere'ye gidiyoruz. Muamelemiz yapılmıştır. Orada bizim için ikame alınmıştır, oturma müsaadesi alınmıştır. Orada temelli kalabiliyoruz da. Ama temelli kalamayız, bir ay kalınca döneceğiz.

“Bütün Hataların Başı Dünya Sevgisidir”

Tepecik

O kendisini konuşurmaz, onu Allah konuşturur. Onun için ledünnî ilmi demek: Cenabı Hak bak: “Konuşan dili benim dilim.” buyuruyor. Bu da bir kudsi hadistir ki Cenabı Hak: “O velî kulumun konuşan dili benim dilim; o velî kulumun gören gözü benim gözüm; o velî kulumun işiten kulağı benim kulağım. Benimle görür, benimle işitir, benimle konuşur, benimle yürür, benimle düşünür. Düşünen aklı da benim aklım.”¹ buyuruyor.

İşte bu akl-ı cüz, akl-ı kül dediği odur. Bu söz insanların arasında konuşuluyor, söyleniyor. Hani akl-ı cüz, akl-ı kül ve de bu cüzî irade küllî irade konuşuluyor. Bunlar ne ki? Bunların anlamı ne? Cüzî irade senin iraden, senin gücün, Allah’ın sana vermiş olduğu bir güç, beşerin gücü.

Ama küllî irade ne? Küllî irade, Allah’ın tecellî eden bir gücüdür. Allah’ın sıfatından sende meydana gelen bir güç.

Bu cüzî irade ne? Akli cüz ne? Sen ne kadar tahsil yaparsan yap, ne kadar medrese ilmi, ne kadar mesela fakülteler bitirirsen bitir, senin aklın cüzi akıldır.

Onun için Peygamber Efendimiz “Utlubul ilme minel mehdi ilel lehd.”² buyuruyor. Burada “Doğuştan ölünceye kadar ilim tahsil et.” Kime? Sana, bana insanlara. “Doğuştan ölünceye kadar ilim tahsil et; beşikten mezara kadar ilim tahsil et”.

Bu kime? Bu ilmi olmayanlardır. Yani bir insan 40-50-60 yaşına gitmiş de medreselerde okumamış. Efendim okulda maarifte de okumamış, bir ilmi yok. Şimdi bu zamanımızda maarif okulları var ya bunlar da geçerlidir. Niçin, neden?

Zaman bunların zamanıdır. Bugün medrese ilmini bitiren icazet alan büyük bir âlim konuşamıyor. Ona söz hakkı vermiyorlar, konuşurmuyorlar. Değil mi? Ama bir fakülteyi bitirmiş, mühendis olmuş, doktor olmuş, daha da başka nedir? Öğretmen olmuş, fakülteyi bitirmiş bir görev almış, o konuşabiliyor. Eğer onda bir ilim varsa o âlim de sayılıyor. Çünkü onun tahsilinden yararlanılıyor. Onun inancı varsa inancını ne yapıyor? Evet, ilim yok ama Kur’an’ın meallerini okuyor, hadisın meallerini okuyor. Tahsili de var, kültürü de var, hitap edebiliyor, konuşabiliyor. Onun için insanlara o âlimden daha yararlı oluyor. Yani inancı olan tahsilli bir insan şimdi o âlimden insanlara daha faydalı yararlıdır.

¹ Buhari Rikak 38

² Kenz-i Mahfi s.89, Şir’a

Evet, ne buyruluyor? “Utlubul ilme minel mehdi ile lehd.” durma sen. Bu kime? İşte ilmi olmayanlara, Kur’an’ı bilmiyor, efendim, günahı-sevabı bilmiyor, helali-haramı bilmiyor, hiçbir şey bilmiyor, namazı kılacak Fatıha’yı bilmiyor, değil mi? Evet o kimse 60 yaşına gitmiş, 70 yaşına gitmiş, Daha 70 yaşından sonra ben öğrenemem, daha nasıl öğreneyim, nasıl namaz kılacağım? diyor. Yok, hayır, öğrenecek.

Neyi öğrenecek? Abdest almayı öğrenecek. Neyi öğrenecek? Kur’anı yeteri kadar, yani namazda lazım olduğu kadar Kur’an’ı öğrenecek. O ne kadar? Namaz sureleri var, değil mi bunları öğrenecek. Namazın nasıl kılınacağını öğrenecek, bunları öğrenecek. Gerçi kelamı kibarda bakın:

“Utlubu'l-ilme mine'l mehdi ile'l-lehd” durma sen

Bu ilmi olmayanlara, ümmi olanlara, fakat:

Bir kaç esmâ bilmek ile Hak'ı bildim sanma sen

Sobbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

Bu da nedir? Bu da hani âlimlere diyor: Fakülte bitirdin veyahut da medrese ilmi bitirdin, bir kaç esma bilmekle bir ilim sahibi oldun. Ama bu satırda okuduğun ilim ile sen Allah’ı bildin sanma”.

Ya! Allah’ı bilmek için bir bilene git. Allah’ı bilmek için bir bileni bul ki sana Allah’ı bildirsin.

Sobbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

İşte Mevlânâ o kadar ilmi ile Allah’ı bulamadı. Şems geldi sohbetinde Allah’ı ona buldurdu. Değil mi? Şems geldi ona bir aşk verdi. Onun gönlüne Allah aşkı verdi. Çünkü gönlünde derç etmiş olduğu, depolamış olduğu ilmi onu engelliyordu. Onu ne yaptı? O depoladığı ilmimi dağıttı, o ilmimi çıkarttı gönlünden, attı, onu dağıttı. Onun gönlüne bir ilim soktu. Onun satırdan almış olduğu ilmi onun gönlünden çıkarttı. Sadırda olmayan ilmi onun kalbine, gönlüne yerleştirdi. Bu da Allah aşkıdır ki:

Bir noktada pinhan imiş

Gör neyledi bu aşk bana

Ol can içinde can imiş

Gör neyledi bu aşk bana

Oldu bu aşk devlet bana

Evet, Allah insanlar tarafından üç yönden bilinirmiş.

Biri var ilmîl yakîn bilinir. Bunu âlimler bilirler.

Biri var ki aynel yakîn bilinir. İlmi de var, fazla amel işlemiş, Allah’a yaklaşmış. İlmîl yakîn demek biliyor da bir mesafe var.

Hakkîl yakîn demek de mesafeyi de kaldırıyor, yaklaşıyor, bu da amelledir. Zaten bunların delilleri var efendiler! “Kulum bana nafîle ibadetle yaklaşır.”³ Hadis-i kudside var, açıkça burada buyuruyor. Peki, ama yaklaşır, kim?

³ Buhari Rikak 38

Niyazi Mısrî Hazretleri zamanın büyük bir âlimi imiş, ne buyurmuş?

Mürşit gerektir bildire

Hakkı sana hakkel yakın

Başka bir ehli dil de buyurmuş ki:

Her kim ki şeyhini hak bilmedi, Hakkı dahi bilmez

Şeyhi hak bilmeyen hakkı bilemez.

Yok eylemeyen varını maksuduna ermez

Burada varlık denilince soy, mevkî, apartman, köşk, fabrika, gayrimenkul arazi bunlar değil. O ilim de bir varlıktır, ondan da geçilecek. Amel de bir varlıktır, ondan da geçilmesi lazım.

İlim ne yapıyor? Evet, ilim çok kıymetli ama bir noktaya kadar onun kıymeti vardır. O noktada durur, oradan geçilmez. Amelin de bir makamı vardır, bir noktası vardır, bir sınıra kadar götürüyor. O da orada onu bırakıyor, o da geçiremiyor.

Ancak ve ancak sınırları geçmek için, Allah'a olan bütün perdeleri kaldırmak için, ilmi de atacaksın, ameli de atacaksın. İlimden de geçeceksin, amelden de geçeceksin.

Ama senin ilmin var, âlimsin sen, ilminden geçemezsin, ilmin seni aşağı düşürmez, ilmin seni yükseğe kaldırır. Halbuki burada Cenabı Hak ne buyuruyor? “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz. Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu da hakir ederiz”⁴. Tekebbür sahibi olmak, kendini beğenmek, yüksek görmektir. Ama alçalmak demek, tevazu demek; ne kadar âlim olursa olsun, ne kadar ilmi var ve Fatiha’yı bilmeyen birinden kendini aşağı görürse, o alçalıyor. Her kim ki Allah için alçalırsa onun ilmi ona mani değildir. O hiç Fatiha’yı doğru dürüst bilmeyen bir kimse var; ama Allah onun kalbinde bir inanç halk etmiş, tam inanıyor, anlaşıldı mı efendim. O da yükseliyor. Ondaki olan iman cevheri, inancı, onu yükseltmiştir. Ama onu yüksekliği görülmez. Bu bab’ta Yunus Emre ne buyurmuş? Bazı kelimeler var rumuzludur:

Bir sinek bir kartalı

Kaldırdı çaldı yere

Yalan değil gerçektir

Ben de gördüm tozunuu

İspat ediyor, yani şahidim diyor, ben bunu gördüm. Bir sinek bir kartalı vurur mu? Bir kartal 100 bin tane sineği taşır sırtında. Kartal 100 bin tane sinek de olsa, alıp alıp, götürür.

Bir sinek bir kartalı

Kaldırdı çaldı yere

Yalan değil gerçektir

Ben de gördüm tozunuu

⁴ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

Diyor. Ama burada efendiler! İşte o kartaldan mana nedir biliyor musunuz?

Niyazi Mısırî Hazretleri çok büyük bir âlimmiş. Yunus Emre'yi imtihana gitmiş. Yunus Emre'nin de hiç ilmi yok, ne yapmış? O Niyazi Mısri Hazretleri'ni orada yenmiş. Nasıl yenmiş? Onun ilmini elinden almış, ilmini silmiş gönlünden, kafasından, artık hiçbir şey bilmiyor. Onu kendisine mahkûm etmiş. Niyazi Mısırî Hazretleri onu imtihana gelmişken, onun ayaklarına kapanmış ve beni affet, demiş. Af dilemiş, ona teslim olmuş.

Evet, işte bu kartaldan mana ilmiyle mağrur olan, ilmiyle kendisini yüksek gören, bir âlimdir. Ama işte ilmiyle âlim olmak için tevazu ehli olacak. Amelsiz olmaz, ama amelin en büyüğü tevazudur.

Bizim tarikatımızda da tevazudan büyük amel yoktur, büyüklerimizin emri de böyledir. Bizde en büyük amel tevazu, alçalmaktır.

En büyük keramet, keramet isteriz ya, bizde en büyük keramet takva sahibi olmaktır. Takva: Havf, Allah korkusu. "Hikmetlerin başı Allah korkusu."⁵ değil mi? Cenabı Hak "Muttaki olun." diye bize emrediyor. Muttaki, takva sahibi olan kurtulur, muttaki olmayan kurtulamaz. Ama muttakinin kim olduğunu Cenabı Hak bize bildiriyor, ne buyuruyor? "Sizin en çok muttaki olanınız, en çok Allah'tan korkanınızdır".

Evet, onun için demek ki bize göre, şeriata da göre, bütün inananlara da göredir; fakat hepsi böyle amel edemezler.

Bilmek kolay da tatbikatı çetindir. Bir şeyi bilmek kolaydır ama onu yapmak çetindir. Onun için burada tevazuyu, bütün ne kadar inanıp da inancını yaşayanlar varsa bilirler. Ama tatbikatını yapamazlar, amelinden geçemezler.

Çok vakit amelinden geçemez ki tatbikatını yapsın, ameli onu yüksek gösteriyor.

İlmi var, ilminden geçemez ki tatbikatını yapsın, ilmi onu yüksek gösteriyor.

Ama burada büyük amel tevazudur. Tevazudan büyük bir amel yoktur.

Tevazu fetih eder fettah babını

Yani fettah babı demek; açılmayan kapanmış kapıları tevazu açar. Çözülmeyen düğümleri tevazu çözer. Bağlanmış yolları tevazu açar, çözer.

Evet, onun için büyük amel tevazudur.

Keramet ise bizde takva sahibi olmaktır.

Kemalat ise mahviyettir.

Mahviyet, işte bak, kelamı kibarda bunu ifade ediyor:

Âşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Bu nedir? Her şey yok olmayacak mı?

⁵ Taberani, *El-Münavi, Fevzü'l Kadir-3:574*

Herkes yok olacaksa, Allah da mı yok olacak?

Hâşâ, Allah yok olur mu? Bu kâinat yok iken, mükevvenât yok iken, kim vardı?

Allah vardı. Bunları Allah neyle var eyledi?

Kün ile bunları ol var eyledi

Birliğine cümle ikrar eyledi

Çünkü “Kün!” demek, Allah’ın sanatı demek. Ama bir sanatkâr bir maddeyi bulup yapıyor. Ama Allah bu kâinatı maddesiz halk etmiş. Maddesiz bu kadar büyük kâinatı, aklının almadığı varlıkları halk etmiş. Büyük varlıklar var. Cenabı Hakk’ın aklın almadığı büyük hikmetleri var, kudretleri var. Akıl almıyor, alamıyor.

Onun için burada Cenabı Hak neyi nasıl yaptı? Yani zamanı mı mürur etti? Allah’ın bir işlemi mi oldu?

Kün, ol, dedi oldu. Evet öyleyse. “Fe yekün.” emri tecellî edecek mi? Edecek.

Yok ol dendiği zaman, “Küllü şeyin halikün illa vechehu.”⁶ ayetinde “Allah’ın zâtından başka her şey yok olacak.” Bütün bu gökteki, semadaki, göktekiler yerdekiler, denizde, karada, görünen, görünmeyen ne kadar Cenabı Hakk’ın mükevvenâtta halkiyeti varsa onu insanlar bilemez. Ne kadar bilse de Allah’ın halkiyetinin yüzde birini, binde birini bilemez.

Senin varlığın yok olacak. Senin varlığın yok etme için Cenabı Hak “Mûtû gable entemûtû”⁷ buyuruyor. “Ölmeden evvel ölün!” diye bize bir emri var.

Ölmeden evvel ölün, nedir? İnsanlar için nasıl ölmeden evvel bir ölüm var?

İnsan doğdu, öldü. Doğuşu dünyaya geldi, ölüşü dünyadan gidişi. Ama insanlarda bir ölüm var ki o dünyadan gitmeden evvel bir ölüm var.

O da varlığından kurtulmaktır.

İşte ne buyuruyor:

Aşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Burada yokluk demek, mahviyettir.

Bütün ilminden, amelinden, malından, canından, cisminden, hepsinden gönlünden çıkartıp attıysa, bir tek Allah kaldıysa gönlünde ve Allah’tan başka bir şey yok ise gönlünde işte “Mûtû gable entemûtû.” sırrına mazhar oldu.

Çünkü insanlar ölünce nereye gidiyor? Allah’a gidiyorlar. Peki sonra insan her şeyi çıkarttı, attı gönlünden. Demek ki Allah’ı buldu, Allah’a gitti.

⁶ Kasas 28:88

⁷ El-Mesn’u

Zaten Cenabı Hak “Gâlû inna lillahi ve inna ileyhi râciûn⁸, Allah’tan geldiniz Allah’a döneceksiniz”. Ama bir de şu da var ki bütün insanlar Allah’tan geldiler. İnanan, inanmayan hepsi Allah’tan geldi. Ama hepsi Allah’a gidiyorlar mı? Gidemiyorlar.

Nereye gidiyorlar? Cennete gidiyorlar, cehenneme gidiyorlar. Evet, cehennem de Allah’ın bir mahlûku cennet de Allah’ın bir mahlûku. Cenneti de halk etmiş Allah cehennemi de.

Allah cennetini cemalinin nurundan halk etmiş. Cehennemi gadabından halk etmiş. Ama cenneti rahmetinden, şevkatinden, merhametinden halk etmiş.

Allah’ın cemal sıfatı var, celal sıfatı var. Bütün güzel şeyler, bilinen bilinmeyen; görünen görünmeyen Allah’ın Cemal sıfatından tecellî eder, Celal sıfatından tecellî etmez.

Cenabı Hakk’ın Cemal sıfatı çok güzeldir ama Celal sıfatına çirkin diyemeyiz. Celal sıfatında azap vardır. Celal sıfatını okuyanlar azaba uğrarlar. Dünyadaki azaplar, bütün kötülükler Celal sıfatının tecellisinden:

Hak tecelli etmeyince nutka gelmez bir abad

İzn-i Bâri olmayınca nutka gelmez bir abad

Ama “Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi.” Emr ü fermanı var, inandık buna. Ama Allah’ın şerre rızası yoktur, hayra rızası vardır. Öyleyse demek ki Allah’ın rızasını istiyorsak hayır işleyeceğiz. Biz kendi kendimize ne yapıyoruz? Kendi kendimize zarara sebep oluyoruz. Onun için bak! Evliyallah’ın kelamı:

Hiç kuluna zulmeder mi Mevlâsı

Kulun çektiği kendi cezası

Allah kulunu zulmetmek için yaratmamış. Allah kulunu kendini tanısin, diye yaratmış. Taniyana zulmetmez. Taniyan rahat edecektir. Tanımayana zulmedecek. Niçin beni tanımadın? diye ona kendisini orada tanıtacak. Burada tanımayanı orada tanıtacak. İşte Allah’ın adaleti budur, Allah’ın merhameti budur. Burada taniyana merhameti var, burada taniyana müfakası var, cennettir, cemalidir. Burada tanımayanı orada tanıtacak. Neyle? Azabıyla.

Allah’a şükür bizi Müslüman halk etmiş, hepsinin başı budur. Allah’ın kulu için sayısız nimeti var. Zaten bizi yoktan var etmiştir.

Bizde nefis var, ruh var.

Nefsi halk etmiş, ruhu halk etmiş.

Allah’a mutî olan ruhtur. Allah’a muhalefet eden, karşı gelen, isyan eden, nefistir.

İşyani nefis yapıyor, nefis ölüp gidiyor. Ama cezayı ruh çekiyor.

Mesela senin bir kardeşin var, kusuru o işliyor, cezasını sen çekiyorsun. İşte ruh ve nefis böyledir.

⁸ Bakara 2:156

Onun için burada ruhumuz var. Ruhunu kurtarmak lazım. Ruhunu düşünmek lazım.

Nefis nankör. İşte yediğini de inkâr eder, giydiğini de inkâr eder, isyan eder. Günah-sevap, haram-helal, hayır-şer, iyi-kötü bilmez seçmez. Niçin?

Dünyayı çok sevdiği için.

Onun için “Bütün hataların başı dünya sevgisidir.”⁹ İnsan dünyayı sevmeyecek, dünyayı seven her hataya düşer. Dünyayı sevmek demek kalpten sevmek. Dünya sevgisi gelir kalbinde kalırsa o sana ne yapar? Sana her hatayı işletir, gaflette bırakır seni.

Gafletteki kim? Günahı-sevabı bilmeyen, helal-haramı bilmeyen gaflettedir. Ameli yok, günah işleri çok, bu gaflettedir. Niye bu gaflet var? Dünya muhabbeti onu gaflete daldırmış.

Hubb-u dünya bizî sarhoş eylemiş

Var mı onun gibi bir rind-i kalles

Dünya sevgisi öyle bir kalles ki diyor sevgisi ile seni sarhoş etmiş. Sevgisi ile muhabbeti ile doldurmuş seni sarhoş etmiş. Ne yaptığını bilmiyorsun, ne yediğini bilmiyorsun, ne içtiğini bilmiyorsun, nereye gittiğini bilmiyorsun.

Halbuki yemen de ölçülüdür, emirlerdir; giymen de, alman da, vermen de, bütün hareketlerin emirlerdir. Kur’an’dır senin ölçün.

Bütün orada ne yapar? Bütün efalini fiiliyatını, ne yapacağını sana Kur’an, peygamber bildiriyor. Bizim ancak burada delilimiz bizi kurtaracak, kitap ve sünnettir.

Kitapsız, sünnetsiz insanlar nasıl kurtulacak? Kurtulamaz ki.

Çünkü Allah kitabı insanlara indirdi. Peygamberi insanlara gönderdi. Kitabı tanımayan bir insan, peygamberi tanımayan bir insan nasıl kurtulacak? Bu kimse nasıl ben insanım diyebilir?

Hadi isterse insanım desin, isterse ne kadar zengin olursa olsun. Hoş Karun’dan da fazla zengin olamayacak. Karun’u Allah yere batırdı. Firavun’dan, Nemrut’tan da korkusuz olacak değil. Cenabı Hak en büyük azabı onlara yapacak.

Nemrut’u bir sinekle helak etti. Firavun’u da suda boğdu. Çok güçlü tanrılık davası güdüyordu da niye suda boğuldu? Nemrut çok güçlü, insanlara kendini taptırıyordu da niye bir sivrisinek onu helak etti?

Verir kullarına mühlet ve lakin eylemez ihmal

Onun için:

Kuvvetine gücüne aldanma gör ki

Nemrud’u ne yaptı böyle bir sinek

⁹ Tirmizi, Müslim

Efendiler! Şimdi bunlardan maksadımız, her şeyin kübrası var, zerresi var. Evet, Allah’a şükür, Allah bizi Müslüman halk etmiş, tarikatımız var, şeriatımız var, müşhidimiz var. Ama müşhidimize layık olalım. Müşhidimizin rengine boyanalım. Müşhidimizin ulaşmış olduğu nimete biz de ulaşalım.

İşte Cenabı Hakk’ın “Vekûnû meassadıkîyn.”¹⁰ emrinde musannifler iki mana çıkarıyor. Bu mananın birinde kalmayalım. İkincisine de ulaşalım. İkincisi nedir? Zâhirdeki mananın anlamı biri; ilmi ile âmil olan âlimle dost ol, onunla sevil, sev diyor. Onunla teşrik-i mesai kur, onu sev. Zaten âlimi seversen, cahili sevemezsin. Çünkü:

Cahil ile sobbet etme sözleri sakat olur

Çünkü burada Allah her şeyi çift halk etmiş. Zıddiyetli halk etmiş. Alimle cahil birbirinin zıddıdır. Nasıl ki karanlıkla, aydınlık, gece ile gündüz birbirine zıt ise. Aydınlık olursa, karanlık olmaz; karanlık olursa, aydınlık olmaz. Bak, güneşin doğması karanlığı gönderiyor; güneşin batması karanlığı getiriyor.

İşte demek ki cahil demek, bir karanlık demek. Âlim demek, bir aydınlık demek. Ama ilmi ile âmil bak: “İlmi ile âmil velsadıkîn”. Burada sadık geçiyor.

Allah’a vermiş olduğu sözü yerine getiren kim? Allah’a verilen söz hangisi? Hepimizin öyle bir sözü var. Cenabı Hakk’ın Kur’an’da “Elestü bi rabbiküm.”¹¹ fermanı oldu. “Bela! “ demişiz. Ne kadar inanan varsa, bela demiştir.

Ama şimdi bunların hepsi sadık mı oldu? Yok.

O “Bela.” diyen kim ki 15 yaşında genç mükellef olmuş, Allah’ın emirlerini tutmuş, yasaklarından kaçmışsa, (bu da kitaptır, sünnettir) o sadıktır işte. Cenabı Hak onlarla beraberim diyor.

Fakat musannif bundan iki mana çıkarıyor. Ulema bundan iki mana çıkarıyor. Manasının biri zâhir, herkesin bileceği bir mana ki evet, ilmi ile âmil olanla dost ol, ondan bilmediklerinizi öğrenirsiniz. Bilmediklerinizi öğrendikten sonra karanlıktan kurtuldunuz. Bir cahil var ki bilmiyor. Bunun hakkında cahil denilmez; buna ümmi deniliyor.

Cahil demek isyan edendir. Biliyor ama yine bildiğini tatbik etmiyor. Biliyor sevap olduğunu, biliyor yapmıyor; günahı biliyor işliyor, helal olduğunu biliyor, o helâl bırakıyor, haram yiyor, cahil budur.

Ama bir de var ki bilmiyor. O bilenle bilmeyen nasıl bir değil. Ama emirde bu böyle bir değil. Bilen bilmeyenle farklıdır. Fakat bir de isyanda cezaya gelince bilenle bilmeyenin cezası bir değil. Bilmeyenin bilene göre işlediği suçların cezasını eksik öder, çabuk öder. Ama bilerek işlerse cezası çok ağır olur, kolay kolay ödenmez.

Biz Allah’a şükür “Vekûnû meassadıkîyn, sadıklarla olun.”¹² Allah’ın bu emrinin bir manasını işliyoruz. Ama öbür manasını da elde etmek için çalışalım. Burada bak musannif şöyle açıklıyor efendiler.

¹⁰ Tevbe 9:119

¹¹ Araf 7:172

¹² Tevbe 9:119

Evet, zâhir manası bunun; ilmi ile âmil olan bir âlimle teşrik-i mesainiz olsun. Dost olun, onu sevin ki cehaletin karanlığından kurtulasınız.

Peki, ama bir mana da var ki gönül sahibine gönülden bağlanın ki onların mazhar olduğu nimete kabiliyetiniz miktarı siz de mazhar olasınız. Yani onların ulaştığı olduğu nimete, siz de layık olduğunuz kadar ulaşırsınız.

Layık olmak nedir? Layık olmak şudur; evet insanlar rüyetullaha mazhar olurlar. Ama bu rüyetullaha mazhar olanların hepsi de bir müsavi değildir. Bütün velî sınıfına geçenler rüyetullaha mazhar olmuştur. Ama onlar da müsavi değiller.

Zaten tarikâtı olmazsa, tarikatın dört şartını yaşamazsa, velî sınıfına geçemez.

O ne kadar âlim olursa olsun; ne kadar sofu, ibadeti olursa olsun; ne kadar âlimlerle dost olursa olsun o ancak neyi? Zâhiri işlemiş oluyor. Yani ilmi ile âmil olan bir âlimle dost olmuş, ondan bilmediklerini öğreniyor. O ancak cehaletin karanlığından kurtuldu.

Ama esas mesele arif-i billah meşayihle, onlarla olmak, onlara gönülden bağlanmak lazımdır.

Bu da sevgi ile bağlanılır.

Nasıl ki bak, bize bunun hakkında bize bir izah veriyor: “Vekûnû meassadıkîyn.” ayeti var. Kur’an’ın manaları yazılmış, izahı da şu: zâhirde bir âlimle teşrik-i mesai olduğunuzda ondan ibadetinizi öğrenirsiniz, diyor.

O zâhirde âbı kilden yaratılmış bir cisim, bu zâhir şeriatte böyle, âbı kilden, sudan topraktan yaratılmış bir ceset var bizde. Orada (kâbe) sudan topraktan yapılmış bir toprak var, bir taş var, ona yönelmezsen ibadet oluyor mu? Her ibadetinde ona yöneleceksin. Namazın on iki şartından altısı dışında, altısı da içinde. Dışında olan şartların birisi de kibledir. Kibleyi bileceksin, değil mi? Demek ki her ibadette, misal veriyor, âbı kilden, sudan topraktan yaratılmış bir ceset, sudan topraktan yapılmış beytullaha yönelmezse, hiçbir ibadet kabul olmaz.

Öyleyse insanlarda bir de gönül kâbesi var. Gönül kâbesi ne demek? Allahın evi. Allah’ın evi Beytullah (Kâbe) değil.

Beytullah demek: beyt: ev, Allah’ın evi. Kur’anda var, orada Allah’ın bir emri var.

Allah Beytullah’tadır dese, ona secde etse kâfir olmaz mı?

Allah’a mekan yok, mekan olmaz. Ama Beytullah’a secde etse, o da kime gider? Secde Allah’adır, Oraya yönelin diyor. Başka yere yönelin dese kible değişmesi lazımdır.

Zaten Peygamber Efendimiz de evvel kible olarak bir müddet Mescid-i Aksa’ya karşı yönelmiş. Peygamber Efendimiz bir zaman ters istikamete, kuzey doğu, ters istikamete kible olarak yönelmiş.

Bir öğle veya ikindinin dört rekâtı bir namazında, iki rekâtını kılarırken kibledeyken, Cebraîl vahiy getirdi, “Mescid-i harama doğru dön.¹³” diye. Tam güneye döndü, Beytullah’a döndü, o zaman kible Beytullah oldu.

¹³ Bakara 2:149

Ondan evvel kible neresiydi? Mescidi Aksa. Mescidi Aksa Süleyman Aleyhisselamın cinlere, perilere yaptırmış olduğu bir mescit, Kudüs'tedir.

Evet, işte gönül kabesine gönülden bağlanacaksın, diyor.

Gönül kabesi neresidir? Gönül kabesi Evliyâullah'ın kalbidir.

Çünkü Cenabı Hak “Yerlere göklere sığmam velî kulumun kalbine sığarım.”¹⁴ buyuruyor. Velî kulumun kalbi diyor. Senin benim gönlüm bilse dahi Allah'ı biz bilemiyoruz.

Allah'ı hiç unutmaz zikredebilsek, Allah'ın bizde esma nuru var, zât nuru değil. Hiç Allah'ı unutmayacağız ki bizim kalbimizde Allah'ın esma nuru olsun.

Ama Evliyâullah'ta Allah'ın zât nuru var. Bak! Allah'ın 1001 ismi var, 8 sıfatı var, zâtı bir. Hâlbuki Evliyâullah esma nurundan da geçmiş. O da senin benim gibi evvela bir defa Allah'ı 1001 ismi ile Allah'ı zikretmiş, zikretmiş bu zikri tamamlamış esma nuru ile kalbini doldurmuş.

Gönülden perde-i hicâb açıldı

İlm-i lediinnâden bezmi içildi

Cümle esmâ birbirinden seçildi

Herbiri bir gûnâ elvân eyledi

Şimdi burada esma nurundan geçmiş, sıfat nurundan geçmiş, zât nuruna ulaşmış ki onun kalbi beyt-i hakikat olmuş. Onun kalbi Allah'ın hakikat beyti. Evet, bir kelamı kibar daha var, değil mi?

Kâbe inşâ-yı Halîl'dir sendedir beyt-i Celîl

Kâbe'yi Halil-i Rahman inşa etmiş, Cenabı Hakk'ın emri var.

Kâbe inşâ-yı Halîl'dir sendedir beyt-i Celîl

Sensin Allah'ın delîli rûh-ı sultân elmeded

Ne diyor? Kâbe'yi Halil İbrahim Aleyhisselam oğlu ile yaptı. Ama sendedir, Celil'in, Allah'ın evi, diyor. Senin kalbin beyt-i Celil. Allah'ın evi senin kalbindir, diyor. Kâbe değil. Kâbe Halil'in evidir.

Sensin Allah'ın delîli

Allah'a gideceksen, delille gidilir. Vasıtayla da gidilir. Vasıtayla gelir, vasıtayla gideriz.

Bu da işte evveli şeriat, ikincisi tarikat, üçüncüsü hakikat, dördüncüsü marifet. Hakikate ulaşanlar, Allah'a ulaşırlar.

Hakikat demek bizim ruhumuz.

Hakikat ruhumuzda. Hakikat demek yok olmayan bir şey.

Şeriat demek yok olan bir şey, cesedimiz nefsimiz yok olabiliyor.

¹⁴ Alusi Ruh'ul Me'ani XX.101

Ama ruh yok olmuyor, o hakikat ruhu tanıyor, onun bir makamı var. Gelmiş olduğu bir yer var, nereden geldiğini bilmişse eğer, ruhu hakikate ulaştırdın.

Bu da tarikattan geçer, tarikatı olmayan bu hakikate ulaşmıyor.

Şeriat, tarikat, hakikat, marifet.

Marifete hakikatten seçilenler, yani velîlerden seçilenlerden ulaşıyor.

Bu velî nerede bakın. Kendine görev tevdi olunan irşat memurları var, bir de gavs var, kutup var. İsterse dünya yüzünde bir milyon velî olsun. Bir milyon olması mümkün değil ama bize bildirilen emir şudur; büyüklerimizin emri, tasavvuf âlimlerinin emri burada, arz üzerinde her bir asırda 124 bin peygamberin temsilcisi vekili olan velî mevcuttur. Küreyi arzda, Türkiye’de değil, ne kadar İslam beldeleri varsa, o üç kıtada var, Avrupa’da var, Asya’da var, Afrika’da var, hatta Amerika’da da var. Oraya da sıçradı.

Evet demek ki 124 bin peygamberin temsilcisi olan bunlar kimler? İnsanlardan, avam içerisinde seçilmiş velîlerdir. Ne ile seçilmişler?

Ama tarikattan, şeriatından geçiliyor. Şeriatımız tam olacak ki, tarikatımız olsun. Bakın bunlar olacak, evet bu da;

Kabiliyet bizde olmazsa meşayih neylesin

İster ise mürşidi olsun Muhammed Hazreti

(Allahümme salli alâ Muhammed) Kabiliyetse burada kab anlamındadır. Kab kabiliyet demektir. Kab ise bizim kalbimizdir.

Mesela bir kabı taşıyan var misal. O kabı taşıyan, o kabın içerisine bir madde koydu. O kaptan bir madde, bir yeme maddesi dağılıyor, ikram ediliyor. Ya da satılan bir yeme maddesi alacaksın, önüne bir kab getiriyorlar. O temiz kabın içine koyulan temiz madde kabı kirletebilir mi? Kirletemez. Bir de; kabın çok temiz de o kaba sen pis bir şey alıyorsun, temiz bir şey almıyorsun, o kap temiz olur mu? O kap da pislenir, kirlenir.

Burada da işte bizim kabdan mana kalbimizdir. Bizim kalbimize verilen bir muhabbet var, bu da mürşit sevgisi, meşayih sevgisidir. Meşayih sevgisi olmayanın kalbinde aşk yoktur, muhabbet yoktur.

Muhabbet demek Allah sevgisidir. Ama mürşit vasıtasıyla, onun için bak! Celâli Baba hazretleri ne buyurmuş:

Metahından alan gelsin derin deryadan almışam

Bugün aşkın pazarıdır veren Mevlâmdan almışam

Burada ne diyor? Benim sattığım herkesin sattığından farklıdır. Mesela adam imalatçı, neyi imal etmişse onu satıyor. Pazarı götürüp onu satıyor. Veyahut da yeme maddesi, giyme maddesi, efendim çalıştığı alet, kullanılacak olan aletleri ne yapıyor? Yapmış, imal etmiş, satıyor, pazarlıyor.

Bu da diyor, benim de bir metahım var, satıyorum. Benim metahımın müşterisi gelsin. Ama ben metahımı derin deryadan almışım.

Derin deryaysa bir ilimdir. Bu ilim ise kalp ildir. Derin derya dibi olmayandır.

Kalp ilminin dibi yoktur. Ledünnî ilminin sonu, nihayeti yoktur.

Onun derinliği ölçülmez, onun sınırı ölçülmez. Evet.

Bugün aşkın pazarıdır

Allah aşkını pazarlıyorum, bunu satıyorum.

Veren Mevlâmdan almışam

Mevlâ; efendi, efendim verdi bana, sattı. Onun efendisi kimmiş?

Sordular müridin kimdir

Beşir Efendi'nden almışam

Bunu ondan almışım. Beşir Efendisi kimden almış? O da Muhammed Sami Efendi'den almış. O kimden almış? O da Piri Tâgî Hazretleri'nden.

Silsileyi saydığımız zaman bu halkanın bitimi nerede bitiyor? Peygamber Efendimiz'de bitiyor.

Efendilerin efendisi O.

Ondan geliyor, onda bitiyor. Efendilik ondan geliyor, onda bitiyor. Ama bu efendilik; sen zenginsin, sen mevki sahibisin veyahut da sen ilim sahibisin, hayır bu değil. İrşat olmuşsan, bir meşayihe hizmet görmüşsen, onun rengine boyanmışsan, onu irşat etmişse.

İrşat demek insanların kalbinin açılmasıdır.

İrşadın çok anlamı var. Senin bilmediğin bir şeyi sana öğretirse dersin ki beni irşat etti. Değil mi? Bildiğin bir şeyi de sana zararlı bir şeyi, zararlı olduğunu farkına yetemiyorsun, ama sana öğretirse, irşat etti, dersin. Ama bunlar irşat değil.

İrşat insanların kalbinin açılmasıdır, ancak insanları şâd eden kalbidir. İnsanların kalbidir.

İnsanlarda şadlık, ferahlık nerede? Kalbinde, eğer kalbin açılırsa. Sen bir geniş yerdeysen sıkılmazsın, dar yerdeysen sıkılırsın. Kalbin açılırsa işte o zaman irşat oldun sen. O zaman şâd oldun.

Ondan sonra daha senin için mihnet meşakkat, senin için bir darlık yok, bir böyle. Bir de kalbin sahibi Allah'tır. Kalbini Allah'a o zaman teslim ediyorsun, o mülkün sahibi odur. O tasarruf eder, sen tasarruf edemezsin.

Sen tasarruf ediyorsan bu kalbine gelenler niye geliyor? Koyma gelsinler hadi. Koyma! Her şey geliyor.

Mesela inanan bir Müslümanın nefsi var. Allah öyle halk etmiş, nefse fırsat vermiş, şeytana fırsat vermiş. Şeytan kalbe vesvese, her şey getiriyor. Senin nefs-i emmaren var. Allah'ın yasak ettiği gayri şeyleri işliyorsan, bunu nefs-i emmaren işletiyor.

Peki, ama bir defa muhalif şey evvel kalbine geliyor. Bu kalbine gelen muhalif şeyi niye atamıyorsun? Atabilirsin, ama gelmesine mani olamazsın. Hâlbuki hiç gelmesini istemiyorsun.

Sen bir hanede oturduğun zaman, kapısı açık hanedesin ama senin sevdiğin var, hoşuna gidenler var, hoşuna gitmeyenler var. Kapıyı şimdi kapatsan sevdiğin de giremez, alamazsın içeri. Açsan sevmediklerin de gelir, çünkü kapı açık. Sevdiğin de var, sevmediğin de var. Ama bu sevdiğin geldiği zaman bak, ne yapıyorsun? Ondan sefa duyuyorsun, onun gelmesine seviniyorsun, neşeleniyorsun, rahatlıyorsun, ferahlıyorsun. Hoş sohbet ediyorsun. Bir de var ki sevmediğin bir kimse geldi, girdi, sıkıyor seni. Gelmesini istemiyorsun ama geldi. O geldi, şimdi onunla mücadele et. Zaten geldi o. Onunla mücadele et, onu atmaya bak, atmaya da gücün var. Girdi seni sıkıyor, atarsan sıkıntıdan kurtuldun. Atmazsan seni sıkar.

Öyleyse demek ki insan gelmesine mani olamaz, gelmesine mani olamıyoruz ama onu kalbimizden atacağız. Ne zaman ki bunları kalpten geleni attın; ata, ata, ata, tükenecektir, bitecektir.

Bir ateş yandığı zaman, o ateşe insanlar yakacaklarını atarlar. Attılar yandı, yine attılar yandı, daha başka bir şey bulamıyor ki atınsınlar. Ateş daha neyi yakacak? Bir şey bulamıyorlar ki atınsınlar. Herkes attı, attı. Büyük-küçük, azılı bir ateş atılanı yakıyor, daha bir şey bulamıyorlar ki atınsınlar. Neyi yakacak bu ateş? O zaman kendisi sönecek.

Bu da işte aşkın sonu mahviyettir.

İnsanların kalbinde aşk olmazsa, insanların kalbi temizlenmez.

Kalbindeki muhalifler gitmez, bitmez, tükenmez. Bu muhalif tükenmez, bu bir tane, beş tane, yüz tane, bin tane değil ki. Gelmiş, yaşamış olduğu ömür boyunca çok arzuları var. Zaten nefsin varsa, bu nefsin arzuları bitmez tükenmez. Bunların hepsi kalbe gelir, gönüle gelir.

Ama ruhun tek bir arzusu var.

Bütün bu nefsin arzularını gönülden atan çıkarana ne olur? Bu bir anda da olur. Bu uzun bir zamanda da olur, kısa bir zamanda da olur.

O da artık insanın kabiliyetine göre. Alacağı göreceği hizmete göre, alacağı himmete göre, daha da ihlâsına, müridin ihlâsına göredir.

Sermaye bu yolda heman

Teslim olup şeyhe inan

Sıdk ile Allah'a dayan

Gör olmaz mı ihsan sana

Bak, mesela bu tarikat bir adımdır, kırk adımdır, yüz kırk adımdır.

Bu tarikat bir dakikadır, bir saattir, bir gündür, bir haftadır, bir aydır, bir yıldır, on yıldır, kırk yıldır. Değil mi? Bu da nedir? Bu da eğer bir Evliyâullah'ın nazarına uğradıysan. Onun için Mevlânâ buyurmuş:

Yek nazar eylese arif-i billâh

Aslı kembareyi mücevher eyler

Arif-i billâh, Allah'tan ayık olan; yek nazar, yani Farisi'de yek bir demektir, bir nazarda, bir bakışta, kara taşa bir bakarsa, onu mücevher altın yapar, diyor.

Kara taştan mana işte bizim mülevves, kirlenmiş, paslanmış, masiva kirleri ile dolmuş olan kalbimizdir. Onu bir bakışta, bir nazarda, onu ne yapar? Siler atar, mücevher altın yapar. O kararmış, katılaşmış, sertleşmiş, pis mülevves olmuş kalbimizi ne yapar? Siler temizler, genişletir, aydınlatır, evet teslim eder. Bir nazarda da oluyor. İşte Sâlih Baba böyle bir nazara uğramış:

Pîr-i Sâmî tuttu destim sakiyi sabba gibi

Yek nazarda aklım aldı dülber-i rana gibi

Varlığım dağımı deldi açtı vuslat rahımı

Bir nefeste cüşa geldi şehri-i dil derya gibi

Bir nefeste bir nazarda diyor benim kalbimi derya etti. Şehr-i dil de burada dil şehri kalptir, kalbimi derya etti, derya gibi kalbime bir ilim aktardı.

Vahdetin sırrını duyup yağmaya verdim gönüümü

Dost göründü her taraftan aynıma leyla gibi

Saatimiz ne oldu? Peki, yirmi dakikada teveccühten bahsedeceğiz, ondan sonra teveccühü yapacağız.

Evet, zaman zaman senede en azından on beş, yirmi, yirmi beş, otuz, belirli bölgelerde, belirli muhitlerde teveccüh yapıyoruz. Bu cemaatin ekserisi, çoğu bunları zaten biliyor. Ama şimdi bu cemaatte hiç teveccüh görmeyenler vardır. Niçin? Sürekli ders alanlar oluyor. Geçen akşam on beş, yirmi kişi yeni ders alan oldu. Diyelim ki Ankara'dan gelmiş ders almış da veyahut da daha önce ders almış da teveccüh görmemiş. Onlar şimdi gelmiştir.

Bu nedir? Bu teveccühün aslı nedir? Bunda ne lazım? Bunda ne elde ediliyor? Buraya niye gelmişiz? Bunu bildirmek lazım.

İşte teveccüh Allah'a yönelmektir. Biz de Allah'a yöneleceğiz. Ama bu Allah'a yönelmemiz şöyle olacak. Biz kendimizi kusurlu, günahkâr olarak göreceğiz. Çok muhtacız. Neye?

Hani bir insan çok fakirdir. Çok fakir olunca bir ağaya, zengine ihtiyacı vardır. Fakir çok ihtiyaçlı, neyi giderecek? Üşüyor, çıplak giyecek bir şeyi yok ama zengin birine giderse kıyafet versin de bu soğuktan kurtulsun. Daha da aç kalmış, bir lokma ekmeği bulamıyor, yesin. Aç kalmış, açlık neticesinde helak olacak. Bu bir ihtiyaçtır işte, bir zengine gider de işte o para versin veya bir lokma ekmek versin de o açlıktan da kurtulsun, bu hayat meselesi.

Evet, şimdi bizim de manevi olarak aç olduğumuzu, manevi ihtiyacımızın olduğunu bilmemiz lazım. Bu da işte bizim noksanlığımız, evvela bir defa noksanlığımızı bileceğiz. Allah bizi noksan halk etmiş.

Her ne kadar noksanlık denilince neyi anlayacağız? Günahlar, yasakları anlayacağız. Ama bu günah işleyenlere göre.

Bize göre de bir noksanlık var. Bize göre noksanlık da şudur ki tam layık ile Allah'ın vermiş olduğu nimetlerin karşılığında biz ona şükür yapamıyoruz. Allah'ın vermiş olduğu bize sıhhat karşılığında biz ona zikir yapamıyoruz, şükür yapamıyoruz, zikir yapamıyoruz, layığı ile amel işleyemiyoruz bu bir.

İkincisi mesela icabında bizde olan bir hastalık. Veyahut da herhangi bir şeye dayanamazlık. Allah'tan gelen en ufak bir iptilaya bile dayanamıyoruz. Bu bir noksanlık değil mi?

Niçin veliler onlara dayanıyorlar? Niçin peygamberlere Cenabı Hak daha çok büyük çileler vermiş, onlar dayanabiliyorlar da biz dayanamıyoruz? İşte noksanlıklar budur. O zaman demek ki:

Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz

Biz noksanlıklarımızı bileceğiz.

Noksanımızı da burada işte amelde eksikliğimiz var. Yapıyoruz, yine layığı ile yapamıyoruz. Allah bize bu zamanda bilhassa çok bol rızık vermiş, biz zevk sefa içerisindeyiz. Yine de nankörlük ediyoruz, yine de şükredemiyoruz.

Bakın efendiler! İnanın buna, Cenabı Hak hiçbir asırda bu asırdaki insanlara, hiçbir nesile, bu asırdaki nesile vermiş olduğu rahatlığı safahatı vermemiştir. Yarım asır evvelini de biliyorum. Elli sene evvelki insanların geçimi nerede, şimdiki insanların geçimi nerede. Hiç birbirlerine benzerliği yakınlığı yok. Çünkü elli sene evvel geçim binbir meşakkatle karşılanıyordu, elde ediliyordu.

Bu geçim nedir biliyor musunuz? Açlık, çıplaklık.

Açlığı, çıplaklığı gidermek için adam binbir meşakkatle geçim elde ediyordu. Şimdi geçim açlık, çıplaklık değil, şimdi geçim zevki, sefadır.

Her şey makineleşmiş, her şey otomatikleşmiş, bu petroller çıkmış, vasıtalar çıkmış. Efendim makinalar çıkmış, daha insan gücünden her şey çıkmış, hep makineye bağlanmış. Onun için işte rahatlık, sefahat var. Fakat bunun şükürünü yerine getirmiyoruz.

O elli sene önceki nesil binbir meşakkat karşısında bu geçimi sağlarken yine şükrediyorlardı, sabrediyorlardı. Bak, bugün onlarda olan şükür, sabır yok.

İşte bu da bir noksanlık değil mi bize? Büyük noksanlık. İşte bunların ikmali için bunlardan da kurtulmamız için geldik buraya.

Allah'ın bir hak kapısına geldik. Allah'ı istemeye geldik. Çünkü Evliyâullah sohbetinde der ki:

Babını çalar taamını yerim

Bab, kapı demek. Taam ise yemek. Kapısını çalar yemeğini oradan alır, yerim, diyor.

Bir dilenci bir zengin kapısına gittiğinde o kapıyı çalması lazım ki o kapıdan ona bir parça ekmek alsın yessin.

O kapıdaki dilenciden mana, onun delili nedir? Bak! Cenabı Hak buyuruyor ki: “Fe emmel yetime felâ tekhar, ve emmes sâile felâ tenhar”¹⁵ “Yetimlere saillere ihsanda bulunun”. Allah bir sâile ihsanda bulunun derse, biz de onun sâili olursak bize ihsanda bulunmaz mı? Ama onun sâili olduğumuzu bileceğiz.

İşte bu kapı onun kapısı. Onun sâiliyiz, onun dilencisiyiz, onun kapısına geldik, dileniyoruz, bunu bileceğiz.

İşte bu amelimiz ne istiyor? Bu amel kalbi selim istiyor.

Bu amel bizim buraya noksanlığımızla, kusurumuzla geldiğimizi bileceğiz. Burada Allah’ın rahmetine, merhametine, şefkatine nail olacağımızı bileceğiz.

Böyle olmak için teveccühümüzün bir usulü var, orada dikkat edilecek hususlar var. İşte teveccüh başlarken bir oturma usulü var ama evvela teveccüh kalbi selim istiyor.

Kalbi selim demek ne demek oluyor? Ama gerçi biz kalbi selim değiliz ama olmaya çalışacağız.

Gam gelmez dememişler, Gam eylemez demişler

Bak cihat var. Cihat Allah’ın emri değil mi? Kaç türlü cihat var?

Nasıl ki zâhiren cephede senin dinine, mevzine, vatanına taarruz eden birine düşmana cihat yapıyorsun, biri bu. Halbuki bundan daha büyük cihat, nefsi cihattır.

Bu da gönlüne gelen muhalif şeyleri atmak. Kitaba, sünnete uygun atmak. Hatta kinin, kibirin, gururun varsa, hasedin varsa, bunların hepsini gönlünden atmaktır. Atmak lazım.

Bunları insanlar birden atamaz. Birden de atabilir. Birden atmak için bir nazara uğrayacak. Birden böyle bulmak için bir nazara uğrayacak.

Mesela zenginleri düşündüğümüz zaman bazı zengin vardır ki sıfırdan başlamış, kazanmış. Akli ile çalışması ile neyse tecrübesi ile çalışmış kazanmış, bunlar helal rızkıdır. Zenginlik de olsa helal rızkıdır, tereddüt etmesin. Evet, bu ne etmiş? Zengin olmuş. Milyarlar, şimdi milyonun kıymeti kalmadı, üç, beş, on milyarlık bir insan bu dünyada zengin olmuş. Bir de var ki babasından kalmış veyahut da ikramiye vurmuş, o da zengin. İşte böyle birden bir nazara uğrayan, birden böyle bir kemal sahibi olmak için bir nazara uğrayan, böyle bir hazine bulmuş da birden zengin olmuş gibidir. Öbürü ise üç senede beş senede on senede yirmi senede ameli ile hizmeti ile çalışmış. Ne olmuş? Oda bir zengin olmuş.

Burada zenginlik dostla buluşmak, bir kemal sahibi olmaktır.

Bak! Nasıl ki İbrahim Ethem Hazretleri Belh padişahı imiş. Padişahlığı bırakmış gitmiş, bir gece yatağından genç bir hanımı varmış, onu bırakmış, çıkıp gitmiş. Yani genç bir padişah tahtını, tacını bırakıp gitmiş. Bir şeyh bulmuş onun dergâhında hizmet görmüş. Ne yapmış orada? Yedi sene sırtında dağdan odun çekmiş getirmiş. Yedi seneden sonra orada irşat olmuş. Padişahın halkı da padişahlarından çok memnunlarmış,

¹⁵ Duha 93: 9-10

buluruz diye arıyorlarmış, padişah tayin etmemişler. Derviş olduğunu, nerede olduğunu hiç kimse bilmiyor. Fakat ona şeyh efendisi bir görev yetki vermiş, irşat etmiş.

—Hadi sen de irşat et, artık görevlisin, git belli bir mekân yer belli et, halkı topla onlara nasihat et onları irşat et, demiş.

Bu da gitmiş sohbet ediyor. Derya kenarında bir mekân bulmuş. Sohbetin etrafına zaman zaman çoğalıp geliyorlar. Kerametinden, sohbetinden işte çok mübarek zât diye böyle duyuluyor, her taraftan geliyorlar. Belh halkı da duyuyor, İbrahim Ethem işte şeyh olmuş, bilmem nereye tekke kurmuş, diye. Bu halk padişahlarını alıp götürmeye geliyorlar, çünkü padişah tayin etmemişler. Geliyorlar nerede buluyorlar? Evet derya kenarında dergâhı var, bir mekânı var. Denizin kenarında böyle pardösüsüne iğne iplik elinde yama vuruyor, bunu böyle bulmuşlar.

—Selamın aleyküm, aleyküm selam, hadi seni biz götüreceğiz. Yedi senedir seni arıyoruz, bulamıyoruz. Demişler.

—Gidin ben padişah olmam, gidin padişahınızı bulun. Demişler ki:

— Padişah tayin etmedik.

—Gidin kendi aranızda padişahınızı tayin edin, ben daha gelmem. Ben bu pis dünyaya daha elimi sürmem, demiş.

—Olmaz seni götüreceğiz, cebri götüreceğiz, demişler.

Anlamış ki bunlar cebir kullanacaklar. O zaman kendinin maneviyatını, manevi gücünü bunlara göstermiş. Demiş ki:

—Bir şartım var. Onu yerine getirirseniz gelirim?

—Nedir şartın?

Demişler. İğneyi atmış deryaya, demiş ki:

—Bu iğneyi bulur getirirseniz gelirim.

Şimdi deryada iğneyi arayıp bulmak insanların kârı değil. Bunlar aciz kalmışlar. Demişler ki:

—Sen bunu bahane ettin. Deryada iğne bulunmaz, ama biz yine de seni götüreceğiz. Demiş ki:

—Siz şimdi bu iğneyi getiremiyorsunuz.

— Getiremiyoruz efendim.

—Bakın gözleyin, benim iğnem gelecek.

Deryaya bir seslenmiş böyle yumuşak ve buğulu bir sesle:

—Ey balık, Allah rızası için benim iğnemi getir, demiş.

Bir balık iğne ağzında başını çıkarmış sudan, uzatmış iğneyi o da almış, bunu görmüşler. Tabii bir manevi gücünü görmüşler. Tehditle zorla götüreceklerdi. Daha

bakmışlar bu sefer manevi gücünden kahrından korkmuşlar, bedduasından korkmuşlar. Demiştir ki:

—Gidin babam. Ben Belh padişahı iken insanlara emrediyordum, sözüm geçiyordu. Ama şimdi Allah beni maneviyat padişahı etti. Bak, balıklara da benim sözüm geçiyor.

Onun için burada da evet kalbî cihadımızı yapacağız, bu Allah'ın emridir. Bu cihattır, büyük cihattır, cihad-ı ekber kalbî cihattır.

Burada da kalbi selim olmak gerekiyor. Evet, biz gelene karşı duramıyoruz, gelecek geliyor avamız çünkü. Ne zaman ki havas sınıfına geçsek, daha onların gönlüne Allah'tan başka bir şey gelmez. İşte onların gönülleri beyt-i Celil demek onların gönüllerine Allah'tan başka bir şey gelmez. Ama canım onların yemeleri de var, içmeleri de var; oturmaları da var, almaları, vermeleri var. Ama Cenabı Hak bak, ayette buyuruyor, “Ricalün la tülhihim ticaretün ve la bey'un ân zikrillah”¹⁶, “Benim öyle kullarım var ki onların ticaretleri zikirlerine mani olmaz. Yerler beni zikrederler, içerler zikrederler, alırlar, verirler, yatarlar, kalkarlar, gezerler beni zikrederler. Onlar zâhirde ne kadar meşgul olursa olsunlar onlar beni unutmazlar, kalplerinden çıkmazım, kalpten beni unutmazlar.”

İşte burada demek ki işte Evliyâullah'ın iki ciheti vardır. Zâhiri var, bâtını var.

Zâhiri halk, halk ile bu cesedi; bâtını Hak, Hak ile o da ruhu.

Allah'tan gelen ruhu Allah'a kavuşturmuş ki bu işte kemal demektir. Yetişmek demek bu demek, ulaşmak demek bu demek.

Evet, işte burada, bize düşen ne? Bize düşeni işleyeceğiz. Bizim görevimiz kalp cihadı yapacağız. Allah'ın emri olan kalbî cihadı yapacağız, geleni atacağız, geleni atacağız, geleni atacağız. Bu da bizim için bir amel oluyor.

Evet, şimdi bu teveccühte de böyle bir sa'yımız olacak. Teveccüh'ün oturma usulü var, oturtturacaklar. Oturduktan sonra teveccüh başlarken bir “Estağfurullah” nidası olacak.

Kalp büyüyor, kalp büyüdükçe aşk da çoğalıyor.

Aşk; Allah sevgisi daha çok geliyor. Mürit vardır ki onun kalbine bakın bidayette böyle.

Bak, rabıta tarifinde bu başparmağın kalınlığında feyz-i ilahi, Allah sevgisi, nereden geliyor? Mürşidin iki kaşının arasından geliyor, amenna ve saddakna.

İşte Cenabı Hak buyuruyor, değil mi? “Kulum beni sev, sevdiğlerimi sev.”¹⁷

Mürşidin iki kaşının arasında gelen nedir? Allah sevgisi.

Allah “Sevdiklerimi sev, beni seversin.” diyor. Ama başlangıçta bu başparmağın kalınlığında feyz-i ilahi büyüyor, o kat büyüyor, çoğalıyor.

Mesela şimdi bir çocuğu düşündüğümüz zaman, anne bir çocuğu dünyaya getirir. Ona anne mama verir. Ne kadar? Mesela diyelim ki bidayette on gram süt içebiliyor. O bir

¹⁶ Nur 24:37

¹⁷ Al-i İmran 3:31

aylık oldu, o on gram süt onu daha doyurmaz. Süt yüz gram olur, öncekinden daha fazla. Memesini bu sefer yiyemiyorsa, ona daha ayrı mama veriyor. Daha büyüyünce yeme gıdaları veriyor.

İşte bir müridin ruhu da aynıdır. Bidayette tarikata girince, bir Evliyâullah'ın velâyetinde, bir anne nasıl bir çocuğu kucagında memesinde büyütüyorsa, o müridin ruhu da Evliyâullah'ın kucagında memesinde büyür.

Evliyâullah'ın manevi memesi vardır.

Şiğ memeden, şiğ memeden,

Olayım kucagında, emerim şiğ memeden

Diye kelamı kibar var. Tabii mecazı var, hakikati var. Şiğ meme Evliyâullah'tadır. Bu müridin ruhunun memesidir. Bu meme ağzından çıkarsa, bu meme büyütmezse o mürit ne oluyor? Bak! Yunus Emre!

Senin aşkın denizden bir balıkca

Balık sudan çıksa heman ölür

Diyor ki balık nerede yaşar? Suda, deryadan çıktı mı ölür. Senin aşkında benim ruhumu, öyle bir balığı ihâta etmiş gibi etmiştir. Senin aşkıdan ayrılırsam eğer benim ruhum ölür, amenna ve saddakna. Öyle evet onun için Sâlih Baba Hazretleri buyuruyor:

Heman bir lahza sağ olmak bana sensiz haram olsun

Bir lahza demek ne demek? O kadar bir az zaman ki lahza demekten daha azmış. Lahza kelimesi var ya, ismi "lah-za" demekten daha az bir zaman.

Heman bir lahza sağ olmak bana sensiz haram olsun

İstemez hiçbir şey tüm mülkâi versen

Dünyayı bana verseler, dünyanın hâkimi olsam, padişahı olsam bir lahza sensiz olmayı istemem. Bir nefes sensiz olsam, bir dünyayla değişmem. Evet, şimdi bunlar böyle işte tarikatin hakikatin esrarları bunlardır.

Şeriat tarikat yoldur varana

Hakikat marifet ondan içeri

Onun için bir kelamı kibarda vardır onu da söyleyelim sonra teveccüh yapalım.

Bilinmez âlemin sırrı nibandır

Dört şahın hükmü ile dönen cibandır

Arif olanlara özge seyrandır

Kâmile her eşya olmuştur evrat

Bakın, dikkat edin. Burada dört şah var ya âlemlerin sırrı var, biliyoruz.

Âlemlerin sırrı bilinir mi? Bilinmez.

İnsan da bir sır, insan kendini bilemiyor ki âlemi bilsin. İnsanlarda da bir sır var ki insan kendindeki o sırrı nasıl bilecek?

İnsanlarda letâif makamları var. Sır makamı var, sır makamı açılmazsa insan kendisini de bilemez, rabbisini da bilemez; bu esrarı da bilemez, sırları da bilemez.

Sır demek görünmeyen bir şey. Görünmeyen bir şeyi mesela şimdi bir salon var, bir bina var, ama onun içerisinde bir şeyler var, ona girmeden onun içerisine girmeden nasıl bileceksin?

Gireceksin ki göresin, girmeden göremezsin. İşte insanlarda bu letaif makamları var ki bir de sır makamı var. Oraya insan ulaşamazsa gizli sırlar ona aşikâr olmaz. Evvela bir defa kendisini bilemez. Niçin bak Yunus Emre;

İlim ilim bilmektir

İlim kendin bilmektir

Sen kendin bilmezsen

Ya nice okumaktır

Sen diyor, ilimden mana sen kendini bileceksin. Sen kendini bilemedinse daha niye okuyorsun. Ama kendini bilmesen rabbini bilemezsin. Ama sana kendini bildireni de bu da Allah'ın emri, Allah'ın kitabı bildiriyor. Ama bu kitap ikidir. Bir de var ki gönül kitabı. Gönül kitabını okumazsan eğer, gönül kitabı açılmazsa sen de kendini de bilemezsin rabbini da bilemezsin. Evet, onun için bak!

Yeter ey murg-ı cân gülşane gel gel

Gül açıldı bahâristâna gel gel

İşte gülşan da burası, baharistan da burası, gül de burada açılacak. Murg-u can demek ruhumuz.

Yeter ey murg-ı cân gülşane gel gel

Gül açıldı bahâristâna gel gel

Açılmış mekteb-i aşkın kapısı

Okuyup ilm ile irfâna gel gel

Mektebi açmak için diyor bu aşk mektebinde oku ki irfan sahibi olasın. Evet, işte dört şahtan murat, âlemlerin sırrından murat, bu anlaşılıyor tabii. Allah'ın halkiyatında bilinenlerden çok bilinmeyenler var, görünenlerden çok görünmeyenler var. Allah'ın halk etmiş olduğu bir mucize maharet var ki insanların fakülte bitirenlerin aklı yetmiyor, bunları umumiyetle bilemiyor, yapamıyor. Fakat:

Dört şahın hükmüyle dönen cihandır

Dört şahtan murat ne burada?

Bir defa zâhir şeriate edille-yi şeriye; kitap, sünnet, icma, kıyas; farz, vacip, sünnet, müstehap. Bunlar olmazsa hayvani sıfattan beşeri sığata geçemez.

İnsan da bir cihandır.

İnsan da bir cihan demek, dünya değil mi? İnsan da bu dünyadan daha büyük bir âlem. Eğer insanlık âlemine ulaşırsa, insanlık şerefine ulaşırsa. Ahsen-i takvim olursa bir insan tabii dünyadan da büyüktür, tüm her şeyden de kıymetlidir.

Ama bu kimde? İşte evvela bu letâif makamları var. Letâif makamları her insanda mevcut. Ama bunlar körülenmişler, bunlar açılabilirler.

Nasıl bir çekirdeğin içerisinde büyük ağacın kökü gövdesi, dalları, meyvesi vardır. İşte bak, çekirdek patlıyor da çıkıyor meydana. Ama erbabı onu böyle atıyor, koyuyor toprağa, topraktan patlıyor bitiyor, onu bir müddet büyütüyor. Aşısını yapıyor da o marifet çıkıyor meydana. Bir çekirdek kendi kendine hiç büyür mü? Büyüse de meyvesini verir mi? Vermez.

Öyleyse demek ki burada hatta ayet-i kerime var kalbin ululuğu hakkında. Ayet-i kerime çekirdeği misal getiriyor. O çekirdek biterse, büyürse maharetini verir meydana. Bitmezse büyümezse çekirdek vermez. İşte insanlar da letâif makamlarını elde etmezse, büyük insan olamıyor, cihan olamıyor. Cihandan büyük olamıyor.

Ama insanlarda evvela kalp var. Bak, kalbin cismi de var, ama ufacak olsa da bir cismi var. Peki, bu ilmin bildiği bir şey, tıbbın bildiği bir şey, aklın idrak ettiği bir şey. Bak, bir ufacak et parçasında Allah ne maharet halk etmiş.

Yani cismi olan bir şey var bizde. Cismi olmayan ruh var.

Ruh var ama onun cismi yok.

Var ama cisminin nasıl olduğunu bilmiyoruz.

Bir cismi vardır, ama bak, Allah vacib'ül vücut. Onun için ruhu, dil söylemez ve akıl bunu almaz.

Onun için Peygamber Efendimiz ruhun esrarını söylemedi. Ancak ayet var, bak, Allah habibini insanlara karşı mahzun bırakır mı? Birçok sorulara Peygamber Efendimiz cevap vermedi. Allah'tan cevabı geldi değil mi? Cenabı Hak'tan geliyor Cebrail ile vahiy ulaştırıyor. Habibim senden ruhtan sordular, sen ruhtan cevap vermedin. "Gulirruhü min emri rabbî."¹⁸ de ki: Ruh rabbinin emrindedir.

Evet, işte insanlarda letâif makamları var, göbekten yukarı. Kalbin bir makamı var biliniyor, cismi de var, vücudu da var, görülüyor. Ama şu kadar et parçası, güvercin yumurtası kadar ama Allah onu ne kadar maharetli, ne kadar güzel halk etmiş, büyük halk etmiş. O ufacak et parçası var ya o açılırsa eğer insan, maneviyatı dünyadan büyük oluyor.

Onun için Evliyâullah'ın kelimeleri vardır ki rumuzludur, anlaşılmaz. Ama söylenmiş haktır. Ne buyuruyor?

—Zâhirde dünya harmanında ben bir taneyim.

Yani zâhir cesedimle bütün bu insanlar buğday tanesi olsa; hani bir çiftçi yüz teneke eker tarlasına bin teneke buğday alır, o bin teneke içerisinde milyarlarca buğday tanesi

¹⁸ İsra 17:85

var. İnsanlar içerisinde de zâhirde dünya harmanıysa bu insanlar, yani o milyarlarca buğday tanesinin zâhirde bir tanesiyim.

—Manada dünya benim harmanımda bir tane.

Evet, işte bu mana kimde? Mana ruh.

Ruh nimetine vasil olursa, ruh makamına malik olursa...

Ruh nimetine vasil olmak için, nail olmak için, makamına ulaşmak için, insanlarda bu letâif makamları var, bunların açılması gerekir.

Letâif makamları: Kalp, bir defa sol memenin dört parmak aşağısında, vücudu da var.

Ama ruhun makamı var, cismi yok. Vardır görünmez, bilinmez. Nerede? Bu ruhun makamı neredeymiş? Sağ memenin dört parmak aşağısında.

Bir de sır, sırrın makamı nerede? Sol memenin dört parmak yukarısında. İşte o açılmazsa, O bilinmez. İnsanda bir esrardır, sırdır. Yani esrarları, sırları bilemez. Sır ne? Esrar ne? Gizli olan şeyleri bilemez. Bilir ama gizli olan şeyleri bilir. Ama bildirmesi yasaktır. Bilir, bildirmez, görür, gösteremez bu sırları.

Demek kalp sol memenin dört parmak aşağısında. Bak! zikri sayıyla orada çekiyoruz, yapıyoruz. En evvela bir defa onu diriltmek lazım. En evvela onu zikirle temizleyeceğiz, onu temizlemek lazım. Ama bu sade yirmi dört saat içinde olan bir zikrimizden ibaret değildir. Her zaman için bizim kalbî zikrimiz lafza-yı Celal'dir.

Allah'ı hiçbir zaman unutmayaçağz. Kur'anı Kerim'de kaç yerde ayetler var, hani "Gıyâmen ve gu'den ve alâ cunûbihim."¹⁹ sonra "Fezkürullâhe zikren kesira."²⁰ Ayet-i kerimleri var. "Çok zikredin", ondan sonra, "Elâ bi zikrillâhi tadmâinnül gulub." bu da var. "Sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur, başka bir şeyle doymaz".

Ama zikrullahla doyan kalp, Allah'ı hiç unutmayacak ki onun kalbi zikrullahla doymuş olsun.

Bu da birden değil babadan miras kalmaz, çarşıda satılmaz ki gitsin zenginler alsın. Bu tedricen tedricen müridin sa'yı ile müridin hizmeti ile meşahiyn himmeti ile olur. Onun için baba himmet oğul hizmet, buyurmuşlar.

Evet, bu dört şahtan murat: Zâhirde edile-yi şeriyedir. Bu olmazsa hayvanî sıfattan kurtulamazsın, beşerî sığfata geçemezsin.

Ama tarikatta dört şahtan murat: muhabbet, ihlâs, adap, teslim. Bunlar da olmazsa tarikattan hakikate geçemezsin.

Hakikate geçmek için işte bu letâif makamlarını elde etmen lazım, bunları açman lazım, bunları bitirmen lazım. Evvela kalp âlemi açılıyor, ondan sonra ruh âlemi açılıyor, ondan sonra sır âlemi açılıyor, ondan sonra hafî âlemi açılıyor, ondan sonra ahfa âlemi açılıyor, ondan sonra kalp gözü açılıyor.

Nerede kalp? Kalp sol memenin dört parmak aşağısında.

¹⁹ Al-i İmran 3:191

²⁰ Ahzab 33:41

Ruh nerede? Sağ memenin dört parmak aşağısında.

Sır nerede? Sol memenin dört parmak yukarısında.

Hafî nerede? Havf makamı nerede? Bak, onun için Cenabı Hak “Elâ inne evliyaallahu lâ havfün aleyhim velâhüm yahzenun.”²¹, buyuruyor. Bu ayet-i kerime, onların hakkında nazil olmuş. Canım bunlar veliler, bunlar halktan seçilmişler, ilimleri ile amelleri ile efendim her yönü ile seçilmişler. Seçilmişler deyince Allah’a yakın gitmişler, Allah’a vasil olmuşlar, olmasa velî olamazlar.

Niye bunlarda bu havf var ki? Neden bunlarda bu havf oluyor ki? Havf makamı açılmış onun için. Onlarda o zaman demek ki yüz bin tane müridin havfı bir gelse bir Evliyaullah’ın havfiyle beraber olamaz. Ama bu havf ne onlarda? Müritlerin havfı, senin benim havfimi çekiyorlar. O havf kendilerinin değil, bütün müritlerinin havfidir.

Onun için bizim tarikatımız askeriyedir. Hani bir yüzbaşı bölüğünden sorumlu, mesul. Bir binbaşı taburundan mesul. Bir tümen komutanı tümeninden mesul. Kolordu komutanı böyle yükseldikçe rütbesi onun maiyeti çoğalıyor. Büyüyünce hepsinden sorumlu olmuyor mu?

Evet, şimdi burada dört şahtan murat tarikatta da muhabbet, ihlâs, adap, teslim.

Muhabbet: meşayihe olan sevgi

İhlâs: meşayihi büyük görmek

Adap: Meşayihin zâhirini bâtnını bir bilmek. Meşayih ne kadar ırakta olursa olsun onu ırakta görme. Ben onu göremiyorum, o beni görüyor, tamam üç. Dördüncü de

Teslimiyet: Meşayihe teslim olmak, şudur ki evet İbrahim Aleyhisselam:

—Beni rabbim yedirir, rabbim yatırır, rabbim içirir, rabbim konuşturur, rabbim yürütür.

Allah’a öyle bir teslim olmuş. Allah onu ateşte yakmamış. Burada o peygamber, peygamberlerle Allah’ın arasında zâhirde bir melek var.

Ama bizim zâhirde bir şeyimiz; bizim meleşimiz, vahiy edenimiz yok. Ama bize de bir vasıta lazım. Onu elde etmek için bir defa teslim olmak lazım.

Teslimiyet şuymuş: Mürit bir cenaze, hocaya nasıl teslim oluyorsa, hoca efendi cenazeyi gasil ettiği, yıkadığı zaman, o cenazede hiç hareket yok. Sağa çeviriyor, sola çeviriyor, sıcak döküyor, soğuk döküyor, hiç ses çıkarıyor mu? Çıkarmıyor. İşte öyle teslim olması lazım. Veyahut da bir alet, kendisi bir alet, aleti kim çalıştırıyor? Cansız bir alet, alette çok maharetler, hünerler var. Ama hüner o aleti yapanda, hüner o aleti çalıştıran, aleti çalıştıran olmazsa kendisi bir şey yapamaz.

²¹ Yunus 10:62

“Kelamı Kibarlarda Tenkit ve Okşama Mahiyeti Vardır”

1.1.1995, Nazilli

Esselamu aleykum ve rahmetullah, Allah'ın selamı, rahmeti, hidayeti, bereketi üzerinize olsun. Sabahı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun. İşleyeceğimiz bu amel büyüklerimizin ameli, büyük ameldir.

Sizin için bizim için hayırlı mübarek olsun. Feyzinden, nurundan, bereketinden, himmetinden ihya-âbâd etsin. Amelimiz büyük ameldir. Bak! Ameli bilmeyenler var, yeni katılanlar var. Niye toplandık buraya, niye geldik, ne yapacağız? Bilmeyenler var.

Evet, bunun ismi teveccüh. Teveccüh demek Allah'a yönelmektir.

Bu da Cenabı Hakkın emridir, buyuruyor: “Kulum bana bir karış gelirse ben ona bir adım giderim; kulum bana yürüyerek gelirse ben ona koşarak giderim.”¹. Hâşâ Allah gelmekten, gitmekten münezzehdir, yani bu bize bir emirdir, teşviktir. Kulum dön bana yüzünü, dön bana doğru yönel, bana doğru gel, demek istemektedir.

İşte bu amellerle Allah'a yönelmektir, Allah'a gitmektir. Teveccüh, Allah'a yönelmektir.

Bir insan bir yere gittiği zaman, bir kimseden iltifat görmediğinde bana hiç hüsn-ü teveccüh göstermedi, diyorlar. Gördüğünde ise çok hüsn-ü teveccüh yaptı, çok iltifat etti, deniliyor.

Teveccüh demek Allah'a yönelmektir. Şimdi burada tabii şüphe yoktur her biriniz bir yerden bir memleketten buraya geldiniz. Her biriniz niye geldiniz? Bir maksat yok, menfaat yok, ticaret yok, ziyafet yok.

Ne var? Allah için geldiniz. Allah'a inandınız geldiniz. Bu teveccüh sadece bizim tarikatımızda var. Bizim Halidî kolunda, Nakşî tarikatının Halidî kolunda vardır, başkalarında yoktur.

Resulullah Efendimiz de ashabına bu teveccühü yapmıştır. Hatta Müzekkin Nüfus isminde Eşrefoğlu Rûmî'nin kitabında yazar. Çok kerameti olan bir Evliyâullah'tır.

Bu Eşrefoğlu Rûmî çok meşayihlerden geçtikten sonra Hacı Bayram Velî'ye gitmiş ve mürit olmuş. Bir gün Hacı Bayram Velî bütün ihvanıyla beraber kıra, açık saha sohbetine çıkmış. Şeyh efendilerine müritleri gitmişler çiçek toplayıp getirmişler. Çok çeşitli çeşitli, renkli renkli çiçekleri toplamışlar. Bu Rûmî bakmış hanı bir çiçek var ara

¹ Buhari, Tevhid 50, Zikr 2

sıra zikrediyor, koparamamış. Bir çiçek bulmuş zikirsiz kalmış kurumuş, koparmış onu getirmiş. Bunu hep kınamışlar. Demişler:

—Şeyh efendiye getirdiği çiçeğe bak. Sen bunu mu layık gördün getirdin.

Mübarek şeyh efendi biliyor ama onlara duyursun diye şeyh efendi sormuş:

—Oğlum bu kadar renk renk güzel çiçekler içinde bu çiçeği mi bana layık gördün? Demiş.

—Efendim hangisine el attıysam “Allah” diyor, ancak bunu zikirsiz buldum, getirdim, demiş.

Bir seferinde de sulak olmayan bir yerdeymişler, orada su yok bulamamışlar. Şeyh efendi abdest alacak su yok. Demişler:

—Sulak yer arayın su getirin.

Kendileri de abdest alacaklar etrafı gezmişler su bulamamışlar. Gelmişler:

—Efendim su bulamadık, demişler.

Bir daha dolanmışlar gene bulamamışlar. Demiş:

—Onlar suyu bulamazlar, sen bana bir su bul da getir, demiş.

Cemaatten uzaklaşmış bir tane daldaya girmiş.

—Yâ rabbî şeyhim için su ver.

Demiş, basmış tabana su gümülemiş, doldurmuş suyu gelmiş.

—Çabuk oldu, suyu nereden buldun? Bunlar bulamadı, nereden buldun? Demiş.

—Allah’tan istedim verdi.

Gitmişler bakmışlar su daha yeni çıkmış, daha yatağı da belli değil. Yerden yavaş yavaş gidiyor.

Evet, işte onun kitabında öyle yazıyor. O da büyük bir velidir. Peygamber Efendimiz’in ashabına teveccüh yaptığı onun kitabında da yazar.

Bir teveccühünde mübarek o da başını sağa sola cezbe almış sallamasında başından sarığının emamesi düşmüş. Düşünce ašhap uçuşmuşlar, başına sarığı bütün parça parça etmişler, tırnağının ucu kadar almışlar ve onu teberrüken saklamışlar.

Evet, bizim teveccühümüz büyük ameldir fakat buna inanacağız, ihlâsımız olacak, inancımız olacak. Zaten bu tarikatın şartlarından bir tanesidir. İhlâs diye tarikatımızın bir şartı var. İhlâs; amelimizi büyük göreceğiz ki ondan feyiz alalım. Şeyh efendimizi büyük göreceğiz ki ondan feyiz alalım.

Onun için işte buraya ıraklardan geldiniz, uzaklardan geldiniz, uykusuz kaldınız. Bak! izdiham içerisinde aç kaldınız, susuz kaldınız. Hiç olmazsa bir iki saatlik bir amelimiz var, buradan boş dönmeyiniz, mahrum kalmayınız.

Bu amelimiz ne ister? Şimdi burada kalbi selim olmayı ister.

Kalbi selim olmak ne demek? Yani bu amelde hiçbir şeyi düşünmeyeceksiniz, her şeyi gönlünüzden atacaksınız.

Ağır hastanız belki olabilir. Burada o ağır hastayı da düşünmeyin. Burada düşünmekle senin ağır hastan tedavi olmaz. Ama ağır hastaya şifa iste. Burası şifa mahallidir. Evet, borcunuz var ödeyemiyorsunuz. Onu da burada düşünmekle senin borcun ödenmeyecek. Borçtan da kurtulmayı Cenabı Hak'tan istemekle Allah kolaylıklar ihsan eyler, burası mahallidir, iste. Her ne gibi sıkıntınız varsa, maddi sıkıntılarınız varsa, onlardan kurtulmak için burada dua edin, ama düşünmeyin de.

Evet, bizim bu amelimiz teveccüh'tür. Teveccüh denilince burada bir başlangıcı var, nihayeti var. Başlangıçta bir defa "Estağfurullah" diye nida ediliyor. Tabii teveccühün bir de oturma usulü var. Oturtturacaklar, böyle lalettayin değil. Oturtturduktan sonra Estağfurullah diye nida olacak. Bu nida olunca gözler yumulur. Hatmede olduğu gibi ama gerçi daha yeni ders alanlar hatmeye bile girmediler. Gözler yumulacak, göz açmak yasak, 25 defa istiğfar okuyacaksınız. "Estağfurullah, Estağfurullah, Estağfurullah" diye 25 defa istiğfar okudunuz. Ondan sonra daha okuyacağınız bir şey yok. Kalbinizi ve gözünüzü muhafaza edeceksiniz. Gözünüzü açmayın, kimseye bakmayın, kalbinize gelenleri de atın tutmayın.

Gam gelmez dememişler, Gam eğlenmez demişler

Bakın, insanların kalbi su misalidir. Bir su var, nehirler var, cârî akıyor. Bak, büyük nehirler var, akıyor. Bir su var ki çukurlara birikmiş büyük küçük göller var. Bunlar da su. Ama bak, bu akan nehir kirlenmiyor. Göldeki su kirlenir. Göle atılan şeyler gölü kirletir. Herhangi kimse tarafından atılanlar, daha başka şeyler oraya düşünce orayı ne yapar? Kirletir.

Nehire atılanlar nehiri kirletmez. Şehirlerin içerisinden nehirler geçiyor. Şehirlerin içerisinden geçen nehirlere bütün insanlar, o şehrin halkı evin zibilini dökseler kirletirler mi? Kirletirsel de nehir alıp götürüyor, çünkü gücü var, bırakmıyor alıp götürüyor.

Öyleyse cihat yapan kalp cârî bir nehir gibi kirlenmez. Ama cihat yapmayan kalp çukura birikmiş sudur, kirlenir. Onun için:

Gam gelmez dememişler, Gam eğlenmez demişler

Yani insanların gamı olur, ama gider durmaz. Ama cihat ederse gider.

Nasıl cihadını yapacak? Gönlüne gelen her ne gibi bir meşakkat var ise Allah'a sığınacak. Onu Allah'tan bilecek ki gitsin. Allah'a sığınmazsa onu Allah'tan bilmezse nasıl gidecek?

Evet, işte Estağfurullah nida olunca gözler yumuluyor. Herkes 25 istiğfar okur. Sonlarını uzataraktan, kendisi işiteceği kadar, "Estağfurullaaah, Estağfurullaaah, Estağfurullaaah" bu vaziyette okurlar.

3-5 dakika sonra yine 3 defa bir istiğfar sesi duyarsınız. Onu siz okumazsınız.

Gönlünüzü muhafaza edeceksiniz, evinizi muhafaza edeceksiniz. Allah kalbinizde, rabıta karşınızda, kamçı elinde, Allah'ı unuttuğun zaman tependen aşağıya vuruyor, niye unutuporsun, diye.

Zaten rabitanın özelliği budur, rabita gönül bekçisidir.

Niçin? Biz Allah'ı hayal edemeyiz, edebilir miyiz? Allah hayal edilir mi?

Allah nerede dese küfürdür. Allah hangi sıfattadır? Sen Allah'ı nasıl düşüneceksin? Küfürdür.

Onun için rabita gönül bekçisi demek; rabitanın mekânı da var, rabitanın zâhirde görünen bir sıfatı da var. Ama nasıl bir sıfattır. Bak! Yunus Emre ne demiş:

Ete kemiğe büründüm

Yunus diye göründüm

Ki Evliyâullah da bir sıfat taşıyor ama o sıfat içerisinde onda Allah'ın sıfatları var.

Onlar Allah'ın aynasıdır. Görebilirsene ne âlâ, göremesek de inanacağız.

Evliyâullah, Hak aynasıdır.

Eğer bir mürit görecekse, Şeyhinin yüzünden görecektir.

Onun için bak!

Götür yüzden hicabını kılıp âşıkların bayram

Âşık kim?

Bir meşayihin on bin tane seven müridi olsa, eğer yüzünden hicabını götürürse onlar hep bayram ederler.

Bu hicap ne?

Yani bu zâhir yüzü, o yüze perdedir. O açılır. O açılınca işte o zaman mürit neyse arzusuna ulaşıyor.

Açılınca neyi görecektir?

Allah'ın nurları var, onu görecektir. Allah'ın sıfatları var onda, onu görecektir.

Evet, amenna ve soddakna. Bak kelamı kibarda buyruluyor:

“Allah'u nûrun” nûru

Sende kılınmış zühûru

Cismîn tecellî Tûru

Gönliin me'vâde sâkê

Bunlar kime buyrulmuş? Evliyâullah'a buyrulmuş. Daha ne buyruluyor?

Gönül fehm edeli “lâ”dan “illâ”yı

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'yı

Bak, burada “Lâ” ne? “İllâ” ne? La ilahe illallah, deniliyor, değil mi?

Allah'tan başka Allah yok. Zaten Allah yoktan her şeyi var etti. Her şey yok olacak, Allah kalacak. Değil mi?

Ama bir defa insan her şeyi kalbinden, gönlünden çıkaracak ki o zaman gönlünde Allah da kalsın. İnsanın gönlünde Allah'tan başka neler varsa o zaman Allah olmaz onun gönlünde. Evet diyor ki:

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Bir insanın gönlü her şeyi fehmeder anlarsa ki ne kalır?

Allahın bir tek varlığı kalır.

İnsan her şeyi kalbinden çıkarırsa ve bir tek Allah'ın varlığını kalbinde düşünürse, ne olur?

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Ama nerede bulmuş "Lâ" yı, "İlla"yı, Bakın!

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'yı

Nâr-ı cemâlinde seyr et Mevlâ'yı

Bir rûb-ı musaffâ mir'âtımız var

Mecnun on paralık bir kıza âşık olmuş. Ama nasıl âşık olmuş ki onun yüzündeki güzellik Mecnun'a gıda olmuş, uyku olmuş, yeme olmuş, içme olmuş. Mecnun Leyla'nın yüzünde bir güzellik görmüş. Aslında Leyla o kadar güzel de değilmiş. Eğer Leyla o kadar güzel olsaydı, o kadar zenginler var, ağalar var, beyler var, Mecnun'a bırakırlar mıydı? Mecnun fakir bir kimse, onun için vermemişler. Leyla'yı istemiş vermemişler. Ama ona âşık olmuş, onu öyle güzel görmüş ki Allah onu o kadar güzel göstermiş ki dünyada daha onun gibi güzeli yok.

Ama bak, onda Allah'ın sıfat nurunu görmüş. Mecnun Leyla'da Allah'ın sıfat nurunu görmüş. Allah onu çok güzel göstermiş. O güzellik onun gönlünü öyle almış ki yıllar boyu yememiş, içmemiş, uyumamış. Üç gün uyumasak deli oluruz. Üç gün yemesek kalkamayız, gezemeyiz. O yıllar boyunca yememiş ve uyumamış.

Neticede bakmış ki bütün her şey, eşya, taşlar, kuşlar, ağaçlar, dağlar, insanlar hep Leyla olmuşlar. Onun gözüne hep Leyla görünüyor. Kendi de Leyla olmuş.

Evet, Mecnun on paralık bir kıza âşık olup, Leyla'nın sevgisinden dolayı aşk-ı mecazdan aşk-ı hakikate ulaşıyor. O sevgiden dolayı Leyla ona bir ayna oluyor, Allah'ın sıfatına ulaşıyor.

Leyla ona bir ayna oluyor ama işte ne diyor, ne ifade ediyor? Leyla aslında çok güzel değil ama çok güzel görünmüş. O güzelliği hep eşyada görüyor, her yerde görüyor. İşte bu kelimeleri ifade ediyor:

Gönül fehm edeli "lâ"dan "illâ"yı

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'yı

Ne demek? Yani Mecnun bütün her şeyi "Lâ" gönlünden çıkardı. Bir tek Leyla'nın sevgisi kaldı.

Eğer Mecnun'un Leyla'ya olan sevgisi bizim de meşayihimize olsa nimete ulaşacağız, diyor.

Mecnûn-veş biz de bulduk Leyl'yı

Nr-ı cemâlinde seyr et Mevlâ'yı

Bir rb-ı musaffâ mir'tumuz var

Mirat aynadır. Bu hadisi şerifte var. Peygamber Efendimiz: “Biz Hak aynasıyız.” buyurmuş.

Onun için Ebu Cehil lanetullah Peygamber Efendimiz’in karşısına geçmiş kötü Şeyleri saymış. Düşman, zaten sevmiyor. Ne demişse: “Doğrusun sen.”, demiş hiç itiraz etmemiş. Senin dediklerin bende yok, dememiş. “Doğrusun sen.”, hepsine “Saddakna!” demiş.

Bir gün Sıddık Ekber Efendimiz de Peygamber Efendimiz’i metih etmiş. Ona da “Doğrusun, saddakna.”, demiş.

Tabii bunu bilen bir cemaat var, gören bir cemaat var.

—Ya Resullullah sana Ebu Cehil böyle dedi. Sen doğru söylüyorsun, dedin. Hz. Ebubekir böyle dedi. Ona da doğru söylüyorsun, dedin.

—Biz aynayız. Ebu Cehil kendisini gördü, doğru söylüyorsun, dedik. Kendisini gördü, kendi sıfatlarını saydı, doğru söylüyorsun, dedik. Sıddık kendi sıfatlarını bende gördü, saydı, sen de doğru söylüyorsun, dedik.

Bunun gibi Muhyiddin Arabi Hazretleri’nde de olmuştur. Muhyiddin Arabi Hazretleri müritleriyle devamlı tebliğe gidermiş. Yanında çok cemaat varmış. Bir köpeğin yanından geçmiş, cemaattan hiç kimseye köpek abalamamış, duruyor. Şeyh Hazretleri’ne öyle sıçramış, atılmış ki tabii cemaatin bu dikkatini çekmiş.

—Bu kadar cemaate bir Şey demeyen köpek Şeyh efendiye niye atlıyor hücum ediyor? Demişler.

Köpek gitmiş atılmış tutmamış. Şeyh efendi ondan hiç tiksinmemiş. Tabii onları şüpheden kurtulmaları için sohbette buyurmuş, demiş ki:

—O köpek bana gelmedi, kendisine geldi. Biz miratız, köpek kendi suretini bizde gördü, kendisine geldi.

şimdi kelamı kibara dikkat edin:

Nakş-ı cemâlinden kesmem gözümü

Sende buldum mdenimi zm

Buraya dikkat edin.

Nakş-ı ceml rabıta demektir. Rabıta var ama o rabıtayı hakkıyla yaparsanız, rabıtayı hakikaten yani inanarak yaparsanız onda sıfatlarını göreceğiz, iyiliği de, kötülüğü de Allah’ın sıfatlarını da burada göreceğiz.

Ama tabii ki bu ayna deyince, aynanın büyüğü var, küçüğü var.

şimdi o zaman sen onda rabıta yaptığın zaman neyi görüyorsun?

Eğer kötü sıfatları görüyorsanız, aynanın karşısına geçtin, senin kötü nefsin sıfatlarını, ahlakı zemîmeleri görüyorsun.

Güzel bir şeyler gördüğün zaman da ruhunun sıfatlarını görüyorsun.

Bilmiş ol ki rabıta yaparken kötü şeyler görüyorsan kendinde daha ahlakı zemîmelerin var, nefsi sıfatların var sende, tebdil olmamış, değişmemiş.

Nefis sıfatları değişecek. Ahlakı zemîmeler, 79 kötü ahlaklar, bunlar nefsin sıfatlarıdır.

79 ahlakı hamîde de bunlar ruhun sıfatlarıdır.

Onun için bizim hatme-i hacemizde 79 elemneşrahleke suresinin okunmasının nedeni budur. 79 ahlakı zemîmelerin izâlesi için, 79 ahlakı hamîdeye değişmesi için bunlar okunuyor. Çünkü elemneşrahleke süresi 79 harftir. 79 defa okunuyor bu sure. 79 harf ahlakı zemîmelerin çekicidir.

Onlar ne yapıyor? Yoğuruyor, olgunlaştırıyor veyahut da onları izâle ediyor, değiştiriyor.

Evet, efendiler! İşte Muhyiddin Arabi Hazretleri'nde de zuhur etmiş.

Evet, rabıta hak aynasıdır.

Fakat bizde de bir ayna var. Mademki rabıtada bir ruh var, bizde de bir ruh var. Değil mi? Ruh bir ayna demek, ruhtan tecellî eder.

Evliyâullah'ta da bir kalp var, bizde de bir kalp var. Ama Evliyâullah'ın kalbi büyük kalp, bizim kalbimiz de küçük kalp.

Biz en evvel küçük olan kalbimizi sileceğiz ki bu küçük aynayı büyük aynanın karşısına tuttuğumuz zaman, büyük aynada görünen bir cismi gösterebilirsin.

O büyük aynanın karşısına bir milyon küçük aynayı koyduğun zaman, o büyük aynada ne varsa hep o küçük ayna çeker alır kendisine, görünür. Büyük ayna, küçük aynaya geçer.

Burada büyük mirat (ayna) Peygamber Efendimiz'dir. Ondan sonra da diğer bütün Evliyâullah da tabii ki bunlar da mirattır.

Bir Evliyâullah da bütün müridlerinin miratıdır, aynasıdır.

Evet, Resulullah Efendimiz bütün Evliyâullah'ın aynasıdır.

Resulullah Efendimiz Allah'ın aynasıdır. "Biz miratız, biz Hak aynasıyız." buyurmuş.

Evet, işte demek ki bu teveccühümüzde kalbi selim olalım, kalbimizi silelim, her şeyi kalbimizden çıkaralım ki burada tecellî edecek nurlar oraya gelsin, dolsun.

Burada muhakkak ve muhakkak ki Allah'ın esma nuru, sıfat nuru, zât nuru tecellî edecektir. Bunların artık hangisini alabilirseniz alın, hangisine doyabilirseniz doyun.

Yalnız işte bu cezbelenmeler nedir? Cezbeler zaten ondan geliyor. Ruha cezbeden Allah'ın nurlarından tecellî ediyor.

Ama bu üç nur Evliyâullah'ta vardır. Esmâ nuru da vardır, sıfat nuru da vardır, zât nuru da vardır. Bazısında da esma nuru, bazısında sıfat nuru, bazısında da zât nuru

tecellî eder. Hangisi olursa olsun, hangisi vurursa vursun, orada bir cezbe meydana gelir, bir aşk-ı muhabbet meydana gelir, bir mestlik meydana gelir. Bir iradesizlik meydana gelir, cezbelere bunlardır.

Ama burada cezbeyle de alışmak lazım. Bu neye benziyor biliyor musunuz?

Peygamber Efendimiz Cebraili ilk gördüğü zaman bayılmış. Cebrail'den ona Allah'ın sıfatı görüldü. Ayıldı, bir dahasında bayılmadı ama bayılır gibi oldu. Böyle böyle alıştı, senin benim gibi oldu, kelimeler konuşuyor. Ama ilk defasında bayıldı.

Evet, öyle işte esma nuru olsun, sıfat nuru olsun, zât nuru olsun tecellî eder. Ama esma nurunu bir defa göreceğiz, ona alışacağız ki sıfat nuruna tahammül edebilelim. Onda da bir serkeşlik olur, sıfat nurunda da bir tahammülsüzlük olur, ona da alışacağız ki zât nuruna ulaşalım. Zât nurunda da bir hazımsızlık olur, insanlar dayanamıyor. Zât nurundan geçenler, Kâmil-i mükemmil olmuşlar. Geçemeyenler de Kâmil mükemmil olmamışlar.

Kâmil demek yetişmiş. Mükemmil yetişmiş, yetiştirir.

Çok âlimler de zât nurunda kalmışlar, geçmemişler, istirahat âleminde kalmışlar.

Mesela silsilemizin yakınında Seyyid Sıbgatullahi Arvasi Hazretleri Gavs ismiyle tanınmıştır. Gavs isminin de delilleri çoktur. Evet, sadece sözde değil, onda harikuladelerden, işaretlerden, emarelerden gavslik işareti aşikâr görünmüştür.

Bunun dört tane halifesi varmış. Bir tanesi Abdurrahman Meczup. Bir tanesi Abdurrahman Tâğî. Bir tanesi Molla Halid-i Ölekî. Bir tanesi oğlu Şeyh Bahâeddin. Bunların dördü de birbirinden üstün âlimler. Bu Abdurrahman Meczup Allah'ın zât nurunda kalmış, oradan daha geçememiş. Vecd âleminde kalmış, bir daha kendisine, iradesine gelememiş. Hiç kendisine gelememiş ki kimseye bir sohbet etsin veya onları irşat etsin. O öyle istemiş, öyle kalmış.

Gavsın huzurunda bunların hilafetini verecek, mübarek demiş ki:

—Sizin arzularınız, istekleriniz kabul olacak ne istiyorsanız isteyin.

Hepsi bir şey istemiş. Abdurrahman Tâğî Hazretleri demiş ki:

—Benim kıyamete kadar gelen neslimden, ailemden ilm-i şeriat, ilm-i tarikat eksik olmasın, ben bunu istiyorum.

—Tamam, demiş.

Molla Halid Ölekî demiş ki:

—Ben ömrümün sonunu kadar bu aşk, cezbeyle beraber gideyim, benden alınmasın. En sonunda şahadet rütbesini istiyorum.

—Tamam, demiş.

Abdurrahman Meczup da demiş ki:

—Ölene kadar ben istirahat âleminden ayrılmak istemiyorum.

—Tamam, demiş.

Ondan sonra mübarek demiş ki:

—En iyisini Abdurrahman Tâğî istedi.

İşte onun için bak, bir asır geçti ama onun öğrencilerinden, torunlarından belki 50-100 tane âlim gelmiştir, halen devam ediyorlar. Hem meşayih olarak, hem hoca olarak halen devam ediyorlar. Öyle âlimler ki, tarikati, şeriatı anlamışlar.

Şeyh Abdullah isminde torunlarından bir tanesiyle Ankara’da görüştim. O duymuş, geldi. Kocatepe Camisi’nde Cuma’yı orada kılıyormuş, görüştim. Çok memnun kaldı, bizim de hoşumuza gitti, mübarek zât, çok âlim. Ondan sonra Cumartesi günü tekkeye geldi. Ankara merkez, yedi bölgenin ortası, cumartesi günü mesai yok, her taraftan geldiler, çok cemaat var. Cemaatten çok da ders alan olmuş, belki 50 kişi civarında ders alan olmuş. O da orada dinliyor. Bu ders alanlar içinde cezbelenenler oldu, sohbette cezbelenenler oldu. “Allah” diye bağırın, “Hu” diyen, “Şahım Efendim” diyen oldu. İkinci namazını kendisi kıldırdı. Namazda da cezbelenenler oldu, hiç bir şey söylemedi.

Bir gün buraya bir hoca geldi. Bu cezbelere onun tuhafına gitmiş. Sonra bana gelmiş diyor, hocam niye böyle yapıyorlar. Dedim, hocam hoş görün, onlar bilmiyorlar, öğreteceğiz, öğrenince geçerler. Hâlbuki bu hoca onların çırağı, bilmiyor.

Evet efendiler! İşte demek ki ne istiyor bizim teveccühümüz? Kalbi selim istiyor. Başlangıcı, nihayeti bir saati geçmez, geçirmeyiz. Aslında eğer teveccühün tam şartını yerine getirecek olursak akşama kadar da bitmez, ne biz, ne siz dayanabilirsiniz. Ama yine bir şeyler yapacağız. İşte Allah’a şükür olsun yapalım da taklidini yapalım. Olsun da taklidi olsun. Bak, buyurmuş:

Âteş-i aşkınla yandır Sâlib'i

Ateş-i aşk ne?

Öyle sevgini bana ver ki diyor, bu sevgin karşısında ben her şeyimi yitireyim.

Yani ateşe bir şey atıldığı zaman onun ismi kalmaz, cismi kalmaz, her şeyi gitti. Mademki sen de öyle bir sevgi ver ki ben her şeyimi yitireyim, yok edeyim.

İlâhî bir aşk ver bana

Kandahgımı bilmeyeyim

Yâ rabbî öyle bir aşk ver ki ben nerede olduğumu bilmeyeyim. Evet.

Âteş-i aşkınla yandır Sâlib'i

Şarâb-ı lebinle kandır Sâlib'i

Leb, dudaktır. Şarap nasıl insanlara, haram olan şeyler, nefislere keyif veriyor. Ama bu dudaklardan çıkan kelimeler de ruhun gıdası, ruhun şarabıdır. Ruhu mest eder, ruha keyif verir.

Çünkü niçin? Ruh Allah’a âşıktır. Allah’tan Allah’a âşıktır, Allah’tan ayrılmıştır.

Fırakta olduğunu ruh biliyor, biz bilemiyoruz.

Fakat bu ruh ayılırsa, uyanırsa... Ruhu uyanan kim olacak? Ruh nerede uyanacak?

Yeter ey murg-ı can gülşane gel gel

Gül açıldı baharistana gel gel

Ruh nerede uyanacak? İşte bu teveccühlerde, hatmelerde uyanacak.

Yeter ey murg-ı cân gülşane gel gel

Gül açıldı bahâristâna gel gel

Açılmış mekteb-i aşkın kapısı

Okuyup ilm ile irfâna gel gel

Bu kelimeler niye buyrulmuş?

Bunlar amellerimiz, teveccühlerimiz, hatmelerimizdir.

Evet, işte bu bir saat içerisinde kalbinizi muhafaza edeceksiniz. Estağfurullah nida olunca gözler yumulacak, göz açmak yasak. Her kim gözünü açarsa cezalanır. Yani bir sevap kazanmaz, günah kazanır, belki de bir tokat yer ha!

Hatta mübarek şeyh efendimiz buyurdu: “Hatmede, teveccühte göz açarsa en küçük cezası göz ağrısı, göz zayı olabilir, gidebilir de...”

Yine Reşahat'ta yazar ki kendisini meşayih sanan birisinin etrafında çok müritleri var. Beraber bir yatıra gitmişler, Evliyâullah'ın kabrine Fatiha okumuşlar. Oradaki birine sormuşlar:

—Bu şeyh efendi ne zaman öldü?

Onlar da bir tarih söylemişler.

—Heee, çok geçmiş. Bu çürümüş samanın sana ne hayrı olacak, demiş.

Elini sallamış, gitmiş. Bunu söylemiş, daha hemen gözüne bir rüzgârla bir saman çöpü gelmiş ve çöp gözüne girmiş. Böyle gözünü ovalamış ovalamış gözünü kör olmuş. Nedir bu? Bir tokattır. Bak, çürümüş saman ne yaptı? Gözünü kör etti.

Evet, işte burada gözünüzü muhafaza edin, açmayın. Kalbinizi muhafaza edin, kalbinize gelenleri atın, kalbinizi Allah'a dönün, Allah, Allah Allah. Rabıta karşınızda kalbinizde de Allah var. Gözünüzü açmayın, gözünüzü açarsanız sanki şeyh efendiniz elinde bir kamçı “Açma!” diye başında bekliyor veyahut da kalbine gelenleri at kalbinden niye tutuyorsun diye ne yapıyor? Kamçı ile seni kamçılıyor. Evet, bu iki şeye dikkat edeceksiniz.

Cezbelenenlere bakmayın. Ağlıyor, bağırıyor, çırpınıyor değil mi? Cezbe çeşitli çeşitli. Bir cezbe var ki mesela “Allah” diye bağırır. Bir de var ki böyle vücudu sallanır. Öyle sallanır ki bakarsın ki kendini yere vuruyor, duvara vuruyor. Cezbe halinde bunlar olur. Halbuki duvara ayık zaman vurduğunda kafası şişer, kırılır, ağrır. O cezbe halinde vuruyor, vuruyor, hiçbir şey olmuyor. Olmaz, cezbe halinde olmaz.

Evet bunlar olur, bunlara bakmayacaksınız, gözünüzü açmazsınız. Kim bu bana ağlayan? Kim bu bağırın? Kim bu kafasını vuran? Bunlar yaşanır, bunlara gözünüzü açmayın bakmayın. Kendi zararınıza olur, hem de buradaki bütün gelecek nura, tecellî

edecek nura engel olursunuz. Çünkü nur gizlidir. Aç basiret gözünü, kalp gözünü aç da gör. Bu gözünle göremezsin, açtığın gibi de onu kaçırsın.

Teveccühün başlarken Estağfurullah, 25 istiğfar okur gözleri yumarsınız. 5-10 dakika sonra üç istiğfar sesi duyarsınız, ama onu okumazsınız. Evet, teveccühün namazı var kılıyoruz, 25 istiğfar okuyoruz, üçü aşikâr, diğerini gizli okuyoruz, duaları gizli, aşikâr okuyoruz, teveccühe kalkıyoruz.

İşte usulünce oturttururlar, namaz safi gibi, ama arka arkaya oturttururlar. Sonra aralarda gezerken gönlümüze ne doğuyorsa ebyat, kelimâ kibar ne himmet olursa, gönlümüze ne geliyorsa biz onu söylüyoruz.

Fakat şunu ifade edelim ki bu kelimâ kibar bir tanesine söylenir. Ama o kelimâ kibar herkese söylenmiş olsa akşama kadar da teveccüh bitmez. Onun için bir kelimâ kibar söylenir, bir kelimâ kibar ile belki 10 kişinin sırtına, belki 15 kişinin sırtına el vurulacak.

Ama o kelimâ kibarlar da güzel olsun; güzel deyince hepsi güzeldir de bir tenkit mahiyeti vardır, bir de okşama mahiyeti vardır. Peki, her ikisini de kabulleşin.

O tenkit mahiyetinde ise onu nefsinize mâl edin.

Eğer okşama, sevme mahiyetinde ise onu ruhunuza mâl edin.

Niçin bak, Beyazit-i Bestami Hazretleri mübarek, genç yaştaiken onu sahavetinde insanlar çok seviyorlar. Onda öyle bir akıl, öyle bir zeka, öyle bir davranış ahlak, hüner var ki artık insanlar bütün bunu parmakla gösteriyorlar. Daha böyle bir insan yok, diyorlar. Kendisi de genç daha, onu öyle seviyorlarmış, metih ediyorlarmış.

Evet, Şeyh Şibli Hazretleri'nin sohbetine devam eder, gidermiş. O kadar sevilmiş, o kadar metih edilmiş ki dillerde söyleniyor. Artık şeyh efendi onun şöhretini kırmak için bak, ne yapmış?

Bir gün büyük bir cemaate sohbet ederken Beyazit-i Bestami Hazretleri de gelmiş onun esas ismi Tayfur'dur. Cemaatten içeri girerken daha şeyh efendi cemaate hitap etmiş, demiş ki:

—Sizin metih ettiğiniz (haşa tövbe estağfurullah, şanına layık olmayarak) bu hınzır mı?

Öyle deyince hiç onun ağına gitmemiş, hiç gadaplanmamış, hiç kötüsüne gitmemiş, ne olmuş? O söz ona bir ilaç olmuş, o söz onun yarasına bir merhem olmuş, o söz onun irşadına vesile olmuş. Niye?

O zaman o sözü kabulleşmiş demiş ki:

—Eyvah demek ki henüz nefsim hınzır sıfatından daha tebdil edememişim.

Ve Allah'a sığınmış, orada öyle bir sığınma ki kendisinden geçmiş, bayılmış orada geçmiş. Bak, ne olmuş orada? Orada çok terakki etmiş ve irşat olmuş. Evet, bunlar olabilir.

Demek ki işte bu kelimâ kibarlar söylendiği zaman bazı kelimâ kibarlar var ki mesela:

Gezeriz hayvân-ı nâtik misâli

Bak, bu kelamı kibar söylenmiş değil mi? Şimdi bu her kime söylenirse eğer.

Ekl ü şurbdan gayri ne kârimiz var

Kesret-i sevk içre çok lâübât

Söylemeden gayri ne kârimiz var

Bu bir kişiye söylenirse 5, 8, 10 kişiye vurulur geçilir, 10-15 kişiye vurulur geçilir. Şimdi belki o kelam bir kişi için zuhur etmiştir ama 8, 10, 15 kişiye söyleniyor. Söylensin o kelamı kabulleşecek, nefesine mâl etsin. Bir de var ki mesela:

Sebeb-i necâtım Hazret-i Sâmî

Esîr-i nefis etme dünyâya bizî

Hercâi nefsimin çoktur sitemi

Salar günden güne gavgâya bizî

Bak, bu da biraz çekemiyor.

Hubb-ı Rüstem'imi bend et pâyine

Fırsat verme bu emmâre hâine

Bugünkü ibsânı koyma yarına

Düşürme sultânım ferdâya bizî

Bak! Fırsat verme bu emmare haine, diyor. Peki, bu nefsi emmare sahibine söylenir. Ama bu nefsi emmareden geçmişlere de isabet edecek. Ama yine o nefesine mâl etsin. Çünkü bu esas bütün kelimeler burada bütün metihler, zammeler, övmeler, sevmeler, dövmeler hepsi burada iki şey var:

Medhe lâyük pîrimiz var zemme lâyük nefsimiz

Bu iki şey; bütün her bir gelen iyilikleri, metihleri, hürmetleri, hizmetleri her şeyi:

Medhe lâyük şahımız var

Pirine mâl et, rabıtana mâl et. Onu da sen kendi iyiliğinden bilme, kendinden bilme. Onu kendinden bilirsen varlık sahibi olursun. Varlık olursa, Allah korusun, yok olmaktır. Evet, çünkü bu şeytanın sıfatıdır.

Ama bir de sen dövüldüğün zaman, zemmedildiğin zaman, sana insanlar eziyet ediyor, itâle ediyor, sevmiyorlar, efendim çok zararları oluyor, çok iptilalar geliyor, bunları da o zaman nefesine mâl et. De ki bunlar nefsimdendir.

İyi şeyleri, güzel şeyleri rabıtandan bil. Sevildiysen, övüldüysen, iyilik gördüysen rabıtandan bil. De ki:

Benim sevicek bir tarafım yok, iyi bir tarafım yok, rabıtam sevdireyor. Rabıtam bana bu iyilikleri yapıyor.

Böyle dersiniz varlık olmaz. Öbür taraftan eğer bir insan senin kıymetini bilmiyor, seni itâle ediyor, sana eziyet ediyor, o zaman nefsinden bil. De ki:

Buna müstahakım, müstahak olmasam niye bu adam bana bu sözü söylesin? Niye bu adam bana bu kötülüğü yapsın? Daha da büyüğüne müstahakım ama yine de Allah, pîrim ihsan ediyor da hafif geçiriyorum. Ey nefis! Kolay kurtuluyorsun, bu sana azdır, daha çok olması lazım ama yine himmet oluyor, kolay geçiyorsun.

Tasavvuf da böyle olacak.

Evet, işte saflar arasında gezilecek. Gezinilirken sırtlara el vurulacak. Niye sırtlara el vuruluyor? Niye bu kelamı kibarlar söyleniyor? Bu kelamı kibarlar zuhurattır tabii. Her bir kelam bizim derdimizin ilacıdır.

Kelamı kibar eğer bir güzel kelam ise ruhumuzun bir gdası oluyor.

Eğer bize söylenen kelam güzel değilse, o zaman da nefsimizin terbiyesi için ruhumuzun terakkisi için kelimalar söylenmiştir. Her ikisi de hoş, niçin bak!

Gelse celalinden cefa

Yabut cemalinden sefa

İkisi de cana şifa

Buyrulmuş. Evliyâullah'ın kelamında olsun veyahut da zâhirde iltifatında olsun veyahut da bâtınından olsun, tüm gelenler; bir müridin bütün başına gelecek sevimler, dövülmeler, iyilikler, hastalık, sağlık, kar, kazanç bunlar hepsi Evliyâullah'ın bâtınından geliyor.

Mürit ise öyledir. Mürit değilse o zaman ona sözüümüz yok. Niçin bak, öyle buyuruyor:

Kakıyıp döğerse artır hubbunu

Sendiği deriyi çok çığner debbâğ

Akşam sohbette kelamı kibarda geçti ya:

Sedim seni seyda-yı cibân hayır ve şerde

Bu niye söylenmiş? Hayrı ve şerri de rabitasından biliyor.

Hayır, şer ne? Dövülme, sevilme; zarar, kar; sağlık, hastalık. Bunları hep rabitasından biliyor.

Sedim seni seyda-yı cibân hayır ve şerde

Evet, öyledir zaten işte bu kelimalar söylenir. Sırtınıza el vurulur. Sırtınıza el vurulduğu zaman Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bize bu teveccüh yapıyor, sırtımıza elini o vuruyor, deyin kârınız olur, daha yararlanırsınız, daha faydalanırsınız. Niçin bak, Sâlih baba öyle buyurmuş:

Kibrî-i abmerdir şeybin nefesi

Yakar dil şebrinde bırakmaz pası

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Dâim cezâb ederler me'vâya bizî

Siz de deyin ki burada:

Berberdir Dede Paşa Mevlâsı

Her ne kadar biz zâhırde bir vasıtayız, cemaat buraya toplandı ama bize vasıta kim oldu? Dede Paşa olmasa bu kıtmiri (estağfurullaah....) kim tanıyacak?

Onun için:

*Berberdir Dede Paşa Mevlâsı**Daim cezbederler buraya bizî*

Bu kelimalar boşuna söylenmemiş. Bak, bunların hakikatı meydanda görünüyor, aşikâr. Bir de var ki:

*Gâbî şecerden söyler ol gâbî hacerden söyler ol**Gâbî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürhândır*

Yani Allah ağacı da konuşturur, taşı da konuşturur veya ümmî, ilmi olanı, olmayanı da konuşturur.

Onları da konuşturan Allah, konuşturmamış mı? Hazreti Musa'nın ağaç asası konuşmuş, bak, ona neler yaptırmış? Koskoca dünyaya hükmeden Firavun'u aciz etmiş, yok etmiş, ortadan kaldırmış. Musa'nın asası kaldırdı. Onun için evet.

Bir mantık-ı bürhândır

Burhan; insanların lafzı, kelimadır. Kelam insanları kurtarır, burhanlıktan, darlıktan, meşakkatten kurtarır.

İşte Hz. Musa'nın o elindeki asa Firavun'un darlığından, şiddetinden onu kurtardı Hz. İsa'yı da darlıktan kurtaran bir taş olmuş. Taş hareket ederek hizmet görmüş, onunla taş konuşmuş.

Evet, Hz. Musa'nın elindeki ağaç konuşmuş onunla, Hz. Musa'ya burhan oldu, mantık oldu, darlıktan, Firavun'un şiddetinden onu kurtardı Ona inananları dünyaya hâkim olmuş Firavun'dan kurtardı. Hz. Musa'nın asasının mucizesini bastırmak için dünya üzerindeki sihirbazları, büyü adamlarını hepsini toplamış gelmişler. Bir sahra dolu onların sihir aletleri 100 deve yüküymüş.

Onlar da aletleriyle Firavun'un tarafından geldiler, cansız ağacı, taşı, altını cana getiriyorlar. Hz. Musa'nın asasının daha hiçbir güç karşısına çıkamıyordu. Ama her seferinde de asayı tut, inanacağım, diyordu. Nasıl asayı tutuyorsa, asa da bir baston, yine inanmıyordu, diyordu ki sen sihirbazların daha da ustasısın, erbabısın.

İşte bütün sihirbazlar toplanıyordu ki onun asasının sihrini yok etsin diye. Sihirbazlar geldiler, aletlerini hazırladılar, harekete geçirdiler, yılanlar oldu, canavarlar oldu, gökten ateşler yağıyor. Böyle bir şey içerisinde Hz. Musa nasıl asayı bıraktıysa onların hepsini yuttu. Firavun:

—Ya Musa, sana inanacağım, tut bu asayı, diyor

Tabii sihirbazlar dediler ki:

—Daha sihirbaz bulamayız, bütün aletlerimiz yok, 100 deve yükü aletimiz yok oldu.

Bunlar Musa'ya inandılar. Firavun çok kuvvetli, askerle etraflarını çevirmiş, kafir, o kadar siyasetli ki bunlar Hz. Musa'ya meyil ederse öldürebilmek için daha evvelden tedbir almış. Kuvvetli bir orduyla etraflarını çevirmiş. Sihirbazlar Hz. Musa'ya inandılar diye hepsini kırdırılmış, öldürmüş. Fakat onlar imanlı Müslüman olarak gitmişler. Hz. Musa Kelîmullah'ın hak olduğunu, bir hak peygamber olduğunu kabul etmişler, imanla gitmişler. Kur'an'ı Kerîm'in tefsirinde bunlar var.

Evet, işte bu teveccühün sonuna kadar göz açmak yasaktır. Herkesin sırtına el vurulur, vurulduğu zaman Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bizim teveccühümüzü o yapıyor, sırtımıza elini o vuruyor, Deyin, aldanmazsınız. Eğer burada itikadınız tam olursa görürsünüz.

Evet, teveccüh bittikten sonra eller vurulduktan sonra bir aşır okunur. Hocalar tarafından cihazla aşır okunduktan sonra teveccüh bitmiş oluyor. O zaman herkes gözünü açar ve serbest rahat oturur.

Teveccühün oturma şekli vardır ama oturma şeklinde saflar düzgün olacak böyle karma karışık oturulmayacak. Yeriniz müsaitse nasıl rahat ederseniz öyle oturabilirsiniz. Üç dört türlü oturma var. Bir yuvarlak oturma var ki bacaklarını serer mürebbi deniliyor. Bir de var ki eksi teverrüt deniyor, ayaklarını bir tarafını çıkartmakla oturuyor, sağından ya da solundan. Bir de var ki diz üstü oturuyor, tehiyatta oturduğu gibi. Bir de var ki bacağına birini diker, birinin üzerine oturur. Öyle oturma da var, nasıl oturursanız oturun, yeriniz müsaitse rahat oturun. Yalnız ayağınızı uzatamazsınız. Ama sakat olanlar varsa onlar kenara otursunlar, ayaklarını uzatsınlar, yoksa oturamazlar.

Evet, işte teveccüh bitince gözler açılır, aşır okunur. Bir Fatıha okursunuz, gözlerinizi açarsınız ve serbestsiniz, teveccühün şeklini o zaman bozarsınız. Kalkarsınız veyahut da ileri geri çıkarsınız, safları bozabilirsiniz. İşte teveccüh bir saat civarında belki biraz fazla sürer. İşte bu saat içerisinde ne yapacaktınız?

Önemli olan gözünüzü açmayacaksınız, gözünüzün ve kalbinizin bekçisi olacaksınız. Gözünüzü açmayacaksınız, kimseye bakmayacaksınız, kalbinizden de geleni atacaksınız, onun için:

Gam gelmez dememişler, Gam eğlenmez demişler

Yani insanların gamı vardır, demi vardır.

Dem zikirdir, gam ise gaflettir.

Gam gafletten gelir. İnsanların gönlüne gelen bir şey, insanın gönlünü rahatsız ediyorsa, gam odur, o gafletten ileri gelir.

Yoksa bir insan gamı deme çevirebilir.

Havayı Hu'ya tebdil et

Diye bir kelamı kibar var.

Hava boş, "Hu" da doludur. İkisi de zaten hava, ikisi de Hu, ikisi de zikirdir.

Biri var ki nefestir. "Ha" da nefes, "Hu" da nefes. "Ha" boş; "Hu" dolu.

“Hu” Allah’ı zikirdir. Ama “Ha” zikir değildir.

Ama nefes bir “Ha” ile çıkıyor, bir “Ha” ile giriyor. Bak, nefesimiz, Ha Hu, Ha Hu değil mi?

“Ha” boş gafletle çıkan nefes. “Hu” da ayık çıkan, Allah’ı anaraktan çıkan nefes, Allah’ı anaraktan alınan, verilen nefes “Hu” doludur.

“Hu” dolu demektir. Allah’ı anmadan unutaraktan çıkan, alınan, verilen bir nefes “Ha” da boştur.

Bir de Allah’ı anmadan almış olduğunuz nefesler ölü, yok oluyor, zayı oluyor. Ama Allah’ı anaraktan alınan verilen nefes yok olmuyor. Onların hepsi mücevher altın gibidir. Her birisi mücevher altından daha kıymetlidir.

Bir mücevher altın icabında bir daire satın alıyor. Altın çok ama mücevher altın deyince, altınların en kıymetlisi oluyor. Daha çok antika olanı oluyor. Mesela bir yüzüğün başına koyuyorlar, ufacık olanı bir milyar kıymetinde bir taşı var. İşte mücevher altın budur.

Demek ki zayı olmayan nefesler, her birisi bir mücevherdir. Zayı olan nefesler de öldü, yok oldu, boş uçtu gitti.

Evet, efendiler! Gönlünüze gelenlere hemen, affet Yâ rabbî benim gönlümden bunları çıkar, demek lazım. Yahut da Resulullah Efendimiz’e yalvar, Allah’a yalvar, hiç fark etmez. Bunlar birdir, müsavidir. Çünkü Resulullah Efendimiz’e Cenabı Hak buyuruyor: “Habibim seni seven beni sever.”², Habibim seni bilen beni bilir, habibim seni gören beni bulur, habibim bana itaat eden sana tabi olsun. Her ne kadar zâhir ulemalar, Allah korusun, nasıl ki Peygamber Efendimiz’in velâyetine inanamıyorlar inkâr ediyorlar.

Nedir velâyeti? Velâyeti Allah’ın varlığıdır, Peygamber Efendimiz’de tecellî etmiş.

Peygamber Efendimiz’in varlığı Allah’ın varlığında yok olmuş.

Bunlar zaten Mîraç’ta da olmuş, onlar zannediyorlar ki bir defa mîrac yapmış da Peygamber Efendimiz Allah’a gitmiş, gelmiş. Fakat buna zâhir ulemadan zaten inanmayanlar da var. Yalnız bir tek şeyi inkâr edemezler, bunu inkâr etseler onlara kâfir hükmü verilir.

Neden? İsra suresinde “Sbhanellezi esra biabdihî leylen minel mescidil haramı ilel mescidil aksa...”³ buyrulmuş. Bu da ayetle sabit ki Peygamber Efendimiz bir gecede Mescid-i Haram’dan Mescid-i Aksa’ya gitmiş, gelmiş, bunu inkâr edemezler. Bunu inkâr eden kâfir olur. Bunu inkâr etmiyorlar da göklere yükselmesine inanmayanlar var, Mîrac-ı saadeti göklere yükselmemiştir veya Allah’ı görememiştir diyenler var.

Bunların sözlerine yine de inananlar var, işte kandırıyorlar. Onlara bir şeyler okuyorlar, bir şeyler söylüyorlar, kandırıyorlar.

² Al-i İmran 3:31

³ İsra 17:1

Evet, Allah'ın üç nuru var; esma nuru, sıfat nuru, zât nuru.

Esmâ nurundan mana; Evliyâullah'ın velâyetidir. Evliyâullah'ta olan nurdur.

Sıfat nurundan mana; Resulullah Efendimiz'in nübüvvet nurudur. O da Evliyâullah'ta mevcut, çünkü varis-i enbiya.

Zât nurundan mana; Allah'ın zâtının nurudur. O da Evliyâullah'ta mevcut.

Ama ruhun herhangi bir nurdan olgunlaşmadan, bunu ifade ettik ya, bir insan esma nurunda pişmeden, olgunlaşmadan sıfat nuruna geçemiyor, geçemez. Sıfat nurunda pişmeden zât nuruna geçemez. Zât nurunda da olgunlaşmasa oradan da geçmese insanlar için faydalı olmaz orada kalır.

Öyleyse velilerden birçokları esma nurunda yanmışlar, kalmışlar. Birçokları sıfat nurunda kalmışlar. Ama birçokları da zât nuruna geçmişler. Sıfat nurunda kalanlar olmuş. Esmâ nurunda kalanlar olmuş.

Bak! Hallac-ı Mansur, Muhyiddin Arabi Hazretleri bunlar büyük meşayihler; zamanın da büyük meşayihleridir. Ama onlar da kalmışlar. Mansur, sıfat nurunda kalmış. Resulullah Efendimiz'in sıfat nurunda yanmış. Orada kalmış, geçememişler. Çünkü bak!

Mansûr "ene'l Hak" söyledi

Gördü bakâkat dârını

Mansûr değil cân söyledi

Cân içre cânân söyledi

Ol rûh-ı sultân söyledi

Kesfeyleyip esrârını

Burada "ruh-u sultan" Resulullah Efendimiz'in nuru nübüvvetidir. Yani fenafirresul olmuş. Resullullah Efendimiz'in nübüvvetinde yok olmuş. Mansur'un sözü Resullullah Efendimiz'in nübüvvet nurundan tecellî etmiştir. Daha da bunu başka da açıklayamıyoruz. Mansur'un dilinden Resulullah Efendimiz konuşmuş.

Onun için bir insan, tabii görünmez bilinmez olan bir şeydir, fenafişşeyh olunca herkesi zanneder ki o konuşuyor. Halbuki rabîta sahibi kendisi konuşmaz. O bir alettir. Onun dilinden, onun ağzından çıkan kelimeler şeyh efendisininindir, Şeyh efendisi konuşuyor.

Sıfat nuruna ulaşan bir zât da söylediği zaman, o kelimeler onun ağzından çıkıyor ama o kelimeler o sözler Resulullah Efendimiz'indir. Resulullah Efendimiz'in nübüvvet nuru onu konuşturuyor.

Zaten bak! Resulullah Efendimiz'in sözleri hadisi şerif, hadisi kudsi diye ikiye ayrılıyor. Ulema burada ikiye ayırıyor, Hadisi Şerif, Hadisi Kudsi diye.

Niye Hadisi Şerif, Hadisi Kudsi diye ayırırlar?

Hadisi Kudsiyse lafzı Peygamber Efendimiz'in manası Hazreti Allah'ındır. Burada zâhirde bir emir var ki açıklanıyor, bir emir var açıklanamıyor. Niçin açıklanamıyor? Akıl almıyor, onun için açıklanamıyor.

Bir var ki şimdi bir kimseyi Allah konuşturuyor, dese hak, zâhirde böyle bir emir var. Allah konuştu, dese küfür oluyor.

İşte Mansur nasıl “Ben Allah’ım.” demiş. Onu anlayamamışlar. demişler Mansur konuştu, Mansur söyledi. Bu kelamı Mansur söylemedi, çünkü Mansur yok olmuş. Mansur’un varlığı yok ki Mansur söylesin. Resulullah Efendimiz’in nuru nübüvveti ona söylenmiş.

Reşahat çok sağlam bir tasavvuf kitabıdır. Hep delilleri ayet ve hadisler. Orada anlatılan maceraların delillerini ayetlerle hepsini koymuşlar, ayetle hadisle ispat ediyorlar, orada yazar.

Ubeydullah Ahrar Hazretleri zamanının çok büyük bir cezbe sahibi ve daha çok meşayihleri gezmiş. Allah ona öyle bir ihsan etmiş ki sebavette, doğuşta Allah ona vereceğini vermiş. Bir defa bak, doğmuş annesinin memesini kırk gün emmemiş, ona bir şey olmamış. O zaman bardaklarla yedirecek bir şey yok. Kırk gün sonra annesi iyice temizlenmiş, yıkanmış ki ondan sonra annesinin memesini emmiş bu bir. İkincisi artık yürümeye başlamış, konuşmaya başlamış, ondan böyle harikulade kelimeler böyle hareketler görülmüş ki insanlar hayret ediyorlar. Velî olduğu sebavetinden belliymiş. Zaten dedesi meşayihmiş, dedesinin iki tane oğlu varmış, torunları varmış.

—Getirin oğullarınızı ben gidiyorum. Onlar gelsin ziyaret edeyim, demiş.

Onların hepsini ziyaret etmiş, Ubeydullah Ahrar Hazretleri o zaman körpeymiş. Onu o kadar sevmiş, o kadar koklamış ki:

—Bu büyük bir insan olacak, büyük bir velî olacak, demiş.

Dedesi tebşir etmiş. Ana dedesi meşayih, baba dedesi de meşayih, iki tarafı da meşayih. Şimdi bu Ubeydullah Ahrar Hazretleri yedi yaşında okula giderken çamurdan geçeyim derken ayakkabısı çamurda kalmış, çekmiş almış. Ayakkabısını almak için biraz onunla meşgul olmuş, zikrinde bir boşluk olmuş. O ayakkabıyı alıncaya kadar gönlünde bir zikir boşluğu görmüş. Ayakkabıyı giymiş, karşısında çift süren bir amcayı görünce kendi kendini dövmüş. Elinin tabanını vurmuş yüzüne öyle kendini dövmüş ki parmaklarının eseri, izi yüzünden kaybolmamış. Demiş ki:

—Şu amca bu kadar zahmetli iş görüyor, Allah’ı unutmuyor. Sen bir ayakkabıyı alıncaya kadar niçin Allah’ı unuttun?

Sonra diyor ki:

—On iki yaşına kadar ben herkesi böyle biliyordum. Allah’tan gafil kimse yok, diye böyle biliyordum. On iki yaşına bastım anladım ki bu sade bendeymiş. İnsanlarda gaflet var.

Kendisi çok da zengin babadan varlığı var. Bu bütün doğu havalelerini gezmiş, çok meşayihlerle karşılaşmış. Böyle görüp geçmemiş, onlarla dostluğu olmuş, onların peşine gitmiş onlara bedenî hizmeti, mâlî hizmeti, bedenî hizmeti olmuş. Fakat hiç-

birinden ders almamış. Ubeydullah Hazretleri'ne ders verememişler. Bizim nispetimiz de oradan geliyor, kendisi Türk'tür, Türk asıllıdır.

Taşkent şehrinde yaşıyor, fakat şehre bağlı bir köyde de Ömer Dağıstanî isminde bir dayısı varmış. Meşayıhten, o da cezbe sahibiymiş. Onu sık sık görmeye gidermiş. Bir gidişinde:

—Gel şehzade geldin mi? Demiş.

—Geldim efendim, demiş.

—Şehirde ne var, ne yok? Demiş.

Şehirden havadis soruyor. Demiş ki:

—Efendim güzel, bir şeylik yok, demiş.

—Havâfîler ile Tirmizîleri nasıl görüyorsun sen?

Nurettin Havâfî isminde bir zâhir meşayihî varmış. Yani ilmi çok ilmiyle, zenginliğiyle, müridinin çokluğuyla tanınıyor, merkezi yerde bir tekkesi var, cehrî zikir yapıyor. Cehrî zikirler daha çok şatafatlı oluyor, görünüyor, insanı çekip alıyor.

Bir de Seyyid Kasım Tirmizî varmış ki onun böyle varlığı yok, kendisi de yaşlıymış, onun da müritleri varmış ama azmış. Bir mahalle içerisinde, mütevazı bir yerdeymiş. Ama Havâfîlerinki çok merkezi iyi bir yerdeymiş.

İşte buna sormuş:

—Ne var, ne yok şehirde; Havâfîleri ile Tirmizîleri nasıl görüyorsun sen?

—Efendim bunların sözlerini anlayamıyorum.

—Neden? Demiş.

—Havâfîler diyor ki: “Hep ondan.” yani Allah'tan.

Tirmizîler de diyor ki: “Hep o”.

Reşahatta açın bakın, orada yazılıdır. Evet, bu demiş ki:

—Havâfîlerinki doğru, Tirmizîlerin yanlış demiş.

Sonra mübarek sohbet etmiş. Ubeydullah Ahrar Hazretleri bakmış ki sohbette hep Tirmizîlerin sözünü ispat ediyor. Havâfîlerinki doğru, dedi ama sohbette hep Tirmizîlerinin sözünü takdir ediyor. Sonra diyor:

—Anladım ki bunu dile getirmek olmuyormuş.

Zaten kelamı kibarda geçiyor:

Kendiyi kendi göre kendi bile

Bakışın edemez em gelmez dile

Bu macera kitapta yazılı sonunda böyle bir ibare var.

Demişlerdir ki: “Söyleyene bakma, söyletene bak!”

Hâlbuki demek olur ki: *“Syletene bakma, söyleyene bak!”*

Bu da var.

İşte tarikatta bir makam vardır ki oraya gittiğinde aşikâr edersen, Mansur gibi kafası gider. Onun için o dile gelmez. Onu konuşamaz, dile getiremez.

Evet, işte burada esma nuru, sıfat nuru, zât nuru bunlar tecellî edecek. Evvela bir mürit tarikata girince esma nuruna ulaşabiliyor. Eğer Allah bir ihsan edecekse, bir nazara uğrayacaksa esma nurunda kalmaz.

Cezbeli olan kimseye zikirle değil de ona ayrı bir ihsan oluyor, Allah’ın öyle bir ihsanı, lütfü oluyor. Evliyâullah’ın himmeti olur. Fakat bunu da muhafaza etmek lazım.

Yine esma nuruna ulaşmadan sıfat nuruna geçemiyor. Misal insan bir karanlıkta yaşıyor ama karanlığın ötesinde bir aydınlık var, bu aydınlığın olduğunu duymuş. Ama ne oluyor? Karanlık olduğundan dolayı yolunu da bilemiyor. Yolunu da bulamıyor o aydınlığa da gidemiyor. Karanlıktan kurtulmak için o aydınlığa gidecek yolu görmek için ona bir ışık lazım, gidebilir mi? Ne yapar esma nuru? Onu karanlıktan kurtarır, kalbinde daha gaflet kalmaz.

Evet, esma nuruna ulaşmayanın kalbinde gaflet vardır. Esmâ nuruna ulaşan daha Allah’ı hiç unutmaz ki dâhil olmayan zaten buna ulaşamıyor. Nefs-i mutmainneye dâhil olan zaten şeyhinde fani olur.

Ondan sonra ne oluyor? Elinde bir ışıkla karanlıktan rahatlıkla çıkıp nereye gidiyor? Sıfat nuruna, yani küçük nurdan büyük nura gidecek. Küçük nurun ışığı onu büyük nura götürecektir.

Bunlar böyle efendiler, yalnız bu üç nur burada, teveccühde tecellî eder. Esmâ nuru da eder, sıfat nuru da eder, zât nuru da eder.

Bir de şu var ki bak! Reşahatta yine böyle bir yazı var. Şeyh Saadettin Kaşgari Hazretleri otuz iki tane halife çıkarmış. O otuz iki tane halifenin en ileride olanı ilmiyle hizmetiyle her yönünde çok daha yakın, şeyh efendisine mahrem, daima hizmetindeymiş. Bir gün mübarek hastalanmış, o da hizmetinde.

O zamanın meşayihlerinden Muzaffer Kethüda isminde bir Halvetî tarikatından bir meşayih daha varmış. Bu da Saadettin Kaşgari Hazretleri’nin hastalığını duymuş. demiş ki gidelim ziyaret edelim. Ve müritleriyle beraber gelmişler. Saadettin Kaşgari Hazretleri’nin de Mevlânâ Alaaddin isminde çok âlim bir müridi var.

Ziyaret etmişler, hal-hatır, geçmiş olsun dedikten sonra Saadettin Kaşgari Hazretleri’nden müsaade almış demiş ki:

—Efendim müsaade ederseniz kendi usulümüzce bir zikir yapalım.

—Olur, demiş.

Bu nedir? İnsanlar açtığı zaman muhakkak az çok yemek ister. Bu zikir de ruhun gıdasıdır. Onlar cehrî zikir yaparlar, o zikirden fevkalade bir zevk alırlar. Hem o zikrin harareti, bir taraftan da onlarda olan hareket ve zevkten dolayı son derece güçlerini sarf ediyorlar. Ne zaman ki böyle güçleri kalmıyor, bayılıp düşüyorlarsa, o zaman cehrî zikri bırakıyorlar.

Böyle kendi usulünce bir zikir yapmış ve bayılıp düşmüşler bir müddet sonra ayılmışlar. Sonra Saadettin Kaşgari'ye sormuş:

—Efendim siz evlad-ı resulden misiniz?

—Evet, demiş.

—Siz bu nesebinizi izhar, aşikâr edeceksiniz ki insanlar size hürmet etsin, sevap kazansın.

— Tarikata girdikten sonra babamdan kalan bir şecereyi, o bana varlık olur, ondan bir gurur gelir diye duvarın deliğine koyduk, çamurla kapattık. Sen nerden bildin benim evlad-ı resulden olduğumu? Demiş ki:

—Bu zikirden sonra beyhutluk âleminde Resulullah Efendimiz'le görüştim. O bana söyledi: “Saadettin bizim evladımızdır iki taneyi bize ulaştırmıştır.”

Fakat mübarek kulakları ağır işitiyormuş, otuz iki taneyi iki tane anlamış.

—Lâ, Lâ (hayır) o hazret fazla söyleyecekti, eğer görüştüysen iki taneden fazla söyleyecekti, demiş.

Müridi demiş ki:

—Efendim şeyh efendimin kulakları ağır işitir, ben de işittim Resulullah Efendimiz otuz iki dedi, efendim iki anladı.

—Saddakna sen doğru söylüyorsun, demiş.

Şimdi buradaki esrara bakın efendiler. Mevlânâ Alaaddin'in gönlüne gelmiş ki, en mahremi o, daha yakını yok.

—Acaba ben bu otuz iki içerisinde var mıyım?

Haberi yok, mübarek şeyh efendi onun yüzüne bakarak tebessüm etmiş yani varsın, demiş.

Demek ki Nakşî'lerde insan fenafirresul âlemine ulaşırsa da yine haberdar etmiyorlar. Halbuki diğer mürit görmüştür. Görme başka, ulaşma başka. Resulullah Efendimiz'i görmüştür, görebilir ama Resulullah Efendimiz'in sıfatlarıyla sıfatlaşmamıştır. Bak, sıfatlaşmış ama haberi yok, onun için Nakşî'lerdeki bu büyük bir maharettir.

Nakşî'lerde öyle. Esmâ nuruyla, sıfat nuruyla müridi uğraştırmazlar, göstermezler. Çünkü eğer gösterilirse oradan geçemiyor, oradaki zevkten daha geçemiyor. Bundan daha güzel bir şey olur mu, der oradan geçmez, gitmez, götüremezler. Der ki: “Ben gelmiyorum, işte burası çok güzel bir yer, benim gördüğüm bulduğum bana yeter, ben daha gelmiyorum.” der.

Şimdi burada Nakşî'lerde esmâ nurunda, sıfat nurunda takılmasınlar, kalmasınlar diye göstermezler zât nuruna ulaştırırlar. Peki, o zat nuruna ulaşmak da şöyledir:

Aşık imdi varlığın ver yokluğa

Yokluk içinde sana varlık doğa

Ne zaman ki kendi varlığın yok olur, ortadan kalkarsa o zaman sen zât nuruna ulaşmışsın. Bunu gör, görme.

Evet, bu zamanda belki onu da göstermezler. Çünkü orada da geçememezlik olabilir ki birçokları vecd âleminde kalmışlar.

Bak! Abdurrahman Cami Hazretleri beş asır boyunca (bu da kitapta yazılı) dünya üzerinde bir tek âlim olarak gelmiş. Tabi bu beş asır boyunca, geleceği değil geçmiş olarak söylenmiş. Abdurrahman Cami Hazretleri geçmiş beş asır boyunca, tek olarak gelmiş, Mevlânâ da onun içerisinde oluyor.

Çünkü Mevlânâ Hazretleri mübarek Azizan Hazretleri'nin zamanındaymış. Ama Mevlânâ oğlunu Azizan Hazretleri'nin sohbetine göndermiş.

—Git oğlum, Azizan Hazretleri'nin sohbetinde kendini iyice yetiştir, kendini olgunlaştır, kendini orada pişir, demiş.

Onun için Mevlânâ oğluna icazet vermemiştir. Mevlânâ'ya sormuşlar:

—Efendim sizden sonra yerinize, kaim makamınıza kim oturacak?

—Hüsamettin Çelebi, demiş.

Her sorduklarında Hüsamettin Çelebi, demiş. Fakat aşikâr olarak değil de özel olarak sormuşlar:

—Efendim Sultan Veled hakkında ne buyuruyorsunuz?

İki oğlu var biri Alaaddin, biri Sultan Veled. Alaaddin babasına muhalefet etti. Şems'e ihanet edenlerle beraber oldu. Ama Sultan Veled babasına çok inandı, teslim oldu. Babası onu Azizan Hazretleri'nin sohbetine gönderdi, dedi:

—Git oğlum, Azizan Hazretleri'nin sohbetine bir sene kal dinle, orada kendini yetiştir.

Zâhir emirde Mevlânâ Sultan Veled'e hilafet vermemiş. Hüsamettin Çelebi halifem demiş. Bir seferinde Sultan Veled için ne buyuruyorsun, demişler.

—O pehlivandır, pehlivanın vasiyete ihtiyacı olmaz, demiş.

Ondan sonra Hüsamettin Çelebi de dâhil bütün ihvan onun başına toplanmışlar.

İşte üveysiler var, o da üveysi oluyor. Üveysiler var ki onlara zâhir emir maneviyattan verilir. Yalnız zâhirdeki meşayihlerin ona izin vermesi şudur ki yani kimse itiraz etmesin, Sen bu yetkiyi nereden aldın? demesinler.

Evet, efendiler! Mevlânâ Alaaddin'in de böyle hiç kendinden haberi yok ve acaba bunların içerisinde ben var mıyım, diye düşünmüş.

Bak! Peygamberimiz otuz iki taneyi bize ulaştırdı, demiş ama otuz iki tanenin içerisinde en ileri olanının haberi yok.

İşte böyle efendiler! yalnız Nakşibendî Efendimiz'den sormuşlar:

—Sizin tarikatınızın bidayeti nedir?

—Âmentübillah, demiş.

—Nihayeti nedir?

—Âmentübillah, demiş.

Başlangıcı da âmentübillah, nihayeti-sonu da âmentübillah. Yani ne demek olur?

Hani bir mürit, daha irade sahibi, tarikata girmiş ama âmentünün şartlarına inanıp yaşayacak, değil mi?

Evet, bir marifete ulaşmış birisi var. Velilerin en yüksek makamına ulaşmış. Onlarda şimdi âmentü yok mu? Onlarda da âmentü var. Âmentünün şartlarını onlarda yaşıyorlar.

Fakat müridin âmentüsü onlarınkine göre mecazdır.

Onların âmentüleri müridinkine göre hakikattir.

Mürit mesela ne yapıyor? Âmentüye inanmış, icraatlarını yapıyor, kendisi yapıyor, iradesi var.

Ama onlar kendileri yapmazlar. Onlar bir alettir. Allah'ın kuvveti, kudreti onlara yaptırıyor. İşte mecaz-hakikat bu demek oluyor.

Ama mecaz hakikate köprüdür. Mecaz olmasa hakikate ulaşamaz.

Evet, izdiham var. Bir saat de teveccüh sürer. Abdest sorunu var. Bir, iki kişi abdesti beklerken, biraz sonra on kişinin abdesti daralacak. Öyle efendim. Allah razı olsun işte böyle zaman zaman bu teveccühümüzü yapıyoruz.

Yalnız toplu halde ben şöyle bir şey ifade etmek istiyorum. Bu cezbe sahipleri cezbelelerini yensinler. Hele başka yerde değil de namazda yensinler, bu çok dikkat çekiyor, fitneye mucip oluyor.

İşte bakın efendiler! Hakikaten Ankara'da o şeyh efendi, kendisi âlim de cezbeyle itiraz etmedi. Biz ne almışsak, zâhirimiz, bâtınımız bütün ne kadar güneydoğu, doğu meşayihleri varsa hepsi oraya (Nursin) bağlıdır. Çünkü orası menbaı, gözenin başıdır.

Abdurrahman Tâgî Hazretleri Gavs'tan (Sıbğatullah Arvası) hilafetinde ne istemiş?

— Kıyamete kadar benim ailemden ilm-i şeriat, ilm-i tarikat eksik olmasın, demiş.

Onun için onlarda âlimler hiç eksik değil. İki yönlü zülcenaheyler, hem zâhir ilmini okuyorlar bitiriyorlar, medresede okutuyorlar, hem de tasavvuf ilmini orada isteyenler, herkese değil, öğreniyor, orada yetişiyor.

İşte başka bir hoca burada bir şey söylemedi ama bana telefon açtı, telefonda böyle böyle oluyor, niye böyle oluyor, diye sordu. Biz hoş gördük. Tabii hocam onlar bilmiyorlar, öğrenecekler, önüne geçeceğiz, mani olacağız, dedik. Hatta namazda öyle yapını küfre götürür, İbni Halidun'un kitabında böyle yazıyor, dedi.

Şimdi zâhir değil ki hoca. Mansur "Ene'l Hak" deyince kafır oldu mu? Mansur "Ene'l Hak" deyince niye kafır olmadı? Ver cevabını, bakalım ne cevap verecek, ne diyecek, buna ne bahane bulacak?

İşte öyle, yine de olsun namazda dikkat edin, namazda bu gibi şeyler olmasın. Hakikaten zaten bir insan namazda iradesiz oluyorsa "Allah" dese, vursa yere kendini,

ırpınsa ırpınsa, kalksa, dursa namaza; namazı bozulmaz, ama iradesiz olması lazım. İradeyle söylerse küfürdür. Hem de namazı ifsat eder.

Cezbe sahipleri bilhassa dikkat edin namazda kendinize sahip olun, sıkın. Hatmelerde teveccühlerde de kendinizi sıkın, çok fazla bağırınca bu sefer ki diğeri de bir Şey anlayamıyor, ne olduğunu anlayamıyorlar, bilemiyorlar, burada biraz kendinizi sıkın, bu bir.

İkincisi, bu teveccüh bölgelerine teveccühe bir gün kalarak gelin, çok önceden gelmek olmuyor. Bu da bir usulsüz oluyor. Bir gün kalaraktan gelin.  gün, beş gün önceden gelmeyin. Senin gibi bir kişi değil ki, sadece bir memleketten gelmiyor ki. Her memleketten iki-üç kişi gelse yine burada izdiham oluyor. Burası Ankara gibi de değil ki. Gittim baktım beş tane lavabo var, bir tane banyo var. Akşamüstü o kadar ders alan oldu, bunlar nerede banyo yapacaklar? Burası cevap vermiyor.

İnsan teveccühe yakınlığını hesaplar gelir, bir camide abdestini alır ve bu abdestiyle teveccühe girer, çıkar, burada da bir sıklet olmaz. Yemede de olmaz, içmede de olmaz, abdestte de olmaz, yatmada da olmaz,  gün beş gün evvel teveccühe gelinmez, bu olmaz usulszdr, bak, biz böyle görmedik.

Teveccüh saatini hesaplayıp gelin. Çok ırakta olanlar cumartesi öğleden sonra gelebilirler. Hani belki kiŐ yolculuğu, vasıta bozulur, bir aksama olur, bunlar cumartesi öğleden sonra gelebilirler. Ama teveccüh diye buraya sohbe gelmiş de yeri yakın, gidip geliyor bu başkadır. Teveccüh için üç gün önce beş gün önce gelip kalmak usulszdr, ben bunu çirkin görüyorum. Onun için bu bölgeye gelmişim, bu bölgenin etraftakiler her gün de gelebilirler, burada kalabilirler onlar başka, sadece bu bölge için bu hafta gelmişim. Bu bölgenin dıŐından gelenler teveccüh diye geliyorsa hesaplasın gelsinler, cumartesi öğleden evvel gelenleri ben kınıyorum, cumartesi öğleden sonra gelebilirler, hesaplasın gelsinler. Buna dikkat edin, bunda çok huzursuz oluyorum.

Evet, Şimdi teveccühe başlayacağız, çabucak yukarıdaki yukarıdakine, aşağıdaki aŐađıdakine seri olarak on dakika içerisinde hazırlayın.

“Teveccühte Ölü Kalpler Dirilir”

Ocak 1995, Tarsus

Esselamualeyküm ve rahmetullah; Allah’ın selamı, rahmeti üzerinize olsun. Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefalar getirdiniz. Sabah-ı şerifleriniz hayırlı olsun. Yapacağımız büyük amelimiz teveccüh, hayırlı mübarek olsun. Cenabı Hak aşkından, feyzinden, nurundan, bereketinden ihya-âbâd etsin.

Allah’a çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Rabbimiz bize lütufta bulundu, ihsanda bulundu. Büyük bir lütuf, büyük bir ihsan.

Niçin? Bak! Kelamda geçiyor. Kelamı kibarlara inanmak lazım, hiç şüphe yok.

*Teveccüh olunca her bir ihvâna
Mürde kalblerimiz gelirler cânâ
Murg-ı cânlar başlar âb u figâna*

Bir de ne buyuruyor:

*Teveccübe gelin ihvân
Kuruldu balka-i Rahmân
Açıldı ravza-i Rıdvân*

Yani ravza-i Rıdvân cennet bahçesi.

*Teveccübe gelin ihvân
Kuruldu balka-i Rahmân
Açıldı ravza-i Rıdvân
Bu meydân-ı muhabbettir
Bu bir uzâmâ-yı nimettir
Bu bir eyd-i meserrettir*

İyd bayramdır; ama bu ruhi bir bayram. İslami bir bayram değil, ruhi bir bayram. Malumunuz Allah emretmiş, iki tane bayram var: Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı. Fakat bizim için bayram çoktur. Şimdi silsilede geçiyor ya: “Muhammed Sami-yi Gavvasi bahr-i aşkı râ her dem.”

Dem nefestir. Her nefeste aşk deryasına dalar. Zaten öyle, bayram mesela üçtür:

Bir bayram var ki işte Allah’ın emri olan senede iki bayram var.

Bir bayram da var ki insanlar günah işlemezlerse her gün onların bayramıdır.

Bir bayram da var ki huzur sahipleri velilerin bayramıdır.

Bu misalimiz onu ifade ediyor. Onlar her nefeslerinde zikir yaparlarsa onların bayramı odur.

İşte Allah'a şükür bu teveccühte insanlar bu nimetlere malik oluyorlar. Demek ki:

Teveccüb olunca her bir ihvâna

Mürde kalplerimiz gelirler câna

Mürde kalp: ölü kalp. Mürde: Ölü.

Allah'ı unutan kalp ölüdür.

Allah'ı unutmayan kalp de diridir.

Nerede dirilik oluyormuş? Bak, teveccühte oluyormuş.

Teveccühte kalp diriliyor. Ölü kalp dirilirse insan o zaman büyük bir insan oluyor. Kalbi dirilendir büyük insan; kalbi dirilmeyen insan büyük insan olmuyor.

O da şöyledir ki: Bir ağacın çekirdeğini düşündüğümüz zaman; o kuru ağacın kökü, gövdesi, dalları, yaprakları, yemişleri o çekirdeğin içerisinde. Ama bu çekirdek patlıyorsa onlar meydana çıkıyor; patlamıyorsa meydana çıkmıyor.

Mürde kalp de çekirdek gibidir. Kalp dirilirse o çekirdeğin içerisinden çıkan bir ağaç, büyük bir ağaç gibidir. Gövdesi, kökü, dalı, meyvesi her şeyi meydana çıkıyor. Onun için bak, o küçük çekirdek koskoca bir ağaç oluyor.

Onun için Cenabı Hak "Biz insanı güzel, kıymetli halk ettik."¹, buyuruyor. Cenabı Hak, insanı nokta-yı kübra büyük; insanı ahsen-i takvim, kıymetli halk ettik, güzellerin güzeli halk ettik, buyuruyor.

Evet, insan rahatlar, ferahlar. İşte o rabıta nuru kalbe gelince insanda bir rahatlık olur, ferahlık olur.

O ferahlık nedir? Muhabbettir işte.

Muhabbet ehli o kadar halîm, o kadar selîm ki hiçbir şeye kızmaz, hiçbir şeyden üzülmeyiz; çok rahat, ferah olur. O halinde insanları çok sever, insanlara hürmet eder.

Bir de kabız halî olur ki, rabıta nuru kesilince, o kalbindeki karanlık onu sıkar. Onu sıkınca bu sefer çok vurucu olur, insanlara karşı kırıcı olur. Amelinde bir ağırlık olur. İşlerinde hiçbir şeyden zevk alamaz.

Ama ne yapacak? Cihat yapacak.

Cihat, Allah'ın emridir. Cihat farzdır, farz. Cihat için geldik biz bu dünyaya.

Ama cihat var ki iki: Bir küfür ile imanın çatışmasıdır, küfre karşı bir cihat.

Bir de insanın nefsiyle cihadı vardır.

¹ Tin 95:4

Nefsiyle olan cihat, cihadı ekberdir. Yani büyük cihattır. Onun için bak! Peygamber Efendimiz buna cihadı ekber buyurmuş. Nefsiyle cihat etmeyi cihadı ekber, büyük cihat buyurmuş.

Peki, biz cihadı neyle yapacağız? Ne ile olacak? Ancak bizdeki bu cihat nedir, nasıl yapacağız?

O kabız halinde Allah'a sığınmamız lazım, bunu tezden atmamız için istiğfara devam etmemiz lazım.

Basit halinde de çok şükür yapmamız lazım. Çok böyle yüzümüzü yerlere koyup Allah'a şükür secdesi yapmamız lazım ki Allah ne yapsın? O hâli bizde çoğaltsın. Niçin? Allah bak, buyuruyor ki: "Vermiş olduğum nimetin kıymetini bilirse artırırım."²

Demek ki bu basit hali Allah'ın bir nimetidir. Ona çok şükredeceğiz ki o çoğalsın.

Kabız haliyse Allah'ın Celal sıfatından tecellî eder. Ondan çok havf duymamız lazım, çok, Allah'a sığınmamız lazım ki ondan da kurtulalım.

Bunlar böyle işte. O zaman bu kalbî cihat müritte ne yapar?

Zaman zaman işte birini azaltır, birini çoğaltır. İşte bu kelam bunu ifade ediyor:

Türlü nimetler verir layık değil isem de ben

Gönderir mimarını tez tez bu dil-i viranına

Dil-i viran; viran olmuş kalbimi onun mimarı gelip orayı imar ediyor.

Hoş oraya bir mühendis gitmiş de aletiyle sanatıyla kalbini mi tamir etmiş?

İşte burada kalbimizin mühendisi kimdir? Mürşidimizdir.

O bizim kalbimizin mimarıdır. Manevi gücü ile manevi kuvvetiyle...

Onlardaki manevi kuvvet nedir biliyor musunuz?

Onlardaki manevi güçlerini, kuvvetlerini kullanmaları için bir zaman yok. Onlar için bir işlem de yoktur.

Bir insan gücünü kullandığı zaman, bir şey yaptığı zaman, mürur edecek zaman lazım ki onu yapsın ve bir de bunu işlemle yapacak.

Ama bunlarınki "Kün"dür, ol demesidir.

Evet, Allah'a şükür, elhamdülillah, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Bugün ruhun bayramıdır, ruhların bayramıdır. Onun için ruhlar mesut olacak burada.

Bu cezbelere, bu bağırmlar, bu ağlamalar nereden geliyor? Başka bir sebep var mı?

Ancak bir muhabbetten doğuyor, muhabbetten geliyor. Burası şimdi muhabbetin ilan edildiği bir yer. Muhabbetin fişkırdığı bir yerdir. Çünkü niçin? Bak!

Ehl-i aşkın katresi ol sohbet-i Mevlâ ile

² İbrahim 14:7

Ehl-i aşk değil mi bunlar?

Az da olsa yani bir nebze de olsa, bir kıvılcım da olsa, en ufak bir mum ışığı kadar muhabbetiniz de olsa buraya sizi uzaktan yakından o getirdi.

Ne getirdi sizi? Muhabbetiniz getirdi. Zaten kelamı kibarda ifade ediliyor:

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Bütün cem olsun âşıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Şefîmiş Muhammed'dir

Allahümme salli ala seyyidinâ Muhammed.

Ne ifade ediyor? Âşık kim? Estağfurullah.

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Yârdan mana Allah'tır.

Sadıktan mana da Allah'a vermiş olduğu sözü yerine getirmektir. Allah'a vermiş olduğu sözü yerine getirmezse sadık olmuyor.

Cenabı Hak buyuruyor ki: "Beni çok zikredin". Biz zikir yapamıyoruz işte, çok zikir yapamıyoruz.

Evet, namaz da bir zikirdir, Kur'an okumak da bir zikirdir, Allah'a yönelmekte bir zikirdir ama onların belli bir saatleri var, sınırları var. Cenabı Hakk'ın burada çok zikredin buyurması yani diyor; unutmayın beni.

Zaten öyle. Başka bir emri de var ki: "Beni yerken zikredin, içerken zikredin, alırken zikredin, verirken zikredin, ayakta zikredin, yataarken zikredin, gezerken zikredin."³ Bak! Şimdi bunları yapamıyoruz.

Demek ki işte bu zikirleri burada elde edeceğiz. Kendimizde olan bu gafleti atacağız. Böyle bir ayıklığı burada elde edeceğiz.

Böyle bu ayıklıkla; ayıklık deyince bir ışık yanacak burada, muhakkak kalbinizde bir ışık yanacak.

Muhafaza etmeniz lazım. Muhafaza ederseniz o büyür. Hani:

Günden güne derdim artar

Varsam Lokman'a Lokman'a

O ışığı muhafaza edersen ikinci bir teveccühte o ışık daha da büyüyecek veya hatmelerde büyüyecek.

Teveccühümüz büyük bir ameldir.

³ Al-i İmran 3:191

Ne oluyorsa teveccühte oluyor.

Bakın teveccühte insanların kalbine zikir tohumu ekiliyor. Zikir tohumu teveccühte ekilirmiş. Ama tabii ki bir zikir tohumu ekilmesi için o tohumun bitmesine bir zaman vardır, bir zaman gerekiyor.

Ama bir de var ki tohumu bitirecek tarlaya, toprağa tohumu atarlar. Bir ağa, eskiden vardı yine var. Bir tarlası var verir marabaya. Eskiden öküzdü şimdi motor, çiftini de verir, aletini edevatını da verir. Ona der ki:

—Bu tarlayı sür, hazır et; havalandır o tarlayı iyice hazır et.

Tohum ekileceği zaman ağa gider tarlaya bakar. O, tarlayı eğer güzel sürmüşse, halletmişse tohumunu verir, edememişse tohumunu vermez. O tarlaya tohumu ekmez. Der ki:

—Bu toprağı hazır edememişsin, tohum bitirecek bir hale getirmemişsin; ben buraya tohum vermem.

Bundaki maksadımız şudur: Mademki ıraklardan dolandınız, ıraklardan geldiniz, zahmet çekip geldiniz, para harcadınız geldiniz, aç kaldınız, uykusuz kaldınız. Bir arzu var burada, o arzu bunların hepsini yok ediyor. Zahmeti de yok ediyor, açlığı da yok ediyor, uykusuzluğu da yok ediyor.

Bir arzunuz var, geldiniz buraya. Bu arzunuzun da bir noktası vardır. Dün değil evvelsi gündün buraya geldiniz, evet bu zahmetleri, bu meşakkatleri çektiniz.

Şimdi bizim teveccühümüzün bir saat müddeti olur. Sohbetten sonra teveccüh başlar ve bir saat sürer. Zaten izdiham var dışarıda. Evet, bir saat sürer belki bir buçuk, en fazla bir buçuk saate gider. Bir saatten aşağı olmaz. Bir saat zarfında bütün işte dikkatinizi burada toplayacaksınız.

Bir arzu ile bu kadar zahmetler, meşakkatler çektiniz; toplandınız geldinizse bir saat de ayık olacaksınız.

Ne bulacaksınız o bir saatte bulacaksınız.

Ne olaksa o saatte olacak. Ecri de o saatte, mükâfatı da o saatte, terakkisi makamı da o saatte. İşte onun için:

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalplerimiz gelirler câna

Sen yıllar boyunca kendi iradenle çalışsan zikrin ile kalbini diriltemezsin.

Ama bu teveccühte dirilecektir.

Yalnız burada bir inanç var; inanç, inanmak var.

İman nedir? İnanmaktır.

Neye inanacağız? Hak olan her şeye inanacağız.

Tarikat da haktır, bizim bu amelimiz de haktır. Teveccühün büyük bir amel olduğuna inanacağız.

Bu amel ne istiyor Şimdi? Başlangıcından nihayetine kadar kalbi selim istiyor.

Yani olur, beŐeriz gelir:

Gam gelmez dememişler, gam eğlenmez demişler

Gam insanın gönlünü rahatsız eden bir Şeydir. Dem ise ona ferahlık veren bir Şeydir. Ama insan bu gamı “dem”e evirebiliyor.

Gam içerisinde Allah’a yalvarıyorsa, deme geçiyor, serbestleŐiyor, ferahlıyor. Gamı dem’e dönüyor değil mi? Evet.

ŐiŐte bu amel kalbi selim istiyor. Her zaman kalbi selim olacağız ama olamıyoruz. Günlerce yıllarca elde edemediğimiz kalbi selimi burada elde ederiz.

Gam olur, gelmez değil, gelir.

AĞır hastan var gelir. AĞır hastanın hastalığı sen burada düşünmekle iyileşmez. Ama ona burada dua iste, duanın merciidir, ona dua iste.

Borcun var deyemiyorsun, düşünmekle onu deyemezsin. Bu borçtan beni kurtar dersin, kurtarır seni.

Onun için bu amel kalbi selim istiyor. Zaten kelamı kibarda geçer:

Eriş kalb-i selm içre huzûra

Seni mahv et erem dersen sürûra

Ölümden evvel l gel gir kubûra

Hakikat gllerin görmek dilersen

Marifet meyvesin dermek dilersen

Şüphe yok, amenna ve saddakna. Allah, Cenabı Hak; Şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti insanlara bahşetmiş ve kulum iste vereyim (talebena vecedena), buyuruyor.

Őtemesini bilelim, isteyici olalım.

Őtemesini bilemiyorsan öğren, bildiysen iste.

Bir istemesini öğrenmek var ki mahviyetle öğrenirsin; bir de onu kalpten öğrenirsin, dilden değil. Kalpten doğacak o kalpten.

Ama kalpten o isteği kendin doğduramazsın, bu isteğin senin kalbinden doğmaz, doğduramazsın. O kalbi açan birisi olacak, o kalbi temizleyecek birisi olacak.

O temiz kalp ile halis kalp ile bir insan isterse Allah onu ihsan eder.

ŐiŐte bu halis kalp, selim kalp olmazsa, bir insan kalbi selim olmazsa duası makbul olmaz.

Duası olur ama makbul olmaz. Hiçbir ameli de makbul olmaz. Hiçbir duası da makbul olmaz.

Ve kendisi de ne olur? Huzurlu olamaz. Ne yediğinden, ne içtiğinden, ne aldığından, ne kazandığından hiçbir Şeyden huzurlu olamaz.

Ancak kalbi selim olan için varlık, yokluk birdir. Hastalık, sağlık birdir. Dövülmek, sövülmek birdir. Methedilmek, zemmedilmek birdir. Evet.

Eriş kalb-i selîm içre huzûra

Yani insanlar huzurlu olmak isterler. Ama kalbi selim olmazsa hiçbir şey insanı huzurlu etmez ki...

Çünkü niçin? Cenabı Hak “Sizin kalbinizi ancak zikrullah doyurur başka bir şey doyurmaz.”⁴ buyuruyor. Zikrullah ile dolan bir kalbe başka bir şey girmez ki rahatsız etsin. Dolmuş bir defa kalp.

Neyle? Zikrullah ile dolmuş. Oraya daha başka bir şey girmez.

Kalbi selim demek, her şeyi atmak, kalpten çıkarmaktır. Sadece Allah ile meşgul olmak, gönül rahatlığıyla Allah’ı zikretmek.

Kalbi rahat ettiren Allah’ın sevgisi, Allah’ın zikridir. Evet, işte burada:

Eriş kalb-i selîm içre huzûra

Huzurlu olmak istiyorsanız kalbi selim olun. Ama kalbi selim olamazsınız ki.... Yıllar boyu uğraşır uğraşır olamazsınız.

Ama bir nazara, bir himmet sahibinin himmetine ihtiyaç vardır. Bakın, niçin Mevlânâ’nın bir kelamı var, bunu ifade ediyor:

Yek nazar eylese arifibillah

Ash kemhareyi mücevber eyler

Ne buyuruyor?

Arifibillah: Allah’ın velileridir, Allah’ı hiç unutmayanlar. Çünkü niçin? Allah’ın velilerinde, onlarda Cenabı Hakk’ın sıfatları tecelli ediyor. Buyuruyor ki, “Veli kulumun gözü benim gözüm.”⁵ Evliyauallah Hak gözü ile bakar.

Hak gözüyle bakınca kara taşı mücevher altını eder. Ama âdetullah cârî olmamış ki inansınlar.

Bak! Necmeddin-i Kübra Hazretleri o, bir makama ulaşmış. Orayı idare edememiş oradan aşağı inmiş. Olur ya insanlar da, bir makama ulaşır, orayı idare edemiyor, ben bunu yapamıyorum diyor, aşağıya iniyor.

Bu makam ne? Beş tane Evliyâullah “Kâbe Kavseyn” makamına ulaşmış. Bu “Kâbe Kavseyn” makamı Resulullah Efendimiz’in makamıdır. Ama dördü orada duramamışlar, orayı idare edememişler, inmişler. Nakşibendî Efendimiz orada kalmış, orayı idare etmiş.

Peygamber Efendimiz’e âşık olanlar çeşitli çeşitli ameller ile işte efendim oruçlar tutmuşlar; salâvatlar, zikirler yapmışlar, rüyada görmüşler. Rüyada görenlere buyurmuş ki: “Beni görmek istiyorsanız gidin Muhammed Bahaeddin’i ziyaret edin”. Beni

⁴ Ra’d 13:28

⁵ Buhari Rikak 38

görmek isteyen gitsin onu görsün. Onun için “Reis-i Evliya” seçilmiş. Bu makamı o idare etmiş.

Öbürlerinden de mesela Necmeddin-i Kübra var, ismi Kübra yani büyük. Kübreviyye tarikatının kurucusudur. O bir açık sahra sohbetinde, sohbet ediyormuş. Çok büyük cemaat var. Sohbeti dinlemek için dört ayaklı bir kertenkele otların içerisinde sürüne sürüne dizinin dibine gelmiş. O sohbet esnasında tabii o anda bir tecellî olmuş. Bir Hak nuru tecellî etmiş, her zaman olmaz. Vardır ama bu her zaman olmaz. Yalnız:

Görse bir mahbûb-ı ra'nâ mevc urur deryâ gibi

Ne zaman ki Evliyâullah bir ehlini görürse; ona bakar o gözüyle başkasına bakamaz, bir dilemesi vardır.

Evet, işte o tecellî anında bakmış ki, o kadar cemaat içerisinde bir tane kalbi selim bulamamış. Hepsinin kalbi meşgul, hepsinin kalbi dolu. Bakmış ki o hayvan öyle vermiş ki kendisini sanki ölmüş gibi hiç kılmıyormuş. İşte o anda o hayvana acımış ona bir bakış yapmış, ona bir nazar etmiş. O nazar ona isabet edince o hayvan büyümüş büyümüş şişmiş balon patlar gibi güm diye patlamış. Bu nazarı ancak insanlar taşır.

Bak! Cenabı Hak öyle buyuruyor: “Biz Kur’an’ı dağlara yükledik, dağlar yüklenmedi. İnsanlar yüklendi.”⁶ Her hakikat Kur’an’da değil mi? Dağlar yüklenemedi, taşıyamayız dediler, ama insanlar yüklendi.

O hayvan taşıyamamış onu güm diye patlamış. Mübarek burada manevi bir mahkeme görmüş. Mahkemenin reisi Resulullah Efendimiz. Tüm ervah var mahkemede.

—Sen bu nazarı insanlara vereceksen niçin o hayvana verdin?

Manevi, ruhi bir mahkeme. O da demiş ki:

—Efendim bütün o kadar insanların hepsine nazar ettim baktım ki, hiçbirine acıyamadım, hiçbirine gönlüm acımadı; ama o hayvana acıdım. Ona yazığım geldi, o nazarla ona baktım, demiş.

Demek ki bundaki noksanlık, eksiklik bu olmuş. O nazarı insandan başkasına vermeyecekmüş. Onu taşıyacakmış, onu muhafaza edecekmiş, onu o hayvana vermeyecekmüş.

Yoksa ehli, içinde saklayacaktı, muhafaza edecekti. Evet, onun için efendiler:

Yek nazar eylese arifibillah

Aslı kemhareyi mücevher eyler

Diyor ki: Allah’tan ayık olanlar, Allah’ın velîleri, bunlar bir bakışta (nazar: bakış, yek: birdir) bir bakışta, bir kere kara taş baksalar onu mücevher altını yaparlar. Bu da şudur ki:

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalplerimiz gelirler cânâ

⁶ Ahzap 33:72

Bu teveccühte eğer hak ederseniz, layık olursanız ve muhakkak ki, muhakkak burada... Hâşâ Estağfurullah ben hepimizin ayağının türabıyım. Bunu böyle söylemekle kendime bir pay ayırmıyorum. Kârı, kemâli sizin olsun. Kârı sizin olsun ama bize de bir emir var. Emir buyurmuşlar, işliyoruz. Ama yalnız emri verenin nimeti de büyük olur değil mi? Emri verenin nimeti büyüktür. Yani Sâlih Baba ne buyurmuş?

Söyleyen Sâlih'tir amma söylenen Sâmi'durur

Bulmak istersen birâder böyle bir sultân ara

Bir böyle buyurmuş. Bir de ne buyurmuş?

Gâhî şecerden söyler ol gâhî hacerden söyler ol

Gâhî beşerden söyler ol bir mantık-ı bürbâmdır

Yani insanları burhandan kurtarmak için sohbet var. Muhakkak “Din nasihattir, din nasihattir, din nasihat.” buyrulmuş. Ama bu nasihat ikiye ayrılıyor: birisi vaaz, birisi sohbet.

Vaaz nefislerden nefislere olur ve nefis sahibi söyler. Nefsinden yani nefsi bir şeyi stok etmiş, öğrenmiş bir şeyler var onu harcar. Nefislere vaaz olur. Bu vaaz insanları irşat etmez, kitap insanları irşat etmez. İnsanların kalbini bu vaaz açmaz.

Kitap okumak insanların kalbini açmaz, amel açmaz. Ancak bunlar insanları irşat eder tabii. Ama bu irşat denilince irşadın anlamı çoktur. İrşadın sınırı büyüktür, çoktur. Senin bilmediğin bir şeyi bir kimse öğretirse beni irşat etti dersin.

Bu mudur irşat? Hayır, irşat kalbin açılmasıdır.

Bu da işte ancak zikrullah ile olur. Zikrullah ile kalp büyür, ameller zikrullah ile makbul zikirlerle olur.

Ferdi zikrimiz var; bir de cemi, yani toplu zikrimiz var. Toplu zikrimiz hatmi havace de bu amelin bir küçüğüdür.

Küçük hatme var, büyük hatme var, bir de teveccüh var değil mi?

Küçük hatme neyle olur? On beş kişiden aşağı olursa olur, çetinlik yok, kolaylık var. Allah emretmemiş çetinlik yok.

Çetinlik burada bizde ihmallik, tembelliktir. Bizde ihmallik, tembellik olmazsa çetinlik yok, kolaylık vardır.

Nasıl ki mesela insan suyu bulamayınca teyemmüm ediyor değil mi? Teyemmümler namaz kılıyoruz. Burada çetinlik var mı şimdi?

Peki, on beş kişiden aşağı olursa büyük hatme okunmuyor. Niçin? Uzun sürecek insanlara zahmet olacak, usanacaklar, yorulacaklar diye. Bak, on beş kişiden az olunca küçük hatme okuyor. Aynı sevabı alıyor yine, aynı ameli işliyoruz.

Büyük hatme ise on beş kişiden fazla olunca okunur.

Nasıl küçük hatmenin büyüğü varsa, teveccüh de büyük hatmenin bir büyüğü oluyor.

Yalnız hatme her zaman okunuyor, yetkililer var. Mesela her yerde bir grup var, her grubun lideri var, onu okuyor. Yani her bölgede hatmeler okunuyor.

Ama teveccüh tabii böyle değil. Mübarek Paşam Hazretleri belki on, on beş kişiye ders verin diye emretmiştir. Ders verin diye emrettikleri on kişiden aşağı değildir. Ama teveccühü bu günahkâra emretti. Öyleyse burada bizim bir kârımız yoktur. Bu bir emirdir, emri işlemekle mükellefiz. Kârı, kemâli sizin olsun. Yeter ki biz görevimizi yapalım mesul olmalıyız. Başka bir beklentimiz yoktur. Evet, işte:

Eriş kalb-i selîm içre huzûra

Seni mahvet, erem dersen sürûra

Ölümden evvel öl gel. gir kubûra

Hakikat güllerin görmek dilersen

Marifet meyvesin dermek dilersen

Mademki Allah bu hakikati, marifeti de bize ihsan etmiş, tarikâtı bize ihsan etmiş.

Bakın efendiler! Tarikatı olmayan sadece şeriatla kalıyor. Hâlbuki şeriatın üzerinde tarikat var, tarikatın üzerinde hakikat var, hakikatin üzerinde marifet var değil mi?

Mesela dört katlı apartmanı düşündüğümüz zaman, dört katlı veya üst üste dört daire var.

Birinci daire şeriat, ikinci daire de tarikat. Üçüncü daire de hakikat, dördüncü daire de marifet. Hâşâ yanlış anlamayın!

Sevilen bir kimse veya bir padişah, amir dördüncü dairede olsa. İşte padişah insanlara duyuru yapacak:

—Benim şu işim var, görün, yapın, diyecek.

O birinci dairede olacak kişi sayısı belki yirmiyi bulacak bulmayacak. Çok binlerce insanın orada müracaatı oluyor, binlerce insandan geriye kalanlar yirmiyi bulacak bulamayacak.

Fakat ikinci daireye çıkınca orada insanların müracaatı, ulaşması biraz daha kolay olur.

Üçüncü dairede daha da kolay olur.

Dördüncüye geçen şifahen kendisi söyler.

Demek ki, evet, şeriatlı olmaz. Şeriat tabandır, tabanın sağlam olması lazım ki üzerine bina kurulsun.

Şeriat tabandır, onun üzerinde tarikat var. Tarikatta olunca biraz daha yükseliyor insan.

Tarikatın üzerinde hakikat var. Ama tarikattan hakikate geçilir. Tarikatsız hakikate geçilmez.

Geçmişte bu kadar velîler, bu kadar Evliyâullah'lar var. Mesela İmam-ı Rabbanî gibi, İmam-ı Gazalî Hazretleri gibi, Mevlânâ gibi, Mevlânâlar gibi daha sayılmayacak kadar çok velîler var. Abdulkadir Geylanî Hazretleri, Bayezid-i Bestamî, Cüneydi Bağdadî, Maruf u Kerhî, Sırrı Sâkâtî gibi bunlar çok büyük âlimler.

Bunlar tasavvufsuz velî olamamışlar. Tarikatsız, mürşitsiz velî olamamışlar.

Onun için burada demek ki şeriat taban, taban sağlam olacak. Tarikat ise ikinci kat, hakikatse üçüncü kat.

Ama birinci kata çıkmadan ikinci kata çıkabilir misin sen? Çıkamazsın.

Marifetse dördüncü kat. Bu da nedir? Ruhun yükselmesidir. Ruhun Allah'a terakki etmesi, yükselmesidir.

Yani dört vasıta var: Birincisi şeriat, ikincisi tarikat, üçüncüsü hakikat, dördüncüsü marifet.

Marifete ulaşan artık ne yaptı? Sebepler hep çıktı aradan, vasıtalar çıktı aradan.

Bu fenâ gülzârı içre fâili mef'ûlünü

Her sıfâttan zâat-ı Hakke'ı bilmeyen dervîş midir

Buyurmuş.

Envelâ bir pîre teslîm olmayan dervîş midir

Eşîğinde baş koyup cân vermeyen dervîş midir

Evet.

Harfî savtı olmayan bir şehre basmayıp kadem

Bakın harfî, savtı olmayan bir şehir var; harfî savtı olmayan bir mektep varmış.

Harfî savtı olmayan bir şehre basmayıp kadem

Kadem: ayak.

"Alleme'l-esmâ"rumûzun bilmeyen dervîş midir

Evet.

Varmı yağmaya verip İbrahim Edbem gibi

Arayıp Hızır-ı zamânı bulmayan dervîş midir

...

Günde yetmiş kez hitâb-ı "İrci'î" den bî-haber

Çok önemli burası.

Günde yetmiş kez hitâb-ı "İrci'î" den bî-haber

"Fedhulî" sırrından âgâb olmayan dervîş midir

Burada ne var? Bu ayeti kerimede Cenabı Hak buyuruyor ki: "Ben günde bir kulumun kalbine yetmiş defa nazar ederim. Bu yetmiş nazarımı kim cezbederse helaldir gelsin cennetime girsin." Cennete davet ediliyor, insan müjdeleniyor.

Zâhirde on kişi, aşere-i mübeşşere, zâhir emir ile cennetle müjdelenmiş. Ama Cenabı Hak ne buyuruyor? "Ben bir kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim." Bir de

Fecr suresinin son ayetleri “İrci’î ilâ rabbiki radiyeten merdiyye”.⁷ buyurmuş. Ama kim bu yetmiş nazarı cezbederse Cenabı Hak “Fedhulî fî i’bâdî, vedhulî cennetî.”⁸, cennetime gelsin girsin, buyuruyor. Bu müjde değil mi?

Ama bu yetmiş nazarı kim cezbedecek? Gafiller mi, akşamdan yatıp sabahtan kalkanlar mı? Veya sabahtan kalktı da gitti çarşıda pazarda gezdi, efendim, zamanını boşa geçirdi veya dalmış dünya işine sabahtan akşama kadar işinde çalışıyor, hiç Allah aklına gelmiyor. Bunlar mı cezbedecek?

Kim cezbedecek bu yetmiş nazarı? 24 saatin içerisinde bir dakika gafil olursa yetmiş nazarı cezbetmiş olamaz.

24 saat ayık olacak ki bu yetmiş nazarı cezbetsin.

İşte onun için burada, insanların kalbinde merkezi bir damar var. Buna şah damarı deniliyor. Bütün vücuda yayılan 366 tane damarın başı orada birleşiyor. Kalp bütün 366 damara nasıl kan veriyor, pompalıyorsa ve bu 366 damardan da emiyor. Yani kanı bir taraftan emiyor, topluyor; bir taraftan da dağıtıyor, veriyor.

Bu olduğu gibi manevî, ruhu geliştirmek için bu kalp de eğer uyanırsa, dirilirse bu sefer o da ne yapıyor? Bakın ne yapıyor bu kan? Bu kan vücudu besliyor, vücudu geliştiriyor.

Ama ruhu geliştirmek için, ruhu beslemek için, ruhu yükseltmek için ne lazım?

O kalbe 366 damardan Allah sevgisi, feyiz gelecek. O sevgi orada stok olacak ki kalp 366 damara bu sefer verecek, pompalayacak. Böyle devr-i daim oluyor.

Evet, kalbi açılanlar huzur sahipleri öyleymiş. Onların 366 damarından kalbe feyiz geliyor ve 366 damara da kalp ne yapıyor?

Almış olduğu feyizden, yani Allah sevgisinden onda olan hararet, hareket; zikir hareketi, zikir harareti damarlardan azalarına aksediyor, azalarına giriyor.

İşte bunlar nerede elde ediliyor?

Teveccühlerde, hatmelerde; tarikatta.

Tarikatsız olmaz bu.

Tarikata girmiş ben çok kimseler biliyorum, tarikata girmiş ama ne hatme görmüş ne de teveccüh görmüş, tarikatlı işte öyle. Onlar işte benim gibi bir şey sahibi olamazlar.

Tarîkat cümle hakır olma zâğı

Evet, insan nimetine tarikatla ulaşıyor efendiler!

İnsanın nimeti nedir?

İnsanın nimeti dünyada bu kadar nimetler var; renk renk, cins cins, şekil şekil. Bunlar mıdır nimeti? Bunlar yok olup gidiyor.

⁷ Fecr 89:28

⁸ Fecr 89:29,30

Peki, ahirette de nimetler vardır. Cennettedir bu nimetler. Çok nimetler var, bunlar cennettedir.

Ama huzur sahipleri için cennetin nimetleri de nimet değil. Onlardan da geçiyorlar.

Çünkü niçin? Mademki bu söz söyleniyor; terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i terk söyleniyor.

İnsanlarda terk-i dünya, terk-i ukba, terk-i cisim, terk-i can var, söyleniyor.

Terk-i dünya: Dünyadan geçmek. Zaten dünyadan geçmezse insan ahireti kazanamaz ki.

Terk-i ukba ahiretten de geçecek. O da bir arzu, oradan da geçiyor.

Terk-i cisim, cismini sevmeyecek; nefisini sevmemek, nefisinden geçmek, cisminden geçmek.

Terk-i can ki terk-i can ölmektir.

Yalnız insanın bir defa ölümü mü var? Yok, insanın iki tane ölümü var.

Ben değil Cenabı Hak buyuruyor. İnsanın iki ölümünü de Allah buyuruyor:

Birisi hak olan ölüm. Bu ruh cesetten çıktı, cesedi toprağa kondu, öldü, gitti.

İkinci ölüm ne? Cenabı Hak “Mûtû kable entemûtû”, ölmeden evvel ölü, buyurmuş. Öyleyse bir kelamı kibarda geçiyor:

Kabre girip başre varıp hem sırâtı geçmeden

Kevser-i Haydar'dan içip kanmayan dervîş midir

Buyuruyor. Ama bu dünyada Kevser ırmağı nedir?

Bu dünyada Kevser ırmağı Evliyâullah'ın kelimeleridir, nefesleridir.

Onu sen aldınsa eğer, o senin kalbine geldiye eğer Kevser ırmağından içtin.

Eğer o geldiye ne etti?

Ölü kalbini de diriltti. O geldiye eğer sen varlığından da kurtuldun.

Yani dünyadaki ölüm insanın varlığından kurtulmasıdır. Sa'yından kurtulmasıdır, iradesinden geçmesidir.

Cüzî irade, küllî irade söyleniyor. Bu cüzî irade nedir?

Bu cüzî irade; her insanın kendisinde olan gücü istemesi, murat etmesi, dilemesidir.

Bir de aklı cüz var. Her insanın kendine göre bir aklı var.

Fakat bu cüzî irade, küllî irade var.

Cüzî iradeden küllî iradeye geçiliyor. Yeter ki o cüzî iradeyi küllî iradeye bağlayalım, bu şarttır.

Cüzi iradeyi külli iradeye bağladık mı büyük daima küçüğü cezbeder.

Mesela şimdi bir deryayı düşündüğümüz zaman bir de deryanın haricinde ufak göl suyu vardır. Veya da kaynar bir su var yerden kaynıyor. Onu bir hat ile deryaya bağlarsanız, kaynar suyunu derya çeker alır. Ama deryayı kaynayan su alamaz. O göldeki su da deryayı alamaz. Derya çeker onu da alır.

Demek ki burada cüzi iradeyi külli iradeye bağlarsak muhakkak ve muhakkak bu cüzi irade külli iradeye geçer. Ama yine bu mürşitsiz olmaz.

Evet, işte burada bu amel de kalbi selim istiyor.

Kalbi selim ne? Teveccühün başlangıcından nihayetine kadar kalbinizden Allah'ı unutmayın, Allah'ı zikredin kalbinizden. Kalbinize geleni atın, Allah'ı zikredin Allah Allah diye. Allah'ı unutmayın. Zikrin en hulasası da Allah'ı unutmamaktır. Hani illa bu lisanen değildir.

Zaten bak! Biz, Allah Allah Allah, zikrimizi yaparken lisanen yapmıyoruz, kalbimizden yapıyoruz. Her zaman bizim zikrimiz Lafza-yı Celal; kalbî zikirdir. Bu çünkü zikirlerin en efdalidir. Bir taraftan Cenabı Hak “Nahnü akrabu”¹⁰, kulum ben sana şah damarından daha yakıным, buyuruyor.

İşte kalpten sen Allah Allah zikrini yaparsan o uzaktakini yakına getirmiş olursun. Ama Allah Allah tabii lisanen değil kalben oluyor. Ama sade Allah Allah Allah denilip de kalbi de Allah ile meşgul etmek lazım. O zikri yaparken kalbi Allah ile meşgul etmek lazım. Başka bir şey gelmesin kalbe, bu zikri yaparken. Zikirlerin en hulasası budur.

Evet, Peygamber Efendimiz'in bir emri var ki: “Zikrin en hayırlısı gizli yapılan, rızkın en hayırlısı da yeteri kadar olandır.”¹¹ buyurmuş. Daha başka bir emrinde Cenabı Hak buyuruyor: “Üd'û rabbeküm tadarru'ân ve hüfyeh”¹², “Beni kalbinizden gizli zikredin.” buyuruyor.

Onun için zikirlerin en efdali Lafza-yı Celal'dir.

Çünkü Allah'ın bin bir ismi var. Evet, bin ismi sıfatlarının ismidir, o bir olan Lafza-yı Celal o da zâtının ismidir.

Bin ismi, sıfatlarının ismi; bin birinci ismi Lafza-yı Celal, Allah'ın zâtının ismidir. Allah'ın zâtının ismi bir: “Allah”tır, Lafza-yı Celal.

Onun için burada bizim zikrimiz Lafza-yı Celal olduğu için yolumuz çok kısa oluyor, kolay oluyor.

Ama tabii çetinliği de var. Kolay, kısa ama çetinliği de var.

Hem kolay olup hem çetin bu nasıl olur?

Hem kolay hem çetin burada ifade ediliyor. Kolaysa çetin olmaz, çetinse kolay olmaz.

¹⁰ Kaf 50:16

¹¹ Ahmet b. Hambel, Müsned

¹² Araf 7:55

Hayır, onun kolaylığı bizim tarikatımıza girince Lafza-yı Celalî kalbine muhakkak ki bir Allah sevgisi, bir aşk veriyorlar. En evvel aşk veriyorlar, Allah sevgisi veriyorlar. Allah sevgisi olunca o zaman kalp neyi severse, o oradan çıkmaz.

Zâhirde de böyle değil mi? İnsanların dünyada çok arzuları oluyor. Ama en çok arzu ettiği kalbinde oturmuştur, o çıkmaz. Öbürlerini düşündüğü zaman, aldığı zaman, verdiği zaman yine o gelir kalbine.

Demek ki burada en çok sevilecek Allah ki o kalbinden çıkmasın.

Evet, işte Nakşî'lerde, Nakşî tarikatına girildiği zaman muhakkak bir muhabbet, aşk, Allah sevgisi kalbe verirler. Bunu muhafaza ettinse işte yolun yakınlığı budur, kolaylığı budur. Bunu muhafaza ettinse yolun kısıdır. Çok kısıdır ve çok kolaydır.

Ama bunu muhafaza etmedinse eğer tabii kolay da olmaz, çetin de olur; yakın da olmaz, kolay da olmaz. Ki onun için bak!

Kabiliyet bizde olmazsa meşâyib neylesin

İster ise müşşidi olsun Muhammed Hazreti

Allahümme salli alâ seyyidina Muhammed.

Kabiliyet bir müridin kabıdır efendiler. Müridin kabı ise kalbidir. Kabiliyet kap anlamına geliyor. Kap ise bu müridin kalbidir.

Diyor ki senin kabın, kalbin temiz olmazsa müşşidin Hazreti Muhammed olsa ne yapacaksın ki?

Onun vermiş olduğu, koymuş olduğu bir şey var. Şimdi bir kap var, bu kab'a daima birisi temiz bir şey koyuyor. Öbürüsü de getirip pis bir şey koyuyor. Onun daha temizliği kaldı mı orada? Kalmadı.

Demek ki kabın sahibi sensin o temiz bir şeyi aldınsa, temiz şeyi kab'a koydularsa oraya daha pis bir şey koydurma.

Niye koyduruyorsun, niye oraya attırıyorsun?

Atılmışsa çıkarabilirsin. Pis bir şey düşerse içindeki temizi de pis etmeden onu atabilirsin.

İşte onun için burada cihat yapan kalp kirlenmiyor, pislenmiyor; temiz. Ama bu cihat yapa yapa temizlenecek.

Bu temizlenme nedir?

Bütün gelen şüğülları, maddi manevi bunların hepsini ata ata bunlar biter. Sırf Allah sevgisi orada kalır.

İşte derviş de budur. Hak için her şeyden geçmiştir.

Dervişlik insanlarda en büyük makamdır.

Derviş olmayan her şeyden geçmiş olamıyor.

Derviş deyince bir dost, bir post olan derviştir.

Post demek ne demek, dost demek ne demek?

Dost Allah, post da vücuttur.

Vücudun karargâhı da kalptir, pay-i tahtı kalptir. Çünkü bütün vücuda hep hâkim olan, hükmeden, her yönüyle hükmeden kalptir.

Bu kalbi insan temizlerse dostu posta oturtur.

Neyle temizleyecek bu kalbi?

Ancak kalbi temizleyen zikirdir. Cenabı Hak bu kadar zikir ayetleri emretmiş. Bu kadar zikir ayetleri var. Kalbinizi temizleyen zikirdir.

Yalnız burada zikir, işte bir sevgi ile kalbe iner, sevgisiz inmez.

Onun için misal veriyoruz. Hani senin çok sevdiğin var ama bir tanesini hepsinden fazla seviyorsun. Her zaman onu hiç unutmuyorsun. Diğer sevdiğine gitsen de yine onu unutmuyorsun. Veya yediğin çok nimetler var ama bir şeyi daha çok seviyorsun. Öbürlerini yediğin zaman hiç yine aklından gönlünden çıkmaz o, çünkü her zaman sevdiğin için.

Demek ki burada çok sevicek "Allah"tır.

Ama biz bu sevgiyi nereden alıyoruz?

Vasıta, meşayih var arada.

Allah'ın emri budur. Cenabı Hak "Sadıklarımınla olun."¹³ buyuruyor.

"Sadık olun." buyursaydı meşayihe ihtiyaç kalmazdı. Ama Cenabı Hak "Sadıklarımınla olun." buyuruyor.

Cenabı Hak "Sevdiklerimi sevin.", buyuruyor. "Beni sevin, sevdiğlerimi sevin.", buyuruyor. Öyle olmasaydı onu herkes sevebilirdi.

Bu emirler varsa zaten bizim aklımız var, mantığımız var.

Her şey hak ile kaim, akıl ile kaim. Akıl ile hak ile kaimdir.

Çünkü bu da nedir?

Aklı olmayana hak olan şeyleri söyleyen de anlamaz, bilmez ki...

Ama akli olan bir şey duymasa da hak olan bir şeyi muhakkak ve muhakkak hisseder.

Çünkü niçin?

Aklen Allah'ı bulanlar olmuş, aklen Allah'ı bulmuşlar. Ki nasıl bulmuşlar?

Evet, onlara kitap inmemiş, peygamber gelmemiş ama Allah'ın varlığına inanmışlar. Bu dünyanın fani olduğuna inanmışlar. Ahiretin bâkî bir âlem olduğuna inanmışlar. Bak! Allah'ı böyle aklen bulmuşlar.

Şimdi burada aklımız, mantığımız deyince:

¹³ *Tevbe 9:119*

Bir meşayihî sevdiyse bu bizim babamız mıdır? Değil. Anamız mı? Değil. Akrabamız mı? Değil. İş ortağımız mı? Değil.

Nerede meşayih? Doğuda Erzurum'da. Müridi nerede? İstanbul'da.

Nerede meşayih? Türkiye'de. Müridi nerede? Diğer ülkelerde, yabancı ülkelerde.

Niçin bunlar saymışlar, tanımışlar birbirlerini?

Bu cemaat burada zaten bir delildir. Bu cemaatte Türkiye çapında her taraftan gelenler var. Şimdi her bölgeden burada var.

Bunları buraya ne toplamış?

Ben de bir günahkâr kulum, günahımı kabulleşmişim. Ama burada bir emir var. Ne var?

Kibrît-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Dâim cezbederler me'vâya bizî

Şeyhin nefesi kibrît-i ahmerdir, yani şeyhin nefesi bir insanın, bir müridin kalbine isabet ederse, orada kiri, pastan mana bütün masıva, bunları atar.

Berâberdir Pîr-i Tâgî Mevlâsı

Bu nereye gidiyor?

Mevlâ, efendim manasında. Bizim Mevlâmız da Dede Paşa Hazretleri.

Onun Mevlası da var, onun Mevlası da var, onun Mevlası, Mevlası, Efendim, Efendim derken; Resulullah Efendimiz'e gider.

Onun için burada bu tarikat onun tarikatıdır.

Bu nur onun nurudur.

Bu yol onun yoludur.

Bu ondan haberdardır. Bu amelimizden her zaman o haberdardır.

Zaten bu amellerde; hatmelerde olsun, efendim teveccühlerde olsun, her huzur yaptığımız zaman bir nur irat ediyorsa kimin nurudur bu?

Allah'ın, Resulullah'ın nurudur.

Allah'ın nuru Resulullah'tan tecellî ediyor.

Hüdâ'nın cümle esmâ'ı sıfâtı

Muhammed'den kamu tıbyân değil mi

Allah'ın esmaları, sıfatları; esma nurları, sıfat nurları Muhammed'den zuhur etmiş.

Hüdâ'nın cümle esmâ'ı sıfâtı

Muhammed'den kamu tıbyân değil mi

Peygamber Efendimiz'in de hadisleri var. Niye buyurmuş ki: "Benim ümmetim velîleri benî İsrail'in peygamberleri derecesindedir."¹⁴ Öyleyse şurada bir nokta daha var, bir hakikat daha var. Hazreti Musa, Hazreti İsa zaten Sâlih Baba divanında geçiyor.

Şârihin şerh ettiği gör bir tecellî Tûrudur

Kim bilir kim nice bin Tûr ile Musa'sı geçer

Şarih; yani zâhir şeriat âlimlerinin Kur'an'da görmüş olduğu, anlamış olduğu bir hakikat var. Ne var?

Hazreti Musa Kelîmullah Cenabı Hak ile Tûr dağında binbir kelim konuşmuş ve ona Tevrat inmiştir. Kelamı kibarda diyor ki; şarihin yani şeriat âlimlerinin şerh ettikleri, dâima bahsettikleri tecellî Tûrudur. Sadece bu tecellî Tûr'da mı olur? Diyor. Onlar bilmezler ki günde nice Tûr ile Musa'sı geçiyor.

Kim bunlar? İşte "Benim ümmetimin velîleri benî İsrail'in peygamberlerinin derecesinde." buyuruyor. Peki:

Mürdeler ihyâ eden âlemde bir İsa mıdır

Devr eder âlemde çok nutk-ı Mesîhâ'sı geçer

Burada ne diyor?

Hazreti İsa ölüyü kaldırdı, diriltti. "Kalk!" dedi, kalktı. Onun mucizesidir.

"Mürdeler ihya" yani ölüyü diriltten sadece İsa mıdır? Bilmezler ki günde nice "Nutm-ı Mesihâ'sı geçer". Yani Hazreti İsa'nın nefesi olan günde nice velîler geçiyor.

İşte burada efendiler Mevlânâ'nın kelamı bu ki Evliyâullah'ın nazarı ne yapar?

Ölü kalbi diriltir.

Hazreti İsa'nın nefesi cesedi diriltiyor. Fakat Evliyâullah'ın nefesi ölü kalpleri diriltiyor.

Hâlbuki bir ölü kalp diriliyorsa insan büyük âlem oluyor.

Bir velî âleme mukabildir.

Evet, bu insan büyük bir varlık oluyor.

Bir cisim neredede, âlemdeki insanlar nerededir? Bu da şudur ki:

Âlimlerde bir esrar var ki avam bilmez.

Velîlerde bir esrar var âlimler bilmez.

Nebilerde bir esrar var velîler bilmez.

Öyle bir milyon âlim olmayan insan, bir âlimle beraber olamaz. Allah'ın emridir bu zaten; "Sizin bileninizle bilmeyeniniz bir değilsiniz."¹⁵ Bilen bilmeyenden farklıdır.

¹⁴ Keşfü'l Hafâ

¹⁵ Zümer 39:9

Madem bilen bilmeyenden farklıysa bugün zâhir ulema var. Evet, onlar satırdan okuyorlar. Ama Allah bâtın ulemayı da bildiriyor. Zâhir ulema okumuş oldukları satırda bâtın ulemanın olduğunu biliyor. Ama buna gelince yan dönüyorlar.

Zaten onu anlayanlar işte o Mevlânâ gibilerdir. Bak! Mevlânâ dünya üzerinde bir tane âlimmiş. Şems'e kendisini teslim etmiş. Mevlânâ satırdan Şems'i yüz sene okutsaymış kendisi gibi bir âlim yapamazmış. Çünkü kendisi dünya üzerinde tek bir âlim, daha yok onun emsali. Ama kendisini Şems'e teslim etmiş. İlmiyle beraber kendisini teslim etmiş.

Demek ki, bu nedir?

Mevlânâ o kadar âlim iken satırda okumadığı ilimleri onun kalbinde bulmuş. Onda bulmuş, Şems'te bulmuş, Şems'te görmüş.

Zaten insanlar "Allemel esma"dır. Bu "Allemel esma"yı bilmezse zaten bâtın ilmini anlayamıyor. Bâtın ilmini anlamak için "Allemel esma"yı bilmek vardır.

İnsan "Allemel esma"dır, insan Fatiha suresidir.

Fatiha suresi insanda mevcuttur. Kalbinde mevcuttur, yüzünde mevcuttur.

Bak! Sâlih Baba buyuruyor:

*Vechinde yazılmış Seb'ul Mesânî
"İnnâ fetabnâ"dan verir nişânı*

Bak, değil mi?

Âfitâb-ı hüsnün yandırır cânı

Bir de buyurur ki:

*Vechinde yedi âyet
Fâtîba'ya işâret*

Çok kelimeler vardır.

Ledünnî ilmi insanların kalbinden doğan bir ilimdir.

Eğer bir müridin, o kalbindeki ilmini, ona okutacak olursa, onu yüzünde gösterir.

İşte onun için bir de buyuruyor ki:

*İnayet kılsa bana Hak
Haktan oku gel her sabah
İlmi ledünni bir merak
Ol şan pîrimde gizlidir*

Bu kelimeler hakkı söylüyor. Haktır, hakikattir, doğrudur.

Öyleyse demek ki, şu anda kalbi dirilen bir insan, bir âleme mukabildir; velî oluyor.

Velî deyince:

Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşıyor,

Allah'ın ahlakıyla ahlaklaşıyor.

Resulullah'ın sıfatıyla sıfatlaşıyor.

Resulullah'ın ahlakıyla ahlaklaşıyor.

Biraz da teveccühten bahsedelim de teveccühümüzü yapalım.

Evet, efendiler! Bizim teveccühümüz büyük bir ameldir.

Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür başka tarikatlarda yoktur. Nakşî'nin Hâlidî kolunda vardır.

Yani bunu diyorsak, hâşâ Estağfurullah, itimat edin yani bu amelimizin büyük amel olduğuna iftihar duyun. Büyüklerimizin amelinden iftihar duyalım.

Nasıl ki Hazreti Ömer (r.a) Hazretleri buyurmuş ki:

—Hindistan cevizi kadar başı olan siyah bir köleyi de amir etseler ona da boyun eğirim.

Amir etseler, deseler ki hadi sen de git, şu vazifeyi gör, ona da tabi olurum.

Burada da bu emir bize olmasa da başkasına olsaydı benim için değişen bir şey olmazdı. Hani bize olmuş diye bir iftihar duymuyorum.

İftihar bu emrin, bizim teveccühümüzün yapılmasıdır. Başkasına olsaydı yine benim için değişen bir şey olmazdı. Teveccüh büyük bir ameldir. Teveccüh işte her tarikatta yoktur. Teveccüh bizim Nakşibendî Tarikatı'nın Hâlidî kolunda vardır.

Teveccühün ne kadar kutsiyetinden bahsetsek, bahsedemeyiz.

Çünkü niçin? Bak! Zerreyi, kübra ediyor, katreyi, derya ediyor.

Mesela bir ufak çekirdek var. Ama o çekirdek patladığı zaman büyük bir ulu ağaç çıkacak. Ama o çekirdek kendi kendine patlamaz. Veya patlasa da kendi kendine büyümmez. Onun bir erbabı olacak, kararıyla çekirdeği toprağa verecek, değilse yüzünde kalır, bitmez, derine batar bitmez. Bitse de ona suyu, çapası, hizmeti lazım ki büyüsün. Veya aşısı lazım ki meyvesi olsun. Bunlar hizmetle oluyor değil mi?

İşte Evliyâullah'ta da böyle manevi bir yetki var. Bu yetkilerini ruha yapıyor.

Zâhirde nefsi terbiye eder.

Ruha da ne yapar?

Ruha da tahsil yaptırır. En evvel onu yetiştirir. Ona eğitim yaptırır.

Evet, nefsi de terbiye eder, ıslah eder.

Onun için Evliyâullah'ta iki nur var: Rabita nuru, velâyet nuru.

Rabita nuru zâhir, görünen taraftır. Görünen tarafına uyacağız.

Onun için bak, buyuruyor ki:

Bir seberde murg-ı cânım uyandı

Vahdet illerini seyrân eyledi

Pîrimin renginden renge boyandı

Pîrimin renginden renge boyanması nedir? Pîri siyahmış da siyah mı olmuş? Hayır. Pîri beyaz, onun da beyaz mı olmasını istemiş? Yok.

Yani pîrinin rengine boyanmak, pîrini kendine örnek etmiş. Her yaşantısını, her amelini, her işini, her sözünü kendisine örnek etmiş. O zaman pîrinin rengine boyandı.

Gönülden perde-i hicâb açıldı

İlm-i ledünnîden bezmi içildi

Cümle esmâ birbirinden seçildi

Her biri bir gûnâ elvân eyledi

Gönüldeki perde, hicap ne?

Gaflet, gaflet.

Bir perde var önünde, siyah bir perde, nasıl olursa olsun bir perde, kalın perde arkasındakini göstermiyor. O perde kalkacak ki görünsün.

Veya da orada bir nur var, önünde de bir perde var, ya da duvar var. Işığı geçirmeyen o perde, o duvar kalkacak ki oradaki nur buraya geçsin.

Gönüldeki perdeyi, hicabı ne kaldırıyor?

Meşayihimizden, şeyh efendimizden almış olduğumuz zikirdir.

Gönülden perde-i hicâb açıldı

İlm-i ledünnîden bezmi içildi

Cümle esmâ birbirinden seçildi

Her biri bir gûnâ elvân eyledi

Demek burada anlaşılın madem bu kul Allah'tan gelmiş Allah'a gidecekse bu kulun Allah'a iki türlü gitmesi vardır; bir cismî, bir de ruhî.

Allah'tan da iki türlü gelmek var: Bir ruhen gelmiş, bir cismen gelmiş. Bunu zengini fakiri, delisi akıllısı, âlimi cahili, sakatı sağlamı, zengini fakiri hepsi bu cisimle gelmişler. Onların ruhları bir cisimle buraya gelmiş.

Fakat yine buradan da Allah'a hem cismen, hem ruhen gitmek var. Ama onlar cismen giderler, ruhen gidemezler.

Ama ruhen nasıl gidecek? Ruhuyla nasıl gidecek?

Şeriat, Tarikat, Hakikat, Marifet ile. Ruhun Allah'a gitmesi bunlarla oluyor.

Bunlar olmazsa ruh Allah'a gidemez.

Ruh nerede? Her ne kadar kavrayamıyor ama insan ulvi oluyorsa onun ruhu arş-ı alaya çıkıyor, altta kalmıyor.

Yani arş-ı âlâ gibi onun kalbi geniş, aydın, rahattır. Bir ayette de buyruluyor: “Biz insanı çok mahbup halk ettik, güzellerin güzeli halk ettik.”¹⁶ Güzellerin güzeli halk ettik deyince bu insan melektir, güzel. Hani insanda olmayan güzellik melekte var.

Nasıl Hazreti Yusuf Aleyhisselam’da olan güzellik dünyaya gelen bütün nebiler, velîler, peygamberler arasında onun güzelliğinde hiç ikinci bir kimse yokmuş, o tektenmiş. Fakat onu görenler;

—Böyle beşer olmaz, melektir, diyorlarmış.

Onun yüzündeki nura, güzelliğe, gözler kamaşıyormuş, bakamıyorlarmış. Ama görenler melek diyorlarmış ona. Çünkü niçin?

Melekleri Cenabı Hak noksan sıfattan beri halk etmiş, onlar da güzel nurludur.

Ama melekleri sıfatının nurundan halk etmiş.

Bu insana üflenen ruh var ya, zâtının nurundandır.

Eğer her şey aslına cezbedecek, gidecek. “Küllî şeyin yerciü ilâ aslıhî.”¹⁷ fermanı var. “Her şey aslına rucü edecek”se bu ceset toprağa giriyor.

Bu cesedi Allah topraktan halk etmiş. Ceset toprağa gidecek ama ruh da aslına gidecek olursa neyle gidecek?

İşte şeriat, tarikat, hakikat, marifet olacak ki gitsin.

O zaman böyle bir insan -şeriatı, tarikatı, hakikati, marifeti olan- işte o zaman o ne oluyor?

O insan güzellerin güzeli oluyor, melekten de güzel oluyor. Meleğin üzerine çıkıyor, melekten yukarı çıkıyor.

Fakat bir de insan süflî makama düşerse o zaman da insan aşağı, aşağı hayvanların aşağısı oluyor, hayvanlardan aşağıya düşüyor.

Affedersiniz hınzır var ya hayvanlardan aşağısı olan hınzır, onun derisi dabak kabul etmiyor. Bütün ne kadar vahşi pis hayvanlar varsa, affedersiniz hâşâ nefsimden pisi yoktur, bunların hepsinin derisi ne oluyor? Ne kadar hayvan varsa ta ki bir yılanın, kedinin, köpeğin, ayının bunların hepsinin derisi dabak kabul ediyor, temizleniyor. Ama hınzırın derisi dabak kabul etmiyor. O da Cenabı Hakk’ın emridir.

İnsan süflî âleme düşerse ondan da aşağıdır. O insan cehenneme gidecek olursa ondan da aşağıdır. Niçin?

O hınzır pis hayvandır ama Allah onu diriltip azap etmeyecek.

Evet demek ki burada Allah’ın rahmeti var, gadabı var. Allah’ın rahmeti de insanlara, gadabı da insanlardır. İnsanlardan başka hiçbir mahlûka değil. Herbiri yok olacak, var

¹⁶ Tin 95:4

¹⁷ Kelâmı Kibar

olmayacak. Bunları diriltmeyecek ki bunlar Allah'ın rahmetine ulaşsın veya gadabına düşsün.

Demek ki insan Allah'ın rahmetine ulaşırsa o insan her şeyin mâfevkindedir. Allah'ın gadabına düşerse o insan her şeyin süflisi, hepsinden aşağı olur.

İmamı Azam'ın sohbetini şeyh efendimiz buyurmuştur. Burada çok büyük bir anlam var. İmamı Azam mübarek on tane talebesiyle böyle nur saçaraktan gidiyormuş. Bu talebeler ilim tahsil ediyorlar. Çünkü ilim tahsil edenlerin yüzünde nur vardır. Kıyafetlerinde de bir farklılık vardır. Sarıklı cübbeli nur saçaraktan on tane talebe ile beraberinde İmamı Azam da ortalarında talebeler kenarında, sağında solunda gidiyorlarmış.

İmamı Azam'ı sevmeyen bu beşinci mezhep davasında olan Rafizîler var, Şialar var. Kendilerine Alevî diyorlar ama onlar Alevî değil, Rafizîdir.

Alevî demek ehl-i beyt'e bağlanmak, bağlı olan demektir. Onlar her ne kadar ehl-i beyitten konuşuyorlar ama onlarınki sözdendir. Ehl-i beyt'e bağlılık izinden gitmektir. Onların yolunda olmaktır, yaşadığını yaşamaktır. Bunlarda hiçbir yoktur. Kitap yok, sünnet yok, hiçbir şey yoktur. Affedersiniz gusül, abdest yok bunlar bir de ehl-i beyt'i seviyoruz diyorlar.

Neyse onlar işte İmamı Azam'ı sevmezler, hala da sevmiyorlar. Daima hakaret etmek isterler. Ama biliyorlar ki İmamı Azam çok tevazulu, hiçbir şeye kızmıyor. Ne kadar ona hakaret etseler karşılık bile vermiyor.

Rafizînin bir tanesi hakaret olsun diye ona talebeleriyle beraber giderken bir soru soruyor. Orada bir siyah köpek görmüş, parmağıyla göstermiş. Sorusu da şöyle:

—Ya İmam, şu köpeğin kılları mı hayırlı, senin sakalının kılları mı hayırlı? Demiş.

Hâşâ Estağfurullah. İmamı Azam hiç gadaplanmamış ama talebeleri adamın üzerine yürümüş. Öyle yürümüşler ki parça parça edecekler. İmamı Azam onlara öyle heyecanla çok şiddetli bir şekilde,

—Durun, elinizi sürmeyin! Size hakkımı helal etmem, demiş.

Talebeler donmuş kalmışlar, el sürememişler.

Bir düşünmüş ve demiş ki:

—Oğlum Allah seni de beni de kulu olarak halk etmiş. Allah niçin bizi halk etti? Eğer biz kulluğumuzu bilirsek, Allah'a kulluğumuzu yaparsak cennete gideriz, sakalımız da bizle beraber. O köpek bizimle cennete gelmeyecek. Sakalımın kılları ondan hayırlı olur. Yok, eğer ben Allah'a isyan edersem, Allah beni cehenneme koyacak olursa o köpek cehenneme de gelmeyecek. O köpeğin kılları benim sakalımdan hayırlı olur.

O Rafizî şöyle bir düşünmüş ve ayaklarına kapanmış.

—Aman beni affet, dinin de hak, sözün de hak, demiş.

Demek ki evet amenna ve saddakna zaten bak, Cenabı Hak “İnsanı çok kıymetli halk ettik”, Bir de buyuruyor ki: “O çok kıymetli, güzellerin güzeli insanı cehennemden esfele safiline düşürürüz.” Değil mi? Evet.

Ama çok güzel olan burada Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlaşandır.

Teveccühü tarif edeyim de sohbeti keseceğim.

Şimdi bakın efendiler, evet teveccüh kalbi selim istiyor. Yani teveccühün başlangıcında bir oturma usulü var, oturtturacaklar sizi. Saf saf, sıra sıra oturacaksınız. Bir de şunu ifade edeyim ki aklıma geldi: Dün yeni ders alanlar eğer boy abdesti almışsa, bak, sohbeti dinlediniz, katılınsınız; boy abdesti almayanlar onlar ayrılınsınız, bu bir.

Bir de tarikatı olmayanlar varsa onlar da ayrılınsınız, yasaktır. Bu nispeti âliye, balık-ağusuna benzer biliyor musunuz?

Bakın şimdi gökten nisan yağmuru yağdığı zaman, nisan yağmuru yağıyor. Bu nisan yağmuruna deryadaki balık ağzını açıyor, yağmur onun ağzına düşüyor. Onun ağzında ne oluyor? Kıymetli bir gevher, inci oluyor. Aynı yağmura yılan da ağzını açıyor, yılanın da ağzına düşüyor. Onun da karnında zehir oluyor.

Şimdi burada yasaktır bizim tarikatımızda sohbetimiz herkese açıktır. Sarhoş da gelsin dinlesin. Hatmemize, teveccühümüze gelince dersi olmayanlar oturamazlar. Onlar işte nasıl ki buradan bir feyiz alayım derken zehirlenirler, yasaktır. İnsan yasak olan bir şeyi yaptı mı cezalanır, bizden söylemesidir. Dersi olmayanlar; köyden gelmiş, şehirden gelmiş, ihvana takılmış gelmiş, bilmemiş gelmiş, bilmiş gelmiş neyse dersi olmayanlar oturmasınlar, seçilsinler.

Dün işte gündüzden veya akşamdan çok ders alanlar oldu. Belki bunlar tazeleyenler değil. Eğer yeni alanlar boy abdesti alamamışlarsa onlar da ayrılınsınız. Onlara da zararlıdır.

Sair tarikatlardan Rufâî, Kâdirî cehrî tarikatlardan olanlar varsa onlar da usule riayet edecekler. Yani bizim bu teveccühümüzde kendi cehrî zikirlerini yapmasınlar. Yapacak olurlarsa eğer, çıksınlar. Yok yapmayacaklarsa otursunlar dinlesinler. Anlaşıldı mı şimdi?

Evet, teveccühün usulünce oturtturacaklar.

Teveccüh usulünce oturduktan sonra “Estağfurullah” diye bir nida olacak. Bu “Estağfurullah” nida olunca gözler yumuluyor, göz açmak yasak. Herkes gözünü yumacak. Bunu her zaman söylüyoruz yine gözü açık buluyoruz. Niye acaba bu? Niye söylediğimiz halde gözü açık görüyoruz? Herhalde anladığım bunlar başka tarikattan oluyor, riayet etmiyor. Lütfen, lütfen riayet edecekse otursunlar; etmeyecekse çıksınlar. Veyahut da kulağı sağır, gelmiş hiç duymamış. Onu getiren adam ona bildirsin. Desin ki gözünü açmayacaksın, gözlerini açmayacaksın. Nasıl bildiriyorsa bildirsin, gözünü açmasın. Göz açmak yasak. Göz açılırsa gelen feyze, muhabbete mani oluyor.

Evet, “Estağfurullah” nida olunca gözlerinizi yumacaksınız 25 defa istiğfar okuyacaksınız, işiteceğiniz kadar ve sonlarını uzatarak. Derslerimizin başlangıcında, günlük derslerimizin başlangıcında okuduğunuz gibi 25 istiğfarı okuyacaksınız. Daha başka da yapacağınız bir şey yok.

Hepiniz kalbinizi muhafaza edeceksiniz, gözünü muhafaza edeceksiniz, gözünüzü açmayacaksınız. Kalbinize de gelen düşünceleri atın.

Rabıta karşınızda, Allah kalbinizde. Kalbinizden Allah'ı unuttuğunuz zaman elinde kamçı ile vuruyor tepenizden aşağı, unutma, diyor. Bunu anlayana, bilene; sağıra ne köre ne?

Bunlar manevi nimetler, manevi haller. Manevi demek, görünmeyen bir şeydir. Peki manevi nimeti göremiyoruz diye inanmayacağız mı biz buna?

Rabitanın özel bir gözü var, rabıta gönül bekçisidir. Yani rabıta senin gönlüne gelenleri at, diyor içindikileri dışarı at, diyor.

Evet, rabıta karşınızda Allah kalbinizde. Gözlerinizi açmayın, gözünüze sahip olun, kalbinize sahip olun. Kalbinize gelen her geleni atın. Allah Allah Allah zikre devam edin, gözünüzü açmayın.

Cezbelenenlere, bağırana bakmayın, çırpınanlara bakmayın, ağlayanlara bakmayın. Sağ tarafında birisi ağlıyor. "Kim o?" Diye açma, bakma! Önündeki bağırıyor. Açma, bakma! Arkandan bir ses geliyor. Açma, bakma! Birbirinizi rahatsız etmeyin.

“Aynı da Değil Gayrı da Değil Ol Buna Agâh”

Eylül 1995 Erzincan

Esselamü aleyküm ve rahmetullah. Allah'ın selamı, rahmeti, hidayeti, bereketi üzerinize olsun. Allah hepinizden razı olsun. Sabah-ı şerifleriniz hayırlı mübarek olsun. Yapacağımız büyüklerimizin ameli o da sizin için hayırlı mübarek olsun.

Cümleten hoş geldiniz, sefa geldiniz, sefalar getirdiniz. Feyiz getirdiniz, nur getirdiniz, muhabbet getirdiniz, sizi buraya muhabbetiniz getirdi. Allah muhabbetinizi arttırsın. Allah sizin de bizim de sonumuzu hayır getirsin. Allah korktuklarınızdan emin etsin. Allah hulûsunuzun, ihlâsınızın barını meyvesini yedirsin. İki cihanda aziz etsin, leziz etsin. Aziz demek kıymetli, leziz de demek tatlı.

Allah, Cenabı Hak bu amelimizin feyzinden, nurundan sizi ihya-âbâd etsin. Her zaman işlememizin de fırsatını nasip etsin. Allah bu ihsanı üzerimizden kaldırmasın.

Bundan beş sene evvel bu ameli gizli gizli yapıyorduk, aşikâr olamıyorduk. Şimdi Allah'a şükür aşikâr yapıyoruz, gizli değil. Ama bu Allah'ın hikmetidir, buna aklımız yetmez.

Bir atasözü var derler: ‘At verir meydan vermez, meydan verir at vermez.’. Bu çok önemli, geçerli bir kelam. Attan mana insanın muhabbeti, meydandan mana da ameldir. Veyahut da attan mana ameli, meydandan mana da muhabbeti. Böyle de anlaşılabilir.

Yani demek istiyorum ki eskiden insanlarda daha çok muhabbet vardı. Neye? Amele, amele muhabbet vardı, fakat amelini işleyemiyordu.

Amel deyince işte bu da bir ameldir. Fakat amellerin en büyüğüdür. Amellerin en büyüğü bizim teveccühümüz, ama muhabbet var mı burada?

Meydan yoktu, yani fırsat yoktu, işleyemiyorduk, aşikâr işleyemiyorduk. Hatta amelimiz hatmemizi gizli gizli yapıyorduk. Her gün muhit değişiyorduk, her gün yer değişiyorduk ki görmesinler, sezmesinler, bilsinler.

Ama o zamanki o çok sıkı zamanlarda, gizli gizli yaptığımız zamanlarda korka korka o zaman daha ben nefsimi söylüyorum o zaman daha çok muhabbetimiz vardı. Şimdi serbestlik var ama muhabbetimiz kalmamış. O da Allah'ın bir hikmeti, artık bilemiyoruz.

Hani ‘Ât verir meydan vermez, meydan verir at vermez.’ Yani atı var adamın meydanı yok ki oynatsın. Bir de meydanı var, atı yok ki oynatsın. İşte attan mana muhabbet, meydandan mana da ameldir.

Şimdi bak! Allah'a şükür meydan açık da at yok. De ki at yok da bu gelenler hep atlı değiller mi? Bak, ta şarktan, garptan her taraftan gelmişler.

Fakat sadece bir teveccühe gelmekle olmaz. Hatmede noksanlık yapıyorlar. Bak, hatme teveccühün bir küçüğüdür. Teveccüh hatmenin bir büyüğüdür. Hatmede ihmellik ediyorlar. Bu teveccühe gelen kişilerin yüzde on tanesi hatmeye devam ediyorsa, yüzde doksanı devam etmiyor. Yani teveccüh artık belki Allah korusun bir şöhret olabilir, bu kadar akıp geliyorlar. Hani insanlar, onlar gidiyor ben de gideyim, diye veyahut da bir gezmek için tabi olalım, diye düşünenler olabilir.

Yani biz bunun farkındayız, teveccühe böyle akın olduğu gibi hatmeye akın etseler, hatmeye kıymet verseler çok terakki edecekler. Tarikatımızın büyük ameli hatmedir.

Sonra bir de amelde eksiklik var. Hep birbirinizde kusur görüyorsunuz, birbirinizi sevmiyorsunuz. Sonra birbirinize küsüyorsunuz, inat ediyorsunuz da hatmeye gitmiyorsunuz. Hâlbuki bunlar bizim için terakkimize manidir, terakki edemeyiz.

Yani demek istiyorum ki bu teveccühe olan arzunuz hatmeye de olsa diğer amellere de böyle ciddi, samimi olsanız çok terakki edeceksiniz. Ama bakıyoruz sade teveccühe akın var, hatmeye yok, öbür amele yok ve ahlakta da yaşantıda da hiç değişen bir şey yok.

Evet, amelle insan terakki edecek. Çünkü amel Allah'ın emridir. "Kulum bana nafile ibadetlerle yaklaşır."¹ buyuruyor. Ama nafile ibadetleri de tamamıyla yapamıyoruz, yerine getiremiyoruz.

Şimdi 'kör görmez ama sezer' derler. Teveccühe gelen, koşa koşa gelen adam namazını da kılmıyor, kılmayanlar var. Bu teveccühe gelse ne olacak ki? Teveccühe koşup geliyor, hatmeye gitmeyenler var. Teveccühe koşup geliyor, namazını kılmayanlar var. Teveccühe koşup geliyor, noksanlıklar yapıyorlar.

Evet, teveccühümüz büyük amel ama bilene, görene; köre ne?

Bir kelam var: Bilene, görene; köre ne? Ama de ki kör mü böyle gelenler, bilmiyorlar mı? Elbet körler ve bilmiyorlar. Sade teveccühe koşup gelmekle olmaz.

Birbirinizi seveceksiniz, birbirinizin ahlakını düzelteceksiniz. Kimsede kusur görmeyeceksiniz. Teveccühe verdiğiniz kıymeti hatmeye de vereceksiniz. Namazınızı bırakmayacaksınız. Dersinizi yapacaksınız. Evvabîn namazını, teheccüt namazı bunlara çok ciddi olacaksınız. Amelde ciddi olacaksınız; böyle laçkalık olmaz. Amelsiz olur mu?

Evet, Allah'a muhabbet, Resulullah'a muhabbet, meşayihe muhabbet, amele muhabbet, ahirete muhabbet sonra amele muhabbet var. Ahirete muhabbet olacak ki amel olsun.

¹ Buhari Rikak 38

Ahirete muhabbet olacaksa ahirette bizim delilimiz, önderimiz kim olacak? Bu dünyada, ahirette de önderimiz; niçin? Bak! Cenabı Hak “Sadıklarımıyla olun.”² buyuruyor. Ama bu bizlere, insanlara bir emirdir. Kalamı kibarda bak, buyruluyor:

Bir seberde murg-ı cânım uyandı

Vahdet illerini seyrân eyledi

Pîrimin renginden renge boyandı

Âlem-i ekvânı cevân eyledi

Pîrinin renginden renge boyandı ne demek oluyor? Pîrinin bütün amellerini işlemiş, bütün ahlakı ile kıyafeti ile ameli ile kendisine delil etmiş. Ahlakıyla ahlaklaşmış. Yoksa rengine boyanmak, pîri beyazmış, o da beyaz mı olmuş? Mübarek vecchi kırmızıymış da kırmızı mı olmuş? Yok, hayır.

“Pîrimin renginden renge boyandı.”, yani yaşantıda, kıyafette ve amelde onu kendisine örnek etmiş. O nasıl yapmışsa, o da öyle yapmış.

Vahdet illerini seyrân eyledi

Vahdetten mana Allah’ın varlığıdır.

Allah’ın varlığına seyir etme, yükselmek. Allah yüce, yücelerden yüce. Allah’ın yüceliğine, Allah’ın büyüklüğüne nihayet yoktur. Onun için bu ancak neyle, “Vahdet illerini seyrân eylemiş.” ?

Pîrimin renginden renge boyandı

Renge boyandım demek: Pîrinin ahlakı ile ahlaklaşmış. Pîrinin kıyafetini kendine örnek etmiş. Ahlakını örnek etmiş, bütün amellerini örnek etmiş.

Öyleyse burada pîrinin amellerini örnek etmişse, bu ihlâsla olacak, muhabbetle olacak ve çok sa’y ile buna kıymet verecek. Laçkalık eder, birinin yanında yapar birinin yanında da yapmaz, böyle olmaz. Bu zaten: “Cenabı Hakk’ın indinde az da olsa devamlı yapılan amel makbuldür”³.

Çok da olsa devamlı yapılmayan amel makbul değildir. Niçin? Devamlı yapılan amele riya girmez. Ama muhakkak ki ara sıra böyle kesik kesik, bazen yapılıp bazen yapılmayan amele riya girer.

Niye ameli bazen yapıyor bazen yapmıyor? İşte cemiyet içerisinde insanları gördüğü zaman işliyor, sair zaman işlemiyor. O makbul değil.

Devamlı yapılan amel az da olsa makbuldür. Bin ders yapıyor, devamlı yapıyor. O beş bin ders yapıyor da bir gün yapıyor, bir gün yapmıyor. Aslında dersimiz beş bindir de ama bin ders de olabilir. Cezbelilere bin ders veriyorlar, fazla vermiyorlar. Beş bin dersi

² Tevbe 9:119

³ İhya-i Ulumiddin C.2, S.332

devamlı yaparsan makbuldür. O yirmi beş bin, otuz bin ders yapıyor da bir gün yapıyor, bir gün yapmıyor, bu makbul değil.

Evvâbîn namazı da böyle, teheccüt namazı da böyle. Üç beş kişinin yanında ya da bir yere misafir gitti veya misafir evlerine geldi onunla beraber teheccüt namazını kılıyor, başka zaman kılmıyorsun, evvâbîn namazını başka zaman kılmıyorsun. Bu da makbul değil.

Zaten farz namazını da terk ederse, farz namazını kılmıyorsa Allah'tan korksun, Resulullah'tan utansın, meşayih'ten de utansın. Farz namazlarını kılmıyorsa, tarikatlıym demekten utansın.

Evet, namazsız olur mu? Evvel namaz; şeriatta, tarikatta, hakikatte, marifette namaz. Mesela şeriati yaşayan da namaz kılıyor, kılmazsa şeriati yaşamıyor. Tarikati yaşayan da namazı kılıyor. Kılmasa zaten onun tarikatta yeri yok. Hakikate ulaşan da bu namazı kılıyor, marifete ulaşan da bu namazı kılıyor. Müslüman namazsız olur mu?

Nakşibendî Efendimiz'e sormuşlar sizin tarikatınızın bidayeti nedir? Âmentü billâh. Âmentü billâh demek; Âmentü'nün şartlarına inanıp tatbik etmek. Âmentü'yü okuduğunda tatbikatı yapılacak. Tatbikatı neyse şartlarını yerine getirmek. Bir de İslam'ın şartları var. İslam'ın şartlarını yerine getirmezse insan nasıl Müslüman olacak?

Tarikatımızın bidayeti nedir, yani başlangıcı nedir? Âmentü billâh, buyurmuş. Nihayeti nedir? Âmentü billâh.

Şimdi burada anlayacağımız: İnanan bir Müslüman Âmentü'yü yaşıyorsa inanmış oluyor. Bu velî de Âmentü'yü yaşamış, nebî de Âmentü'yü yaşamış.

Yani insan demek ki terakki edecekse, insanlıktan terakki edecekse Âmentü'yü yaşayacak. Bu görünürdeki insanları hep insan mı zannedeceğiz? Hani buyuruyor:

Her beşer sûretli insân olamaz.

Yani Divan'da diyor ki her beşer surette gördüğünü insan mı zannediyorsun? Değil efendiler! İnsan olmak için Cenabı Hakk'ın göndermiş olduğu Kur'an'a insanlar sahip olacak. Peygambere tâbî olacak.

Cenabı Hak bak, buyuruyor ki: "Biz insanları ve cinleri halk ettik ki bizi mabut bilsinler."⁴ bize itaat etsinler. Bir de "Peygamber göndermediğimiz kavme azap etmeyiz". Bakın peygamber göndermiş, peygambere inananlar kurtulurlar; inanmayanlar azap görürler.

Sonra Cenabı Hak "Habibim bana itaat eden sana tâbî olsun"⁵. İtaat Allah'adır. Allah'ın emirlerini tutmayanlarda zaten itaat yok. Cenabı Hak emirlerini, yasaklarını bize Kur'an ile bildirmiş. İşte Kur'an'a tâbî olmak için Allah'a itaat etmek ve bir de peygambere tâbî olmak var.

⁴ Zariyat 51:56

⁵ Al-i İmran 3:21

İşte şeriat da kitap sünnet var, tarikatta da kitap sünnet var, hakikatte de kitap sünnet var, marifette de kitap sünnet var.

Şeriat da Âmentü'nün şartlarını inanıp yaşamak lazım, tarikatta da bu yaşanıyor, hakikatte de bu yaşanıyor, marifette de bu yaşanıyor. Yalnız mesela tabii ki daha da inceliyor. Şimdi bak, onun için şeriat kıldan ince kılıçtan keskin.

Sonra bir de şeriat takva var, fetva var. Fetva her inanan yaşayacak, ama takvayı her inanan yaşayamıyor. Eğer her inanan takvayı yaşasa hepsi velî olurlar.

Tarikat da şeriatın fetva yönünü almaz, takva yönünü alır.

Demek ki tarikattan mana terakkidir. Bu terakki de takva ile oluyor; fetva ile değil.

Takva demek Allah'tan çok korkmak, Resulullah'tan çok korkmak, Meşayih'ten çok korkmak; günahattan çok korkmak, vebalden çok korkmak değil mi? Bir de böyle var.

Allah'a insanlar; bir, sevgi ile yaklaşır gider, bir de havf ile de yaklaşır. Çünkü Allah'ın emri öyle: "Muttaki olun, sizin en çok muttaki olanınız, en çok Allah'tan korkanınızdır." buyuruyor.

Evet, şimdi efendiler! Biz bunun farkındayız. Bir de bazı dedikodular oluyor. Bunlar olmasın, bunlar yasak, tarikatımızda bunlar yasaktır.

Mesela ihvandan bir tanesi bir yere sohbet yapmaya gidiyor. Oraya güya bir şey biliyormuş gibi gidiyor. Halbuki sohbet bilsin bilmesin emirle olacak. Emirle, sen sohbet et, derlerse o hiçbir şey bilmiyorsa da yapabilir. Sen sohbet yap, denilmediyse âlim de olsa sohbet yapamaz ama vaaz müstesna.

Vaazda daima şeriat bahsedilir. Ehli olmayan bir kimse, emir de olmazsa tarikattan ne biliyor ki ne söylesin? İşte çapak alırken göz çıkarıyor. Çok yerlerde oldu bak, bizi hasta eden de bu oldu.

Mesela gitmiş bir tanesi Aliğa'da sohbet etmiş. Gitmiş başka yerde bir tanesi sohbet etmiş. İhvanları bozmuş, ihlâsını şevklerini bozmuş, dağıtmış ihvanları. Bir tanesi gitmiş Nazillî'de o da orada dağıtmış. Bir tanesi gitmiş Nevşehir'de o da orada dağıtmış. Bir tanesi gitmiş Sivas'ta o da orada dağıtmış. Tabii bunları biz biliyoruz.

Sonra "Vahdet-i Vücut"tan bahsediyorlar. Yahu Vahdet-i Vücut'tan bizim şeyh Efendimiz, zamanın en büyük bir velîsiydi, en büyük tasavvuf âlimi o idi, tasarruf sahibi idi, ondan duymadım.

Ben çok meşayihlerle görüştüm ama tasarruf sahibi o idi. Böyle gıyabî de değil gözlerim gördü. Onda olan tasarrufu, onda olan kuvveti, onda olan kudsiyeti bildirmiştir. Ama sonra bak, bu kelam çok doğrudur:

Dede Paşa'dır mahlası

Cemi-i evliyâ bası

İrşat etmiştir çok nâsı

O idi zamanın gavsı

Kaç düğümleri çözmüştür. Bu tarikatta da şarkta, garpta nerelerde, tarikatta tasavvufta gitmiş, oradan daha ileri gidemiyor, mühürlenmiş yolu, onların mühürlerini çözmüştür. Ama ben ondan Vahdet-i Vücut'tan hiçbir şey duymadım. Şimdi Sâlih Baba'nın söylediği aynı gelmiş çıkmış:

Çok kulak verme bu kavmin ekseri deccâldir

Ruhtan kitap yazıyorlar, Vahdet-i Vücut'tan bahsediyorlar. Yahu ruhun esrarı bilinir mi? Ruhun esrarını Peygamber Efendimiz bildiği halde söylememiş.

Sordular rûhtan Resulullah cevâbın vermedi

Ol Ebü'l-Ervâh iken setrettiği hemtâya bak

Ama yalnız Peygamber Efendimiz de ruhtan söylememiş. Bilmediğinden değil, o "Ebu'l-Ervah" ruhların anasıdır. Çünkü ruhlar onun ruhundan halk edilmedi mi? Bütün mükevvenât onun ruhundan halk edilmedi mi? Ama o söylemiyor; niçin? Ruh u anlayamazlar diye. Bak, bu kelamı kibar bunu ifade eder:

Akl-ı cüz etmez ihâta akl-ı küll sensin gönül

Evet, ruhtan ancak kim bilir? Akli külle ulaşan ruhu bilir ama bildiremez, görür gösteremez, anlar anlatamaz.

Niçin? Akli cüz demek, bak, bu tabla, bak, bu da bardak. Bir tablayı bu bardağın içine sokabilir misin? Bardağın içine bu tabla girmez. Ama bu tablanın içine yüz bin tane bardak sığar. Evet:

Sordular rûhtan Resulullah cevâbın vermedi

Ol Ebü'l-Ervâh iken setr ettiği hemtâya bak

Bir takım debrî...

Yalancılar.

Bir takım debrî oturmuş akl-ı rûhtan bahs eder

Nâsı idlâl eyleyip söyleşdiği yalana bak

Yani halkı delalete götürüyor.

Çok kulak verme bu kavmin ekseri deccâldir

Şeriat, şeriat, şeriat.

Hudânın lütfü ihsânı şerî'ât

Marîzî'n cümle dermânı şerî'ât

Şeriat olmazsa tarikat olur mu yahu? Bugün işte söylüyoruz bakıyoruz ki gitmiş tarikattan söylemiş, Vahdet-i Vücut'tan söylemiş, efendim ondan sonra çeşitli şeylerden söylemiş. Hâlbuki bildiğimiz o insan, hem daha küfürde, küfürden kurtulmamış. O daha küfürden kurtulmamış. İşte bak, burada söylemiş:

Marifetten dem vurursun belde zünnârın durur

Kesmeden zünnârını eylersin îmân ile bahs

Nedir bu? Marifetten dem, yani söylüyor ama söylediği gibi değil.

Bak: “Olduğunuz gibi görünün, göründüğünüz gibi olun.” deniyor. Söylüyor ama o söze kim inanır? Nasıl söylüyor?

Ehl-i aşkın sözlerin alıp satan aşık mıdır

İçini görmez sarâyın vasf eder dîvârını

Yani duymuş, söylüyor hâlbuki onun vasfını nedir bilmiyor. O sözüyle kendisi ben de bir şey biliyorum, diye insanlara kendisini saydırmak istiyor. İhvanlar evet bu böyle.

Bir de bunu açıkça söylüyorum. Şeyhe “Allah” diyorlar. Bunlar da küfre gider. Şeyh, Allah değil; Evliyâullah, Allah değil. Yalnız Evliyâullah, Allah’ın sıfatı ile sıfatlaşmıştır. Eğer Evliyâullah’ın maneviyatını görürseniz, Evliyâullah’ın maneviyatını görürseniz o zaman Allah desen de onu aşikâr edemezsin.

Çünkü niçin? Hazreti Ali Efendimiz’in bir kelamı var. Buyurmuş ki: “Ben görmediğim Allah’a secde etmem.” Bunu aşikâr söylemiş. “Görmediğim Allah’a ama görmediğim Allah’a secde etmem” demiş. Fakat o neyi görmüş?

Kur’an-ı Kerim’de “Kâbe kavseyni ev edna.”⁶, Habibim sen bana o kadar yaklaştın ki iki kaşın birbirine yaklaştığı kadar yaklaştın, buyuruyor. Yani Resulullah Efendimiz’in maneviyatını görmüş. Onun velâyetini görmüş, nübüvvetini değil. Yani cesedini değil ruhunu görmüş. Ruhunu görmüşse eğer, ruh Allah’tan zaten ayrı değil ki. Ayrı olan nübüvveti, mübarek cesedidir.

Hatta Evliyâullah da böyledir. Evliyâullah’ın velâyetini görmüşse eğer Resulullah’tan ayrı değil, Allah’tan ayrı değil.

Hatta tasavvuf kitabı “Reşahat”te yazar sağlam bir kitaptır. Hacı Ubeydullah Ahrar Hazretleri’nin oğlu imam Muhammed Yahya çok âlimmiş. Ondandır ders almış, ona hizmet görüyormuş. Bunda hacca gitmek arzusu olmuş. Hacca gitmek için müsaade istemiş. O da böyle bir huzur yapmış demiş ki:

—Oğlum bu sene seni hac kafilesinde göremiyorum.

Hacı çok arzu etmiş, Resulullah Efendimiz’i çok arzuluyor, onu görmek istiyor, Ravzasını ziyaret etmek istiyor. Çok ısrar etmiş:

—Peki, git, demiş.

Git, demiş ama ilkin oğlum bu sene seni hac kafilesinde göremiyorum, demişti.

Bizden de bu geldi geçti. Mübarek şeyh efendimizle hacca gitmeyi çok arzu ettim, nasip olmadı, gidemedim. Fakat sonraki sene oldu, daha hac arzusu gönlümden çıktı. Onunla gidemedim, diye daha da gitmek istemedim fakat hacdan teşrif etti, geldi. Mübarek ziyarete bir başladı, Ankara’ya gitti, Bor’a gitti. Bir seferinde de gittim mübarek buyurdu ki:

⁶ Necm 53:9

—Ah bu insanlar dünya muradı, dünya muradı diye ırpınıyorlar. Ama dünya muradının da ne olduğunu bilmezler. Dünya muradı gidip o topraklara yüz srmekmiŐ.

Niye olmasın ki? Bir insan bütün günahıyla gidiyor. Dünyaya gelmekten muradı ne insanların? Ahireti kazanmak. Bir insan bütün günahlarını oraya gitmekle döküyor. Dünya muradı olmaz mı? Hac yapmak hem dünya muradı, hem ahiret muradı.

Ondan sonra tekrar ikinci bir Hacca gitmek arzusu bizde oldu. Fakat geldik köyde yaşıyoruz, çocuklar kuk. Bağımız var, bahçemiz var, tarlamız var, icabında hayvanlarımız var. Ama hikmet-i ilahi, o zaman köylerde “ifti Koruma Kanunu” ıktı. Arazi içerisine hayvanları koymak yasaklandı. Bizim köyümüzde de ancak herhangi tarafa bir saat gidecek ki arazi içerisinden çıksın, hazinenin yerlerine, yani meralara gitsin. Bu da mümkün olmuyor. Olmayınca tabii arazi arasında da boŐluklar var. Dereler var işte bayırlar var, çayırlar var. Ama bunlar yasaklandı. Yasaklanınca köyün çobanı sürüyü bıraktı. Daha ben otlatmam, dedi, bıraktı.

Bir de bu kır köylerinde, bizim köylerimizde manda vardı. Bunu yazın kabara veriyorduk. Kabara demek mandasına göre işte  okka, beş okka sağılması. Bu üç okkadan başlar, altı okkaya kadar sağımı oluyor. Dağ köyleri, biz o vadaki köylere bir saat mesafeye gelemiyor. Manda yola, taşa, toza da dayanamıyor. Mecbur kaldık yazın onlara veriyoruz. “ifti Kanunu” çıkınca onu da muhtarlar yasakladılar. Daha dışarıdan kabara getirmeyeceksiniz. Mandayı da daha gtrmyorlar, kaldı üzerimize. Manda oldu bize azap.

Koyunları oban bıraktı, koyunlar da kaldı üzerimize. Adamı olanlar götürüyor bağında bahçesinde; bizim kimsemiz yok. Koyunların kuzuları, kuk yavruları var, ineklerin buzağısı var. Onlarla aynı doycak, koyunlarla aynı doycak, mandayı gidip geliyoruz. Biz de işte o zaman köyün efendileri ifti Koruma olunca 12 tane koyunumuz vardı, sattık. Yedi tanesi sağılıyor, üç tanesi toklu oluyor, bir tanesi koyun oluyor, neyse sattık. Mandayı da sattık. Bir hac parası tamam oldu. 12 tane koyunla bir manda hac parası tamamladık. Şimdi 12 tane koyun ile bir manda hac parası artar bile değil mi? Bir koyun Şimdi beş yüz lira. On iki tanesi eder altmış bin lira. Bir manda Şimdi mesela altmış bin lira yahut da yetmiş bin lira.

Evet, işte hac parası oldu sevindik, dedik hacca gideriz. Mübarek Bayburt’tan Erzincan’a geldi, sevinerek gittim. Şimdi ben konuŐamıyorum büyük amcam vardı. Ahmet Buyruk isminde. O’nun damadıydı, onun yanında serbestti, konuŐabiliyordu. Ben ona anlattım, o da o’na anlattı.

—Hacca gitmek istiyor, sizden müsaade istiyor, dedi.

Ama en ilkin çıkan kelamı bu oldu: ˆAh etti. “Hazreti PİR de hacca niyetlenmişti ama gidemedi ne hikmetse.” Yani sen de gidemeyeceksin dedi bana. Ama biz anlayamadık.

İŞte bu Hace-i Ahrar Hazretleri: “OĞlum bu sene ben seni hac kafilesinde göremiyorum.” demiş. Fakat gitmiş, geri dönmüş gelmiş. Çok yol gitmiş tabii beraber gidenler var. Bir yerde ki hastaymıŐ, yatmıŐ bir rüya görmüş. Zaten onların rüyası da hâldir.

Rüyada hâl demek; uyur uyanıklık arasında görülüyor. Bakmış ki Hicaz tarafından babası mübarek ayakkbalarını çeviriyor Buhara’ya. Bu uyanıyor ki o daha Resulullah

Efendimiz'e olan aşkı babasına oluyor. Daha Resulullah Efendimiz'e gitmeye mecali yok, babasına gitmek istiyor, dönmek istiyor, duramıyor. Atına eğer vurmaya mecali kalmıyor, çıplak atı sürüyor, diyor ki:

—Siz gidin ben daha gelemiyorum, ben babama gidiyorum.

Babasının da bir makamı var. Nerede? Tekkesinde oturduğu bir yer var. Bakıyor ki orada iki makam var. Birisi babasının makamı onu biliyor. Biri de Resulullah Efendimiz'in makamı. İki de bir yerde. Birisi Resulullah Efendimiz makamında birisi de babası; fakat babası da Resulullah Efendimiz'e benziyor. Hangisi babası, hangisi Resulullah Efendimiz olduğunu bilemiyor. Yalnız bu makamın babasının makamı olduğunu biliyor. Oturuyorlar ama hangisi Resulullah Efendimiz, hangisi babası olduğunu bilemiyor. Orada seyrederken bakıyor ki babası makamında yok oldu. Resulullah Efendimiz'in makamında var oldu, orada görünüyor. Babası makamıyla yok oldu, Resulullah Efendimiz'in makamında var oldu.

Evet, işte bize mübarek şeyh efendimiz de öyle buyurdu: “Âh Hazreti Pîr de niyetlenmişti ama gidemedi ne hikmetse.” Yani sen de gidemeyeceksin dedi. Ama biz bunu başka yorum yaptık, yorumumuz başkaydı.

Dedik ki acaba bizim dedemiz “mürşid-i sakaleyn”miş. Her asırda bir tane olurmuş. Ona nasip olmamış acaba bize de reva görülmüyor mu?

Dedemiz Muhammed Beşir mürşid-i sakaleynmiş. Çok şahitli, ispatlı, delillidir ki cinlerin de meşayih. Çünkü arz üzerinde mürşid-i sakaleyn bir tane oluyor. Niçin? Cinler için irak yakın yaktır.

Ama insanlar için bir meşayih kâfi olur mu? Dört bir yandaki müslümanlar bir meşayihe gelebilirler mi? Gelemez ama her bölgede bir meşayih vardır ve hatta her bölgede bir, iki, üç de olabilir. Ama mürşid-i sakaleyn arz üzerinde bir tane olur.

Çünkü bu cinler zaten Müslümanlardır. Tasavvuf sahibi olan daha azdır. Cinlerin de hepsi Müslüman olsa da tasavvuf sahibi olmazlar. Yani hep tarikata girmiş olmazlar. Onlara az olsun çok olsun şark, garp, cenup, şimal onlar için birdir. Onlar şimşek gibi gittikleri yere akıyorlar. Onlara bir tane mürşid-i sakaleyn yeter. Bak, Resulullah Efendimiz de mürşid-i sakaleynmiş, ins'in cinnin peygamberi.

Evet, işte acaba bizim dedemiz, Hazreti Pîr mürşid-i sakaleyn de Hacca gidememiş, ona nasip olmamış da bizim de gitmemiz reva görülmüyor mu? Bu aklımıza geldi. Veyahut da bizim babamız vaktinde Pîri Sami Hazretleri'nin medresesinde çok okumuş, o da büyük bir âlim. Ona da nasip olmadı da acaba bize reva görülmüyor mu? Bu da geldi hatırımıza.

Meğerse hac yolları kapanacakmış. Kapanması şöyle: Bu ne zaman oldu? 77'de. Her bir muamelemiz bitti, herkes müsaade bulamıyorlar. Bu sefer onu yasaklamışlar. Yani çetinlik çıkarıyorlar, talep fazlalığı vardı. Mümtaz Bey isminde biri bize müsaadeyi temin etti. Dokuz kişi gidiyoruz. Muamele, her şey bitti, yola çıkacağız birden karayolunu kapattılar, karayolu yasak dediler, uçak ile gidenler serbest. Uçağa da zamanımız yoktu biz çeviremedik. Bir ben çevirirdim ama öbür arkadaşlarım çeviremiyor. Uçak ile karayolu arasından 4 bin lira fark vardı. Evet, 7 bin lira ile karadan gidiliyordu, 11 bin lira ile uçakla gidiliyordu. Öyle kapandı, gidemedik.

Yani böyle evet, amenna ve saddakna meşayih, Evliyâullah'ın velâyeti var, bir de zâhiri var.

Nebîlerin de nübüvveti var, velâyeti var. Velîlerin de velâyeti var, bir de zâhir cesedi var. Ama cesedine Allah denilmez; küfürdür, şirkidir. Sonra velâyetini gördünse eğer:

Aynı da değil gayrı da değil

Bunu açıklamış.

Aynı da değil gayrı da değil ol buna âgâh.

Sen onu Allah'tan gayrı görmezsin ama zâhirde de ona Allah diyemezsin, küfürdür.

Aslında Evliyâullah bir aynadır. Ayna bak, ceset sahibi:

Ben Hazret-i Sâmî gibi mir'âtımı buldum

Mir'at demek ayna demek. Ama nasıl bir ayna? Halkiyeti gösteren bir ayna. Hak aynasıdır.

Ben Hazret-i Şeybim gibi mir'âtımı buldum

Mir'ât-ı musaffâyı görüp zâtımı buldum

Hem sûre-i İhlâs ile isbâtımı buldum

Sevdâsı o yârin meni mest eyledi gitti

Şol gamzeleri cânıma kâsd eyledi gitti

Onun sevdası beni mest etti. Hani çok güzel eyledi, kendisinden geçti. Mest demek insanlar kendinden geçiyorlar. Kendi kendilerinden geçiyorlar.

Şol gamzeleri cânıma kâsd eyledi...

Gamze bakışları, canımı okladı, kalbimi okladı.

Evet, efendiler! Allah razı olsun aşk var, muhabbet var. Biz bu kadar geziyoruz, çok kimselerle karşılaşyoruz. Ancak bu muhabbet Nakşibendî'nin Hâlidî kolunda var, öbürlerinde yok. Bugün bak, Mahmut Efendi var. Allah ömrünü uzun etsin. Onlar da tabii ki şeriatta çok titizler. Onlar kıyafetlerinde, yaşantılarında, ilimlerinde, okumalarında çok titizler, çok üzerinde duruyorlar. Fakat onlarda aşk yok, muhabbet yok; onlarda muhabbet görünmüyor.

Ama bizdeki muhabbet onlarda olsa hepsi velî olurlardı. Onlardaki de zâhir şeriattın yaşantısı bizimkilerde olsa hepsi velî olurlardı. Bunu bilin.

Evet, çünkü zâhir var, bâtın var. Onların zâhir yönleri çok muhafazalı ama bâtın yönleri zayıf. Bizim de bâtın yönden muhafazalı, zâhir yönden zayıf.

Onun için bak, bu ceset ruhun bir kalıbıdır. Bu cesedi pislikten kurtaran, affedersiniz, zaten eğer bir insan namazı, abdesti yoksa cesedi onun pistir; temiz değildir. Bir cesede siyah bir şey bulaşsa siyah olur. Mesela camı da bir maddeden yapıyorlar, değil mi? Hatta cam fabrikasında çalışanlar söylerdi. Cam işlenmeden sanki bir taş gibi atıyorlar,

kırılmıyor. Birbirinden ayırıyorlar, atıyorlar, kırılmıyor. Ne zaman ki billurlaşıyor o zaman cam olmuş, o zaman gösteriyor.

Demek ki burada da bu cesedin cam olması için anasır-ı zıddiyetin değişmesi lazım. Anasırı zıddiyetini değişmesi için bir defa onda tamamen şeriat tamam olacak. Şeriatın en incesi, en küçüğü yaşanacak. Sonra bak, Sâlih Baba buyurmuş:

Her beşer sûretli insân olamaz

Her beşer suretindeki insan değildir, insan olamaz. Ama niye bunlar hep insan görünüyorlar? Birileri var ki onlar küfürdeler, karanlıktalar. Birileri de var ki karanlıktan çıkmışlar ama tam aydınlığa ulaşmamışlar. Birileri de aydınlığa kavuşmuşlar.

O aydınlığa ulaşanlar ârifler. Bu karanlıkta olanlar da küfürde kalanlar.

Ama bu ariflerle karanlık arasında kimler var? Avam var. Ariflerle küfürü yaşayanlar arasında avam var. Onlar da biziz.

Evet, biz şimdi Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür inanmışız. Ehl-i küfürden değiliz ama arif de değiliz. Eğer ehl-i küfürden olsaydık günah sevap, helal haram bilmezdik.

Ama arif olsaydık o zaman biz de Hak aynası olurduk. Biz de insanlara örnek olabilirdik. Çünkü bak olamıyoruz.

Ancak insanlara örnek olan kimlerdir? Velilerdir. Ancak insanlara delillik yapan, önderlik yapan onlardır.

Sonra biz neyiz şimdi? Biz karanlıkta da değiliz aydınlıkta da değiliz. İkisinin ortasındayız, ikisinin ortasında çırpınıyor. Çırpındığımızı fark edelim de aydınlığa geçelim, karanlığa düşmeyelim. Çünkü tarikatlı diyoruz.

Marifetten dem vurursun, belde zünnârın durur

Kesmeden zünnârını eylersin îmân ile babs

Şimdi işte bir de bu var. Bazı sohbetler duymuşlar veyahut da nereden duymuşlar? Aslında bunları bizden duymamışlar, hâşâ bizim büyüklerimizden bunları duymamışlar. Biz hiçbir zaman şeyh efendimizden görmediğimiz bir işi yapmayız. Ondan duymadığımızı işlemeyiz. Evet, ama böyle bulanıklık yapıyorlar, böyle cemiyetleri bozuyorlar, tefrikaya düşürüyorlar.

Canım neyimize lazım kardeş bizim, neyimize lazım yahu? Bize bak, ne diyorlar? Buyuruyor ki: "Fiilinizi düşünün, halinizi düşünmeyin."

Sonra halden bahsediyorlar, halden ehli bahseder, ancak yaşayan bahseder. Yaşamayan bahsederse işte ne yapar? İşte gözde bir çapak gördü. Çapağı alırken gözü çıkarır, dürter parmağını gözü çıkarır.

O söylediği söz bir tanesinin hoşuna giderse bir tanesi de anlarsa yüz tanesi anlayamaz, kopar gider. Çünkü her söz mahallinde konuşulacak. Nakşibendî Efendimiz'in emri budur: "Her kelamı mahallinde konuşun, her işi mahallinde düşünün."

Mahalli olmayan yerde konuştuğunuz kelimadan bir fayda elde edilmez.

Mahalli olmayan yerde düşünmenizden de bir kâr elde edemezsiniz.

Yani bir işin bir mahalli var değil mi? O iş görülecek ama başka yerdesin veyahut da o işin daha zamanı gelmedi; o işin yapılması için belli bir günü, saati var. Günü gelsin, saati gelsin de oraya git, ondan sonra o işini gör. Onu düşünmek o işi bitirmez.

Onun için bak, bizim tarikatımızda şughulu batını var. Şughulu batını ile de insan terakki ediyor. Şughulu batını ile de mürit terakki ediyor.

Şughulu batını ne demek? Şughulu batını demek; istemeyerekten de onun gönlüne gelen şughullar. Ona istemeyerek gelen şughullar.

Zaten onun gönlüne istemeyerekten o evvelden yapılan bir şughul gelmez. Ama daha sonra yapılacak bir şey de şughul ona olmaz. Yapacağı gün ona şughul olur.

Yapacağı gündeki iş ona şughul olur. Hatta kılacağı namaz da ona şughul olur, yiyeceği yemek de ona şughul olur.

Yani yemek yemeyi istemez, namaz kılmayı istemez ona ağır gelir. Çünkü hareket ona ağır gelir, konuşmak ona ağır gelir, çetin gelir. Niçin?

Ya kendini Allah'a vermiş, kalbini Allah ile meşgul ediyor ve kalbine daha başka bir şey gelmesini istemiyor. Başka bir şey düşünmesini istemiyor, başka bir söz konuşmasını istemiyor, başka bir iş görmesini istemiyor.

Böyle bir adamın mecburi olan Allah'ın emri olan işleri var. Bu da nedir? Bu da herkes gibi yeme ve içme, soğuktan sıcaktan korunma; kullanacağı mecburi aletler, bunlar olacak ki işini görsün. Bunun etrafında alanı yoksa bunları getireni yoksa bunları kendisi alacaksa, kendisi yapacaksa işte o zaman ona şughulu batın olur. Buna zikredilmiştir.

Görün Sâlih bâhmetâyı gezerken kâh u sabrâyı

Gönül buldu dilârâyı bu gavgâyı n'eder yâ Hâ

Bak, işte gönül aradığını buldu.

Gönlün aradığı nedir? Allah'tır.

Eğer bir insanın gönlünde Allah sevgisi varsa; o daha başka bir şey düşünmek istemez, başka bir şey ile meşgul olmak istemez.

Ama mecburdur, her ne kadar istemiyorsun ama senden şöyle şeyler talep ediliyor. Oğluna bakıyor ki ayakta ayakkabısı yok. İşte ben okula gideceğim defterim yok, kalemim yok. İşte şughulu batın bunlardır. Bunlardan kurtulamaz. İsteyerek değil istemeyerekten gelen şeyler ona şughulu batın olur. Zaten şughulu istemiyor, istese şughulu batın olmaz.

Evet, biz de şimdi burada tamamen karanlıkla aydınlığın ortasındayız. Çalışalım ki aydınlığa geçelim.

Evet, bir insan ne kadar âlim olursa olsun tarikatı inkâr etmişse o da karanlıktadır, aydınlıkta değil.

Bir de insan ne kadar tarikatı yaşıyorsa yaşasın eğer onda gaflet varsa o daha aydınlığa geçmemiştir. O aydınlık ile karanlığın ortasındadır.

Aydınlık burada hakikat, karanlık da burada nefistir.

Aydınlık burada hakikat fakat tarikat ise hem aydınlık hem de karanlıktır.

Niçin? Tarikat sadece isimle değildir.

Tarikatı da anlamak lazım, yaşamak lazım.

Tarikatı anlayıp yaşamazsa o sade sözünde kalıyor. Tarikattan onun hiçbir haberi olmuyor. Niçin? Bak!

Kâbiliyyet bizde olmazsa meşâyib neylesin

İster ise müşidi olsun Muhammed Hazreti

(Allahümme salli alâ seydidinâ Muhammed) Yani kabiliyet müridin kabıdır efendiler! Müridin kalbidir.

Kabiliyet kap manasına geliyor. Kap ise müridin kalbidir.

Bu müridin kalbi nedir ki? Verilen bir muhabbeti mürit muhafaza etmezse ne olur? Bunu ne ile muhafaza edecek? Bakın tarikatta bir mürit neyle terakki ediyor? Bir müride kaç şart koşulmuş? Müritliğin tarikatta kaç şartı var? Üç şartı vardır. Neler bunlar?

Daima vûdû abdestli olması, lokmada ihtiyat, bir de hıfz-ı nispet. Bak, bu şartlar var.

Bunların hepsi nereye dayanıyor? Bunların hepsi şeriata dayanıyor.

Daima vûdû abdestli olması lazım. Abdestsiz bir amel işleniyor mu? İnsan amelinin zamanı gelince, namaz kılacak diye abdest alıyor. Hayır, bu değil. Daima abdestli olması, sade namaz için abdest almıyor, her amele hazırlık için alıyor. Her amele hazırım, işlerim, diye. Öyle değil mi? Abdestli olursa bir yerde Kur'an okunuyorsa dinleyebilir. Gitti bir cenaze namazı kılınıyor, hemen kılabilir.

Evet, daima vûdû-abdestli olması lazım. Abdest insanın manevi bir silahıdır. Her bir kötülükten de onu korur, onu gafil de etmez; şeytan, nefis ona musallat olamaz.

Bak, bir de ne buyuruyor. Müritliğin şartları bunlar. Bu şeriat değil mi? Lokmada ihtiyat. Lokmada ihtiyat ne demek?

Lokmada ihtiyat zaten insan helal kazanır; harcar, yer, yedirir. Başka haram kazanmaz; harcamaz, yemez yedirmez. Bir de şimdi zamanımızda helal haram karışmış, şüpheye düşmüş. Bundan da kaçınmak lazım.

Gerçi bundan da kurtulamayız. Niçin? Zâhir bir emir var. Resulullah Efendimiz bir hadisinde buyuruyor ki: "Ümmetimin üzerine öyle bir zaman gelir ki onlardan ribaya bulaşmayan kalmayacak, yemeyenin de burnuna kokusu (buharı) ulaşacak."⁷

⁷ Ebu Davud, Büyü 5, (3331)

İşte bu da nedir? Bu da şüpheli şeylerden ne kadar kaçsak da yine kurtulamıyoruz, Niçin? Senin bir oğlun var, devlet memuru, devletin maaşını alıyor. Hatta burada hocalar var, söyleyemiyoruz. Hocaların maaşında da şüphe var, onların maaşları da şüpheli. Ama gerçi İslam'da bunun yeri vardır. Neyin yeri var?

Bir insan açlıktan telef olacak, açlıktan ölecekse o zaman haramlar mübah oluyor. Ölmek için köpeğin etini yiyebilir, merkebin etini yiyebilir, haram olan şeyleri yiyebilir. Onun haramlığı kalkıyor.

Şimdi zamanımızda efendiler! Sünnetlerin yerini bütün bidatlar almış. Yalnız bu bidatlardan bidat-ı hasene var, bidat-ı seyyie var. Bidat-ı hasene demek mübah bir şeyi işleme. Bidat-ı seyyie ise günah olan şeyler. Mübah denilen bir şeyin günahı da yok sevabı da yok.

Şimdi peki imamlar maaştan, vazifeden kaçarlarsa ne olur?

Bizim köyümüzde Süleyman Köse isminde bir hafız vardı. On sekiz sene köyümüzde imamlık yaptı ve ben de onda okumuştum, hocamdı. Allah rahmet etsin, Allah makamını cennet etsin. O kadar takva idi ki işte köyde kısa yollar var, bir de büyük yollar var. Herkes kısa yoldan adamın tarlasının kıyısından yol gidiyor geçmiş gitmiş. O oradan geçmez, irak yolu dolanır, oradan gitmezdi. Bu kadar takva idi.

Sonra bu hafız on sekiz sene köyümüzde imamlık yaptı. Köyümüzün camisinin bağı vardı, çok âlâydı. Bir tane imamı değil, üç dört tane imamı besler. İmam o araziye ekiyor, icara veriyor. Neyse on sekiz sene imamlık yaptı, ondan sonra köye kadro geldi, o kadroyu almadı. Almadı diye imamı çıkarttılar. Daha evvel ona Kur'an kursu hocalığı kadrosu şahsına geldi, onu da almadı, ondan da oldu. Tabii köyden çıkarttılar. Kelkit'in köylerinde imamlık yapmaya gitti. İşte çok yerlerde imamlık yaptı. Fakat her imamlık yaptığı yerde aynı duruma düştü.

Niye imam olmadı, niye kabul etmedi? Hükümetin parasını almam, helal değil, maaş almam, diye. İkincisi ben o paraya ezan okumam, diye. Fakat ben onun talebesiyim, cahil olduğum halde, ben onu hoş görmedim. Niçin?

Eğer o vazifede dursaydı, çünkü ehliydi, Erzincan'da merkezi camiye terakki ederdi, merkezi camiye imam olacaktı. Üç yüz elli hanelik köyün imamı ta ki her kadro gelen köyden çıkardılar, Lori'ye yakın Feke'de, yedi evli bir komda vefat etti.

Niye bu ehliydi, kendisi de kurrâ hafız idi, Hacı Abdurrahman Efendi'den hayli bir Arapça okumuştı. Çok da tarikatı anlamış yaşayan birisiydi. Hacı Abdurrahman Efendi'nin yanında, o da Pîr-i Sami Hazretleri'nin ikinci halifesidir, bir kıymeti vardı. Hacı Abdurrahman Efendi'nin yanında daha da başka halifeleri vardı. Onlar duruyor da Hacı Abdurrahman Efendi dedi ki:

—Hafızı sesleyin gelsin, Allah desin.

Bu kadar da bir kıymeti vardı. Fakat ne hikmetse burada her güzelin de bir ayıbı oluyor, kusuru oluyor. Onda da Allah affetsin bir inatlık vardı. Bir şeye ben dedim mi illa bu olacak, derdi. İşte orada da imamlık etti, çok kimseler üzerine düştüler. Dediler ki:

—Hafız etme eyleme, senden başka buraya kim gelecek, sen bunun ehlin. Buradan imamlıktan ayrılma, 18 sene imamlık yaptın.

Caminin bağı vardı. Nasıl ki kadastro köye geldi, caminin bağını köyün güzergâhına kattılar. Ondan sonra köye kadro da geldi, kadroya girmedi. Hafızlık Kur'an kursu hocası onu da istemedi.

Yani şimdi bu hoca kadroya girse daha iyi olmaz mıydı? Çok kimseler söylediler, yalvardılar, kadroya girmedi.

Yani şunu demek istiyorum ki “Vazifeyi ehline verin.”⁸ diye bir emir var. Bir de “Vazifesinin ehli, vazifeden kaçmasın!” diye bir emir var.

Şimdi bu zamanda vazifeler ehline verilmiyor. Bir insan ki ehli olur da vazife ona verilir, onu yapmaktan kaçmayacak.

Eğer o imamlıkta kalsaydı, Erzincan'da merkezi camide imam olacaktı, bizim köyde kalmazdı. Ama kaçtığı için düştü düştü, yedi evli bir koma düştü.

Öteki bütün ehli olanlar, bu imamların hepsi ehli değiller, hepsi bundan kaçsa ezanı kim okuyacak? Camilerin kapısı kilitlenir, bu memlekette ezan okunmazdı. İslam memleketinde ezan okunmazdı. Bir memlekette, bir köyde, bir kasabada, bir şehirde ezan okunmazsa oranın İslam olduğu belli olmaz. Oraya İslam denilmez. Ezan okunmazsa oraya Müslüman memleketi denilmez.

Onun için işte efendiler, bu lokmada ihtiyat denilince o şüpheli şeylerden de kaçacağız. Ama nasıl kaçacağız?

Şüpheli şeylerden kaç hadi. Senin oğlun memur, senin oğlun esnaf faizle iş yapıyor. Bir esnaf ne kadar yapmasam dese muhakkak banka havalesi ile para gönderiyor, para geliyor. Orada da bir faiz işliyor veya ziraatçı meyvesine faizle ilaç alıp sıkıyor. İlacı alıyor ona faiz ödüyor. Tarlasına gübre alıp döküyor, ona faiz ödüyor. Yani bundan kurtuluş yok kardeşim.

Onun için bunların hiçbirisinden bir iş yapmasan da senin oğlun yapıyor, kardeşin yapıyor, bunlardan bağını keser misin? Koparamazsın, onların bir ikramını görüyorsun, onların bir çayını içiyorsun, onlar bir meyve getiriyor, ikramı oluyor sana.

Ama yine de lokmada ihtiyat şarttır. Lokmada ihtiyat da helal lokma iledir. Çünkü bütün ibadetin makbuliyeti helal lokmayla oluyor. Nakşibendî Efendimiz'in emridir (k.s) buyuruyor ki: “İbadet on cüz, dokuzu helal lokmadır”. Ama şimdi helal lokmayı bulamıyoruz. Allah, Cenabı Hak affetsin. Helal lokmaya dikkat edin.

Sonra bir de hıfz-ı nispet var. Hıfz-ı nispeti neyle muhafaza edeceksiniz? Muhakkak bu amelledir. Bu nispet insanda bir nurdur, insanın kalbinde bir nurdur, tecellî etmiştir.

Nispet demek; Allah sevgisi, bir nurdur, tecellî etmiştir. Onu neyle muhafaza edeceğiz? Onu da ilim, amel, ihlâsla muhafaza edeceğiz.

⁸ Nisa 4:58

Bunları yaparsak işte bu kelam ki.

Kâbiliyyet bizde olmazsa meşâyih neylesin

İster ise mürsidi olsun Muhammed Hazreti

Allahümme salli alâ seyyidına Muhammed. Kâbiliyyet kalbimizde efendiler! Muhakkak kalbinizde bir muhabbet var ki buraya geldiniz. Bu muhabbet olmasaydı gelmezsiniz. Ama az, ama çok. Bu azı çoğaltabilirsiniz, çoğu da yok edebilirsiniz.

İşte bu azı çoğaltmak için bak, amel imanın muhafazası değil mi?

Şeriat da tarikatın muhafazasıdır. Şeriatınız olmazsa tarikatınız yok olur gider. Kalbinizdeki nur söner, ışık söner.

Bu ders kitabımızda çok özel bilgiler var. Çok kolay ufacak bir kitaptır. Otuz sayfasında bütün tarikatımızdan bu fıkıh meseleleri yazılıdır. Bütün orada özellerin özeli yapacağınız şeyler yazılmış. Okumak, öğrenmek çok basittir; bunları öğrenin. Sonra orada namaz sureleri yazıyor. Bunları öğrenin, bunları öğrenmek kolaydır.

İşte zaten bizim tarikatımız fıkıh ilminden istiyor, fıkıh ilminden bir dal istiyor, bir dalı da işte o kitapta yazılı. Onu okuyup öğrenin. Öğrenemem demeyin, öğreneceksin. Neyi öğreneceksin? Abdest almayı, namaz kılmayı öğreneceksin. Namazda gerektiği kadar, bildiğin kadar Kur'an'ı oku, buradan okuyup tatbik edersin. Peki.

Bir kaç esmâ bilmek ile Hak'ı bildim sanma sen

Bu da medrese ilmini bitirmiş veya fakülte bitirmiş, ilahiyatı bitirmiş. Bu da birtakım bir şeyler öğrenmekle Allah'ı öğrenmiş değil, bilmiş değil.

Sohbet-i Pîre devam et rûz u şeb usanma sen

Zât-ı Hak'ı anlamaktır bin bir esmâdan garaz

Evet, işte demek ki şimdi tarikat yok diyenler, tarikatı inkâr edenler, onlar küfürdedir. Çünkü bu Kur'an-ı Kerim'in bir ayetini de inkârdır. Hangi ayeti? "Veled kad kerremna beni âdeme."⁹ ayetidir.

Keramet ehli, velâyetin sahibi, yani bâtınının sahibidir. Zâhirin hepsi zâhir, bâtında yeri yok.

Hâlbuki zâhir var, bâtın var. Zâhir ne? Görünenler. Bâtın ne? Görünmeyen.

Bir de tarikat sonradan icat oldu, diyenler, onlar da yalan söylüyorlar. Tarikat zamanı değil, diyenler onlar da yalan söylüyorlar.

"Tarikatı ben yapamam, diyenler bunlar da yanlış düşünüyorlar. Bilmiyorlar, bilseler öyle demeyecekler. Yani tarikata inanıyor, var da ben yapamam hak edemem, yapamam. Bunlar da yanlış düşünüyorlar. Bunlar da hata işliyorlar. Çünkü tarikatı ben yapamam, diyenler de Hâşâ Allah'ı suçlamış olur. Niçin?"

⁹ İsrâ 17:70

Allah kuluna yapamayacak bir şeyi emretmemiştir. Tarikat hak ise, Allah'ın emri ise yapar, yapamayacağı bir şey yok. Yapamam, diyenler Allah'ı suçlamış oluyor, evet yapar.

Ancak bir de şöyle: Sen kardeşim Müslüman mısın, inanıyor musun? Elhamdulillah. Peki, namazını kılıyor musun? Tamam. Namazını kılan tarikatı da yaşar. Namazını kılmıyorsa, tarikatlı değilse o da zaten bütün gaflette öyle değil mi?

Namazını kılanın yükü mü var tarikatın? Çünkü namaz kılıyor ki namaz nimettir. Bir insanın ne kadar boşluğu olmasa bile, vakti olmasa bile namazını kılacak. Allah namazı göstermiş, kılmayı emretmiş. Sen namazını kılıyorsan eğer tarikatı yaşarsın. Yirmi dört saatte on beş dakikalık bir zikrin var, Allah Allah diyorsun. Namaz kılıyorsan o senin için çok basit.

Evet, efendiler! Allah'a şükür, çok şükür, bin şükür, nihayetsiz şükürler olsun. Allah bu nimeti bize nasip etmişse bunun kıymetini bilelim. Bunun kıymetini bilmek için şeriatımızın, tarikatımızın şerefi var. Mürşitlerimizin, pîrlerimizin şerefi var. Onu muhafaza etmek lazım.

Yani şuna bak, tarikatlıyım diyor, tarikatlı ama söylediği söze bak, hele yaptığı işe bak, şunun hareketine bak, şunun kıyafetine bak, dedirtiyorsa eğer, tarikatı anlamış değildir ve yaşamış da değildir ve tarikatı karalıyor.

Evet, ben tarikatı yaşayamam, diyenler tarikata girenleri anlayamamışlar.

Yalnız tarikata girenler, tarikata girer, hizmet görürler. Biraz ileri giderse, nas'ın içerisinde tanınırsa, sayılırsa ve onda kusur görülürse o tokat yer, manevi tokat yer, şefkat tokadı yer. Ondan korkalım.

Allah korusun bir de iddiaya düşerse. O da gadap, gadir tokadı yer.

Evliyâullah'ın iki türlü tokadı vardır: Biri şefkat tokadı, biri gadir tokadı.

Ama yeni tarikata girenler kusur işlerse onlara pek şey etmezler, bunlar bilmezler. Niye? Hani bir anne de çocuğunu birden dövmüyor, ancak azgınlık yaparsa onu terbiye etmek için azarlıyor.

Ancak tarikat da anlayana bilenedir. Kimileri tarikata giriyor ki onun ruhu esaretten kurtulur. Yani onun ruhu anneden doğmuş çocuk gibidir.

Onun için Evliyâullah'a inanmak lazım daha kuvvetli bir itikat sahibi olmak lazım. Evet, tarikatta itikat var, amel var. Evet, tarikatta olanın itikadı daha kuvvetli oluyor. İtikadı kuvvetli olanın ameli daha sağlam oluyor. İtikat da inanç, zaten bak:

Sermaye bu yolda heman

Teslîm olup şeybe inan

Sıdk ile Allah'a dayan

Gör olmaz mı ibsan sana

Evet, burada tarikattaki inanç sıddık'tır.

Zaten tarikatın dört şartı var. Bu dört şartını insan elde edemezse tarikatı anlamış değil. Eğer tarikatta bu dört şartı anlar ve yaşarsa, anlayacak ki yaşasın, anlamasa yaşamış da değildir. Tarikatı anlayan ve yaşayan hakikate geçer.

Ama gerçi yine Allah'a çok şükür menfaatten hâli değildir. Bakın neden?

Biz gaflette isek pîrim kâimdir

Bırakmaz berzah-ı süflâya bizî

Bak, böyle buyuruyor, sonra:

Böyle bir sultâna evlâd olmuşuz

Daha bundan büyük ne şâmmız var

Bunlar müjdedir bize:

Çıkardı zulmetten bedrâya bizî

Değil mi? Bunlar hep müjdedir. Tasavvuf ehli olan anlar. Ama tarikatın dört şartı var. Dört şartı insan elde ederse yaşar.

Bir de insanlar hakikate geçmek için tarikata çok inanacak.

Günahın büyüğünden kaçtığı gibi küçüğünden de kaçacak.

Helal lokmaya çok dikkat edecek.

Halkın vebalini üzerine geçirmeyecek.

“Her günah ile gelin, kul hakkı ile gelmeyin huzuruma.”¹⁰ buyruluyor. Bütün hocalar vaazlarında kul hakkı ödenmez, diyor. Huzuruma deyince sade ahiretteki huzuru değil, gaflet üzerine olanlar da Allah'ın huzuruna gidiyorlar.

Şimdi burada bir kelam var, tasavvufun bir kelamı var. Tarikata girenler af talep ediyor. Kâmil mükemmil girenin kul hakkı da ödeniyor, kazası da ödeniyor.

Bunu biz söylemiyoruz, bu böyle. Niçin? Tarikatta kimseye sormazlar ki kul hakkı var mı üzerinde? Götür ver de öyle gir tarikata, denmiyor zaten.

Ama girdikten sonra eğer gücün yetiyorsa kul hakkını zaten ödemen lazım. Ama gücün yetmiyor, ödeyemiyorsun. Veyahut da ödeyeceğin adam ölmüş gitmiş. O da ödenir.

Bu zâhir şeriatta da var. Nasıl var?

Kul hakkı insanlar cehaletteyken, yani İslâm'ı tam yaşamazdan evvel, kulların hakkını üzerine geçirmiş. Nefsine uymuş, şeytana uymuş, kulların hakkını üzerine geçirmiş. Ama Allah hidayet etmiş.

Mesela Abdülkadir Geylani Hazretleri mübarek 7 yaşındaymış. Böyle çocuk gezip oynarken bir gün bakmış ki bir amca tarlada çift sürüyor. Ona da heveslenmiş gitmiş:

¹⁰ Müslim, Birr 59

— Amca öküzün tuttuğu yeri ben tutayım, demiş.

O da kırmamış vermiş ama çocuk tuttuğunda öküz fasih lisanla dile gelmiş

—Ey Abdülkadir, kendine gel. Allah seni bunun için mi halk etti, demiş.

Bunu duyunca ağlayarak annesine gitmiş. Anne, baba, öküz bana böyle dedi, demiş.

Annesi hemen koynuna para koymuş, Bağdat'a giden bir kervana katmış:

—Git orada ilim öğren. Bak, sana bir vasiyetim var, sakın yalan söyleme, yalan söylersen eğer sana sütümü, hakkımı helal etmem, demiş.

Böyle bir vasiyette bulunmuş. O da kervanla gidiyor. Kervanla bir eşkiya muhitinden geçerken eşkiyalar durdurmuşlar. Yani eşkiya başları, harami başları arayarak gelmiş, bunların mallarını almışlar, ziynetlerini almışlar. Bakmış ki çok güzel bir çocuk. Demiş:

—Çocuk senin neyin var.

—Ben de kırk tane Filurinum var.

—Nerede?

—Koltuğum altında, demiş.

Eskiden mintanları astarlı dikerlerdi, astarı olurdu. Yani astarı ile koltuğunun altına parayı koymuş. Haramilerin başı gülmüş.

—Çocuk kırk tane altının mı var? Açın, bakın.

Açmışlar ki gerçekten doğru.

—Yahu çocuk hiç kimse senden bunu ummazdı, sen niye bunu söylüyorsun? Demiş.

—Ben Allah için ilim tahsil etmeye gidiyorum. Annem bu parayı benim koynuma koydu, Bağdat'a gidip, harca yayım diye. Yalnız annemin bir vasiyeti vardı. Bana dedi ki oğlum yalan söyleme, sana sütümü, hakkımı helal etmem. Neyin var? Dediler. Bir şeyim yok desem yalan olacak. Kırk tane Filurinum var, onun için yalan söylemedim. Nerede dedin? Koltuğumun altında değil desem, yerini demesem yine yalan olacak. Onun için yalan söylememek için söyledim.

O zaman bu harami ayılıyor, irşat oluyor, 7 yaşındaki çocuk onu irşat ediyor, o zaman ayılıyor.

—Eyvah, bu 7 yaşındaki çocuk helal malı için yalan söylemiyor da biz bu kadar kulun hakkını aldık, bizim halimiz ne olacak? Diyor.

O çocuğun hareketine bakıp diyor ki:

—Ya çocuk ben artık vazgeçiyorum. Sen Allah'ın nazarında çok makbul bir kulsun. Ben senin huzurunda vaad ediyorum, söz veriyorum ben bu haramilikten vazgeçtim, diyor.

O muhit çok tehlikeli, korkulu bir muhitmiş, oradan çok korkuyla geçerlermiş. Orada o korku daha kalkıyor, emniyetli bir muhit oluyor.

Evet, işte bir adam geliyor, cehalet değil mi cahil demek yani günah işliyor. Bütün günahlarıyla tarikata giriyor, tövbe ediyor. Bir de Cenabı Hak “La taknetu min rahmetillah.”¹¹ ayet-i kerimesi var. Eğer Allah affetmeseydi Vahşi’yi affetmeyecekti. Vahşi çok sevgili habibinin çok sevdiği amcasını şehit etti. Hatta Peygamber Efendimiz onun acısını hiç unutmazdı. Aklına geldiği zaman içi sızlardı; fakat yine Allah onu da affetti, ayettir.

Şimdi bir adam cehalet zamanında, yani cahilken günahları bilmiyordu, çok kimsenin hakkını üzerine geçirdi. Ben biliyorum şahidim, Hacı Abdurrahman Efendi’nin köyüne yakın bir köyden bir tanesi, mübarek nereden geliyorsa, köye gelince mübareğin atını almış, elbisesini almış sade bir iç çamaşırı ile onu bırakmış. Bir de çok kıymetli bir saati varmış onu da almış. Sonradan da geldi bu ihvan oldu. Tabii üzülererek gitmiş, söylemiş.

—Efendim ben seni falanca tarihte bilmiyordum, her şeyini aldım. Ama şimdi bunu ödemeye de gücüm yok. Yok, öde dersen, gideyim tarlamı satayım, pulluğumu satayım, neyim varsa hepsini satayım, gelip ödeyeyim. Hakkını helal et, demiş.

Bir yerde hata yapmış, bunları bulamıyor ki kul hakkını ödesin veya parası yok ki ödesin. Ödese de kul hakkından geçmiş olmuyor. Ama ondan sonra Allah’a sığınmış, yalvarmış, ibadetini yapmışsa, Allah indinde bir makbuliyet kazanmışsa, Allah onun günahlarını affetmişse, bir kula hakkı mı kalmış, evet. Allah, kul hakkı ödenir, diyor. Kulun, kul hakkı mı kalmış üzerinde, o zaman diyor ki o kul hakkıyla geçmiş, o hak sahibi:

—Yâ rabbî benim bunda hakkım var, al, diyor.

Ama Allah onu affetmiş, affetmiş ki cennetine koyacak. Sonra o da diyor ki benim hakkım var. Cenabı Hak o hak isteyene cennette bir makam verecek. O makamı görünce:

—Yâ rabbî sen bu makamı kime vereceksin?

“Bir kulumun bir kulumda hakkı var, bağışlarsa ona vereceğim”.

—Ben de hakkımı bağışladım, diyor.

Niye bağışlanmasın? Bu da var.

Evet, onun için bir tarikata girdiğimiz zaman sende kul hakkı var mı, diye soruyorlar mı? Yok. Var deyince git hakkını öde de gel, diyorlar mı? Yok demiyorlar. Yine senin kazan var, diye soruyorlar mı? Sormuyorlar. Git, kaza kıl, diyorlar mı? Demiyorlar. Ama kılını da men etmiyorlar. Burada da böyledir. Niçin? İşte bu ancak:

Seni hayvân iken insan eder şeyh

Gönüller şehrine mihmân eder şeyh

İçirip bir kadeh aşkın meyinden

Gedâ iken seni sultân eder şeyh

¹¹ Zümer 39:53

...

Olursun "men aref" sırrından âgâb

Seni katre iken ummân eder şeyb

O zaman demek ki bazıları kaza namazı kılıyorlar. Burada da olsun, gittiğimiz yerlerde de olsun bazen Avrupa'dan bir telefon geliyor, soru soruyorlar. Tarikata girmiş insana öbür tarikatlı olan demiş ki:

—Bizim tarikatımızda kaza kılmak yok, niye kılıyorsun?

Ama sen niye mani oluyorsun, amelde mani olmaz.

Ona kıl, demezler; ama kılma, da demiyorlar. Çünkü niçin? Zâhir var.

Zâhire karşı çıkılmaması için kılma denilir mi? Kılana kılma denilir mi?

Ders verirken senin de kazan var mı? Var. Git kazanı kıl, dememişler veya kitapta da yazılmamış kazanızı kılın, diye.

Ancak kılana yok kılma, demezler yahu. Bu da yerine göre yurduna göre.

Sen tarikata girmekle şeriatla da bir inanç var, tarikatta da bir inanç var, kardeşim.

Şeriatdaki inanç ne? Kılmadığın namazları kaza edin.

Tarikattaki inanç da tut Evliyâullah'ın elini, senin kazan ödendi, öyle değil mi?

O zaman ne var burada? Bir hoca vaazında diyor ki kazası olan nafîle namaz kılamaz. Doğru, yalan değil ama bu mürşidi olmayanlar içindir. O zaman kıl. Kazası olan nafîle namaz kılamaz, diyorsa doğru, o kaza eder.

Senin şeyhin var da kaza kılma, demez, mani olmaz.

Ders verirken sana kitap var eline verilmiş ve tarif ederken kaza kılma denmişse, kılma. Boy abdestini niçin alıyorsun sen? Günahlarından temizlenmek için alıyorsun. Yani sade içki içmek, kumar oynamak, yalan söylemek bunlar mı günah?

En büyük günah namaz kılmamak. Onlar ödeniyor da, bu niye ödenmesin. Onlar bağışlanıyor da bu niye bağışlanmasın.

O zaman bir kimse tarikata girdi, sana kimse kaza kıl, demedi, o da kitapta da yok.

Ama evvâbîn namazını, teheccüd namazını kılacaksın.

Zaten ulema da bugün hepsi bir değiller. Ulemeden çok büyük bir âlimden dinlemiştim. Cevlan Hoca isminde birisi Silahtar Mahallesi'ndeydi. Bütün imamlar onu bilirdi. Dedi ki:

—Zaten bütün bu sünnetler kazalara sayılacak.

Onlar da sayılıyor. Bak, evvâbîn namazı ile teheccüd namazı var. Bugün sünnetler kazaya sayılıyor da evvâbîn, teveccüh sayılmaz mı? Ama kazayı kılmak çetin gelir; ama evvâbîn namazı, teheccüd namazı kılmak kolaydır. Herkes kılabilir ama kazayı kılmak çetin gelir.

Evet, şimdi biraz da teveccühümüzden bahsedelim. Bizim teveccühümüz büyük amel. Zaman zaman bunu işliyoruz. Ama belki katışmayanlar da olmuştur. Çünkü çok kimseler ilk defa gelip ders alıyorlar. Onun için katışmayanlar vardır. Bu cemaatin en az yüzde on tanesi teveccüh görmemiştir. Teveccüh büyük bir ameldir, büyüklerimizin ameli, büyük amel. Bak!

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalplerimiz gelirler câna

Bu mürde kalp hangisidir? Mürde demek ölü demek. Ölü kalp hangisidir?

Ölü kalp: Allah'ı zikretmeyen, Allah'a ibadet etmeyen kalp ölüdür.

İlk etapta Allah'a ibadet etmeyen kalp ölüdür. Nerede? Zâhir şeriatta.

Tarikata gelince Allah'ı zikretmeyen kalp ölüdür.

Diri kalp hangisi? Diri kalp Allah'ı unutmayan bir kalp diridir.

Nerede diriliyormuş, nerede cana geliyormuş?

Teveccüh olunca her bir ihvâna

Mürde kalplerimiz gelirler câna

Evet, bir bu kelam var, bir de bak, buyuruyor ki:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rıdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir ıyd-ı meserrettir

Bu da ıyd da bayram, ama ruhî bir bayram, nefsanî bayram değil.

Nasıl nefsanî bayram olarak Cenabı Hak bize iki tane bayram nasip etmiş, Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı. Ama bu nefislerin bayramıdır.

Ama ruhi bayram da hatmelerdir teveccühlerdir. Teveccühte almış olduğunuz feyizler, nurlar. Onun için ancak ruh bunlarla mesut, mesrur oluyor.

Ruhun gıdası ancak nurdur. Teveccühte nurlar meydana geliyor. İşte burada:

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Bu halka-i rahman denince buna hatme de dâhildir. Hatme küçük halkadır. Teveccüh hatmenin bir büyüğü olduğu için büyük halkadır. Çünkü neden?

Allah çetinlik emretmemiş nasıl ki büyük hatmenin de küçüğü var. Niye büyük hatme, küçük hatme burada ayrılıyor?

Büyük hatmede bin bir ihlâs okunuyor, bir de yetmiş dokuz Elemneşrahleke Suresi okunuyor. Küçük hatmede sadece “yâ bâkî entel bâkî” okunuyor. Değil mi?

Bir de on beş kişiden aşağı olursa büyük hatme uzun sürer diye çetin olmasın diye küçük hatme emretmişler. Ama büyük hatmeyle aynı. On beş kişiden aşağı olanlar küçük hatme okuyor, on beş kişiden fazla olanlar büyük hatme okuyor.

Teveccübe gelin ihvân

Kuruldu halka-i Rahmân

Bir de buyuruyor ki:

Kuralım halka-i zikri

Kamu bir edelim fikri

Kılalım hamd ile şükri

Bu meydân-ı muhabbettir

Tarîk-i ehl-i iffettir

Kuralım halka-i zikri de teveccüh ve hatmedir. Hatme küçük olduğu için, bir de hatmenin küçüğü var; küçük hatme, büyüğü var; büyük hatme. Teveccüh de hatmenin büyüğüdür.

Hatme memurları var her köyde, her şehirde, her yerde birisi var değil mi? Ama başka yerde teveccüh memuru yoktur, teveccüh memuru emredilmemiştir.

Sonra bir meşayih huzurdayken teveccüh yapamıyorlar. Ancak biat edileceği zaman kime emrederse o bakımdan onlar yapabilirler.

Evet, işte teveccühte insanların kalbine zikir tohumu ekilirmiş. Bu zikir tohumu nereye ekilir?

Nasıl ki her şeyin misali var. Maneviyatta ne varsa, dünyada bir benzeri, zâhirde bir benzeri misali vardır. Madem insanın kalbine teveccühte zikir tohumu ekiliyorsa, kelam da var ki:

Yar daim sana nazâr eyler

Seni gafil görürse güzar eyler

Yâr'dan mana Allah'tır. Daima sana nazar ediyor ama seni gafil görünce küser gider. Hâşâ Allah gelmekten gitmekten münezzehtir. Ama Allah Cenabı Hak “Kulum sen beni zikir et, ben de seni zikir edeyim.”¹² buyuruyor. Onun için burada:

Yar daim sana nazâr eyler

Bu da nedir? Allah'ın kula günde yetmiş defa nazar etmesidir. “İrcî ilâ rabbiki razıyeten marziyye”¹³. Cenabı Hak bu ayeti kerimenin mealinde ne buyuruyor? Ben bir

¹² Bakara 2:152

kulumun kalbine günde yetmiş defa nazar ederim. “O nazarımı kim cezbederse cennetim helaldir; gelsin, girsin.” Ama bu yetmiş nazarı kim cezbeder efendiler?

Ayık olanlar cezbeder. İnsanlar bu ayıklığı nerede elde eder? İşte bu teveccühte elde ederler, bu hatmede elde ederler. Hatme insanları, teveccühün nuru, hatmenin nuru insanları karanlıktan kurtarır; nura ulaştırır.

Onun için bu yetmiş nur, burada da tecellî eder, bu teveccühte tecellî eder.

Tabii ki Cenabı Hakk’ın nurları, esmadan tecellî eder, sıfattan tecellî eder.

Onun için Evliyâullah’ın nazarı da Allah’ın nazar etmesi gibidir.

Peygamberin nazarı da Allah’ın nazarı etmesi gibidir. Çünkü niçin? Cenabı Hak buyuruyor ki: “Gören gözü benim gözüm”. Nerede gören gözü benim gözüm? Evliyâullah’ta Hak gözü vardır. O Hak gözü ile bakarsa işte ne eder? Mevlânâ onun için buyuruyor ki:

Yek nazar eylese Arif-i billah

Asl-ı kembareyi mücevher eyler

Mevlânâ’nın kelamı. Arif-i billah, Arif, Allah’tan ayık olanlar, bir kere bakışta, yek bir demek, kara taşı mücevher altın yapar.

Kara taştan mana bizim günahla siyahlanmış kara taş gibi olmuş vücudumuz veya günahla dolmuş kara taş gibi kapkara olmuş kalbimiz.

Akşam da sohbetimizde geçti. Azîzân Hazretleri bir bakışta o hiç ameli olmayan, böyle deligöz, gezen bir gence halvet olmuş. Bir bakışta kendi sıfatından tecellî etmiş. Yani bir bakışta ilmi de, ameli de, kemali de, zâhiri, bâtını da o hazretten olmuş. O çocuk kırk gün yaşamış ve ölmüş. Çünkü onu taşıyamamış. Bu da nedir?

Bir insan alışmadan üzerinde olan ağır bir şeyi taşımış olsa birden ona ağır gelir. Ama biraz taşır, ondan sonra biraz daha ağır taşır, ondan sonra biraz daha ağır derken o ağır gelen bir şey o zaman ona kolaylaşıyor.

Bir insan bir şey görür, korkar, korkusundan kaçır veya bayılır. Onu bir daha görse, göre göre göre ona alışıyor. Hakikaten mesela bir ölüden insanlara zarar gelmiyor. Bunu hiç görmemiş insan, çocuk görünce korkuyor.

Peygamber Efendimiz de, Allah’ın sıfatlarından, mana da sıfat nuru, sıfat nuruna ilkin dayanamamış, bayılmış. Cebrail Aleyhisselam’ı ilk görüşünde bayılmış. İkinci görüşünde bayılmamış ama bayılır gibi olmuş. Üçüncü görüşünde ise ona alışmış. Senin benim gibi onunla konuşmaya başlamış.

Evet, işte Allah’ın üç nuru burada tecellî eder.

Üç nurdan mana birisi esma nuru. Bu esma nuru Evliyâullahın nuru, Evliyâullahta olan Allah’ın nuru.

Birisi de sıfat nuru. Resulullah'ta olan nur, Resulullah ondan tecellî eder.

Birisi de zâtının nuru ki Allah'ın zâtına mahsus bir tecellîleri vardır.

Çünkü niçin? Bu da nedir?

Mademki bu mükevvenât yoksa Resulullah da yoksa, velîler de yoksa, Allah'ın neyi kalır? Zâtı kalır.

Zaten Allah'ın sıfatları zâtının âsârıdır. Sekiz sıfatı, zâtının âsârıdır, sekiz sıfat zâtından tecellî etmiştir.

Ama bu mükevvenât da sıfatlarının âsârıdır. Bu da nedir? İlminden ilim vermiş, zâhir ilim var. İnsan, dünya, hareket, hatta nebatatta da bir ilim vardır, onlarda bir hareket var, büyümesi var. Nebatât küçükken büyüyor, çekirdeği değışe değışe ağaç oluyor, bir de meyve oluyor. Meyve olunca daha fazla değışiyor çekirdek.

Evet, bir kuvvet var. Bütün eşyayı Allah kuvveti ile ihâta etmiş, kuvveti ile onları idare ediyor, sevk ü idare yapıyor. Bu da Allah'ın sekiz sıfatı zâtının asarı.

Bu halkiyat de sıfatlarının âsârı. Peki, bu halkiyatta da mesela Cenabı Hakk'ın seçtikleri var. Bunlar da seçtiklerini neden seçmiş? Mesela mahlûkattan insanlar seçilmiş. İnsanlardan da seçilenler var.

Hep insan değil, insan olmayan da mahlûktur. Bir köpek de mahlûk, bir insan da mahlûk. Arzı âlâ da, en küçük cisim de mahlûk.

Mahlûktan da insanları seçmiş. İnsanlardan da mesela küfürdekilerden iman edenleri seçmiş.

Allah, küfürdeki insanları da halk eden, Hâlikı değil mi? Hazreti Âdem inanan, inanmayanın babasıdır değil mi? İnanan, inanmayanın maddesini topraktan halk etmemiş mi?

Ama Allah, inananları inanmayanlardan seçmiş.

Fakat inananlardan da seçmiş. İnananlardan da bak, ulema seçiliyor. Neyle? İlmiyle, Allah'ın ilim sıfatına muhakkem ilim sıfatıyla, ilmiyle seçiliyor. Fakat ilim de ikidir.

Bir de ulemadan seçkin olan velîler var.

Ulemayı, âlimleri düşündüğümüz zaman iki ilimde müsavi olan bir âlim çift kanatlıdır. Müsavi ne? Eğer birisinin tarikatı var, birisinin yoksa o ondan farklıdır, o ondan seçilmiştir.

Çünkü tarikatı olan bir âlim zülcenaheyn, çift kanatlıdır. Tek kanatlı kuş ile çift kanatlı kuşun uçuşu bir olmaz. Tek kanatla uçamaz ancak hoplaya hoplaya gider, uçamaz. Çift kanatlı olursa uçar.

Onun için bak, insanlardan da seçilmiş: Küfürden seçilen imanlı Müslümanlar; Müslümanlardan seçilen ulema, ulemadan daha seçkin olan velîler, evliya; evliyadan daha seçkin olan nebiler; nebilerin de en seçkini Peygamber Efendimiz. Evet işte:

Teveccübe gelin ibvân

Kuruldu balka-i Rahmân

Açıldı ravza-i rdvân

Bu meydân-ı muhabbettir

Bu bir yd-ı meserrettir

İyd'dan mana bayram. Bu ruhun bayramıdır. Burada bu görünür mü? Görünmez. Bu neden görünmez? Çünkü ruhu göremiyoruz ki onu da görelim. Mademki burada ruhlar mesrur oluyorsa yani bu da nedir? İşte muhabbetimiz, sevgimiz.

O muhabbet tamamen sizin içinizi doldurur, ihya eder, ağlatırsa, bağırma nereden geliyor? Neden geliyor bu bağırma?

İradesiyle bağırıyorsa zaten hatalı, günahtır. İradesiz bağırıyorsa marifettir, haktır.

Bir kez Allah dese aşk ile lisan

Dökülür cümle günab misli bazan

İşte bu aşk ile iradesiz, Allah, diye bağırmanın cezbesidir. Bunun hakkında “Bir kere Allah demek bin oğuldan hayırlıdır.” Buyrulmuştur. Ama öyle Allah demek; aşktan, şevkten, iradesiz, kalpten, Allah, demektir.

Bu hususta Ahmed-i Bîcân Hazretleri hakkında kitapta yazıyor. Bir zengin tüccar oğlunun gözlerinin açılması için şifa arıyor. Ama çok hocalar, çok doktorlar, çok ziyaretler, yatırlar ziyaret etmiş, çocuğunun gözü açılmamış. demişler ki:

—Ahmed-i Bîcân isminde bir Evliyâullah var. Onda Hazreti İsa'nın nefesi var, ona götürürsen onun nefesi ile gözü açılır.

O da inanmış, çocuğunu getirmiş, halini arz etmiş.

—Bu çocuğun gözlerini aç. O da demiş ki:

—Ben bunu yapamam, benim elimden gelmez. Benim ismim Ahmet ama ben bir günahkâr kulum, ben bunu nasıl yapayım, bu âmâ gözleri nasıl açarım. Bu ancak Hazreti Muhammed'in, Hazreti Musa'nın, Hazreti İsa'nın layığıdır.

Bunlar fazla ısrar edince ellerinden kaçmış, dayanamamış oradan kaçmış. Fakat dışarıya çıkmış, az sonra oradan “Biz açarız! “ diye bağırarak geri gelmiş, çocuğun gözünü açmış.

Oradaki cemaat görmüş önce açamayız, dediniz, sonra biz açarız, dediniz. Çocuğun gözlerini açmış gitmişler. Soruyorlar:

—Efendim bunun hikmetini sen söyle. Yani birisi başka, birisi başka değil ki. Biz açamayız, dediniz, sonra biz açarız, dediniz; buradaki hikmet ne?

Demiş ki:

—O biz açamayız dediğimiz zaman ben varlığımla kendi irademle, kendim söyledim. Ama ben oradan kaçıp giderken onlar Allah’a yalvardılar. Yâ rabbî zavallının derdinin çaresi yokmuş, onların böyle yalvarması bizde gayri ihtiyari Allah’ın rahmetini celbetti. Allah’ın da bizde sıfatı tecellî etti. Cenabı Hak “Ey Ahmet sakin ol, İsa mı açardı, Muhammed mi açardı, biz açarız.” Bunu ben söylemedim ki, demiş.

İkincisi Bayezid-i Bestami Hazretleri: “Fî cübbetî mâsivallah.” demiş. Yani cübbemin altında Allah’tan başka kimse yok demiş. Bu şîrk, öldürülmesi vacip oluyor. Peki, bunu söylemiş, yine şeriat işlememiş.

İkinci bir sefer bunu öldürmek istemişler. O zaman silahlarını sıkmışlar, basmamış. Kesici aletlerini vurmuşlar, kesmemiş. Almışlar içeriye demişler ki:

—Sen ne yapıyorsun?

—Ne yaptım?

—Silah sıktık patlamadı, kılıç vurduk, kesmedi.

O zaman demiş ki:

—O kelam söylendiği zaman ben söylemedim, Beyazıt söylememiştir.

Beyazıt’ın varlığı yok olmuştur. Beyazıt’ta tecellî eden bir varlıktır.

—Eğer Beyazıt söyleseydi bak, ben konuşuyorum, (iğne ile eli kanamış), eğer o kelam benim olsaydı bak, kılıç keserdi.

Evet, işte efendim, teveccüh de burada ıyd geçiyor ya; “Bu bir ıydı meserrettir.”

Bu ıyd bayram anlamına gelir. Ama bu ruhî bir bayramdır, ruhun mesrur olmasıdır.

Ruh neyle mesrur olacak? Bak, burada Allah’ın nurları tecellî edecek. Bu gözle görülmez, manevi gözle görülür. Ama görmek önemli değil inanmak lazım ve önemli olan onu cezbetmektir.

Bu da zâhirde bizde olan muhabbetimiz. Öyle bir muhabbet olur ki o muhabbetin çoğunluğu insanın varlığını yok eder, varlığını kaybeder. Bak, bu da söylenmiş:

İlâbi bir aşk ver, bana kande olduğumu bilmeyim

Aç, basiret gözümü ki senden başkasını görmeyeyim

Yâ rabbî diyor öyle bir aşk bana ver ki nerede olduğumu, kendimi bilmeyeyim. Basiret gözümü aç ki senden başka kimseyi görmeyeyim.

Evet, Allah nasıl görünecek? Eşyayı mirat eden insanlar bütün eşyada görür. Allah’ı gören için bütün eşya mirat olur.

Ayna kimi gösterir? Ayna kendini göstermez, aynanın karşısına düşen cisimleri gösterir.

Öyleyse “Küllü şeyin hâlikün illâ vechehu.”¹⁴ Ayet-i kerimesi var. Her şey yok olacak Allah’ın varlığı kalacak. Ama bu enfüste de tecellî ediyor.

Tasavvuf âlimi bu ayeti yazmış manasını da dile getirmiş, yarım sayfadır. Kırşehirli Âşık Paşa isminde; bir kitapta yazar. Tabii bunun birkaç beyiti hatırımda var. Ne buyuruyor?

Orta yerden götürürler seni ben

“Seni ben” demek bütün her şeyi. Yani sen demek hepsi, ben demek ben. Ama sen deyince sen, sen; hepsi sen. Sana da gelince; sen sensin, ben deyince, benim değil mi?

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garke vara can u ten

Denizden mana Allah’ın üç nurudur. Allah’ın nurundan gelen can, ten yok olur diyor.

Ne demek olur? Bir denize atılan cisim canlıysa da yok olur, cansızsa da yok olur. Bütün cisimler görünüyor, orada denizde görünmez. Bir insan canıyla atarsın, insan da görünmez, canı da görünmez, teni de görünmez.

Öyleyse işte Allah’ın nuru da böyle; eşyayı ihâta ederse, onun gözüne o eşya da görünmez, kendi varlığı da görünmez.

Orta yerden götürürler seni ben

Ol denizde garke vara can u ten

Kendini kendi göre kendi bile

Bakırsın edemez em gelmez dile

Ama Sâlih Baba ne buyuruyor bak:

Nice Mansûr'a söylettin "ene'l-Hakk"

Sadece Mansur mu Ene'l Hak demiş?

Nice Mansûr'a söylettin "ene'l-Hakk"

Kuruben karşıısına dârı leylî

Burada nice Mansur’dan mana yani velâyete dâhil olan, tarikattan hakikate geçenlerdir. Bunlar hep Mansur’un halini yaşıyorlar.

Bu da nedir? Fenafirresul olmaktır. Ama zâhirde Mansur’u dârda astılar ama kalp gözü açık olanlar asıl Mansur’u nerede gördüler? Baktılar ki Mansur, Resulullah Efendimiz’in sakalının teline asılmış, dârda değil. Böyle olmuş, evet.

Nice Mansûr'a söylettin "ene'l-Hakk"

Kuruben karşıısına dârı leylî

¹⁴ Kasas 28:88

Nice Mansur buradan geçiyor. Hem de “nice” çok ama söylenilmiyor. Daha başka açık bir kelamı var:

Şâribin şerh ettiği gör bir tecellî Tûrudur

Kim bilir kim günde nice Tûr ile Musa'sı geçer

Şarih yani zâhir şeriat âlimleri daima Kur'an'daki bir hakikati bahsederler. Nedir bu? Hazreti Musa'nın Tûr mucizelerini insanlara anlatırlar, Tûr'dan bahsederler. Ama bilmezler ki: “Günde nice Tûr ile Musa'sı geçer”.

Bunlar nedir efendiler? Peygamber Efendimiz: “Benim ümmetimin velîleri beni İsrail'in peygamberleri gibidir, derecesindedir.”¹⁵ buyuruyor. Ümmetinin velîleri deyince velîlerin sayısı mı var? Yoktur. Hatta onun için burada:

Kim bilir kim nice bin Tûr ile Musa'sı geçer

Evet, böyle efendiler! Bizim tarikatımız azizân, kıymetli tarikat, bidat girmemiş.

Büyüklerimizden hatme için gittiği köyde demiş ki:

—İçinizde bigâne var.

—Efendim, aramızda yok. Demiş ki:

—Bigânenin asası var burada.

Bakmışlar ki dışarıda dersi olmayan, tarikatı olmayan birisinin asasını almış gelmiş, bastonunu almış gelmiş.

Bizim tarikatımız azizân, kıymetli tarikat. Bizim tarikatımız nazenin. Nakşibendî Efendimiz: “Benim tarikatıma bidat katanın ben davacıyım.” demiş.

Ama bizde halkaya katılıyor, buradan çıkmak istemiyor. Dersi olmayanlar oturmasınlar, zarar görürler; bizden söylemesi. Ama oturanlar bir yerde zararını görürler.

Bu nispet-i âliye hem nurdur, hem de zehirdir.

Hani nisan yağmuru yağar, nisanda balıklar ağzını açar. O yağmur katreleri karnına düşer, onun karnında kıymetli bir maden olur, onun karnında dür (inci) olur.

Yılan da aynı yağmurlara ağzını açıyor. Yılanın karnına düşen de zehir oluyor. Yılan zehrini nisan yağmurundan alıyor. Balık da karnında dür'ü nisan yağmurundan alıyor.

Öyleyse buraya tarikatı hiciv için, alay için gelmişeler, zehirlenirler. İnanıyorsa ders alsın girsin, inanmıyorsa daha niye gelip giriyor? Yalnız burada ne var? Dersi olmayanlar girmesinler.

Bak, akşam dedik ki ilk ders alanlar boy abdesti alamazlarsa tarikata giremezler. Bizim tarikatımıza boy abdesti, tövbe namazı ile giriliyor. Bunlar, dersi olmayanlar, girmesin ayrılın. Sohbeti dinlesinler, sohbette tefrik yok. Sarhoş da gelsin dinlesin, herkes gelsin dinlesin ama dersi olmayanlar giremez, amelimiz yasak.

¹⁵ *Keşfü'l Hafâ*

İkincisi başka tarikatlardan ders almışsa girsin riayet etsin. Riayet etsin dersek onların zikirleri cehrîdir. Bakarsın ki bir muhabbete gelir, cehrî zikrini yapmaya başlar, buranın ahengini bozar. Bu neye benzer? Türlü çorbaya benzer, türlü çorba var ya. Ama türlü çorbayı herkes yemez. Et yiyen insanlar farklı olur. Mesela hazır bir çorba, içilecek bir çorba. Birisi getirdi önüne koydu. İçine başka şeyler katılırsa içilir mi, değil mi?

İşte cehrî zikirler bize yasaktır. Bizim bu amelimizde cehrî zikir yapanlar riayet etsinler, sessiz, dinlesinler. Hatmemizde de böyle, hatmemize de cehrî zikir yapanlar katılabilirler. Ama dinlerler onlar da, onlara taş da verilmez taş da almazlar.

Zaten taş alan, almayan müsavi oluyor. Niçin? Bak! Akşam bu kadar cemaat vardı. Büyük şehirlerde İstanbul'da da bazen kalabalık oluyor, her zaman değil. Ama Ankara'da hiçbir gün taş yetmiyor. En az olduğu zaman bile cemaatin yarısı taşsız kalıyor. Ama bak, okuyan dinleyen müsavi.

Öyleyse bu cehrî zikir yapanlar hatmeye karışır fakat taş almazlar, onlar okumazlar. Fakat onlar da riayet edecekler, hatme bitene kadar sessiz dinlerler, kendi rabitaları ile meşgul olurlar. Ne zaman hatme biterse, o zaman bağırsın, çağırsın, zikrini yapsın. Hiçbir mani yoktur. Anlatılabildik inşallah? Cehrî zikir yapanlar varsa onlar riayet etsinler.

Cehrî olanlar bağıyorlar, bizim de var ama o gayri ihtiyari oluyor. Ama bu cehrî zikir yapan irade ile başlıyor. Ama bu cezbelenenler "Allah" diye bağıranlar, iradesiz oluyor. İradesiz olunca mesul değildir. Ama irade ile zikir yapmak bizde suçtur. Allah demek, bağırmak suçtur. Tarikatımızın kuruluşu, başlangıcı öyledir.

Çünkü Resulullah Efendimiz Sıddık-ı Ekber Efendimiz'e mağarada zikri gizli verdi. "Yâ yar-ı gârim Ebu Bekir, ağzını yum, dişini dişinin üzerine koy, dilini üst damağına yapıştır, kalbinden Allah Allah zikir yap!". Ve Hazreti Ali Efendimiz'i de dizinin dibine oturtmuş ona da cehrî zikir talim yaptırmış.

Burada cehrî ve hafî olarak ayrılıyor. Cehrî aşikâr olduğu için onlarda tarikatı olmayanları da zikirlerine karıştırabiliyorlar. Fakat bizimki gizli olduğu için bizimkine tarikatı olmayanlar hiç karışmıyor.

Başka tarikattan geldiği zaman onlar da karışır ama dinlerler.

Bir de şöyle bir misal verirler. Mesela askeriye var, askeriyede her sınıf var, her sınıfın ayrı ayrı eri var. Mesela piyade, süvari, istihkâm işte bunlar çok çeşitli değil mi? Bunlar askeriyenin erleri var, kumandanları var. Şimdi piyade erlerinin, piyade subayları var. Ama o piyade eri, o piyade subayından izin alacak. Bir piyade birliğine başka topçudan gelen bir askerın piyade nöbetine uymasına gerek var mı? Yalnız gider karavanasını orada yer. Yalnız o topçuyu piyade eğitimine götürmezler.

Bizim tarikatımız Nakşibendî tarikatı, askerîdir; siyaseti de askerî, manevi nispeti de askerî, kıyafeti de askerî, eğitimi de askerî, makamı da rütbesi de her şeyi askerî. Askeriye olduğu için işte askerde bir idare var. Herhangi bir sınıfın askerî öbür sınıfa gidebilir ama onun eğitimini bilmez ve o sınıfın subayı da o gelen askere eğitim yaptıramaz.

Evet, teveccüh başlarken Estağfurullah diye nida olacak. Herkes gözlerini yumacak, göz açmak yasak. Parmaklarınızla veya tespihle hesabını yaparak 25 defa istiğfarı okursunuz. İstiğfarı derslerde okuduğunuz gibi veya hatmede okudunuz gibi istiğfarı böyle: “Estağfurullaah Estağfurullaah Estağfurullaah” diye okursunuz. Beş on dakika sonra üç defa istiğfar sesi duyacaksınız. Onu sakın okumayın, o bize ait. Ondan sonra namazı var kıyıyoruz, duaları gizli aşikâr okunuyor, ondan sonra teveccühe başlanıyor. Usulünce oturtturacaklar, teveccüh yapılırken bu saflar arasında geziyoruz.

Bir de şunu ifade edeyim: Bak! Ayağım arızalı. İstirham ediyorum, sakın elime ayağıma sarılmayın. Neredeki? Ankara’daki teveccühte sarılıyorlar. Bu kadar iki bin kişiyle yahu önümü kapatman olur mu? Hatta boğazıma sarılıyor, ayağıma sarılıyor, eteğime sarılıyor. Bunların hepsiyle nasıl yapayım, mümkün mü? Zaten ayağıma sarılırsa iterim. Ankara’daki teveccühte, neredeydi Maraş’ta mıydı? Boğazıma sarıldı, bu teveccühte hiç olur mu? Beni kurtarın, diye bağırıyor.

Evet, bir de teveccüh bitinceye kadar gözlerinizi açmayın. Teveccühten maksat yokluk. Teveccühün bir şartı var, o yerine gelmiyor. Ama burada önemli olan bizim burada alacağımız feyiz, muhabbet. Zaten teveccüh de bunu istiyor.

Evet, bu safları gezeceğiz, sırtınıza el vurulacak ve ne himmet olur gönlümüze, ne doğar ise kelamı kibar okunacak. Ne zaman ki bütün her tarafa gidildikten sonra teveccüh o zaman bitmiş oluyor. O zaman, bitince hocalardan bilen bir tanesi sesi yüksek olan, cihazın yanına gelsin, bir aşır okusun.

Aşır okuyunca ne oluyor? Teveccüh bitiyor. O zaman herkes teveccühün şeklini bozabilir.

Teveccühte ayaklarınız ağrırsa değiştirirsiniz. Her çeşitli oturma yapabilirsiniz. Yalnız safları bozmayın, ileri gidip başkasının üzerine gitmeyin, geriye gidip başkasının üzerine gitmeyin. Sağınızdakine yük olmayın, solunuzdakine yüklenmeyin. Ama olduğunuz yerde kimseye zarar vermeden ayaklarınızı değiştirebilirsiniz. Mesela yerinizde mürebbe oturabilirsiniz veya ayağın birinin üzerine oturup birisini yorulduktan sonra değiştirebilirsiniz. Bunlar olabilir. Yalnız ileri geri, sağa sola gitmeyin.

Bir de teveccüh boyunca kalbi selim olun, bütün gelen düşünceleri atın. Yani:

“Gam gelmez dememişler; gam eğlenmez demişler.”

Gam gelir, düşüncenize, gelmemenin imkânı yoktur. Huzur sahibi değiliz ki huzur sahibi olana gelmez ama huzur sahibi olmayana gelir. Ama gelsin, o gelen şughulu atmak da bir maharettir, bir marifettir.

Çünkü niçin? Şughulu atan kalp cihat yapıyor. Cihat yapan kalp cârî bir nehirdir, kirlenmez. Ama cihadını yapmayan kalp de bir göl suyu, kirlenir. Yani cârî akan bir nehre insanlar ne kadar zibil atsalar, pis şeyler atsalar kirlenemezler, alıp onu götürüyor. Ama göl suyuna, atılan pis şey orada kalır, kirlenir.

İşte bu cihat da böyledir. Cihat yapan kalp kirlenmez. Kalbinizden cihadınızı yapın. Yani gönlünüze gelenleri atın, Allah’ı unutmayın. Kalbinizde Allah, rabıta karşınızdaki, kamçı elinde, tependen aşağı vuruyor, niye unuttun, diye.

Evet, rabita zaten gönlü bekçisidir. Gönlünüze gelenleri çıkarın atın. Bu da nedir? Bu da Şudur ki:

Bir insan rabitasını unutmuyorsa Allah'ı unutmuyor, rabitasını unutmuyorsa Allah'ı unutmuyor.

Onun için rabitası olan Allah'tan gafil değil. Allah'tan gafil olan tarikatı olmayandır. Kelamda:

Eğer himmet erişmezse sana bir Şeyh-i kâmilden

Advler yıktular seddi ne yatarsın gafil insân

Bak, gafil insan diyor. Öyleyse ne demek Şeyh-i kâmil? Kmilin mükemmil.

Kâmil değilse gafil, gafil de uykudadır. Ayık olan, kâmil insandır.

Uyan gaflet meyinden kalk, bu derdin aresine bak

Kemendi boğazına tak, ara bul kâmil insân

Onun için kelam bunu ifade ediyor. İnsanlardaki gaflet; rabitayı unutmak, Allah'ı unutmaktır.

Çünkü niçin? Allah'a inandıysak Allah'a sıfat isnat edemiyoruz. Allah'a mekân da isnat edemiyoruz. Hatta namazdayken bak, neler geliyor aklımıza, daha neler geliyor. Ama bunlar huzur sahipleri değiller. Şuğul demek de gönlümüze gelir, namazda da gelir, burada da gelir. Gelsin onu tutmayın gnlnzde, geleni atın geleni atın, geleni atın, cihadınızı yapın.

Evet, işte burada teveccühün başlangıcından sonuna kadar gözlerinizi açmayın. Teveccühün Şeklini bozmayın ve teveccühte gönlünüzden cihadınızı yapın. Gnllerinizi, gözünüzü muhafaza edin. Kalbinizi muhafaza edin ki Allah'ı unutmayın. Gelen düşünceleri kalbinizden atın Allah'ı unutmayın. Gözünüzü açıp sağınıza solunuza hiçbir yere bakmayın, bir bu var.

Bir de içinizde olan kibir, gurur, kin, haset, gadap bunları da atmaya bakalım, bunlar terakkiye manidir. Bu ne demek?

Hani birisinden zarar görmüşsün onu affetmiyorsun, onu baęıŐlamıyorsun. Evet, bir kimse birisinden zarar görmüştür, birisine de gadap etmiştir, incitmiŐtir veya birisine ksmŐtr. Bunları hep atacaksınız. Hasediniz de olmasın, gadabınız da olmasın. Bunları da atın.

Gurur, senin amelini farklı görürsen gelir, bunda da gurur gelmesin. Gurur, asaletinden veyahut da maharetinizden, marifetinizden, amelinizden dolayı gelir, bunlar olmasın. Bunlar neye benzer?

Güneşin önüne gelen bir bulut gibidir. Şimdi kalbinizi burada ay farz edin, demek ki önüne bulutlar geliyor. Bulutlar gelince güneş iŐıęı gelmez, keser nn, bulutlarla kaplı olunca. İŞte Allah'tan gayrı olan düşünceler kalbinize birer bulut olur, Allah'ın nuru o kalbe gelmez. Allah'ın nuru o kalpte tecellî etmez.

Bir de şunu ifade edeyim: Burada tevazu ehli, gönül alçaklığı yapın. O kadar alçalın ki buradaki cemaatin hepsinden alçak nefsimdir, deyin. Çünkü niçin? Burada Allah'ın rahmeti de, nuru da yağmur gibi yağacak incek. Yağmur yağdığı zaman yükseklerde kalmaz, çukurlara toplanır. Çukurlara toplanan yağmur göl de olur, sel de olur.

Evet, işte Cenabı Hak da: “Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz.”¹⁶ buyuruyor. “Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu hakir yaparız.” Burada geçer ki:

Firâk-ı yâr ile âb u enîn ol

Ayaklar altına zîr ü zemîn ol

Sözünde sâdiku'lva'du'l-emîn ol

Hakikat güllerin görmek dilersen

Marifet meyvesin dermek dilersen

Şimdi bak, buraya gelmiş giriyorsun, bilen var bilmeyeni var. Hangi memleketten gelmişsiniz? Mesela ihvan Tarsus'tan gelmiş veyahut da Erzurum'dan gelmiş, Bayburt'tan gelmiş, İstanbul'dan gelmiş, Ankara'dan gelmiş daha Samsun'dan her taraftan var. Yani yedi bölgeden gelmeyen yer yok, gelmiş. Burada herkes kendi bölgesindeki adamları tanıyor. Veyahut da çoğunluğu tanıyorlar. Bugün de yeni ihvan olmuşsa eğer bildik ihvanlar içerisinde tanır. Neyi tanır? Ne zaman ihvan olduklarını bilir.

Bak, bu da Nakşibendî Efendimiz'in bir amelidir. Arif Dikgerani Hazretleri Nakşibendî Efendimiz'in ihvan kardeşi üç gün evvel ders almış. Hâlbuki Nakşibendî Efendimiz'in ameli çoktur, makamı çok yüce, müritleri çoktur. Fakat Arif Dikgerani Hazretleri kidedlidir.

Çünkü askeriyede de kidem var, üç evvel gelen kidedli oluyor. Nakşibendî Efendimiz, o üç gün evvel ders almış diye yolda yürürken ayakları geride kalmış, akarsuda abdest alırken ona isabet etmemiş.

Bir de dışarıdan birisi gelmiş, meclisinde sohbetinde sormuş. Demiş ki:

—Sizin meclisinizin büyüğü kimdir?

Mübarek hemen bir günlük müridi, yeni ders alan müridi göstermiş. Demiş ki:

—Bizim büyüğümüz budur demiş. Bu yeni tarikata girdi, akşam boy abdesti aldı, tövbe namazı kıldı, günahlarından kurtuldu; daha bunda hiç günah yok, bizim büyüğümüz budur.

Bu zâhir şeriatda da var. Demek ki tarikatı hak olarak kabul ettiğimiz velilerin hepsine saygımız, hürmetimiz vardır. Yalnız burada bu bizim kelimamız değil. Kelamı kibarda galat olamaz. Ancak burada Nakşibendî Efendimiz'in de bir emri vardır. Bakın dikkat edin buyuruyor ki:

¹⁶ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 397

—Eğer düvel-i arz üzerinde bir tane Havace Abdulhalik'in manevi evlatlarından bulunsaydı Mansur'u ipe vermezdi, o hâlden geçirirdi.

Dikkat edin. Nakşibendî Efendimiz dünyaya geldikten sonra arz üzerinde böyle bir şey olmamış.

Müslüman ülkelerde, bölgelerde, tasavvuf ehli varsa tamamen artık o makamdan geçerken daha böyle bir şey görülmemiş. Öyleyse demek ki bakın Nakşibendî Efendimiz'in yetkisine. Ama “evladından” değil “evlatlarından” diyor. Evlatlarından deyince Nakşibendî Efendimiz'in tarikatında yetişen, çalışan, yetişen velilerin hepsi buna dâhildir.

Evet, başka bir emri daha var, kitapta yazılıdır. Buyuruyor ki:

—Fenafirresul âlemine geçip nur-u nübüvve dâhil olunca, bârigah-i Resulullah'tan içeri girdim. Bana şu ihsanda bulundu. Varis-i enbiya olan bütün velîlerden fazla olarak bana bir ikramda bulundu. Buyurdu ki: “Tarıkatta senin mervebin dört cihetine (bir ciheti değil dört ciheti; doğuya doğru, batıya doğru, kuzeye doğru, güneye doğru) yüz fersahlık yere gömülen ehl-i imanın mevtaların kabir azabını kaldırdım.” ve ondan sonra Alâeddin Attar'a geldi (halifesi, damadı) ona da kırk fersahlık yerin şefaatinin verdi.

Buyuruyor ki: “Bizim muhiblerin en kemteri ...”

Tarikımız Tarik-i Nakşibendî

Kamu ehl-i tarikîn serbülendi

Kolumuz Hâlidî'dir dilpesendi

Girenler hâb-ı gafletten uyandı

Bir böyle buyuruyor, bir de buyuruyor ki:

Tarik-i Nakşibendî hak yoludur

Ana dâbil olan cümle velîdir

Yeter ki ama oraya girdikten sonra....

Nasıl giriyoruz oraya? Hani şeyh efendimizin huzurunda istiğfar ettikten sonra o ahd-i misak tazeleniyor.

Ta ki ilm-i ezeliye “Belâ.” demiştik ya buraya geldik bu “Belâ.” bozuldu. Dünya bir taraftan, nefis bir taraftan, şeytan bir taraftan, yaramaz insanlar bir taraftan hepsi bunlar ne yaptılar bizi? Bizi bozdular, kaydıldılar, “Belâ.” bozuldu. Bunu da Allah bildiği için tövbe ayeti bize göndermiş. “Tubû ilallahi tevbeten nasuha.”¹⁷, Kulum tövbe et, tövbeni kabul edeceğim, buyuruyor. Hem Cenabı Hakk'ın merhametinin sonu mu var, nihayet mi var? “Tövbe et, tövbeni kabul edeceğim.”

¹⁷ Tahrim 66:8

Evet, onun için Mevlânâ “Ne olursan ol gel. Hıristiyansan gel, Mecusi (ateşe tapan) isen gel, putperest (putlara tapan) isen gel, yüz defa tövbe ettin tövbeni bozduysan da gel.” sonra “Ne olursan ol gel.” demiş.

Böyle teslim ol Allah’a, Hakk’a teslim ol. İşte Cenabı Hak da tevbe ayeti göndermiş.

Tövbesi kabul olan şey

Ne gerek günah ona

Yeter ki tövbe edebilelim, yani kusurumuzu bilelim, günahımızı elimize alalım. O günahımıza bakarak, ağlayalım. Günahımızı elimize alalım, onu bir alet edelim. ‘Aman Yâ rabbî’ diyelim, günahlarımızdan Allah’a sığınalım.

Resulullah Efendimiz’e bir defa Vahşi için Tevbe ayeti geldi. Tevbe ettiler, pişman oldular, kabul oldu. Halbuki Peygamber Efendimiz daha evvel ilan etti. “Sübhan evine, Süfyan evine sığınanlar kurtulurlar”.

Sübhan; Kâbe, koruyan, Süfyan da Ebu Süfyan, o da Müslüman oldu. Müslüman olunca gitti, ilan etti “Süfyan evine, Sübhan evine sığınanlar ölmeyecekler, kurtulacaklar”. Tabii gitti ilan yaptı, Vahşi duyduğu halde dağlara çıkmış kaçıyor.

—Beni Hazreti Resulullah affetmez. Çünkü ben ona çok büyük bir acı verdim. Çok sevmiş olduğu amcasını öldürdüm. Çok rezil bir durumdayım. Onun için O, beni affetmez. Eline geçersen öldürür, demiş, dağlara kaçıyor.

Allah, “La taknetu min rahmetillah.” ayet-i kerimesini gönderiyor. Peygamberi Vahşi’ye gönderiyor.

Evet, onun için günahımızı, kusurumuzu bilelim.

Tövbesi kabul olan şey

Ne gerek günah ona

Sonra sadece günah işleyen mi günahını bilecek? Günah denilince günahın çok çeşitleri var, bilmediklerimiz de var.

Bir günah var ki yasak olan şeyler; yemede, içmede, çalışmada, kazanmada veyahut da ticarete yasak olan şeyler. Bir de daha büyük günahlar var, günah-ı kebâirler var. Ama günahın küçüğü de var, zerreleri de var.

Günah denilince bir gizli şirk var, bir de şirk-i celî var. Yani aşikâr şirk ki büyük günah, herkesin bileceği, herkesin kaçacağıdır.

Bir de gizli günahlar var, gizli şirk var. Bu da herkesin kaçacağı bir şey değildir. Bunlar ancak müptedi için gizli şirkten kurtulamıyoruz.

Gizli şirkten kurtulmak için sen de müntehi âlemine geç ki bundan kurtulasın. Müntehi âlemine geçmeyen için işte “Ve bil kaderi hayrihi ve şerrihi.” fermanının sözünde kalıyor, özüne geçemiyor.

Bu, insanlara nüfuz eder, insanları sefil eder, şugulda bırakır. İnsanın diğer insanlara kötü niyetli olması, insanlara zarar vermesi, insanların hakkına tecavüz etmesi bunlar değil.

Ama bir de var ki insan, insanlardan eziyet görüyor. Veyahut da hastalık geliyor veyahut da kaza geliyor, ona iptila-yı Hak'tan zarar geliyor, kabızlık geliyor. Efendim hiç bilinmeyen yerlerden büyük zararlar geliyor, kazalar, çok çeşitli şeylerle insan karşılaşılıyor.

Nereden geliyor bunlar? Allah'tan geliyor. Bunlarda bizim nimetimiz var. Evet, Allah'tan hastalık geldi, biz buna inanıyoruz. Allah'tan geldi ama şikâyetçi olmayacağız.

Allah verince bunu kendimizden bilmeyeceğiz, kendimizden biliyoruz. Bizi aldatan bu oluyor. Hastalık geldiyse Allah'tan niye şikâyetçi oluyoruz? O hastalığı bağrımıza basalım.

Ondan sonra burada mühim olan en çok anlayamadığımız, idrak edemediğimiz, fazla yapamadığımız şey şudur: İnsanlardan bize bir hürmet var, bir de itâle var değil mi? İnsanlardan hürmet görüyor veya itâle görüyor. İnsanlardan hürmet, iyilik görüyor veya kötülük görüyor.

İşte bizi en çok bozan, aldatan bu oluyor. O kötülük yapanı da kötülük yapandan bilmeyeceğiz, iyilik yapanı da iyilik yapandan bilmeyeceğiz. Onları Allah'tan bileceğiz.

Kötülük yapanı Allah'tan biliyorsak niye zarar edelim? Etmeyiz.

Niye ona daha buğuz ediyoruz? Etmeyiz.

İyiliği biz Allah'tan biliyorsak niye ona iyilik yaptı diye eğiliyoruz?

Ancak eğilmemiz de Allah için olacak, "Hubbu lillah vel buğzu fillah."¹⁸ buyrulmuş.

Allah için Allah'ı sevenleri sevin, Allah'ı sevmeyenleri sevmeyin. Bir de Allah'ın sevdiklerini sevin, Allah'ın sevmediklerini sevmeyin.

Ama burada biz idrak edemeyiz. Allah kimi sever, kimi sevmez; kim Allah'ı sever, kim Allah'ı sevmez?

Emare olarak amel vardır ama bununla da belli olmaz, bu zamanımızda bununla da belli olmaz. Gizli amelli de gelir.

İnsan var ki çok inançlı, çok imanlı fakat amel işleyemiyor. Amelini gizlemek mecburiyeti var. Niçin? Bir makam mevki sahibi; orada namaz kılsa, ibadet yapsa orada hizmet yaptırmayacaklar.

Daha bak, bu yakında, Bursa'daki bizim bildiğimiz dört tane subay vardı. Üsteğmen, yüzbaşı isimlerini biliyoruz. Bunların hanımları örtü giymiş diye hepsini bir tarafa sürmüşler. Başka bir sebep yok, hanımları örtü giymiş, ya sürmüşler, ya göndermişler. Şimdi bakın bir hanımın başının örtünmesinde ne kadar çetinlik var. Demek ki bunlar

¹⁸ Buhari, İman, I

namazlarını gizliyorlar, ibadetlerini, amellerini gizliyorlar. Gizlemeseler orada duramayacaklar.

Şimdi ameli olmayan bir kimseyi günahkâr göremeyiz. Niçin? Çünkü küfür hâkim ya savunuyor.

İnsanlar için muharebe, cihat var. Cihat Allah'ın emridir. Muharebe kaç şekilde oluyor? Üç şekli vardır (askerde öyle söylediler) taarruz, savunma, geri çekilme.

Taarruz eğer karşınızdaki düşmanı çetin görüyorsanız kaçacak mıyız?

Baktın ki o senden büyük hemen savunmaya geçeceğiz, direneceğiz. Seni yok etmek için senin üzerine o gelecek.

Öyleyse şimdi burada demek ki cihat farz ise de işte küfür fazla, küfür hâkim olduğu için küfre karşı cihatlarını yapmak için savunmaya geçmek var. Bu ne demek? Eğer savunmaya geçmezse boşa gidecek.

Yerinde ileri gidecek ki mevki sahibi olsun. Cihadını daha büyük yapabilsin, daha fazla yapabilsin. Ama amelinden dolayı ileri geçirmiyorlar.

Bak! Askeriyenin nöbetçilerini ileri geçirmiyorlar. Ama ileri geçmeyince o iş hallolmayacak. O küfür öyle ki ileri gitmek lazım. Ancak yeni gelen nesil ileri gidecek. Ama nasıl gidecek?

Bunu Peygamber Efendimiz de ziyadesiyle yapmıştır. Hatta Hazreti Ömer buna dayanamadı.

—Ya Resulullah sen nübüvvet sahibi değil misin?

—Nübüvvet sahibiyim ya Ömer.

—Niçin her dediklerini kabul ediyorsun?

—Sabret ya Ömer bu bizim lehimize olacak. Yalnız onlar bizim aleyhimize geliyorlar ama bizim lehimize olacak.

Evet, efendiler! İşte onun için bu zamanımızda küfrün hâkim olduğu yerde savunmak mecburiyeti var. Ama Allah'a şükür zaman zaman devletten gidiyor.

İnşallah küfrün başı gövdesi ile beraber kesilmiştir. Bir ejderhanın nasıl ki başı kesilirse yirmi dört saat gövdesi çabalmış. Ejderha gürbüz, ne kadar vücudu kuvvetliyse, bundan güç almış.

Onun için bunu da nereden söylüyoruz, ferasetim mi var? Diğer insanlarda bir anlayış vardır. Nereden bunu anlıyorsunuz?

Şuradan anlıyorum: Elli sene evvel biz de anne baba sahibiydik, o zaman çocuktuk. Annemiz, babamız bizim çocuklarımız gâvur olacak, diye korkuyordu. Ama şimdiki gençlikte, bu üniversitede okuyan çocuklar da namaza başlıyorlar, hanımlar örtünüyorlar. Şimdi de anneleri babaları bunlar Müslüman olacak, diye korkuyorlar.

Nasıl bir Şey bu? Üç dört tane hanım kız var burada, bayramda eve gitmemiŐler. Anneleri demiş ki rtnp gelmeyin, kabul etmeyiz. Onlar da açılmayıp eve gitmemiŐler, buradalar.

Evet, işte işaret budur. Bir de bidayetine geçemezler inşallah.

Ama burada bir dönüŐ var. Birbirlerini getiriyorlar. Orta Doğu Teknik niversitesi küfrün merkeziydi. Bundan on sene evvel orada Allah'tan, Peygamberlerden konuŐulmazken Şimdi orada Allah'a Şükür, Allah'ı Peygamberi sevenler hâkim olmuşlar.

Evet, Allah'a Şükür efendiler! Cenabı Hak bizi Müslüman halk etmiş. Sâlih Baba'nın emri:

Sâlih ne yatarsın uyan dediler

Sıdk ile Allah'a dayan dediler

Hak gizli değildir ayân dediler

Çok ihsân var bu ihsândan içeru

Ama o çok ihsanı elde edelim ki görünmeyen Allah'a erelim.

Allah gizli değildir, hâşâ, görülmez. Niçin? EĞer Allah gizli denirse, O grnmeyecekse, ayete muhalif olur. Ayet-i kerimede Cenabı Hak buyurmuyor mu? "Hüvel evvel velâhiru vezzâhiru velbâtın."¹⁹

Peki, ama burada ne anlamı var? Allah'ın evvel olduğuna inandık, sonu da yok ezeli, ebedi, buna da inandık. Var görünmüyor, bâtın var, görünmüyor buna da inandık.

Cenabı Hak zâhir, görünen de benim diyor. Buna niye inanmayalım? Zâhirine nasıl inanacağız? İnanalım da nasıl inanacağız?

İnanmanın da Şartları var canım, usulü var. Nasıl inanacağız?

Allah'a doğru olarak nasıl inanacağız, nasıl göreceğiz yine bu da ruhadır. Allah'ın var olduğuna biz inandık. Cenabı Hak: "Biz insanlarda dört tane göz halk ettik, ikisi başının gözü ikisi de kalbinin gözü."²⁰ buyurmuş.

İŞte ancak baş gözü olanların görmüş olduğu bir perde, Cenabı Hak kendi varlığını göstermiyor. Ama kalp gözü açık olanlara perde yok, kalkmış.

"Lâ"yı iskât eyleyenler dâim illâ "Hâ" eker

"Lâ" her Şeyi insan gözünden, gönlünden çıkarırsa işte o zaman her Şey tevhit oluyor.

İŞte "Lâ ilâhe illallah" her Şey yok oldu, Allah'tan başka daha bir Şey yoktur.

Kimler için ama? "Lâ"yı iskât eyleyenler..." Kimler için ama?

¹⁹ Hadid 57:3

²⁰ Ahzab 33:4, Beled 90:8, Araf 7:203

Gönül fehm edeli "lá"dan "illá"yı

Mecnûn-veş biz de bulduk Leylâ'ı

Nûr-ı cemâlinde seyr et Mevlâ'ı

Cenabı Hak görünecekse ancak buna bir Evliyâullah mirattır.

Cenabı Hak vacibü'l-vücut değil mi? Cenabı Hak vacibü'l-vücut, O da vücut sahibi.

Sıfat-ı zâtîyesinde evvel bak, vücut sahibi olduğu söyleniyor. Ama o nasıl bir vücut? O akla gelmez, Allah'ın vücudu düşünülemez, akıllar onu almaz.

Ama yalnız kul, Allah'ın sıfatı ile sıfatlaşıyor mu? Sıfatlaşıyor.

Sıfatı ile sıfatı başka, sıfat-ı sübûtiyesi başka, sıfat-ı zâtîyesi başkadır.

Sıfat-ı zâtîyesi; en evvel vücut sahibi olduğunu Cenabı Hak bize bildiriyor.

Ama Allah'ın sıfat-ı sübûtiyesinde sekiz sıfatı var. Mesela ilmi olması, görmesi, işitmesi, konuşması, kudret sahibi olması, irade, hayatta diri olması değil mi? Bunlar sıfat-ı sübûtiyesidir. Ama sıfat-ı zâtîyesi de burada vücut sahibi olmasıdır. Onun için Cenabı Hak vacibü'l-vücut.

Ama ne zaman ki vücut denilince canlı veya cansız vücut gösterenler; ta ki bir karıncadan file kadar, ta ki bir toprak, kumun en küçük parçasından büyük dağlara kadar; taşlar, ağaçlar, insanlar, kuşların mahlûkatın hepsi ne taşıyorlar? Bunların hepsi bir vücut taşıyorlar.

Şimdi bu cisimlerin hepsini mir'at, ayna eder mi insan? Eder.

Neyle eder? Bunların hepsinin insanın kalbinde bir hakikati var, bir de mecazı var.

Mecaz, hakikat deniliyor; bu mecaz nedir? Hakikat nedir? Mecaz insanları aldatan bir şey; hakikat insanları aldatmayan bir şeydir. Mecaz gelip geçen bir şey, yok olan bir şey; hakikat de yok olmayan bir şeydir.

Öyleyse gelip geçecek, yok olacak, bizi aldatan neymiş? Kalbimizde masiva, geçer bunlar yok olur. Bunları atarsak, bunlar giderse daha gaflette değiliz. Bunlar giderse bu sefer kim görünür, kim çıkar meydana, kim kalır?

"Kün" emri ile bunlar geldi, mükevvenât "Kün" emriyle var oldu. "Feyekün" emri tecellî edince ne olacak? Hepsi yok oldu, Allah yine kaldı. "Küllü şey'in halikun illa vecheh" ayet-i kerimesi tecellî edecektir.

Ama bu âfâkta da tecellî ediyor, enfüste de tecellî ediyor. Yani nefislerde de eder, âfâkta da eder. Âfâkta demek; mükevvenâtta, kâinatta.

Kâinatta mesela canlılar var, cansızlar var. Bu canlılar neler? Denizde canlılar var, karada canlılar var, havada canlılar var, değil mi? Âfâktaki, enfüsteki bunların hepsi yok olacaklar. Allah'ın zâtından başka hiç bir şey kalmayacak. Ne zaman? "Feyekün" emri tecellî edince. "Kün" ol, demiş, olmuş; "Feyekün" de yok ol, demiş, ama o zamanı gelince yok olacak. İşte burada evet:

Hak gizli değildir ayân dediler

Ama kimlere gizli, kimlere ayan? Yine ayeti ispat “Hüvel evvelû velâhiru vezzâhiru velbâtın, evvel benim, ahir benim, zâhir benim, bâtın benim”.

Evveline inandık, ahirine de inandık, bâtınına da inandık; zâhirine niye inanmayalım?

Ona da inanalım ama şöyle inanalım: İnanalım ki bizim kalp gözümüz var, açarsak onu görürüz.

Onu açarsak o açıldıktan sonra bu eşya bütün mir’at olur, ayna olur.

Ayna kendisini göstermez, ayna ancak bir hakikati gösterir.

Kendi cismini gösterir mi bir ayna? Hakikat ne? Aynanın karşısına düşen bizim gördüğümüz. Ayna kendisini göstermez.

Öyleyse bu hakikat kimmiş bir defa? Ancak onun varlığıdır, o fani değildir; ezelîdir, ebedîdir buna inandık. Ancak kendi varlığı evvelini kendisi bilir, ahirini kendisi bilir; kimseye bildirmemiş.

İşte Cenabı Hak’ı ne zaman ki bir insan kalp gözünü açarsa, manevi gözünü açarsa görür.

Bak, madde-mana deniliyor, zâhir bâtın deniliyor. Madde: zâhir cisim gösterenler. Madde: cisim. Neler? Karalar, ağaçlar, insanlar işte bütün cisim gösterenler.

Ama ne zaman ki senin mana, manevi gözün var, kalp gözün var işte eğer onu açarsan o zaman zâhir de O, başka yok O’nu görürsün.

O’nu görünce o zaman bütün eşyanın hakikatini sen de görürsün. Bu tarikatsız olmuyor.

Bir de tarikata girenler de hep bu nimete ulaşamazlar. Eğer tarikata girenlerin hepsi ulaşsa velî olması lazım değil mi? Olamaz. Ancak hakikate geçmedikten sonra, bu nimetlere ulaşmadıktan sonra velî olamaz.

Cenabı Hak işte velî için buyuruyor ki: “O velî kulumun gören gözü benim gözüm, o velî kulumun işiten kulağı benim kulağım, o velî kulumun konuşan dili benim dilim, o velî kulumun uzanan eli benim elim, o velî kulumun düşünen aklı da benim aklım.”²¹

İşte o zaman ne oluyor? Allah’ın sıfat-ı sübûtiyesi, Allah’ın sekiz sıfatı kulda tecellî ediyor. O kul da Allah’ın sıfat nuruna ulaşıyor.

O zaman velî, Evliyâullah hâşâ cismen Allah değil, cesedi Allah değil. Ama ruhu da Allah’tan gayrı değil.

Tabii bunu böyle velîlere ihsan eder.

O zaman demek ki Evliyâullah’ın cismi bir ayna oluyor. İşte o aynada görünecek Allah’ın varlığıdır. Evet.

²¹ Buhari Rikak 38

Gönül fehm edeli "lá"dan "illá"yı

Mecnûnveş biz de bulduk Leylâ'ı

Nûr-ı cemâlinde seyr et Mevlâ'ı

Bir rûb-ı musaffâ mir'âtımız var

Efendiler! Koskoca Mevlânâ niye bir Şems'in zerresiyim, demiş? Ama hoş Şems'in cesedine dememiş. Şems'in cesedine aldanabilir mi Mevlânâ?

Şems'i Mevlânâ yüz sene okutsaymış kendisi gibi bir âlim olamazmış. Niye? Mevlânâ, arz üzerine yüz senede tek bir âlim olarak gelmiş, daha binlerce yıl emsali yoktur. Mevlânâ kendisi Şemsi yüz sene okutsaymış, kendisi gibi bir âlim edemezmiş.

Ama ona niye öyle demiş? Şems'in cesedine dememiş. Şems'in ruhunu görmüş, cesedindeki olan bâtını görmüş. Cesedine dememiş, cesedinde olan ruhu var.

Bizim ruhumuz var, ama bizim ruhumuz esarete. Bizim ruhumuz nefsin esaretinde, çok küçük veyahut da güçsüz. Niye?

Habs etme tende cânı sen

Düşmâna verme anı sen

Tenin yolu ileride kapalı. Ama Evliyâullah'ın yolu açık. Tenini cam etmiştir, vücudu cam olmuştur.

O zaman cesedini cam etmişse, cesedinde ne var? Ruh var.

Ruh ise Allah'tan kopmuş, Allah'tan ayrılmış gelmiş.

Ama bu perde bizi örtüyor. Misal, bir insanın azaları var, çok organları var. Bir azası vücuttan kopsa, bir parmağı kopsa, o parmağa adam denilir mi? Parçadır, denilmez, vücut denilmez.

Ama kopmuş olan parmak gider de koptuğu yerde birleşirse bir defa, o vücut sahibi olur.

Onun için ruh Allah'tan gelmişse, Allah'a gidecektir. "Mûtû kable entemûtû."²²Ölmeden evvel ölü, niye buyruluyor ki?

Ama ölmeden evvel insan kendi varlığından kurtuluyorsa, Allah'ın varlığına ulaşıyor.

Evet, amenna kul Allah'ın varlığında yok olur, Allah'ın varlığı kulda var olur ki işte Allah'ın sıfatları tecelli eder. Sıfat nuru odur. İşte velîlerde bu nimetler vardır. Onlarda ârif nuru var.

Allah'ın üç nuru var ki: esma nuru, sıfat nuru, zât nuru. Ama her sıfat nuru olan velîdir. Her velî de zât nuruna geçemez. Çünkü niçin? Bak! Şeriat, tarikat, hakikat, marifet var. Hakikate geçenlerin hepsi velîdirler. Allah'ın sıfat nuruna ulaşmışlardır.

²² Ömer Dağıstani Fetvalar S.149

Ama marifete geçenler ki (ama hepsi geçemez) ondan daha yüksek olurlar. Marifete geçenler Allah'ın zât nuruna ulaşıyorlar.

Evet, Allah'ın üç nuru var: esma nuru, sıfat nuru, zât nuru. Esmâ nuru isimlerden tecellî eder. Hepimizin, Allah'ın ismi var. Esmâ nuru Allah'ın Cenabı Hakk'ın bin bir ismi var. Bin bir ismi ile Allah zikredilir. Kul hangi ismiyle zikrederse o ismi kulun kalbinde tecellî edecektir.

Ama yalnız Allah'ın bin bir ismi var, bir de doksan dokuz esma-yı hüsnâ var, bir de Allah'ın zâtına mahsus olan tek bir isim var, o da Lafza-i Celal.

Bin ismi sıfatlarının ismi, Lafza-i Celal ise zâtının ismi. Bu lafza insanların kalbinde yazılıdır. Cenabı Hak "Nahnü akrabü, kulum ben sana şah damarından daha yakınım."²³ buyuruyor.

Şah damarı insanların kalbinde merkezi bir damardır. O durunca bütün damarlar durur, insan da yok olur, gider. Ama bütün damarlar oraya bağlı, o kalpte birleşiyor. "Kulum ben sana şah damarından daha yakınım" ayeti kerimesi öyleyse kimler için bu?

Sevenler içindir. Olsa da biz velî değiliz. Bizde de var, ama bizde çorlanmış.

Neye benzer bu biliyor musunuz? Hani bu kasetler, filmler var ya veyahut da ışığa tutuyorlar, makineye koyuyorlar, koymadan görünmüyor. Ama o makineye koyulunca onda büyük şeyler çıkıyor, orada vücutlar görülüyor, sesler çıkıyor. Hâlbuki nerede o alet, onlar nereden çıkıyor? İşte o filmi makineye koyuyorlar, makine onu gösteriyor.

"Allah" göğsümüzde, kalbimizde yazılmış görünmüyor. O canlanır.

Ne zaman ki canlanırsa... Neyle canlanır? Neyle aşikâr olur?

Esmâ nur çeke çeke çeke canlanır, varlığından kurtulur.

Hazreti Musa'nın dağdan doğan kendi varlığıydı. Kelamı kibarda da öyledir:

Varlık dağın delmeyen

Ağlar iken gülmeyen

Şeyhini Hak bilmeyen

Düşer hüsrâna sâkê

Bir de buyuruyor ki:

Bağırtlak gibi illerde gezip âvâre mi kaldın

Oluş Ferhad bu benlik dağın deldin mi sen Sâlib

Evet demek ki benlik bizim için bir dağdır. Öyle bir dağ ki yolumuzu kesmiş, aşamıyoruz, delemiyoruz.

İşte o dağı delemek kim? Mürşittir.

²³ Kâf 50:16

Kendisi o varlığı, o dağı delmiş. Mürşit olmazsa o dağı delinmez. Delinmediğinde orada duracaksın, nimetin öbür tarafta, gidemezsin.

Allah, Cenabı Hak bu tarikatımızın nimetlerini hepimize tattırsın, nimetine malik etsin.

Nasıl ki Sâlih Baba: “Çok ihsan var bu ihsandan içeri” demiş. Evet, evvela ihsanın başlangıcı küçük değil büyük ihsandır. Neden büyük ihsan? O büyük ihsan da bunun içinden doğuyor.

Evet, her ne kadar bakın şimdi bir filiz, bir ayak yerden çıkar. Dikince ama o büyük ağaç oluyor. Büyük ağaç bu filizden oluyor, filiz olmasa nereden olacak? Meyvesini veriyor, meydana geliyor.

Ağacın bir küçüğü de var. Meyvesi yok, bitkisi yok, yeşilliği yok, gölgesi yok, o büyüyecek. Ama o filiz olmasaydı o ağaç nereden meydana gelecekti?

Evet, bizim de burada küçük değil büyük ihsan nedir? Müslüman olmamız.

Bu Müslüman olmamız büyük ihsan, ama bunun içinde büyük ihsanlar var. Bunu elde etmek lazım.

Cenabı Hakk’ın bize ihsan çok; ihsanın biri de; Allah, Peygamber Efendimiz’e buyuruyor: “Habibim senin dininde eksiklik bırakmadım, tamamladım ve dinlerin içerisinde en üstün din, İslam dinini seçtim sana bahşettim.”²⁴ ihsana bak, bir budur. Evvela bizi küfürde bırakmamış, “Hidayet etmediğime şefaata edemezsin.”²⁵ buyurmuş, bak, bize hidayet olmuştur. İkinci ihsan onun içinden doğuyor.

Evvela Cenabı Hak inanç vermiş, iman gevheri halketmiş. Ruha ne olmuş? “Bela!” demişiz, imanı yollamış, İnanıcı yollamış.

Onun içinden Cenabı Hak tekrar bir büyük ihsan daha etmiş. İmanın bir başı daha var. Hazreti Âdem’den bu zamana kadar inananlardan, bütün asıllardan, nesillerden peygamberlerin ümmetlerinden seçmiş, sevgili habibine ümmet etmiş.

Peki, bir ihsan da var ki bu zamanımızda bizi fesat ümmetten etmemiş.

Fesat ümmet diye çok bahsi geçiyor. Fesat ümmet kimdir? İşte fesat ümmet şudur: Allah’a itaat etmeyen, Resulullah’a tâbî olmayan fesat ümmet oluyor. Zaten bu görünüyor ki günah bilmiyor, sevap bilmiyor, hayır şer bilmiyor, amel yok, isyan çok, İşte fesat ümmet bunlar.

Cenabı Hak bundan da seçmiş bizi, fesat ümmette bırakmamış, itaat ümmetten etmiş. İtaat ümmet denilince Âmentü’nün şartlarına inanıp tatbikatını yapandır.

Bir de adam İslâm’ın beş şartını yaşıyor, namaz kılıyor, oruç tutuyor, hacca gidiyor, zekât veriyor ama mürşidi tanımıyor ve mürşidi de inkâr ediyor. Onlar da münkirdir, tarikatı inkâr da münkirdir. Âlim de olsa, âbid de olsa dahi münkirdir. Çok âlimler helak olmuşlar, imansız gitmişler.

²⁴ Maide 5:3

²⁵ Sebe 34:23

Bu denli ilme mâlik iken iblâs

Senin ilmîni bilmedi o telbâs

Evet, çok âbidler helak olmuşlar. Yüz, iki yüz sene ibadet yapan abidler helak olmuşlar. Mürşitleri olmadığı için onlar varlığa düşmüşler, benliğe düşmüşler, gurur kibir sahibi olmuşlar, onun için helak olmuşlar.

Allah'ın zâtında var olan düşüyor, Allah'ın zâtında yok olan çıkacak.

Onun için mürşidi olmayan bir kimsenin ameli onun yanında dağlar gibi görünür ve kendini çok üstün görür, yüce görür. Ben âlimim, ben biliyorum, ben çok amel işliyorum, ben terakki ettim, diye düşünür.

Hâlbuki amel insanı alçaltacak. Niçin? Amel Allah'ın emirleridir, tabii şüphe yok inandık, Allah'ın emirleridir. Fakat Allah'ın başta gelen bir emri var. "Her kim ki Allah için alçalırsa biz onu yükseltiriz." buyuruyor. "Her kim ki tekebbür sahibi olursa onu da hakir, yoksul ederiz." Amelimizden dolayı kalbimizde, kendimizi yüksek görmeyeceğiz.

Evet, onun için mürşitsiz olanlar hevesi olmasalar da dahi onların nimetleri eksiktir. Onlar da aşikâr olmayınca o nimeti tamamlayamıyorlar.

Bütün insanlar oraya nasıl çıkmışlar, ruh çıkmıştır? Arş-ı âlâda secde etmiştir. Ama yine secde ile çıkacak, çıktığı yere kadar çıkacak.

Ama neyle gelmiş, nasıl gelmiş, nasıl yapacağız?

Bir vasıta ile inmiş aşağı, vasıta ile çıkar. Vasıtasız inmemiş ki vasıtasız çıksın.

Vasıta neydi? Annemizin babamızın evliliği bize vasıta oldu, o ruhumuzu aşağıya indirdi. Ama annemizin babamızın evliliği bizim ruhumuzu var etmez. Ancak onların evliliğinde Cenabı Hak bir ceset halk ediyor. Onu da kirli sudan halk ediyor. Onun için:

Asım ki katre meni

Ondan yarattı Hak beni

Ama tabii bu cesettir, ama bu ceset ne olacak? Madde ise ceset yok olacak, ruh yok olmaz. Hani cesedimiz yokken yine ruhumuz vardı. Ceset ile ruhumuz çıktı meydana. Cenabı Hak cesedimizi halk etti de cesede indirdi ruhu ve bizim varlığımız meydana çıktı, aşikâr oldu.

Ama bu ceset yok olunca ruh yok olmaz. Ruhun varlığı devam eder. Onun için burada cesede kıymet verilmiyor. Ruha kıymet verelim, cesette ruhu hapsetmeyelim.

Habs etme tende cânı sen

Düşmâna verme anı sen

Evet, işte Allah'a şükür çok ihsanın birincisi bizi müslüman halk etmiş, inananlardan halk etmiş. İkinci ihsanı ise inananlardan seçmiş; habibine ümmet etmiş. Üçüncü ihsanı

ise fesat ümmetten etmemiş. Dördüncü ihsanı ise velîlerini, sevdiklerini bize sevdirmiş. Bütün ihsanlar onun içindedir.

Eğer sen tarikata inandın girdin yaşıyorsan, gidersin görürsün ama gösteremezsin. Çünkü hakikate geçtikten sonra oradaki nimetlerden bahis yoktur. O yükselmenin nihayeti yoktur, bahis olmaz.

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâb-ı Nakşibendî serhünkâr iken

Seyyid Tâhâ Sıbgatullah var iken

“Kâbe kavseyn”e dek seyrânımız var

Cenabı Hak “Kâbe kavseyni ev edna.” buyuruyor. Niçin buyuruyor? Peygamberimizin zâtına buyuruyor.

Peygamber Efendimiz Mîrac’a gittikten sonra bu ayet nazil oldu. Ne demek oluyor? “Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın”. Peki, bu “Kâbe kavseyn” Peygamber Efendimiz’e verilen bir makamdır, insanlar oraya ulaşamazlar. Ama kapalı da değildir, gidebildiğin kadar git. Neyle gideceksin?

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Bakın himmet-i evliya, evliyanın himmeti olmazsa gidilmez.

Himmet-i evliyâ bize yâr iken

Şâb-ı Nakşibendî serhünkâr iken

Serhünkâr: hünkâr; padişah. Bu ülke padişahı değil manevi padişahlar. Evet.

Şâb-ı Nakşibendî serhünkâr iken

Seyyid Tâhâ Sıbgatullah var iken

“Kâbe kavseyn”e dek seyrânımız var

Evet, işte Sâlih Baba divanında: “Çok ihsan var bu ihsandan içeru” diye söylenmiş bu ihsanın çoğunluğu tarikattadır.

İnsan çok gider, Allah’ın esma nurlarına ulaşır, sıfat nuruna ulaşır, eşyanın mahiyetine malik olur. Allah’ın çok büyük varlıklarını, nimetlerini, azametlerini, bunlara gider, hepsini geçer.

Görür ama gösteremez, bilir ama bildiremez.

Ne zaman ki “Allah” der yok olur. Allah’ın varlığında yok olur. O zaman ne olurmuş?

Gördüğüyle bildiğiyle kendini yoklar, kendini bulamaz. Kendi yok oldu, onun için:

Künb-i Zât’ı kimse bilmez bu yola etme heves

Lâl olur dîl bu arada bil ki katl olur nefes

Sen mukayyed Zât-ı Mutlak’tan sakın eyleme bahs

Fark u Cem’i anlamaktır bu muammâdan garaz

Allah'ın esmalarından, sıfatlarından, kuvvetlerinden, kudretlerinden, himmetlerinden Evliyâullah bildikleri kadar, anladıkları kadar Cenabı Hakk'ın bildirdiği kadar, bilmişlerdir.

Ama Allah'ın zâtından bahis yoktur. Cenabı Hak ne buyuruyor? “Habibim sen bana iki kaşın yaklaştığı kadar yaklaştın”. Peygamber Efendimiz de Mîraç yaptı, Mîraç'tan indi, “Yâ rabbî bu kadar yaklaşmama, yükselmeme rağmen seni hakkıyla bilemedim”²⁶ buyuruyor.

²⁶ İmadiye'l İslam, s.20; Elmalılı Hamdi Yazır, H.D.K.D. cilt 2, s.405

“Tasavvuf Bilmek Değil, Tasavvuf Bitmektir”

24.12.1995 Almanya-Merkez

Şeyhim benim sultan imiş

Haktan bize ihsan imiş

Can derdine derman imiş

Demek ki şükür nimetimizi arttıracak.

Fikir bizi tarik-i müstakimden kaydırmayacak. Tarik-i müstakim; Allah’a giden sağlam, ebedî yoldan kaydırmayacak. Yani fikir deyince her sözümüzü Kitap’a, sünnete uygun yap. Bilmiyorsan Kitap’ı, sünneti bir düşün. Mürşidinde görmüşsünse konuş, mürşidinde görmüşsen işle, görmemişsen işleme; mürşidinden öğren. Ona uymaya bak. Her hareketini, her sözünü ona benzetmeye çalış. Eğer öyle her aklına geleni yapmış olursan yanlış yaparsın. Fikir denilince, fikir bizi düşündürür.

Niye istişare sünnet olmuş? Hâlbuki bak, istihare var, istişare var. Bugün istihare yapıyorlar. Bizde istiharedense sağlam olan istişaredir. İstihare aldatur insanı, yanlış yorum yapabilir; ama istişare sağlamdır. Sünnet olan istişaredir.

Evet, bize ne lazım? Şükür, fikir, zikir.

Şükür nimeti artırır.

Fikir bizi tarik-i müstakim, doğru ve sağlam yoldan kaydırmaz.

Zikir de bizi Allah’a yaklaştıracak zikirdir.

Bir insan ne kadar zikir yapabiliyorsa, Allah’a o kadar yaklaşıyor. Ne kadar Allah’ı unutuyorsa, o kadar da Allah’tan uzaklaşır.

Evet demek ki burada kabız hali, basıt hali diyoruz. Kabız halinde bizim buradaki sa’yımız, kabız halinden kurtulmamız demek. Mesela şimdi düştünüz çamura, çıkmak istiyorsun, çıkamıyorsun, batıyorsun. O bataklığın içinde tutunacak bir delik, tutunacak bir şey bulduktan sonra çıkarsın; tutmasan çıkamıyorsun.

Burada tutunmak nedir?

Bu batac nedir? Kabız halinde amellerin ağır gelmesi.

O ağırlık zamanında “Aman Yâ rabbî”, “Ya Hazreti Pîr” demek lazım.

Allah’a yalvarmak, Resulullah’a yalvarmak, mürşide yalvarmak fark etmez. Çünkü Cenabı Hak “Habibim seni seven beni sever, seni bilen beni bilir, seni bulan beni bulur, seni gören beni görür; seni sevmeyen beni sevemez, seni bilmeyen beni bilemez,

seni görmeyen beni göremez, seni bulamayan beni bulamaz.” “Allah’ı seviyorsanız bana tâbî olun”¹, buyurmuş.

Öyleyse: “Kulum beni sev, sevdiklerimi sev, kullanıma sevdik.” diye, buyrulmuş. Bu da meşayihe işarettir.

O dal meşayıhtir. O dala sarıldıysan kurtuldun. O eteğe sarıldıysan kurtuldun. Muallâkta kalırsan, kurtulamazsın. Bir mürşidi olmayan muallâktadır. Mürşidi olan ona yaslanmıştır. Mürşit aslında bir dağdır. İnsanoğlu bir dağa yaslanırsa, kurtulur.

Evet, rüyada dağı gören bir insan mürşidinin velâyetini görüyor. Dağı görmüşse mürşidinin velâyetini, manevi yüzünü, cesedini görüyor

Evet efendim! İşte bizim bu teveccühümüz büyük ameldir. Bu amel ne istiyor?

Burada belki teveccühe katışmamış olanlar var, belki hiç teveccüh görmemişlerdir. Demek ki teveccühün büyük bir amel olduğunu bilmemiz için, bir defa ömründe bizim tarikatımızda ders alana bir defa teveccüh görmek de şartmış. Fakat ondan sonra senede bir defa teveccühe katılmak da onun yararı için, faydası içindir.

Katılmazsa zararlıdır, katılırsa yararlıdır. Yararı ne, zararı ne?

Yararı; teveccüh insanın kalbinin fırçasıdır. Bir eşya tozlandığı zaman, fırça gerek ki onun tozunu silsin. Fakat o toz silinmediğinde, o tozun üzerine bir toz daha geldi silinmedi, bir toz daha geldi silinmedi; bir daha toz geldi öyle ne olur? Bir gaflet olur ki:

Uyan gaflet meyinden kalk, bu derdin çâresine bak

Kemendi boğazına tak, ara bul kâmil insân

Bir de buyuruyor ki:

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Muhakkak ki ve muhakkak, bir ruhumuz varsa, ruha bir ihtisas, bir hoca lazımdır. Mürebbisiz olmaz. Ruhun bu hocadan tahsil görmesi lazım. Çünkü Peygamber Efendimiz: “Benim mürebbim rabbim, rabbim beni terbiye etti.”² Bize de bir mürebbi lazımdır. Mürebbi ise mürşittir. Bu kelimeler:

Özün bir pîre teslim et müdâvim ol kapısında

Meşâyihden murâd şâhım mürebbî kâmil olmaktır

Bir mürebbi ise yetiştiricidir, ruhu yetiştirir. Ona teslim olursan, ona sebat edersen, onun kapısını beklersen yetiştirir. Kapısında o silahı oradaki emirleridir. Oradaki emirlerini tutacaksın, yasaklarından kaçacaksın, ona tabi olacaksın, onu kendine örnek edeceksin; teslimiyet demek budur.

Böyle yaparsan eğer, o mürebbidir, yetişmiştir, seni de yetiştirir.

¹ Al-i İmran 3:31

² Tirmizi Menakıl I Müsned 4.Bab S.66

Bu mürebbilik nereden geliyor? Resullullah Efendimiz'in emri, oradan geliyor.

Nereye gidiyor? Oraya gidiyor.

Oradan geliyor, oraya gidiyor.

Resullullah Efendimiz: “Benim mürebbim rabbim, rabbim beni terbiye etti.” Resullullah Efendimiz de Sıddık-ı Ekber Efendimiz'i mürebbi etmiş. O da ondan sonra mürebbi etmiş böyle zamanımıza kadar gelmiş, silsileyi okuyoruz. Bak, küçük silsilede kısa geçiyor.

Nebi, Sıddık u Selman, Kasım estü Cafer-i Tayfur

Ki ba'deẓ bul Hasan şud bu Aliyy u Yusuf est gencur

Mürşitler ki mürebbisiz değil. Bak! “Aliyy u Yusuf est gencur”, Yusuf Hamedânî Hazretleri meşhurdur. Ahmedî Yesevî Hazretleri'nin şeyhi olduğu için bütün kitaplara, tarihlere geçmiş. Ahmedî Yesevî Hazretleri arz üzerinde Türk meşayihlerinin kol başıdır. Evet:

Nebi, Sıddık u Selman, Kasım estü Cafer-i Tayfur

Ki badeẓ bul Hasan şud bu Aliyy u Yusuf est gencur

Zi Abdulhalik âmed Arif ü Mahmudu râ bebre

Ki zîşan şud diyarı Maverâünnehri kûb-i tur

Nehir; yani nehirler gibi Evliyâullah'ta feyiz var, Allah sevgisi var. Kûb-i Tur; yani Tur Dağı kadar onda manevi güç, kuvvet var. Evet:

Ali, Baba, Külal ü Nakşibend estü Alâeddin

Pes eẓ Yakub-u Çerbî, Hâce-i Abrarı şud meşhur

İşte böyle nehir, Tûr.

Zi feyzi pür Beşir âmed safayı kalbi insana

Yani “zi feyzi pür”; “zi feyz”: ziya, “pür”: çok büyük bir ışık ile geldi, büyük bir nurla, büyük bir ışıkla geldi.

Bu ışığı nereden almış? “Zi feyzi pür Beşir âmed”: O da Beşir âmed ondan almış, o ışığı ondan almış.

Zi feyzi pür Beşir âmed safayı kalbi insana

O Beşir'den almış olduğu ışığı sizlere ihvanlara veriyor. İhvanlara verince ihvanlarda bir safa, sürur meydana geliyor.

Bu da o zaman nedir? Muhabbettir.

Evet, muhabbeti olmayan kalp, dardır, karanlıktır, efendim kirli paslıdır. Muhabbeti olan kalp dar değil, karanlık değil, kirli paslı değil.

Emsali Musa İmranî Dede namı diğer mestur

Emsali Musa; bu da hilaf olmaz, buna karşı çıkamazlar. Çünkü Resulullah Efendimiz'in bir emri var: "Benim ümmetimin velîleri benî İsrail'in peygamberleri gibidir, derecesindedir."³ Bu emre karşı çıkılmaz. Hazreti Musa, benî İsrail'in peygamberidir.

Evet, efendiler! İşte Allah'a bin şükür, inşallah senede bir defa buraya bir aylığına geleceğiz. Bu sefer yirmi beş gün oluyor. Bu da neden oldu? Buraya geleceğimiz belli değildi. Eylül ayından sonra umreye gidecektik, umrede olacaktık, hastalandım, umre tehir edildi. Ondan sonra da bakın hastalığımda umreyi tehir ediyor da burayı etmiyor. Niçin? Bizim için, hâşâ Estağfurullah, Allah bizi o yollara bağışlasın. Ama boş senemiz yoktur. Her sene umre yapıyoruz, bu sene umreye gidemedim. Kendim riya olsun diye değil, yapıyorum ama bunlardan daha önemlisi burayı daha önemli görüyorum.

Hani bir de haccın, Beytullah'ın önemi Müslümanlardır. Müslümanlar olmasa oralarda ne olur? Nitekim Müslümanlık yok olsa orayı put doldururlar. Beytullah'a putları doldurmuşlar, Resulullah geldi, imanı telkin etti.

Oraya demek ki Müslüman, inananlar yetiştirmek lazım, göndermek lazım. Şimdi burada Avrupa'ya geldiğimizde bu hizmetimizle, hiç Hak talibi olmayanlardan çokları hac yapmaya gittiler, değil mi? Onun için burada haccın birden fazlası fazladır, ondan sonrası nafilendir. Nafile ibadetteyse farz mı evveldir? Nafile mi evveldir? Bizim için buraya gelmemiz farz olur, hacca gitmemiz nafile olur.

Hatta bak, orada oturma müsaademiz vardı. Buraya gelmek için onu da öldürdük. Bunun kadrini bilin, bunlar sizin için, bizim için bir nimettir. Nimeti bilirsek Allah artırır, bilmezsek Allah elimizden alır.

Evet, işte bu teveccühte büyük ameldir, teveccühte çok büyük ihsanlar olur, bak!

*Teveccüb olunca her bir ihvana
Mürde kalplerimiz geliyor cana
Murg-ı canlar başlar ah u fiğâna*

Bir de buyuruyor ki:

*Teveccübe gelin ihvan
Kuruldu balka-i Rahman
Açıldı ravza-i Rıdvan*

Ravza-i Rıdvan nedir? Ravza; cennet bahçesidir. Rıdvan da cennet görevlileridir. Teveccüh olan yerde orası cennet bahçesi olur, cennet görevlileri oraya gelir.

Birlik, beraberlik içinde olun. Yani ayırım yapmayın, tefrikaya düşmeyin, birbirinizle iddialaşmayın. Yok, sen şunu şöyle yapıyorsun, sen de böyle yapıyorsun, bunları demeyin. Bunlar parçalar, böler, kaçırırsın. Kânımız ne olacak? Ve bunlara kim sebep oluyorsa büyük mesuliyeti oluyor.

³ Keşfü'l Hafâ

Sen bir kimseye güvenmedin, hoşuna gitmedi, onun aleyhinde bir şey söyledin, o da buradan kaçtı. Büyük zarardır, senin için büyük günahdır. Veyahut da o buradaysa, o buraya geliyorsa ben ölsem de oraya gitmem, demek bu da senin için büyük zarardır.

Evet, bir insan, bir insanı sevmezse amelden geri mi durur? Amel işlemez mi? Amel Allah'ın emridir. Allah'ın emrini işlemezse bir insan günah işlemiş değil ama bu isyan etmektir, küfürdür.

Burada da bizim tarikatımızın en önemli olan, Allah'a en makbul olan bir amel. Allah'ın indinde ve Resulullah'ın indinde en makbul olan bir amel. Mürşitlerimizin en hoşuna giden amel.

Tevazu ehli olun ve kendinizi beğenmeyin, kimseyi hor görmeyin.

Mümkünse eğer.

Zâbirini bâtın bil bâtınını zâbir

Olmayınca söyleme bu yolda mahir

Zâhirinize çok dikkat edin, bâtınıza çok dikkat edin. Ne zâhiriniz gizli, ne bâtınız gizli. Zâhirinize sahip olun ki şeriatla eksikliğinizi olmasın.

Ve insanlarda şeriatla olur, insanlarda görmüş olduğun kusuru yüzüne, gözüne vurmayın. Şeriat Allah'ın emridir, Peygamber Efendimiz ne buyuruyor: “Kim ki bir mü'min kardeşinin kusurunu örterse, Allah da onun ayıplarını örter; kim ki mümin kardeşini sıkıntıdan kurtarırsa, Allah da onu her sıkıntısından kurtarır.”⁴ değil mi?

Onun için burada birbirimizi çekememezlik, istememezlik yapılmasın. Bu adam benim hoşuma gitmiyor, demek, olmasın. Belli mi olur belki Allah'ın indinde o senden daha makbuldür.

Peygamber Efendimiz ne buyuruyor: “Allah insanların boyuna, soyuna, güzelliğine, zenginliğine bakmaz; kalplerine nazar eder”⁵. Öyle ise insanların kalpleri Allah'a malumdur, bilinmez.

Sen çok zenginsin ama belki fakirin kalbi seninkinden Allah'ın indinde daha makbuldür, sağlamdır.

Sen çok güzelsin ama o çirkinin kalbi seninkinden daha sağlam olabilir.

Sen çok asaletlisin ama o senden daha yakın olabilir.

Allah zalimden âlim, âlimden zalim çıkarır.

Sen çok güçlüsün, kuvvetlisin ama bunların hiçbirine güvenme.

Kuvvetine malına güvenme hiç

Gör ki Nemrûd'a ne yaptı bir meges

⁴ Tirmizi, Buhari, Mezalim 3

⁵ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 83

Ne dedi? Bu Kur’andaki bir hakikattir. Nemrût aleyhiline şarktan garba herkesi insanları kendisine tanrıyım, diye taptırdı. Allah da onu bir topal sinekle helak etti.

Kuvvetine mâlına güvenme hiç

Gör ki Nemrûd'a ne yaptı bir meges

Bu Kur’an’da vardır.

Onun için burada evet, sen güçlüsün, kuvvetlisin ama o zayıf, güçsüz diye sen onu kendinden üstün görme. Evet, zâhırde sen belki güçlüsün ama onun kalbî inancı, maneviyatı belki senden güçlüdür.

Sonra sen zenginsin, o fakir ama belki onun gönlü senden zengin.

Bu zenginlik iman zenginliğidir, mal zenginliği değil. Belki onun gönlünde imanı daha çoktur, o zaman fakirliği zenginlik olur. Bu zenginlik o zenginliktir.

Evet, işte “Boylarına, soylarına güzelliklerine, zenginliklerine bakmaz; kalplerine nazar eder.” buyruluyor. Demek ki burada bir inanç var.

Yani bu inanç; kâinatın halkiyeti, Allah’ın varlığı, nasıl bir kuvvet, nasıl bir varlıktır? Allah’ın zaten sıfatlarıdır, düşünülmez.

Allah’ın hikmetleri, kuvvetleri, azametleri, nimetleri var. Bunların arasında seni insan olarak halk etmiş. Ama sen bütün halkiyette hepsinin üstünüsün, bunu bileceksin. Hepsinin de aşağısındasın bunu da bileceksin.

Nefsini bilecek olursan eğer hepsinden, köpekten aşağısın.

Ruhunu bilecek olursan, melekten üstünsün, bunlar var.

Ama bizde tefekkür, rabıttadır. Bak, divan’da kelimeler vardır. Okuyum da anlayın. Ne buyuruyor?

“Men aref” sırrına vâkef olmuşam

Nefsîm ile hem rabbîmî bilmişem

Mutmainne kal’asına girmişem

Gâyette bir metîn hisârımız var

Bu mutmainne kalesi, Evliyâullah’ın duasıdır. Bu mutmainne kalesinde, kalbinde hiç gaflet olmaması, hep Allah ile kalbini meşgul etmesidir.

Gaflette ise; nefsin sözünün tutulması, körpe çocuğa gadapla vurulması, dünyayı sevmesidir. Zaten hepsinin başı dünya sevgisi, dünya malı, dünya işleridir. Hiçbir Evliyâullah’ın dünya ile işi olmaz. İşte onun için:

“Men aref” sırrına vâkef olmuşam

Nefsîm ile hem rabbîmî bilmişem

Mutmainne kal’asına girmişem

Gâyette bir metîn hisârımız var

Bu kelam bizedir. Bunun burada anlaşılmayan bir tarafı var? Nerede anlaşılması var? Çünkü kelamı kelam açıyor. Bir kelamın anlaşılın tarafı anlaşılır; anlaşılın tarafı başka bir kelamda söylenmiştir; onu da arayıp bulmak lazım.

“Men araf” sırrına vakıf olmuşam

“Men arafe nefsehu fakad arafe rabbehu”⁶ emri fermanı var. “Nefsini bilen Rabbisini bildi, nefesinden ayık olan Rabbisinden ayık oldu”.

Nefsi niçin bilemiyoruz?

Men araf sırrına vakıf olmuşam, nefsi ile rabbini bilmiştir; ama bilen kimdir? Nasıl bilmiştir?

Kapısına varanlar olur irşâd

Bilir nefsi ile rabbini olur şâd

Nefsine vakıf olmak için nefsini, rabbisini bilmek için bir bileni bulacak, o bildirecek. Bir de ne buyuruyor:

Her kim ki tuttu destini

Soyunda varlık postunu

Dest; eldir. Kim ki Evliyâullah’ın elinden tutarsa, o varlığından kurtulur.

Zaten bizi zarara sokan varlığımız, bizi hicrana koyan varlığımız, ayrılığımız.

Evet demek ki biz de murakabe, rabıtaadır. İşte bu kelamda:

“Men araf” sırrına vâkıf olmuşum

Nefsım ile hep rabbimi bilmişim

Bunun bir de aksi var:

“Men araf” sırrına vâkıf olmadım

Çok muhbire vardım haber almadım

Hergiz bundan eşed bir derd görmedim

Aslımdan bir haber veren yok bana

Bakın! “Men araf sırrına vakıf olmuşum”, vâkıf olmuş, nereden olmuş? Bir meşayihin kapısına gitmiş, o nefsini, rabbisini ona bildirmiş.

Şimdi de bildiremedim, diyor. Çok muhbir, habercilere vardım onlar da bildiremedi.

Râbitamda Hazret-i Pîre dedim “ey Sâmîyâ

Geldiğim bilmem ne içindir bu dünyâdan garaz”

⁶ Eşrefoğlu Rumi Müzekkin Nüfus S.527

Bakın bu kelam burada açıklanıyor:

*Hep zühûrat pîrimindir yazdığım aklâmiyâ
Dedi "İkmâl-i merâtibdir bu süflâdan garaz"*

Bu kelimada, çok âlimlere, çok bilenlere varmış ama onlardan haber alamamış, ne için geldiğini bilememiş. Ancak rabitası bunu yapmış, rabitası ona bildirmiş.

Evet, işte bu da murakabe, bizde rabitadır.

Muvazene, dengeyi sağlama. Şeriat dengesi elimizde olacak. Her sözümüzü, her işimizi tartacağız, biçeceğiz ondan sonra yapacağız.

Müşahede, inanmak. İşte bu müşahedeyi izah etmek istiyoruz.

Müptediye göre gayba inandık, haktır. Meşayihin velâyetine inanmak haktır. Ama velâyeti görmeden, ben böyle gördüm, demek, bu da kâzip oluyor. Ama görse de anlayamayana söylemek, yine zararı olur, yararı olmaz. Müşahede inançtır. Müptedinin inancı irade ile oluyor; ama müntehi gördüğünün şahidi olmuş, müşahittir. Ama öbürü kâzip oluyor. Kimdir? Demin okuduğumuz gibi ne buyuruyor:

*İşit Niyazî'nin sözün
Bir nesne örtmez Hak yüzün
Hak'tan ayan bir nesne yok
Gözsüzlere pinhan imiş*

Bak! Hak'tan ayan bir nesne yok, diyor ama gözsüzlere gizliymiş. Canım gözsüzlere saklıymış ama görecek bu göz değil. Bu göz görmez onu. Bakın gözsüzler onu görmez. Görenlerde haber yok. Bu göz zâhiri görür. Ama gören o göz de haber vermez, yasaktır.

Evet, müşahede görmektir.

Müptedi, irade sahibinin gayba inancı var. Ama müşahede de gayba inandığını görmek var. Yani müşahede gördüğünün şahidi oluyor.

Bu ancak kalp gözü açılan için, Allah'tan gizli, ayrı hiçbir şey yoktur. Kalp gözü açık olan için Allah aşikâr olanlardan daha aşikârdır.

Allah Kitap'ında Kur'an'da bildiriyor: "Biz insanlarda dört tane göz halk ettik; ikisi başında, ikisi kalbindedir."⁷ Aç kalp gözünü de gör. Ama bir defa gördüm diyemezsin, gösteremezsin. Niçin? Çünkü bak! Nebilere mucizelerini aşikâr etmek vacip olmuş. Ama velilere kerametini gizlemek farz olmuş. Görse de gördüm diyemez. Çünkü niçin?

Gördüm derse eğer onda bir varlık olur. Ululuk davasına düşer, ulûhiyet davasına düşmüş olur. Yahü! şeytan ulûhiyet davasında helâk oldu. Büyük bir davadır bu ulûhiyet.

⁷ Ahzab 33:4, Beled 90:8, Araf 7:203

Evet, işte burada ihvanlar birbirinizi sevmek, en büyük kârınızdır. Burada birbirinizi sevin.

Mecnun sıfatlı olmaya çalışın.

Bak, insanlarda Mecnun var, Meczip var, bir de Cünûn var. Bunların üçü de deli görünümlü fakat bunlar değişiyor. Esas deli olan cünûndur. Yani akli dengesi olmayan, bozuk olan, Allah akıl vermemiş ona.

Meczip'ta ne var? Deli gibi görünen ama öyle değiller. Onların işleri zarar değildir.

Bir de Mecnun var. Bizim için Hazreti Allah tarikatı bize nasip etmiş. Bunun için de biz Mecnun sıfatlı olmaya çalışalım. Ne cünun olalım, ne de meczip olalım. Meczip olursak eğer o zaman şeyh efendimize bağlı değiliz, başka bir yere bağlıyız. Bağlı olduğunu sen bilmiyorsun, idrak etmiyorsun. Mühim olan, önemli olan Mecnun sıfatlı olmaktır.

Bak! Kelamda da hepsi geçiyor. Cünun geçmez, meczip geçmez; öyleyse ne geçiyor kelimelerde?

Bir Leyla'nın Mecnunuyam...

Diyor.

Mecnun gibi dağdan dağa geçmek

Kelimelerde ne kadar geçiyor bu Mecnunun hitabı.

Bir Leyla'nın Mecnûnuyam cânân ilinin cânıdır

Ama yalnız Mecnunluk şudur ki sevmişim seni, her şeyden çok sevmişim seni; Mecnun başkasını sevmeyecek, hiç kimseyi kıskanmayacak.

Çok sevenler var ki kıskanıyorlar. Diyor ki ben fazla sevdim. Leyla'yı kimse benden fazla sevmeyebilir.

Çok sevenler var ki onlar da kıskanıyorlar. Benim şeyh efendim bana iltifat etsin, benimle ilgilensin, beni sevsin; başkasını sevmesin, bu doğru değil.

Buna ihsan denmez, çünkü bu Allah'ın rahmetini noksan görmek, Resulullah'ın şefaatinin noksan görmek, Evliyâullah'ın himmetini noksan görmektir.

Sanki sen bir fakirsin, gitmişsin bir kapıya 'sâil' (dilenci), orada Allah rızası için bir şey istiyorsun. O kapı sana bir şey verecek. Bir sâil daha geldiği zaman diğeri der ki:

—Bu nereden geldi yahu? Şimdi bana vereceğini ikiye böler, o olmasaydı bana fazla verirdi. O da geldi şimdi bana az verecek, der.

Canım Allah sana da versin, ona da versin, kıskanma, niye kıskanıyorsun?

Evet, onun için burada çok dikkat edin, ihvanlar! Birbirinizi sevin.

Eğer ki bu yolda terakki etmek istiyorsak, bu yolda gitmek istiyorsak, bir şey sahibi olmak istiyorsak, birbirinizi sevin. Kenetlenin birbirinize, birbirinizde kusur görmeyin.

En büyük burada maharet, en büyük amel; birbirinizin kusurunu örteceksin, seveceksin.

En büyük kusur burada birbirinizde kusur görürseniz, açarsanız en büyük zararı işlemiş olursunuz. O kusuru gördüğün zaman zaten sevmeyişsin, kusurunu görünce sevmeyişsin ve ondan kaçarsın. O hatmeye gelince sen de kaçarsın. Veyahut da onun kusurunu gördün ya:

—Sen şöylesin, sen böylesin, dersin.

O gelmez kaçırırsın. O hatmeye gelmezse senin zararın mı olur, kârın mı olur? Onu sen oradan kaçırmış olsan kârın mı olur, zararın mı olur?

Bunları idrak edin, bunları düşünün.

Evet, hatmemiz çok büyük amel. Hatmeye dikkat edin. Bak, nerede ki şehirde, köyde, kasabada bir ihvan grubu varsa orada hatme okunması lazım.

Grup nedir? Beş kişi varsa gruptur, onların hatme okuması lazım. Hoş okumayınca günah mı olur? Günah olmaz. Ama kârları da olmaz. Namazını kılmazsa günah olur. Fakat canım Cenabı Hak ne buyuruyor? “Kulum bana nafilâ ibadetle yaklaşır”⁸.

Niyazi Mısrî ne buyurmuş?

Savm u salat u hac ile sanma biter zâhit işin

Zâhit ne? Fazla amel işleyenler, çok takva olanlar, çok sofî olanlar. Ama zâhit bunlar ile işin bitmez diyor. Ya?

İnsanı kâmil olmaya lazım olan irfan imiş

Bu irfan nereden elde edilir? Ne buyuruyor?

Evelâ bir pâre teslîm olmayan dervîş midir

Eşîğünde baş koyup cân vermeyen dervîş midir

...

Harfî savtı olmayan bir şebre basmayıp kadem

“Alleme'l-esmâ” rumûzûn bilmeyen dervîş midir

Evet, bir de irfan geçer. İrfan demek; birleşmek demektir. Ama harfî, savtı olmayan bir mektep bulup, bu ancak aşk ile olur.

Bu aşkı sen nereden alıyorsan, bu aşkı nereden elde ediyorsan, kimden elde ediyorsan, orada bir irfan mektebi var.

Bu irfan mektebinde o elde edeceği satırdan değil kalpten olur.

İlim ikidir: Satır ilmi var, sadır ilmi var. Satır ilmi kâğıtta yazılı olan. Sadır ilmi insanın kalbinden doğandır. Bu çok farklıdır. Satırdan alınan ilim; bir havuz yapıyorsun dolma ile oluyor. Âlimler var, bir de kâmiller var. Fakat sadır ilmi ise kaynamadır, bâtın ilmi bir kaynamadır, dolma değil.

⁸ Buhari Rikak 38

Dolma ilimde satırdan almış öğrenmiş, satırdan konuşur. Ama kaynamada ise kalbinden konuşur. O ilmi Allah ona kalbinden veriyor. “Biz kendi ilmimizden ona ilim verdik.”⁹ buyuruyor.

Evet, efendiler! Hatmeye çok dikkat edin, hatmemiz büyük ameldir. Aynı muhabbeti alırsanız, küçük hatme, büyük hatme birdir. O büyük hatmede muhabbet alıyorsan aynı teveccüh gibidir, bunlar aynı ameldir. Yalnız çetinlik emretmemiş, mesela bir muhitte neyse on tane ihvan var, on beşi tamamlayamıyorlar küçük hatme okuyorlar, büyük hatmenin sevabını alırlar. Peki, büyük hatme okunuyor, büyük hatmede teveccüh sevabını alırlar. Teveccühle hatme birdir.

Evet, şimdi bir de sigara meselesi, ben burada duydum; Türkiye’de bunu duymadım. Sigara içmeyenler sigara içsin, sigara sünnettir, deniliyormuş. Bunu böyle diyenler zalimlik yapıyorlar ve bize iftira ediyorlar.

Yalnız adam içki içiyormuş terk etmiş, kumar oynuyormuş terk etmiş, her şeyi terk etmiş, bir sigarası kalmış. Ona da dokunmuyoruz, ona da dokunursak eğer gidecek. Çünkü her şeyi terk etmek kolay da sigarayı terk etmek çetindir.

Ona diyoruz ki kardeşim az iç, çok içme az iç. Zararlı, az iç, terk et demiyoruz, Ama içmeye gelince “İç, sünnettir” emrimiz yoktur, bunu iftira ediyorlar, iftiradır, Allah’tan korkun, böyle bir şey yok. Fakat fazla miktarda olan, terk edemeyene illa bu sigarayı bırakacaksın demiyoruz. Teşvik de yok, zorlama da yok.

Yalnız zararlıdır içmeyin demiyoruz, her zaman söylüyoruz, ama içiyor, bırakamıyor. Şunu da söyleyeyim: Sigara hakkında bir ayet, hadis yoktur. Yalnız “Küllü müsrifü haramün, her türlü israf haramdır.” hadisi var. İsraktan dolayı men ediyorlar. Yalnız israftan dolayı men ediliyorsa sigaradan daha büyük israflar var. Bu sigaraya muhalefet eden adam var ya, onda sigaradan daha büyük israflar var, onun farkında değil. Bir de şu var: Fakir adam, çocuğunun yalın ayağına ayakkabı alıp giydiremiyor, elbisesini giydiremiyor, yiyeceğini yediremiyor. Sigara onun için haramdır. Bir de insan bekâr, evleniyor, işçi, alıyor bin mark maaş, diğer adam da beş bin mark alıyor. O beş bin mark alan insan o pahalı sigarayı alabilir, dokunmaz. Ama bin mark alan pahalı sigarayı içerse, bu eksilme günahtır. Dikkat edin bunlara.

Mümkün olduğu kadar da önüne geçmişiz, yani içmeyin, diyoruz. Bilhassa şimdi gençler sigara içmeyin. Çok kimseler vardır duyuyoruz. İşte sigara içen oğlundan şikayetleniyor. Annesi, babası diyor ki benim oğlum bana isyan ediyor.

Bunlara dikkat edin, bunlar bizim için zararlıdır, bunlar tarikatımızdan adamları kaçırır, zâhir adamları kaçırır. Zâhir ile bâtına gelince evvela zâhir, sonra bâtındır. Bunlara dikkat edin.

Şimdi alışverişte o ki siz bu parayı veriyorsunuz, ihtiyacınızı alıyorsunuz. Niye başka yere veriyorsun? Tekkeden alın, tekkeniz kazansın, orada da bir gelir olsun. Hiç olmazsa sizin üzerinizden bir yükü kalkar. Bak, bu kadar borcunuz var.

⁹ Kehf 18:65

Altmış bin mark borcunuz için bir gelir elde edin. Bütün bunlar hepsi sizin içindir, O bir milyon mark sizin için büyük olur. Çünkü onun üç sene müddeti var, bu üç sene içerisinde inşaallah inşaatları bitirirsek, onu bunlar ödeyecek. Size hiç yük olmayacak.

Şimdi 150 bin mark bu tekkeye harcanmış, işte bu salon yapılmış, işte bazı yerlerin sıvası yapılmış. Bu 150 bin markın borcundan kurtulmak lazım. Bir de alışveriş olursa bu marketten gelir. Bu işler yapılır, burası bir faaliyete geçer ve sizin üzerinizden bu yük kalkmış olur.

Demek ki gıda maddelerinizi, burada market açılmış, arabanız var, arabası olmayan yok, başka yerden almayın, gelin, buradan alın. Bunu da basit görmeyin. Bunu herkes buradan almış olsa, burası çok gelir sağlar. Bu sağlanacak kardeşim, sen gıdanı nereden alırsan al, orası alış fiyatına mı veriyor? Ticaret ediyor. Sen bu ticareti burada yaparsın, başka yer yapmasın, paranız burada kalsın. Hem de buraya vermiş olduğunuz tasadduk var, tasadduk sayılır “İnnemel amalü binniyet.”¹⁰ Ameller niyete bağlıdır.

Burayla Kenan Hoca ilgilenecek. Kenan Hoca ilgilenemediğinde Osman Efendi ilgilenecek. Şayet Kenan Hoca ilgilenemedi, Osman Efendi ilgilenmedi sırayla Aziz Efendi ilgilensin. O da ilgilenemiyorsa Kâtip Efendi ilgilenecek, o da ilgilenemiyorsa ondan sonra Selami Bey ilgilensin.

Bir de bunu açık söylüyorum, üçü ayrı yapıyorlar. Bunu yapmayın, birleşin bu ayrımı yaparsanız burası dağılır; birleşin.

Bakın, Hazreti Ömer (r.a) ne buyuruyor? Diyor ki: “Resulullah eğer benim üzerime bir Habeşistanlı siyah köleyi âmir etse, ben ona itaat ederim.”

Onun için burada başkana uymak lazım. Eğer şayet istişare yapacak olursanız başka bir iş yapabilir, ancak o dört kişi ikna ile bu iş yanlış deseler. Ama yine onun rızası ile olacak, ondan rızasız hiçbir şey yapamazsınız, başkan seçilmiş o. Evet, ondan ayrılmayın, eğer ayrılırsanız bu iş yürümez, laçkalaşır, ihvan da bölünür, iş de gitmez; bir düzensizlik, bir huzursuzluk meydana gelir, bunları yapmayın.

Şimdi ders hesabına, hatme hesabına, sohbet hesabına gelince bunlar da sırayladır. Bu beşi de bir arada nerede olursa olsun. Orada bir ders alan varsa Kenan Hoca verir. O yoksa Osman Efendi verir. O da yoksa Aziz Bey verir, o da yoksa Kâtip Efendi ondan sonra Selami Bey. Herkes bu emirlere riayet etsinler.

Bir yere mi gidilecek? Mesela Kenan Hoca'nın yeri yakın gidebiliyor. O gidemiyorsa eğer Almanya içerisinde her vekil kendi etrafında görevlidir. Dışarı Belçika ile Fransa'ya gidilecek olursa yine Kenan Hoca gidecek, gidemiyorsa sırayla diğerleri gidecek, anlaşıldı mı?

Her şeyin bir ölçüsü var, görevi var, nizamı var, intizamı var. Böyle rastgele olmaz.

Şimdi teveccühten bahsedeyim saat on bire geliyor. Bir saat de o sürer. Şimdi burada sekizde başladıkça üç saat sohbet ettik, bir saat de teveccüh, dört saat teveccüh sürüyor.

¹⁰ Hikmet Goncaları Trc. (500 Hadis Şerif) 83

Şimdi efendiler! Oynamaktan maksat ütmek, derler. Tarikata inandınız girdiniz, bu teveccühe büyük amel olduğuna inanarak geldiniz. Irak yerlerden geldiniz, gece sabaha kadar muhabbet ettiniz, Allah muhabbetinizi arttırsın, uykusuz da kaldınız değil mi? Yorgunluk da oldu sizde, maddiyat da harcadınız. Bunların hepsi yorgunluğunuz, bu kadar meşakkatiniz, bağırmlar, çağırmlar, ağlamalar burada bir saat içindir. Bu bir saat içerisinde; kaybınız da bu bir saat içerisinde, bulacağınız menfaatiniz de bir saat içerisinde.

Bizim teveccühümüzü basit görmeyin.

Teveccüh büyük ameldir, ayıklık ister, büyük amel ama ayıklık ister.

Hani derler: “Görene, bilene; köre ne?” Teveccüh ayıklık ister.

Şimdi teveccüh bir saat sürecek, bir saat içerisinde kendimize hâkim olalım. Kalbinizi muhafaza edin, kötülüklerden muhafaza edin, gafletten muhafaza edin.

Evet, ‘gam gelmez dememişler, gam eğlenmez’, demişler.

Yani gönlünüze gelen herhangi bir düşünce, herhangi bir şughul varsa, bunları geleni atın, tutmayın. Çünkü kalbinizden atılan gaflettir.

Kalp bir sudur, su misali. Kalbe gelenler atılırsa, o kalp cârî bir nehir kirlenmez. Hani cârî bir nehir var ki insanlar bütün sokak zibilini, ev zibilini döküyorlar, kirlenmez alıp götürüyor; nehirde güç var. Ama bir çukura biriken bir göl suyuna ne atılırsa orada kalır, kirlenir. Demek ki kalbî cihat zaten cihad-ı ekberdir. Cihadınızı yapın, kalbinize geleni atın tutmayın, bu bir.

Bir de gözlerinizi açmayın, kimseye bakmayın. Bu cezbelenenler bak, bağıyorlar, ağlıyorlar, bunlara da göz açıp bakmak yasak. Önünde bir tanesi ağlıyor. Kim, diye gözünü açma bakma; sağ tarafında bir tanesi bağıyor, kim, diye açma, bakma, yasaktır. Sol tarafında çırpınıyor, arkandan tak tak tak kendini yere vuruyor, bakma. Şimdi:

Gelin ey yâr-ı sâdıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Bütün cem olsun âşıklar

Bu meydân-ı muhabbettir

Âşıklardan, âştan mana ne? Yani Allah’ı sevenler, az çok neyse. Zaten Allah sevgisi bizi buraya toplamış; az, çok. Ama azı çoğaltabilirsin, çoğu da azaltabilirsin.

İşte bu teveccühte, o azı takviye edebilirsin, çoğaltabilirsin. Neyle? Âyıklıkla, ayık olmakla. Çoğu da azaltabilirsin. Burada peşinden gelen kelimada:

Gelin dergâha dervîşler

Dergâh; işte burasıdır. Allah zikredilen yer, dergâhtır.

Gelin dergâha dervîşler

Kalalım zevke ü cümbüşler

Bu zevk ü cümbüş ne? Zevk demek, tatlı demek, cümbüş demek, hareket demek. Tatlı, hareketli, zevkli olan bir şey. Hak'tan tecellî eden iradesiz, gayr-i ihtiyârî tecellî eden ağlamalar, bağırımlar bunlardır; zevk ü cümbüştür.

Gelin dergâha dervîşler

Kılahm zevk ü cümbüşler

Hudâ'nındır kamu işler

Bu meydân-ı muhabbettir

Şefîmiz Muhammed'dir

Allâhümme salli alâ seyyidînâ Muhammed. Evet, şimdi teveccühün başlangıcı nihayeti bir saattir.

Teveccühten maksat sohbettir. Sohbeti dinlediniz, anladınızsa tamamdır.

Ama teveccühte de tabii ki bir feyiz, nur, muhabbet var. Ama bu muhabbet zaten, bizdeki muhabbet zaten bî-karar değil, mümkün değil. O bî-karar olan muhabbet velîlerin kârıdır, bizim değil.

Bizdeki muhabbet bakarsın beş dakika sürer, geçer; on dakika sürer, geçer. En fazla yirmi dakika sürer, geçer. Bize gelenler sabit değil. İşte bu teveccühte bir saat içerisinde alacağınız muhabbeti alırsınız, beş dakika sürer, ya da on dakika sürer.

Evet, işte teveccühte kalb-i selim olun. Kalb-i selim demek; kalbinizde bütün her şeyi borcunuzu, alacağınızı, vereceğinizi, hastanızı, daha bunları düşünmeyin. Bunlara Allah'tan şifa dileyin, sağlık dileyin, iyilik dileyin. Bu borçtan kurtulmak için Yâ rabbî sen kurtar, diyelim. Kurtulmak için Allah'a dua edin, dua edin, dua edin. Şahsa değil, bütün Müslümanlar için dua edin. Bizim borçlu kimsemiz varsa onun için de dua edin. Çünkü dua hazinedir. Şahsa edilen dua makbul değil. Birisinin bir borcu var o borcundan kurtulmak için dua edin. Bizim ihvanlardan bir hastası varsa onun için dua edin.

Buralar merciidir, duanın kabul olacak bir merciidir. Evet, burada şu hastaya ne edeceğim, hangi doktora götüreceğim; bu parayı nereden bulacağım, bunları düşünmeyin, bunlar şikâyettir! Ama Yâ rabbî sen benim hastama şifa ver, diye dua edebiliriz, burası mahallidir, istememiz lazım.

Evet, bak, ne buyruluyor: “Öyle bir ağızla dua edin, günah işlememiş olsun”. Bu ulemanın bize bildirdiği; sen günah işlemişsen senin günahın, senin duana perde olur. Ama senin günahın benim duama perde olmaz. Müminin mümine duası geçer, bir böyle.

Bir de günah işlemeyen ağız velîlerindir, velîlerin ağızıdır. Bunların duasına biz muhtacız. İşte o zaman burada silsile okunacak, teveccühte silsile okunacak. Bu silsile okununca o silsilede okunan duhulü velîlerin ruhları buraya teşrif ederler. Buna inanmak lazım.

Olârin ruhlarının yok karârı

Dolaşırlar zemîn ü âsumân

Dolanırlar, gezerler. Oların ruhları, kim bunlar? Veliler.

Onların ruhları sağken, cesette kapalı değiller. Onlar ispatı vücut yaparlar. Tayyî mekânda bulunurlar, ispatı vücut yaparlar. Oturduğu yerde bakarsın ki Türkiye’de görülür ve ta Hicaz’da da görülür.

Olârn ruhlarının yok karârı

Dolaşırılar zemîn ü âsumânı

Olar bu âlemi devran ederler

Ararlar derde düşen nâtüvânı

Onlar, ölümden, kabirde de kapalı değiller.

Onlar ölmezler, onlar sade gözden kaybolurlar.

Kalp gözü, bâtin gözü açık olanlar, onu yine hayatta nasıl gördüğü gibi onu görürler.

Evet, kabirde de kapalı değiller.

Bunlar çıkarlar gezerler; her tarafa elleri ulaşır, her tarafı görürler, her tarafa ihsanda bulunurlar. Anında her tarafa yetişirler.

Yeter ki bizim “Aman” bir amanımız olsun. Ama kuru amanımız olmasın ha!

Kuru aman nedir?

Eğer biz sair zamanlarda, iyi zamanlarımızda “Destur!” demezsek, sıkı zamanda “Aman” demek, o aman olmaz.

Yani hiç unutmayacağız onları ki bütün “destur, bismillah destur” her işinde. Aldın “bismillah destur”, verdin “bismillah destur”, lüzum yok kalbinde olsun, aklında olsun. “Bismillah destur” dedin aldın, “bismillah destur” dedin verdin. Vazifeye gittin kapıdan içeri girdiğin zaman hemen “bismillah destur” de. Bu olursa daraldığında da “bismillah meded” dediğin zaman yetişirler, hemen yetişirler. Ama geniş zamanlarında “destur”un olmazsa dar zamanında da “meded”i işitemezsin, makbul olmaz da.

Evet, şimdi teveccühe başlayacağız. Bir de bu teveccüh de kalb-i selim istiyor. Kalb-i selim dersek yani her şeyi kalbinizden çıkarın, sade bir borcu değil, sade hastayı değil. Yani kibir, gurur, haset, kin, gadap bunları çıkarın. Gadaplanıyorsunuz, bilerek, bilmeyerek olsun, olmasın kalbinizden gadabı çıkarın.

Her şey birden yok olmaz. Bir insan alışmış bir şeye, nefsinde yaratılış hesabı hiddeti mi var, gadabı mı var, onu birden yok edemez. Onu azalta azalta, küçülte küçülte yok eder.

Kini var, onu da birden atamaz. Azalta azalta, küçülte küçülte yok eder.

Hasedi var, bu da böyle; gururu var, bu da böyle; kibiri var, bu da böyle.

Bu beş şeyi azaltabilir. Haset, kibir, gurur, gadap bir de kin. Burada herhangi bir ihvanda birbirinize darılmışsanız güvenmişseniz, sevmiyorsanız arada bu kin var, bunu kalpten çıkarın, kininizi çıkarın.

Çünkü zâhirde Allah'ın böyle bir emri var. Bir Müslüman, yaşlı bir Müslüman bir genci gördüğü zaman bakıyor ki o; ibadeti, sevapları yaşayan, günahı sevabı bilen; kendini çekip çevirmiş, günah işlemiyor, sevap işliyor; helal yiyor, haram yemiyor; hayır düşüncesi var, şer işlemiyor. Böyle birini İslâm'ı yaşayan birini, yaşlı bir adam gördüğü zaman ondan bir istimdat talep etmek gerekiyor.

—Yâ rabbî ben yaşlandım, sana kulluğumu tam yapamadım. Bak, bu genç daha günah kazanmadan sana kulluğunu yapıyor. Senin indinde bunun bir makbuliyeti vardır. Bunun hürmetine, Yâ rabbî beni de affet.

Makbul olan duadır. Çünkü niye? Onda mahviyet vardır.

Mahviyet lazım, yokluk lazım. Gurur, kibir, ben biliyorum, ben yaptım, ben eyledim, demek değil.

Tarikat bilmek değil, tasavvuf bilmek değil; tasavvuf bitmektir.

Evet, bu böyledir. Fakat gençler de ne der biliyor musunuz? Bu genç o yaşlıyı gördüğü zaman:

—Yâ rabbî, bu seni daha erken tanımış, yaşlı, çok yaş yaşamış, seni tanımış, sana ibadet etmiş, itaat etmiş, sana yaklaşmış. İbadetle sana yaklaşıyor, yaklaşmış. Senin indinde bunun bir makbuliyeti vardır, sevilmiş insan. Yâ rabbî beni buna bağışla.

Bu genç şimdi ölene kadar böyle bu amelini devam ettirir. Yasakların zararından kurtulmak için, isyandan kurtulmak için “Yâ rabbî beni buna bağışla”.

Şimdi tarikat demek; te vazudur.

Bak, tabii on beş senelik, yirmi senelik ihvanlar var. Bir de yeni, genç ihvanlar var.

Nakşibendî Efendimiz'in iki emri var: Birisi ihvan kardeşi Arif-i Dikğirani Hazretleri ondan bir, iki gün evvel tarikata girmiş. Nakşibendî Efendimiz çok âlim, çok maneviyatı çok yüksek olduğu halde o Arif-i Dikğirani Hazretleri bir gün önce tarikata girmiş olduğu için hürmet gösteriyor.

Çünkü bizim tarikatımız askeriyedir. Eğitimi askeriye, kıyafeti askeriye, makamı askeriyedir. Askeriyede de bir usul var, askeriyede de bir kıdem var. Bir gün evvel giren, bir gün sonra girenden kıdemlidir. Evet, bu da tarikatımızda vardır.

Nakşibendî Efendimiz Arif-i Dikğirani Hazretleri'nden bir gün sonra tarikata girmiş. Arifi Dikğirani Hazretleri'ne o kadar saygı gösteriyormuş ki yolda beraber giderken onun peşinden gidirmiş. Bir akarsuda abdest alıyormuş onun yukarisına geçmezmiş, aşağısına geçermiş. O kadar saygı gösteriyormuş, bu bir.

Bir de, bir gün Nakşibendî Efendimiz makamında, tekkesinde sohbet ederken dışarıdan bilmeyen bir tanesi öğrenmiş, gelmiş. Cemaate bakmış bilememiş. Demiş;

—Sizin büyüünüz burada kimdir?

O mübarek, o zaman bir günlük müridi, yani bir gün evvel akşamdan ders alan müridi göstermiş. Demiş ki:

—Bizim büyüümüz budur. Çünkü bu akşamdan tarikata girdi, boy abdesti aldı, her bir günahları döküldü, daha günah işlemedi, bizim büyüümüz budur, demiş.

Şimdi buradaki esas şudur: maksat mahviyete düşmek lazım.

Kişi noksanını bilmek gibi irfan olamaz

Maksat insan kendi kusurunu bilsin. Yani eski ihvanlar yeni ihvanları şefî getirir.

—Yâ rabbî, ya Hazreti Pir, ya Hazreti Pir'lerimiz, bu daha yeni ders aldı, boy abdesti aldı, günahlarından silkindi, kurtuldu. Daha günah işlemedi, beni buna bağışla. Ben mesela on beş, yirmi senelik ihvanım. Ama isyandan başka bir şeyim olmadı. Sana layık bir müritlik yapamadım, sana layık olamadım.

Hevâ-yı bevesden ayık olmadım

Aslâ bir amele fâik olmadım

Esrâr-ı pîrime lâyük olmadım

Evet, böyle desinler.

Yeni ders alan da desin ki:

—Ya Hazreti Pir, ya şeyh efendim! bak, bu amcam, bu ağabeyim yirmi senedir seni tanımış, yirmi senedir sana hizmet ediyor, himmet almıştır muhakkak. Sana bir yakınlığı var. Yeni tarikata girdim onun hürmetine beni de muhafaza et bu tarikatta. Bir vücut sahibi et, bir amel sahibi et. Aldanmayayım, sapmayayım, sapıtmayayım, yanlış yollara gitmeyeyim.

Buradan ne olur? Bunlar insanı alçaltır, bunlar insanın kalbini boşaltır.

Kalp burada boşalacak ki kin çıkacak, gadap çıkacak, haset çıkacak, gurur çıkacak. Öyle ki kalbi boş olsun.

Kalp boşalmazsa dolu bir kaba bir şey konulmaz, boş kaba konulur. Bir kap dolmuş ne koyabilirsin ki? Boş olunca konulur.

İşte burada da teveccühteki nurlar tecellî edecektir. Allah'ın nurları; esma nuru, sıfat nuru, zât nuru.

Esmâ nuru isimlerden tecellî eder. Müridi bakarsın ki ruhu esma nuru ile idare edilir. Mademki senin bir muhabbetin var. Neyle? Şeyh efendin kuşatıyor. Bir esma nuru ile seni idare ediyor. Niçin bak? Nasıl buyuruyor:

Hemân bir lahza sağ olmak bana sensiz harâm olsun

Sâlih Baba böyle buyuruyor, Yunus Emre ne buyuruyor:

Senin aşkın benim için bir balıkca

Balık çıksa sudan bemen ölür

Senin sevgin beni bir deniz gibi ihâta etmiş. Balık denizde olur. Denizden çıktı mı ölür. Senin sevgin de benden kesilirse benim ruhum da balık gibi ölür. Bu kelâmı kibar bunu ifade ediyor.

Evet, işte meşayih seviyorsa Allah için sevmiş başka şey için değil. Annesi değil, babası değil, akrabası değil, ahababı değil ne için sevmiştir? Allah için.

Resulullah'ı sevmişse, zaten Resulullah sevgisi Allah sevgisidir.

Allah'ı sevmişse zaten Allah sevgisi, fark etmez.

Ama yalnız bir müritte hal olabilir. Eğer bir mürit esma nuru ile idare ediliyorsa o, şeyh efendiyi çok sever. Ama zâhirde de o şeyh efendi Resulullah falan değildir. Hatadır, bu isyandır, bu şirktir. Ama gelin hakikate, sevebilir, Resulullah Efendimiz'den fazla sevebilir. Ama o sevgi neyin sevgisi? Resulullah'tan geliyor. Resulullah'a nereden geliyor? Allah'tan geliyor.

Bak, şimdi müridin bir tanesi camiye temizliyormuş. Hızır (a.s) geçmiş onun karşısına, demiş ki:

—Yüzüme bak, mürit de:

—Benim bakılacak yüzüm var, başka yüze bakmam ben, demiş.

Birini tam seven öbürlerini sevemez.

Demiş:

—Ben Hızır'ım.

—Benim Hızır'ım da var, demiş.

Evet, her şeyh kendi müridinin Hızır'ıdır.

Bu ihlâstır. Tarikatın bir şartı da ihlâstır.

Eğer mürit şeyhini vaktin Hızır'ı bilmezse ondan feyiz almaz veya arasında vaktin kutbu vardır. Vaktin kutbu derecelenerekten Hızır'dan emir almaz. Hızır onların emrindedir. Hızır, vaktin kutbundan, gavsından ileri değildir.

Peki, demiş:

—Ben senin şeyh efendine feyiz veririm.

—Feyzi ben şeyhimden alıyorum.

Ne yaptıysa yüzüne baktıramamış. Ondan kurtulmak için keskin bir cevap vermiş. Demiş ki:

Şöyle ki Allah'dır sözüm

Bir yüzdendir iki gözüm

Yardır bütün özüm

Ben in ü anı neylerem

Diyor ki sen beni ayıramazsın, bir yüze bakıyorum. Zikrim Allah, Allah'ı zikrediyorum. Ama bir yüze bakıyorum, o yüzü sen benden ayıramazsın. O yüz beni yaktı, kavurdu.

Onun için daha hareket olmaz, bakacağı olmaz.

Onun için ben ne yapacağım, benim bakılacak bir yüzüm var, başkasının bakacağına bakmam.

Onun için:

Bizim tarikatımız rabıta tarikatı,

Bizim tarikatımız sohbet tarikatı,

Bizim tarikatımız hatme tarikatı.

Bizim tarikatımız şeriat tarikatı.

Bu dört şey var. Rabıta vasıtamız.

Allah'a en kuvvetli, en sıhhatli, en emniyetli vasıta, rabıtadır. Bak!

Çok çektim ise iftirâk

Kalmadı gönümde merak

Aşkım bana oldu Burak

Bak ! “Aşkım bana oldu Burak.”

Bu fırak ne? Bu merak ne?

Fırak: Hazreti Âdem cennetten niye indi? Cennetten ayrıldı Allah'tan ayrıldı. Cennette Allah'ı görüyordu değil mi? Niye indiler? İki yüz sene ağladı. Ama ayrılık fırakı ile iki yüz sene ağladı, cenneti kazandı; ayrılıktan, fıraktan, dertten kurtuldu. Bizim de şimdi:

Çok çektim ise iftirâk

Canım Allah'tan mecbur ayrılmış gelmiş, fıraktayız. Bu fıraktan kurtulmak istersek, bu meraktan kurtulmak istersek eğer:

Aşkım bana oldu Burak

Aşkta mana burada rabıtadır. Rabıtaya olan sevgidir, değil mi?

Allah sevgisi ama rabıta sevgisidir. Allah için sevenler pişman olmaz. Allah için:

Hakk ile sevdiğimin var mı vebâli

Demek ki bilmiş olun ki eğer bir müridin ruhu esma nuru ile idare ediliyorsa o nedir?

O şeyh efendisini çok sever. Ben şeyh efendimi çok seviyorum, der. Ama Allah'tan çok seviyorum, demek küfürdür, şıktır, insanları kandırır. Resulullah Efendimiz'den fazla seviyorum, diyemez.

Eğer müridin ruhu sıfat nuru ile yaşıyorsa, sıfat nuru ile idare ediliyorsa o da Resulullah Efendimiz'i çok sever. Ama Resulullah'ı çok sevmek, ben Resulullah'ı Allah'tan çok seviyorum, demek olmaz.

Eğer zât nuru ile idare ediliyorsa Allah'ı çok sever.

Huzur müridi, tefekkür müridi, rabıta müridi var.

Huzur müridi: Allah'ı çok sevgi ile, Allah'a bağlanmış oluyor.

Tefekkür müridi sevgi ile Resulullah'a bağlanmış oluyor.

Rabıta müridi de sevgi ile şeyhine bağlanmış oluyor.

Bunların hepsi haktır. Hiç inkâr etmeyelim.

Yalnız burada fark varsa, şeyhini çok seviyorsa, ben şeyhimi Resulullah'tan çok seviyorum, diyemez.

Resulullah'ı seviyorsa ben Resulullah'ı Allah'tan çok seviyorum, diyemez. Bu şirktir, kusurdur.

Bugün emir var, zâhirde emir var. Ama zâhir emre uymak lazım. Hepsinden de zâhir emre uyacağız. Zâhir emir ne? 'Ben şeyh efendimi Resulullah'tan fazla seviyorum, denmez.

Evet efendiler! Şimdi teveccühe gelince teveccühün usulünce oturtturacaklar. Teveccühte usulünce oturunca "Estağfurullah" diye bir nida olacak gözler yumuluyor, göz açmak yasak. 25 defa istiğfar okuyacaksınız, herkes okuyacak. Usul, kendiniz işiteceğiniz kadar, parmaklarınızla hesabını yaparsınız. Şöyle ki: "Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah, Estağfurullaaaah" diye. 25 defa istiğfar okuduktan sonra daha sizin yapacağınız bir şey yok. Kalbinizi, gözünüzü muhafaza edin. Allah kalbinizde, rabıta karşınızda, göz açmak yasaktır.

Kalbinize başka bir şey geldiği zaman; şeyh efendim karşımda (rabıta tarifinde var), şeriat kamçısı elinde var, atmışsın nefsini uyuz bir köpek suretinde, vuruyor. Niye vuruyor? Allah'ı unutma diyor, Allah'a isyan etme diyor, Allah'ı zikret, diyor.

Evet, rabıta karşınızda, Allah kalbinizde olacak.

Onun için bak! Biz avamız, havas değiliz ki. Bak, ne diyor? Bu aşk ancak velîlerde, müptedide değil, müntehide olurmuş.

Ama müntehide bu aşk geldiğinde ama her geldiğinde de bir hikmet var. Her geldiğinde bir terakki var. Aşka, muhabbete geldiği zaman hiç derdi yok, herkesi seviyor, bağrına basmak istiyor. Kalbi rahat, ferah; amelden, her yaptığı işten zevk duyuyor.

Ama kabız hali olduğunda insanlarda hep sıkıntılı oluyor, Anam, babam dese onu kötü anlıyor. İnsanları dışlıyor, insanları tenkit ediyor. Sanki dünyada hep açıklıktan ölecekmiş gibi, sanki bütün insanlardan zarar görecekmüş gibi, olur bunlar böyle olur, böyle gider. Ama vücut sahibinde kabız hali olur. Basıt hali ferahlıktır. Ama müptedide bunlar vardır.

Bunlar cihatla yolu açar. Cihat da Allah'ın emridir, büyük ameldir. Zaten biz cihatla bunlardan kurtulacağız, cihatla biz basıt halini çoğaltacağız; kabız halini azaltacağız. Kabız hali azala azala tamamen kesilirse, o zaman senin halin oldu makam.

Makam oturan, hal ise geçicidir.

Evet efendiler! İşte burada "Estağfurullaaaah" 25 defa istiğfar okursunuz; kalbinizi, gönlünüzü, gözünüzü muhafaza edin. Gözünüzü açmayın, kimseye bakmayın. Ağlayana bakmayın, bağrına bakmayın, yasaktır. Kalbinizi muhafaza edin, kalbinize geleni atın, tutmayın. Tabii bir de Allah'ı unutmayın. Allah Allah, zikre devam edin.

Şimdi başlarken Estağfurullah nida olacak. 25 istiğfarı okursunuz, gözlerinizi yumdunuz. Evet, oturmada yerimiz müsaitse rahat oturabilirsiniz. Bak, böyle yuvarlak oturmaya mürebbe deniliyor, böyle oturabilirsiniz. Sonra iki dizinizin üzerine tahiyatta oturur gibi oturabilirsiniz. Bacağınızın birinin üzerine oturup birini çekebilirsiniz.

Ağrıdığı zaman değiştirebilirsiniz. Ama böyle iki ayağını uzatmak terk-i edeptir, yasaktır. Sağa dönmek, sağındakini huzursuz etmek yasaktır, sola yaslanmak, arkanda biri var, bunları yapmayın. Teveccüh bitinceye kadar bunları yerine getirin, teveccühün şeklini bozmayın.

Evet, işte Estağfurullah nida ile başlayacak, 25 defa istiğfar okursunuz. Parmaklarınızla hesabını yaparsınız, gözler yumulacak. Beş dakika veya en fazla on dakika sonra yine istiğfar sesi duyacaksınız. Üç defa “Estağfurullah, Estağfurullah, Estağfurullah” onu siz yapmayın. Ondan sonra namazı var kılıyoruz, duaları var; gizli, aşikâr okuyoruz. Ondan sonra silsileyi okuyoruz. Ondan sonra teveccühe kalkıyoruz.

Teveccühe işte başlıyoruz, safları geziyoruz, sırtlara el vuruyoruz. Kelamı kibar, gazel okuyoruz. Artık o gazel okunduğu zaman ayık olun, sırtınıza el vurulduğu zaman ayık olun.

Bu sırtımıza elini vuran, pirimiz Dede Paşa Hazretleri vuruyor. Sırtınızda kalbinize bir pencere var. Şeytan aleyhillane oradan vesvese veriyor, oradan bağıyor.

Ama insanlarda şeytan ikidir. Ne buyuruyor Muhyiddin Arabî Hazretleri mübarek, Şeyhi Ekber Diyor ki: “İblis ikidir: sûrî, manevî.” Sûrî olan bu dışarıdan vesveseyi veren şeytan, ama manevî şeytan senin nefsendir.

Öyleyse demek ki her ne kadar Şeytan aleyhillane burada sana vesvese veriyor ama bir de senin nefsin var. Şeytanın bize çok zararı olur. Şeytan vesvese verirse şeytanlık yapmış olmaz. Şeytan senin bir şeyi aklına getirir ama tabancası yok, bunu işle, diye tehdidi yoktur.

Ama seni tehdit eden senin nefsendir. Onun için burada o nefisten de kurtulmamız lazım. Nasıl kurtulacağız?

Hazret-i Pîrim delîlimdir, halîlimdir benim

Dil sarâyı ravza-i beyt-i celîlimdir benim

Ana teslîm ettiğim nefis-i zelîlimdir benim

İnkıyâd ettim buçağa uymuşam İsmâîl'e

Bu kelimelerde söylenen, nasıl ki babası Halil İbrahim Aleyhisselam oğlu İsmail'e

—Teslim ol, seni keseceğim, demiş.

Ellerini bağlamış, o da:

—Baba çöz ellerimi, bu emri, bu işi işle. Ben sana karşı gelmiyorum. Bağlı ellerimi çöz, demiş.

Değil mi? Bir mürit de demek ki şeyh efendisine böyle teslim olması lazım.

Tarikatın şartlarından biri budur.

Muhabbet var, ihlâs var, adap var, bir de teslimiyet var.

Bunlar birbirini takviye eder. Başta muhabbet, muhabbeti takviye eden, çoğaltan ihlâstır.

Hani bir insan şeyh efendisini ne kadar büyük görürse, ne kadar yüksek görürse, o kadar fazla sevebilir, sevgisi ona göre olur.

Bir de âdap; meşayihinin zâhirinde yaptığın âdabı bâtınında da yaparsan, meşayihin zâhiri bâtını birdir. Âdap da meşayihin zâhiri bâtını bir bilmek. Şeyh efendinin huzurundaymış gibi, yemende içmende; kalkmanda, oturmanda bu şekilde yapıyoruz. Şeyh efendim uzakta görmüyor, değil, onu uzak görmeyeceksin. Sen onu görmüyorsun ama o seni görüyor, bunu aklına getireceksin. Âdap da budur.

Teslimiyet ne? Sen bir alet olduğunu bileceksin, bir aletsin sen. Beni şeyhim hareket ettiriyor. İşte bunlar böyledir.

Bunları sen yapıyorsan, ben bunları böyle yapıyorum, sen de kendinde yap, demeye hakkın yok. Tavsiye edersen yapabilirse yapar, yapamazsa yapamaz.

Ama sen de böyle değilken eğer ben böyleyim, dersin, o da Allah korusun, o zaman gider, ulûhiyet olur, kuru davada kalırsın.

Evet, şimdi işte ebyat okunduğu zaman, gazel okunduğu zaman, sırtınıza el vurulduğu zaman, Şeyh Efendimiz Dede Paşa Hazretleri bu teveccühümüzü yapıyor, sırtımıza elini vuruyor ve gazeli de kelamı kibarı da o okuyor deyin. Aldanmazsınız, lehinize olur, aleyhinize olmaz. Çünkü niçin? Bak! Divan'da geçiyor:

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Dil şehri kalbimiz. Kalbindeki pas ne? Masiva, masiva, masiva; maddî. Bunları nefesiyle yakar diyor, evet:

Kibrid-i ahmerdir şeyhin nefesi

Yakar dil şehrinde bırakmaz pası

Beraberdür Pir-i Tâgî Mevlâsı

Daim cezbederler buraya bizî

Biz bu zamanda diyeceğiz ki: “O Sâlih Baba'nın şeyhi Pîr-i Sâmi'ymiş ve onun Şeyh Efendisi de Pîr-i Tâgî'ymiş. Biz de deriz ki mademki buraya bizi şeyh Efendimiz topladı. O, olmasa biz birbirimizi tanıyamazdık ve buraya da gelmezdik.” Öyleyse biz de burada aldanmayız, biz de deriz ki:

Beraberdür Dede Paşa Mevlâsı

Mevlâ; efendi demek.

Dede Paşa Hazretleri ile efendim, beraber ve onunla beraber olduğu için onun için buraya toplanmışız. O, Dede Paşa'yı tanımasaydı, biz Dede Paşa Hazretleri'ni tanımazdık.

Mübarek Dede Paşa'nın şeyh efendisinin torunuyum. Şeyh efendilerinin torunu olmakla Dede Paşa'nın çok torunları var. Damadı çok, sevmiş olduğu damadı, oğlu vardı. Hacı Ahmet Efendi amcamdı, Dede Paşa'nın damadıydı. Çok da âlimdi, çok da bilgili. Ama bilemiyoruz bu emri, öyle zamanda ona duyurmadı. Ama üç sene tebliğ

yapamadı. 70 senesinde buyurmuştu; 73 senesinde daha gizlenemedik, hatme okuduk, teveccüh yaptık, ders verdik. Ondan sonra duyuldu, bir zaman muhalefet etti ama sonradan yumuşadı.

Evet efendiler! Teveccühün sonuna kadar gözlerinizi açmayın. Saat on biri çeyrek geçiyor inşallah on ikiye bitirmeye gayret edeceğiz. Belki on ikiyi beş, on, yirmi dakika geçer, öğle namazı geliyor. Ondan sonra namazınızı da kılırsınız, kumanyanızı alırsınız, ondan sonra dağılırsınız, yarın mesai başlıyor. Herkes yollarına gider inşallah. Hakkınızı helal edin. Allah canınızın sağlığını afiyetinizi artırsın.

Şimdi umreye gideceğim ama bir dahaki sene Allah izin verirse senede bir defa geleceğiz. Allah izin verirse hangi günde, hangi ayda isteniyorsa, bir ay kalacağım. Ama bir ay da kalmam için buranın faaliyeti olmalı. Buranın faaliyetini tebşir edin.

Teveccüh'ün Tanımı ve Tasavvuf Tarihinde Teveccüh

Teveccüh'ün Tanımı:

Teveccüh Arapçada “yönelmek” demektir. Şeyhin, manevî gücünü müridin kalbi üzerine yöneltmesi ve bu suretle ona hâl aktarmasıdır. Bu, müridin ruhunda filizlenmelere sebep olacak bir manevî aşılama olayıdır. Yani müridin ruhî kabiliyet kapasitesinin artırılmasıdır. Mürit bu şekilde mürşidinin manevî özelliklerini yüklenmiş olur. Bu uygulamaya, teveccüh-i kalbi denir. Diğer bir ifâdeyle, mürşid-i kâmilin güzel hâllerini mürîde intikâl ettirmesi ve netîcede onun rûh ve kalbinde tasarrufta bulunmasıdır. Bunun aslı ve fer'î pek çok vâsıtaları vardır.

Teveccüh genelde Hakk'a yöneliş ve kalbî alaka için kullanılır. Mürşidin müridini karşısına alıp ona nazar etmesi anlamına kullanıldığı gibi müridin mürşidine bağlanıp yönelmesi; “Rabîta-yı nakş-i hayal” anlamına da kullanılır.

Bu ilk manadaki teveccüh için: “Allah Teâlâ benim sadrımı ne ile doldurdu ise, ben onu aynıyla Ebû Bekir'in sadrına ilkâ ettim.”¹ hadisi vardır.

Teveccühün diğer anlamında ise şu hadis verilmiştir. Resûlullah'ın yanına gözleri görmeyen birisi geldi. Gözlerinin açılması için duâ etmesini istedi. Resûlullah sallallahü aleyhi vessellem: “İyi bir abdest al! Sonra; “Allahümme innî es'elüke ve eteveccühü ileyke bi-Nebiyiye Muhammedin Nebiyirrahme, yâ Muhammed innî eteveccühü bike ilâ Rabbî fi hâceti-hâzihî, li takdiye-lî Allahümme şeffi'hü fiyye” duâsını oku”, buyurdu. Duânın mânâsı şudur: “Yâ rabbî! İnsanlara rahmet olarak gönderdiğin sevgili Peygamberin ile sana teveccüh ediyorum. Senden istiyorum. Yâ Muhammed aleyhisselâm! Dileğimin hâsıl olması için rabbime senin ile teveccüh ediyorum. Allah'ım! O'nu bana şefaathçi eyle!”².

Teveccüh, bu anlamda, bir kimsenin, hayatta veya vefat etmiş, kabirde olan bir veliden feyiz alabilmek, ondan manevî olarak istifade etmek, faydalanmak için, kalbini ona bağlaması, hatırına hiçbir şey getirmeyip, yalnız onu düşünmesi manasına da kullanılır.

Mürşidin nazar ve teveccühüyle müridini etkileyip onu bir bakıma ruhî yükselişe hazırlaması, güneşe tutulan büyüteçlerin yoğunlaştırdığı güneş ışınlarının, temas ettiği

¹ *Mevsûa etrâfi'l Hadis, XI, 156*

² *Merâkıl-Felâh, Nesâi, Tirmizî, İmâm-ı Beyheki*

maddeleri yakmasına benzetilmiştir. Teveccüh daha çok Nakşibendilikte kullanılan bir kavramdır. Teveccühün müritten müüşide doğru olanı “Rabıta” denilen şeklidir. Mürit, müüşidine muhabbet yoluyla rabıta edince müüşidin ruhaniyeti onun bătınında feyiz tesiri gösterir. Bu feyiz, beşerî zaaf ve sıfatları izale ederek mürit, tedricen şeyhinin boyasına boyanır. Bu sevgi sonucu meydana gelen kalbî beraberlik, şahsiyet transferi ve aynileşmeyi doğurur.

Teveccüh, tasavvuf yolunda ilerleme, yükselme sebeplerinden en önemli olanıdır. Bu, bir velînin, Allahü teâlânın izni ile nazar etmek veya başka yollarla müridinin kalbindeki, mâsivâ (Allahü teâlâdan başka her şey) ve dünya sevgisini, günah lekelerini temizleyip, yerine feyiz, marifet, ilim ve hikmetle yani manevî ilimler, iyilikler, bereketler ve faydalarla doldurması, yüksek derecelere kavuşturması demektir.

Teveccüh için sabah gün doğmadan önce dergâh veya camide toplanılır ve bir şey yemeden gelinir. Müüşit sohbet eder ve müritlerin kalbini teveccühe hazırlar. “Teveccüh Sohbeti” sonunda müritler sırt sırta oturur ve gözlerini yumarlar. Teveccühün başında müüşit, usulünce kendine ait olan işlemleri yapar ve peygamberimizden başlamak üzere silsileyi okur. Müüşit teveccüh yapmaya başladığında müritlerin yanına gidip kelâmı kibarlar okur ve tek tek sırtlarına el vurur. Bu halde mürit kalbi selim ile rabıta karşısında Allah kalbinde nasibi nispetince ilahi nurlara mazhar olmuş olur.

Tasavvuf Taribinde Teveccüh:

- Nakşibendî Hazretleri, Alâeddin’i sohbetlerinde yanına oturtur, sık sık ona dönerek teveccüh eder ve onun evliyâlık derecelerinde yükselmelerini sağlardı. Buyurdu ki: “Yolun esası, kalbe teveccühtür. Kalp ile de Allahü teâlâyâ teveccühtür. Kalp ile çok zikretmektir. Farz ve sünnetleri eda etmektir. Yeme, içme, giyme ve oturmada, işlerde ve âdetlerde orta derecede olmaktır. Kalbi kötü düşüncelerden, vesveseden korumaktır. Kendisine rehber olan âlimin sohbetini ganimet bilmektir. Hocasının huzurunda iken ve yanında yok iken edebe uymaktır. Bu yoldan maksat ve ele geçen şey: Allahü teâlânın devamlı huzurunda olmaktır. Ashab-ı kiram zamanında buna “ih̄san” denilmiştir. Bu yolda ilerleme esnasında nefsin arzularını yok etmek, nurlara ve hâllere gömülmek, fena ve beka makamlarına ulaşmak, üstün ahlâk ile ahlâklanmak gibi on makam ele geçer.”³
- Ubeydullah-ı Ahrâr Hazretleri’nin oğlu Hâce Muhammed Yahyâ: “Tasarruf sâhipleri üç kısımdır. Bir kısmı, Allahü teâlânın izni ile her istedikleri zamanda, diledikleri kimsenin kalbine tasarruf ederek, onu tasavvufta en yüksek derece olan fena makamına eriştirir. Bazısı, Allahü teâlânın emri olmadan tasarruf etmez. Emir

³ Makâmât-ı Muhammed Bahâeddin Nakşibend (Selâhüddin ibniMübârek el-Buhârî)

olunan kimseye teveccüh ederler. Bir kısmı ise kendilerine bir sıfat (hâl) geldiği zaman kalplere tasarruf ederler.” demiştir.

- Molla Câmî Hazretleri'nin, Saadettin Kaşgari Hazretleri'nin talebesi olduğunu işiten Muhammed Câcermî: “Beş yüz yıldan beri Horasan toprağının bir benzerini yetiştiremediği bir ilim erbâbını, Mevlânâ Saadettin Kaşgari bir teveccühte yolundan çevirdi ve kendi “Ahrâriyye” ismi verilen yoluna aldı.” buyurdu.
- Muhammed Bâkîbillah Hazretleri'nin kalplere teveccüh ederek kalpleri, Allah Allah diye zikrettirmesi ihsan-ı umûmî idi. Bir gün İmâm-ı Rabbânî Hazretleri buyurdu ki: “Bu nîmetin şümulü ve umûmî olması, yâni kalbin zikretmesi ve bu yolun daha başlangıcında cezbe hâsıl olması, hocamız Muhammed Bâkîbillah'ın bu yolda lâzım olan bereketli bir ilâvesidir.”⁴ Muhammed Hâşim-i Keşmî, İmâm-ı Rabbânî Hazretleri'ne: “Daha evvel bu yoldaki büyüklerde bu yok mu idi?” diye sorunca, buyurdu ki: “Vardı, ama başlangıçta bu kadar umûmî değildi.” Ve yine buyurdu ki: “Bu şümulün ve bu umumîliğin sırrını, Muhammed Bâkîbillah'tan sorduğum zaman, buyurdu ki: “O zamandan bu zamâna kadar isteyenlerin, talebelerin arzu ve himmetleri azaldı ve karıştı; talebelerin anlama ve gayretleri de azaldı. Şefkatin çokluğu sebebiyle onlar mücâhede etmeksizin, uğraşmaksızın, büyük gayret sarf etmeksizin bu yola alınıyorlar. Böylece arzu ve istek sahrasında yaya yürüyenler, bineğe kavuşuyorlar ve soğuklukları sıcağa dönüyor.” Muhammed Hâşim-i Keşmî demiştir ki: İmâm-ı Rabbânî bu sözleri anlatıp bitirince, bir âh çekti ve şöyle duâ etti: “Allahü teâlâ ona, talebeleri tarafından, büyük ve hayırlı karşılıklar versin!”. Onun yetiştirdiği büyüklerin başında, kendisinden sonra halifesi olan, hicri ikinci bin yılının müceddidi, İslâm âlimlerinin gözbebeği İmâm-ı Rabbânî Ahmed Fârûkî Serhendî gelir.
- İmam Rabbani Hazretleri: “Tasavvuf yolunda çok yüksekleri aramalı, verâların verâsını yani ötelere ötesini aramalıdır. Böyle bir istek, böyle çok çalışmak ancak vazife alınan büyüğün teveccühü ile elde edilebilir. Onun teveccühü de müridin ona olan sevgisi, bağlılığı kadar olur.” demiştir.
- Muhammed Mâsûm Hazretleri: “Pîrin teveccühü, zulmet ve keder dağları, her ne sûretle ortaya çıkarsa çıksınlar, sadık talebeden kaldırıp, uzaklaştırır.”⁵ demiştir.

Abdülehad Serhendî'ye amcası Muhammed Ma'sûm Fârûkî Hazretleri tasavvuf yolunda daha yüksek derecelere kavuşması için ona kırk defa teveccühte yani manevî olarak çok yardımda bulunacağına söz verdi. Muhammed Ma'sûm Hazretleri otuz dört defa teveccüh etikten sonra vefat etti. Yeğeni Abdülehad ise her gün amcasının kabrine gitti. Amcası, Abdülehad'ın her gelişinde Allahü teâlânın izni ile kabirden kalkarak yeğenine teveccühte bulundu ve onun yüksek

⁴ Mektûbât-ı İmâm-ıRabbânî

⁵ Muhammed Ma'sûm Fârûkî; s.249

manevî derecelere kavuşması için yardımcı oldu. Yaptıklarını da bir kâğıda yazıp onun eline verdi. Bu şekilde teveccüh adedini kırka tamamlayarak sözünü yerine getirdi. Abdülehad Serhendî hâdiseyi Muhammed Ma'sûm Hazretleri'nin oğullarına anlattı ve elindeki altı adet yazıyı gösterdi. Onlar babalarının bizzat kendi el yazısını görünce; “Bu büyük keramet ancak ona yakışır, el hak doğrudur.” dediler.

- Fahreddîn-i Râzî buyurmuşlar ki: “Ruhu olgun bir velînin kabri yanına gidip, bir zaman durulur ve o topraktaki velîye teveccüh edilirse, ruhu o toprağa bağlanır. Meyyitin ruhu da bu toprağa bağlı olduğu için, gelen insanın ruhu ile velînin ruhu buluşmuş olurlar. Bu iki ruh karşılıklı iki ayna olur. Her birinde olan meârif (ilimler) ve kemâlât ötekine aks eder, yansır.
- Abdullah Dehlevî Hazretleri, bu konuda şunları söylemektedir: “Bâtındaki yani kalbindeki nispetin artmasına çalış. Allah ismi şerifini çok zikrederek, bazen salâvat okuyarak, Kur'ân-ı Kerim okuyarak, Allahü Teâlâya yaklaşmaya çalış. Bu çalışmalarda gevşeklik olursa, bu fakirin ruhaniyetine teveccüh ediniz. Yahut Mirzâ Mazhâr-ı Cânân'ın kabrine gidiniz, ona teveccüh ediniz, çok terakî edilir, ilerleme ve yükselme olur. Ondan hâsıl olan fayda, bir diğerrinin faydasından daha çoktur.”

Birçokları Abdullah Dehlevî Hazretleri'ni rüyada görüp, büyüklerin yolunu anlar, içine düşen şevk ile huzurlarına gelir, yüksek makamlara kavuşup, memleketlerine dönerdi. Talebeleri çok olduğu hâlde, teveccühleri ile her birini makamdan makama geçirir, hâlden hâle kavuştururdu. Teveccühünün kuvveti sayesinde senelerce sürecek işleri, günlere sığdırırdı. Pek çok fâsık, fâcir ve günahkâr, yüksek nazarları, bakışları ile tövbe edip doğru yola geldiler. Bir kısım kâfîrlere de küçük bir iltifatı ile Müslüman oldular.⁶

- Velîlerin önderi Mevlânâ Halid Bağdadi Hazretleri'ne Abdullah Dehlevî Hazretleri teveccüh etmişti. O esnada rabbani âlim ve kâmil velî Şeyh Ebu Said el-Hindi ile Arif Dilcih Şah Beşaretullah Hazretleri görüldü. Mevlânâ Halid aralarında bulunuyordu. Bu arada Abdullah Dehlevî Hazretleri hepsine aynı anda teveccüh ederek Mevlânâ Halid'e buyurdular ki: “Ey Halid, ne zuhur etti?” Mevlânâ Halid: “Efendimiz, mübarek arkanızda velîlerin sultanı Hz. Aliyyül Mürteza b. Ebu Talip (r.a) Hazretleri'nin ruhaniyetini omzunuzun üzerinde görüyorum.” dediler. Bunun üzerine arkadaşlarına izafe eylediği füyuzattan daha fazlasını ona izafe eylediler. Hatta bu feyzin fazlalığı neticesi olarak şöhreti irşadı ve nurunun ziyası bütün ülkelere yayıldı. Ledünni ilimleri herkese, güneşin gün ortasında ki netliği gibi bariz ve açıktı.⁷

⁶ Türkiye Gazetesi Evliyalar Ansiklopedisi

⁷ Risale-i Halidiye, Mecc-i Talid, Şemşü's-Şümus, s.131-225.

Sohbet şeyhi olan Halid-i Cizrevi Hazretleri anlatıyor; “Şeyhlerin Şeyhi Halid-i Bağdadî Efendimiz’in Cizre’ye gelen bir halifesinden tarikat aldım. İlk teveccühünün bereketiyle keşf’ül kulub oldum. Yanından ayrıldıktan sonra medreseye gittim. Münkir talebelerle sohbet ettim. Bu münkirlerle sohbetten sonra üzerimde bulunan hal gitti.”⁸

- Seyyid Taha Hazretleri Irak Revândız’da iki topluluk arasında olan dargınlığı ortadan kaldırmak için sulh ve barıştırma, dinî bir emir olduğundan hareket eyledi. Her iki taraf Seyyid Tâhâ Hazretleri’ni görünce, birlikte karşılayıp ellerini öperek emirlerine uydular. Bunları barıştırıp Nehrî’ye geldiklerinde âdetleri olduğu üzere Nehrî yolunda bulunan nehir kenârında Zî Tûvâ Çeşmesi başında istirahat ettiler. Beraberlerinde bulunan bin kişiye öyle bir teveccüh ettiler ki bunlardan beş yüz kişi derhal o anda hâl ve keramet sahibi oldu.⁹
- Seyyid Sıbgatulallahi Arvasi Hazretleri sonraki meşayihin arasında maruf olan teveccühün tarikatta bid’at olduğu, eski meşayih zamanında olmadığı yolunda halkın kalbindeki şüpheyi gidermek için işaret etti. Bununla, onların zamanında maruf olan teveccühün hakikatini değiştirmeyecek şekilde tasarrufun zarar vermediğini, adların değişmesine itibar olmadığını remzederek Gavs Hazretleri buyurdu ki: “Teveccüh eskiler arasında maruf olan iltifat nazarının bir çeşididir, yalnız onlar bu nazarı teker teker karşılarına alarak yaparlardı. Bunun için bir cemaat toplamazlardı. Teveccüh ise umumi bir nazardır.” Bu mübarek sözlerden sonra Gavs Hazretleri şimdiki teveccüh şeklinin ihdası, adı geçen hakikati değiştirmemekle birlikte, bununla memur olunduğunu işaret için buyurdu ki: “Ben bu teveccühle kuvvetli bir şekilde emir olundum.” diyerek meşayihin buna çok ihtimam gösterdiğini belirttiler. Teveccüh üzerine sohbetlerine devam ederek buyurdular ki: “Teveccüh müridin zulmetinin, şeyhin akıttığı nur sebebiyle boşaltılmasıdır. Çoğu zaman mürit kendisinde vuku bulan hali hissetmez”¹⁰.

Seyyid Sıbgatullah Arvasi Hazretleri, avam konusunda teveccüh’ü sohbeta tercih eder ve “Teveccüh avamın kalbinde beliren vesvese ve kuruntuları giderir.” derdi. Belki de meşrebi buna uygun olan havas hakkında da teveccüh’ü sohbeta tercih etmek gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca eski dönemlerde bilinen “nazar” hakkında söylenmiş olan bazı şiirleri okumak sureti ile eskilerin bildiği nazar ile şimdiki teveccüh’ün aynı şey olduğunu ifade ederdi.¹¹

Seyyid Sıbgatullah Hazretleri’nin müritlerine teveccühü, sohbetinden daha ziyade ve faydalı idi. Onun için sohbet süresi çok az olurdu. Teveccühte gözünü açanları

⁸ *Minah, Seyyid Sıbgatullahi Arvasi, s.143*

⁹ *İslâm Âlimleri Ansiklopedisi; c.18, s.246*

¹⁰ *Minah, Seyyid Sıbgatullahi Arvasi, s.117,M185*

¹¹ *Nakşibendi Şeyhlerinin Mukaddes Sözleri, s.76*

şiddetle men ederdi. Bazı şahıslara teveccühü iki sefer yapardı. Mürit olmayanı ve Nakşî olmayanı teveccühe sokmazdı.

- Abdurrahman-ı Tâğî Hazretleri buyurdu ki: “Müridlere teveccüh sırasında huzur halinde olmayı da öğretiniz. Teveccüh sırasındaki huzur hali, müridin üstadını tıpkı Hz. İsa imiş gibi düşünmesidir. Ona şifa bulmak isteği ile hastalar, körler ve felçliler başvurmakta o da onları etkili ilaçlarla tedavi etmektedir. Kendisi de bir kalp hastasıdır ve başkaca hiçbir çaresi kalmadığı için tedavi meclisine başvurmuştur. Belki etkili ilaçların kokusu kendisine kadar gelir de böylece çektiği hastalıklardan kurtulmuş olur.” Daha sonra şöyle dedi: “Mürit, kendi şeyhinden başka bir şeyhin yönettiği teveccühe katılırsa beklenen faydayı elde edemez. Çünkü teveccüh, fayda sağlamak amacı ile kalbi şeyhe yönelmektir. Mürit, kendi şeyhinden başka bir şeyhin yönettiği teveccühe oturup kalbini şeyhinden başka bir şeyhe yöneltirse ondan nasıl yarar sağlayabilsin?”¹²
- Muhammed Sâmi Erzincani Hazretleri; “Teveccühe devam edip elinizden kaçırmayın. Büyüklerimiz kemal mertebesinde olan şefkatlerinden dolayı, yüce tarikatın arasına teveccühü de koymuşlardır. Zira teveccühte kâmil mürşit, vakitli bir halinde iki omzunun arasına bir lütuf tokatı vurur ise iman kat kat olup yükseldi demektir. Çünkü şeytanın oradaki toplanma yerini yıkıp harap etmiş olur; daha kalbine vesvese verecek kimse kalmaz. İmanın sağlama çıkar. Hazreti Resulullah (s.a.v) Efendimiz de, Hazreti Ömer-ül Faruk (r.a) Efendimiz’in sırtına mübarek elleriyle üç defa vurmuşlar ve “İmanın tamam oldu Ya Ömer.” buyurmuşlardır.

Bu tarik muhabbet yoludur. Muhabbetten Mevlâ’ya yol gider. Muhabbet sâfi nurdur; garaz ve menfaat ateşini söndürür, mahveder. Muhabbet ehli, yârinin peşinde dolaşır; ne için gelip gittiğini bilmez. Kişi hatmeye, teveccühe, sohbe gidip gelmeli ama bunlardan bir maksat ve menfaat beklememelidir. Sırf muhabbet sebebi ile gidip gelmelidir.”¹³

- Muhammed Beşir Hazretleri’nin sa’yi ve kemâli öyle bir hadde ulaşmıştı ki insan ve cinlerin mürşidi olduğundan “Mürşidi sekaleyn” ve bütün mahlûkatın rızıklarının taksim edeni bulunduğundan da “Kâsım-ül erzak” unvanlarının sahibi idi. Süleyman Aleyhisselâm’ın tasarruf ve saltanatına bâtında ulaşmış bir Allah eri idi. Öyle bir tasarrufa ulaşmış ki Pîr-i Sâmi Hazretleri:

—Beşir Efendi teveccüh yapsa, bütün ihvanın bize olan rabitası kendisine meyleder. Onun için sağlığımda bu dergâhta ona teveccüh yaptırمام, buyurmuştur.

¹² Nakşibendi Şeyhlerinin Mukaddes Sözleri, s.223-226

¹³ Piri Sami Hazretleri Hayatı ve Sohbetleri, s. 158-171

Abdurrahim Reyhan Hazretleri buyuruyor:

—Bu kadar büyük bir vazifenin şahsımıza tevcih edilmesi bir nimet midir, yoksa bir mihnet midir karar veremiyor; böyle, gönlümde cereyan ederken Paşam Hazretlerine iltica ediyor, yalvarıyordum. Bu hisler içinde bocalayıp, yakardığım sırada Paşa Hazretleri'nin odasında baş başa yalnız bulunuyorduk. Ben önünde diz çöktüm. Beni affetmesi için derûnumdan yalvarmaya devam ediyordum. O mübarek gözlerini gözlerime dikerek:

—Benim Efendim, neden bu kadar kendini üzüyorsun? Ben de senin gibiyim. Ben de aldığım bir emri îfâ ediyorum. Bu vazifenin sana tevcihi, Hazreti Pirin (Muhammed Beşir Efendi Hazretleri'nin) emridir. Bu hizmeti, bu nimeti veren sana şüphesiz onun kolaylığını da verecektir.

Abdurrahim Reyhan Hazretleri, Paşa Hazretleri hayatta iken de pek çok kere teveccüh yapmıştır.¹⁴

¹⁴ Tasavvuf Sohbetleri, Mehmet Kadıoğlu, s.54-118-140

